

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİMDALI

MUHYÎ-İ GÜLŞENÎ ŞEHD-İ EBRÂR
(DİL İNCELEMESİ – METİN –DİZİN)

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ahat ÜSTÜNER

HAZIRLAYAN
Nülüfer ÇELİK

ELAZİĞ-2014

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİMDALI

MUHYÎ-İ GÜLŞENÎ ŞEHD-İ EBRÂR
(DİL İNCELEMESİ – METİN –DİZİN)

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ahat ÜSTÜNER

HAZIRLAYAN
Nülüfer ÇELİK

Jürimiz, tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans / doktora tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. **Prof. Dr.**

2.

3.

4.

5.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Zahir KIZMAZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Doktora Tezi****MUHYÎ-İ GÜLŞENÎ
ŞEHD-İ EBRÂR
(DİL İNCELEMESİ-METİN-DİZİN)****Nülüfer Çelik****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı****Eski Türk Dili Bilim Dalı****ELAZIĞ – 2014, Sayfa: XV + 475**

Muhyî-i Gülşenî, kaynaklardan edindiğimiz bilgilere göre XVI. yüzyılda yaşamış, çok iyi bir eğitim almış, Gülşenî tarikatına intisap etmiş ve 200'den fazla eser bırakmış bir şairdir. Eserlerinden birisi de Şehd-i Ebrar isimli manzum eserdir. Eserde, Allah'a ve Peygambere ve padişaha övgüden sonra, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve Hz. Ali'nin torunu Zeynel Abidin'le ilgili menkıbeler anlatılır ve bu menkıbelerden ders çıkarılır.

Söz konusu eser üzerinde yapılan bu çalışma dil incelemesi, metin ve dizin olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Dil incelemesi bölümünde eser imla, ses, şekil özellikleri ve söz varlığı açısından incelenmiş; eserin dönemin genel temayülleri dışında XVI.yüzyıldan itibaren Osmanlı Türkçesinde görülen bazı farklı ses ve şekil özelliklerini taşıdığı tespit edilmiştir. Bazı ekler düz ve yuvarlak ünlülü olarak her iki şekliyle de metinde yer almaktadır.

Dizinde eserde geçen sözcükler alfabetik olarak sıralanmış, karşılıklarına anlamları yazılarak, sözcüğün aldığı çekim ekleriyle birlikte yer aldığı beyitlerin numaraları verilmiştir. Eserde kullanılan sözcüklerin %35.5 Arapça, % 15.8 Farsça, %17 Türkçe

kökenli kelimelerden oluştuğu; birleşik kabul ettiğimiz sözcüklerin ise % 11.4 Arapça-Türkçe, % 6 Farsça-Türkçe, % 4.9 Arapça-Farsça, % 3.6 Arapça-Farsça-Türkçe olmak üzere farklı kökenli kelimelerin birleşmesinden oluştuğu anlaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Türk Dili, Osmanlı Türkçesi, Muhyî- i Gülşenî, Şehd-i Ebrar, mesnevi

ABSTRACT

Doctorate Thesis

MUHYÎ-İ GÜLŞENÎ

ŞEHİD-İ EBRÂR

(LANGUAGE ANALYSIS, TEXT, INDEX)

Nülüfer ÇELİK

The University of Fırat

The Institute of Social Science

Department of Turkish Language and Literature

Division of Former Turkish Language

ELAZIĞ – 2014, Page: XV + 475

Based on the reliable sources, Muhyi-i Gülşeni is a very well educated poet who lived in XVI. Century, participated in tariqah (religious order) of Gülşeni and made more than 200 writings. One of his poetic Works is Şehdi Ebrar. In this work, he praised Allah and the Prophet and wrote short stories on Hz. Ebubekir, Hz. Omer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin and Hz. Ali's grandson Zeynel Abidin and drawn conclusions from these stories.

The present study consist of three parts as; language analysis, text and index.

His work was analyzed in terms orthography, sound, morphology, and vocabulary in the language analysis part. It was found that this study included some different sound and morphological characteristics could be seen in Ottoman Turkish later than 16. century. Some suffixes were presented as both unrounded and rounded in the text.

In the index part the words in the work were listed alphabetically and the couplet number of each word is given together with of the meaning and inflection suffix. The origin of the words are determined as 35.5% Arabic, 15.8% Persian and 17% Turkish, but as

compound words 11.4% Arabic-Turkish, 6 % Persian-Turkish,4.9% Arabic-Persian and 3.6% Arabic-Persian-Turkish.

Key words: Turkish language, Ottoman Turkish, Muhyî- i Gülşenî, Şehd-i Ebrar, mesnevi.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ	XI
ÖNSÖZ	XII
KISALTMALAR	XIV
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	XV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİL İNCELEMESİ	11
1.1. Yazım Özellikleri.....	11
1.1.1. Ünlülerin Yazılışı	11
1.1.1.1. a Ünlüsü	11
1.1.1.2. e Ünlüsü	11
1.1.1.3. ı, i Ünlüleri.....	12
1.1.1.4. u, ü, o, ö Ünlüleri	12
1.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı	13
1.1.2.1. ç Ünsüzünün Yazılışı	13
1.1.2.2. p Ünsüzünün Yazılışı	13
1.1.2.3. g Ünsüzünün Yazılışı	13
1.1.2.4. ñ Ünsüzünün Yazılışı	13
1.1.2.5. t Ünsüzünün Yazılışı	13
1.1.2.6. s Ünsüzünün Yazılışı.....	14
1.1.3. Bazı Ek ve Şekillerin Yazılışı	14
1.1.3.1. Birleşik Yazılan Edatlar	14
1.1.3.2. İzafet Terkiplerinin Yazılışı.....	14
1.1.3.3. Aynı Kelimelerin Farklı Yazılmış Şekilleri.....	15
1.1.3.3.1. Hareke ve Harf Bakımından Farklılık Gösterenler.....	15

1.1.3.3.2. Yuvarlak ve Düz Ünlü ile Yazılışı Bakımından Farklılık Gösterenler	15
1.2. Ses Bilgisi	16
1.2.1. Ünlüler	16
1.2.1.1. Ünlü Değişmeleri	16
1.2.1.2. Kalınlık İncelik Uyumu	17
1.2.1.3. Düzlük - Yuvarlaklık Uyumu	17
1.2.1.3.1. Köklerde Uyumsuzluk	17
1.2.1.3.2. Eklerde Uyumsuzluk	18
1.2.1.4. Hem Düz Hem Yuvarlak Ünlülü Ekler	19
1.2.1.5. Ünlü Türemesi	19
1.2.1.6. Ünlü Düşmesi	19
1.2.1.7. Ünlü Birleşmesi	19
1.2.2. ÜNSÜZLER	20
1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri	20
1.2.2.1.1. b > v Değişmesi	20
1.2.2.1.2. t > d Değişmesi	20
1.2.2.1.3. ğ > v Değişmesi	20
1.2.2.2. Ünsüz Düşmesi	21
1.2.2.3. Ünsüz Türemesi	21
1.2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi	21
1.2.2.5. Ünsüz Benzeşmesi	21
1.2.2.6. Hece Düşmesi	22
1.3. Şekil Bilgisi	22
1.3.1. Yapım Ekleri	22
1.3.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler	23
1.3.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler	22
1.3.1.3. İsimden Fiil Yapan Ekler	23
1.3.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler	23
1.3.2. Çekim Ekleri	24
1.3.2.1. İsim Çekim Ekleri	24

VIII

1.3.2.1.1. Çokluk Eki.....	24
1.3.2.1.2. İyelik Ekleri.....	24
1.3.2.1.3. Hâl Ekleri	26
1.3.2.2. Fiil Çekimi.....	30
1.3.2.2.1. Şahıs Ekleri.....	30
1.3.2.2.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri	30
1.3.2.2.1.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri.....	30
1.3.2.2.2. Şekil ve Zaman Ekleri.....	31
1.3.2.2.2.1. Bildirme Kipleri	31
1.3.2.2.2.2 Dilek Kipleri	32
1.3.2.2.3. Cevher Fiili ve Bildirme Ekleri	34
1.3.2.2.4. Fiillerin Birleşik Çekimleri	35
1.3.2.2.4.1. Hikâye Birleşik Çekimi	35
1.3.2.2.4.2. Şart Birleşik Çekimi	36
1.3.3. Fiillerde Soru Şekli.....	36
1.3.4. Fiillerde Olumsuzluk	37
1.3.5. Sıfat Fiil Ekleri	37
1.3.5.1. Geniş Zaman İfade Eden Sıfat Fiiller.....	37
1.3.5.2. Geçmiş Zaman İfade Eden Sıfat Fiiller	37
1.3.5.3. Gelecek Zaman İfade Eden Sıfat Fiiller	38
1.3.6. Zarf Fiil Ekleri.....	38
1.4. Sözcük Türleri	40
1.4.1. Sıfatlar.....	40
1.4.1.1. Niteleme Sıfatları	40
1.4.1.2. Belirtme Sıfatları.....	40
1.4.1.2.1. İşaret Sıfatları	40
1.4.1.2.2. Sayı Sıfatları	40
1.4.1.2.3. Belirsizlik Sıfatları.....	41
1.4.1.2.4. Soru Sıfatları.....	41
1.4.2. Zarflar	41
1.4.2.1. Zaman Zarfları	42

1.4.2.2. Yer Zarfları	42
1.4.2.3. Miktar Zarfları	42
1.4.2.4. Tarz Zarfları.....	42
1.4.2.5. Soru Zarfları.....	42
1.4.3. Zamirler.....	42
1.4.3.1. Şahıs Zamirleri.....	42
1.4.3.2. İşaret Zamirleri.....	43
1.4.3.3. Dönüşlülük Zamirleri	43
1.4.3.4. Belirsizlik Zamirleri	43
1.4.3.5. Soru Zamiri.....	43
1.4.3.6. Bağlama Zamirleri	44
1.4.4. Edatlar	44
1.4.4.1. Şart Bildirenler.....	45
1.4.4.2. Zıtlık veya Sınırlama Bildirenler	45
1.4.4.3. Sebep Bildirenler.....	45
1.4.4.4. Cümle Bağlayıcılar.....	45
1.4.4.5. Vasıta, Beraberlik ve Sıralama Bildirenler	46
1.4.4.6. Ünlem Edatları	46
1.4.4.7. Pekiştirme Edatları	46
1.4.4.8. Benzetme Edatları	47
1.4.4.9. Sınırlama ve Zaman Bildiren Edatlar	47
1.5. ESERİN SÖZ VARLIĞI.....	47
1.5.1. Birleşik Fiiller	47
1.5.1.1. Bir Hareketi Karşılaman Birleşik Fiiller	48
1.5.1.2. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller,	49
1.5.2. Arapça ve Farsça İzafet Terkipleri	49
1.5.3. Aynı Anlama Gelen Arapça, Farsça ve Türkçe Kelimeler	50
1.5.4. Dinî ve Tasavvufî Kavramlar	50
1.5.5. Kökenlerine Göre Kelime Sayıları ve Kullanım Sıklıkları.....	51

İKİNCİ BÖLÜM

2. HÂZÂ KİTÂBUN ŞEHD-İ EBRÂR	57
---	-----------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DİZİNLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR	199
3.1. DİZİN	200
SONUÇ	401
KAYNAKLAR	402
ÖZGEÇMİŞ	406
EKLER	407

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Kökenlerine göre madde başı olarak geçen kelimeler	51
Tablo 2. Kelimelerin kökenlerine göre sıklık dağılımı	52
Tablo 3. Arapça kelimelerin kullanım sıklığı	53
Tablo 4. Türkçe kelimelerin kullanım sıklığı	54
Tablo 5. Farsça kelimelerin kullanım sıklığı	55
Tablo 6. Arapça-Türkçe kelimelerin kullanım sıklığı	56
Tablo 7. Farsça-Türkçe kelimelerin kullanım sıklığı	56
Tablo 8. Arapça – Farsça kelimelerin kullanım sıklığı	56

ÖNSÖZ

Dil, sürekli değişim içinde olan bir dizgedir. Canlı olması münasebetiyle tarih boyunca ses, şekil ve anlam bakımından çeşitli aşamalar kaydetmiştir. Dünya üzerinde mevcut olan bütün diller gibi Türk dilinin de iç ve dış yapısı şartlara ve dönemlere bağlı olarak değişmiştir.

Bir dilin tarihi gelişimi, o dilde yazılmış eserler hakkında yapılacak araştırmalar ve incelemeler sonucunda her yönüyle ortaya konulabilir. Her eser, dilin gelişmesi, değişmesi ve söz varlığıyla ilgili çeşitli özellikler yansıtmaktadır. Bu eserler sayesinde Türk dilinin tarihi gelişimi ve kültür tarihi başta olmak üzere pek çok konuda bilgi sahibi olunabilmesi mümkündür.

XVI. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti bünyesinde çok geniş bir coğrafyada yazı dili olarak kullanılan Türk dili ile pek çok eser kaleme alınmıştır. Bu eserlerden biri de 1528-1606 yılları arasında yaşamış olan Muhyî-i Gülşenî'nin Şehd-i Ebrar adlı manzum eseridir. Muhyî, varlığı bilinen fakat üzerinde çok az sayıda araştırmacının çalışma yaptığı, bir çok alanda yazılmış esere sahiptir.

Bu çalışmanın konusunu teşkil eden Muhyî'nin Şehd-i Ebrar adlı eseri Konya Mevlana müzesinde Türkçe Yazmalar koleksiyonu içinde ve tek nüsha olarak bulunmaktadır.

Çalışma dil incelemesi, metin, dizin olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Dil incelemesi bölümünde eserdeki imla, ses ve şekil özellikleri tespit edilmiştir. Ayrıca bu bölümde eserin söz varlığı incelenmiş, sözcüklerin kökenlerine göre kullanım oranları belirlenmiştir. Metin bölümünde eser transkribe edilmiştir. Dizin bölümünde ise kelimeler kökenlerine göre alfabetik olarak dizilerek gramatikal indeks yapılmıştır. Dizde ayrıca tek bir anlam ifade eden değişik sayıda Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli kelimelerin yer aldığı izafet terkipleri, birleşik fiiller ve deyimlerden oluşan yapılar madde başı olarak dizine yerleştirilmiştir.

Doktora tez çalışması olarak yapılan bu çalışmanın amacı az da olsa geçmiş döneme ışık tutmak ve bu eserlerin yeni nesiller tarafından anlaşılmasını sağlamaktır. XVI. yüzyıl Osmanlı Türkçesindeki değişme ve gelişmelerin kesinleşmesi, ancak dönemin bütün eserlerinin araştırılması ve incelenmesiyle mümkün olabilecektir.

Her çalışmada olabileceği gibi, bu çalışmada da eksiklerin olması muhtemeldir. Bu eksikliklerin hoş görülmesi ümidiyle, çalışmamda konu belirleme ve proje aşaması dahil çalışmanın başından sonuna kadar büyük bir özveri ve sabırla bana yardımcı olan, her zaman desteğini gördüğüm, engin bilgileri ile araştırmaya teşvik eden, yoluma ışık tutan Danışman Hocam Prof. Dr. Ahat ÜSTÜNER'e ve Hocam Prof. Dr. Ahmet BURAN başta olmak üzere bilgisinden yararlandığım ve desteğini gördüğüm bölümdeki tüm hocalarıma teşekkür ederim.

ELAZIĞ-2014

Nülüfer ÇELİK

KISALTMALAR

Ar	: Arapça
a	: beytin birinci mısrası
b	: beytin ikinci mısrası
a.g.e	: adı geçen eser
bk	: bakınız
Dey.	: deyim
E.A.T	: Eski Anadolu Türkçesi
F	: Farsça
Gülşenî	: Menâkıb-İbrâhîm-i Gülşenî
k.a	: kişi adı
Mğ	: Moğolca
Mec	: Mecelle
TDK	: Türk Dil Kurumu
tas	: Tasavvuf
vd	: ve devamı
Yn	: Yunanca
y.a	: yer adı

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ḡ	ث
ḥ	ح
ḫ	خ
ẓ	ذ
ṣ	ص
ẓ	ض
ṭ	ط
ẓ	ظ
‘	ع
ḡ	غ
ḵ	ق
ñ,g,k	ك
ç	چ
p	پ
p,b	ب

vav-ı madule (h^âr) örneğindeki gibi gösterilmiştir.

+ : kelimenin kökünün isim olduğunu

-: kelimenin kökünün fiil olduğunu göstermektedir.

GİRİŞ

1. Hayatı

1528-1529 'da Edirne'de doğan Muhyî'nin¹, babasının adı Fethullah, dedesinin adı ise Ebu Talip'tir.² Kendi ifadesiyle Halvetiyye Tarikatı'nın bir kolu olan Gülşeniyye Tarikatı'nın³ takipçisidir. İyi bir tahsil gördüğü anlaşılan ve bu yüzden de Maktul İbrahim Paşa'nın itimadına mazhar olan Fethullah, babasının kızılbaşlar tarafından öldürülmesi üzerine Edirne'ye gelip yerleşmiş ve burada Muhyî dünyaya gelmiştir. İlk ve orta tahsilini Edirne'de tamamlayan Muhyî'nin 1550-52 yıllarında Edirne'de bulunduğunu, 1553 yılında da Mısır kadısının yanında naip olarak yer aldığını ve bu yıllarda Gülşenî'nin oğlu Ahmet Hayâlî'ye intisap ettiğini, ardından şeyhinin kızı ile evlendiğini Menâkıb-ı İbrâhîm-i Gülşenî adlı eserinden öğrenmekteyiz. İstanbul ve Edirne'de kısa ikametleri yanında hayatının çoğunu Mısır'da geçirmiştir. İlk eşinin ölümünden sonra şeyhinin ikinci kızıyla evlenen Muhyî'nin, bu hanımından da dört çocuğu olur. Kalabalık bir aile efradına bakmakla yükümlü olan Muhyî, ömrünün sonlarını sınırlı bir gelire idame ettirmeye çalışmış,⁴ 1606'da vefat etmiştir. Kabri, Gülşenî zaviyesinde bulunmaktadır.⁵

2. Tasavvufi Şahsiyeti

Ekmekçizadeler diye tanınan ailenin Edirne'de ilk temsilcisi olan Fethullah, Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan ve oğlu Yakub'un saltanat dönemlerinde sarayda ve Türkmen halkı arasında büyük rağbet gören İbrahim Gülşenî'ye bağlanır. İbrahim Gülşenî'nin tahkikatında görevlendirilen yüksek ilmiye erbabı arasında yer alır.

¹ Muhyî hakkında daha fazla bilgi için bkz. Muhyî-i Gülşenî, **Menâkıb-ı İbrâhîm-i Gülşenî**, (Haz. Tahsin Yazıcı), Ankara 1982; Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı adlı eserde Muhyî Çelebi, Sicill-i Osmanî c. IV/ I, s. 412'de Muhyiddin Efendi (Ekmekçi-zâde) olarak zikredilmiştir. Adı XVI. yüzyıl tezkirelerinin bazılarında Muhyî ya da Muhyî Çelebi olarak geçmektedir. Dil ile ilgili çalışmalarında ise daha çok Mehmet Muhyiddin adıyla tanınır.

² Gülşenî, **Menâkıb-ı İbrâhîm-i Gülşenî**, (Haz. Tahsin Yazıcı), Ankara 1982, s. 347 – 349

³ Selçuk Eraydın, **Tasavvuf ve Tarikatler**, İstanbul 1994, s. 241

⁴ Metnimizin 1460-1501 arası beyitleri bu cümleyi desteklemektedir.

⁵ **Osmanlılar Ansiklopedisi**, İstanbul 2008, c. 1, s. 230

Babasının ilmiye sınıfı, Gülşenî, Nakşî ve Melamî'ler ile kurduğu yakın ilişki, oğulları Muhyî ve Mehmet'e devredeceği ve onların takip edeceği yolu tayin eden en önemli aile mirası olacaktır.

İnançlarına son derece bağlı bir aile ortamında yetişen Muhyî, gençliğini, düşünce dünyasını şekillendirecek ve geleceğine yön verecek eğitim ve öğretim imkânlarını bünyesinde barındıran Edirne'de geçirir. Edirne, Muhyî'nin döneminde sultanlar için sayfiye şehri, ulema için yüksek hiyerarşi, idareciler için imtiyazlı bir yer olma özelliğini ifade ediyordu. Orta Asya'dan gelen dervişlerin Edirne'de geçici ve kalıcı ikametleri Muhyî'de özellikle Nakşîbendî sevgisini oluşturdu. Edirne'de Muhyî'nin doğduğu yıl zaviye sayısı yirmi dördü buluyordu. Bu zaviyeler şehir hayatını biçimlendiren ana mekân rolündeydi. Eğitimine ilme ve tasavvufa düşkün babası nezaretinde başlayan Muhyî, medreselerde eğitimini sürdürürken birçok şeyh ile tanışır. Bu dönem Osmanlısının siyasetindeki istikrarlı yapı ve sünnî şeyhlerinin himayekâr tutumu onun üzerinde olumlu etki yapar. Edirne'de üç şerefeli ve Bayezid medreselerini tamamlayan Muhyî, öğreniminin son aşamasını devrin medreseler hiyerarşisinin tepesinde yer alan Sahn-ı Seman'da tamamlamak için İstanbul'a gelir. Bu arada Ebu's-Suud gibi devrin ileri gelen ilim adamlarının derslerini takip eder. Nakşî şeyhleri, Gülşenî, Muhyittin Karamanî, Ahrarî gibi birçok sûfîlerle tanışır.⁶

Muhyî, medrese eğitimini bitirdikten sonra Kahire'ye gelir. Burada İbrahim Gülşenî'nin oğlu Ahmet Hayalî'nin tekkesine devam eder. Ahmet Hayalî'ye intisap ettikten sonra, Gülşenî hilafeti icazetini alır. Tekkede, İbrahim Gülşenî'nin türbesinde türbedarlık görevine getirilir.⁷

⁶ Bu bölüm ' Muhyî-i Gülşenî, **Baleybelen, İlk Yapma Dil**, (Haz. Mustafa Koç), İstanbul 2005' eserinden özet yapılmıştır.

⁷ Gülşenî, **a.g.e.**, s. 1-45

3. Mensup Olduğu Tarikat

Osmanlı devlet ve toplumunun gerek sosyo-politik, gerekse sosyo-kültürel açıdan nitelik ve nicelik olarak en fazla etkilendiği tarikat hiç şüphesiz Şeyh Ebu Abdullah tarafından kurulan halvetiyye tarikatıdır.⁸

Önce Rûşeniyye, Ahmediyye, Cemaliyye ve Şemsiye diye dört ana kola ayrılan bu tarikat daha sonra yaygınlaşan kollarla birlikte 50'ye yaklaşır. XV. yüzyıldan sonra Osmanlı dünyasında yaygınlık kazanan tarikatlerden biri de Rûşenîlikten kaynaklanan⁹ Gülşenîlik'tir. Rûşenî'nin halifesi¹⁰, İbrahîm-i Gülşenî tarafından kurulmuştur

Muhyî, Menâkıb-ı İbrahîm-i Gülşenî adlı eserinde şeyhi İbrahîm-i Gülşenî'nin Azarbaycan'dan başlayıp Doğu ve Güneydoğu Anadolu yoluyla devam edip, Mısır'da sona eren hayat hikayesini ayrıntılarıyla anlatmaktadır.

İbrahîm-i Gülşenî, yaşadığı dönemin padişahları tarafından takdir edilmiş, hatta sultan Süleyman tarafından İstanbul'a davet edilmiştir.¹¹

Büyük ün kazanan İbrahîm-i Gülşenî'ye devlet ricali ve ilmiye sınıfından birçok kişi bağlanmıştır. Mısır'da 1533'te vefat etmiştir. Yerine oğlu Ahmet Hayalî geçmiş ve hizmetlerini burada devam ettirmiştir.¹² O dönemde bu tarikatın İstanbul'daki temsilcisi ise şeyh Muhyiddîn-i Karamanî'dir.

Ahmet Hayalî, hayatta iken damadı Muhyî-i Gülşenî'yi irşad göreviyle görevlendirir. Muhyî, irşad için çeşitli zamanlarda İstanbul'da, çoğunlukla da Mısır'da bulunur.

Halvetiyye Tarikatı'nın bir kolu olan Gülşeniyye Tarikatı ile Mevlevîler arasında sistem bakımından birçok benzerlikler bulunmaktadır.¹³ Meclislerinde hanendeler ve sazandelerin varlığı açısından Gülşenîlerin, Mevlevîler ile benzerliği ilk etapta açıkça farkedilir. Gülşenîlerin dînî musiki kavramlarının arasına yerleştirdikleri Gülşenî savtı

⁸ Murat Özaydın, "Diyarbakır Örneğinde Gülşenîliğin Aziz Mahmut Hüdayi Hazretleri ve Celvetiyye ile olan ilgisi" **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 2012, c. 11, sy. 39, s. 347-384

⁹ İsmet Zeki Eyyuboğlu, **Bütün Yönleriyle Tasavvuf, Tarikatlar, Mezhepler Tarihi**, İstanbul 1990, s. 208; Rahmi Serin, **İslam Tasavvufunda Halvetîlik ve Halvetîler**, İstanbul 1884, s. 70-71

¹⁰ Nihat Sami Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul 1971, c. I, s. 625

¹¹ Muallim Naci, **Osmanlı Şairleri**, Ankara 2000, s. 287

¹² Selçuk Eraydın, **Tasavvuf ve Tarikatlar**, İstanbul 1994, s. 124

¹³ Rahmi Serin **a.g.e.**, s. 96, İsmet Zeki Eyyuboğlu **a.g.e.**, s. 208

ve tapuğlar hanende ve sazendeler eşliğinde çok geniş bir coğrafyaya yayılmıştır.¹⁴ Tasavvufî hayat kadar şiir ve musiki tarihimizle de iç içe olan Gülşenî tarikatı, merkez tekkesi Kahire olmakla birlikte Anadolu ve Balkanlarda da varlığını sürdürmüştür.¹⁵

4. İlmî Şahsiyeti

Muhyî,¹⁶ İstanbul'da bulunduğu yıllarda Kanunî Sultan Süleyman'a şiirlerini sunarak onun ilgisini çekmeye çalışır. Vezir Haydar Ağa'nın konağında yapılan edebiyat toplantılarına katılır. Şiirleri Aşık Çelebi, Kıyasî, Hayalî Bey gibi birçok usta şairin dikkatini çeker. Haydar Ağa bu toplantılarda Farsça'ya hakimiyetine işaret etmek için 'Küçük Acem' diye hitap ettiği Muhyî'nin şiirlerini, Kanunî'ye'de 'Küçük Acem'indir' diyerek sunar. Haydar Ağa şiirlerini takdir ettiği Muhyî'yi diğer şairlere de takdim ederek onun yeteneğini göstermeye çalışır. Ebu's-Suud Efendi'nin kendisine tarih düşürmedeki maharetinden dolayı 'Sahib-i Tarih' diye iltifat ettiğini de kaynaklardan öğrenmekteyiz.¹⁷

Muhyî, Tasavvufî konular, Farsça, Arapça şiirleri yanında düşürdüğü manzum tarihlerle ve sağlam retorik bilgisiyle de dikkat çeker. XVI. yüzyıl her meşrepten şairlerin İstanbul'da değişik mekânlarda şiir münakaşaları yaptıkları parlak bir devirdir. Sahn-ı Seman öğrencisi Muhyî'nin İstanbul şiir muhitlerinde şiirleri konuşulmaya, leh ve aleyhinde tartışmalar meydana gelmeye başlar.

¹⁴ Mustafa Kara, "Gülşeniye ve Güldeste". *UÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1988, sy. 7, s. 41-58

¹⁵ Mustafa Kara, *Türk Tasvuf Tarihi Araştırmaları, Tarikatler, Tekkeler, Şeyhler*, İstanbul 2005, s. 580

¹⁶ Gençlik yıllarında iken Farsça Mesnevi adlı bir eser telif eden Muhyî, Muhyiddin Arabî'nin Fusûsü'l-Hikem'i yanında Edirne Selimiye Camii'inde Fusûs'u bulduğu yerde yaktırmasıyla ve Gülşenîler hakkında tatbikat yaptırmasıyla ünlenen Edirne kadısı Çivizâde'nin emriyle, bu kitabı yanında bulundurduğu için hapsedildi. Daha sonra Çivizâde'nin Fusus'la ilgili sorduklarına verdiği cevaplar tatminkar bulununca serbest bırakıldı. *Osmanlılar Ansiklopedisi*, İstanbul 2008, c. 1, s. 229

¹⁷ Muhyî-i Gülşenî, *Ahlak-ı Kiram*, (Haz. Abdullah Tümsük), İstanbul 2004, s. 45

5. Eserleri

İkiyüzden fazla kitap yazdığı bilinen Muhyî'nin tasavvuf, dil, edebiyat, tarih, hadis, tefsir ve ahlâka dair kırk eseri günümüze kadar ulaşmıştır. Yaşadığı dönem ile ilgili her biri ayrı bir öneme sahip olan kitapları ile Muhyî'nin, ömrünün son yıllarını tarikat ehli olarak Mısır'da geçirmesi, eserlerinin birçoğunun Kahire Kütüphanelerinde kalmasına yol açmıştır. Muhyî-i Gülşenî'nin geride bıraktığı eserlerinin bir kısmı Mısır Hidîviyye Kütüphanesindeki bir mecmuada toplanmıştır. Bu mecmuada bulunan başlıca eserler şunlardır:

Menâkıb-ı İbrâhîm-i Gülşenî

XVI. yüzyılda Gülşenî'liğin kuruluş ve gelişme sürecini geniş olarak konu alan tek eserdir. Osmanlı tekke, medrese ve devlet yapısı hakkında bilgi vermenin yanında, Akkoyunlu ve Memlûklü dönemi için de önemli bir belge niteliğini taşır. Eserde, ayrıca İbrahim-i Gülşenî'nin hayatına da geniş yer verilmiştir. Eser Tahsin Yazıcı tarafından neşredilmiştir.¹⁸

Nefhatü'l-Eshâr

Muhyî, 1589'da kaleme aldığı 2353 beyitlik bu manzum eserinde, hocası Cemâleddîn-i Hazrecî'den, Mısır'da kadı naipliğinden, tarikata intisabından, şeyhinden, devlet ricalinden ve seyrü sülûk döneminden bahseder.

Kavâid-i Bâlibilen (Baleybelen)

Muhyî-i Gülşenî'nin Bâlibilen (**Baleybelen**) adını verdiği bu eseri, Türkler, Araplar ve Farsların ortak dili olarak kullanılması için oluşturduğu yapma dilin grameri ve sözlüğünden meydana gelmektedir. Eserin ismi Hidîviyye Kütüphanesi'ndeki mecmuada ve Osmanlı Müellifleri'nde, Risâle fi'l Kavâid olarak geçtiğinden, Türkçe

¹⁸ Muhyî-i Gülşenî, **Menâkıb-ı İbrâhîm-i Gülşenî**, (Haz. Tahsin Yazıcı), Ankara 1982

lügat ve dilbilgisi kitabı zannedilmiştir. Midhat Sertoğlu'nun yaptığı bir çalışma¹⁹ neticesinde mahiyeti anlaşılmıştır. Daha sonra Mustafa Koç eser üzerinde ayrıntılı bir çalışma ortaya koymuştur.²⁰

Ahlâk-ı Kiram

XVI. yüzyılda Osmanlı sahasında kaleme alınmış ahlak kitaplarından biridir. Ebced hesabıyla yazıldığı tarihi 1585 gösteren eserin Hidîviyye Kütüphanesi'ndeki mecmuanın dışında iki nüshası daha bulunmaktadır. Ahlâk-ı Kirâm, Türkiye'de Abdullah Tümsek tarafından yayımlanmıştır.²¹

Dîvân (Gazeller)

Muhyî'nin bu eserinde kendi yazdığı gazeller yer almaktadır. Klasik bir divanı oluşturan diğer bölümler ise mecmuanın farklı sayfalarında yer almaktadır. Bunlar bir araya getirildiğinde üç dilde (Farsça, Arapça, Türkçe) şiir söyleyen Muhyî'nin şiirlerinin geniş hacimli bir divan teşkil edecek kadar çok olduğu görülür.

Mesâdir-i Elsine-i Erbaa

Muhyî-i Gülşenî'nin Baleybelen dili için tertip ettiği sözlüktür. Eserde 392 Farsça mastarın ilk harflerinin ünlü değerine göre alfabetik olarak Türkçe, Arapça ve Baleybelen dilinde karşılıkları yer almaktadır.

¹⁹ Midhat Sertoğlu, “ İlk Milletlerarası Dili Bir Türk İcad Etmisti ”, **Hayat Tarih Mecmuası**, İstanbul 1966, 11/1, s. 66-68

²⁰ Muhyî-i Gülşenî, **Baleybelen, İlk Yapma Dil**, (Haz. Mustafa Koç), İstanbul 2005

²¹ Muhyî-i Gülşenî, **Ahlak-ı Kiram**, (Haz. Abdullah Tümsek), İstanbul 2004

Mecmuada bulunan diğer eserleri :

Hidiv Kütüphanesi kayıtları arasında yer alan Muhyî'nin diğer eserleri ise şunlardır : Hedyü'l-Haremeyn, Reşehât-ı Muhyî, Tefsîru Sûreti'l-Kadr, Kitâb-ı Me'âb, Hakka'l-Yakîn, Risâle fi'l-Akâid, Sîret-i Murâd-ı Cihân, Füyûzu'l-Velî, Risâle-i Beyne'l-Işâeyn, Silseletü'l-Aşk, Şerh-i Hadîs-i Cibrîl, Dîvân (Kasideler), İhsânâme, Şerh-i Hadîs-i Erbaîn, Ahlâk-ı Kerîm, Hüsn ü Dil, Kalbü Hakîkatü'l-Hakâik (Elfiyye), Simsimiyetü'l-Musavver, Gazâlenâme (Manzum), Gazâlenâme (Mensur), Mukattaât, Risâle-i Vahdet, Şerh-i Müstezâd-ı Muhyî, Risâle-i fî Esmâ'l-Hüsna, Hurûf-ı Aliyât Anberiyeye Risâlesi, Mektuplar, Muhtelif Şiirler, Gül ü Sad-berg, Bünyâd-ı Şi'r-i Ârif,²² Aynü'l-Hayât Şerhi, Tuhfetü'l-Hekîm, Hakâyıku'l-Hikem Mevlevî, Tenezzülât-ı Aşkıyye, Arûz-ı Kebir, Sakâ-i Kitâb, Meşâhidü'l-Vücûd ve Mevâcidü's-Şühûd, Hikâyetü'l-Aşıkîn, Vefr-i Muhyî, İttihâd-ı Esmâ be-Hüviyyetü Müsemma

Şehd-i Ebrar

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Yazma Eserler Katoloğunda; 2311 no, boyut (dış-iç) 185x15-115X75 mm, 62 yaprak, 13 satır, harekeli nesih yazı türü ile yazılmış ve zencirekli, şemseli, mıklepli, koyu kırmızı ciltli özellikleri ile kayıtlı olup Mevlana Müzesi Türkçe Yazmalar koleksiyonu içinde yer almaktadır. Mesnevi tarzında Me fâ î lun / Me fâ î l un / Fe û l un, son bölüm ise Fâ 'i lâ tün / Me fâ î lün / Fe i lün, Fâ' lün aruz vezniyle yazılmış ve 1501 beyitten oluşmuştur. Eser otuziki bölümden oluşmakta, eser sahibi hemen her bölümün sonunda kendisine ders çıkartmakta bahsi geçen durumlara düşmemek için Allah'a yalvarmaktadır. Eserde yer alan bölümlerin konusu ise kısaca şöyledir:

1. Bölüm, Allah'ın sonsuz kudret ve keremi ve yazacağı eserle ilgili dilek hakkındadır.
2. Bölüm, Allah'a övgü dolu sözler, hesap günü geldiğinde günahkâr kullar gibi olmayıp cennet ehlinin sahip olduğu özelliklere sahip olmak için yaptığı dua hakkındadır.

²² Murat Aşıcı, **Yüksek Lisans Tez Çalışması**, İstanbul 1989

3. Bölüm, Peygambere övgü ve onun vasfını hiçbir kalemin tam olarak anlatamayacağı hakkındadır.
4. Bölüm, dalalet içindeki insanlığın doğru yola iletilmesinde peygamberlerden sonra padişahların rolü ve onlara bundan dolayı yaptığı dua hakkındadır.
5. Bölüm, salih kimselerin kerametleri hakkındadır.
6. Bölüm, Allah dostlarını kitabının konusu yaptığı hakkındadır.
7. Bölüm, Hendek savaşı sırasında oka tutulan ve yara alan Müslümanların bu acıya dayanamayıp durumlarını Hz Peygamber'e şikayet ettiklerinde Peygamberimizin duasıyla geldikleri yere geri dönen oklar hakkındadır.
8. Bölüm, peygamberimizin Medine'ye geldiğinde misafir olduğu kişinin evinin önünde abdest aldığı suyun yerinde çıkan olağanüstü özellikler gösteren ağacın peygamberimizin sonrasında da Hz Ali'nin ahirete göç etmesi ve Hz Hüseyin'in şehit edilmesiyle tamamen kuruduğu hakkındadır.
9. Bölüm, Hz Ebubekr'in islamla şereflenmeden önce gördüğü rüya sonrasında müslüman olması hakkındadır.
10. Bölüm, Hz Ebubekr'in duasıyla misafirlerine ikram ettiği çok az yemeğin binlerce kişinin yemesine rağmen eksilmemesine dair kerameti hakkındadır.
11. Bölüm, Hz Ebubekr'in iki kız çocuğu var iken hamile eşinin kız doğuracağı bilgisini ölmeden önce etrafındakilere söylemesi hakkındadır.
12. Bölüm, Hz Ebubekr'in nereye defnedileceği konusunda istişare yapan sahabenin, kendisinin peygamberimizin yanına defn edilmek istediği konusundaki vasiyetini birdenbire ortaya çıkan bir sesin bildirmesi hakkındadır.
13. Bölüm, Hz Ömer'in düşman beldesine gönderdiği askerler arasından nehrin derin olmayan kısmını bulması için suya isteksiz bir şekilde sokulan gencin korkup Hz Ömer'den yardım istemesi ve bunun üzerine gizli bir elin onu sudan çekip çıkarması buna rağmen yolda hastalanıp ölmesine dair bütün olup bitenleri geri dönen askerlere anlatması hakkındadır.
14. Bölüm, Hz Ömer'in kuruyan Nil'e mektubunun ulaşması sonunda Nil'in eski haline gelip çoşması hakkındadır.
15. Bölüm, Hz Ömer'in Medine'de çıkan çok büyük yangını bir emriyle söndürmesi hakkındadır.

16. Bölüm, Hz Ömer'in duası sonucunda Medine'deki zelzelenin sona ermesi ve bir daha orada zelzele olmaması hakkındadır.
17. Bölüm, Hz Ömer'in Sadiye adlı komutanı düşman askerlerine karşı uyarması hakkındadır.
18. Bölüm, Rum Meliki tarafından gönderilen elçisinin Hz Ömer'in yanına geldiğinde onu uyur görüp öldürmek istemesi üzerine yerden bir yaratığın birdenbire belirip Hz Ömer'i koruması karşısında elçinin hemen müslüman olması hakkındadır.
19. Bölüm, Hz Osman'ın sohbetine gelirken bir gencin yolda göz zinası yaptığını bilmesi hakkındadır.
20. Bölüm, Hz Osman'a bir zorba tarafından tokat atılmasına şahitlik eden eşinin o kişi hakkında ettiği bedduanın kabul olması hakkındadır.
21. Bölüm, gökyüzünde bir karaltı şeklinde ortaya çıkan meleklerin Hz Osman'ın cenazesine katılmak üzere geldiklerini beyan etmesi hakkındadır.
22. Bölüm, revafız ehlinin tuttuğu yolun yanlış olduğu hakkındadır.
23. Bölüm, Hz Ali'nin kendisine sürekli beddua eden bir kişinin haberinin ona iletilmesi üzerine yaptığı bedduanın kabul olması hakkındadır.
24. Bölüm, Hz Ali'nin kolunun kesilmesine hükmettiği bir hırsızın onu haklı görüp Hz Ali ile ilgili kötü bir söz söylememesi üzerine Hz Ali'nin ettiği duayla hırsızın kesilen kolunun tekrar eskisi gibi olması hakkındadır.
25. Bölüm, Hz Ali'nin Fırat'ın suyu taşıdığına suya asasıyla işaret yapıp suyun eski halini alması hakkındadır.
26. Bölüm, nikâhlandığı kadınla zifaf gecesinde uygunsuz söz söyleyerek birbirlerine eziyet eden çiftin durumunun Hz Ali'ye Allah tarafından bildirilmesi üzerine onları çağırması ve nedenini açıklaması hakkındadır.
27. Bölüm, Hz Hasan'ın duasıyla kuruyan hurma ağaçlarından oluşan bir ağaçlığın nasıl eski haline gelip meyve verdiği hakkındadır.
28. Bölüm, Hz Hasan'ın çocuk sahibi olmak isteyen siyah bir gence ettiği dua sonunda onların dileklerinin gerçekleşmesi hakkındadır.
29. Bölüm, Hz Hüseyin'in Kerbela'da şehit edileceği konusundaki yüce Allah'ın takdirini Hz Hüseyin'e tahsis edilmiş melek tarafından bilinmesinin peygamberimiz tarafından nedeninin öğrenilmesi hakkındadır.

30. Bölüm, Hz Hüseyin'in oğlu Zeynel Abidin ibadette iken köpek kılığına girip ayağını ısırmanın şeytan olduğunu anlaması ve bunun üzerine şeytanın korkusunda karınca kılığına girmesi hakkındadır.

31. Bölüm, Zeynel Abidin'in bir gül bahçesinde arkadaşlarıyla sohbet ettiği sırada orada bulunan vahşi bir ceylanı yemeğe davet etmesi, bu davetten sonra o ceylanın uysal bir hayvan haline geldiği hakkındadır.

32. Bölüm, Muhyi'nin içinde bulunduğu durumu padişaha arz ettiği ve yazdığı kitaptan dolayı kendisine maaş bağlanmasını talep ettiği hakkındadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİL İNCELEMESİ

1.1. Yazım Özellikleri

1.1.1. Ünlülerin Yazılışı

1.1.1.1. a Ünlüsü

Metnimizde *a* ünlüsü üstün (-), elif harfinin değişik şekilleri (ا) ve he (ه) ile gösterilmiştir.

Ön seslerde: Ön seslerde *a* ünlüsü üstünlü elif (أ) *ayağlar* أَيَقْلَرُ 257, *açarlar* أَچَرْلَرُ 162, medli elif (آ) *alup* آلُوبُ 153, *anuñ* أَنْكُ 117, *aç* آچُ 1426 ve üstünlü çekmeli elif (ا) *ayrı* أيرى 1460 ile yazılmıştır.

İç seslerde: İç ses durumunda üstün (-) he (ه) veya elif (ا) ile yazılmıştır.

anlaruñ أَنْلَرُكُ 225, *salsalar* سَالْسَالَرُ 230, *qara* قَارَه 88

Son seslerde: Son ses durumunda ise *a* ünlüsü üstünlü elif (ا) bazen de üstünlü he (ه) şeklindedir.

qara قَرَه 229, *qara* قَرَا 875, *altında* أَلْتِنْدَه 1305, *sunma* سُنْمَه 33, *ayağa* أِبَاغَه 153

1.1.1.2. e Ünlüsü

Ön seslerde: Ön ses durumunda *e* ünlüsü daima üstünlü (أ) elif ile yazılmıştır. *el* أَلُ 30, *etdi* أَتْدِي 265

İç seslerde: Genellikle üstün (-) ile yazılmıştır. Bunun yanında üstünlü elif (ا) ve he (ه) ile de karşılanmıştır.

geleydi كَلْيَدِي 289, *eyledi* أَيْلَدِي 157, *irmeye* اَيْرْمَايَا 218, *dilerem* دِلَارَمُ 187, *ideler* لِيدَلَرُ 49, *köşede* كُوشَه دَه 1389

Son seslerde: Son ses durumunda üstünlü he (ه), nadir olarak da elif (ا) ile yazılmıştır.

eyle أَيْلَه 35, *iste* اِسْتَه 1122, *ide mi* اِيْدَا مِي 806

1.1.1.3. ı, i Ünlüleri

Ön seslerde: Ön ses durumunda bu ünlüler ya esreli elif (ا) ya da esreli elif ye (اي) ile yazılmıştır.

işi ايشى 830, *içinde* اچنده 176, *idi* ايدي 268, *iden* ايدين 829

İç seslerde: İç ses durumunda -ı, -i ünlüleri ya esre (-) ile ya da esreli ye (ب) ile yazılmıştır.

işidir ايشيدير 833, *demiş* دميش 1041, *olacak* اولچاق 1020

Son seslerde: Son ses durumunda ise -ı, -i ünlüleri esreli ye (ي) veya he (ه) sesi ile gösterilmiştir.

seni سني 22, *urdu* اوردي 84, *ki* كه 7

1.1.1.4. u, ü, o, ö Ünlüleri

Ön seslerde: Ön ses durumunda ötreli elif-vav (او) ile sadece bir yerde de ötreli elif (أ) ile yazılmıştır.

uzanur اوزانور 802, *ösgün* اوسكن 592, *olarun* اولازك 157, *otları* اوتلاري 1390

İç seslerde: İç ses durumunda bu ünlüler bazen ötre (ؤ), bazen de ötreli vav (و) ile karşılanmıştır.

gelür گلور 1253, *olsun* اولسون 138, *döküp* دوكب 1257, *idüp* ايذب 142

Son seslerde: Son ses durumunda da u, ü ünlüleri ötreli vav (و) ile yazılmıştır.

uyku اويكو 166, *dürlü* دurlu 1204

Hareke sistemi a, ı, o, u gibi kalın sıradan ünlüler ile e, i, ö, ü gibi ince sıradan ünlüler arasında bir işaret ayrımı yapmadığı için bu ünlülere karşılık olan hareke işaretlerinin kalın mı yoksa ince mi okunacağı, kalın ve ince sıraya göre ayarlanan ünsüzlerle belli edilmiştir. Bu durumun söz konusu olmadığı yerlerde ise kelimenin ses yapısı, anlamdan hareket edilerek belirlenebilmektedir. *üç* / *öc* اوج 408, *söz* / *süz* سوز 421, *oldı* / *öldü* اولدي 190

1.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı

1.1.2.1. ç Ünsüzünün Yazılışı

Bünyesinde ç ünsüzü bulunduran kelimeler ön, iç ve son seslerde (ج) ve (چ) şeklinde yazılmıştır.

ağaçlarda 5, *çıkarır* 9, *açuk* 7, *niçe* 146, *birkaç* 142

1.1.2.2. p Ünsüzünün Yazılışı

Türkçe kelimelerde ön ses durumunda bugün *p* ile söylenen *parmak* kelimesi (*barmağına* 823), son ses durumunda -up, -üp zarf fiil eklerinde (*idüp* 1, *eyleyüp* 2, *kılıp* 8, *yuyup* 431) ب harfi ile yazılmıştır. Bir yerde -up, -üp zarf fiil ekinin yazılışı ise پ ile dir. *açup* 1451

İç ses durumunda, *yapragının* 302, *öpüp* 1251 kelimelerinde ise پ ile yazılmıştır.

Bu durum özellikle son ses durumundaki *p*'nin tek şekilde ve *b* harfi ile yazıldığına göstergesidir.

1.1.2.3. g Ünsüzünün Yazılışı

Bu ünsüz kef ك harfiyle gösterilir. Metnimizde sadasız *k* ünsüzü ve sadalı *g* ünsüzü arasında işaret ayrımı yoktur.

girdikde 1100, *göge* 1115, *yemekden* 1418, *görece* 53

1.1.2.4. ñ Ünsüzünün Yazılışı

Genellikle kef ك ile karşılanmıştır.

añulsa 237, *saña* 7, *senüñ* 18

1.1.2.5. t Ünsüzünün Yazılışı

Metnimizde kalın ünlülü kelimelerde ön ses *t* ünsüzü yaygın olarak tı (ط) harfi ile, seyrek olarak da t (ت) harfi ile gösterilmiştir.

tagılu 953, *toyar* 1425, *toldı* 152, *turduğunca* 185,

tutdum تُوتُدُم 1484, *tozı* تُوزِي 226

Bu duruma Eski Anadolu Türkçesi döneminde yazılmış eserlerin büyük çoğunluğunda rastlamaktayız.²³

1.1.2.6. s Ünsüzünün Yazılışı

Kalın ünlülü Türkçe kelimeler ön seslerde *saña* سَاْنَا 17, *saçın* سَاچْنُ 520 dışında sad (ص) ile yazılmıştır.

şalsa صَالْسَا 180, *şığa* صِغَا 1247, *sor* سُور 1269, *su* سُو 275, *soldı* سُولْدِي 1470

İç seslerde ise sin (س) harfi ile gösterilmiştir.

oşursun أُوشُورْسُونُ 211, *olsa* أُولْسَا 19, *olsun* أُولْسُونُ 137

Bu durum Eski Anadolu Türkçesi döneminde olduğu gibi Osmanlı Türkçesi'nin başlangıç döneminde de s ünsüzünün yazılışında belli bir kural olmadığını ortaya koymaktadır.

1.1.3. Bazı Ek ve Şekillerin Yazılışı

1.1.3.1. Birleşik Yazılan Edatlar

İle, için, kim ve ki edatları bazı yerlerde genellikle kendisinden önceki kelimeyle birleşik yazılmıştır.

şükr ile شُكْرًا 3, *vech ile* وَجْهِيْلَه 524, *şafâyıla* صَفَايِيْلَه 347, *nâmi-çün* نَامِيچُونُ 85, *rütbeti-çün* رُتْبَتِيچُونُ 451, *kaçan kim* قَاچَانْ كِيْم 500, *şehensehsinki* شَهَنْشَهْسِيْنِكِه 7

1.1.3.2. İzafet Terkiplerinin Yazılışı

İzafet terkiplerinde birinci kelime esre ile harekelenmiştir.

meh-i nev F. مَهْ نَوْ 178, *milk-i Süleymân* مَلِكِ سُلَيْمَانُ 210

Tamlama kesresi bazen ي ile karşılanmıştır.

rûh-ı lutf-ıla رُوحِي لُتْفَلَه 1288

Bazen de ha-i resmiye veya y ile biten kelimelerin üstüne hemze getirilerek yazılmıştır.

²³ Hatice Şahin, *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara 2003, s. 35; Mehmet Özmen, *Ammed-i Da'i Divanı*, Ankara 2001, c. I, s. 296

وَخَشِيءٍ 626, *vaḥṣi-i pāk* مَبْرُودَةٌ مِنْبَرْدَةً 1374, *pāye-i minberde* مَاهِرٌ رَاوِيءٌ 1416, *rāvī-i māhir* 176, *perde-i šām* شَامٌ أَلْوَدِيءُ خُنَابٌ 535, *âlûde-i ḥûn- âb*

1.1.3.3. Aynı Kelimelerin Farklı Yazılmış Şekilleri

1.1.3.3.1. Hareke ve Harf Bakımından Farklılık Gösterenler

Türkçe kelimelerdeki ünlülerin harekeyle veya harfle gösterilmelerinde bir dereceye kadar aruz ölçüsünün de etkili olduğunu görüyoruz. Ünlüler, iç seste ölçü gereği kısa okunduklarında harekeyle, uzun okunduklarında ise harfle gösterilirler; ancak, aruz ölçüsündeki uzunluk veya kısalıkla, hecelerdeki ünlülerin harfle ya da harekeyle gösterilmeleri arasında her zaman kurallı bir uyum yoktur.

Ölçü gereği uzun okunan açık hecelerdeki iç ses ünlüleri *nitekim* نِتَاكِم 1034, *nitekim* نِتَه كِم 1045 harfle gösterilirken aynı kelime kısa okunması gereken yerde de harfle gösterilmiştir. *nitekim* نِتَه كِم 177

Aynı şekilde *niçe* نِيچَه 357, *nice* نِيجَه 129 kelimesinin ilk hecesi ölçü gereği uzun okunması gereken yerde harf ile gösterilirken *niçe* نِيچَه 301'de hareke ile gösterilmiştir.

saña سَاڤَه 7, *saña* سَا 17, *olmasa* اُولْمَسَه 163, *olmasa* اُولْمَسَه 169, *gibi* كِيبي 309, *gib* كِيبي 1043, *baña* بَا 576, *baña* بَا 577, *ayağa* اِيَاغَه 324, *ayağa* اِيَاغَه 153, *siyeh* سِيَه 493, *siyâh* سِيَاهَه 1318 *qara* قَرَا 1110, *qara* قَرَه 229 kelimeleri vezin gereği uzun okunması gereken yerde harf ile, kısa okunması gereken yerde hareke ile yazılmıştır.

ne için نِه لِيچُون 1284, *niçün* نِيچُون 504, 505 kelimesi iki farklı yazılış şekliyle üç yerde geçmektedir. Ancak bu kelimenin ilk hecesi açık olup ölçü gereği kısa okunması gereken yerde harf ile gösterilmiştir. *ne için* kelimesi 221, 848. beyitlerde kısa okunması gereken yerde hareke ile *ne için* şeklinde, 519. beyitte harf ile *ne için* şeklinde yazılmıştır.

1.1.3.3.2. Yuvarlak ve Düz Ünlü ile Yazılış Bakımından Farklılık Gösterenler

E.A.T. metinlerinde fiilden isim yapma eki -uk, -ük yuvarlak olarak kullanıldığı halde metnimizde düz ve yuvarlak olmak üzere iki şekilde yer almıştır.

açık اچُق 639, *açuk* اچُق 840, *ayrık* ايرُق 560, *ayruğım* ايرُوغِيْمِي 73 E.A.T. döneminde fiilden fiil türetme eki -I'den önce veya sonra gelen yardımcı ünlü hem düz hem de yuvarlak ünlü olarak kullanılmıştır.

bulınandan بُولِينَانْدَنْ 385, *bulunmadı* بُولْنَمَدِي 485, *urılmış* أُورْلَمِش 232, *urula* أُورْلَه 153

E.A.T. metinlerinde yuvarlak ünlü taşıyıp da metnimizde ikilik gösteren yani hem düz hem de yuvarlak ünlülü olarak kullanılan kelimelere de rastlamaktayız.²⁴

oķı-mış أُوقِيمِش 353, *oķu-r-lar* أُوقُرْلَر 792

Yapısı gereği yuvarlak olan *değül* دَكُل 17 kelimesi, *değil* دَكِل 804 şeklinde düz ünlü ile de metinde yer almıştır.

İlgi hali eki, teklik 1. 2. ve 3. şahıs iyelik ekleri ve çokluk 1. şahıs iyelik ekinin yazılışı yuvarlak ve düz ünlülü olmak üzere iki farklı şekilde kullanılmıştır.

anıñçun اِنِكُچُون 242, *anuñçun* اِنِكُچُون 172, *anlarıñ* اَنَلَرِك 233, *anlaruñ* اَنَلَرِك 225, *üstünde* أُوسْتِنْدَه 608, *üstindeki* أُوسْتِنْدَكِي 1399, *ben-ü-m* بَنَم 439, *bin-i-m* بِنَم 214, *emr-üñ-le* اَمْرُكْلَه 19, *emr-iñ* اَمْرِك 1286, *göz-ü-müz* كُوزْمُز 166, *göz-i-miz* كُوزِيمِز 777

1.2. Ses Bilgisi

1.2.1. Ünlüler

1.2.1.1. Ünlü Değişmeleri

Metnimizde gerek kelime köklerinde gerekse eklerdeki ünlüler çeşitli sebeplerin tesiri ile gelişmiş ve değişikliliğe uğramıştır.

i > e , e > i Değişmeleri

Eski Anadolu Türkçesinde kelime başında ve ilk hecedeki birçok *i*'ler Osmanlı Türkçesi'nin son devrelerinde ve Türkiye Türkçesi'nde *e* olurken, ilk dönemlerde *e* olan bazı kelimeler de sonradan *i* olmuştur.²⁵

Metnimiz, Türkçe kelimelerde *e > i* değişmesi bakımından kesinlik göstermez. Bazı kelimeler hem *i* hem de *e* şekliyle kullanılmıştır.

irgüreler اِرْكُرْلَر 724, *ergirüp* اِرْكُرْب 719, *itmedi* اِتْمَدِي 753, *et-* اَت 759, *didi* دِيدِي 409, *dedi* دَدِي 432, *yire* پِيرَه 1207, *yer* يَر 571, *yiye* يِيَه 397, *yeyelim* يِيَالَم 1418, *vire* وِيرَه

²⁴ Mustafa Argunşah, **Tuhfe-i Muradî**, Ankara 1999, s. 52

²⁵ Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul 1990, s. 77

1069, *ver-* وَرَ 1132, *işigin* اِشِكَاكَف 966, *eşiginde* اِشِكَاكَدَه 1114, *binim* بِنِم 214, *benüm* بَنُّم 439, *neçe* نَجَه 381, *nice* نِيَجَه 129

Bugün *e* olarak telaffuz edilen bazı kelimeler *i* şekliyle metnimizde yer almıştır.
iy اِي 216, *gice* كِيَجَه 177, *yil* يِيل 1309, *sil-e* سِيْلَه 325

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde *e* olan giyirmek < *geyür-üp* كِيُورُب 13 kelimesi bugün *i* şekliyle kullanılmaktadır.

1.2.1.2. Kalınlık İncelik Uyumu

Metnimizde kalınlık incelik uyumu tamdır.

dillerdeki 937, *üstindeki* 1399, *etdigüçün* 196, *anuñ-ıla* 96, *qadr-ıla* 91, *olmaz-ıdı* 95, *ad-ıla* 104, *ol-ısar* 104, *dilümdeki* 1479, *anuñçun* 172, *dillerde-ki* 937, *üstinde-ki* 1399

iken -zarf-fiil eki, ki aitlik eki uyum dışıdır.

yağar-ken 256, *bağarlar-ken* 1147, *burcında-ki* 899, *başında-ki* 1002

Ancak -ken zarf-fiil ekinin kalınlık- incelik uyumuna bağlı olarak -қан şeklinde kalın ünlülü şekilleri de görülür : *yatur-қан* 729

1.2.1.3. Düzlük - Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumu genel olarak yoktur. Uyum dışı kalan kök ve eklerden birkaç örnek aşağıda gösterilmiştir.

1.2.1.3.1. Köklerde Uyumsuzluk

Eski Türkçede birden fazla heceli kelimelerdeki ğ / g ünsüzlerinin Batı Türkçesine geçerken düşmesi bazı kelimelerde yuvarlaklaşmaya sebep olmuş, bazılarında ise ğ / g ünsüzü düştüğü halde yuvarlaklaşma görülmemiştir.

qapusı 123, *qapuda* 1174 < *qapığ*, *qatı* < *qatığ* 886, *diri* < *dirig* 1424

Bunun yanında aynı kelimenin hem yuvarlaklaşmış hem de düz ünlülü şekilleri de metnimizde yer almaktadır.

oqı-mış 353 / *oqu-r-lar* 792

1.2.1.3.2. Eklerde Uyumsuzluk

Yuvarlak Ünlülü Ekler

Zarf fiil eki -up, -üp : *çoğal-up* 147, *gel-üp* 158

Faktatif ekler -dur, -dür : *bil-dür-di* 1007, *kal-dur-a* 1211

Emir eki -sun, -sün : *girme-sün* 778, *bırak-sun* 137

Bildirme eki -dür, -durur, -dürür : *bağışlamış-durur* 173, *zâhir-dür* 16, *er-dürür* 793

İyelik eki -um,-üm,-imiz ,-ümüz : *dil-üm* 34, *zebân-um* 64, *aḥvâl-ü-müz* 949, *yüz-i-miz* 839

İyelik eki -(u) ñ, -(ü) ñ, -(u)ñuz, -(ü) ñüz : *kalb-ü-ñüz-e* 773, *ara-ñuz-da* 503, *il-üñ* 538, *kat-uñ-da* 839

İlgi hâli eki -uñ, -üñ, -nuñ, -nüñ : *vişâl-üñ bâbını* 970, *dil-üñ 'ışkı* 968, *nebî-nüñ emri-n-den* 258, *devrân-uñ penâhı* 203

İsimden isim yapma eki -lü : *dil-lü* 820, *giz-lü* 952

Görülen geçmiş zaman teklik 1. şahıs eki -du-m, -dü-m : *bil-dü-m* 73, *gel-dü-m* 73, *çık-dum* 1219

Görülen geçmiş zaman teklik ve çokluk 2. şahıs eki -du-ñ, -dü-ñ, -du-ñuz, -dü-ñüz : *yarat-du-ñ* 8, *aldu-ñuz* 504, *kıl-du-ñ* 20

Görülen geçmiş zaman eki: -dü-k : *dile-dü-k* 775

Çokluk 2. şahıs emir eki -(u)ñ: *al-u-ñ* 875

Geniş zaman eki -ur, -ür : *bil-ür* 6

Düz Ünlülü Ekler

Yükleme hâli eki -ı, -i : *rûḥ-ı* 77, *söz-i* 702, *'ayn-i* 40

İyelik eki -ı, -i, *göñül murğ-ı-na* 59, *esed burc-ı-ndaki* 899, *elüm-i* 882, *dilüm-i* 759

Görülen geçmiş zaman teklik 3. şahıs eki -dı, -di : *getür-di* 948, *ol-dı* 102

Soru eki -mı, -mi *gelür mi* 1441, *olur mı* 1195

İyelik eki -sı, -si : *örtü-si-n* 874, *kapu-sı* 123,

İsimden isim yapma eki -nci : *üçü-nci* 411

Fiil çekiminde teklik 2. şahıs eki -sın, -sin : *vir-ür-sin* 10

Zarf fiil eki -ınca, -ince : *şaldıg-ınca* 178

1.2.1.4. Hem Düz Hem Yuvarlak Ünlülü Ekler

İlgi hâli ekinin düz ünlülü şekilleri de görülür: *anlarıñ* اَنلَرَكْ 233, *anlarıñ* اَنلَرَكْ 225, *ben-ü-m* بَنَمْ 439, *bin-i-m* بِنَمْ 214

Teklik 3. şahıs iyelik eki de hem düz hem yuvarlak ünlülü şekildedir:

üstünde اوستندَه 608, *üstindeki* اوستندِكِي 1399

Aynı kelimelerde iyelik eklerinden önce gelen yardımcı ünlü düz ve yuvarlak ünlülü şekilde olabilmektedir: *göz-ü-müz* كُوزُمُ 166, *göz-i-miz* كُوزِيمُ 777, *emr-üñ-le* اَمْرُكْلَه 19, *emr-iñ* اَمْرُكْ 1286,

1.2.1.5. Ünlü Türemesi

vâsıl < vaşl 347, *emîr* < emr 547, *ķâhir* 170 < ķahr 15

1.2.1.6. Ünlü Düşmesi

oğlan < oğulan 413, *uyķu* < uyuku 166

1.2.1.7. Ünlü Birleşmesi

Ünlüyle biten bir kelimedden sonra ünlüyle başlayan bir kelime veya ek geldiği zaman ünlülerden birinin düşerek iki kelimenin birleşme hadisesidir. Bu şekil ünlü düşmesi olayı ya geçici ya da kalıcıdır. Devamlı düşme neticesinde kalıplaşmış sözler ortaya çıkmıştır.

niçün <ne + içün 504

Metinde vezinden dolayı geçici birleşmeler de vardır.: *k'ocağumuz* 915

1.2.2. ÜNSÜZLER

1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

1.2.2.1.1. b > v Değişmesi

Eski Türkçede *bar-* şeklinde olan fiil ve *bar* ismi, kelime başında meydana gelen değişme ile *var-* ve *var* şeklindedir. *vara* 568, *vardı* 774, *var* 14, 1074, 1098, 1106, 1183, 1198, 1212, 1212

1.2.2.1.2. t > d Değişmesi

Ön ses t -> d- değişikliği eserden esere, müstensihthen müstensihe farklılıklar gösterdiği gibi çoğu zaman aynı eser içinde bile istikrara rastlanılmaz.²⁶ Eski Anadolu Türkçesi döneminde yazılmış pek çok eser kelime başı t- / d- değişikliği bakımından karışıktır. Metnimiz bu bakımdan karmaşık değildir.

Bugün d- olarak kullanılan bazı kelimeler metnimizde t- olarak kullanılmıştır.

ṭayanup 904, *ṭon* 616, *ṭayağ* 1220, *ṭuyup* 621, *ṭoğar* 413, *ṭoğrı* 860, *ṭoḫınup* 987, *ṭoḫuz* 218, *ṭoldı* 479

Bir yerde bugün t- ile söylediğimiz tat kelimesi d ile yazılmıştır.

dadı 465

Aynı kelimenin hem d- ile hem de t- ile yazıldığı da görülür.

dur- 1360 / *ṭur-a* 1322

Daha çok kalın ünlülü kelimelerde ön ses t- ler büyük oranda korunmuş ve d-ye dönüşmemiştir. İnce ünlülü kelimeler ise d ile yazılmıştır. *dil* 83, *dile*-1159, *deñlü* 121

1.2.2.1.3. ğ > v Değişmesi

Eski Türkçe soğık kelimesi metnimizde sovak olarak geçmektedir.

soğık > *sovuḫ* 494

²⁶ Faruk Kadri Timurtaş, *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul 1994, s. 74

1.2.2.2. Ünsüz Düşmesi

Birden fazla heceli kelimelerin sonundaki *ğ* / *g*'ler bu dönemde düşmüştür.

katı < *katığ* 886, *diri* < *tirig* 1424, *ayrı* < *adrığ* 1460

Çift ünsüz taşıyan bazı Arapça kelimelerde vezin gereği ünsüzlerden birinin düştüğü görülür.

kül 1, *Hağ* 87, *had* 905, *dür* 10, *nad* 3

1.2.2.3. Ünsüz Türemesi

Eski Anadolu Türkçesi döneminde yazılmış bazı metinlerde görülen başta ünsüz türemesi metnimizde de bulunmaktadır.

ur-a-lar 723, *vur-duğda* 1132

Metnimizde içte iki ünlü arasında görülen *y* türemesi oldukça fazladır.

çekme-y-esin 222, *di-y-ü* 257, *dönme-y-üp* 260

Bir ünlü ile ünsüz arasında çokluk 3. şahıs zamiri vezne bağlı olarak *n* türemesi getirilerek kullanılmıştır. *o-lar-uñ* 157, *o-n-lar-uñ* 159

1.2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi

Bazı seslerin düşmesi ya da değişmesi sonucu *-ss-* ikizleşmesi görülür.

aşığ > *aşşı* 1214, *idisi* > *issi* 417

1.2.2.5. Ünsüz Benzeşmesi

Türkçede sadasız bir ünsüzle biten kök ve gövdelere getirilen eklerin de sadasız olması gerekmektedir. Görülen geçmiş zaman eki *-dı*, *-di*, bulunma hali eki *-de*, *-da* ve ayrılma hali eki *-den*, *-dan* daima sadalı olarak kullanılmıştır.

bük-di 103, *yağ-dıñ* 701, *bağ-dıñ* 701, *çığ-dı* 1219, *ağ-dı-lar* 480, *yağ-dı* 541, *aç-dı* 1176, *çek-diyse* 752, *felek-de* 1049, *gök-de* 1203, *ortalık-da* 104, *ırağ-da* 402, *şafağ-da* 731, *kulak-dan* 641, *yük-den* 1121, *felek-den* 307

Metnimizde iki ünlü arasında bulunan sadasız ünsüzler sadalılaşmıştır

gör-düg-üñ 362, *gör-düg-i* 706, *git-düg-i* 790, *vir-düg-i* 1186

1.2.2.6. Hece Düşmesi

tur- fiilinden gelen bildirme eki -durur / dürür, -dur, -dür şekliyle de metnimizde yer almaktadır.

bu-dur 1167, *zâhir-dür* 16

1.3. Şekil Bilgisi

1.3.1. Yapım Ekleri

1.3.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

-an, -en : *oğl-an* 523, *er-en-ler* 317

-çe : Eşitlik hali ekidir; kalıplaşma yoluyla bazı türetmeler yapmıştır : *ni-çe* 1272

-cık : *oğlan-cık* 1128

-luk : *çok-luk* 384, *uzun-luğ-ın* 856

Eski Anadolu Türkçesi döneminde hem düz hem de yuvarlak olarak kullanılmıştır.

-lu, -lü. : *ad-lu* 617, *dil-lü* 820

-sız, -suz : *can-sız-lık-dır* 506, *an-suz* 994

Eski Anadolu Türkçesinde genellikle yuvarlak ünlülü olan bu ek metnimizde yuvarlak ve düz olarak yer almıştır.

-ki : Bu ek zamir ve sıfat olarak kullanılan isimler yapar. Başlıca fonksiyonu içinde bulunma, bağlılık ve aidiyet ifade etmektir. Bu ek her zaman kökün ünlüsüne uymamıştır.

başında-ki cerhi 1002, *esed burcında-ki* 899, *seri üstinde-ki* 1399, *dillerde-ki* 937, *dilümde-ki tâb* 1479,

Bazen de bir nesnenin zaman ve mekan içindeki yerini belirler. *evvel-ki-den* 911

1.3.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler

-ak : *yat-ağ-ı* 1314, *tır-ağ-ın* 305

-ku. : *uy-ku* < *udı-ku* 166

-uğ, -ük, -ıç : *aç-uğ* 7, *böl-ük* 791, *aç-ık* 280

-mak, -mek. : *an-mağ-ıla* 1330, *çık-mağ-a* 48, *ol-mağ-a* 927, *geçmeg-e* 480

- me** : *sür-me* 674
 -**n.**: *uz-u-n-luğ-ın* 856
 -**u, -ü, -ı.**: *korğ-u-sun-dan* 653, *ört-ü-si-n* 874, *tol-ı* 430²⁷
 -**miş** : *ye-miş* 1073²⁸

1.3.1.3. İsimden Fiil Yapan Ekler

- a, -e** : *yaş+ a-r-dı* 1153, *beñz+e-r* 661
 -**ar** : *ğara+r-* < *ğara+ar-* 835
 -**ı** : *şak+ı-n-* 630
 -**la, -le** : *ayağ+la-r* 170, *giz+le-r* 979, *bağ+la-r* 1059, *bağış+la-r-sın* 10
 -**r** : *belü+r-üp* 491

C.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler

Ettirgenlik Ekleri

- ar** : *çık-ar-dı* 703
 -**ür** : *geç-ür-üp* 354, *gey-ür-ür-ler* 526
 -**t**: *uza-d-ır* 931
 -**gür** : *ir-gür-e-ler* 724
 -**dur, -dür, -dır, -tür** : *bil-dür-di* 937, *aç-dır* 633, *ğal-dur-a* 1211, *ge-tür-di* 385
 -**der** : *dön-der-di* 719

²⁷ Bu çeşit isimlerin büyük bir kısmında -ı, -i, -u, -ü eki aslı olmayıp Eski Türkçedeki -g, -ğ fiilden isim yapma ekinin Batı Türkçesinde düşmesi yüzünden yardımcı sesin fiilden isim yapma eki haline gelmesi ile ortaya çıkmıştır. Bir kısmı zarf fiil şeklinin klişeleşmesi ile isim haline geçmiş , bir kısmı da sonradan başındaki -g, -ğ'si düşmüş olan -gu, -gü ekinden gelmiştir. Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul 1985, s. 182

²⁸ Eren 'Türkçe ye- kökünden geldiği açıktır. Ancak -miş ekinin yemiş türevindeki rolü açık değildir.' demiştir. Tuncer Gülensoy, **Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü**, Ankara 2007, s. 1118

Edilgenlik Ekleri

-1 : *añ-ı-l-sa* 237, *aç-ı-l-dı* 1417, *eg-i-l-me-y-üp* 506, *dök-i-l-miş* 308, *yar-ı-l-dı* 564

-n : *bul-u-n-ma-dı* 602, *bil-i-n-me-di* 637

Dönüşlülük Eki

-n: *id-i-n-miş-ler-di* 621, *döşe-n-üp* 382

İşteşlik Eki

-ş : *ula-ş-dı* 747, *kar-ı-ş-dı* 393, *bul-u-ş-dur-up* 435

1.3.2. Çekim Ekleri

1.3.2.1. İsim Çekim Ekleri

1.3.2.1.1. Çokluk Eki

Çokluk eki -lar, -ler'dir. Ekin kullanımı geçmiş yüzyıllar ve bugünkü yazı dilinden farklı değildir.

nokta-lar 37, *dide-ler* 310, *naşihat-ler* 405, *bülbül-ler* 235, *varağ-lar* 5 vb.

1.3.2.1.2. İyelik Ekleri

İyelik ekleri eklendikleri isimleri sahiplik, aitlik fonksiyonu ile kendilerinden önce gelen şahıs zamirlerine veya diğer isimlere bağlarlar. İsim tamlaması şeklindeki bu yapılarda tamlayan bir isimse, şahıs zamiri değilse devamlı teklik 3. şahıs iyelik eki kullanılır. Teklik ve çokluk 1. ve 2. şahıs iyelik eklerinde ekten önceki yardımcı ses genellikle yuvarlak ünlülü, teklik ve çokluk 3. şahıs şahıs eklerinde genellikle düz ünlülüdür. Ancak metnimizde bu eklerden önceki bağlama ünlüleri bazen düz, bazen yuvarlak ünlü ile de kullanılmaktadır.

Teklik 1. şahıs -m, -(u)m, -(ü)m

Teklik 1. şahıs iyelik eki -m'dir. Ünlü ile biten kelimelere doğrudan, ünsüzle biten kelimelere ise genellikle yuvarlak bağlama ünlü ile eklenir.

ne-m 1111, *cân-u-m* 1489, *ayağ-u-m* 1220, *dil-ü-m-le* 1221, *yüz-ü-m* 1231, *kol-u-m* 1240

Bunun yanında düz ünlü -ı, -i ile bağlandığı örnekler de vardır.

ben-i-m 214, *dil-i-m* 60, *baş-ı-m* 921, *şâh-ı-m* 217, *el-i-m* 1442

Metnimizde aynı kelimelerin yuvarlak ünlü -u, -ü veya düz ünlü -ı, -i ile yazıldığı örnekler de yer almaktadır.

ben-ü-m 439, *ben-i-m* 214, *şâh-ı-m* 217, *şâh-u-m* 1483

Teklik 2. şahıs : ñ, -(u) ñ, -(ü) ñ

Teklik 2. şahıs eki -ñ'dir. Aradaki yardımcı ses -u, -ü'dür.

zıkr-ü-ñ 4, *şudret-ü-ñ-den* 8, *ata-ñ* 969, *emr-ü- ñ-le* 19, *luğf-u-ñ-la* 80

Aradaki yardımcı ünlüsü -ı, -i olan örnekler de metnimizde yer almaktadır.

şâh-ı-ñ 1375, *emr-i- ñ* 1286, *şahr-ı-ñ* 319

Metnimizde teklik 1. şahıslarda olduğu gibi teklik 2. şahıslarda da aynı kelimenin hem yuvarlak hem de düz ünlü ile yazıldığı örnekler mevcuttur.

emr-ü- ñ-le 19, *emr-i- ñ* 1286, *'ayn-ı-ñ* 312, *'ayn-u-ñ* 1258, *el-ü-ñ* 66, *el-i-ñ* 33

Teklik 3. şahıs : -ı, -i, -sı, -si

Eski Anadolu Türkçesinde daima düz ünlülü olan bu ek, metnimizin birkaç yerinde yuvarlak ünlülü tabanlardan sonra yuvarlak ünlülü görülmektedir.

Teklik 3. şahıs ekleri ünsüzle biten kelimelerde -ı, -i ünlü ile bitenlerde ise -sı, -si şeklindedir. Bunun yanısıra bu eklerin üstüste gelmesi durumuna da rastlanır.

murg-ı-na 60, *leyl-i* 151, *şahr-ı-ñ-dan* 264, *şu-y-ı-n* 738, *söz-i-ne* 1076, *kelle-si-n* 169, *şapu-sı* 123, *biri-si-ne* 732, *yüz-ü-ni* 1498, *oğl-u-nı* 1126

Aynı kelimenin düz ve yuvarlak ünlü ile kullanımı da metnimizde yer almaktadır. *üst-i-nde* 1309, *üst-ü- ñ de* 608

Çokluk 1. şahıs : -muz, -müz

Çokluk 1. şahıs iyelik eki -muz, -müz'dür. Eski Anadolu Türkçesinde ekin düz isimlerde bile *m* tesiri ile yuvarlak şekilleri kullanılmış, Osmanlıca içinde ek ünlü uyumuna bağlanarak bugünkü çok şekilliliğe kavuşmuştur.²⁹ Ünlü ile biten kelimelerden sonra araya yardımcı ünlü gelmektedir. Ekin hem yuvarlak hem de düz ünlü ile kullanımı metnimizde yer almaktadır.

cürm-ü-müz 839, *şâh-u-muz* 1106, *baş-u-muz* 164, *göz-ü-müz* 166, *göz-i-miz* 777, *yüz-i-miz* 777

Çokluk 2. şahıs : -ñuz, -ñüz

Çokluk 2. şahıs iyelik eki -ñuz, -ñüz'dür.

birbiri-ñüz-e 941, *kalb-ü-ñüz-e* 773, *luğf-u-ñuz* 919, *ara-ñuz-da* 940

Çokluk 3. şahıs : -ları, -leri

Çokluk 3. şahıs iyelik ekleri -ları, -leri'dir. Bu ek teklik 3. şahıs eki -ı, -i'nin çokluk eki -lar, -ler ile birleşmesinden oluşmuştur.

Buradaki -lar, -ler ekin bünyesine değil, kelimeye aittir. *göz-yaş-ları* 250, *ayağ-ları* 665, *göz-leri-n-den* 907, *gül-leri* 651, *gönül-leri-nden* 792

1.3.2.1.3. Hâl Ekleri

İlgi Hâli (genitiv) Eki

Bu ek Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülüdür. Osmanlı Türkçesi döneminde uyuma bağlanmıştır.

İlgi hali eki ünsüz ile biten isimlerde -uñ, -üñ, ünlü ile bitenlerde -nuñ, -nüñ'dür *kerîm-üñ pîşesi* 215, *nebî-nüñ emrinden* 258, *cihân-uñ şehlerin* 1061

İlgi hali ekinin -iñ, -iñ şekli de kullanılmıştır.

²⁹ Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul 1990, s. 211

sen-iñ dest-iñde 212, *vişâl-iñ mîvesin* 316

Teklik ve çokluk 1. şahıs zamirinin ilgi hali -üm, -im yuvarlak ve düz ünlü olmak üzere her iki şekilde de metnimizde yer almaktadır.

biz-üm ocağumuz 915, *biz-im feryâdumuz* 774

İlgi hali eki ismi kendisinden sonra gelen bir isme bağlayarak isim tamlamaları oluşturur. Tamlayan unsuru ilgi hali eki almış belirtili isim tamlaması bir mülkiyet, aidiyet ve nisbet ifade eden belirtili isim tamlamalarında ilk isim ilgi (genetif) hali eki, ikincisi ise iyelik eki alır.

hilâl-üñ kıdd-i-n 55, *mah-uñ ser-i-ni* 448, *bağır-uñ kıatre-si-dir* 360, *rahmet-üñ bâb-ı-ndan* 453, *a-nuñ medh-i-n-de* 117, *kerâmet mihnet-i-nüñ kâm-kâr-ı* 320,

Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü olan ilgi hali eki metnimizde düz ünlülü -iñ, -iñ, -niñ, -niñ şekliyle de kullanılmıştır:

kalbi-niñ şevk u sürûr-ı 750, *sen-iñ dest-i-ñde* 212, *sen-iñ yâr-i-ñ* 189, *cihân-iñ cân-ı* 312, *hüda mecmû 'ası-niñ nükte-dânı* 684, *a-niñ ber-i-nden* 286, *deryâ-niñ kenâr-ı* 489

Tamlayanı ilgi hali eki almamış belirtisiz isim tamlamasında belli bir aidiyet anlamı yoktur. İlgi eki taşımayan isim, genellikle ikinci ismin nev'ini, cinsini, çeşidini bildirir. Ayrıca bir şey başka bir şeye benzetildiği zaman benzeyenin benzetilene izafe edilmesiyle meydana gelen tamlama özelliği gösterir. Edebiyatta çok kullanılan teşbih ve istiare gibi sanatlar, bu şekilde ifade edilir.

göñül murğ-ı-na 59, *hidayet bülbül-i* 472, *söz feth-i-ne* 356, *ecel mikrâz-ı* 406, *kıara hâki* 229, *belâ tîrine* 262, *kıurı sengi* 229, *seğun 'anķâsı* 234, *'adû tîrini* 251, *hüdâ aşhâbına* 269, *çâk sînesini* 253, *elif kıaddin* 313, *me'ârif güller-i-n* 29

Bazen de çoğunlukla aruz vezni dolayısıyla tamlayan durumundaki şahıs zamiri, iyelik eklerinden anlaşıldığı için, söylenmediği hâlde anlam belirtili isim tamlamalarında olduğu gibi belirtilidir:

(benüm) *derûn-um şehri-ne* 57, *göz-üm didâr-u-ña* 710

(anuñ) *göz-i yaş-ı-n* 486, *yüz-i şu-y-ı-n* 738

(senüñ) *'ışk-uñ od-ı-yla* 595, *vücûd-uñ bar-ı-nı* 221

Yönelme Hâli (dativ) Eki

Yönelme hali eki -a, -e'dir.

Ünlü ile biten bir kelimeye eklendiği zaman araya yardımcı -y- sesi getirilerek kullanılmıştır.

Medîne şehri-n-e 499, *dünyâ-y-a* 173, *şadrı-n-a* 354, *âb-a* 529, *harâb-a* 532

Metnimizde yönelme hâli eki -a, -e cümledeki anlamına göre değişik işlevlerde kullanılmıştır.

çıkmâğ-a (=için) 46, *ķavm-e* (=için) 563, *her derd-e* (= için) 285, *medh-i-n-e* (=övmek için) 755, *helâk-i düşmen-e* (=için) 818, *nâm-a* (=için,..dan dolayı) 87 sebep bildirme yerine

uğrı-y-a (uğrı-yı) 847 *i* hâli yerine,

cihân-e (=cihanda) 171 bulunma hâli yerine

ķan-a (=ile) 1278, *şarķ-a* (=şartla) 955, beraberlik ve vasıta hâli yerine

du'â (=duaya) 1241 yönelme hâli yerine kullanılmıştır.

Yükleme Hâli (akkuzativ) Eki

Metnimizde iki türlü yükleme hâli eki vardır. Bunlar, umûmî yükleme hâli eki olan +ı, +i (*biz-i* 592, *rûh-ı* 77, *cân-ı* 67, *sen-i* 4, *şafâ-y-ı* 640, *şu-y-ı* 277, *yaşı-n-ı* 921, *güli-n-i* 1251) ve üçüncü şahıs iyelik eklerinden sonra gelen +n ekidir. *gülleri-n* (güllerini) 29, *yüz-i-n* (yüzünü) 144, *milk-i-n* (mülkünü) 196, *ķadd-i-n* 55

Ayrıca 1. ve 2. şahıs iyelik ekli kelimelerden sonra, belirtme görevi, yükleme hâli eki kullanılmadan da karşılanmıştır.

ķitâb-um (=kitabımı) 35, *ruh-uñ* (=ruhunu) 198, *lutf-uñ* (=lutfunu) 27, *derûn-um* (=derunumu= 319, *göz-ü-müz* (=gözümüzü) 166, *el-im* (= elimi) 1442

Yükleme hâli eki almayıp yükleme görevinde olan şekillere de rastlamaktayız. *eller* (=ellerini) 936

Bulunma Hâli (lokativ) Eki

Bulunma hâli eki -da, -de'dir.

felek-de 213, *an-da* 285, *evveli-n-de* 98, *gök-de* 112, *bu-n-da* 234, *sözü-n-de* 369, *ağaçlar-da* 8, *yüzi-n-de* 211, *yanı-n-da* 113

Uzaklaşma Hâli (ablativ) Eki

Metnimizde uzaklaşma hâli eki -den, -dan şeklinde yer almaktadır.

'âlemi-n-den 720, *kudret-üñ-den* 8, *sa'âdet-den* 105, *zer-den* 114, *başın-dan* 194, *şu-dan* 276, *o-n-dan* 146

Bu ek bazan farklı anlamlar ifade eder.

sen-den (=553 senin için), *yol-dan* (=yolda) 771

Eşitlik Hâli (ekvativ) Eki

Eşitlik eki -ca, -ce, -ça, -çe dir. Ekin kullanılışında bugünkünden farklı bir durum yoktur. Benzerlik, beraberlik, miktar, kadar vb. anlamlar içerir.

niçe 741, *nice* 1118, *zerrece* (=kadar) 1010, *cenâbınca* (=beraber, yanı sıra) 1055, *lisânınca* (= kadar) 1406, *ardınca* (=arkasından) 1177

Yön Gösterme Hâli (direktiv) Ekleri

Yön ekleri -ra, -re, -ru, -rü dür. Bu ek bazı kelimelerde kalıplaşmış olarak yer alır: *şoñ-ra* 572, *iç-re* 177, *üz-re* 178, *gi-rü* 257

Vasıta Hâli (enstrumental) Ekleri

Metnimizde vasıta hali eki göreviyle “ile” edatının ekleşmiş şekli olan -ıla, -ile, -la, -le ekleri kullanılmaktadır. Bağlama edatı göreviyle de kullanılan ıla, ile ve bunun ekleşmiş biçimi olan -la, -le'nin kullanılışında bugünkünden farklı bir durum yoktur.

hilm-ile 193, *harf-ıla* 20, *şöhret-le* 48, *küft-ile* 152, *şalât-ıla* 137, *sa‘âdet-le* 128, *kerâmâtı-y-la* 329, *dili-y-le* 383, *mu‘cizâtı-y-la* 156, *şafâ-y-ıla* 347, *luţfuñ-la* 80

1.3.2.2. Fiil Çekimi

1.3.2.2.1. Şahıs Ekleri

Fiil çekiminde kullanılan şahıs ekleri zamir ve iyelik eki kökenli olmak üzere başlıca iki gruba ayrılır. Emir kipi için ayrı ekler kullanılmıştır. Görülen geçmiş zaman ve şart kipi dışında zamir kökenli şahıs ekleri kullanılmıştır.

1.3.2.2.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Teklik 1. şahıs: -am, -em, -n

bil-me-n 962, *dile-r-em* 187, *um-ar-am* 1324

Teklik 2. şahıs: -sın, -sin

de-r-sin 1318, *bağışla-r-sın* 10, *vir-ür sin* 77, *bul-a-sın* 83, *çek-me-ye-sin* 222

Teklik 3. şahıs

Teklik 3. şahıs çekimleri eksizdir.

dön-der-miş 297, *ur-ı-l-miş* 232, *et-miş* 306, *tol-muş* 302, *şol-muş* 302, *dön-müş*

1199

Çokluk 1. şahıs : -uz, -üz, -vuz, -vüz, -ız, -iz

dile-r-üz 914, *id-e-vüz* 775, *dile-r-iz* 915

Çokluk 2. şahıs : -sız, -siz

id-e-siz 941, *bil-e-mez-siz* 988, *gör-e-siz* 551

Çokluk 3. şahıs :-lar, -ler

dile-r-ler 568, *şaç-a-lar* 534, *gör-ür-ler* 542, *id-er-ler* 567

1.3.2.2.1.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

Teklik 1. şahıs :-sa-m, -dÜ-m

bil-dü-m 1228, *çık-ar-sa-m* 859

Teklik 2. şahıs : -dİ-ñ, se- ñ

et-dir-di-ñ 1000, *et-di-ñ* 67, *gel-se-ñ* 1416, *et-se-ñ* 1410

Teklik 3. şahıs

Teklik 3. şahıs için şahıs eki kullanılmamıştır.

Çokluk 1. şahıs : -dı-k

gel-di-k 778, *dile-di-k* 775

Çokluk 2. şahıs : -dU-ñUz, -dI-ñız

al-du-ñuz 504, *et-di-ñiz* 503

Çokluk 3. şahıs : dI-lar

götür-di-ler 160, *aş-dı-lar* 1472

1.3.2.2.2. Şekil Ve Zaman Ekleri

Fiillerde basit çekim, bildirme ve dilek kipleri olmak üzere ikiye ayrılır.

1.3.2.2.2.1. Bildirme Kipleri**Görülen Geçmiş Zaman**

Eki -dı,-di'dir. Ekin ünlüsü teklik 1. ve 2. şahıslarda yuvarlak, çokluk 1. şahıslarda düz, çokluk 2. şahıslarda yuvarlak, teklik ve çokluk 3. şahıslarda ise düzdür.

bil-dü-m 73, *kı-l-du-ñ* 20, *toğ-dı* 49, *düş-di* 149/b, *çek-di* 240, *dile-di-k* 775, *al-du-ñuz* 504, *tut-dı-lar* 147, *götür-di-ler* 160, *aş-dı-lar* 1472, *işit-di-ler* 296, *gel-di-k* 778, *et-di-ñiz* 503

Ekin bu kullanımı dışında zaman zaman teklik 1. ve 2. şahıslarda düz ünlü ile de kullanımına rastlanır.

aş-dı-ñ 27, *şal-dı-m* 1207, *et-di-ñ* 67

Öğrenilen Geçmiş Zaman

Eski Anadolu Türkçesi döneminde düz ünlülü olarak kullanılan bu ek, metnimizde hem düz hem de yuvarlak (-miş, -miş, -muş, -müş) olmak üzere her iki şekilde de yer almıştır. Çekiminde zamir kökenli şahıs ekleri kullanılmıştır.

ko-muş 174, *göyün-müş* 1199, *dön-müş* 1199, *yetir-miş* 1208, *et-miş* 306, *çıkmış* 1208, *eri-miş* 1209, *de-miş-ler* 387, *eyle-miş-sin* 549,

Metnimizde öğrenilen geçmiş zaman çekimlerinde, -up, -üp zarf fiil eki üzerine bildirme ve kuvvetlendirme eki -dur, -dür eklerinin getirilmesiyle oluşan -updur, -üpdür şekilleri de kullanılmıştır.

ol-updur 1297, *id-üpdür* 399, *tol-updur* 97

Geniş Zaman

Geniş zamanı metnimizde -ur, -ür, -ar, -er, -ır, -ir ve -r ekleri temsil etmektedir.

dile-r-em 187, *vir-ür-sin* 10, *bağış-la-r-sın* 10, *dök-er* 278, *bil-ür* 6, *şan-ır* 178, *ver-ir* 801, *bul-uş-ur* 850, *um-ar* 78, *bit-er* 279, *aç-ar-lar* 162, *getür-ür-ler* 846, *dile-r-iz* 915, *dile-r-üz* 914, *ol-maz* 75, *ko-maz-sın* 75, *um-ar-am* 1324

Geniş zaman ifadeleri bazen gelecek zaman anlamı taşır.

toğ-ar (=doğacak) 413, *kal-ur* 408 (= kalacak)

Gelecek Zaman

Gelecek zaman eki olarak -ısar kullanılmıştır.

ol-ısar 104

Şimdiki Zaman

Eski Anadolu Türkçesinde şimdiki zaman için özel bir ek yoktur. Bu kip geniş zaman ekleri ile bazen de -a, -e istek ekiyle karşılanmıştır.

yat-ur kaddi elif-veş kan içinde (=yatıyor) 746, *um-ar-am ola Şehd-i Ebrâr'ı* (=umuyorum ki) 1500, *şaç-a-lar kanını bir nâ-murâduñ* (=saçıyorlardı) 534

1.3.2.2.2 Dilek Kipleri

İstek Kipi

İstek eki -a, -e dir. Teklik 1. şahısta doğrudan doğruya -m kullanılır.

di-ye-m 1488, *yi-ye-m* 1488

ol-a-lar 154, *bul-a-sın* 83, *şan-a-sın* 662, *çekme-y-e-sin* 222, *mu‘înuñ ol-a* 188, *gör-e-siz* 551, *sür-e-ler* 1231

İstek eki -a, -e başka kip ve zaman da ifade eder.

Doğrudan İstek : *aķıt-ma-y-a* 563

Gelecek Zaman : *ver-me-ye* (=vermeyecek) 364, *gör-e-siz* (=göreceksiniz) 551, *kaldur-a* (=kaldırarak) 1211, *yu-y-a-lar* (=yuyacaklar) 1278

Şart Anlamında : *çık-a* (=çıkarsa) 860, *ol-a* (=olursa) 171

Geniş Zaman : *dök-e* (=döker) 180, *ur-a-lar* (=vururlar) 723

Geçmiş zaman : *veril-e* (=verildi) 505, *tut-a-lar* (=tuttular) 770

Gereklilik.: *lâzım gel-e* 143

Emir : *gel-e* 199, *var-a* 568, ‘ibret al-a 1302, câyı ol-a 1317

Emir Kipi

Emir kipinde her şahıs için ayrı ekler kullanılmıştır.

Teklik 1. şahıs eki : *dök-eyin* 656

Teklik 2. şahıs eki : *tut* 213, *sunma* 33, *esirge* 81, *kıl* 318

Teklik 3. şahıs eki : *otur-sun* 183, *girme-sün* 778, *dön-sün* 185, *bırak-sun* 137

Aynı ek metnimizde düz ünlü ile de yer almıştır.

açıl-ma-sın 952, *bul-ma-sın* 745

Çokluk 1. şahıs eki : *gör-elüm* 1411, *ye-y-elüm* 1418

Çokluk 2. şahıs eki : *getür-üñ* 441, *al-u-ñ* 874, *ed-i-ñüz* 446

Şart Kipi

Eki -se, -sa’dır. Metnimizde geçen örnekleri aşağıdadır.

Teklik 1. şahıs : *it-se-m* 119

Teklik 2. şahıs : *de-se-ñ* 801, *añ-sa-ñ* 681

Teklik 3. şahıs : *ol-sa* 1286, *ye-se* 286, *ol-ma-sa* 1329

Çokluk 3. şahıs : *toķun-sa-lar* 225, *şal-sa-lar* 230

Gereklilik Kipi

Bu kip için kullanılan ayrı bir ek yoktur. Gerek kelimesiyle ifade edilir. Metnimizde çok az örneği bulunmaktadır.

Gerek 'ışka nişân da'vâya ma'nî 1331, gerek oldu risâlet âfitâbı 151

1.3.2.2.3. Cevher Fiili Ve Bildirme Ekleri

Eski Türkçede *er-* biçiminde kullanılan cevher fiili, Batı Türkçesine geçerken *r'*si düşmüş, *e > i* değişmesi sonucu ünlüsü de değişerek *i-* biçimi ortaya çıkmıştır.

i- fiili, isimlerin, yüklem ismi olarak kullanılmalarını sağlar. Fiilerin de hikaye rivayet ve şart birleşik çekimlerini oluşturur. Cevher fiilinin hepsi bildirme ifadesi taşıyan 4 kipi vardır. Geniş zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve şart

Cevher fiilinin geniş zaman eklerine bildirme ekleri denir. Bildirme eklerinden 1. ve 2. şahıs için kullanılanlar şahıs zamirlerinden, 3. şahıs için kullanılanlar ise *tur-* fiilinden gelişmiştir.

Bildirme Geniş Zaman Ekleri

Teklîk 1.Şahıs : -am, -em *nûr-am 372, ben-em 410*

Teklîk 2. Şahıs : -sın, -sin *şehenşeh-sin 7, güneş-sin 1031, muhtâr-sın 14, ganî-sin 26*

Teklîk 3.Şahıs : -durur, -dürür, -turur, -dur, -dür

ķuluñ-dur 7, çok-dur 1453, ķapuñ-durur 6, şühûd-ı vahdetüñ-dür 5, düş-dür 346, hem-serüm-dür 412, er-dürür 793, bir-dürür 1008, meşgul-turur 646

Eski Anadolu Türkçesi döneminde devamlı yuvarlak ünlülü olarak kullanılan bu ekin dar ünlü ile kullanıldığı yerler de vardır.

livâ-i ĥamd-dır 98, ķalem-dir 99, derbânı-dır 122, reh-nümâ-dır 139, mübtedâ-dır 136, cevher-dir 360, demi-dir 658, âdemî-dir 658

Görülen Geçmiş Zaman

Teklik 2. şahıs : *-i-dü-ñ, hâk i-dü-ñ* 443

Teklik 3. Şahıs : *-idi : yâr-ı gârı i-di* 449, *'adû i-di* 474

Ünlüyle biten bir köke, ünlüyle başlayan bir ek veya edat getirildiğinde araya *-y-* yardımcı sesi gelmektedir.

işkuñla-y-dı 967, *ibadetde-y-di* 1043, *yeri-y-di* 131, *yog-ıdı* 333, *merhem i-di* 287, *ser i-di* 269

Bir yerde de *y* 'siz kullanılmıştır. *burcında-dı* 135

Dilek-Şart

Teklik 2. şahıs : *i-se-ñ : 'ayn-i hayât i-se-ñ de* 553

Teklik 3. şahıs : *-ısa, -ise : var-ısa* 370, *yog-ısa* 554, *nice-y-se* 1030, *ne-y-se* 1099

Öğrenilen Geçmiş Zaman

-mış, i-miş eki ile yapılır. *cevâb-ı-mış* 506

1.3.2.2.4. Fiillerin Birleşik Çekimleri

Metnimizde her kipin ve her şahsın birleşik çekimi kullanılmamıştır. Birleşik çekimi olan kipler ve şahıslar şunlardır.

1.3.2.2.4.1. Hikâye Birleşik Çekimi

Geniş Zamanın Hikâyesi

ağ-ar-dı 291, *dile-r-ler-di* 718, *ye-mez-di* 282, *düş-mez idi* 1053, *id-er-di* 830, *gel-ür-di* 288, *olmaz-ı-du-m* 1460, *bağ-ar-lar-dı* 717

Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikayesi

şal-mış idi 460, *ko-mış-dı* 285, *getür-miş-ler-di* 1402, *dön-miş-di* 352, *ol-u-n-ma-mış-dı* 332, *ol-ma-mış-dı* 332, *kılmış i-di* 935

Şart Kipinin Hikâyesi

ol-sa-y-dı 522, *añ-sa-y-dı-ñ* 679, *aç-sa-y-dı* 818, *gör-se-y di* 1152, *di-se-y di* 260

İstek Kipinin Hikayesi

Metnimizde oldukça fazladır.

ye-y-e-y-di-ñ 1067, *kıl-a-y-dı-k* 1067, *kal-ma-y-a-y-dı* 1065, *düken-me-y-e-y-di* 397, *de-y-e-y-di-ñ* 877, *gel-e-y-di* 126, *öñ-e-y-di* 126, *de-y-e-y-di-ñ* 877, *gir-e-y-di* 933, *kal-ma-ya-y-dı* 1065, *ol-a-y-dı* 1066

1.3.2.2.4.2. Şart Birleşik Çekimi

Geniş Zamanın Şartı

yaş-ar-sa-m 951, *aç-ar-sa-ñ* 552, *olmaz-ısa* 442, *olmaz-sa* 487, *baç-ar-sañ* 97, *şaç-ar-lar-sa* 228

Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

çekdi-y-se 752, *kes-di-se* 861, *etdi-ñ-se* 578, *ol-dı-sa* 246

1.3.3. Fiillerde Soru Şekli

Fiil çekimlerinde soru şekli düz ünlülüdür: *Cihân olur mı* 168, *etmedi mi* 373, *gelür mi* 1411, *dökdi mi* 1327, *dökdüñ mi* 1328, *sunar mı* 1412

1.3.4. Fiillerde Olumsuzluk

Fiillerde olumsuzluk -me, -ma ekiyle yapılmaktadır. *şun-ma* 33, *kııl-ma* 64, *düşür-me* 66, *eyle-me* 208, geniş zamanın olumsuzu ise -mez, -maz ekiyle yapılmıştır. *kes-mez* 202, *korğ-maz* 794, *aç-maz* 234, *iriş-mez* 121, *çıkar-maz-sın* 858,

Ancak metnimizin üç yerinde (*bil-me-n* 73, 962, 1323) geniş zaman teklik 1. şahıs olumsuzluk -ma, -me eki ile kullanılmıştır.

Geniş zamanın menfisinde birinci şahıslar için -ma, -me kullanılması Eski Anadolu Türkçesinden sonra ortaya çıkmış, Osmanlıcada uzun müddet iki ek yan yana kullanılmış, nihayet Osmanlıcanın sonlarında Türkçede başlangıçtan beri menfi sıfat fiil ve geniş zaman eki olarak kullanılan tek ek durumundaki -maz, -mez yerini tamamıyla -ma, -me'ye bırakmıştır.³⁰

1.3.5. Sıfat Fiil Ekleri

Sıfat fiiller, zaman ve hareket kavramı taşıyan ama isim gibi kullanılan fiil şekilleridir.

Sıfat fiiller ifade ettikleri zamana göre geçmiş zaman, geniş zaman ve gelecek zaman olarak üç kısma ayrılır.

1.3.5.1. Geniş Zaman İfade Eden Sıfat fiiller

-an, -en : *söz söyle-y-en cân* 434, *müşâtâk ol-an 'âşıklarıñdan* 377

-r, -ar, -er, -ur, -ür : *tahrîr-i hamd id-er kalemdir* 99, *esirge-r* (= koruyan kişi) 1212, *şor-ar* (=soran kişi) 1212, *zehr ak-ar* (=akan) 944

-maz, -mez : *ölmez oğul* 1132

1.3.5.2. Geçmiş Zaman İfade Eden Sıfat Fiiller

-duk, -dük, -dık, -dik

gör-düg-ün rü'yâda 372, *git-düg-i yoldan* 790, *gör-düg-üm esrâr* 1077, *vir-düg-i cevâbı* 1186, *olma-dık yir* 339

³⁰ Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul 1990, s. 279

-miş, -miş

yan-mış dillere 593

1.3.5.3. Gelecek Zaman İfade Eden Sıfat Fiiller

-acak, -ecek : *tur-acağ yer* 602

-ası, -esi : *toğması devr-i zamâna* (=doğacağı) 1261

i- Fiilinin -dük sıfat fiil eki ile kullanımı

İblis i-düg-in 1358, *mâye-i telbîs i-düg-in* 1358

1.3.6. Zarf Fiil Ekleri

Şahıs ve zaman belirtmeyen, yalnızca hareket kavramı ifade eden fiil şekilleridir. Zarf fiiller, fiillerin zarf şekilleridirler, isim veya fiil gibi çekime girmezler. Zarf fiillerin bir kısmı sıfat fiil eklerinin genişlemesinden meydana gelmiştir.

Metnimizde geçen zarf fiil örneklerinden bazıları şunlardır.

-a, -e : *göz gör-e* (=görerek, açıkça) 701

Bileşik fiillerin yapımında kullanılmıştır. *gül-e-bağmazdı* 1076, *id-e-bil-mezler* 797

Kalıplaşmış edat olarak kullanılmıştır. *yine* < yen-e < yan-a (=tekrar, gene) 307

-u, -ü, -ı, -i

Birleşik fiil oluşumunda yer alırlar. *at-ı buldum* 656

Kalıplaşmış edat olarak kullanılmıştır.

diyü < di-y-ü 257, *dağı* < tak-ı 133, *karşu* < kar-ış-u 445

-ınca, -ince, -unca, -ünce

ir-ince 137, *aç-ınca* 1310, *dön-dügince* 210, *tur-unca* 1493, *öl-ünce* 863

Eski Anadolu Türkçesinde düz ünlülü olarak kullanılan bu ek, bazı kelimelerde dudak uyumuna girerek yuvarlak ünlülü olarak da kullanılmıştır.

-madın, -medin, -madan, -meden

göz aç-madın 134, *karîn ol-madın* 131, *ol-madan* 999

-alı, -eli

ol-alı 1306

-ıcak, -icek

gör-icek 53, *sür-icek* 198, *ol-ıcağ* 80, *bul-ıcağ* 764

-duğca, -dükce, -dikçe, -dıkca

ıulu' et-dikçe 205, *atıl-dıkca* 252, *ıur-duğca* 1433

- duğınca, - düğince

açıl-duğınca 1434, *şal-duğınca* 178, *ıur-duğınca* 185, *dön-düğince* 210

-duğda, -dükde, -dıkda, -dikde

it-dükde 847, *ol-duğda* 845, *atıl-duğda* 613, *gör-dükde* 198, *bas-dıkda* 217, *yan-dıkda* 373, *er-dikde* 401

-duğında, -dügünde : şor-duğında 373

-up, -üp : Ek, ünlü ile biten bir kelimeye geldiği zaman araya yardımcı -y- sesi girmektedir.

çoğal-up 147, *gel-üp* 158, *veril-üp* 156, *yazıl-up* 262, *eyle-y-üp* 1202, *dönme-y-üp* 258.

Bir yerde de -ip şekline rastlanmıştır. *ergir-ip* 326

-ken, iken Zarf Fiil Eki

Yalnız i- fiilinin zarf fiil ekidir. Diğer fiillere getirilemez. Ekleştiği zaman uyum dışı kalır. Kelimeye bitişik ve ayrı olarak yazılır. Kelimeden ayrı olarak yazıldığında araya -y- yardımcı ünsüzünü alır.

ibadetde-y-ken 1344, *şerefde-y-ken* 135, *tâcı-y-ken* 111, *du'âda-y-ken* 1243, *pür iken* 157, *var-iken* 313, *ıara yir iken* 88

Fiillerin şekil ve zaman eki almış şahıssız şekillerine iken zarf fiil eki getirilerek birleşik zarf fiiller yapar.

düşürmez-ken 771, *verür-ken* 113, *gelür-ken* 256, *yağar-ken* 256, *ider-iken* 873

1.4. Sözcük Türleri

1.4.1. Sıfatlar

1.4.1.1. Niteleme Sıfatları

Nitelik bildiren pek çok kelime, niteleme sıfatı olarak olarak kullanıldığından niteleme sıfatı örnekleri metnimizde fazladır. Aşağıda bir kısım örnekleri yer almaktadır.

ğara yire 594, *yavuz göz* 218, *şîrîn mağâle* 379, *ğarañu gice* 177, *ğurı nağlistâne* 1062, *ğak söz* 805, *ğara taş* 833

1.4.1.2. Belirtme Sıfatları

Varlıkları, yer, sayı gibi geçici özellikleri ile belirten belirtme sıfatları, işaret sıfatları, sayı sıfatları, belirsizlik sıfatları, soru sıfatları gibi çeşitlere ayrılır.

1.4.1.2.1. İşaret Sıfatları

Metinde işaret sıfatı olarak bu, o, ol ve birleşik şekil olan işbu işaret sıfatları kullanılmıştır.

bu yolda 21, *bu namâzı* 52, *ol zen* 249, *ol yerde* 269, *o sultân* 184, *o şâhuñ* 134, *işbu du'âmı* 214, *işbu ħâli* 543

1.4.1.2.2. Sayı Sıfatları

Belirtme sıfatı olarak kullanılan sayı isimlerinin bugünkünden farklı tarafı yoktur; ancak bazılarında ses değişikliği görülür.

bir 268, *iki* 1398, *dört* 101, *beş* 408, *tokuz* 218, *onaltı* 571, *yigirmibeş* 1054, *otuz* 1494, *biñ* 961, *dörtüzbîñ* 1181, *toğuz çarğa* 218, *biñ yıl* 1290, *iki cihânı* 1307, *nüh âsumânı* 1307, *iki nâm* 1311, *bir şeb* 1344, *iki sille* 723, *üç şağsa* 808

Ayrıca eserde bu sıfatların yabancı kökenli karşılıkları da görülmektedir:

nüh 212, *heft* 212, *yek* 341, *dü* 1310, *şes* 20, *çar-yarı* 1480, *dü çeşmi* 1348,

Sıra Sayı Sıfatları

Sıra sayı sıfatları Türkiye Türkçesinde olduğu gibi asıl sayı isimlerine –nci eki getirilerek oluşturulmuştur.

ikinci 1005, *üçüncü* 41

1.4.1.2.3. Belirsizlik Sıfatları

Metnimizde aşağıda bir kısmına yer verdiğimiz çeşitli belirsizlik sıfatları kullanılmıştır.

bir insan 1310, *birkaç* 1422, *her kişi* 167, *bir yire* 341, *bir gün* 271, *bir nice müddet* 345, *bir şeb* 129, *bir el* 491, *bir şubh-dem* 294, *nice cevher* 1274, *her yer* 152, *her saır* 1458, *her varağ* 1459, *her bir bende-i dūn* 230, *bir kulına* 1097, *fūlān yerde* 646, *bir vaqt-ıla* 1094, *nice biñ yıl* 1309, *nice a‘vām* 367, *kañkısı* 1495

1.4.1.2.4. Soru Sıfatları

Soru sıfatı olarak ne kullanılmıştır.

ne emrūñ olsa 19, *ne beytinde* 247, *ne keyfīyyetde* 1265, *ne yüzle* 1323, *ne cân-ıla* 1322, *ne kûhuñ* 959, *ne yerde* 429, *ne gülzâruñ dırağt-ı nev-residir* 960, *der-i luğfuñ ne ğam kim pür-ni‘amdır* 215

1.4.2. Zarflar

Cümlede yüklemın anlamını zaman, yer, yön, durum, miktar, tarz, araç gibi yönlerden tamamlayan ögedir.³¹

Zarflar şekil yönünden sıfatlardan farksızdır. Cümle içindeki yerine bakarak bir kelimenin zarf mı, sıfat mı olduğunu anlayabiliriz. Zarfların bazıısı isimlerin çekim eki ve edatlarla kalıplaşmasından oluşmuştur. Bunun yanında yabancı asıllı bir çok kelime de zarf olarak kullanılmıştır.

³¹ Mustafa Özkan, Veysi Sevinçli, **Türkiye Türkçesi Söz Dizimi**, İstanbul 2011, s . 143

1.4.2.1. Zaman Zarfları

kaçan 479, *kaçan kim* 248, *geh* 1494, *evvel* 390, *evvelkiden* 911, *bir ân* 169, *gice gündüz* 1454, *çü* 776, *dâ'im* 217, *şoñra* 988

Bir kısım zaman zarfları da edat grubu halindedir. *andan beri* 610,

1.4.2.2. Yer Zarfları

arada 400, *ardınca* 1177, *karşusına* 1347, *kanı* 821, *orada* 267, *ortalıkda* 104, *ara yerde* 357, *girü* 257, *altında* 1305, *olda* 547, *yir yir* 339

1.4.2.3. Miktar Zarfları

çok 117, *biraz* 1107, *haylî* 1229, *bir kaçresi* 395, *az* 159, *bir bölük* 751, *bir zerre* 396, *bir nice* 345, *bir kez* 257

1.4.2.4. Tarz Zarfları

Hal, durum, sebep, sonuç, beraberlik, ayrılık, tekerrür, sınırlama vb. gibi anlamlar ifade ederler.

ser-â-ser 303, *hem-ân* 950, *böyle* 1065, *bu resme* 421, *bu deñlü* 1311, *ne deñlü sa'y ide aqđâm-ı aqlâm* 121

1.4.2.5. Soru Zarfları

nice etdiñiz 503, *niçün alduñuz* 504, *ne diyem* 136, *nola* 106, *ne için açılıp hikmet kitâbı* 1284, *aña gayrı ile fahra ne hâcet* 1377, *ne_emr etdi ise uyup imâme* 1421

1.4.3. Zamirler

1.4.3.1. Şahıs Zamirleri

Şahıs zamirleri ben, sen, o, biz, siz, anlar, olar'dır. Türkçede zamirlerin çekiminde kökleri değişmektedir. Metnimizde özellikle de teklik ve çokluk 3. şahıs zamirlerinde bu değişimlere raslamaktayız.

ben 372, *biz* 948, *beni* 513, *bizi* 947, *benim* 214, *bizim* 774, *baña* 67, *benden* 1267, *sen* 14, *siz* 988, *seni* 22, *size* 697, *saña* 16, *sizi* 959, *seniñ* 69, *o* 100, *ol* 858, *aña* 33, *anı* 60, *andan* 78, *anıñ* 757, *anuñ* 40, *anlar* 158, *anlara* 384, *anları* 779, *anlardan* 80, *anlarda* 1233, *anların* 233, *anlaruñ* 225, *anuñla* 796, *anda* 1101, *anuñçun* 172, *olaruñ* 157

Ben ve biz'in ilgi hâli *ben-im* 214, *ben-üm* 880, *biz-im* 774, *biz-üm* 915, *sen-iñ* 69, *sen-üñ* 18, *a-niñ* 757, *a-nuñ* 40 olmak üzere düz ve yuvarlak ünlü ile kullanılmıştır.

1.4.3.2. İşaret Zamirleri

İşaret zamirleri bu, şu, o, ol'dur. Metnimizde işaret zamiri bu'nun çokluğu bunlar, o zamirinin çokluk şekli anlar, olar veya onlar şekillerinde geçmektedir.

bu 244, *bunu* 914, *buña* 1218, *bunuñ* 653, *bunda* 234, *bundan* 969, *bunlar* 52, *bunlara* 802, *bunlaruñ* 683, *şu* 1176, *o* 858, *ol* 212, *anda* 49, *anlar* 158, *onlaruñ* 159, *olaruñ* 157, *anlar-ıla* 788, *bunuñ-ıla* 1461

1.4.3.3. Dönüştülük Zamirleri

Dönüştülük zamiri olarak kendi, kendüsi ve öz kelimeleri kullanılmaktadır. Kendüsi, kendi'nin iyelik eki almış şeklidir.

*kendi özüm*den 419, *özi* 476, *kendiler* 799, *kendüsi* 108

1.4.3.4. Belirsizlik Zamirleri

Metnimizde kullanılan belirsizlik zamirleri şunlardır:

kimi 150, *kimine* 13, *kimisine* 13, *kimesne* 364, *kimisi* 1083, *kimse* 1076, *her bir* 230, *her birinüñ* 500, *her biri* 662, *her birine* 913, *biri* 1066, *her kim* 860, *her biriniñ* 1228, *her birisi* 1273, *ayruğını* 73, *fülân* 646, *hiç kimse* 1076, *cümle* 18, *ne kim* 1189

1.4.3.5. Soru Zamiri

Metnimizde soru zamiri olarak kim kullanılmıştır. *kim etdi izhâr* 1006

1.4.3.6. Bağlama Zamirleri

Bağlama zamiri *kim* ve *ki* dir. Bu zamirler bir kelimeyi, bir kelime grubunu, bir cümleyi bir kelimeye, bir cümleye bir temsil ifadesi içinde bağlayan kelimedir. *kim* bağlama zamiri olarak eskiden beri kullanılmış ancak son zamanlarda yerini *ki* bağlama edatına bırakmıştır. Muharrem Ergin Türk Dil Bilgisi adlı eserinin zamir bahsinde *ki* ye edat demek lazım geldiğini belirtmiştir.

Ol elde ki olmaya sulţân-ı kâhir 170, *kim aña lâ'ik olan Muştafâ'dır* 100, *nübevvetten o dem kim urdı ol dem* 133, *ne şeh kim mihr-i zerrîn tûb-i hâver* 174, *der-i luţfuñ ne ğam kim pür-ni'amdır* 215, *o günler kim gelüp bu dîn-i tâhir* 331

1.4.4. Edatlar

Edatlar, çoğu zaman tek başlarına anlamları olmayan, yalnızca gramer görevleri bulunan kelimelerdir. Edatların anlam ve görevlerini cümle içinde bulunduğu unsurlar belirler. Yani edatlar bir çeşit görevli dil birlikleri olup cümledeki diğer kelime ve kelime grupları arasında çeşitli münasebetler kurmaya yarayan alet sözler ve vasıtalarıdır.³²

Metnimizde *eğerci*, *eğer*, *gerçi*, *bârî*, *tâ kim*, *meğer*, *ger*, *ve ger* gibi şart, *velî*, *velîkin*, *ancak* gibi zıtlık anlamıyla sınırlama, *çü*, *çün*, *çünkim*, *çünkü* gibi sebep, *kim*, *ki* gibi cümle bağlayıcı *ile*, *bile*, Farsça *u*, *ü*, *vü* gibi vasıta, beraberlik ve sınırlama, *ya'nî*, *ya'nî ki*, *ya'nî kim* gibi açıklayıcı ve bağlayıcı, *ne.....ne* gibi denkleştirme, karşılaştırma ve menfi ifadeleri birbirine bağlayan, *gibi*, *nitekim*, *çü*, *çün*, *-senc*, *-âsa*, *gûyâ ki*, *-veş* gibi benzerlik, *de*, *da*, *dahı* gibi pekiştirme, *iy*, *yâ*, *-yâ*, *eyâ*, *-â*, *âh* gibi ünlem, *artık* ve *haşradek* gibi sınırlama ve zaman ifadesi taşıyan edatlar kullanılmıştır.

³² Mustafa Özkan, *Türk Dilinin Gelişme Alanları Ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul 2000, s. 126

1.4.4.1. Şart Bildirenler

ider olsañ egerçi haylî cür ‘et 1351, eger anuñ zamanında geleydi 126, elem gerçi eritdi bağır yağın 1355, ve ger hod yog-ısa nefsiñde kudret 554, ger söyüñdi ise ol od 595, biri bârî ter olaydı 1066, olalar rahm idüp tâ kim baña yâr 1230, meger olsaydı 522, Vegerni söyleme lâf u güzâfi 1329

1.4.4.2. Zıtlık Veya Sınırlama Bildirenler

velî olan bu sırdan ancağ âgâh 1005, bu zâhirdir ki sihr-i bâtl ancağ 1077, ümîdüm bu velîkin dergehinden 1332, velîkin çıkmadı bir dâne yerden 565, kodılar ise bunı uyur ancağ 655, bu-dur ancağ murâdum iy şâhum 1492, bu da‘vâya velî çün şubh-i şâdık 370, velî söz söyleyen cân idi pinhân 434

1.4.4.3. Sebep Bildirenler

bu yüzden oldu çünkim emr-i hâdî 1039, çü sürdi hâk-i pâyine ‘izârı 110, mağâmı dâ‘imâ çün oldu mâhmûd 106, İlâhî buldı esved çünki mağşûd 1131, der-i Bâr’ıda etdüm çünki tağşîr 1223, çün etdim bilmeyüp Allah’a ‘işyân 1222

1.4.4.4. Cümle Bağlayıcılar

Cümle bağlayıcısı olarak kim ve ki edatları kullanılmıştır. Muharrem Ergin Türk Dil Bilgisi adlı eserinin zamirler ve edatlar bahsinde *kim* ve *ki* kelimeleriyle ilgili olarak ‘Türkçeye Farsçadan geçmiş olan *ki* Osmanlıcanın sonlarına kadar Türkçe *kim* zamiri ile yan yana kullanılmış, sonra bu sahaya tamamiyle hakim olmuştur. Farsçada tek başına da kullanılan, yani zamir olan bu *ki* Türkçede yalnız edat olarak görünür. Tek başına kullanılmaz ve bir mana ifade etmez. Dil birlikleri arasında bağlama vazifesi görür. Demek ki *ki*, Türkçede bağlama edatıdır. Bağlama zamiri eskiden kullanılan *kim* dir. Zaten bağlama zamiri edat fonksiyonunda olan bir zamirdir.’ demiştir.

aña şor kim bu işgâli idüp hal 1269, du‘â et kim beni ide bayağı 1239, O şeh kim zînet-i dünyâ vü dîndir 1286, bu bir düşdür ki hiç ta‘bîr olunmaz 344, göziñi aç ki ol nûram dedi ben 372, ki pûr-ı nûr-ı çeşm-i Muştafa’dır 1376, dilerem kim eyâ sulţân-ı â‘zam 187

1.4.4.5. Vasıta, Beraberlik ve Sıralama Bildirenler

Bunlar arka arkaya gelen birbiriyle ilgili unsurları birbirine bağlayarak, bağlama görevi yapan edatlardır. ‘*Ali ile şitâbân* 1172, *Hasan ile ciger-gûşeñ Hüseyn’iñ* 1303

Vasıta ve beraberlik fonksiyonuyla *bile* edatı kullanılmıştır.

Fârûk bile 590, *aña lâ’ik olan ellerle bile* 882, *bile gözyaşlarıyla cem’-i merdân* 901

Sıralama ve ilgili unsurları bağlama görevi daha çok Farsça atıf (bağlama) vavı “u, ü, vü” ile oluşturulmuştur.

enhâr u eşcâr 4, *dürr ü mercân* 10, *zîb u zînet* 12, *nazîr ü misli* 14, *hayâ vü hilm* 193

Farsça atıf (bağlama) vavı Türkçe kelimeler arasında da kullanılmıştır.

yarağ u yat u at u tona 616, *ağ u karadan* 437

ya’nî, ya’nî ki, ya’nî kim edatları açıklayıcı ve bağlayıcı olarak kullanılmıştır.

Halil-i Muştafâ Fârûk ya’nî 625, *serîr-i salţanatda ya’nî şâhı* 642, *o gice ya’nî kim ol serv-kâmet* 1345, *olur ya’nî ki rahmet gibi nâzil* 1027

ne.....ne denkleştirme, karşılaştırma ve menfî ifadeleri birbirine bağlama göreviyle kullanılmıştır.

ne bir hâlin şorar var ne esirger 1212, *yanında ne peder var u ne mâder* 1212b, *ne cevher zât-ı pâküñ ne ‘arâzdır* 25

1.4.4.6. Ünlem Edatları

iy şâh-ı vilâyet 216, *yâ Rab* 1, *dilâ* 82, *eyâ sultân-ı â’zam* 187, *Hudâyâ* 450, *yâ ‘Ömer âh* 487

1.4.4.7. Pekiştirme Edatları

Bir ilave ifade eden, ekleme bildiren “*de, da, dağhı*” edatları pekiştirme göreviyle kullanılmıştır.

dağhı yüzbiñ şalât 138, *döke ‘anķa olursa dağhı şeh-per* 180, *bu yüzi karayı da* 1131, *anuñ da* 1248, *râhib de* 359

1.4.4.8. Benzetme Edatları

Metnimizde Türkçe, gibi, nitekim edatı benzetme göreviyle kullanılmıştır.

gün gibi 48, *Ka'be gibi* 72, *Sidre gibi* 71, *nitekim berç* 177

Ayrıca Farsça'dan alınan *-senc*, *-veş*, *-ser*, *-âsâ*, *çü*, *çün* gibi benzetme, teşbih edatları da metinde yer almaktadır.

güher-senc 31, *ayine-veş* 32, *çü serv-i müntehâ-ser* 279, *gûyâ çâr-yârı* 101, *gûyâ ki 'Oşmân* 193, *çü aḥker* 1273, *çün tîr* 254, *nücûm-âsa* 338

1.4.4.9. Sınırlama ve Zaman Bildiren Edatlar

artık 216, *ḥaşradek* 657

1.5. ESERİN SÖZ VARLIĞI

Eserin söz varlığı Türkçenin dışında Arapça, Farsça kelimelerden oluşmaktadır. Fiil türündeki sözcükler genellikle Türkçe kökenlidir. Bir kısım Türkçe fiiller ise Arapça ve Farsça olan birleşik yapılarda yardımcı fiil olarak yer almıştır. Eserde Arapça, Farsça, Türkçe, Arapça-Farsça, Arapça-Türkçe, Farsça-Türkçe kelimeler, izafet terkipleri, birleşik fiiller ve deyimler bulunmaktadır.

hâl Ar. 301, *ḥalk* Ar. 597, *resm* Ar. 421, *ḥâme* F. 64, *ḥusrev* F.181, *rûd* F. 924, *'âlem-ârâ* Ar.+F. 342, *ḥâcet-gâh* Ar.+F. 288, *ḥub-ṭal'at* F.+Ar. 1128, *bâd-şarşar* F.+Ar. 600, *bâ- izn* F.+Ar. 592, *bî-nevâle* F.+Ar., *mâh-ṭal'at* F.+Ar. 981, *gûl yüz* F.+T 1281, *ayrık* T. 73, *ayrı* T. 1460, *ayağ* T. 153, *şovuk* T. 494, *şu* T. 275, *tağı* T. 621, *uğrı* T. 847

1.5.1. Birleşik Fiiller

Eserde Arapça, Farsça, Türkçe, Arapça-Farsça, Arapça-Türkçe, Farsça-Türkçe kelimeler, izafet terkipleri, birleşik fiiller ve deyimler yer almaktadır.

Birleşik fiiller bir hareketi karşılamak veya bir hareketi tasvir etmek için yan yana gelen kelimeler topluluğudur. Tanımlamadan da anlaşılacağı üzere birleşik fiilleri

“bir hareketi karşılayan birleşik fiiller ve bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller” olmak üzere iki gruba ayırabiliriz.

1.5.1.1. Bir Hareketi Karşılayan Birleşik Fiiller

Bir isim ve bir fiil unsurunun birleşmesinden oluşmuşlardır. Fiil ya bir ana yardımcı fiildir, ya da sözlük anlamı dışında kullanılan bir başka fiildir.

Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller

et- / *it-*, *eyle-*, *ol-*, *kıI-*, yardımcı fiilleri kullanılarak yapılan birleşik fiillerdir. Asıl isim unsuru başta, yardımcı fiil sonda bulunur.

muṭarrâ it- 1, *terahḥüm eyle-* 2, *nevâle kıI-* 2, *kâfî kıI-* 8, *hemtâ ol-* 38, *şâne ol-* 36, *rûşen eyle-* 29, *‘ayâr et-* 61, *bî- ğubâr et-* 6, *tevhîd it-* 4, *yad eyle-* 62, *âzâd it-* 691, *câ kıI-* 612, *deryâ ol-* 747, *dikḳat eyle-* 1256, *dil-efġâr ol-* 1200, *dirîġ eyle-* 208, *du‘â it-* 1239, *dûr ol-* 744, *ḥaber-dâr et-* 357, *ḥâlî it-* 319, *ḥalâş et-* 892, *ḥalâş ol-* 1232, *ḥalk it-* 513, *ḥarâm et-* 952, *hicret et-* 265, *ḥikâyet eyle-* 827, *ırâġ et-* 790, *ikrâm kıI-* 576, *rivâyet it-* 1023

Diġer Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller

Bir isim unsurundan sonra gelerek birleşik fiil oluşturan, bir hareket belirten *et-* / *it-*, *eyle-*, *ol-*, *kıI-* gibi temel yardımcı fiilerin dışındaki fiillerle kurulan bütün birleşik fiiller, deyimler gibi kalıplaşmış ifadelerdir. Aşaġıda metnimizde yer alan bu tür deyim şeklindeki birleşik fiillerden bazıları verilmiştir. Örneklerden de anlaşılacağı gibi bu yapılarda yer alan kelimelerden biri ya da hepsi sözlük anlamlarını kaybetmiş, deyimleşmiştir.

cihanı tut- 28, *vasfâ gel-* 22, *safalar ver-* 57, *dem sür-* 68, *tehiyyate gel-* 51, *sermed bul-* 44, *bar vîr-* 91, *şûret bul-* 364, *şeref bul-* 376, *ayaġa urul-* 153, *dem ur-* 140, *aġ u karadan göz yum-* 437, *ayaġına yüz ur-* 1196, *baġrı yaġı eri-* 1209, *baġruña baş-* 1126, *ġam yayını yaş-* 1126, *baḥtuñ açıl-* 1124, *baş kıo-* 1260, *baş çek-* 469, *bî-ġâre ḥâlê düş-* 490, *biñ yaşa-* 1153, *biñ cân ver-* 1320, *cân ver-* 1439, *cân at-* 427, *cânı yerine gel-* 500, *cemâlin yerlere sür-* 109, *ġâre dile-* 1119, *dem sür-* 68, *dest yu-* 727, *dil uzat-* 941,

düni güne kat- 475, elinden gel- 1217, gam ye-1467, kâ'im tur-1214, kâm bul-1216, vaşfa gel- 22, yerine getir- 441, râhat bul-764, râhat ver- 687, hîle ver-1351, harâba vir- 529, destûr vir-1423, yüzünü yerlere sür- 1498, gözi aç et- 1014, gam yayını yaş- 1126, yelken aç-1224, gam ye- 1467, dem ur- 140, darb-ı sahtı ye- 307, dem sür- 68, dermâna ir- 68, dest yu- 727, dil uzat- 931, dile düşür- 66, dil kesr it- 647, düni güne kat- 475, el çek- 1407, elleri kır-751, bağı yağı eri- 1209, bağıñ del-1085, bağıña baş- 1126, belâ girdâbına düş- 1210, bî-çâre hâle düş- 490

Ayrıca metinde yapısında yardımcı bir fiil yer almayan deyimler de bulunmaktadır:

el uzunluğı 856, gönül alçaklığı 1155, alnum açuk yüzüm âğ 840, yüzi kara 1360, yüzünüñ karası 847

1.5.1.2. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller

Bir fiille tasvir bildiren yardımcı bir fiilden oluşan birleşik fiil yapılarıdır. Bu yapılarda yer alan yardımcı fiillere, tasvir fiiller adı verilir. Metnimizde aşağıdaki tasviri fiiller yer almaktadır:

süreklilik : *gör-e gel-se 1195*

yaklaşma : *at-ı bul-du-m 656, gül-e-bak-maz-dı 1076*

yeterlilik : yeterlilik fiili bil- yardımcı fiili ile yapılır. id-e-bil-mezler 797

1.5.2. Arapça ve Farsça İzafet Terkipleri

ülü'l- ebşâr Ar. 244, tarfetü'l-'ayn Ar. 1308, seb'i'l-meşânî Ar. 321, Ruhü'l-Jah Ar. 292, bi'z-zât Ar. 1428, 'aliyyü's-şân Ar. 1365, melcâ'-ı ehl-i belâ Ar. 869, luğf-ı Rabb-i Bâr'ı Ar.+Ar.+F.150, mâh-ı dehrini F.+Ar. 645, meh-i nev F.1399, çarh -ı berîn F.147, meh-i burc-i risâlet F.+Ar.+Ar. 273, ziyâ-yı mihr-i mühr-i hâtem Ar.+F.+F.+Ar. 261, şehâb-ı luğf u şehâ Ar.1475, mâh-ıtal'at F.+Ar. 981, şâhib-vağâr Ar.181

1.5.3. Aynı Anlama Gelen Arapça, Farsça ve Türkçe Kelimeler

Eserde Türkçe bir kelime ile aynı anlamı taşıyan Arapça ve Farsça karşılıklarının da bir arada yer aldığı görülür. Bu durum Arapça ve Farsça'dan yapılan alıntılarının büyük kısmının dilin ihtiyacından kaynaklanmadığını ortaya koymaktadır. Bu kelimeler genellikle vezin gereği yapılmış alıntılardır. Ayrıca alıntı kelimelerin bir kısmını, dönemin anlayışına bağlı olarak özentiden kaynaklanan alıntılar da sayabiliriz.

çeşm F. چشْم 1348, *'ayn* Ar. عَيْن 1398, *göz* T. كَوْز 134, *dü* F. دُو 96, *iki* لَكِي T. 20, *yeryüzü* T. دُونِيَا 1216, *dünyâ* Ar. دُونِيَا 201, *cihân* F. دُونِيَا 25, *ay* T. أَي 1148, *mâh* F. مَاه 56, *güneş* F. گُونِش 90, *güneş* T. كُونِش 17, *kapı* F. كَابِي 28, *kapuñ-durur* T. كَابِي 6, *Kapı* Ar. كَابِي

1.5.4. Dinî ve Tasavvufî Kavramlar

Hâlık Ar. 611, *Muşafâ* Ar. 93, *esrâr-ı gayb* Ar. 952, *estağfirullah* Ar.706, *hac it-* Ar.+T. 1054, *hâcet-gâh* Ar.+F.983, *keşf-i esrâr ol-* Ar.+Ar.+T. 951, *kıyâmet* Ar.1298, *kulûb* Ar. 363, *Qurân* Ar.712, *qurbet* Ar.1238, *luğf* Ar. 511, *mâ- sivâ* Ar. 62, *ma'rifet* Ar. 420, *ma'nî* Ar. 676, *velî* Ar.244, *ihsân* Ar.1417, *kerâmât* Ar. 826, *kerem* Ar. 6, *gönül alçaklığı* 902, *çevgân* F.174, *câmi'* Ar. 49

Din büyüklerinin adı bazan olduğu gibi bazen da onları simgeleyen değişik kelimelerle zikredilmiştir.

Allah Ar. 173, *Cebrâ'il* Ar. 124, *Buḥayra* 350, *bu Bekr-i Sıddîk* Ar. 322, *'Ömer* Ar. 487, *'Osman* Ar.1185, *'Alî* Ar. 1172, *Hasan* Ar. 1303, *Hüseyn* Ar. 312

Hız Muhammet için *fahr-i risâlet* Ar. 1130, *fahr-i'âlem* Ar. 187, *ḥayri'l- beşer* Ar. 1080, *ḥayru'l- enâm* Ar. 82, **Hız Ebubekir için** *Şıddîk* Ar. 191, *şıddîk-ı ekber* Ar. 334, *şıddîk-ı ahyâr* Ar. 388, **Hız Ömer için** *Fârûk* Ar. 590, *fârûk-ı dîn* Ar. 614, *sultân-ı âdil* Ar. 647, **Hız Osman için** *şeyḥ-i cihân* Ar.+F. 739, **Hız Ali için** *Ḥaydar* F. 814, *Murtazâ* Ar.191, *şîr-i Yezdân* F. 811, *şeyḥ-i kerâmet* Ar. 950, **Hız Hasan için** *meh-i bedr* F.+Ar. 1018, **Hız Yusuf için** *mâh-ı Ken'ân* F.+Ar. 86, **Zeynel Abidin için** *serv-i revân* F.1420

1.5.5. Kökenlerine Göre Kelime Sayıları ve Kullanım Sıklıkları

Metin için oluşturduğumuz dizinde madde başı olarak 1319 Arapça, 582 Farsça, 626 Türkçe kökenli kelime yer almaktadır. Bunların dışında Arapça bir kelimedenden Türkçe eklerle oluşturulmuş veya iki kelimedenden oluşmuş Arapça-Türkçe saydığımız 422 kelime, Farsça-Türkçe 223, Arapça-Farsça 182 kelime kullanılmıştır. 135 kelimenin yapısında da Arapça, Farsça ve Türkçe unsurlar yer almaktadır. Toplam olarak dizinde 3489 kelime bulunmaktadır. Bunlara ilave olarak madde başı olarak aldığımız 225 deyim yer almaktadır. Bütün bunlarla madde başı kelime sayısı toplam 3675 olarak tespit edilmiştir (Tablo 1-8.)

Dizilim açısından Arapça-Farsça-Türkçe'den oluşan yapılar belirli bir düzenle kurulmamış olup bu yapılarda bazen birden fazla Arapça, Türkçe ya da Farsça karışık şekilde kullanılmıştır. Bu nedenle ayrı bir tablo halinde gösterilmemiştir.

Tablo – 1 : Kökenlerine göre madde başı olarak geçen kelimeler

Köken	Madde başı olarak geçen kelime sayısı	Oranı
Arapça	1319	% 35.9
Türkçe	626	% 17
Farsça	582	% 15.8
Arapça+Türkçe	422	% 11.4
Farsça+Türkçe	223	% 6
Arapça+Farsça	182	% 4.9
Arapça+Farsça+Türkçe	135	% 3.6
Deyim	225	% 0.6
Toplam	3675	

Tablo 1’den elde edilen verilere göre köken itibariyle Arapça ve Arapça’nın içinde olduğu kelimelerin Türkçe ve Farsça’ya oranla daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum dilin her şeyden önce kültürel bir olgu olduğu, İslam kültürünün Arapça üzerinden 16. yüzyıl Türkçesine ve Türk kültürüne yön ve biçim verdiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2-8’de kelimelerin kullanım sıklıkları ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo -2 : Kelimelerin kökenlerine göre sıklık dağılımı.

Köken	Kullanılan toplam kelime sayısı	Oranı
Arapça	23626	% 73.6
Türkçe	4508	% 14
Farsça	2508	% 7.8
Arapça+Türkçe	613	% 1.9
Farsça+Türkçe	280	% 0.87
Arapça+Farsça	230	% 0.71
Diğer	201	% 0.62
Toplam	32086	

Tablo -3 : Arapça kelimelerin kullanım sıklığı

751 kelime 1 kez	7 kelime 12 kez	3 kelime 23 kez
221 kelime 2 kez	8 kelime 13 kez	1 kelime 24 kez
113 kelime 3 kez	5 kelime 14 kez	3 kelime 26 kez
46 kelime 4 kez	5 kelime 15 kez	2 kelime 28 kez
41 kelime 5 kez	6 kelime 16 kez	1 kelime 29 kez
22 kelime 6 kez	2 kelime 17 kez	1 kelime 34 kez
21 kelime 7 kez	4 kelime 18 kez	1 kelime 36 kez
13 kelime 8 kez	2 kelime 19 kez	1 kelime 37 kez
11 kelime 9 kez	1 kelime 20 kez	1 kelime 40 kez
9 kelime 10 kez	1 kelime 22 kez	1 kelime 47 kez
12 kelime 11 kez	3 kelime 25 kez	Toplam: 23626

Tablo -4 : Türkçe kelimelerin kullanım sıklığı

311 kelime 1 kez	3 kelime 18 kez	1 kelime 42 kez
93 kelime 2 kez	6 kelime 19 kez	2 kelime 43 kez
45 kelime 3 kez	1 kelime 20 kez	1 kelime 44 kez
20 kelime 4 kez	1 kelime 21 kez	1 kelime 54 kez
14 kelime 5 kez	1 kelime 22 kez	2 kelime 56 kez
17 kelime 6 kez	2 kelime 23 kez	2 kelime 57 kez
15 kelime 7 kez	1 kelime 24 kez	1 kelime 62 kez
6 kelime 8 kez	2 kelime 25 kez	1 kelime 63 kez
10 kelime 9 kez	1 kelime 26 kez	1 kelime 68 kez
8 kelime 10 kez	4 kelime 27 kez	1 kelime 79 kez
6 kelime 11 kez	1 kelime 28 kez	1 kelime 88 kez
5 kelime 12 kez	1 kelime 30 kez	1 kelime 130 kez
8 kelime 13kez	2 kelime 31 kez	1 kelime 159 kez
4 kelime 14 kez	1 kelime 34 kez	1 kelime 191 kez
9 kelime 15 kez	1 kelime 36 kez	1 kelime 196 kez
2 kelime 16 kez	1 kelime 37 kez	1 kelime 374 kez
4 kelime 17 kez	1 kelime 39 kez	Toplam: 4508

Tablo -5 : Farsça kelimelerin kullanım sıklığı

311 kelime 1 kez	6 kelime 13 kez	1 kelime 33 kez
92 kelime 2 kez	1 kelime 14 kez	1 kelime 35 kez
39 kelime 3 kez	1 kelime 15 kez	1 kelime 46 kez
23 kelime 4 kez	1 kelime 16 kez	1 kelime 51 kez
19 kelime 5 kez	1 kelime 18 kez	1 kelime 52 kez
18 kelime 6 kez	2 kelime 19 kez	1 kelime 61 kez
14 kelime 7 kez	3 kelime 20 kez	1 kelime 63 kez
11 kelime 8 kez	1 kelime 23 kez	1 kelime 66 kez
7 kelime 9 kez	1 kelime 25 kez	1 kelime 74 kez
4 kelime 10 kez	1 kelime 27 kez	1 kelime 82 kez
7 kelime 11 kez	2 kelime 31 kez	1 kelime 101 kez
5 kelime 12 kez	1 kelime 32 kez	1 kelime 204 kez
		Toplam: 2508

Tablo -6 : Arapça-Türkçe kelimelerin kullanım sıklığı

319 kelime 1 kez	1 kelime 6 kez
63 kelime 2 kez	2 kelime 7 kez
19 kelime 3 kez	1 kelime 9 kez
9 kelime 4 kez	1 kelime 11 kez
7 kelime 5 kez	Toplam: 613

Tablo -7 : Farsça-Türkçe kelimelerin kullanım sıklığı

180 kelime 1 kez	8 kelime 3 kez
32 kelime 2 kez	3 kelime 4 kez
	Toplam: 280

Tablo -8 : Arapça-Farsça kelimelerin kullanım sıklığı

149 kelime 1 kez	1 kelime 4 kez
24 kelime 2 kez	1 kelime 5 kez
6 kelime 3 kez	1 kelime 6 kez
	Toplam: 230

Dizinde madde başlarına bakıldığında Arapça, Türkçe, Farsça sıralamasıyla karşılaşılmaktadır. Arapça ve Farsça'nın yer aldığı yapılarda kullanılan Türkçe kelimelerin bir kısmını yardımcı fiiller oluşturmaktadır. Bu yapılarda Türkçe kelimelerin belirli oranda bulunması döneme rağmen Türkçenin Arapça ve Farsça karşısında var olmaya devam ettiğinin bir göstergesidir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. HÂZÂ KİTÂBUN ŞEHD-İ EBRÂR

Me fâ î lun / Me fâ î l un / Fe û l un

- 1- Gül- i hamdum idüp yâ Rab muṭarrâ
Hezâr-ı bâğ-ı şükrüm eyle gûyâ
- 2-Terahḥum eyleyüp bu ḥaste ḥâle
Dile kı l şerbet-i şükrüñ nevâle
- 3- İder tûṭî gibi nâddımı şekker
İdenler şükr-ile zıkrüñ mükerrer
- 4- Şabâ zıkrüñle ider vird-i eşâr
Seni tevhîd ider enhâr u eşcâr
- 5- Şühûd-ı vaḥdetüñdür cümle-i zât
Ağaçlarda varaqlar künde zerrât
- 6- Kâpuñ-durur bilür erbâb-ı fıṭnat
Kerem baḥş-ende-i ehl-i kerâmet
- 7- Şehenşehsinki şehler saña muḥtâc
Kuluñdur baş açuḳ her şâḥib-i tâc
- 8- Kılup emrüñde kâf u nûnı kâfî³³
Yaratduñ ḳudretüñden nûn u ḳâfî

³³ Süleyman Ateş, **Kuran-ı Kerim Ve Yüce Meali**, Bakara suresi 117. ayet

- 9- Çıkarır katı taşdan hikmetüñ nâr
Dıraht-ı huşke virür kudretüñ bâr
- 10- Virürsin hâk-i peste cevher-i cân
Bağışlarsın muhîte dürr ü mercân
- 11- Dehân-ı gönçeyi hoş-bû idersin
Şadef dürcini pür-lûlû idersin
- 12- Yazarsın deyr-i dehre dürlü şüret
Virürsin bâğ-ı çarha zîb u zînet
- 13- Geyürüp kimine tâc-ı risâlet
Bağışlarsın kimisine vilâyet
- 14- İşüñde fâ'il-i muhtârsın sen
Nazîr ü mişli yok bir varsın sen
- 15- Senüñdür kahr-ıla îcâd-ı 'âlem
Bilürsin neyse isti'dâd-ı 'âlem
- 16- Elüñdedür mekâlîd-i semâvât
Saña zâhirdür esrâr-ı hafîyyât
- 17- Saña ol zerre kim gözden nihândır
Degül maḥfî güneş gibi 'âyandır
- 18- Senüñ 'ilmüñde hep ma'dûm u ma'lûm
Yed-i hükmüñde 'âlem cümle maḥkûm
- 19- Döner emrüñle dâ'im çarḥ-ı eflâk
Ne emrüñ olsa dönmez merkez-i hâk

- 20- Yaradup nüh ırbâk u şeş cihâtı
İki harf-ıla kılduñ kâ'inâtı
- 21- İrişmez kudretüñe 'aql-ı çâlâk
Şınar bu yolda bâl-ı murğ-ı idrâk
- 22- Hudâyâ künh-i zâtuñ vaşfa gelmez
Seni bildüm ki senden ğayrı bilmez
- 23- Te'âlâ şânuña 'ammâ sivâña
Tenezzeh zâtuña mimmâ sevâña
- 24- Temesşülden münezzeh pâk zâtuñ
Taşavvurdan muğaddesdür şıfâtuñ
- 25- Ne cevher zât-ı pâküñ ne 'arazdır
Cihân halkına luţfuñ bi-'arazdır
- 26- Ğanîsin cümle-i çün u çerâdan
Berîsin ğüft ü ğû-yı nâ-sezâdan
- 27- Hudâyâ luţfuñ idüp câna tûşe
Dür-i nazmı çün aşdñ ğûş-i hûşe
- 28- Der-i zihnüm Kerîmâ kııl ğüşâde
Metâ'-ı kalbümi verme kesâde
- 29- Seher-veş rûy-ı tab'um rûşen eyle
Me'ârif güllerin açup şen eyle
- 30- El içre nâmemi sen nâm-ver kııl
Dür-i elfâzumı nazm-ı güher kııl

- 31- Şafâ-yı baħr-ı nazmum ile bu genc
Ola mîzân-ı çeşmüm-veş güher-senc
- 32- Denesden şaklayup tab‘um libâsın
Silüp âyine-veş pâk eyle pasın
- 33- Aña şunma libâs-ı müste‘ârı
Eliñ ‘ârından eyle anı ‘ârî
- 34- Dilüm âyînesini pâk u şâf et
Sevâd-ı nevk-i hâmem mû-şikâf et
- 35- Kitâbum eyle bir maħbûb dilber
Sevâd-ı haţţumı zülf-i mu‘anber
- 36- Olup teşdid-i haţ ol zülfe şâne
Beyâzı ola rûyından nişâne
- 37- O yüzde noĸtalar olup sîne-hâl
Medâr-ı sürĸ ola gül-güne-i âl
- 38- Elif bir serv-i hoş-reftâre hem-tâ
Olup zeyn ide bâĸ-ı nazmumı tâ
- 39- Olup her dal dal-ı zülfine dal
İde şevĸ-ıla ‘âşık ĸâmetin dal
- 40- Olup sinni anuñ dendâne-i sîn
Ola ‘ayni aña ‘ayn-ı cihân-bîn
- 41- Cemâli içre mim olup dehânı
Tuta ‘ünvân-ı ĸüsn-ile cihânı

- 42- Ser-i bîni olup her hâ-i zû ‘ayn
İde bu veche hüsni-i haddini zeyn
- 43- İki sâ‘id olup gûyâ ki her sû
Ḵol açâ lâm-elif ‘uşşâka karşı
- 44- Olup ebrû-yı garrâ aña her med
Bula turduka ‘âlem hüsni sermed
- 45- Bunı bu veche bir maḥbûb eyle
Kelâm-ı ḥub-veş mergûb eyle
- 46- Hem ola cümle ebyâtı müselleḥ
Ma‘ânî karşına çıkmâğa süllem
- 47- Şuṭûr-ı şafhasın iden temâşâ
Görünsün gözüne pür-mevc deryâ
- 48- Daḥı kıl câmi‘-i şehri ma‘ânî
Ṭuta gün gibi şöhretle cihânı
- 49- İḳâmet ideler anda elifler
Ola ebyâtum ol câmi‘de şaflar
- 50- İde râlar rûkû‘ vü cim secde
Gele bir ḥâlet-ile vâv vecde
- 51- Teḥiyyâte gelüp tâ evvel âḥir
Şalâḥ ola bu veche anda zâhir
- 52- Edâ idince bunlar bu namâzı
Ḵol açup lâm-elif ide niyâzı

53- Göricek bu niyâzı olan insân
Niyâzum bu du‘âlar ide ihsân

Cenâb-ı Kâdı el-hâcâta ‘acz u kuşurla münâcâtdur.

54- İlâhî âferîn-i cân-ı âdem
Bir avuç hâke viren kudret-i dem

55- Ser-i mihri kılan çün gûy-i meydân
Hilâlün kıddin iden şekl-i çevgân

56- Şeb-i zulmetde viren mâhe tâbı
Huceste tâli‘ iden âfitâbı

57- Derûnum şehrine şal şevk-ı ‘ışkuñ
Dile versün şafâlar zevk-ı ‘aşkuñ

58- Dile şun şevk-ıla ‘ışkuñ gümânın
Murâdum tîrinün göster nişânın

59- Göñül murğına şevkuñ bâl u perver
Dilümde ‘ışkuñ eyle bâl-perver

60- İdüp ‘anğâ-yı ‘ışkuñ âşikâre
Dilim murğına şal anı şikâre

61- Mis-i kalbüm zer-i kâmil ‘ayâr et
Silüp mir’ât-ı şevkum bî- gubâr et

62- Dilümi bâd-veş kıлма hevâyî
Göñülden yad eyle mâ-sivâyı

- 63- Gözime nûr-ı şevkuñ rûşinâ kııl
Dilüme yâd-ı zikrũñ âşinâ kııl
- 64-Zebânum müstaķım et hâme gibi
Derûnum kıara kıılma nâme gibi
- 65- Tama‘dan hâlî kııl mışr-ı cenânı
Lezîz et bî-şekerden kıurı nânı
- 66- Elũñ hânına açmayup elümi
Dile düşürme hırş ile dilümi
- 67- Çü luţf etdiñ baña evvel belâda
Dil ü cânı kıoma âhır belâda
- 68- Pür eyle nûr-ı didâruñla didem
Cinân içre cenânum tâ süre dem
- 69- Kerîmâ kııl bu ‘abd-ı nâķışı tâm
Seniñ lutfuñ muzâ‘af raķmetũñ ‘âm
- 70- Kıomayup zarf-ı dilde ģarf-i ‘illet
Ĥulûs-ı niyyet-i kıalbüm şaķıh et
- 71- Yolumı pâye-i ‘arş-ı ‘ulâ kııl
Yerümi Sidre gibi münteĥâ kııl
- 72- Vücûdum Ka‘be gibi eyle pür-nûr
Dil-i vîrânımı kııl beyt-i ma‘mûr
- 73- Cihâna geldüm iy sulţân-ı zü’l-men
Seni bildüm bir ayruĝını bilmen

74- ‘Umûma cümle ‘âlem rûz u ger şeb
Olupdur ni‘metüñ perverdesi hep

75- Kõmazsın bî-nevâle mûrı yerde
Nem-i lutfuñ kem olmaz baħr u berde

76- Deñizde mâhîye yerde vuħûşa
Virürsin bî-tekellüf rızķ u tûşe

77- Şunarsın ķalb-i ħayvâne rûħı
Virürsin rûħ-ı insâne fütûħı

78- Kõpuñ-durur seniñ bir ulı dergâħ
Nevâle umar andan bende vü şâħ

79- O dergâhe eyâ ‘Allâm u Hâdî
Bu-durur bendeñüñ ‘arz-ı murâdı

80- Olıcaķ bî- ħisâb aşħâb-ı cennet
Beni luţfuñla anlardan ħisâb et

81- O yerde kim ķıla cürm ehli zârî
Esirge Muhyî-i zâr u nizârı

Medħ-i muħtaşar faħr-i ‘âlem şallallâhu te‘âla ‘aleyhi vessellemdir.

82- Dilâ yâd eyle ol ħayru’l-enâmı
Ki ‘izzet ile Aħmed oldu nâmı

83- Dilerseñ bulasın iķbâl-i sermed
Diliñde zikrũñ olsun nâm-ı Aħmed

84- Çün urdı ‘ışk-ıla ol nâmdan dem
‘Alem gibi ser-efrâz oldı âdem

85- O nâmiçun Halilüllâh’a nârı
Gülistân-ı cinân eyledi bârı

86- O nâmuñ mihri içün oldı tâbân
Kemâliyle cemâl-i mâh-ı Ken‘ân

87- İdüp ol nâma Hâk ‘İsâyı ihyâ
Güneş gibi yerini etdi â‘lâ

88- Teninüñ kara yir iken mekânı
Mağarr etdi o mihre âsumânı

89- ‘Alem-veş nâm-ı pâki irdi mihre
Mihir-sâ mu‘cizâtı tıldı dehre

90- Hoş-âbâd etdi nâmı bâm-ı dehri
Cihâna şevk verdi mihr-i mühri

91- Zuhûr etdi kaçan kâdr-ıla ol nâm
Yeriyle gâ‘ib oldı nâm-ı eşnâm

92- Kırıyup kaldı şûret gibi bî-cân
O nâmı işidüp şûret-perestân

93- O nâm-ı Muşafâ içün-durur hem
Zuhûr-ı âdem ü bünyân-ı ‘âlem

94- Bir ism-i a‘zâm u efhamdur ol ad
Ebed bed-nâm olmaz eyleyen yâd

- 95- O nâmı okusa İblis-i nâ-kâm
Der-i Bâr'ıda olmaz-ıdı bed-nâm
- 96- O nâm-ı nûr-ı Hâk şöyle uludur
Dü 'âlem anuñ-ıla toptoludur
- 97- Güneş gibi baķarsañ şeş-i cihâta
Tolupdur nâm-ı Aħmed kâ'inâta
- 98- Elif ol ism-i pâküñ evvelinde
Livâ-i ħamddır Aħmed elinde
- 99- Veyâ 'âlemde bir 'âlî 'alemdir
Yâħûd taħrîr-i ħamd ider ħalemdir
- 100- O bir nâm-ı şerîf-i müctebâdır
Kim aña lâ'ik olan Muşafâ'dır
- 101- Şerefle dört ħurûf-ı nâm-dârı
O nâmuñ oldu ħûyâ çâr-yârı
- 102- Elif çün oldu ol nâmuñ ħarîni
Nola cân içre iderse yerini
- 103- Riyâzet-ile ħaddin bükdi tenhâ
Ķarîn olunca tâ ol nâm-ıla ħâ
- 104- Çıķardı mim ortalıķda bir ad
Ol ad-ıla olısar tâ ebed yâd
- 105- O nâm-ıla şeref buldıĭıçun dâl
Sa'âdetden ıraĭ olmaz be-ħer- ħâl

106- Nola ger fâl-ı vâv olursa mes'ûd
Maqâmı dâ'imâ çün oldı maḥmûd

107- O nâma yazılup menşûr-ı rahmet
Uruldı zâhrına mühr-i nübüvvet

108- Mü'ebbed dîni kendüsi mü'eyyed
Şıfâtı aḥmed ü nâmı Muḥammed

109- Göricek mâh engüşti hilâlin
Şafâdan yerlere sürdi cemâlin

110- Çü sürdi ḥâk-i pâyine 'izârı
Yüzinde qaldı âşâr-ı ğubârı

111- Meh-i nev başı tâcıyken cihânuñ
Na'lıçe olamaz na'lına anuñ

112- Çün etdi kebkebi naqşını peydâ
Yeridir gökde yer etse Şüreyyâ

113- Verürken fer güneş baḥr-ile berre
Degil mihr-i ruḥı yanında zerre

114- 'Uḫârid zerden etse ḥâmesini
Yazamaz vaşf-ı qadri nâmesini

115- İrerse şî'r-ile şe'râya şâ'ir
O mâhuñ medhi içre ola qâşir

116- Olımaz nazmı vaşfında dūr-efşân
Degil Sa'dî Nizâmî olsa Ḥassân

- 117- Anuñ medhinde Muhyî sözlerim çok
Aña lâ'ik söze likin yüzüm yok
- 118- Kaçan kim medhine açam dehânum
Mey-i hayretle lâl olur zebânum
- 119- Ne deñlü itsem evşâfını taqrîr
Beni pür-şerm eder qavlümde taqşîr
- 120- Qalem evşâf-ı qadrinde şikeste
Zebân-ı 'aql anuñ medhinde beste
- 121- İrişmez pâye-i qadrine evhâm
Ne deñlü sa'y ide aqdâm-ı aqlâm
- 122- O bir dergâh-ı 'âlidir ki her-ân
Anuñ derbânıdır vildân u ğilmân
- 123- Kapısı melcâ-i ahyâr olupdur
Melâ'ik anda hıdmetkâr olupdur
- 124 Dem-i hıdmet için ol mâh-ı bedre
Mekânı Cebra'ilüñ oldı Sidre
- 125- Egerçi Hazret-i Dâvud olup germ
İderdi mûm gibi âheni nerm
- 126- Eger anuñ zamanında geleydi
O şâhuñ meclisinde mûm öneydi
- 127- Zebîhu'l-lâhı ergirse aña Hâk
Qulı qurbânı olurdu muhaqqak

- 128- Sa'âdetle eger 'ahdine bir ân
Görürdi hâtemi erse Süleymân
- 129- Muqârin olsa bir şeb aña 'Îsâ
Göreymi nice olur idi ihyâ
- 130- Bu cem'e gerçi evvel âdem oldı
Bu âdem cümle halka hâtem oldı
- 131- Karîn olmadın İbrâhîm'e hullet
Yeriydi Ahmed üñ gül-zâr-ı vaḥdet
- 132- Şehenşâh olmadın dehre Süleymân
O şâhuñ mihr-i mühri idi râḥşân
- 133- Nübevvetden o dem kim urdı ol dem
Daḥı dem urmamışdı hâk-i Âdem
- 134- Ne Âdem açmadın göz mihr-ile mâh
Anı pür-sevḳ idüpdi nûr-ı ḍergâh
- 135- Şerefdeyken anuñ bedr-i cemâli
'Adem burcındadı çarḥuñ hilâli
- 136- Ne diyem aña bir nûr-ı Hudâ'dır
Muḥaşşal bir mu'aḥḥar mübtedâdır
- 137- İrince hâkden tâ mihr ü mâhe
Şalât-ıla selâm olsun o şâhe
- 138- Daḥı yüzbiñ şalât âline olsun
Ne âli cümle aşḥâbına olsun

139- Ki her birisi bir necm-i hüdâdır
 Târiq-ı müstaķime reh-nümâdır

Medh-i pâdişâh-ı İslâm halledallahu mülkehu ilâ yevmi'l-ķıyâm beyanındadır.

140- O dem kim Hâlık-ı bünyân-ı 'âlem
 Yed-i kudretle urdı Âdem'e dem

141- Kemâl-i terbiyet idüp ol aya
 Çıķardı medh-ile anı semâya

142- İdüp huld-ı berîn içre aña câ
 Müyesser etdi cennet gibi me'vâ

143- Be-hükmi muķtezâ-yı hikmeti'l-lah
 Olur lâzım gele dünyâya ol şâh

144- Bu beyt-i fâni olsun diyü ma'mûr
 Seher-veş açdı dehre yüzün ol nûr

145- Mürûr idüp neçe eyyâm u a'vâm
 O hâş-ı 'âleme 'ömr oldı biñ 'âm

146- Güneş-veş 'âlemi çün etdi âbâd
 Toğar andan niçe gün yüzli evlâd

147- Çoğalup tıtdılar rûy-ı zemîni
 Kevâkib nitekim çarh-ı berîni

148- Yayıldılar tıutup aķtâr-ı arzı
 Yeriñ pür-merdüm oldı tûl u 'arzı

- 149- Kimine toğdı envâr-ı hîdâyet
Kimine düşdi âşâr-ı dâlâlet
- 150- Kimine irdi luţf-ı Rabb-i Bâr'ı
Kimi fark etmedi nûr-ıla nârı
- 151- Dâlâlet leyli çün gerdi hicâbı
Gerek oldu risâlet âfitâbı
- 152- Peyâm-ı küfr-ile çün toldı her yer
Cihâna lâzım oldu bir peyâm-ber
- 153- Elin alup o halkuñ ide irşâd
Ayğa urula küfr-ile ilhâd
- 154- 'Înâd idenlere ide haķâret
Olalar tâ cihâne 'ayn-i 'ibret
- 155- Ūlü'l-'azm etdi ba'z-ı enbiyâyı
Aña emr eyledi 'azm-i gazâyı
- 156- Verilüp ellerine tîğ-i kudret
Açıldı mu'cizâtıyla vilâyet
- 157- Pür iken levş-i küfr ü şirk-ile hâk
Olaruñ âb-ı tîği eyledi pâk
- 158- Gelüp itdiler anlar dehri ma'mûr
İdüp İblîs'i kör ü küfri maķhûr
- 159- Pes etdi onlaruñ ķâ'im maķâmı
Hudâ şâhân-ı 'âlem-intizâmı

- 160- Gelüp şehler müzeyyen etdi dehri
Götürdiler zulâm-ı zulm u qahrı
- 161- Zulâm-ı zulm olup anlarla ma'düm
Gamâm-ı gamla â'dâ oldı mağmûm
- 162- Temâm i'lâ idüp râyât-ı dîni
Açarlar berq-i tîğ-ile zemîni
- 163- Selâfın olmasa gün gibi zâhir
Zuhûr etmezdi şevq-ı dîn-i tâhir
- 164- Başardı başumuz düşmen ayağı
Dile dağ urur idi kavm-i yağı
- 165- Zâ'îfi çigner idi her tûvâna
Hakîrûn yılduzı olmazdı kaţ'â
- 166- Açardı gözümüz her qahr-ı bed-ğû
Cihân halkına düş olurdu uyğu
- 167- El elden yerler idi yad sille
Geçerdi her kişi başına kelle
- 168- Cihân olur mı hiç şehlersiz âbâd
Belî muhtâc olur mi'mâra bünyâd
- 169- Süride kelle-bân olmasa bir ân
Tağıdır kellesin kürk-i beyâbân
- 170- Ol elde ki olmaya sultân-ı qâhir
Ayaqlar her 'adû ol ili âhir

- 171- Çü dîn ehli ola şâh-ı zemâne
Olur ol sâye-i râhat cihâne
- 172- Olanlar dîn-i İslâmuñ penâhı
Anuñçun oldılar zıll-ı İlâhî
- 173- Huşûşa şimdi kim dünyâda bir şâh
Bağışlamış-durur dünyâyâ Allah
- 174- Ne şeh kim mihr-i zerrîn tûb-i hâver
Anuñ çevgâkı gûyına kômuş ser
- 175- Mehi nâkış ider rif'atde şânı
Kılıcı zarbı başar keh-keşânı
- 176- Niyâm içinde ol tîğ-i dem-efşân
Şubhdur perde-i şâm içre nihân
- 177- Karañu gice içre nitekim berķ
Miyân-ı yâr u â'dâyı ider fark
- 178- Elinde şalduğınca hâlķa pertev
Gören şanır felek üzre meh-i nev
- 179- Elinde hem sinân-ı cân-sitânı
Bir ejderdir ki tütmuşdur cihânı
- 180- Eger şalsa 'adû farkına şeş-per
Döke 'anķa olursa daħı şeh-per
- 181- Zemînuñ husrev-i şâhib-vaķârı
Zamânuñ pâdişâh-ı tâc-dârı

- 182- Şeh-i Haydar şecâ'at Hamza heybet
Nerîmân şavlet ü Rüstem şalâbet
- 183- Hıdîv-ı mâlik-i mülk-i Süleymân
Şeh-i sulţân Murâd bin Selim Han
- 184- Murâdıdır bu dünyânuñ o sulţân
Murâdın vire anuñ Hayy-ı Sübhân
- 185- Murâdı üzre dönsün çarh-ı eflâk
Oğursun turduğunca merkez-i hâk
- 186- Ki 'adli sâyesinde cümle ümmet
Huzûr-ıla iderler h^âb-ı râhat
- 187- Dilerem kim eyâ sulţân-ı â'zam
Seni hem-sâye ide fahr-i 'âlem
- 188- Kuluñ olup mülûk-i zü'l-erâ'ik
Mu'înuñ ola göklerde melâ'ik
- 189- Çü yâr-ı cân idindiñ çâr-yârı
Seniñ yârıñ ola elţâf-ı Bâr'ı
- 190- Anuñçun oldu sen şâhe müselleme
Hışâl-i çâr-yâr-ı fahr-i 'âlem
- 191- Müyesser evvelâ sen şâha tahkîk
Sehâ-yı- Murtazá îmân-ı Şiddî
- 192- Dağı inşâfuñ iy sulţân-ı 'âdil
Olupdur 'adl-i Fârûk'a mu'âdil

- 193- Hem olduñ iy şehensâh-ı cihân-bân
 Hayâ vü hilm-ile gûyâ ki ‘Osmân
- 194- Kızılbaş oldu çün ol yâre bed-h^âh
 Başından tîgîñ eksik olmaz iy şâh
- 195- Anuñcun her-dem ol ehl-i dâlâle
 Olur şimsîr-i ‘Osmânî havâle
- 196- O şâha etdiğiçün buğz u ‘işyân
 Elinden aldı milkin âl-i ‘Osmân
- 197- Olup anlara qahruñ tûy-ı pür-dûd
 Bıraqsun dillerine dâ’imâ od
- 198- Süricek heybet-ile düşmene at
 Ruhuñ gördükde olsun niçe şeh mât
- 199- Gele Muhyî idüp ‘özüñ firâvân
 Sözüñ az eyle çün mâl-ı Germiyân
- 200- İdüp dürc-i du‘âdan dürler izhâr
 Der-i şâhen-şehîde eyle îşâr
- 201- Olupdur vâcib ide cümle dünyâ
 Du‘âlar pâdişâh-ı dîne ferdâ
- 202- Keserse ger dilüm â‘dâ-yı bed-h^âh
 Saña kesmez du‘âm ellerle iy şâh
- 203- Güzer etdikçe bu devrân İlâhî
 O şâhı eyle devrânüñ penâhı

204- Dönüp çarh oldığınca devr-i dâyim
Şehâ ol taht-ı sultânîde kıyım

205- Tulu' etdikçe hergün mihr-i hâver
Saña şarq-ıla ğarb olsun musahhar

206- O şâh-ı 'âlemüñ iy Rabb-i ma'bûd
Dü 'âlemde maķâmın eyle maķmûd

207- Dür-i şeh-dâne-i dürc-i vücûd
Bula hem mâye-i 'ömr-ile sûd

208- Kerîmâ ya'nî kim şehzâdelerden
Dirîĝ eyleme zâd-ı luţfuñı sen

209- Husûsa pûr-i şeh sultân Muhammed
Sa'âdet ile bula 'ömri sermed

210- Seniñ ola şehâ milk-i Süleymân
Otura döndüğince çarh-ı devrân

211- Yürî sen Hızr-veş dünyâda zinde
Oţursun küh-sâ dünya yüzinde

212- Seniñ destînde olsun heft-kışver
Ol olsun kıadr-ıla nüh-çarha hem-ser

213- Felekde mihr-veş tut sen cihânı
Cihânın olsun ol şeh yâr-ı cânı

214- Der-i ihsânîña yâ Rabbî yok sed
Binim işbu du'âmı eyleme red

215- Der-i luṭfuñ ne ğam kim pür-ni‘amdır
Kerîmüñ pîşesi dâyim keremdir

216- Ne diyem artık iy şâh-ı vilâyet
Nedîmüñ Hızır ola işiñ hidâyet

217- Kâdem başdıķda şâhım kûh u deşte
Nigeh-bânuñ ola dâ’im ferişte

218- Toķuz çarķa ire ķadriñ semendi
Saña irmeye yavuz göz güzendi

Te’lif-i risâleye sebep ü dâ’î ve tertîb-i maķâleye bâ’iş ü bâdî beyânındadır

219- Elâ iy yâr-ı aşhâb-ı vilâyet
Gedâ-yı bâb-ı erbâb-ı kerâmet

220- Reh-i ehl-i velâde ħâk olanlar
Derûni ‘ışķ-ıla pür-çâk olanlar

221- ‘Abeş ‘aynı ‘ile anlara bakma
Vücûduñ barını sen nâra yakma

222- Derûni anlara eyle maķabbet
Dilerseñ çekmeyesin bâr-ı miķnet

223- Kadiñ ħıdmetleri içre kemân et
Bu yolda tîr-veş cânıñ revân et

224- Yayup mışr-ı meķabet içre şekker
O şehler vaşfını eyle mükerrer

- 225- Mişâli anlarıñ iksire beñzer
Mis-i albe ounsalar ider zer
- 226- Ayakları tozu kul-ı başardır
Başanlar ‘aynına ehl-i naşardır
- 227- Nem-i isânları bir yemm-i bî-bün
Dem-i himmetlerinde yo tağâbün
- 228- şaçarlarsa cihâna âb-ı himmet
Olur her aşresi bir başr-ı raşmet
- 229- urı sengi utup gevher iderler
ara haki naşarla zer iderler
- 230- Cihâna şalsalar zıll-ı hümâyûn
şehenşâh olsa her bir bende-i dÛn
- 231- Zemîne oldılar zıll-ı İlâhî
Olup dehre vilâyet padişâhı
- 232- olup âb-ı şafâ cevherlerine
Urılmış tâc-ı ‘izzet serlerine
- 233- Kişi olsa ne deñlü dehre fâyı
Olamaz anlarıñ medhine lâyı
- 234- Sehun ‘anası açmaz bunda alı
şikest olur açarsa per ü bâlı
- 235- Bu gül-zâr ire bÛlbÛller olur zâr
Söz açmaz bunda ûî-i şeker-h^âr

- 236- Velî iden bu dîn-i hâkîki peydâ
Olan mışr-ı belâgatda şeker-hâ
- 237- Demiş añılsa aşhâb-ı kerâmet
Yağar ol meclise bârân-ı rahmet
- 238- O nâdide ki şâlihler ola yâd
Olur ol bâd-ı rahmet ile âbâd
- ‘İnde zikri’s-şâlihâtîn li’r-rahme
- 239- Hürûş idüp bu sözden kılzüm dil
Dür-i nazma şâdef-veş oldı mâ’il
- 240- Ümîd idüp fütûh-ı bâb-ı rahmet
Dilüm çekdi bu yolda tâb-ı zahmet
- 241- Yazup evşâf-ı erbâb-ı Hudâ’yı
Dile fetih eyledüm bâb-ı hüdâyı
- 242- Anıñçun oldı ‘azmüm bu sebîle
Vesîle ola şâyed selsebîle
- 243- Çü nazmum oldı anlarla şeker-bâr
Dedüm nâm-ı kitâba Şehd-i Ebrâr
- 244- Ümîdüm bu velî şâhib-hünerden
Ûlü’l-ebşâr olan ehl-i nazardan
- 245- Ne harfî kim ola ehline medhûl
Çü noқта yok hisâbında tuta ol

246- Edâda ger ھاٲâ oldısa ta‘bır
Yed-i ihsânı ide anı tağyır

247- Ne beytinde kuşur etdiyse ھاıme
Keremle ergire anı tamâme

Ba‘z-ı mu‘cize-i hulâşa-i mevcudât ‘aleyhi fağlı’ş-şalâvat beyânundadır.

248- Yazan râvî bu söz aşlın muھاqqak
Demiş oldu kaçan kim ceng-i Hıandağ

249- Cünüd-ı müşrikiniñ şehm-gîni
Oğa tıtdılar aşhâb-ı güzîni

250- Ğamm-ı tır-ile kadler yaya döndi
Ağup gözyaşları deryâya döndi

251- ‘Adû tırini atdıka havâle
Çıkaradı göklere oğ gibi nâle

252- Atıldıka ‘adûdan tır-i ‘uryân
Olurdu ehl-i hağ zih gibi nâlân

253- Olup gâyet dil-i aşhâb gam-nâk
Şikâyet sînesini etdiler çâk

254- Resûle toğrulup her biri çün tır
Recâ itdiler andan hüsn-i tedbır

255- O dem derler Resûl-ı kibriyâyı
Atup tır-i du‘âyı bî-riyâyı

- 256- Gelürken tîrler rûy-ı semâdan
Yağarken hem-çü bârân her yañadan
- 257- Dönüñ diyü ider bir kez işâret
İder oğlar hem-ân-dem girü ‘avdet
- 258- Döner dönmeyüp emrinden nebînüñ
Toğınur qalbine ol cünd-i denînüñ
- 259- O şeh ger dön dise idi nedir tîr
Dönerdi dönmeyüp sözden qara yir
- 260- Eger eflâke ol diseydi qâyim
Tururdu dönmeyüp bu devr-i dâyim
- 261- Hudâyâ ol dem u ol ‘âlem için
Ziyâ-yı mihr-i mühr-i hâtem için
- 262- Yazılup deftere bu bende cânı
Hedef qılma belâ tîrine cânı
- 263- İdüp rahmuñ qazâ tîrine miğfer
Dile sen cünneyi luğfuñla gönder
- 264- Hışâr-ı dînümi hısn-ı haşîn et
Vücûdum tûb qahrıñdan emîn et

Hazret-i Resûl-i Ekrem şallallâhü ‘aleyhi vessellem zamân-ı hicretinde ve Medîne-i münevvereye rihletinde sa‘âdetle yolda Hind nâm bir şâliha-i zamân ve ‘âbide-i devrân hâtunuñ hânesinde mihmân olduqda mu‘cizât-ı sa‘âdet âyâtından izhâr itdügi ‘ibret-i pür-hikmetdir ki nesli mu‘tahhar seyyide’l-kevneyn ve’l-muqaddes h^ace-i taklîn â‘nî kurrete’l-‘âyn îmâm Hüseyin ve şîr-i Huda îmâm ‘Alî Murtażâ hazretleriniñ ‘uluvvidât-ı mekremet-i ayâtına âyât-ı ‘aliyye ve delâ’il-i celiyyedir.

265- Rivâyetdir Resûl-i Rabb-i ‘izzet
Kaçan etdi sa‘âdet ile hicret

266- Meger yolda ‘Arab’dan bir kabîle
Gelüp konmuş idi kurb-ı sebîle

267- Orada bağlayup har-gâh anlar
Karâr ider idi her-gâh anlar

268- O kavmüñ var idi içinde bir zen
Dili olmuşdı nûr-ı Haqq’a revzen

269- Hüdâ aşhâbına ol zen ser idi
Ne zen ol yerde bir gerçek er idi

270- ‘Arab içinde Hind olmuşdı nâmı
Severdi Hazret-i Hayru’l-enâmı

271- Resûl-i Haq idüp kaç-ı menâzil
Olur bir gün maqâm-ı Hind’e nâzil

272- O nûr-ı rahmet olan Hind ü Sin’de
Gelüp mihmân olur ya’nî ki Hind’e

- 273- O gice ol meh-i burc-ı risâlet
O menzilde ider hoş istirâhat
- 274- Seherden kalkup ol mihr-i cihân-tâb
Keremle abdest-içün diler âb
- 275- O kıavmüñ âb-ı rûyı Hind-i dil-cû
Getürür ol muhîî-i hikmete şu
- 276- Vuzû ider şudan ol çeşme-i cân
İdüp Rabb'ine 'arz-ı sırr-ı pinhân
- 277- Alup dest-i şerîfiyle o şuyı
Keremle ya'nî ol mâ-i vuzûyı
- 278- O dâr önünde ol rahmet şehâbı
Döker bir köşeye ol âb-ı nâbı
- 279- O dem anda çü serv-i müntehâ-ser
Biter bir hoş dıraht-ı sidre-peyker
- 280- Görinen gûyiyâ her şâhı anuñ
Açık desti idi ehl-i du'ânuñ
- 281- Şanaydıñ ol dıraht-ı müntehâ-şad
Yeşil destâr-ıla âl-i Muşammed
- 282- Turup çün serv-i gül-zâr-ı cinânı
Yemezdi sille-i bâd-ı hazânı
- 283- Şimârı gûyiyâ cennet beriydi
Hazânıñ bâd-ı kıahrından berîydi

- 284- Yeşil tûtîye beñzerdi nazarda
Yoğ-ıdı mîvesi ta‘mı şekerde
- 285- Kômışdı niçe haşlet anda Bâr’ı
Olur idi devâ her derde bârı
- 286- Yese bir haste ger anıñ berinden
Halâş olur idi derd-i serinden
- 287- Vücûdı dâfi‘-i semm-i hem idi
Devâ bîmâra rîşe merhem idi
- 288- Olupdı halka hâcet-gâh o dergâh
Gelürdi cümle ‘âlem aña her-gâh
- 289- Geleydi dırahte ehl-i hâcet
Murâd-ı bâğı bulurdı tarâvet
- 290- Erenler ol dıraht-ı hoş-likâyeye
Ezerdi gülşen-i bağ-ı recâyeye
- 291- Şu gibi ol dıraht-ı pâke her-dem
Ağardı her tarafdan halk-ı ‘âlem
- 292- Çü ruhu’l-lah olup meşhûr-ı devrân
Virürdi rîşe merhem hasteye cân
- 293- Döner bu vech-ile çok çarh-ı gevher
Hilâli bedr ider bedri meh-i nev
- 294- Meger bir şubh-dem erbâb-ı hâcet
İder ol servi bâd-âsâ ziyâret

- 295- Görürler ol dıraht-ı mîve-dârı
Dökilüp târ u mâr olmuş şimârı
- 296- İştidiler hem-ân kim şâh-ı kevneyn
Serîr-i milk-i ‘adnı eylemiş zeyn
- 297- Nübüvvet bağınıñ verd-i güzîni
Bahâr-ı ‘adne döndermiş yüzini
- 298- Demiş râvî kim artıq ol yemişden
Birini görmedi kimse yemişden
- 299- Yeriyle ol dıraht-ı mîve-perver
Berî olup yemişden vermedi ber
- 300- Velî her berki ber yirine anıñ
Devâ bahşî idi her ehl-i dâniñ
- 301- Bu hâl üzre geçer pes niçe â‘vâm
Görürler bir seher ol serv-endâm
- 302- Küçülmüş yaprağınıñ rengi şolmuş
Güli yirine anıñ hâr tolmuş
- 303- Dönüp resmi vü bozulmuş tılsımı
Diken olmuş ser-â-ser cümle cismi
- 304- İştidiler ‘Aliyy-i Murtażâ’yı
Virüp fermân-ı taqdîre rızâyı
- 305- Kõmuş bu fânî milkiñ bâğ u varagın
Gülistân-ı beķâ etmiş turağın

- 306- Olup ğam sîne-yi aĥbâba müdgam
Şehîd etmiş ‘adû ol şâhını ğam
- 307- Görürler yine bir şubĥ ol dıraĥtı
Yemiş dest-i felekden ğarb-ı saĥtı
- 308- Dökilmiş cümle-i evrâkı yire
Olup ‘uşşâk baĥtı gibi tîre
- 309- Kıabâ-yı sebzden ‘uryân olmuş
Dil-i ‘âşık gibi vîrân olmuş
- 310- Sirişk-i ‘ayn-i ‘âşık gibi ol dem
Aĥardı ol şecerden dîdeler dem
- 311- Meger ol mîve-i bâĝ-ı risâlet
Tezerv-i serv-i bustân-ı kerâmet
- 312- Cihânıñ cânı nûrı her dü ‘aynıñ
Şehîd-i Kerbelâ a‘nî Hüseyin’iñ
- 313- Maĥâmı var-iken her cân içinde
Elif kıaddin kıomuşlar kıan içinde
- 314- O nûr-ı ‘ayn-i ‘âlem ‘ayn-i aĥyâr
Şehîd olmuş diyü yayıldı aĥbâr
- 315- Hem-ân ol devĥa her şâĥ-ı teriyle
Kıurıyup gitdi didiler yeriyle
- 316- İlâhî bâĝ-ı ümmîdüm açık tut
Vişâliñ mîvesin eyle baña kıût

317- Gül-i hoş-bûy-ı vuşlat kırbetine
Beni ergir erenler hürmetine

318- Nihâl-i bâğ-ı şevkım bâr-ver kııl
Nem-i luţfuñla dâ'im tâze ter kııl

319- Kıurıdup bâd-ı kıahrın ol nihâli
Derûnum 'ışkdan itmeye hâlî

Ol meliki's-serâ perde-i tevfiķ ve mâlik-i memâlik me'ârif-i taķķık a'nî Ebâ
Bekr 'Abdullah Eş-şiddîķ Hazretleriniñ sa'âdetle kable'l-islâm gördüķi rü'yâ-yı rânâları
muvâfiķ tevfiķ-bânı olup soñra şeref-i İslâm'la müşerref oldukları beyânındadır

320- Şadâķat taķtınuñ ol şehr-i yârı
Kerâmet mihnetinüñ kâm-kârı

321- İmâm-ı evvel u şiddîķ-ı şânî
Enîs-i şâhib-i seb'i'l-meşânî

322- İmâm-ı muķtedâ vü şeyh-i taķķîķ
Hümâm-ı mühtedâ Bu Bekr-i Sıddîķ

323- Kıaçan oldu hilâfet taķtına ser
Söyüñdi hep şerâr-i âteş-i şer

324- Olup 'âlem yed-i 'adl-ile âbâd
Uruldı ayaĝa küfr-ile ilhâd

325- Kesüp kıahr-ıla her zındîķ başı
Akıdup sile verdi gözi yaşı

- 326- Semâya ergirip râyât-ı dîni
Pür etdi ‘adl ü dâd-ile zemîni
- 327- Kemâl-i ‘ilm-ile ‘âlimdi zâtı
Pür idi luţf u hilm-ile şîfâtı
- 328- Dem-i ‘ahdinde şeyh-i a‘zâm idi
Kerâmet ile hod ‘Îsî dem idi
- 329-Kerâmâtıyla tölmişdi vilâyet
Biridir cümlesinden bu rivâyet
- 330- Demiş enşârdan bir şâhibi’l-cûd
Ebu Mes‘ûd nâmı zâtı maħmûd
- 331- O günler kim gelüp bu dîn-i tâhir
Şerefle daħı olmamışdı zâhir
- 332- Daħı olunmamışdı fetħ-i İslâm
Müyesser olmamışdı kesr-i eşnâm
- 333- Yoğ-ıdı dîn tîrinden nişâne
Daħı varmamış idi ol nişâne
- 334- O demler didiler Şiddîk-ı ekber
Olup elţâf-ı Rabbânîye mazhar
- 335- Meger bir şeb derûnından gidüp ‘ayb
Aña fetħ olur el-Ĥağ nokta-ı ġayb
- 336- İder ol şeb şarâb-ı ħ^âbı çün nûş
Sa‘âdetle olur bir hoş düşe düş

- 337- Ki bir nûr-ı beyâz-ı âsumânî
Eser Beytü'l- Harâm üstine ânî
- 338- Nücûm-âsa olup ol nûr menşûr
İder Ka'be gibi her dârı pür-nûr
- 339- Girip hep Ka'be'niñ dârına yir yir
Bulunmaz mâ-ğaşal nûr olmadık yir
- 340- Birer kevkeb olup her künc-i hâne
Döner ol şeh'r gûyâ âsumâna
- 341- Gelüp bir yire pes mihr-i cihân tek
Yine ol cümle-i envâr olur yek
- 342- İder çün âfitâb-ı 'âlem-ârâ
Şerefle menzil-i Şiddîk'ı me'vâ
- 343- Uyanup ol düşüçün ider i'lâm
Didiler bu-durur ağğâş u ahlâm
- 344- Bu bir düşdür ki hîç ta'bîr olunmaz
O kim ta'bîr olur tağyîr olunmaz
- 345- Bu hâl üzre geçüp bir nice müddet
Düşer bir gün sefer 'azmine niyet
- 346- Şeherden kalkup ol nûr-ı haķîki
Sevâd-ı Şâm'a toğrudur tarîki
- 347- Sürüp sa'y u şafâ-yıla merâhil
Olur bir deyr-i hoş-bünyâne vâşıl

- 348- Metânet ile beñzerdi hışâra
Müşâbih idi bir ehl-i vaqâra
- 349- Felek gibi ‘azîm idi cenânı
Baş egmezdi toköz çarğa kıbânı
- 350- O deyrîñ şöret-ile şâhibîne
Buğayra derler idi râhibine
- 351- Şadâ-yı fazlı tolmuş idi dehre
‘Ömürden almış-ıdı haylî behre
- 352- Riyâzat ile dönmişdi hilâle
Perî-veş beñzer idi bir hayâle
- 353- Olup aña ‘ulûmuñ fetḥ-i bânî
Oqımış idi her münzel kitâbı
- 354- Göricek Ḥazret-i Şiddîk’ı ol pîr
Geçürüp şadrına ider aña yir
- 355- Görüp ol Ḥazretiñ nûr-ı cemâlin
Şorar ‘izzet idüp luḥf-ıla ḥâlin
- 356- Gelicek yirine i‘zâz u ikrâm
İder Şiddîk söz fetḥine iḳdâm
- 357- Ara yerde açılup niçe esrâr
İder rü’yâdan ol ḥıbrı ḥaber-dâr
- 358- Umup ol pîrden ḥüsn-i cevâbı
Şorar Şiddîk aña ta‘bîr-i ḥ^âbı

- 359- Şorar Şiddîk'a râhib de mekânın
Vücûdı cevherînüñ aşl u kânın
- 360- Ne cevherdir dedi bu aşl-ı pâkiñ
Ne bahruñ katresidir âb u hâkiñ
- 361- Beyân ider o dem aşlını Şiddîk
Dedi râhib aña aña ki tahkîk
- 362- Düşüñde gördüğüñ nûr-ı sa'âdet
İder gün gibi bir mâhe delâlet
- 363- Güneş gibi kaçan kim toğa ol nûr
Kulûb-ı büt-perestân aña meksûr
- 364- Kaçan şûret bula ol nûr-ı rahmet
Kimesne vermeye eşnâma şûret
- 365- Nübüvvet hâtemiyle ola hâtem
Anı barmağ-ıla göstere 'âlem
- 366- O hatm-ı enbiyâya yâr-ı evvel
Sen olursın dedi âhir muhaşşal
- 367- Ol aradan geçicek nice a'vâm
Zuhûr ider o nûr-ı rahmet-i 'âm
- 368- Kaçan kim şıdk-ıla şâh-ı risâlet
İder Şiddîk'ı dîn-i haqka da'vet
- 369- Dedi Şiddîk o dem iy nûr-ı Raḥmân
Sözünde yok-durur hiç kizb ü bühtân

370- Bu da'vâya velî çün şubh-ı şâdık
Nola var-ısa bürhân-ı muvâfık

371- Açup ol dem nebî dürc-i mağâlî
Bu vech-ile ider neşir-i lâli

372- Güneş-veş gördüğün rü'yâda rûşen
Göziñi aç ki ol nûram dedi ben

373- Dedi hem etmedi mi râhib-i pîr
Bu h^abı şorduğunda hûb ta'bîr

374- Bulup Şiddîk o demde nûr-ı îmân
Sipîhr-i dîne oldu mihr-i raşşân

375- İlâhî ol gün-içün ki anda Şiddîk
Bulup îmân-ıla envâr-ı tevfiğ

376- Derûnı pür olup nûr-ı şafâdan
Şeref buldı cenâb-ı Mustafâ'dan

377- Ayırma Muhyîyi şâdıklarından
Saña müştâk olan 'âşıklarından

378- Girüp yandıkdâ kabri içre 'ârî
Anuñ îmân olsun yâr-ı gârî

Şadık-ı Muştafâ olan Şiddîk-ı bî-riyânuñ mihmânı haqqında zühûr iden kerâmet-i 'aliyyesi ve havârık-ı 'âdiyyeden âyet-i celiyyesi beyânındadır.

379- Yeyenler hûn-ı hikmetden nevâle
Dimişler böyle bir şîrîn mağâle

- 380- Niçe seyyâre çün mâh-ı şeb-ârâ
İderler menzil-i Şiddîk'ı me'vâ
- 381- Gelüp ya'nî neçe merd-i şehundan
Olurlar hâzret-i Şiddîk'a mihmân
- 382- Döşenüp hoş bisât-ı inbisâtı
Çekildi anlara luğf-ı somâtı
- 383- Diliyle dillerin alup eline
Tıoyurdu khand-ı luğf-ı şerbetine
- 384- Keremler gösterüp anlara çokluğ
İder şehd-i zebânıyla konuğluğ
- 385- Getürüp 'özü-ile luğfin yerine
Bulınandan getürdi önlerine
- 386- Velî çün kut-ı erbâb-ı riyâzat
O hân-ı pür-şifâ az-ıdı gâyet
- 387- Demişler ol ta'âm-ı hoş-güvârı
Tıoyurmazdı şabiyy-i şîr-hânı
- 388- Bu hâli kışsa iden ehl-i aħbâr
Demiş ol demde ol Şiddîk-ı aħyâr
- 389- Tıutup rûyını Rabb-i hâss u 'âma
Şunar dest-i kerâmet ol ta'âma
- 390- Añup nâm-ı Hudâ'yı elden evvel
Sa'âdet ile ol hûna şunar el

- 391- Dehân açup şadef-veş cümle mihmân
Ururlar ol ta'âma dürr-i dendân
- 392- Ne mihmân cümle evlâd-ı kirâmı
Koyılup zevk-ıla yerler ta'âmı
- 393- Anıñ yüzi şuyı ol hûna ol ân
Karışur mâye-i ihsân-ı Sübhân
- 394- Yed-i himmetle ol hûn-ı behişte
Olur huld-ı berîn âb-ı sirişte
- 395- Nem-i luğf-ı ilâhî ile çün yem
O hûnuñ olmadı bir kaçresi kem
- 396- Nitekim kırş-ı nânı mihr-i rahşân
O hûna gelmedi bir zerre noğşân
- 397- Derilüp cümle dünyâ yise farzâ
Dükenmeyeydi hûn-ı cennet-âsâ
- 398- Nola eksilmese ol pâk ni'met
Aña eksik degil hûn-ı kerâmet
- 399- İlâhî ol demiçün ki anda ol hân
İdüpdür zayfe bezl-i hûnı ihsân
- 400- Cemâlün hûnına toyduğda 'âlem
Arada olmasun Muhyî kuluñ kem
- 401- Vişâlün hûnına erdikde ahyâr
Bu kuluñ etme anda reddile zâr

402- Ziyâfet etdiğiñce aşfiyâñı
İrağda kıoma Muhyî bî-nevâñı

Şiddîk-ı ümmet ve şiddîk-ı şâhib-i risâlet hazretleriniñ zamân-ı rıhletinde iki kerîme-i ‘azîzeleri var iken üç nefer binât-ı melik-i şafâtlarıyla vaşiyet buyurdukları beyânındadır ğâyet meretebe emr-i ğarîb ve vahye karîbdır.

403- Olanlar sırr-ı ma‘nîden haberdâr
Bu veche eylemişler keşf-i esrâr

404- Demişler hazret-i Şiddîk-ı ümmet
İder öldükde dâr-ı hulde rıhlet

405- Naşîhatler idüp hâş-ıla ‘âma
Demiş lutf-ıla aşhâb-ı kirâma

406- Kaçan kim âhire irüp zamânum
Ecel mikrâzı kaṭ‘ ide zebânum

407- Bekâ bülbüllerinden işidüp râz
Cinân gül-zârına cân ide pervâz

408- Kalur soñumda benden didi beş cân
İki oĝlan u üç dağı kız oĝlân

409- Varup Şiddîka Şiddîk’uñ kıatına
Yüz urup didi oldem hazretine

410- Dedi kim kıızlaruñ iy nûr-ı muṭlağ
Benem hem nâm-ıla esmâdır ancak

- 411- Yaradan haqqıçun bu nüh kıbâbı
Üçünci kim-dürür kı1 fetḥ-bâbı
- 412- Kemâl-i luṭf-ıla ol zât-ı kâmil
Dedi kim hem-serümdür şimdi ḥâmil
- 413- Kaçan kim vaz‘ ide bâ-emr-i Sübhân
Dedi kim kız toğar karnında oğlân
- 414- Rivâyet eyleyen bu emri taḥkîk
Demiş rıḥlet edicek ḥulde Şiddîk
- 415- Kaçan vaz‘ etdi ḥaml ol baṭn-ı ṭâhir
Güneş-veş bir kız oğlân oldı zâhir
- 416- Miyân-ı yâr-ıla a‘dâda taḥkîk
Bilinüp ḥâli gerçek oldı Şiddîk
- 417- O gün haqqıçun iy lutf issi Settâr
Ki Şiddîk’uña etdiñ keşf-i esrâr
- 418- Derûnum mazḥar-ı esrârîñ eyle
Birûnum manzar-ı envârîñ eyle
- 419- Beni âgâh idüp kendi özümden
Ḥicâb-ı ğafleti kaldır gözümden
- 420- Gözime keşf-i esrârı nihân et
Dilümde ma‘rifet nûrın ‘ayân et

Hazret-i Şiddîk şaḥib-i taḥkîkîñ sa‘âdetle rıḥletinden soñra zuhûr iden kerâmet-i pür-‘ibret beyânındadır.

- 421- Olanlar sūz-ı fūrkatle seḥun-sâz
İder bu resme söz fethine âgâz
- 422- Sa'âdetle o şâhib-genc-i ihlâs
Cenâb-ı Hâk da bulan kırbet-i hâş
- 423- Güzîn-i cümle-yi aşḥâb-ı tevfiķ
Cenâb-ı ḥâzret-i Bu Bekr-i Şiddik
- 424- O şah-bâz-ı sa'âdet âşiyâne
Per açdıķda gülistân-ı cinâne
- 425- Koyup milk-i fenâda raḥt u baḥtı
Anıñ şehri bekâ oldukta taḥtı
- 426- Derilüp bir yere aşḥâb gam-nâk
Kılurlar ol gül için sîneler çâk
- 427- Çün etdi cân atup me'vâ cinânı
Cihânı tutdı aḥbâbuñ fiğânı
- 428- Didiler gamla döküp dîdeden kan
Ne yerde idelüm bu genci pinhân
- 429- 'Acep bu bülbül-i bâğ-ı cinâna
Ne yerde ola lâyıķ âşiyâna
- 430- Dediler birbirine ba'z-ı aḥbâb
'Uyûnı ṭolı âb u sîne pür-tâb
- 431- Yuyup cismin aķıdup dîdeden kan
İdelüm kıbrini kırb-ı şehîdân

- 432- Dedi ba‘zı şerîfe vü vazî‘a
Bunı defn idelüm varup Baqî‘a
- 433- İderlerken bu veche rây u tedbîr
Zuhûr ider hem-ân bir şavt-ı dil-gîr
- 434- Velî söz söyleyen cân idi pinhân
Görünmez idi göze nitekim cân
- 435- Buluşdurup gül-ile ‘andelîbi
Hâbîbe zamm idüñ didi hâbîbi
- 436- Meger ol bülbül-i bâğ-ı fütüvvet
Bu veche etmiş aşhâba vaşıyyet
- 437- Kaçan kim göz yumup ağ u qaradan
Geçem cümle kuyûd-ı mâ-sivâdan
- 438- O demler kim tağıdup bâr u bün-gâh
Tutam toğrı cinân ıqlîmine râh
- 439- Benüm bu mürde cismüm câna eltiñ
Hâbîb-i hâzret-i Raḥmâna eltiñ
- 440- Eger redd itmez ise hâzretinden
‘Aṭâ iderse cây-ı kırbetinden
- 441- Sürüp hâki yüzüm hâk-i derîne
Getürüñ cân-ıla emrin yerine
- 442- Eger olmaz-ısa bu hâke iḥsân
Serüm çevgân-ı reddi ide gâltân

- 443- Getürüp âh u feryâd-ıla ğam-nâk
Ne yerde olsa idüñ cismümi hâk
- 444- Bu söz üstine ol sultân-ı aşhâb
Götürdi gözyaşıyla cümle aḥbâb
- 445- Getürüp Aḥmed'e virüp selâmı
Ḳodılar ravzaya karşı imâmı
- 446- O dem fetḥ oldu bir şavt-ı ḥuceste
Dedi kim zamm edinüz dostı dostı
- 447- Kaçan kim ol şadâ-yı mu'ciz âşâr
Bu sırdan etdi aşhâbı haber-dâr
- 448- Çıkarup göge ol mâhuñ serini
Civâr-ı ravza etdiler yerini
- 449- Resûlüñ evvel idi yâr-ı ğârı
Nola âḥirde olur ise cârı
- 450- Ḥudâyâ ol şadâ-yı pâk ḥaḳḳı
Resûle merḳad olan hâk ḥaḳḳı
- 451- Şafâ-yı ḥâletiçün asfiyânuñ
'Ulüvv-i rütbeti-çün enbiyâniñ
- 452- Du'âmı luḫf-ıla yâ Rab revâ kııl
Revânum hem-civâr-ı Muştafâ kııl
- 453- Gözimi raḥmetüñ bâbından ayırma
Ḥabîbüñ ḳonşulığından ayırma

454- İrağ eyle beni yâ Rab yavuzdan
O şâhe egri bağan şaşî gözden

Şâhib-i şâhib-risâlet ve şânî-yi aşhâb-ı hilâfet a‘dal-i aşhâb ekmel-i devâ-yi’l-elbâb â‘nî ‘Ômer bin el-ğattâb (r.a) hâzretlerinden şâdir olan kerâmât-ı seniyye beyânındadır.

455- ‘Adâlet ‘aynün şâfi zülâlî
Hidâyet mışrınun şîrîn mağâlî

456- Meh-i burc-i şeref nâhid-i ‘izzet
Delîl-i Hâk sirâc-i ehl-i cennet

457- Kemâl-i ‘adl içinde mişli nâ-yâb
Cenâb-ı hâzret-i Fârûk-ı aşhâb

458- Delîl-i ‘adl idi ‘ayniyle nâmı
Hemîşe nuğk-ı Hâk idi kelâmı

459- Şerefle olmuş idi zıll-ı Yezdân
Kaçardı sâyesinden cünd-i Şeytân

460- Elinde dirre-yi şu‘bân-hey’et
Cihâna şalmış idi şît-i heybet

461- Olupdı gûyiyâ destinde dirre
Cemâl-i şâhid-i ‘adline turre

462- Yâhûd destinde ol şâh-ı cihâne
Olupdı esb-i ‘adle tâziyâne

- 463- Ya bir çevgân-idi çün gûy her-ân
Ser-i a'dâyı ider idi gâltân
- 464- O devr içre kaçan kim oldu ol mâh
Sa'âdetle hilâfet tahtına şâh
- 465- O şâhen-şâh-ı dehrîñ 'adl ü dâdı
Dehân-ı 'âleme vermişdi dadı
- 466- Zemîne mâ-i lutfi oldu mâye
Livâ-i 'adli irişdi semâya
- 467- Zamanında nevâ-yı dîn-i tâze
Çıķup tıldı 'Irâķ-ıla Hicâz'a
- 468- Şeref bulup bu dîn-i rast-peyvend
Pür olmuşdı Şifâhan u Semerķand
- 469- Çekicek leşker olup gün gibi baş
'Adûnuñ 'aynini ider idi yaş
- 470- Dem olur 'asker-i encüm-şümârın
Keser idi şalup a'dâd-i mârın
- 471- Zamanında o şâhen-şâh-ı â'lâ
Tamâm etdi livâ'-i dîni î'lâ
- 472- 'Adâlet gülleri 'ahdinde güldi
Hidâyet bülbüli feryâda geldi
- 473- Meger ol mâh-rû ba'zı diyâra
Şalar haylî 'asâkir çün sitâre

- 474- ‘Adû idi o yer aşhâb-ı dîne
Irag-ıdı yolu ehl-i yakîne
- 475- Düni güne katup leşkerde bir ay
Çü başdılar ‘adu serhaddine pây
- 476- Meger bir nehr var-ıdı Aras-vâr
Özi derya bün ü Ceyhûn reftâr
- 477- Dem-i merdümle olmuşdı sirişte
Hirâsân şalmış idi kûh u deşte
- 478- Kemâl-i heybet ü hey’etde ol mâ
Tolanmış dehri bir ejderdi gûyâ
- 479- Kaçan irişdiler ol şuya aşhâb
Gamâm-ı gamla taldı gözleri âb
- 480- Şu gibi aqdılar her sûye ‘asker
Bulalar tâ ki şudan geçmege yer
- 481- ‘Ubûra bulmadılar çün vesîle
Bu veche etdiler tedbîr ü hîle
- 482- Ki leşkerde bulurlar bir cüvânı
Şalarlar cüst ü cûya cûya anı
- 483- Girir çün cûya ol kes ‘ayn giryân
Aķup cû-veş olur ğaltân u nâlân
- 484- Alur şu ol faķîr-i eşk-pâşı
Görinür çün habâb ol şuda başı

- 485- Egerçi dökdi yaşın çün sitâre
Aña bulunmadı leşkerde çâre
- 486- Görür irmez aña keştî-i dermân
Gözi yaşın idüp baħr-ı firâvân
- 487- Çağırur derd-ile der yâ ‘Ömer âh
Eger olmazsa luţfuñ baña hem-râh
- 488- Şuya varup bu ‘ömr-i nâzenînüm
Aras-veş ‘âlemi tutar enînüm
- 489- Ve ger bâd-ı kerem kılmazsa yarı
Ele girmez bu deryâniñ kenârı
- 490- Düşüp bî-çâre bu vech-ile hâle
İderken cüy-veş feryâd u nâle
- 491- O dem bir el belürüp âşikâre
Çü mâhî atar ol merdi kenâre
- 492- Meger ol dem idi vaqt-i zimistân
Şuya varmış idi evrâk-ı bûstan
- 493- Şitânuñ şiddeti berdiñ zamânı
Kıapamışdı siyeh mîg âsumânı
- 494- Şovuk te’sîr idüp âħir o merde
Ecel irüp olur ol yolda mürde
- 495- Sebep olup o şu irer memâtı
Kırur cismindeki âb-ı hayâtı

- 496- Revâyetdir ki ‘izzet ile ol dem
O yâr-ı şânî-yi fahr-i dü ‘âlem
- 497- Edâ ider çü aşhâbıyla zuhri
Virüp mihrâb-veş Ka‘be’ye zahrı
- 498- Dedi Lebbeyk bî-taqrîb nâ-gâh
Bu sırdan olmadı hîç kimse âgâh
- 499- Sa‘âdet ile çün mihr-i münevver
Medîne şehrine döndükde ‘asker
- 500- Kaçan kim geldiler Fârûk-ı dîne
Gelüp her birinüñ cânı yerine
- 501- Dönüp ol cem‘a hurşîd-i cemâlin
Açar ol mürde cismüñ vaşf-ı hâlîn
- 502- Dedi anlara ol dem hazret-i pîr
İdüp hüsn-i edâ luğf-ıla ta‘bîr
- 503- Dedi kim nice etdiñiz o cânı
Degilken arañuzda merd-i cânı
- 504- Hâbâb-âsâ şalup deryâya başın
Niçün alduñuz anıñ gözi yaşın
- 505- Niçün yer etmeyüp dilde enîni
Verile şuya ‘ömr-i nâzenîni
- 506- Añılmayup Celâl-i kahr-ı Sübhân
Ne cansızlıqdır etmek anı bî-cân

507- Beyân idüp geçen hâli mufaşşal
Añar ol mâcerâyı hep muhaşşal

508- Bilindi kim bilüp ol bî-mecâlî
Cevâb-ı mış o lebbeykûñ meâlî

509- Hudâyâ ol delim çün kânde ol hân
İrüp etdi onı dermâna dermân

510- Anı kırtardı ğarķ-âb-ı elemden
Tenini yemden ü ‘aynîni nemden

511- Baña ihsânuñ-ıla lutfi hâş et
Tenüm girdâb-ı miñnetden ğalâş et

512- Alup seyl-i ğața bu ğâk-i cismi
Aķıtmasun beķâda ‘ayni çeşmi

513- Beni iy ğalk iden cümle cihânı
O yâr-ı şânîye kıl yâr-ı şânî

Şahib-i şânî şahib-i seb‘î’l-meşânî olan Fârûķ-ı haşimiyye-i el-‘uruķ ğazretleriniñ âb-ı Nîl’e nâme-i hümâyunları vâşıl olduķda dil-i şûfi-i bî-şafâ gibi bî-cûş u hurûş iken eşk-i âşıkân gibi taşdığı ve miķyasında bî-ķıyâs aşdığı beyânındadır

514- İçenler Nîl-i ğıķmetden zülâli
Demiş bu veche bu şîrîn maķâlî

515- Kıçan olduķda Fârûķ-ı mu‘azzam
Sa‘âdetle ğilâfetle mûkerrem

- 516- Diyâr-ı Mısr'ı virür ibn-i 'Âş'a
Emîr-i a'zam idüp 'âm u hâşa
- 517- O yılda âb-ı Nîl olmadı efzûn
Sirişk-i 'ayn-i 'âlem oldu Ceyhûn
- 518- Çü eşk-i 'ayn-i 'âşık taşmadı âb
Derûnı halk-ı Mısr'uñ oldu pür-tâb
- 519- Gülistân olmadı şebnem ile ter
Benefşe çekmedi ejder gibi ser
- 520- Gözin açmadı nergis gülmedi gül
Saçın tağıtmadı gülşende sünbül
- 521- Göründi 'âleme âsârı kahtıñ
Cihânı yaqdı gamla nârı kahtıñ
- 522- Meger olsaydı kızlıqdan 'alâmet
Bu olmuşdı kadîmî halka 'âdet
- 523- Bulurlardı arayup bir kız oğlan
Velisine virüp mâl-ı firâvân
- 524- Bu vech-ile o kıızı eyleyüp al
Alurlar idi Mısr ehli be-her-hâl
- 525- İdüp 'ıtr-ı şafâ bahş-ıla bûyın
Yazarlar idi zer hall-ıla rûyın
- 526- Geyürürler idi zerrîn kabâyı
Müzeyyen eyleyüp encümle ayı

- 527- Tarayup iki sũ gîsûlarını
İdüp gülgûn ruḡ-ı gül-bûlarını
- 528- Bu gûne zinet-ile her taraftan
Alup ol dürr-i nâ-yâbı şadefden
- 529- Atarlar idi ol lü'lüyı âba
Vücûdı cevherin virüp ḡarâba
- 530- Eger bu vech-ile olur ise Nîl
İderdi ol ili sîr-âb ol yıl
- 531- Bulunur idi ol kızla ucuzluk
Tutardı olmasa ol ili kızlık
- 532- O yılda bir kız atılmasa âba
Virürdi 'âlemi kızlık ḡarâba
- 533- İderler mîre çün bu sırrı i'lâm
Degildir didi bu a'lâm-ı İslâm
- 534- Eküp tuḡmını zulm-ıla fesâduñ
Şaçalar ḡanını bir nâ-murâduñ
- 535- Ma'âz-Allah gerekmez didi ol nân
Ki ola âlûde-i ḡûn-âb-ı insân
- 536- Bu vech-ile çün olmadı icâzet
İder Mısr ehli daḡı terk-i 'âdet
- 537- Hem-ân günden gün ol âb-ı firâvân
Döner eksilmeye çün mâh-ı devrân

- 538- Şuyı eksildigünce nehr-i Nîl'ün
Gözi yaşı ziyâde oldu ilün
- 539- Vücûd-ı âb-ı Nîl olduğça nâ-yâb
O yerler Nîl-i eşke oldu garğ-âb
- 540- Cihân tâb-ı harâret ile tıldı
Güli bâğuñ yanup ezhârı şoldı
- 541- Yüzinde lâleniñ qalmadı qanı
Elemle dâğ-ı gam yaqdı cihânı
- 542- Görürler qaht-ıla yer yok qarâra
Vilâyet başladı yer yer firâra
- 543- Göricek mîr-i Mısr'uñ işbu hâli
Ölür qaht-ıla 'âlem bildi hâli
- 544- Hamâme-veş bulup bir peyk-i mergûb
Uçurur Hazret-i Fârûk'a mektûb
- 545- İdüp halkıñ gözi yaşını ta'bîr
Yazar hep mâcerâ-yı Nîl'i bir bir
- 546- O cân-ı 'âlemiñ sulţân-ı 'aşrıñ
Göricek nâmesini mîr-i Mısrıñ
- 547- Kesüp nây-ı şekerden turfe hâme
Yazar olda emîr-i Mışra nâme
- 548- Demiş kim etmemişsin luğf-ıla meyl
Kim ola qanı mazlûmeniñ seyl

- 549- Burada eylemişsin rây-ı şâ'ib
Kim olmuş def'-i dem ref'-i meşâ'ib
- 550- Dahı mektûbum içinde mükerrer
Kodum melfûf bir kâğız muharrer
- 551- Virûñ Nil'e o hatt-ı müşg-sâyı
Göresiz nice olur mâcerâyı
- 552- Demiş ol kâğız içinde eyâ Nil
Aķarsañ kendi râyiñ ile her yıl
- 553- Eger 'ayn-i hayât iseñ de iy rûd
Gerekmez yire gec senden olan sûd
- 554- Ve ger hõd yoğ-ısa nefsüñde kudret
Seni halk idenüñ ise irâdât
- 555- Şecerden od hâcerden çıkarın mâ
Dilerem kim seni eyleye icrâ
- 556- Göricek mîr bu hattın imâmuñ
Virür Nil e õñünde hâs u 'âmuñ
- 557- Düşer çün mâye hatt-ı 'âlem-âbâd
Şafâ vu şevka düşüp Nil olur şâd
- 558- Sürer rûyın o hatta hame gibi
Alup bağrına başar nâme gibi
- 559- Varır ol demde bir vâdiye kim şu
Sürer kıra yire rûyını her sû

- 560- Göricek Şu o ĥaĥı-ı âb-dârı
Yeriyle ĥalmadı ayrıĥ ĥarârı
- 561- Hem-ân ol Őubĥ su onaltı arşun
Çıĥup sũ-yı semâya olur efzũn
- 562- Zamân-ıla Kelîm-i Rabb-i ‘izzet
Olur rencîde ehl-i Mışra ĝâyet
- 563- Du‘â eyler o ĥavme Nîl-i pâkı
Aĥıtmaya yaradan âb u ĥâkı
- 564- Şu aĥmayup du‘âsıyla nebînũn
Yarıldı lebleri yer yer zemînũn
- 565- Őıvarırlardı gerçi eşk-i terden
Velîkin çıĥmadı bir dâne yerden
- 566- İdüp her murgizâruñ murgı zârı
Tutar el âh-ile râh-ı firârı
- 567- Görüp bu ĥâli el feryâd iderler
Kelîm-i Ĥaĥ’dan istimdâd iderler
- 568- Yerinmeyüp dilerler ĥalkı yine
Vara iŐsân-ı Ĥaĥ’la Şu yerine
- 569- Ĥabûl idüp nebî ĥalkũn recâsın
Saĥar ol Şuya bârân-ı du‘âsın
- 570- Du‘â yüzi Şuyına ol seĥer Şu
TâŐup âyine gibi ĝösterür rũ

571- Nem-i rahmet olup ol mâya mâye
Çıkar onaltı arşun yer semâya

572- Nebîden sonra bu 'izzet muqarrer
O şâha oldı 'ayn-ıla müyesser

573- Hudâyâ ol günüçün kim o sultân
Cihâna âb-ı luḡfin etdi ihsân

574- Seḡâb-ı ḡaṡṡ-ı kill-i âb-dârı
İrişüp âb-ı Nîl'i etdi cârî

575- Baña sen luḡfuñ-ıla rahmet eyle
O şâhuñ 'izzetine ḡürmet eyle

576- Eger etdiñse Nîl'i emrine râm
Anuñ yüzi şuyı kııl baña ikrâm

577- Eger verdiñse Nîl'e sen sebîli
Müyesser eyle baña selsebîli

578- Eger Nîl âbın etdiñse şeker-rîz
Vücûdum ḡâkin eyle rahmet-âmîz

Ḥâzret-i Farûḡ'uñ emr-i 'âlî ḡadirlerine imtisâlen Medîne-i münevverede vaki' olan ateş-i süzâniñ dev ve sıyâh ve kızıl 'alevleri âsumân-ı felege peyveste ve rîsmân-ı tâbiş u ḡarâreti simâk u semk beste olmuşken fi'l-ḡâlî munṡafî olduğunuñ beyânındadır.

579- Açanlar süz-ile söz ehline râz
Bu veche eylemiş bu ḡavle âḡâz

- 580- Zamân-ıla o şehri şöhre-yi dehr
Hüdâ erbâbına her bâb-ıla fâhr
- 581- Melâz u melce' olan ehl-i dîne
Maķâm-ı Muştafâ â'nî Medîne
- 582- Dil- i 'âşık gibi olup pür-âteş
Yanar ifrât-ıla ol şehri dil-keş
- 583- Alevler irişüp semk-i simâke
Yetişdi tâb-ı âteş ka'r-ı hâke
- 584- Tıttup feryâd u nâle âsumânı
Boyandı göklere âhuñ duĥânı
- 585- Yetişmeyüp o nâr-ı keffe kudret
Ururlar birbirine keff-i hayret
- 586- Gelüp Fârûķ'a âĥir cümle aşĥâb
Şikâyet sînesin çâk etdi aĥbâb
- 587- Yanup yakıldılar âteş ġamından
Dilediler yemm-i luĥfi neminden
- 588- Recâ-yı şâdıķ etdiler ki Bâr'ı
Söyündire nem-i luĥf-ıla nârı
- 589- İrüp şavt-ı recâ sem'-i ķabûle
Karîn oldı du'â bâb-ı ĥuşûle
- 590- Varup ol âteşe şevķ-ıla Fârûķ
Bile şehri ehli cümlesine maĥrûķ

591- O dem ihsân idüp ol ebr-i rahmet
Şaçar ol nâra bârân-ı kerâmet

592- Dedi bâ-ızn-i pâk-i âmir-i gün
Yeter yakdıñ bizi yâ âteş ösgün

593- Rivâyetdir hem-ân ol nâr-ı pür-tâb
Söyinüp saçdı yanmış dillere âb

594- Demişler âteşi şöyle söyindi
Şerâr kalmadı kıra yire döndi

595- İlâhî ger söyüdü ise ol od
Dilüm 'ışkuñ odıyla eyle pür-dûd

596- Derûnum âteş-i 'ışkuñla yandır
Dilümde şevk kındılın uyandır

597- Kaçan halk olalar sûzân u 'atşân
Beni et âb-ı ihsânıñla reyyân

Fârûk-ı aşhâb â'nî 'Ömer bin Haţţâb hazretleriniñ Medîne-i muţahharada vaqî' olan zelzele-i 'azîmede izhâr etdiğı kerâmet-i mûcibe'l-'ibret beyânındadır.

598- İdenler hâdişât-ı 'âlemi yâd
Urur bu veche söz şehrine bünyâd

599- Zamanında emîrü'l- mü'minînüñ
Dem-i 'ahdinde Fârûk-ı güzînüñ

600- Medîne şehrini çün bâd-ı şarşar
Yed-i kudretle Rabbi bâd şarşar

- 601- Yer olmadı urup bir lahza sâkin
O Şehr ehline dar oldu mesâkin
- 602- Düşüp Şahrâya çün bâd-ı sebük-per
Bulunmadı o avme uraca yer
- 603- Yıup uşŐa dil-i cümle ünâsı
Büyûtuñ pür-uşûr oldu binâsı
- 604- Derilüp bir yere ehl-i Medîne
Tazarru‘ etdiler Fârû-ı dîne
- 605- odılar ak-i pâyı yirine ser
Ki tâ luf-ıla vara yirine yer
- 606- O dem ol mutedâ-yı cem‘i insân
Şaçar ol yire tum-ı luf u ihsân
- 607- Alup bir dirre-i su‘bân-sîmâ
Urur yiri Kelîm-i azret-âsâ
- 608- Dedi yâ arz üstünde mesâkin
arâba varmasun ol didi sâkin
- 609- ılan ükminde kâfi kâf u nûnı
O sâ‘at verdi ol yire sukûnı
- 610- Yerinden nal idenler ol yeri der
Dağı deprenmedi andan beri der
- 611- İlâhî âlî-ı bünyâd-ı hestî
Ayaklarda oma bu çâk-i pestî

612- Bu hâk-i cüsmüme me'vâyı câ kııl
Yed-i luţfuñla câyum müntehâ kııl

613- Atıldığda mişâl-i penbe bu yir
Beni yabana atma nitekim tîr

Hazret-i emîrû'l-mü'minîn â'nî Fârûķ-ı dîn ile Sâdiye mâbeyninde olan havârıķ-ı âdiyeden âyet-i celiyye beyânındadır.

614- Olan râh-ı seşun merd-i güzîni
Rivâyet eylemiş Fârûķ-ı dîni

615- Meger bir gün kemâl-i himmet-ile
Ėazâya niyyet idüp heybet-ile

616- Yarağ u yat u at u tona kâdir
Bu veche cem' ider haylî bahâdır

617- Ser idüp Sâdiye adlu dilîri
İder ol cünd-i İslâmuñ emîri

618- Urup bir kavm-ı tâğî kâlbine od
Şalar ol leşkeri ol semte çün dûd

619- Düni güne kâtip 'askerde bir ay
Başarlar çün 'adu ser-ğaddine pây

620- Gelüp çün kûh ol cünd-i muţahhar
Kõnar arka verüp bir tâğâ yer yer

621- Meger anları tuiyup kavm-i yâğî
Gelüp perde idinmişlerdi tâğî

- 622- Bu idi zanları kim olıcak şâm
Başup ol cüнди olalar hûn-âşâm
- 623- Gericek perde şeb ol leşker-i dün
İderler ‘asker-i İslâmı şeb-hûn
- 624- Meger kim cum‘a vakti idi ol ân
Medîne içre ol şâh-ı sehundân
- 625- Şerefle şeyh-i ‘âlem pîr-i ma‘nî
Halîl-i Muştafâ Fârûk ya‘nî
- 626- İdüp fark-ı felek meh gibi câyn
Komuşdı pây-e-i minberde pâyin
- 627- Güneş gibi çıkup sû-yı semâya
Melek-veş ağız açmışdı şenâya
- 628- Gören mûrı karañu gice yerde
Gözinden ol mahuñ götürdi perde
- 629- O dem âgâh olup ehl-i hîyâlden
Dedi yâ Sâdiye şaķın cebelden
- 630- Cebel ardında ya‘nî kim e‘âdî
Şaķın fırsatla iderler fesâdı
- 631- İşiden âşikâre vü nihâni
İşitirdi emîr-i cünde anı
- 632- Olup âgâh emîr-i cünd-i İslâm
İder ol leşkere bu sırrı î‘lâm

633- O dem ol cünd-i Hâk açup başarlar
Göz açdırmayup â'dâyı başarlar

634- Urup ol düşmana şîrâne şimşîr
İderler başlarını tu'me-i şîr

635- Olup aşhâba bu fırsat müyesser
Gelicek yerlerine cümle 'asker

636- Denüp dillerde bu sırr-ı kerâmet
Mihr-veş buldı el gün içre şöhret

637- Bilindi elde Fârûk'uñ kemâli
Cenâb-ı Hâk'da ya'nî kurb hâli

638- İlâhî ol 'aliyyü's-şân hâkkı
'Ulüvv-i himmet-i merdân hâkkı

639- Açık tut râz-ı 'ışka sem'-i cânım
Uyandır şevk-ıla şem'-i cenânım

640- Dile her dem şafâ-yı tâze ergir
Lisân-ı ğaybden âvâze ergir

641- Beni ol şâhe 'âşık et kulağdan
Yâkînum luğf-ıla artır ırağdan

Yâr-ı şânî-i habîb-i hâzret-i maḥbûb-ı şâhib serâ perde-i risâlet â'nî Fârûk dîn ü millet hâzretlerine ve ḳad melik-i Rûm ve ḳâşid ḳasr-ı şöhre geldikde kerâmet-i aliyyeden âyet-i seniyyesin görüp ol ân şeref-i îmânla müşerref olup sıdk-ı cenân ile müselmân olduğı

- 642- Meger bir rûz-ı hoş Rûm uñ penâhı
Serîr-i salţanatda ya'nî şâhı
- 643- O yâr-ı şânî hayri'l-enâma
Yazar irsâl idüp kâşıdla nâme
- 644- Olur kâşıd da kaţ' idüp menâzil
Maķâm-ı hazret-i Fârûķ'a vâşıl
- 645- Girüp seyr eyleyüp şöhretle şehri
Şorar seyyâreden ol mâh-ı dehrini
- 646- Dediler şimdi ol sulţân-ı maķbûl
Fülân yerde turur işine meşgûl
- 647- Meger ol yerde ol sulţân-ı 'âdil
Varup kerpiç keserdi kesr idüp dil
- 648- Bilicek kâşıd ol mihr-i 'ayânî
O dem ol semte toğrudur 'inânı
- 649- Varup kâşıd ol sulţânunñ katına
Nazar kıldıkda 'âlî hazretine
- 650- Görür ol pâdişâh-ı dîn ü dünyâ
Güneşde uyumuş gün gibi tenhâ
- 651- Yatur nergisleri hoş h^âba varmış
'Araķdan gülleri hem âba varmış
- 652- Dedi zann ider idüm bunı her bâr
Ola bir şâh-ı 'âlî-i haşem-dâr

- 653- Bunuñ hep şâhib-i tâc u kemerler
 Kılıcı korqusundan kan kuşarlar
- 654- Bu veche bî-kes ü bî-kadr ü bî-yâr
 Ne lâyıkdır kim ola şehlere bâr
- 655- Cihânıñ şehleri tınmayup el-ħağ
 Qodılar ise bunı uyur ancağ
- 656- Atı buldum alayın didi cânın
 Dökeyin tîg-i ħun-pâşım la kanın
- 657- Kılıcum şöyle etsin cânına kâr
 Yatup tâ ħaşradek olmaya bî-dâr
- 658- Dedi ħasd eyleyüp fırsat demidir
 Qaçırmaz fırsat ol kim âdemîdir
- 659- Çeküp ol ħazrete şimşîr-i bürrân
 Yüridi üstüne çün şîr-i ħarrân
- 660- O dem yerden çıkup bir şîr-i zü-nâb
 Mişâli heyet ü heybetde nâ-yâb
- 661- Dümi zehr-ile pür bir mâra beñzer
 Dü çeşmi merdüm-i ħ^ûn-ħ^âra beñzer
- 662- Dişinüñ her biri bir ħançer-i tîz
 Şanasın tırnağı çengel-i ħûn-rîz
- 663- Seri beñzerdi bir gürz-i girâne
 Ayakları sûtûn-ı cân-sitâne

- 664- Dem-i âdem idi gûyâ ğidâsı
Başardı na'ra-yı ra'dı şadâsı
- 665- Göricek kâşid ol şîr-i jiyânı
Uçundı şîr-veş beñzinde kıanı
- 666- Egerçi ol şehe olmışdı kâşid
Velîkin oldı bu bâzâr-ı kâsid
- 667- Hem-ân-dem kâşid ider ol kâsıda şîr
Düşer havfindan anuñ elde şimşîr
- 668- Hem-ân ol merd idüp Fârûk'a feryâd
Dedi dâd et femümden gitdi her dâd
- 669- Gidüp buğz u nifâk şekk ü tuğyân
Dedi kâfir idüm oldum müsülmân
- 670- Hudâyâ ol kerâmet hürmetine
O bürhân-ı vilâyet hürmetine
- 671- Gelicek üstüme şîr-i meniyye
Baña kııl rahmetüñ şîrîn 'aııyye
- 672- Teraħħum eyleyüp cân-ı sakîme
Hidâyet ver şırât-ı müstaķîme
- 673- İlâhî eyleyüp lutfuñla yarı
Beni ol pâdişâhuñ eyle yârı
- 674- Kıapusından beni redd-ile sürme
Gözime hâk-i pâyin eyle sürme

- 675- Beni yâ Rabbî bu dâr-ı ‘anâda
Muķârin eyleme ehl-i ‘inâda
- 676- Kuşûr-ı kalbüme şal şevķ-ı ma‘nî
Çerâğum râfizîden yakma ya‘nî
- 677- O ķavm-i bî-ķayâ vü dûn-ı bî-dîn
İderler bî-sebeb ol ķazrete kin
- 678- Sebeb ķıl ķahruñı anlara yâ Rab
Kim ol şâha iderler bî-sebeb seb
- 679- Kaçardı div görse zıll-ı cismin
Bu div ölür kaçan añsaydıñ ismin
- 680- Kaçan añılsa ol ‘İsâyı devrân
Buķar gibi olur derd-ile nâlân
- 681- Kaçan añsañ aña ‘ayniyle nâmın
Keser iğmâz-ı ‘ayn idüp selâmın
- 682- Kaçar şeytân gibi ‘ayn-i ‘Ömer’den
Nitekim ehl-i şer ķayrû’l- beşerden
- 683- Kulûbı bunlaruñ bî- nûr u ferdir
Nazar bu ķavme bil ‘ayn-i zararadır

Şâhib-i nureyn-i ezherîn ve mâlik-i zürriyet-i ezherîn ve şâhid-i bezm-i cem‘-i şehîdân ve câmi‘-i kelâm-ı şerîf-i Yezdân â‘nî ‘Oşmân bin ’Affân ķazretlerinden şadır olan şemme-i kerâmet beyânındadır.

- 684- Olan ol câmi‘-i cem‘-i ma‘ânî
Hüda mecmû‘asınıñ nükte-dânı
- 685- Melek sîretde vü şûretde âdem
Kemâl-i hilm-ile maqbûl-ı ‘âlem
- 686- Habîb-i Muştafa maħbûb-ı Raħmân
İmâm-ı muktedâ â‘nî ki ‘Osmân
- 687- Hilâfet tahtını etdikde zînet
Şafâ-yı hulķı verdi halka râhat
- 688- Dür-i hikmet şaçar idi sözinde
Hayâ gül-güne idi gül yüzinde
- 689- Olurdu dâ’ima ol zübde-i âl
Hayâsından gül-i cennet gibi al
- 690- Geçüp evşâf-ı hüsni nüh-felekden
Utanurdu ferişte ol melekden
- 691- İdüp âzâd gamdan luḫfi halkı
Kul etmişdi cihânı hüsni hulķı
- 692- Keremle nice dâ’imse şıfâtı
Kerâmet ile meşhûr idi zâtı
- 693- Egerçi yok kerâmâtına gâyet
Velî bir şemmedir bu hoş rivâyet
- 694- Meger bir rûz bir merd-i yegâne
Varır ol hazret-i cennet-mekâne

- 695- Olup vâşıl şafâ-yı şuhbetine
Ericcek ya'nî 'Osmân Hâzretine
- 696- Cenâb-ı Hâzretinde idicek yir
Bağup luğf-ıla aña hâzret-i pîr
- 697- Hudâ'dan itmeyüp havf-ıla şermi
Zinâ etmek didi size düşer mi
- 698- Dedi ol kes iderem her gün âhı
Velîkin etmedüm ben bu günâhı
- 699- İder mi var-iken havf-i zebânî
Zinâ ile kişi câna ziyânı
- 700- Dedi lutf-ıla aña yine 'Osmân
Gelürken göz zinâsın etdiñ elân
- 701- Bu gün göz göre cânıñ oda yağıdıñ
Zinâdır çün zen-i ğayrıya bağıdıñ
- 702- Demiş ol kim sözi câna ğinâdır
Zen-i ğayra nazâr 'ayn-i zinâdır
- 703- Çü bağıdıñ bir dil- cûya dilden
Seni dideñ çıkardı didi yoldan
- 704- Meger kim yolda bir serv-i cinânı
Görüp meyl etmiş ol merdiñ cenânı
- 705- Hâta ile ırup çeşmini hağıdan
Toğunmuş 'ayni ol mihre ırağıdan

706- İder ol kimse noķşânın bilüp âh
Didi iy mâh-rû estagfirullah

707- Şehâ farķ etmedüm çün nef'-i zardan
Beni dūr etmesün lutfuñ nazardan

708- Hudâyâ şöyle bînâ eyle 'aynum
Baķup gördügi olsun kendi 'aynum

709- Gözüm kııl nūr-ı 'ıŝķuñ ile mesrūr
Ola ol vechile "nūrun 'ale nūr"

710- Kerîmâ lutfuñ-ıla eyle âķır
Gözüm dîdâruña 'ıŝķ-ıla nâzır

Şâhibe'l-hayâ ve'l-îmân ve şâhib-i resûlu'r-Raķmân â'nî 'Oşmân bin 'Affân
ķazretlerinden sa'âdetle şehâdet bulduğı zamanda ŝâdır olan kerâmet-i pür-'îbret
beyânındadır

711- O milk-i ħüsn-i ħulķuñ şeh-süvârı
Ĥabîb-i şâliş-i maĥbûb-ı Bâr'ı

712- Emîr-i mühtedâ vü ŝeyĥ-i Ķurân
Îmâm-ı muķtedâ ya'nî ki 'Oşmân

713- O ĥoŝ-bûy-ı gül-i gül-zâr-ı cennet
Ķaçan buldı sa'âdetle şehâdet

714- İdüp ehl-i ĥased zulm-ıla ķahrı
Ŗafaķ-veş ķana yuduķda o mihri

- 715- Yaturdı cân gibi dârında tenhâ
Diyâr-ı cennet olup aña me'vâ
- 716- Meger var-ıdı iki merd-i bed-baht
Siyeh taş gibi dâ'im dilleri saht
- 717- Pür idi dilleri çün şûr u şerle
Bağarlardı o mâhe eksik nazarla
- 718- Göze göstermeyüp mihr-i cemâlin
Dilerlerdi kûsûf-ıla zevâlin
- 719- Felek dönderdi andan çün yüzini
Kûsûfe ergirüp ol şems-i dîni
- 720- Bulup nûr-ı sa'âdetle şahâdet
Şahâdet 'âleminden etdi rihlet
- 721- O müfsidler açup bâb-ı nifâkı
Bu vech-ile iderler ittifâkı
- 722- Girüp ol şeyh-i dîniñ halvetine
Varalar bugz u kin-ile katna
- 723- Ğazâbla bakmayup qahr-ı İlâha
Bir iki sille uralar o şâha
- 724- Hasedle ref' idüp rahmet hicâbın
Kûsûfe irgürelere âfitâbın
- 725- Bu niyyetle imâme idüp iqdâm
Başarlar merqad-i pâkine aqdâm

- 726- Görürler ol sa'âdet-taht-ı şâhı
Cinân bağında kurmuş bâr-ı gâhı
- 727- Olup vuşlat şarâbı ile ser-mest
Yumuş âb-ı hayât-ı dehrden dest
- 728- Beğâ milkine olup mîr-i mih-ter
Fenâ hıl'atların geymiş ser-â-ser
- 729- İçüp câm-ı şafâyı lem-yezelden
Yaturğan mest olup kalmış 'amelden
- 730- Tutulmuş dem olup âlûde-i hûn
Dem-i gül-fâmı olmuş rûd-ı Ceyhûn
- 731-Vücûdı lâle-i hamrâya dönmiş
Yüzi güyâ şafağda aya dönmiş
- 732-Bu hâlet ile gördükde o mâhı
İrer birisine luğf-ı ilâhî
- 733- Añar ol âfitâbîñ rif'atini
Melek gibi felekde rütbetini
- 734- Serîr-i 'izzete şâh olduğunu
Dibîr-i vahy-i dergâh olduğunu
- 735- Añar hilm-ile envâ'-ı hışâlin
Cenâb-ı hâzrete olan vişâlin
- 736- Döner ol mâhe eksik niyyetinden
Yanar kalbi şerâr-ı şirretinden

- 737- Dil ü cân-ıla istiğfâr eyler
Recâ-i Raḥmet-i Ğaffâr eyler
- 738- Yüzi şuyın döküp ol biri yire
Ğâzab ile urur bir sille pîre
- 739- Meger kim hem-seri şeyḥ-i cihânîñ
Seri ucunda turur idi anîñ
- 740- Olıcaḳ ittılâ‘î işbu hâle
Tutar rûyın Cenâb-ı lâ-yezâle
- 741- Der iy Ḥallâḳ-ı pinhân u hüveydâ
Niçe şûret iden bir demde peydâ
- 742- Kılan iy aḥsen-i şûretde insân
Virenḥâk-i siyâhe cevher-i cân
- 743- Bunuñ ‘işyânını urup yüzine
Ḳarâñu eyle dünyayı gözine
- 744- Gidüp nûr-ı başar bu bî-başardan
Sitârem gibi dûr olsun nazardan
- 745- Ḳurısun elleri ḳalsın ‘amelden
Arayup bulmasın bir çâre elden
- 746- Anuñ ḥaḳḳı ki işbu ân içinde
Yatur ḳaddi elif-veş ḳan içinde
- 747- Demi deryâ olup başından aşdı
Cenâb-ı ḳurbuña cânı ulaşdı

- 748- Deyicek bu sözi sûz-ile giryân
Açup destin olup derd-ile nâlân
- 749- Hem-ân ol bî- hayâ ‘aynine ‘âlem
Karañu oldu qalbi gibi ol dem
- 750- Yüzi gibi gözinüñ gitdi nûrı
Nitekim qalbiniñ şevq u sürûrı
- 751- Kırıyup elleri hem oldu bî- sûd
El içre bu elemle qaldı merdûd
- 752- Ne gam çekdiyse ol kes bu belâyı
Eliyle buldı ‘ayniyle ‘anâyı
- 753- Çün itmedi hayâ ol meh yüzinden
Kim aqlar aña ger çıksa gözinden
- 754- O mâhe eksik baqan gözler çürisün
Eger ‘ayn-i hayât-ısa qurısun
- 755- O dil kim medhine açmaz dehânı
Kesilsün çün qalem anıñ zebânı
- 756- O kim etmez aña candan maqabbet
Başına taş anıñ cânına mihnet
- 757- O kim vermez anıñ yolında cânı
İki ‘âlemde ölsün nâmı cânı
- 758- İlâhî ol dem ü ol hâlet için
Velâ ehline olan mihnet için

759- Elümi bed ‘amelde bî- mecâl et
Yavuz sözde dilümi kell ü lâlet

760- Şadef-veş kalbüme saç dürr-i hikmet
Gözime rûzî kııl nûr-ı başîret

761- Düşicek nâr-ı dûzağ üstine râh
Beni sen kör gibi düşürme nâ-gâh

Nûr-ı âfitâb-ı seyyidât ve nûr-ı riyâz-ı hilâfet hazret şâhibu’l- nûreyniñ zamân-ı rihletinde namazına hazır olan aşhâb müşahede ettikleri kerâmet beyânındadır.

762- O yâr-ı şâliş ü dâmâd-ı şânî
Halîl-i şâhib-i seb’i’l-meşânî

763- Meh-i burc-ı hayâ vü mihr-i îmân
Şeh-i milk-i Hüdâ â’nî ki ‘Osmân

764- Kaçan kıldıqda dâr-ı hulde rihlet
Bulıcağ rûhı rahmet ile râhat

765- Götürüp ol yemm-i ihsânı aşhâb
Hubâb-âsâ gözi yaşıyla aḥbâb

766- Olup aḥbâb-ı gamla zâr u giryân
Götürürken o cism-i pâki çün cân

767- O demde çün kazâ-yı âsumânî
Görinür bir qaraltı nâ-gehânî

768- Demiş ol hâleti iden rivâyet
Mehâbetde nihâyetdeydi gâyet

- 769- Göründi ol şebah çün dūd-ı serkeş
O cem'ũñ dillerine urdı âteş
- 770- Yakın oldu o çavmũñ cümle varı
Tutalar çavf-ıla râh-ı firârı
- 771- Bırağup kaçalar ol şâhı yoldan
Düşürmezken anı gül gibi elden
- 772- O demde bir şadâ-yı rûh-efzâ
İrüp etdi o cem'ı cümle ihyâ
- 773- Dedi iy cem'-i erbâb-ı hidâyet
Getürmeñ çalbũñuze çavf u dehşet
- 774- O mâhuñ menzili kim çâke vardı
Bizim feryâdumuz eflâke vardı
- 775- Diledik ref' idüp mîg-i hicâbı
Ziyâret idevüz bu âfitâbı
- 776- Çü çâ'ib oldu ol bürhân-ı bâhir
Dedik kim olalım defninde çâzır
- 777- Sürüp çak-i mezârına yüzimiz
Çubârın sürme idine gözimiz
- 778- Bu râyı eyleyüp geldik buraya
Bizümle girmesün dehşet araya
- 779- Demiş anları râvî-i şeker-çâ
Melâ'ikdi çavfî cân gibi çâyâ

780- Bu esrârı bilüp ol cem‘-i merdân
Olur keyfiyyet-i hayretle hayrân

781- Bilindi bâb-ı Bârî’de muqarrer
O mâhuñ rif‘ati çün mihr-i enver

782- Olup gün gibi zâhir bu ‘alâmet
‘Ulüvv-i şânına etdi delâlet

783- Hudâyâ ol sa‘adet hürmetiçün
Ol esrâr-ı kerâmet hürmetiçün

784- Revân olduĸda rûhum kırbetüñe
İrişdüĸde civâr-ı raĸmetüñe

785- Toyurup ni‘met-i luĸfuñla rûhum
Şerâb-ı selsebil eyle şabûhum

786- Mekânum luĸf-ıla dârü’l-ĸarâr et
Hüdâ aşĸâbına ĸabrüm mezâr et

Ehl-i rafz ve’l-hâdi ve erbâb-ı buĸz ve ‘inâdaki müddeti beyânındadır.

787- Hudâyâ luĸf idüp cân-ı ĸazîne
Dilüm iĸsânuña eyle ĸazîne

788- O yol kim gıtdiler ebrâr u aĸyâr
O yolda kıl beni anlar-ıla yâr

789- Dilümi şaĸla buĸz-ıla ĸasedden
Hevâ ye‘cücını çıĸarma sedden

- 790- Revâfîz gitdügi yoldan ırağ et
Yüzimi şubh-ı şâdıķ gibi ağ et
- 791- Ki bunlar bir bölük ehl-i ĥaseddir
Seĥab-âsâ hüdâ mihrine seddir
- 792- Göñüllerinde ĥaķ söz eylemez yer
Oķurlar ĥaķ budur kim küfri ezber
- 793- Şıfatda her biri rûbâh-ı râh-zen
Bu ĥavme göre gerçek er-dürür zen
- 794- Bu ĥavm İblîs-veş ĥorkmaz Ĥudâ'dan
Çıķarur âdemî râh-ı hüdâdan
- 795- Olurlar âdem azdırmaķda İblîs
Ĥururlar murg-ı câna dâm-ı telbîs
- 796- Geyürüp söz 'arûsına libâsı
Anuñla ĥabn iderler 'ayn-ı nâsı
- 797- Şorarsan idebilmezler beyânı
Nicedir âsumân ü âsumânî
- 798- Bir alay câhil ü ĥod-rûy u ĥodbîn
İderler şa'n u sebb ü bî-sebeb kîn
- 799- Ĥoyup gün gibi Ĥurân-ı mübîni
Ĥutarlar kendiler zu'mince dîni
- 800- Deseñ bu ĥavme sen rûz-ı 'azâbı
Yaķar cân u dilüñ sûz-ı 'itâbı

801- Eger vardır deseñ maḥşerde mîzân
Verir derler bu vezn-i ‘aqla noqsân

802- Egerseñ bunlara bâğ-ı cinânı
Uzanur nitekim sûsen zebânı

803- Deseñ dûzeḡde vardır nâr-ı sûzân
Olurlar saña dilde âteş-efşân

804- Degil bâķî deriseñ mâ-sivâya
Verirler qahr-ıla dehri fenâyâ

805- Kulağı bunlaruñ ḡaķ söz işitmez
Muvâfıķ emr-i Ḥaķķ’a bir iş itmez

806- Eger bir yaña olsa cümle dünyâ
İde mi gör dimekle kôri bînâ

807- Mişâl-i mihr-i şubḡ-ı ‘âlem-efrûz
Şeb-i târîķı ider mi qamer rûz

808- Müyesser olmadı üç şaḡşa îmân
Cüḡûd u merd-i mülḡid biri Şeytân

809- Nice diyem bu qavm-i pür-dalâli
Denilmez anlaruñ qâl-ıla ḡâli

Şâhenşâḡ-ı erîke-i ḡilâfet ve şîr-i garrân eye-i şecâ’ât bâb-ı şehri ‘ulûm-i ilâḡi ve şehristân-i funûn-i bî-ımtına hiye eseda’l-lahi’l ḡâlib ‘Ali ibn ebi Ṭâlib kerrema’l-lâhi vechehu ḡazretlerinden şâdir olan kerâmât-ı behîyye ve âyât-i ‘aliyye beyânındadır.

- 810- Şehâvet burcınıñ mihr-i münîri
Şecâ'at kûhınıñ şîr-i dilîri
- 811- Emîn-i bâb-ı şeh-i'ilm ü 'irfân
Emîr-i milk-i hilm ü şîr-i Yezdân
- 812- 'Ulüvv-i şân-ıla şâh-ı vilâyet
Keremle fâtiḥ-i bâb-ı kerâmet
- 813- Vücûdı nüşha-i âyât-i Kübrâ
Şıfâtı câmi'-i esmâ-i ḥüsnâ
- 814- Kılan heybetle ḳal'-i bâb-ı Ḥayber
Şeh-i milk-i sa'âdet ya'nî Ḥaydar
- 815- Şecâ'at ile 'âlîşân idi ol
Keremle bir ulı sulṭân idi ol
- 816- Elinde zü'l-fiḳâr-ı dü zübânı
Olupdı dûzaḥ ehline zebâni
- 817- Ḳaçan olsaydı ol şimşîr 'uryân
Hirâsından 'adû olurdı bî-cân
- 818- Helâk-i düşmene açsaydı rûyı
İki pâre ḳılıcıydı 'adûyı
- 819- İki şâḥ olduḡı ol tiḡ-i ḳudret
Bu ma'nîye olupdur hoş işâret
- 820- Veyâ olmuş iki dillü bir ejder
Kerâmetle yanında eylemiş yer

- 821- O tîg-i hûn-fişân emşâli kıanı
Yüzün görse ‘adû virürdi cânı
- 822- Gelicek Rüstem olsa darb u harbe
O şîr o günde olmaz idi gürbe
- 823- Sehâde şöyle olmuş idi hâtem
Ki bir barmagına degmezdi hâtem
- 824- Der-i ‘ilm-idi ûlü’l-elbâb içinde
Nazîri yog-ıdı bu bâb içinde
- 825- Emîr-i mih-ter-i ‘âlî ‘alemdi
Veliyy-i şâhib-i seyf ü kalemı
- 826- Kerâmâtı güneşden azher-ıdı
Nazâr ehline nûrı ezher-ıdı
- 827- Anuñ bir zerresin iden rivâyet
Bu veche eylemiş bir hoş hikâyet
- 828- Meger var-ıdı bir bed-baht u güm-râh
İşi düşünâm-ı Haydar idi her-gâh
- 829- O har sevmez idi şîr-i Hudâ’yı
Gözi görmezdi ol nûr-ı hüdâyı
- 830- Turup bir köşede bir gün ol ebter
İderdi turmayup düşünâm-ı Haydar
- 831- İşidir anı aşhâbuñ birisi
O şâhe ya‘nî ahhâbuñ birisi

- 832- Tutup rû Hâlîk-ı kevn ü kâne
Nîgâh-dâr-ı zemîn ü âsumâne
- 833- Der iy hâk-i siyeh-fâme viren cân
Kara taşı iden la‘l-i bedaḥşân
- 834- Bunuñ ‘âşiliginden ver nişâne
Ki tâ ‘ibret-nümâ olsun cihâne
- 835- Kararup rûyı anuñ şâme dönsün
Gidüp mihr-i ruḥı huşâme dönsün
- 836- Dili gibi yüzünde qalmayup nûr
Derûnınuñ qarasın yüzine ur
- 837- İdince bu sözi ol kişi itmâm
Qarardı ol ḥabîşün yüzi çün şâm
- 838- O yüzi qarayı iden rivâyet
O şûret ile itdi didi rıḥlet
- 839- Hudâyâ cürmümüz çoqdur qatuñda
Yüzimiz qara qılma ḥazretüñde
- 840- Benüm sen alnum açuq yüzüm aĝ et
Derûnum qurb-ı ĝafletden ıraĝ et
- 841- Dilümi pâk qıl zeng-i zeleden
Göñül âyinesin gerd-i ḥalelden
- 842- Zebânumda qoyup âsâr-ı ḥikmet
Yavuz sözde qoma güftâra qudret

Zâhiru'd-din-i mazhari'l-'acâib seyfü'l-İslâm esedu'l-lâhi'l-gâlib â'nî 'Ali ibni ebî Tâlib kerremellâhi te'âla vechehu hazretlerinin ğulam-ı siyeh-fâm hakkında zuhur iden kerâmet-i pür ibret ve esrâr-ı acîbeti'l-hikmet beyânındadır.

843- Şerefle ol 'aliyyü's-şân-ı merdân
Mu'în-i dîn-i Aḥmed şîr-i Yezdân

844- Emîn-i genc-i 'ilm ü mîr-i mih-ter
Meh-i burc-ı seḥâ â'nî ki Haydar

845- Sa'âdet ile ol sultân-ı 'âlî
Hilâfet taḥtına olduḡda vâlî

846- Meger bir 'abd-ı esved olup uğrı
Getürürler tutup ol şâhe toġrı

847- Su'âl itdükde ol uğrıya Kerrâr
Yüzinüñ ḡarasına ider iḡrâr

848- O dem emri ile şîr-i Hudâ'nuñ
Keserler destini ol bî-nevânuñ

849- Olup ol bende 'aynı 'ayn-i Ceyhûn
Çıḡup gitdi o dem mecrûh u maḡzûn

850- Giderken derdi elde âhı dilde
Buluşur ḡazret-i Selmân'e yolda

851- Görüp Selmân anuñ bu miḡnetini
Şorar andan elinüñ 'illetini

- 852- Dedi alup eline zü'l-fiķârın
 'Adûya dar iden dâr u diyârın
- 853- Açan şevķ-ıla dîni berķ-i seyfi
 Götüren 'adli ile ra'd-i hayfi
- 854- Veliyy-i şîr-i Hâķ seyfi-i şecâ'ât
 'Aliyy-i Murtażâ germ-i kerâmet
- 855- O kesdi hancer-i hâķla elümi
 Yolum fetħ etdi kesr idüp dilümi
- 856- El uzunluğın itdügümçün ol şâh
 Kesüp destüm ol işden etdi kûtâh
- 857- Dedi ol bendeye rıfķ-ıla Selmân
 Nice luş u keremdir bu müsülmân
- 858- 'Acebdir ol seni çıkarmış elden
 Çıkarmazsın anuñ medħini dilden
- 859- Eyitdi ķul uğurluķ etdim elden
 Kim acır ger çıkarsam şimdi elden
- 860- Yolundan çıķa her kim olup uğrı
 Cezâ budur dedi uğrıya toğrı
- 861- Ne ğam kesdise destümi idüp dâd
 Cehennemden bu 'abdı etdi âzâd
- 862- Çün etdi ben ķulı âzâd ğamdan
 Elüm kesmek ile nâr-ı elemden

863- Ölünce ben dahı kesmem şenâmı
Du'â-gûyem kaçan anılsa nâmı

864- Kuluñ bu sözlerini hazret-i Pîr
Gelüp didi 'Alî'ye cümle bir bir

865- İşıtdükde bu togrı sözi Haydar
Elif-veş cânı içre eyledi yer

866- Getürüp ol haķîri kıldı dil-şâd
Dil-i mecrûhın etdi gamdan âzâd

867- Alup ol dest-i maķtû'ı eline
Kodı kendi eli ile yerine

868- Aña örtüp mübârek destemâlin
Du'âya açdı dest-i pür-kemâlin

869- Dedi iy melcâ'-ı ehl-i belânuñ
Elin alan ayaklarda kalanuñ

870- Kılan luţfi ile ihyâ-i mürde
Devâsını viren her derd-i merde

871- Eline ver yine luţfuñ ile rûh
Koma bu bendeyi bî-dest ü mecrûh

872- El içinde şaķîh idüp elini
Dem-i luţfuñla mesrûr et dilini

873- Yüzün göge tutup gün gibi ol mâh
İder-iken recâ-yı luţf-ı dergâh

874- İrişüp bir şadâ-yı râhat-ı cân
Dedi el örtüsin aluñ ki elân

875- Kara yerle yaradan âsumânı
O cânînüñ eline verdi cânı

876- Görürler perdeyi ref' idüp ol ân
Şahîh olmuş o nâkıs dest-i bî-cân

877-Eger görseñ deyeydiñ anı farzâ
Kesilmemiş-dürür bu dest kaç'â

878- Yed-i luḡfi ile Ḥallâk'u ferdiñ
Eli el günü gün oldu o merdiñ

879- Ḥudâyâ 'izzetiçün her velînüñ
Ulüvv-i rutbetiçün hem 'Alî'nün

880- O gün kim olalar cürm ehli pâ-mâl
Benüm luḡfuñla yâ Rabbî elüm al

881- Dilüm kırtar raḥîmâ nâr-ı ğamdan
Ḥalâs et dâmenüm dest-i elemden

882-Sezâ-vâr et elümi selsebîle
Aña lâ'ik olan ellerle bile

Hazret-i şîr-i Yezdân âb-ı Fırât tuġyân gösterdikde 'aşâ-yı kerâmet- nümâsıyla mâye işâret buyurmaqla evvelki qarârına ol sâ'at 'avdet itdigi beyânındadır.

883-Rivâyetdir sa'âdet ile Ḥaydar
Ḥilâfet taḥtına verdükde zîver

- 884- O mâhuñ menziliydi Kûfe şehri
Pür etmiş idi şevk-ı ‘adli dehri
- 885- Zamânında Furât olup firâvân
İder ‘âşık sirişki gibi tuğyân
- 886-Çatı başdan aşup âbı Furât’uñ
Benâtın bî-şebât etdi nebâtuñ
- 887- Döküp ezhâr-ı bâguñ yüzi şuyın
Çomadı güllerüñ yirinde bûyın
- 888- Taşup gûyâ ki oldı baħr-ı ‘Ummân
Çıkarđı dîdelerden dürr ü mercân
- 889- Eli günü virüp ol rûd âba
Cihân yüz tutdı âb-ıla ħarâba
- 890- Gelüp el bir yere âħir olup cem‘
O şâha yağılurlar nitekim şem‘
- 891- Dilerler ħazretinden âb yine
Vara sür‘atle her sûdan yerine
- 892- ħalâş ide ħudâ tâ ħalkı ħamdan
‘Uyûnı nemden ü ol ili yemden
- 893- Görüp ħalkıñ gözi yaşını ħaylî
İder şîr-i ħudâ ol sûye meyli
- 894- Edicek ħalk feryâd-ıla riħkat
Şaçar ol şuya ħaydar tuħm-ı himmet

- 895- Çü Mûsa bir ‘aşâ alup eline
Girür ol mâh-ı ‘âlem menziline
- 896- Reşûluñ cevşenin alup geyer hoş
Gül-i hoş-bû gibi olur zırhpûş
- 897- Alup hem cübbe-i fahr-i cihânı
Geyer çün hulle-i hûr-ı cinânı
- 898- Mübârek başına ol mâh-ı didâr
Şarar hem gül gibi bir aq destâr
- 899- Döner başında gûyâ aq ‘imâme
Esed burcındaki mâh-ı temâme
- 900- Süvâr olur bir esb-i båd-pâye
Ki irerdi Süheyl ursa sühâya
- 901- Kenâr-ı âba irişür şitâbân
Bile gözyaşlarıyla cem‘-i merdân
- 902- Göñül alçaqlığın idüp ziyâde
İner atdan olup ol şâh piyâde
- 903- Çıkar hibr-i Furât üstine ol şâh
Şanasın burc-ı âbîye varur mâh
- 904- Tayanup Hâlîk-ı arz u semâya
‘Aşâ-yıla işâret etdi mâya
- 905- O dem içinde ol âb-ı firâvân
Çekilür çok gelüp haddine noqşân

906- Dönüp halka bakup şah-ı vilâyet
Bu deñlü naqs ider mi der kifâyet

907- Dediler gözlerinden akıdup şu
Dilerüz kim dağı eksik ola bu

908- Tamâm idi didiler luğf u ihsân
Ger eksik olsa bu âb-ı firâvân

909- Nola olsa dağı bu âb eksik
Olurdu sînemüzden tâb eksik

910- Şalup şu yüzine yine ‘aşâyı
Yedürür mâra gûya ejdehâyı

911- Bu kez evvelkiden dağı ziyâde
Şuyuñ bâzârı varur çok kesâde

912- Yine âbuñ dönüp ol şah-ı ‘âdil
Olur keyfiyyetinden halka sâ’il

913- Şaçup bârân-ı luğfın her birine
Dedi halka şu vardı mı yerine

914- Dediler yine göz yaşıyla iy şah
Dilerüz eksik ide bunu Allah

915- K’ocağumuz söyündürdi bizüm bu
Dileriz cümle eksik ola bu şu

916- Bakup ‘ayn-ı kerâmet ile şuya
Şalar seyyid ‘aşâsın yine cûya

917- Varur yirine ol âb-ı firâvân
‘Aşâ havfindan idüp terk-i ‘işyân

918- Gelüp hâzır olan ehl-i vilâyet
Göricek işbu vech-ile kerâmet

919- Ser-i hıdmet koyup rûy-ı zemîne
Dediler luţfuñuz vardı yerine

920- Kerîmâ baħr olup seyl-i sirişküm
Cihânı tutucak feryâd u eşküm

921- Yolum ħibr-i hidâyetden şaşırma
Gözüm yaşını başımdan aşırma

922- Vücûdum zevraķını idüp iħsân
Ķoma kim ġarķ ide ‘ummân-ı ‘işyân

Şehr-i Kûfe’de muħibb-i şîrin zât bir dilîr-i cihân-ı cüvânı nikâh idüp leyle-i zifâfda ittifak ortalarında şıķak olup birbirine envâ-ı cefâ ve kelimât-ı nâ-sezâ ederken Hazret-i seyyid-i ‘âlem anlara aħbar gönderüp ikisini de da‘vet ve izhâr-ı kerâmet etdiği beyanındadır. Ķâyet ġarîb u vahiye ħarîbdir.

923- İden bu kışşanuñ aşlını ezber
Demiş var-ıdı bir merd-i dilâver

924- Cüvân-ı ħande rûdı çün şükûfe
Aña mesken olupdı şehr-i Kûfe

925-Severdi cânı gibi Murtażâ’yı
İderdi her dem anuñla ġazâyı

- 926- Niçe dem hâzır olup ɗarb u ɗarbe
Adûnuñ ƙalbine urmuşdı ɗarbe
- 927- Olur bir gün o merdiñ ƙalbi mâ'il
Şerî'at ɗışnına olmağa dâhil
- 928- İder evlenmege ya'nî ki niyyet
Müşeyyed ola tâ bünyân-ı 'iffet
- 929- Bulurlar bir zen-i ɗurşîd-manzar
İderler ol cüvân merdi aña er
- 930- Nikâh idüp aña rağbet iderler
Bir evde ikisin ɗalvet iderler
- 931- O gice birbirine olmayup cem'
Ğazapla dil uzadır nitekim şem'
- 932- Götürünce felek zulmet ɗicâbın
Atarlar birbirine söz şihâbın
- 933- Yağın oldı kim ol merd-i yegâne
Gireydi tîğ-veş ɗiddetle ƙana
- 934- Seher âyinesi gösterdi çün rû
Per açdı şâh-bâz-ı şubh her sû
- 935- Namâz-ı şubhı ƙılmış idi Ɨaydar
Ɨoyup tûba mişâli secdeye ser
- 936- Dönüp gösterdi yüz ɗalka çü mihrâb
Du'âya eller açdı şeyh-ile şâb

- 937- Bilen dillerdeki râz-ı nihânı
Aña bildürdi aḥvâl-i cüvânı
- 938- Buyurdu bir şabâ refâre Kerrâr
İde ol gül- ruḥı zevc-ile iḥzâr
- 939- Varup anlara ol kes sür'at etdi
Cenâb-ı Murtażâ'ya da'vet etdi
- 940- Gelicek anlara ol şîr-i Ḥazret
Arañuzda ne oldu didi 'illet
- 941- Uzun dil ḥarâret ile çoḡluḡ
İdesiz birbiriñüze şovukluḡ
- 942- Didi Kerrâr'e ol merd-i tüvânâ
Kaçan olduḡ bu 'avrat-ıla tenhâ
- 943- Bu vaz' u şûret ü hey'etle bu zen
Göründi çeşmüme bir div-i reh-zen
- 944- Göründi gûyiyâ zülfinde her târ
Yüzinden zehr aḡar bir mâr-ı ḥûn-ḥâr
- 945- Zübânı ḥod olup bir tîg-i bürrân
Tenümde cân yüzümde ḡomadı ḡan
- 946- Daḡı hîç ḡalmayup bir ḡayrı tedbir
Diledüm kim girem ḡanına çün tîr
- 947- O dem irüp şabâ-veş peyk-i ḡazret
ḡubâr-ı pâye etdi bizi da'vet

- 948- Gelüp biz hâki yerlerden götürdi
Cenâb-ı şîr-i Yezdân'a getürdi
- 949- Budur ahvâlümüz kim didüm iy mîr
Senüñ destüñde bâkî emr ü tedbîr
- 950- Hem-ân emr etdi ol şeyh-i kerâmet
Gidüp aşhâb ola ol cây halvet
- 951- Ki tâ olmaya gayra keşf-i esrâr
Nedir keyfiyyetin bilmeye ağıâr
- 952- Harâm etdi bilen esrâr-ı gaybı
Açılmasın eliñ bir gizlü 'aybı
- 953- Kaçan kim tağılup kalmadı ağıâr
Dedi ol 'avrata luğf-ıla Kerrâr
- 954- Bu dem keşf eyleyüp yüzden hicâbı
Açaram söz 'arûsından niğâbı
- 955- İderem nice yüzden keşf-i esrâr
Velî ol şartı kim olmaya inkâr
- 956- Alup ol zen 'Alî'nüñ pâk na'lın
Na'lice yirine kodı dü la'lin
- 957- Dedi iy pâdişâh-ı dîn ü dünyâ
İdem olan işe inkâr hâşâ
- 958- Ne lâ'ik kim egüp hacletle başı
Huzûruñda idem kizb u teğâşî

- 959- Dedi pes ol zene luş-ıla Hıaydar
Ne kũhuñ şıridir idindigũ er
- 960- Bilũrmisin ne abũñ şatresidir
Ne gũl-zãruñ dıraşt-ı nev-residir
- 961- Dedi biñ yıl yaşarsam işte Allah
Bunı bilmez ne âdemdir eyâ şâh
- 962- Ne resmin gũrdũm iřitdũm ne ismin
Ne yerden ola bilmen çâk-i cismin
- 963- Aşup Hıaydar hem-ân-dem dũrc-i esrâr
O bezme etdi nice gevher işâr
- 964- Dedi kim var idi bir ibn-i ‘ammuñ
Yer etmişdi dilinde derd ü ğammuñ
- 965- Atanuñ ni‘meti perverdesiydi
Hevâ-yı ‘iřkuñuñ pejmũrdesiydi
- 966- Aña me’vâ olupdı âsitãnuñ
İřigĩñ şaşı bãlĩniydi anuñ
- 967- Egerçi řâki ‘iřkuñlaydı sũde
Aña sen daşı olmuřdıñ rũbũde
- 968- Dilũñ ‘işkı ile olmuşdı meftũn
Aña Leylã sen ü saña o Mecnũn
- 969- Atañ nev’ã olup bundan şaber-dãr
Yaşar cãnını nãr-ı ğayret ü ‘ãr

- 970- apusından ol oqlanı ider red
Vişâlüñ bâbını ya'nî kıılır sed
- 971- Yaarken cânın anuñ tâb-ı fûrat
Aılır aña bir gûn bâb-ı fûrat
- 972- İrem derken gûlistân-ı vişâle
Beliñ fikriyle dõnmüşken hayâle
- 973- Dem-i fûratla ol âlüfte hâliñ
Bulur bir gûn gül-i bâg-ı vişâliñ
- 974- Dıraht-ı bâg-ı vaşluñdan yiyüp ber
Anuñ elmâsı dürrüñ süfte eyler
- 975- Aıdup lûle-i mercândan âb
Olur dürcüñden lûlû-yı nâ-yâb
- 976- Gül-i bâguñ olup ol âb-ıla ter
Vücûduñ şâhı virür bir güzel ber
- 977- Olur bağıñda çün ol mîve hâşıl
Dıraht-ı addiñ olup anı hâmil
- 978- İrişdüginde ol mîveñ kemâle
Haber-dâr olur anuñ vaşf-ı hâle
- 979- Atañdan havf idüp ol hâli gizler
Dağı hem gayret ü nâmûs gözler
- 980- Bulıcağ mîve-i bâguñ kemâlî
Bulur atañ dağı bir cây-ı hâli

- 981- Seni alup gider ol câye halvet
 Toğar senden o dem bir mâh-ıtal'at
- 982- Şarup bir hırkaya çün gonçe anı
 Varup bir yerde qor atañ nihâni
- 983- O yerde qor anı cân gibi tenhâ
 Ki hâcet-gâh-ıdı her şahşa ol câ
- 984- O hâletde gelüp bir kelb-i nâ-pâk
 Qokular ol gül-i hoş-bûyı bî-pâk
- 985- Derûnında anañuñ kaynayup qan
 Ğazab taşın atar ol kelbe ol ân
- 986- Haıâ ile varup ol seng-pâre
 İder ol oğlanuñ başında yara
- 987- Toqınup oğlana ya'nî ki taşı
 Yarılır gonçe-veş seng-ile başı
- 988- Bu hal üstine qor sûzân-ı hâli
 Bilemezsiz nice oldu şoñra hâli
- 989- Meger ol dem içinde bir kabîle
 Dedi Haydar kim uğrar ol sebîle
- 990- Ki anda yatur idi ol gül-i pâk
 Olup Ğarq-ı dem u âlûde-i hâk
- 991- Görüp ol gonçe-i hoş-bûyı yolda
 Tutarlar qaldurup gül gibi elde

- 992- Çeküp birisi ol cânı berine
İdindi cân-ıla oğul yerine
- 993- Çün ol dürr-i yetim oldu müyesser
Dilinde şevkı anuñ eyledi yer
- 994- Aña cânıdan maħabbet etdi ol cân
Dilemezdi ki ansuz ola bir ân
- 995-Beşik idüp sipihr-i mihr-i dâye
Kemal-i terbiyet etdi ol aya
- 996- Tolup günden güne ħüsn-i hilâli
Kaçan kim mâh-veş buldı kemâlî
- 997- O yerlerden şabâ-veş götürüp pay
Bu şehri geldi menzil etdi ol ay
- 998- Gelüp tek tırmadı şehre ol oğlan
Nikâh idüp saña çift oldu elân
- 999- Çerâğ-ı mihri dünyâya iden şem‘
Sizi şağladı bu şeb olmadan cem‘
- 1000- Bu oldur kim şağınup ad u şanı
Eliñle pâyimâl etdirdiñ anı
- 1001- Senüñ perverde-i cânuñ-durur bu
Tezerv-i serv-i bustanuñ-durur bu
- 1002- Dedi hem kavlüme şâh-ı vilâyet
İder başındaki cerħi şahâdet

- 1003- Serin açar o merd açıldı çün sır
Nişân-ı seng olur başında zâhir
- 1004- ‘Alîyi ol zen idüp anda taşdıķ
Dedi olmuş-durur bu kışsa taķķık
- 1005- Velî olan bu sırdan ancak âgâh
Benem ikinci mâder bir de Allâh
- 1006- Olup keyfiyyet-i hâle haber-dâr
Bu esrârı dedi kim etdi izhâr
- 1007- Dedi Hâyder bilen esrâr-ı ğaybı
Baña bildürdi ‘ayniyle bu ‘aybı
- 1008- Ki aña birdürür peydâ vü pinhân
Aña ten gibi zâhirdir ğafî cân
- 1009- Aña ğün gibi nezdiñ ü eger dûr
Degil bir zerre-i nâciz mestûr
- 1010- İlâhî ‘âlim-i esrâr-ı mağfî
Saña yok zerrece bir kâd-i mağfî
- 1011- Yaratduñ ğudretüñle nâr u nûrı
Bilürsin cümle esrâr-ı şudûrı
- 1012- Gözüm ğıl kuğl-ı ‘ibretle muğallâ
Dilüm âyine-veş eyle mücellâ
- 1013- Şaşırma pâyımı râh-ı hüdâdan
Düşürme pâyemi şadr-ı şafâdan

1014- Beni sen hırş-ıla etme gözi aç
 Hevâ vü h^âb-ı ğafletden gözi aç

Zübde-i evlâd-ı Mustafâ ve cigergûşe-i ‘Aliyy-i Murtazâ nûr-ı ‘ayni hûr-i ‘ayn ü mahbûb-ı kulûb ehl-i yakîn erbâb-ı cedle bürhân-ı celî â‘nî Hasan bin ‘Alî Hazretinden zühûr iden âşâr-ı kerâmet-dişâr ve esrâr-ı hayret âşârı beyânındadır.

1015- Gülistân-ı risâlet şâh-sârı
 Serây-ı baĝ-ı ‘işmet perde-dârı

1016-Emîr-i mihter-i şadr-ı siyâdet
 Ziyâ-yı rûşen-i bedr-i sa‘âdet

1017- Şerefle aşlı pâk ü nesli tâhir
 Hüdâ erbâbına bürhân-ı zâhir

1018- Hâbîbi kurretü’l- ‘ayni cihânuñ
 Meh-i bedri zemîn ü âsumânuñ

1019- Şifâtı tahir ü zâtı muṭahhar
 Hasan ya‘nî gül-i âl-i peyâm-ber

1020- Olup aña Medîne menzil ü cây
 O şehir içinde toĝmuş idi ol ay

1021- Üçünde hicret-i hayri’l- enâmuñ
 Olıcaĝ onbeşi mâh-ı şıyâmuñ

1022- O mâh-rûy-ı cihân ol rûz-ı pîrûz
 Tulu‘ etdi çü mihr-i ‘âlem- efrûz

- 1023- İdenler hâlin ol şâhuñ rivâyet
 Kaçan toğdı demiş ol mâh-ıal'at
- 1024- Tevaqquf eyledi nâmında anuñ
 Olan ad-ıla fahr-i dü-cihânuñ
- 1025- Anuñ adın idüp ya'nî havâle
 Cenâb-ı bî-mişâl ü lâ-yezâle
- 1026- Tururken muntazir şâh-ı risâlet
 Hem-ân ruğ gösterür Cibrîl-i hazret
- 1027- Emîn-i vahy ü peyk-i sidre menzil
 Olur ya'nî ki rahmet gibi nâzil
- 1028- Der iy milk-i risâlet içre hâtem
 Kapuñda halka-turur kadd-ı hâtem
- 1029- Cihân rûyuñla gül gibi gülüpdür
 Uyanlar saña hayru'l-âl olupdur
- 1030- 'Ulüvv-i kadr-ıla niceyse nâmuñ
 Şerefle öyle evlâd-ı kirâmuñ
- 1031- Sen iy burc-ı şerefde nûr-ı pür-tâb
 Güneşsin gûyiyâ encümdür aşhâb
- 1032- Yanıñda çâr-yâr-ı mihrübânuñ
 Olupdur çâr-erkânı cihânuñ
- 1033- Huşûşâ zübde-i âl-i muṭahhar
 Saña dâmâd-ı 'Alî ya'nî Ḥaydar

- 1034- Olupdur saña ol şâh-ı hümayun
Nitekim hâzret-i Mûsâ'ya Hârûn
- 1035- Ulı oğlunuñ ol pâkîze dînüñ
Şerefle ya'nî Hârûn-ı nebînüñ
- 1036- Sa'âdet ile nâm-ı dilpüsendi
Şeref burcında gün gibi Hâsan'dı
- 1037- Aña oğluñı kıldı didi hem-nâm
Olan adı anuñ dillerde 'allâm
- 1038- Viren şûret cemî'-i kâ'inâta
Hâsan olsun dedi ol pâk zâta
- 1039- Bu yüzden oldı çünkim emr-i hâdî
Hâsan oldı şerefle anuñ adı
- 1040- Hasendi nite kim nâmı şifâtı
Melek gibi hâlîm olmışdı zâtı
- 1041- Demiş idi cihânuñ câhına câh
Ġinâsına 'anâ vu kâhına kâh
- 1042- Bilüp âhîr fenâ dehrîñ beğâsın
Elinden komadı 'uzlet yağasın
- 1043- Felek-vâr emr-i Hâk'î a idi kâ'im
Melek gibi 'ibâdetdeydi dâ'im
- 1044- Şafâ-yı tâ'at-ıla ol gül-i âl
Murâkıbdı benefşe gibi her hâl

- 1045- Pür idi nûr-ı hikmetle derûnı
Nitekim hüsni-i sîretle birûnı
- 1046- Kaçan dürc-i dehânını açardı
Cihâna gevher-i hikmet saçardı
- 1047- Olup âyine-i hikmet cenânı
Görürdi anda esrâr-ı nihâni
- 1048- Derûnı idi gül-zâr-ı haķâ'ik
Diliydi bülbül-i bâĝ-ı daķâ'ik
- 1049- Pür idi hüsni-i evşâfı felekde
Yoĝ-ıdı âyet-i hüsni melekde
- 1050- Güneş-ves kadri 'âli idi el-haķ
Velîkin şu gibi gönliydi alçaķ
- 1051- Yüzi yerdeydi çün sâye be-her-ĥâl
Demezdi bu gedâ bu şâhib-i mâl
- 1052- Keremdi tavrı ĥâli hüsni-i ĥaşlet
Yerinde 'âdetiydi ĥarķ-ı 'âdet
- 1053- Elinden düşmez idi zeyl-i taķvâ
Dilinden gitmez idi zıkr-i Mevlâ
- 1054- Dinür yigirmibeş kerre piyâde
Bulunmuş idi ĥac idüp Şafâ'da
- 1055- Huşûşâ cem' olup cümle meţâlib
Yedilürdi cenâbınca cenâ'ib

- 1056- Hâşâ'ili muhâşşal olmaz ihşâ
Hâşâ ile nitekim rîk-i deryâ
- 1057- Kerâmâtın idenler cümle taḥrîr
Birin itmiş-dürür biñinde taḥrîr
- 1058- O kim bâğ-ı seḥunde ber yemişdür
Kerâmâtından anuñ söylemişdür
- 1059- Demiş bu vech-ile kim bir gün ol şâh
Sefer 'azmine bağlar bâr u büngâh
- 1060- Çıḳup etbâ'-ıla ol nûr-ı Yezdân
Nücûm-ıla nitekim mâh-ı tâbân
- 1061- Cihânuñ şehlerin idüp ruḥı mât
Keremle râh-ı maḳşûda sürer at
- 1062- İderken meh gibi ḳaṭ'-ı menâzil
Olur bir ḳurı naḥlistâne nâzil
- 1063- Ḳurıyup cümle aşıyla yerinde
Ṭarâvet ḳalmamış aşıla birinde
- 1064- O dem oğlı Zübeyr ibn-i 'Avâm'uñ
Bile hem-râhı olmuşdı imâmuñ
- 1065- Dedi bu resme naḥlistân-ı nâ-yâb
Ḳurıyup ḳalmayadı böyle bi-âb
- 1066- İçinde biri bârî ter olaydı
Dıraḥt-ı ḥuld-veş pür-ber olaydı

- 1067- Yeyeydik mîvesinden cümle bârî
 Kılaydık hamd-i Hâlîk şükr-i Bâr'ı
- 1068- İşidir bu sözi çün ibn-i Kerrâr
 Du'â dürcinden ider dürler îşâr
- 1069- Diler kırı hacerden çıkarın mâ
 Vire ihsân idüp bir nahle hurma
- 1070- Görürler bir dıraht-ı huşk u bî-ber
 Kerâmet âb-ı nâbıyla olur ter
- 1071- Yeşil yaprağdan urup başa tâcı
 Olur ser-sebz bir hurma ağacı
- 1072- Şanaydın ol dıraht-ı huşk u fânî
 Yememiş sille-i bâd-ı hazânı
- 1073- Bulur evvelkiden artık tarâvet
 Kerâmetle yemiş virür o sâ'at
- 1074- Derilüp kim ki var ehl-i seferden
 Derip toyarlar ol hurmâyı terden
- 1075- Meger var idi anda bir şütür-bân
 Gabî câhil idi har gibi nâ-dân
- 1076- Gülebakmazdı hiç kimse yüzine
 Şütür-ħande ider idi sözine
- 1077- Dedi bu gördüğüm esrâr el-ħağ
 Bu zâhirdir ki sihr-i bâtıl ancak

- 1078- Bu iş hâşâ ola fi'l-i kerâmet
Degildir sihrden hâli bu hâlet
- 1079- Dedi luğf-ıla ibn-i fahr-i kevneyn
Bunı añlama fi'l-i sihr-i pür-şeyn
- 1080- 'Adîl-i mu'ciz-i hayri'l- beşerdir
Ber-i bâğ-ı nübevvetden eşerdir
- 1081- Kesilmez bu eşer turduğca dünyâ
Kemâl-i Muştafâ sihr ola hâşâ
- 1082- 'Aceb- turur dilâ bu hâl-i 'âlem
Kimi hayvân şıfatdır kimi âdem
- 1083- Olur nâsik kimisi bî- başîret
Eşer etmez aña âşâr-ı 'ibret
- 1084- Aña ger mu'cizîn gösterse Dâvud
Dili nerm olup etmez zerrece sûd
- 1085- Diseñ oldı Hâlil'e bâğ-ı gül nâr
Deler bağrıñ cefâ-yı hâr-ı inkâr
- 1086- Melek görürse fark etmez perîden
Yed-i beyzâyı sihr-i Sâmirî'den
- 1087- Mesîh'i görse gökler üzre ol har
Dilinde eylemez bir zerrece yer
- 1088- Diseñ şakq-ı meh etdi Muştafâ'yı
Dili pür-şevk olup sormaz şafâyı

1089- Hüdâyâ çeşmüme çek kuhl-ı 'ibret
Müyesser eyleyüp nûr-ı başîret

1090- Dilüm âyine-i 'ibret-nümâ kıl
Derûnum cevherîn şaf et koma ğıll

1091- İrağ olsun dilümden şekk ü evhâm
Tulu' etsin nucûm-ı feyz ü ilhâm

Ol 'âlî hâzret pâyemiz ve sa'âdet hacc-ı şerîfe 'azîmet buyurup yolda bir zenci-i
esved huşusunda zuhûr iden kerâmet-i 'illet beyânındadır.

1092- Rivâyetdir kim ol sultân-ı ahÿâr
Gül-i baĝ-ı risâlet ibn-i Kerrâr

1093- Şerefle nesli 'âlî aşlı Sâmî
Hasan olan sa'âdet ile nâmı

1094- Meger bir vaqt-ıla ol nûr-ı rahmet
Şafâ-yıla ider hacce 'azîmet

1095- Yedilüp atı hazırken yedekler
Piyâde ol çeker idi emekler

1096- Yürimek ile ol gül-ruĝ piyâde
Ayakları elem virür ziyâde

1097- Dedi bir kûluna lutf-ıla ol şâh
Kaçan kim menzile irişe bu râh

1098- Bu cem' içinde var bir merd-i esved
Mübârek dühni vardır nef'i bî-ħad

- 1099- Bulup ol merdümi aluñ devâsın
Virüñ neyse devâsınuñ bahâsın
- 1100- Ele girdikde ol dühn-i mükerrem
Olur ol pâyumun derdine merhem
- 1101- Demiş naql eyleyen ehl-i hiberden
Yoğ-ıdı anda ol veche beşerden
- 1102- Kaçan seyyâre-veş ol cem‘-i merdân
O günde menzile irdükleri ân
- 1103- Nice didiyse ol sulţân-ı ‘âlem
Görürler anda ol veche bir âdem
- 1104- Varup bir kulu ol dühn-i hasenden
Diler aqçayla ol esved bedenden
- 1105- Dedi esved idüp hüsn-i edâyı
Kimün için alursın bu devâyı
- 1106- Dedi kul şâhumuz var bir velfidir
Kim ad-ıla Hasan ibn-i ‘Alî’dir
- 1107- Düşerken ayağına halk-ı ‘âlem
Biraz zaħmet düşer pâyına bu dem
- 1108- Diler kim ol çerâğ-ı şem‘i rahmet
Ola bu yağ-ıla tâ def‘-i zaħmet
- 1109- Dedi ol kes ben anuñ çâkeriyem
Çapusu kullarınıñ kemteriyem

- 1110- Olam ‘uqbâda yüzi âğ u maqbûl
Hele şimdi aña oldum kara kul
- 1111- Gerekmez aqça nem vardır arada
Anuñdur cümle hep bende devâda
- 1112- Uyandı çün dilinde şem‘-i maqşûd
O dem tırdı yerinden nitekim dûd
- 1113- Varup ol şâha qarşu hıdmet etdi
Hudâya hamd ü şükr ü minnet etdi
- 1114- Eşiginde tırup der-bânı gibi
Yüz urdı pâyına dâmânı gibi
- 1115- Dedi yerden göge minnet Hudâ’ya
İrişdüm kevkeb-i bahtumla aya
- 1116- Ğubâr-ı peyki olup delilüm
İdindi tûtiyâ ‘ayn-i ‘alilüm
- 1117- Bu dem iy zav’-ı mısbâh-ı kerâmet
İderem saña bir maqşûda minnet
- 1118- Nice günler-dürür kim zevcüm iy mâh
Tutupdur derd-i Raħmân’ı çeker âh
- 1119- Dağı çâre diledüm çok kişiden
Naşbüm olmadı erkek dişiden
- 1120- Dilerem iy tabîb-i derd-i mendân
Qıla luţfuñ bu iki derde dermân

- 1121- Hâlâş et hem-serüm dest-i elemden
Anı yükden beni endûh u gâmdan
- 1122- Dağı iste cenâb-ı Kibriyâ'dan
Baña bir ħub oğul versin yaradan
- 1123- Yüzümi kaldurup ħâk-i râhuñdan
Beni maħrûm kıлма dergahuñdan
- 1124- Baçup luğf-ıla aña ibn-i Aħmed
Çara baħtuñ açıldı didi esved
- 1125- Murâduñ tîri irüşüp nişâne
Bir oğluñ toğdı şimdi bu cihâne
- 1126- Varup gör oğluñı gâm yayını yaş
Anı çün tîr-i dilber bağruña baş
- 1127- Murâdı esvedüñ çün oldı ħâşıl
Feraħla dârına olduğda dâħil
- 1128- Görür kim hem-seri bî-zûr u zaħmet
Bir oğlancık toğurmuş ħûb-çal'at
- 1129- Olurlar her biri mesrûr sîne
Feraħ tolar gelüp gâm-ħânesine
- 1130- İderler Ĥağğ'a idüp şükr ü minnet
Şalâtı Ĥazret-i faħr-ı risâlet
- 1131- İlâhî buldı esved çünki mağşûd
Bu yüzi çarayı da etme merdûd

1132- Yüz vurduğda cenâb-ı ‘izzetüñde
Baña ölmez oğul ver cennetüñde

1133- Beni ayırma ol şems-i duğâdan
Hasan ibn-i ‘Aliyy-i Murtaẓâ’dan

Hazret-i imâm-ı hümâmu muktedâ-i enâm, mağbûl-i Hudâ şâh-ı şehîdân-ı Kerbelâ â’nî Hüseyñ bin ‘Aliyy-ü Murtaẓâ’nuñ menâkıb-ı ‘âliyeleri ve merâtib-i sâmiyeleri beyânındadır. ‘alâ ceddihî hayri’l-enam ve alâ ebi ekmeli’l-kirâm ve ‘aleyhi ve ‘alâ aşhâbi’n-nebiyyi’s-şalâti ve’s-selâm

1134- Risâlet bađınıñ nevres nihâli
Sa‘âdet mısrınıñ şîrîn mağâlî

1135- Dür-i şeh-dâne-i dürc-i nübüvvet
Sipâh-sâlâr-ı meydân-ı fütüvvet

1136- Emîr-i ‘âlem ü şâh-ı şehîdân
Ebu'l- ‘irfân ibn-i şîr-i Yezdân

1137- Sa‘âdetle cihâna nûr-ı ezher
Hüseyñ-i fağr-i ‘âlem pûr-ı Haydar

1138- Rivâyet eyleyen ol nûr-ı ‘ayni
Yazanlar ya’nî ağvâl-i Hüseyñ’i

1139- Şerefle mevlîd ol mihr-i güzîne
Olupdı didiler şeh-i Medîne

1140- İrişdi rûz-i hicret dört yıla çün
Sa‘âdetle anadan toğdı ol gün

- 1141- Ki şa‘bân ayınuñ dördiydi ol ân
Cihâna toğdı ol mihr-i dıraşân
- 1142- Olıcağ mâderinüñ hamli şeş-mâh
Cihâna tutdı yüz ol nûr-ı dergâh
- 1143- Bu müddetde anadan olan ahyâ
Demişler toğmadı illâki Yahyâ
- 1144- Yüziydi zav-ı mışbâh-ı şabâhat
Sözi miftâh-ı aqfâl-ı feşâhat
- 1145- İki hal olmuş-ıdı anda mevcûd
Kemâl-i hüsn-i Yûsuf hulq-ı Maḥmûd
- 1146- Yanında kevkeb-i hüsniñ anuñ
Yoğ-ıdı yıldızı mihr-i cihânuñ
- 1147- Baqarlarken ruḥ-ı şem‘îne her-gâh
Degildi kimsenin hiç eksigi mâh
- 1148- Karañu gicelerde nitekim ay
Ruḥıyle şu‘le-dâr olurdı her cây
- 1149- Gice ger açsa bir dâr içre didâr
Tolardı şevkı ile dâr u divâr
- 1150- Kaçan ol serv-ı kaddi görse nâ-şâd
Olurdı bağ-ı gâmdan gönli âzâd
- 1151- Göreydi gül-izârın bâğ-ı gülşen
Semenler açılup olurdı Gülşen

- 1152- Ruḥı alın eger görseydi lâle
Yüzün döndermez idi verd-i ala
- 1153- Sözi idi dem-i 'İsâ-yı Meryem
Yüzini görse biñ yaşardı âdem
- 1154- Keremdi 'âdeti işi kerâmet
Kerâmetiyle ʔolmuşdı vilâyet
- 1155- Felekde ʔadri alçak derken aya
Anuñ alçağdı göñli hem-çü sâye
- 1156- Ne deñlü var-ısa aḥsen ḥaşâ'il
Muḥaşşal aña olmuş idi ḥâşıl
- 1157- Güneş gibi kaçan kim ʔoğdı ol nûr
Cihânı etdi şevkı ile mesrûr
- 1158- Bu şeh nâmında da faḥr-i risâlet
Ümîd etdi der-i Ḥaḳ' dan işâret
- 1159- Ḥasan ḥaḳḳında olan gibi evvel
Diledi vahy-i Ḥaḳḳ' ına muḥaşşal
- 1160- Nüzûl-ı Ḥaḳḳ' a nâzırken peyâm-ber
Nüzûl etdi çü raḥmet Rûh-ı ekber
- 1161- Dedi iy cism-i pâk-i cân-ı 'âlem
Seniñçün zinde Rûḥullâh-ı a'zâm
- 1162- Seniñçün ḥaḳḳ idüpdür kâ'inâtı
Yaradan nüh-ıtbâk u şeş-cihâtı

- 1163- Cihânı gülşen idelden cemâlün
Çü gül zînet virüpdür dehre aluñ
- 1164- Huşûşa muqtedâ-i âl-i ahyâr
Şecâ'at kılcı ya'nî ki Kerrâr
- 1165- Saña olmuş-durur ol şâh-ı 'âlî
Kelîm-i hazrete Hârun mişâli
- 1166- Kiçi oğlına Hârun viricek ad
Hasan gördi Hüseyin-ile ola yâd
- 1167- Bunuñ nâmına da budur ki lâ'ik
Ola nâm-ı Hüseyin-ile muvâfîk
- 1168- Viren 'âlemlere nâmuñla zeyni
Hasen gördi buña nâm-ı Hüseyini
- 1169- Tamâm oldu çü bâğ-ı hüsnî resmi
Hüseyin oldu o gül ruhsârûñ ismi
- 1170- Rivâyetdir meger bir rûz-ı hürrem
Kılup zuhrı şerefle fahr-i 'âlem
- 1171- Dağı dönmemiş idi ol kamer-tâb
Cenâb-ı Ka'be'ye zahrin çü mihrâb
- 1172- Çıkup gitdi 'Ali ile şitâbân
Bilinmedi nedir bu sırr-ı pinhân
- 1173- Resûl-i Hâk gidüp pür-şevk u mesrûr
Varup Zehrâ evine girdi ol nûr

- 1174- Kıpuda kodi şir-i Hakk'ı hâcib
Gelür ise dedi men' eyle tálíb
- 1175- Ki olduñ bir perî-ruhsâra mâlik
Anı görmege gelmişdir melâ'ik
- 1176- Şu veche açdı göklerden melek per
Melekden âdem oğlanına yok yer
- 1177- Gelüp ardınca ol gül-zâr-ı taḥkîk
Şadâkat bülbülü ya'nî ki Şiddîk
- 1178- O mısır-ı 'izzetüñ şîrîn maḳâlî
Şorar şîr-i Hudâ'dan vaşf-ı hâlî
- 1179- Bilüp aḥvâli ol nûr-ı kerâmet
Diler mîr-i vilâyetden icâzet
- 1180- Dedi ger bâb-ı şehri 'ilm ü 'irfân
İderse fetḥ-i bâbe nola iḥsân
- 1181- Dedi Ḥaydar ki dörtyüzbiñ ferîşte
Vücûdı nûr-ı raḥmetle sirişte
- 1182- İnüp her biri şevk-ıla zemîne
İderler ḥıdmet ol nûr-ı mübîne
- 1183- Tezâḥüm var meleklerden girilmez
Degil vaḳt ol melek şimdi görölmez
- 1184- Anıñ ardınca ol iki şem'-i meşhûr
Biri nûreyne mâlik birisi nûr

- 1185- Gelüp Fâruḡ-ıla ya'nî ki 'Oṣmân
İcâzet istedi anlar da ol ân
- 1186- O çarḡ-ı 'ilm ü şıdḡuñ âfitâbı
Virür Şıddîḡ'a virdügi cevâbı
- 1187- Olurlar muntazır aşḡâb-ı 'izzet
Ki tâ fetḡ oluna bâb-ı icâzet
- 1188- Kaçan destûr-ıla fetḡ olıcaḡ bâb
Girür ol mâhe yüz şevḡ-ıla aşḡâb
- 1189- Resûle ḡazret-i Şıddîḡ-ı aḡyâr
Dedi bir bir ne kim didise Kerrâr
- 1190- Luḡflar gösterüp ol dem peyâm-ber
Dedi gerçek-dürür Şıddîḡ'a Ḥaydar
- 1191- Anuñ cediti yüzi şuyına her-dem
Olupdur gülşen-i Firdevs ḡurrem
- 1192- Düzen ceditinüñ ebrû-yı cemâlin
Anuñçun düzdi çarḡuñ nev hilâlin
- 1193- Yüzi şuyına olup berk-i gül al
İder her şâḡ-ı gülşen ḡâmetin dal
- 1194- Cemâl-i Aḡmed ile buldı zînet
Bahâristân-ı 'âlem bâḡ-ı cennet
- 1195- Ba'îd olur mı anuñ nesl-i pâkin
Göre gelse olan göklerde sâkin

- 1196- ‘Acep-midir melek inüp zemîne
Zemîn-âsâ yüz ursa ayağına
- 1197- İrağ olur mı idüp aña hürmet
Muğarrebler anı itse ziyâret
- 1198- Rivâyetdir dahı oldem peyam-ber
Görür kim bir melek var mâh-manzar
- 1199- Göyünmüş nâr-ı qahra berr u bâlı
Gül-i pejmürdeye dönmüş cemâli
- 1200- Peri yanmış melekler içre pür-zâr
Ėam-ı efgâr-ıla olmuş dil-efgâr
- 1201- Yatup bir köşede mağzûn u nâlân
Nişâr ider gözinden dürr ü mercân
- 1202- Açan ‘âlemlere hikmet mağâlın
Şorar rağm eyleyüp ol haste hâlın
- 1203- Melek bakup resûle didi iy mâh
Muğarreblerden idüm gökde nâ-gâh
- 1204- Açılup baña nice dürlü hâlât
Açılur gördüm ebvâb-ı semâvât
- 1205- Olur yerlerde olan cümle eşyâ
Baña gökde güneş gibi hüveydâ
- 1206- Güneş-veş seyr iderdim her mağâmı
Görürdüm yerde olan haşş u ‘âmını

1207- Nazar şevkîn çü şaldım gökde yire
Gözüm düş oldu bir merd-i hâkîre

1208- Ayağını yetirmiş çıkmış elden
Yatur bir köşede kalmış 'amelden

1209- Eli tutmaz u tayanmaz ayağı
Erimiş mihnet-ile bağı yağı

1210- Belâ girdâbına düşüp o maḥzûn
Gözinüñ yaşı olmuş rûd-ı Ceyḥun

1211- Gelüp bir yârı yok kâldura yerden
Dür-i eşki gibi düşmüş nazardan

1212- Ne bir hâlin şorar var ne esirger
Yanında ne peder var u ne mâder

1213- Didüm iy halk iden cümle cihânı
Bu ki ölmek ḥayât-ı câvidânı

1214- Anuñ kim ayağı tırmaya kâ'im
Ne aşşı aña yer tırursa dâ'im

1215- Elinden ol ki dünyâda ola dūr
Aña ne olsa el dünyâda mesrūr

1216- O kes bulur mı yeryüzünde kâmi
Aña yer olsa el virse ta'âmı

1217- O dünyâda irer mi hîç murâda
Elinden gelmese bir adım ada

- 1218- Bunuñ cânını almak turur ihsân
Ki cân vermek buña vermek-durur cân
- 1219- Bu veche çün hañâ çıkdı dilümden
Dilümle ben dağı çıkdum elümden
- 1220- Yolumda gitdi çün elden tayağum
Çıkup elden tayanmadı ayağum
- 1221- Yanup târ-ı gâzâpla hep per ü bâl
Dilümle oldum el içinde pâ-mâl
- 1222- Çün etdim bilmeyüp Allah'a 'ısyân
Müfid olmadı çok oldum peşimân
- 1223- Der-i Bâr'ıda etdüm çünki taşşîr
Atıldum yeryüzine nitekim tîr
- 1224- Çün açdum bañr-ı 'ısyân içre yelken
Baña bir hoş cezîre oldu mesken
- 1225- Olup derd-ile eşküm bañr-ı 'Ummân
Çıkarken gözlerümden anda mercân
- 1226- Melekler 'askerin gördüm ki çün bād
Yelüp sür'atle gider cümle dil-şâd
- 1227- Bu cem'iyet dedüm kim tek degildir
Bir ulu iş içündür şek degildir
- 1228- Bu esrârün sorup keyfiyetini
Çü bildüm her biriniñ niyetini

- 1229- Dönüp anlara yalvardım yağırdım
Gözümde haylî gevherler çıkardım
- 1230- Ayaklarına atdım anı îşâr
Olalar raħm idüp tâ kim baña yâr
- 1231- Beni yerden götürüp dü-sitâne
Süreler tâ yüzüm bu âsitâna
- 1232- Alam tâ kim bu ‘izzet hisşesinden
Halâş olam dilümün ğuşşasından
- 1233- İdüp anlar da ğamġin gönlümü şâd
Götürdiler bu ħâki nitekim bâd
- 1234- Getürüp bu der-i reşk-i cinâne
Çıkardılar şanasın âsumâne
- 1235- Göñülden bu recâ çoğdan geçerdi
Ayağun tozu gözümde uçardı
- 1236- İrişüp ħadr-ıla başum semâya
Biħamdi’l-lah irişdüm ħâk-i pâye
- 1237- Teraħħum eyle iy şeh ben faķîre
Sürüp geldüm yüzüm yüz yerde yire
- 1238- ‘Ulüvv-i rutbetiçün bu şabînün
Kemâl-i ħurbeti içün nebînün
- 1239- Viren kimine el kimine ayağı
Du‘â et kim beni ide bayağı

- 1240- Gele yirine hep olum anadum
Dilüm pür-ev ide em‘-i murâdum
- 1241- Teraum idüp aa far-i ‘âlem
Du‘â destin açar gül gibi ol dem
- 1242- Diler yerden götüre ol akîri
Ayaklarda alanu dest-gîri
- 1243- Du‘âdayken daı âh-ı risâlet
Nüzûl ider hem-â-dem peyk-i azret
- 1244- Saup dürrini aşdâf-ı kelâmu
Selâmını virür Rabbü’s-selâmu
- 1245- Dedi iy nâmi Amed zâtı mahmûd
Elidedir seng-i dâmân-ı maşûd
- 1246- Hüseyn’i destini aç undaından
Çıar çün deste gül anı baından
- 1247- Açup çün berk-i gül sa destin anu
Şıa gül gibi cismini o cânu
- 1248- Bitüren ellerin cümle murâdın
Anu da bitüre olın anadın
- 1249- ıla emrine iden ‘âlemi râ
Hüseyn’ü ürmetine aa ikrâm
- 1250- Ne kim didi ise Cibrîl-i a‘zâm
İder ol vech-ile far-i dü ‘âlem

- 1251- Hüseyin'ün evvelâ öpüp gülünü
Çıkarur gül gibi andan elini
- 1252- Sürer lutf-ıla ol cism-i lebîbe
'Îlâc ider gül-ile 'andelîbe
- 1253- O sâ'at ol melek bulup yeni cân
Gelür yirine bâl ü peri ol ân
- 1254- O dem dest-i kerâmet ile fi'l-hâl
Olur heybetle bir şâhib per ü bâl
- 1255- Melek ya'nî bulup kadr-ıla ferri
Şahîh olup gelür yirine peri
- 1256- Velî baxup Hüseyin'e diqqat eyler
Döküp seylâb-ı eşkin rıkkat eyler
- 1257- Olur nâlân o dem çün ra'd-i eflâk
Gözi bârân döküp sine ider çâk
- 1258- Dedi Aḥmed neye ağlar bu 'aynuñ
Sürûrı yok meger sende Hüseyin'ün
- 1259- O gün şevkına 'âlem cümle ḥandân
Olursın ebr-veş sen gamla giryân
- 1260- Melek ol dem ḳor Aḥmed pâyına baş
Der anuñçun döker bu gözlerüm yaş
- 1261- O meh kim toğması devr-i zamâna
Beşîr oldı zemîn ü âsumâna

- 1262- Melâ'ik hak-i dergâhına elân
Atup şevk-ıla göklerden yire cân
- 1263- O şahuñ pây-ı mehdine koyup ser
Şalarlar kundağı yirine şeh-per
- 1264- O mâhiçün acıyup çeşm-i giryân
Gice gündüz şafağ gibi döker kıan
- 1265- Nebî didi beni eyle haber-dâr
Ne keyfiyyetle olısar bu esrâr
- 1266- Mufaşşal bu sözi şerh ü beyân et
Bu nükte aşl u faşlını 'ayân et
- 1267- Dedi pes ol melek benden cevâba
Sezâdır Cebra'il faşl-ı hıtağa
- 1268- Bunuñ keşfine kim esrâr-ı hağdır
Emîn-i vahy-i Hağ benden ehağdır
- 1269- Aña şor kim bu işgâli idüp hal
Kıla her bâb-ıla şerhin mufaşşal
- 1270- Bağup oldem Emîn-i Vahy'e Ağmed
Tazarru' etdi luğfi gibi bî-ğad
- 1271- Ki ol mihrüñ deye hâl-i firâğın
Beyân ide zevâl ü ihtirâğın
- 1272- Seğun dürcin o dem Cibrîl-i muğtâr
Açup niçe cevâhir ider îşâr

- 1273- Anuñ her birisi gûyâ ne gevher
Yağardı hâne-i cânı çü aḡker
- 1274- Nice gevher ki her la‘l-i dil-ârâ
Ciger qanıyla beslenmişdi gûyâ
- 1275- Ya ol dürc içre her dürr-i dirahşân
Olupdı dâne-i eşk-i firâvân
- 1276- Dedi urup dil-i aḡbâba dâğı
Şehîd ide bunı bir qavm-i bâğı
- 1277- Döne ebrûları irüp zevâle
Şafaq cirminde qalmış nev hilâle
- 1278- İdüp hâr-ı elem bu gül yerini
Yuyalar gönçe-veş qana serini
- 1279- Cenâb-ı Hâqq’da ol kim oldu taqdir
Anı etdi Resûl-ı Hâqq’a taqrîr
- 1280- Çü Cibrîl urdı böyle âteşin dem
Yanup yağıldı ḡaylî faḡr-i ‘âlem
- 1281- Saçup nergisleri jâle zemîne
Döner ol gül yüzün Rûḡ-ı Emîn’e
- 1282- Döküp çeşmi zemîne dürr-i bî-had
Açar dürc-i dehen Cibrîl’e Aḡmed
- 1283- Dedi kim bu melek iy Rûḡ-ı a‘zam
Neden oldu ḡarîm-i sırra maḡrem

- 1284- Ne için açılıp hikmet kitâbı
Aña oldu bu söziñ feth-i bâbı
- 1285- Neden konuldu şânında liyâkat
Kim ire aña bûy-i verd-i hikmet
- 1286- Dedi Cibrîl o dem iy nûr-ı Raḥmân
Ne emriñ olsa cârî tende çün cân
- 1287- Ne dürler kim saçar la‘l-i zebânuñ
Anı derc iderem dürcinde cânuñ
- 1288- Bu rûḥ-ı luḫf-ıla iy cân-ı kevneyn
Ḥüseyn’üñ bâḡ-ı hüsnî olmadın zeyn
- 1289- Daḡı nergisleri bâḡ-ı kıdemde
Yaturdı açmayup ḡ^âb-ı ‘ademde
- 1290- Viren dünyâya âdem âdeme dem
Yaratmışdır dedi biñ yıl muḡaddem
- 1291- Anuñçun ḡalk idüpdür bunı Raḥmân
Ḳapusunda Ḥüseyn’iñ ola derbân
- 1292- Nigeḡ-bânı olup ḡüsn-i ḡülinüñ
‘Abîr-efşânı ola sünbülünüñ
- 1293- Senüñ için yaradan bu cihânı
Ḥüseyn için yarattı didi anı
- 1294- O şâha ol melek çün oldu derbân
Açıldı aña bâb-ı râz-ı pinhân

- 1295- Hüseyin'ün 'izzet-i kadrine Settâr
Anı etdi emîn-i genc-i esrâr
- 1296- Budur âhîr dahı taqdîr-i Bâr'ı
Ola kabrinde anuñ yâr-ı gârı
- 1297- Demişler ol melek heybetle elân
Olupdur meşhed-i pâkin nigeş-bân
- 1298- Şalaldan hâke cism ol serv-ķâmet
Enîsi ol melekdir tâ kıyâmet
- 1299- Açup Cibrîl yine dürc-i esrâr
Bu veche nice gevher ider îşâr
- 1300- Dedi Peyğamber'e iy nûr-ı Muṭlak
Şadef-veş gûş tut kim baña el-ħaķ
- 1301- Açup dürcin neçe dürr-i şemînuñ
'Uyûnın hîre idem hûru'înuñ
- 1302- Ūlü-l- ebşâr olan erbâb-ı fıṭnat
Açup 'ayn-ı başîret ala 'ibret
- 1303- Dedi ol 'ayn-ı nûr u nûr-ı 'ayniñ
Ĥasan ile ciğer-gûşeñ Ĥüseyin'iñ
- 1304- Ĥurûf-ı nâmını kudretle Yezdân
Yazar perrümde çün mühr-i Süleymân
- 1305- Perüm altında gûyâ naķş-ı Ĥâtem
Zuhûr ider ol iki ism-i a'zâm

- 1306- O nâmuñ kuvvetiyle olalı hayy
 Toğuz eflâkı bir dem iderem tayy
- 1307- Anıñla tayy idüp nüh âsumânı
 Bir adım iderem iki cihânı
- 1308- Zemîn ü âsumân u kûh eger deşt
 İderem tarfetü'l-'ayn içre ben geşt
- 1309- Cemî'-i kâ'inâtı seyr idüp yıl
 Yelerse sür'at-ıla nice biñ yıl
- 1310- Dü çeşmin yumup açınca bir insân
 Ben anı eylerem biñ kerre seyrân
- 1311- Bu iki nâm-iledir bu kerâmet
 Anuñ âşârıdır bu deñlü kudret
- 1312- Açıp dest-i şerîfin oldem Aḥmed
 İder çok şükr ü minnet ḥamdi bî-ḥad
- 1313- Budur her-dem du'âm iy Ḥayy u Qâdir
 Göñül esrârına 'âllâm ü nâzır
- 1314- İdenler ol güli bülbül gibi zâr
 Yatağı nâr olsun pisteri ḥâr
- 1315- Gülistânından iden bir gülin kem
 Gülistânı anuñ olsun cehennem
- 1316- Kûsûfe irgüren mihr-i cemâlin
 Ebed bulsun caḥîm içre zevâlin

- 1317- O kim sevmezse ol Yûsuf liķâyı
Ebed çâh-ı cehennem ola câyı
- 1318- Ne dersin ol ĥasûd-ı rû siyâhe
Ki yerden göge zûlm ide o mâhe
- 1319- Göze göstermeyüp nûr-ı cemâlin
Şafaķda ķoya bedr-ile hilâlin
- 1320- Görüp la'ı-lebin vermeye biñ cân
İde bî-ĥavf u ĥaşyet yok yire ķan
- 1321- Dönüp ĥavf itmeye ķahr-ı Ĥudâ'dan
Utanmaya cenâb-ı Muşafâ'dan
- 1322- O serv-i ķadde idenler ihânet
Ne cân-ıla tura rûz-ı ķıyâmet
- 1323- Ne yüzle vireler bilmen cevâbı
İderse yüzine Aĥmed ĥıķâbı
- 1324- Çü şerm itmediler ĥayrû'l-beşerden
Umaram yüzleri ķıza saķardan
- 1325- Bu ķavmi nice bir Muĥyî açup fem
Ne añarsın ķo fi-nâr-ı cehennem
- 1326- Bunı ķo ĥâliñe baķ eyle diķķat
Diliñde var mı gör şevķ-ı maĥabbet
- 1327- Añup ol gül'izârı dîde pür-nem
Seĥerlerde gözün dökdi mi şebnem

1328- Acıyup dilden ol dürr-i şemîne
Gözün bahrını dökdün mi zemîne

1329- Vegerni söyleme lâf u güzâfi
Bağılmaz olmasa âyine şâfi

1330- Furât anmağ-ıla ağız ter olmaz
Kuru nây-ı'abeşden şeker olmaz

1331- Bu söz haqdır dilâ ço redd ü ta'nı
Gerek 'ışka nişân da'vâya ma'nî

1332- Ümîdüm bu velîkin dergehinden
İde rûşen gözüm hâk-i râhından

1333- Çıkarup taht-ı eflâke serümi
İde taht-ı livâsında yerümi

1334- O mâdem kim ide nefh olıcak şur
Beni sûr-ı şefâ'at ile mesrûr

Ol şâhib-i haqâ'ik 'ilm-i yakîn ve nesl-i muṭahhar, h[^]âce-i dünyâ ve dîn ü muḫtedâ-i enâm u imâmü'l-mütteḫîn â'nî imâm hümâm ibn-i Hüseyn Zeyne'l-Âbidîn ḫâzretlerinin menâkıb-ı 'âliyeleri ḫavâriḫ-ı 'âdiyeleri beyânında 'Alî ceddihi efzâli'r-resûl'l-izâm u 'alâ âbâihi'l-kirâm 'alâ aşḫâbi'l-fiḫâm u aleyhi's-salâti ve's-selâm mâ şâc ettigi ve zâ'i'l-ḫimâr

1335- O nesli ṭâhir u aşlı muṭahhar
Sa'âdet milkine şâh-ı muṭaffer

1336- Sa'âdet çarḫınıñ mihr-i münîri
Siyâdet taht-gâhınıñ emîri

- 1337- Şerefle oğlı ol nûr-ı dü ‘ayniñ
Şehîd-i Kerbelâ â‘nî Hüseyn’iñ
- 1338- Şifâtı ‘âlî vü zâtıydı sâmi
‘Alî idi sa‘âdet ile nâmı
- 1339- Emîrû’l-mü‘minîn ü rûkn-i dîndi
Laķab ol şâha Zeyne’l-‘Âbidîn’di
- 1340- ‘İbâdet içre idüp ķâmetin dal
Resûle olmuş-ıdı zübde-i âl
- 1341- İden ol şâhuñ aĥvâlin rivâyet
Demiş ol veche iderdi ‘ibâdet
- 1342- Ki turup gicelerde tâ seĥer-gâh
Gözin yummazdı encüm gibi ol mâh
- 1343- Elinden düşmez idi sübĥa bir ân
Dilinden gitmez idi zıkr-i sübhân
- 1344- Meger bir şeb ‘ibâdetdeyken ol rûĥ
Ĥased eyler aña İblîs-i matrûĥ
- 1345- O gice ya‘nî kim ol serv-kâmet
Şalâta eylemiş idi iķâmet
- 1346- Anı döndermege ĥâlinden İblîs
Açar bu şûret-ile bâb-ı telbîs
- 1347- Geçüp ķarşusına olur bir ejder
Hücûm ider o şâha ķaldurup ser

- 1348- İki gül-ğendi gûyâ kim dü çeşmi
Şerârlar şaçar idi nâr-ı hışmı
- 1349- Görüp ol ejderi ol genc-i pinhân
Namâzın bozmadı havf-ıla ol ân
- 1350- O kelbün körligine ol kamer nûr
‘İbâdetden ırup göz olmadı dûr
- 1351- İder olsañ egerçi haylî cür ‘et
Görür vermez bu veche hîle şûret
- 1352- Pes âhir ol şehün İblîs-i hâyın
Işırur zûr-ıla engüş-t-i pâyın
- 1353- Şu vech-ile urur barmağına nîş
Şişüp pâyı olur mecrûh u perîş
- 1354- Elem verdi egerçi pâyı bî-ğad
Velî ta‘at yolını etmedi sed
- 1355- Elem gerçi eritdi bağı yağın
Velî ta‘atden ırmadı ayağın
- 1356- O dem ol fahr-i âdem alup ilhâm
Bilür olduğın ol İblîs-i nâ-kâm
- 1357- Bilür ya‘nî gelüp hîleyle İblîs
Kurar bu şûret-ile dâm-ı telbîs
- 1358- Bilicek ol seniñ İblis idüğün
Cihâne mâye-i telbîs idüğün

- 1359- Ğazap ile açup şirâne pence
Urur ol kelbe bir muhkem tabance
- 1360- Dedi dur ol iy yüzi kıara merdûd
Bu sevdâ ile bulmasın dilüñ sûd
- 1361- Sezâsın âteş-i sûzâna her bâr
Yaķarsa cân-ı cânıñı nola nâr
- 1362- He-mân-dem ķahr-ıla ol mâr-ı ejder
Hirâsından olur bir mûr-ı aķķar
- 1363- Girüp ĥavf-ıla yire nitekim mûr
O dergâh-ı sa‘âdetden olur dûr
- 1364- O dem ol şâha açılup gül-i râz
İrişdi bülbül-i hâtıfdan âvâz
- 1365- Dedi sen zînet-i gül-zâr-ı dînsin
‘Aliyyü’ş-şân ü Zeyne’l-‘Âbidîn’sin
- 1366- Güneş gibi cihân içinde ol nûr
Anuñcun ol laķabla oldu meşhûr
- 1367- Demişler mevlid ol nûr-ı mübîne
Olupdı ķadr-ıla şehr-i Medîne
- 1368- Olıcaķ otuzüç a‘vâm-ı hicret
Tulu‘ ider gelüp ol mâh-ıal‘at
- 1369- O şâhuñ mâder-i ĥuld-âşiyânı
Ebed gül-zâr-ı ‘adn olsun mekânı

- 1370- Seriydi cümle nisvân-ı kibârın
 Kıızıydı Yezdecird-i tâc-dârıñ
- 1371- Kim olmuşdı ‘acem ıqlîmine şâh
 Kevâkib idi şehler şankim ol mâh
- 1372- Şunupdı şerbet-i ‘adlin cihâne
 İrerdı aşl-ıla Nüşinrevâne
- 1373- Şeh-i zû-ğaşmet u ‘âlî ‘alemdi
 Hıdîv-i Fâris-i milk-i ‘acemdi
- 1374- Demiş evvel gelen râvî-i mâhir
 ‘Acem şâhânına ol idi âhîr
- 1375- Bu şâhıñ duğterinden toğdı ol mâh
 ‘Aceb-midir dü kevne olsa ol şâh
- 1376-Ki pûr-ı nûr-ı çeşm-i Muştafa’dır
 Ber-i bâğ-ı ‘Aliyyi’l-Murtaza’dır
- 1377- Çü anuñ ceddidir fağr-i risâlet
 Aña gâyrı ile fağra ne hâcet
- 1378- Selâmun kadre a‘dâdi’r-rimâli
 ‘Aleyke dâ’imen yâ hayra âli
- 1379- Rağîmâ luţfuñ et ben mûra ihsân
 Koma kim mâr-ı nefşüm ola şeytân
- 1380- Bâña sen mâr-ı nefsi ejder etme
 Gönül gencinde İblîs’e yer etme

1381- Anuñ körliğine tâ kim ilâhî
Görem elţâfuñı bî-ğad kemâhî

Hazret-i imâme'l-müttekîn â'nî Zeyne'l-Âbidîn rağiya'l-lâhu teâla 'anhü ve erzâhu ile yevmi'd-dîn bir gün hâtır-ı 'âtırlarına arzû-yı şöhet düşüp şahrâya 'azîmet buyurduklarında anda bir ağû-yı vahşiyi da'vet ve hân-ı ihsân ile ziyâfet idüp vahşî dahî bî-vahşet emr-i celîl qadirlere itâ'at gösterdiği beyânındadır.

1382- Bilenler keşf idüp râz-ı nihâni
Bu veche eylemişler bu beyânı

1383- Meger bir dem ki 'âlem hurrem idi
Havâ hûb u şabâ müşgîn-dem idi

1384- Dem-i nev-rûz-ile demdeydi 'uşşâq
Hevâ-yı zevq-ıla tölmişdi âfâk

1385- Havâsı cân-fezâ idi Hicâz'uñ
Sözi pür-sûz-idi ehl-i niyâzuñ

1386- O şeh kim zînet-i dünyâ vü dîndir
Emîr-i dehr ü Zeyne'l-Âbidîn'dir

1387- O demlerde o sultân-ı vilâyet
İder meyl-i şafâ-yı seyr ü şöhet

1388- Seherden çün şabâ ol verd-i ra'nâ
İder aĥbâb-ıla gül-geşt-i şahrâ

1389- Bulup bir köşe-i reşk-i cinânı
İderler anda 'iş-i câvidânı

- 1390- Döşek anda çemen pister idi gül
Şuları selsebîl otları sünbül
- 1391- Havâsı müşg-bû hâki mu'anber
Şerefle reşk-i firdevs idi ol yer
- 1392- Kurupdı lâleler atlas hıyâmı
Hümâ pervâz idi kebk-i hırâmı
- 1393- Turup hengâme-gir olmuşdı bülbül
Tutup def kâse-bâz olmuşdı her gül
- 1394- Bisât-ı gül döşeyüp anda huddâm
İder aşhâbı ile ol şeh ârâm
- 1395- İdüp tezyîn güllerle bisâtı
İderken birbirine inbisâtı
- 1396- Görürler kim bir âhû-yı sebük-pâ
Gezer çün bâd ol şahrâda tenhâ
- 1397- Şanasın kim gelüp âhû-yı Çînî
İder pür-müşg ol şahrâ içini
- 1398- İki nergis idi gûyâ dü 'ayni
Vücûdı bâğına vermişdi zeyni
- 1399- Seri üstindeki her şâh-ı yâle
Felek üzre meh-i nev idi gûyâ
- 1400- Veya beñzerdi ol serv-i çemâne
Ki ermiş ola başı âsumâne

- 1401- Aña ol yerler olmuşdı çerâ-gâh
Giyâhi aña kıt olmuşdı her-gâh
- 1402- O vaqt idi ki faşl idüp kelâmı
Getürmişlerdi ortaya ta'âmı
- 1403- O dem seyyid açup enbân-ı hikmet
İder hûnına ol âhûyı da'vet
- 1404- Dedi kim yimeyüp gamm idüp ihsân
Gelüp yiseñ bizüm ile nola nân
- 1405- Çün âhu aldı anuñ müşg-bûyin
Gelüp yüz yerde sürdi yire rûym
- 1406- Du'â idüp lisânınca imâma
Bile kıoyıldı anlarla ta'âma
- 1407- Toyunca çün yeyüp etdi du'âyı
Yemekden el çeküp götürdi pâyı
- 1408- Ğam-ı kayd-ı 'alefden olup âzâd
Çerâ-gâhına gitdi yine dil-şâd
- 1409- Çü zâhir oldu bu esrâr-ı pinhân
Olanlar anda cümle oldu hayrân
- 1410- Dediler pes imâme ol cemâ'ât
Nola etseñ yine âhûyı da'vet
- 1411- Görelüm yine ol vahşi-i bî-pâk
Gelür mi da'vet-ile idüp idrâk

- 1412- İtâ'at idüp ol vahşi imâme
Şunar mı el gibi yine ta'âma
- 1413- O cem'uhn kim dediler bu kelâmı
Murâdı imtiyhân idi imâmı
- 1414- Kaçan kim oldu ol şâhe bu ibrâm
Demiş râvî o nûr-ı mihr-i İslâm
- 1415- Dehânından ağıdup şehd ü şeker
Ol âhûyı ider da'vet mükerrer
- 1416- Dedi seyyidine iy vahşi-i pâk
Nola gelseñ bu cem'a yine bî-pâk
- 1417- Gelüp itseñ yine teşrif ü ihsân
Açıldı gül gibi çün sofrâ-i nân
- 1418- Olup fâriğ has-ı şahrâ yemekden
Yeyelüm gel dedi olan yemekden
- 1419- Görürler yine ol cem'iyet ol hîn
Gelür bî-vaşset ol âhû-yı miskîn
- 1420- İki çeşmin çü jâle eyleyüp ter
Kor ol serv-i revânîñ pâyına ser
- 1421- Ne emr etdi ise uyup imâme
Temelluklar ider mişl-i hamâme
- 1422- Getürüp seyyidüñ emrin yerine
Yedikden soñra birkaç loğma yine

- 1423- Virüp ol şîr-i Hakk âhûya destûr
Çerâ-ğâhına gitdi yine mesrûr
- 1424- Kerîmâ şöyledir luţfuñ senüñ ‘âm
Ki in‘amuñ dirisi-dürür en‘âm
- 1425- Olupdur ni‘metin dünyâya mensûr
Toyar gökde tıyur u yerde hem mûr
- 1426- Kaçan şavm-ı ecelle cân ola ac
Raḥîmâ sofrâ-i luţfuñ aña aç
- 1427- Hudâya bî-nihâyet ḥamd ü minnet
Ki nazmum ḥayr-ıla buldı nihâyet
- 1428- Daḥı yüzbiñ şalât u biñ taḥiyyât
Cenâb-ı Raḥmet-i Raḥmân’a bi’z-zât
- 1429- Hem aşḥâb-ıla âl-i Muştafâ’ya
Şalât-ıla selâm-ı bî- nihâye
- 1430- Zamânında o şâh-ı ‘adl ü dâdiñ
Deminde ḥazret-i sultân Murâd’ıñ
- 1431- Kitâbum oldı elde deste-i gül
Olup her satrı anuñ şâḥ-ı sünbül
- 1432- Bu gül açıldıgunça elde her-dem
O şâhen-şâh ola gül gibi ḥurrem
- 1433- Bu gül-zâruñ güli olduḡca ḥoş-bû
Tura tırduḡca bâḡ-ı dehrde bu

- 1434- Açıldıgınca gül gibi bu gülşen
Cemâl-i bâğı olsun hem-çü gülşen
- 1435- İlâhî luṭf u ihsânũ olup yâr
Za‘îf u ḥaste dil Muḥyî-i ğam-ḥ^âr
- 1436- Çün aldı çâr-yârñ medhi bûyın
Pür etdi bâğ-ı nazmuñ çâr-sûyın
- 1437- Dilerem varıcak kabrinde taḥkîk
Enîs ü yâr-ı ğârı ola Şiddîk
- 1438- Delîl olup sirâc-i ehl-i cennet
Kömaya umaram kabrinde zulmet
- 1439- O mâdem ḥazret-i ‘Osmân-ı ‘Affân
Cenâb-ı Ḥaḳḳ’a ol dem kim verem cân
- 1440- Yüzümden ref‘ idüp ḥaclet hicâbın
İde dâr-ı behiştũñ feth-i bâbın
- 1441- Teb-i zenbîle dil olduḡda bî-fer
Umaram luṭf ide sâkî-i kevşer
- 1442- O dem kim el ideler girye vü zâr
Elim ala dilerem âl-i aḫyâr
- 1443- Daḫı her kim kitâbum oḡuya hem
Dilinde ḳoma yâ Rab noḡtaca ğam
- 1444- Sevâd-ı ḥaṭṭına iden nigâhı
Bula yüz aḳlıġın dâ’im ilâhî

1445- Cehennemden yazup 'ıtkı berâtın
Ebed maḥv eyle ḥaṭṭ-ı seyyiâtın

1446- Güneş gibi idüp yirini pür-nûr
Cinân içinde cânın eyle mesrûr

1447- Degil taḥşîş idem yâ Rab du'âmı
Esirge rahmetinden ḥâş u 'âmı

1448- İlâhî ğamdan anı eyle âzâd
Deye Muhyî için rûḥı ola şâd

Âsîtân-ı gerdûn mişâl-i pâdişah zıll-ı zî'l-celâl şavbına tazurru' ve ibtimâl ile
'arz-ı aḥvâl-i pür-melâl ve izhâr mâ fi'l-bâl beyânındadır.

Fâ 'i lâ tün / Me fâ î lün / Fe i lün
Fâ' lün

1449- Hüsrev-i dehr ü şâh-ı devrânîñ
Vâriş-i milket-i Süleymân'îñ

1450- Der-i gerdûn mişâline elân
Bu-durur 'arz-ı 'abdı bî-dermân

1451- Çokdan isterdi murg-ı dil el-ḥaḳ
Der-i 'âliye bâl açup uçmaḳ

1452- Ḥamduli'l-lâhi ki ol günü gördi
Geldi bâĝ-ı murâdına erdi

1453- Saña şâhum hikâyeti çokdur
Hâr-ı ğamdan şikâyeti çokdur

- 1454- Evvelâ bu haķîr-i dil-rîşe
‘İlm idi gice gündüz endîşe
- 1455- Baħr-ı ‘ilme olur idüm ğavvâş
Çıkarurdum neçe cevâhir-i hâş
- 1456- Gûş-i hûşe idüp anı ta‘lîķ
Olur idüm bihâr-ı fikre ğarîķ
- 1457- Olmuş idi kitâb maħbûbum
Ders-i dilde ol idi maṭlûbum
- 1458- Her satrı görünürdi serv-i sehî
Hâl-i dil-berdi noķta-ı siyehî
- 1459- Besmele anda şâh-ı sünbül idi
Her varaķ kim açılsa bir gül idi
- 1460- Ayrı olmaz-ıdum ben ol gülden
Dil sebaķ almış-ıdı bülbülden
- 1461- Bunuñ-ıla felekde pâdişehim
Ülemâ-i ‘îzâma erdi râhum
- 1462- Düşdi dil ‘ilm-ile müdâvemet
Erdi pâyem ser-i mülâzemet
- 1463- Gördüm anı ki bir belâ vü każâ
Vermedi ĳalbüm ol każâya rızâ
- 1464- Ol hevâdan çü çarķ-ı gec-refîâr
Dönüp itdüm varup yirümde ĳarâr

- 1465- Baba şehridir adı ol yirüñ
Vaṭanydı şehâ peder pîrüñ
- 1466- Ben de ol köşede huzûr-ıla
Geçinirdüm niçe kuşûr-ıla
- 1467- Şekerin çıkarup kurı nânuñ
Ġam yer idüm yerine helvânuñ
- 1468- Faqr-ıla faqa kârum olmuş idi
Mâ-bihi'l- iftihârum olmuş idi
- 1469- Geçürüp bu tarîk-ıla aḥvâl
Mâh gibi hem oldum ehl-i 'ıyâl
- 1470- Şoldı elde gül-i huzûr u şafâ
Ṭoldı dil gülşenine ḥâr-ı belâ
- 1471- Göricek sûziş-i dilüm aḥbâb
Şaçdılar 'ayn-i dîdeden aña âb
- 1472- Gördiler dilde 'uqde vü bendi
Aşdılar gûşume dürr-i pendi
- 1473- Dediler pâdişâhumuz elân
Yerde zıll-ı İlâhumuz elân
- 1474- Dâd-güster şeh-i tüvânâdır
'Ârif ü nükte-dân u dânâdır
- 1475- Dilemez ol şehâb-ı luṭf u şehâ
Yağa bârân-ı dîde-i fuḫarâ

- 1476- Şehd-i Ebrâr'uhnı o sulţâne
Tuhfe itsek varup faķırâne
- 1477- Şerh-i dâğ-ı gamuñ beyân itseñ
Sûziş-i sîneni 'ayân itseñ
- 1478- Raķm iderdi saña o şâh-ı cihân
Şehler ister bahâne-i ihsân
- 1479- Aldı cân çün bu veche şâfi cevâb
Sâkin oldı biraz dilümdeki tâb
- 1480- Bu sebeble idüp dili bî-sûd
Çâr-ı yârı vesîle-i maķşûd
- 1481- Râh-ı maķsûda yüz tutup çün bâd
Dile himmetlerini itdüm zâd
- 1482- Göge çıķup ayak ķodum mâhe
Gelüp irdüm bu 'âlî dergâhe
- 1483- Şimdi hasretle fûrķat-ı evlâd
Yaķdı şâhum derûnumı feryâd
- 1484- Nâr-ı hasret ile yanup tutdum
Ėayrı âlâmumı hep unuttum
- 1485- Nola luţf-ıla iy şeh-i 'âlem
Eyleyüp bu Ėubâr-ı pâye kerem
- 1486- Şehrimüz şimdi Bayazıd Hjan'uhnı
Vaķf u Ėayrî-durur o sulţânuñ

- 1487- Eylese tevliyetcügin ihsân
Hoş vilâyet iderdi şâh-ı cihân
- 1488- İstikâmet ile varup yiyem
Bâña ihsân-ı şeh-dürür diyem
- 1489- Bu bahâneyle dil olup âbâd
Cânum olurdu vâşıl-ı evlâd
- 1490- Hâr-ı gam kalmaz idi hiç dilde
Açılurdu gül-i merâm elde
- 1491- Sâbıkâ hem iy şâh-ı ‘âlî nazar
Anda bu hıdmet üzre idi peder
- 1492- Budur ancak murâdum iy şâhum
‘Ömrüni dâ’im ide Allâh’um
- 1493- İre keyvâna tâk-ı eyvânuñ
Tura maşşer turunca divânuñ
- 1494- Buyrulursa vazîfesi her rûz
Virilür geh yigirmibeş geh otuz
- 1495- Kañkısı buyrulur ise anuñ
Luţfidur câna şâh-ı devrânuñ
- 1496- Bilürem pâdişâh-ı dîn-perver
Kamaz ihsân-ıla bir eksik yer
- 1497- Şimdi devriñde iy şeh-i devrân
Yok-durur Muhyî gibi ser-gerdân

1498- Yüzünü yerlere sürüp geldi
Der-i 'âlîne luṭf umup geldi

1499- Nola ol şâhib-i duyûn-ısa
Marâz-ı faqr-ıla zebûn-ısa

1500- Umaram ola Şehd-i Ebrâr'ı
Sebeb-i şıḥḥat-i dil-i zârı

1501- Mâ- ḥaşal Muḥyî ḥâk-i râhîndır
Bâḳî emr ol cihân-penâhîndır

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DİZİNLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Beytin birinci ve ikinci mısrasında geçen ve aynı anlama gelen kelimelere sadece beyit numarası verilmiş, bu kelime farklı anlam ve görevde ise beytin sonuna b harfi eklenmiştir (66/b gibi).

Eğer aynı kelime beytin sadece birinci ya da sadece ikinci mısrasında iki kez geçiyor ve farklı anlamlara geliyorsa, ilk geçen kelimeye beyit numarası, **a** veya **b** şeklinde geçtiği mısranın adı, hemen yanına da mısradaki ilk geçen kelimeyi 1, ikinci geçen kelimeyi de 2 olarak adlandırdık. (68b/1 ve 68b/2)

I, II, III şeklindeki adlandırılmalar aynı sözcüğün farklı anlamlarına işaret eder.

Özel isim ve yer adları dışında, başında kökeni olmayan kelimeler Türkçe'dir.

Parantez içindeki rakamlar kelimenin metin içerisinde kaç kez geçtiğini göstermektedir.

et- / it-, eyle-, ol-, kıl- gibi yardımcı fiiller dizinde gösterilmiş ancak isimlerden sonra gelerek bir hareket ifade ettikleri için birleşik fiil sayılmış, kelime sayısına dahil edilmemişlerdir.

Bir anlam ifade eden birden fazla kelimedenden oluşan her yapı madde başı olarak alınmıştır. Şehd-i Ebrâr, şeh-i devrân şeklinde olup tek başına bir varlık veya kavrama işaret eden ifadeler madde başı olarak kullanılmışlardır. Ayrıca genellikle bir isimle, o isimden sonra gelen bir fiilden oluşan ve sözlük anlamını kaybeden deyim kabul ettiğimiz yapılar da madde başı olarak alınmışlardır.

DİZİN

- â'dâ** Ar. düşmanlar
a. 161
a +yı 202, 177, 463, 633 (5)
- a'dâd** Ar. sayılar, adetler
a. 470
a.+i 1378
a. +a 416 (3)
- â'lâ** Ar. en büyük
a. 471
- â'lâ et-** Ar.+T. yüceltmek
a.-di 87
- a'lâm** Ar. alametler, izler
a. 533
- â'nî** Ar. yani
a. 312, 581, 686, 763, 844, 1337
(6)
- a'vâm** Ar. yıllar, seneler
a. 145, 301, 367, 1368 (4)
- a'zam** Ar. en büyük
a.+idi 328
- âb** F. su
â. 157, 228, 232, 278, 360, 430,
479, 510, 518, 529, 537, 539,
563, 573, 597, 891, 905, 908,
909, 917, 975, 1070
â. +a 532, 651, 901
â. +ı 394, 886
â. +ıla 976, 889
â. +ın 578
â. +uñ 912, 960 (32)
- âb saç-** (Dey.) I. ağlamak
â.-dılar 1471
II. rahatlatmak
â.-dı 593 (2)
- âbâd et-** F.+T. aydınlanmak, şenlenmek
â.-di 146
- âbâd ol-** F.+T. sevinmek, huzura
kavuşmak
â.-up 1489
â.-ur mı 168 (2)
- âbâd ol-** Ar.+T. ebedî olmak, sonsuz
olmak
â.-up 324
â.-ur 238 (2)
- 'abd** Ar. kul, köle
'a. 69, 846
'a.+ı 861 (3)
- âb-dâr** F. sulu
â +ı 560, 574, 1450 (3)
- abdest** F. namaz ve benzeri ibadeti
yerine getirmek için ağza ve
burna su çekme, elleri, yüzü ve
ayakları yıkama ile kulakları ve
başı ıslak elle mest etme
a. 274
- 'abd-ı nâkış** Ar. günahkar kul
'a.+ı 69
- 'abeş** Ar. boş, yararsız, saçma şey
'a. 221
'a.+den 1330 (2)

- âb-ı hayât** F.+Ar. ölümsüzlük suyu
â.+ı 495, 727 (2)
- âb-ı himmet** F.+Ar. maddi ve manevi yardım
â. 228
- âb-ı luḫf** F.+Ar. lutuf suyu, yardım
â.+ın 573
- âb-ı nâb** F. katıksız su
â.+ı 278
- âb-ı Nîl** F.+Ar. Nil nehri
â. 517
â.+i 574 (2)
- âb-ı rûy** F. şeref, onur, haysiyet
â.+ı 275
- âb-ı sirişte ol-** F. sulu olmak, çoğalmak
â.-ur 394
- ‘abîr-efşân** Ar.+F. güzel koku saçma
- abîr-efşânı ol-** Ar.+F.+T. güzel koku saçmak
‘a.-a 1292
- ac** bk aç
- ‘aceb** Ar. 1."acabâ" yerine soru olarak da kullanılan kelime
‘a. 429
2. şaşma, hayrete düşme
‘a.+dir 858
‘a.+midir 1196, 1375
‘a.+turur 1082 (5)
- ‘acem** Ar. 1. İranlı, İran halkından olan kimse
‘a. 1371, 1374
2. Arap olmayan halk için kullanılır
‘a. 1373 (3)
- acı-** yalan olmak, merhamet etmek
a.-r 859
a. -yup 1264,1328 (3)
- aç-** açmak, ortaya çıkarmak, göz önüne koymak, anlatmak, göstermek, yaymak
a. 1246, 1426 / b
a.-an 853, 1202
a.-ar 501, 1003
a.-arsa 234
a.-ınca 1310
a.-mayup 1289
a.-sa 1149
a.-saydı 818
a.-up 29, 391, 1247, 1272 (15)
- ac ol-** aç kalmak
a.-a 1426
- açık** açık olan
a.+idi 280
- açık tut-** (Dey.) I. açık olarak kalmak
a. 316
II. duyarlı kılmak
a. 639 (2)
- açıl-** açmak, açılmak, okunmak, ortaya konulmak, gösterilmek, ele geçirilmek
a.-dı 156, 1417
a.-dığınça 1432

- a.-duğınca 1434
a.-masın 952
a.-up 1151, 1204, 1284
a.-ur 1204
a.-sa 1459 (10)
- ad** ad, isim
a. 94, 104
a.+ı 1037, 1039, 1465
a.+ıla 104, 1106, 1024
a.+ın 1025 (9)
- ad vir-** adlandırmak
a.-icek 1166
- ad u şânı şakın-** (Dey.) şöhretini gizlemek
a.-up 1000
- ‘adâlet** Ar. hak ve hukuku
gözetme, doğruluk
‘a. 455, 472 (2)
- âdem** Ar. 1. insan, insanoğlu
â. 54, 84, 93, 134, 685, 795, 1082, 1103, 1153, 1290
â.+e 1290
â.+dir 961,1290
â.+idi 664
2. Hz. Adem peygamber
â. 130, 130b, 133
â.+e 140 (18)
- âdemî** Ar.+î. Ademoğlu
â. 794
â.+dir 658 (2)
- ‘adem** Ar. yokluk, bilinmezlik
‘a.135
‘a.+de 1289 (2)
- ‘adem burcı** Ar. mevcut olmama
‘a.+ndadı 135
- âdem oğlanı** Ar.+ T. insanoğlu, insan
a.+na 1176
- ‘âdet** Ar. alışılmış, her zaman yapılan
‘a.+i 1154
‘a.+iydi 1052 (2)
- âdet ol-** Ar.+T. sürekli yapılmak
‘a.-muşdı 522
- adğâş u ahlâm** Ar. karma karışık rüyalar
a. 343
- adım at-** (Dey.) yürümek
a.-(d) a 1217
- ‘âdil** Ar. adaletli
‘â. 192, 647 (2)
- ‘adîl** Ar. benzer, eş
‘a.1080
- ‘adl** Ar. doğruluk, adalet
‘a. 192, 326, 457, 1430
‘a.+e 462
‘a.+i 186, 466, 853, 884
‘a.+ile 324
‘a.+in 1372
‘a.+ine 461 (12)
- ‘adl ü dâd** Ar.+F. adalet, adalete uygunluk
‘a.+ile 326
‘a.+ı 465 (2)
- adlu** ünlü, şöhretli, meşhur
a. 617
- ‘adn** Ar. cennet

- ‘a. 1369
‘a.+e 297
‘a.+ı 296 (3)
‘**adû** Ar. düşman
‘a. 180, 251, 306, 475, 170,
619, 817, 821
‘a.+yı 818
‘a.+a 852
‘a.+dan 252
‘a.+idi 474
‘a.+nuñ 469, 926 (14)
âfâk Ar. ufuklar, her taraf
â. 1384
âferîn F. Allah
â. 54
âfitâb F. güneş
â. 342
â.+ı 56, 151, 1186
â.+ı 775 (Hz Osman)
â.+ıñ 733 (Hz Osman)
â.+ın 724 (ışık) (7)
âğ bk ağ
âğaç ağaç
a.+ı 1071
a.+larda 5 (2)
âgâh it- F.+T. bilgilendirmek, bilgi
vermek
â.- (d) üp 419
âgâh ol- F.+T. haberi olmak,
haberdar olmak
â.-an 1005
â.-madı 498
â.-up 629, 632 (4)
âgâz eyle- F.+T. başlamak
â.-miş 579
âgâz it- F.+T. başlamak
â.- (d) er 421
ağız ağız
a. 1330
ağla- ağlamak
a.-r 753, 1258 (2)
ağyâr Ar. başkaları, yabancılar
a. 951, 953 (2)
âh F. inleme, feryat, figan
â. 487
â.+ı 850
â.+ile 566
â.+uñ 584 (4)
âhı it- F.+T. pişmanlık ve üzüntü
duymak, feryad etmek
â.- (d) erem 698
â.- (d) er 706 (2)
âh çek- (Dey.) sıkıntı içinde olmak
â.-er 1118
âh getür- (Dey.) sesli ağlamak
â.-üp 443
ağbâb Ar. dostlar, tanıdıklar,
sevilenler
a. 306, 430, 444, 586, 765, 766,
1471
a.+a 1276
a.+ıla 1388
a.+uñ 427, 831 (11)
ağbâr Ar. haberler
a. 314, 388 (2)
‘**ahd** Ar. bir hükümdarın dönemi

- ‘a.+inde 328, 472, 599 (3)
- ‘ahdine er-** (Dey.) bir hakanın döneminde yaşamak
‘a.-se 128
- âhen** F. demir
â.+i 125
- âhîr** Ar. 1. sonunda
â. 67, 170, 449, 494, 586, 710, 890, 1352
2. son, en son
â. 366, 1042, 1296
3. sonuncu
â.+idi 1374 (12)
- âhîre ir-** (Dey.) son bulmak
â.-üp 406
- aḥḳar** Ar. hakir olan, adi, basit
a. 1362
- aḥker** F. kızıl ateş, kor ateş
a. 1273
- Aḥmed** Ar. 1. Hz Muhammed
a. 82, 83, 97, 98, 445, 843, 1194, 1245, 1258, 1260, 1270, 1282, 1312, 1323
a.+üñ 131
2. en beğenilmiş, en öğülmüş
a. 108 (16)
- aḥsen** Ar. en güzel, çok güzel, daha güzel
a. 742, 1156 (2)
- âhû** F. ceylan, karaca
â. 1405
â.+ya 1423
- â.+yı 1403, 1410, 1415
â.+yı (terkip) 1396, 1419, 1397 (8)
- aḥvâl** Ar. hal, durum
a. 937, 1138, 1469
a.+i 1179
a.+in 1341
a.+ümüz 949 (6)
- aḥyâr** Ar. iyi, faziletli kimseler
a. 314, 401, 788, 1092, 1189, 1164, 1442 (7)
- aḳ** beyaz
a. 898, 899 (2)
- aḳ et-** beyaz etmek
a. 790
- aḳ u ḳaradan göz yum-** (Dey.) dünyadan göçmek
a.-up 437
- aḳ-** akmak, gelmek, dağılmak
a.-dılar 480
a.-ardı 291, 310
a.-arsañ 552
a.-up 250, 483, 907
a.-mayup 564 (8)
- aḳça** gümüşten yapılmış eski Osmanlı sikkesi
a. 1111
a.+yla 1104 (2)
- aḳdâm** Ar. ayaklar
a. 725
- aḳdâm-ı aḳlâm** Ar. bir yazı türü
a. 121
- aḳfâl** Ar. kilitler, sürgüler

- a. 1144
- akıt-** akmak, akıtmak
- a.-(d) up 325
- a.-(d) masun 512
- a.-maya 563 (3)
- ‘akl** Ar. akıl
- a. 120
- a.+a 801 (2)
- ‘akl-ı çâlâk** Ar.+F. en yüksek makamda bulunan kimse
- ‘a. 21
- akıtâr-ı arz** Ar. yeryüzünün her yanı
- a.+ı 148
- âl** Ar. 1. soy sop, aile
- â. 1019, 1033, 1340, 1429, 1442
- â.+i 1378
- â.+ine 138
- a.+i 138
2. sülale
- â. 196, 281, 1164 (11)
- al** kırmızı
- a.+a 1152
- a.+ın 1152
- a.+uñ 1163 (3)
- al eyle-** kırmızıya boyamak
- a.-yüp 524
- al ol-** kırmızı olmak
- a.-up 1193
- a.-urđı 689 (2)
- âl** F. aldatma, hile
- â. 37
- al-** almak, tutmak, akıtmak,
- ilerlemek, kaldırmak, satın almak, götürmek
- a.-am 1232
- a.-duñuz 504
- a.-mış-ıdı 351
- a.-uñ 874, 1099
- a.-up 277, 512, 528, 558, 607, 852, 895, 896, 897, 956, 981
- a.-ur 484
- a.-urlar idi 524
- a.-ursın 1105 (19)
- ‘alâmet** Ar. iz
- ‘a. 522, 782 (2)
- âlâm** Ar. elemeler, üzüntüler
- â+umı 1484
- alay** Yn. gürüh, topluluk, cemaat
- a. 798
- alçak** yüksek olmayan, alçak
- a. 1155
- ‘alef** Ar. basit ve bayağı duygular
- ‘a.+den 1408
- ‘âlem** Ar. 1. insan, insanlar
- ‘â. 15, 288, 365, 400, 517, 543
- ‘â.+e 465
- ‘a.+iñ 546
2. herkes
- ‘â. 685, 1136, 1383
- ‘â.+e 521
- ‘â.+lere 1202
3. dünya
- ‘â. 74, 93, 96, 159, 261, 324, 749, 1082, 1161, 1194
- 1485

- ‘â +de 99, 206, 757
‘â.+i 146, 488, 532, 598
‘â.+lere 1168
‘â.+ün 206
4. kainat
‘â. 15, 18, 1103
‘â.+i 1249 (37)
‘â**lem** **tır-** (Dey.) dünya dönmek
‘â.-duğça 44
‘â**lem** Ar. bayrak
‘a. 84
‘a.+dir 99
‘a.+veş 89 (3)
‘â**lem-efrûz** Ar.+F. dünyayı
Aydınlatma
‘â. 807, 1022 (2)
‘â**lem-âbâd** Ar. herkesi sevince
boğın
‘â. 557
‘â**lem-ârâ** Ar.+F. evreni süsleyen,
dünyayı aydınlatan
‘a. 342
‘â**lem** Ar. 1. nişan, işaret
‘a.+di 825
2. özel şahsiyet
‘a.+di 1373 (2)
alev ateş
a.+ler 583
‘â**leyke** Ar. senin üzerine
‘a. 1378
‘**Alî** Ar. 1. Hz Ali
‘a. 1172
‘â.+nüñ 879, 956
‘â.+ye 864
‘a.+yi 1004
2. Hz Hüseyin’in oğlu Ali
‘a.+idi 1338 (6)
‘â**lî** Ar. yüce, büyük
‘â. 99, 122, 652, 649, 825, 845,
1033, 1093, 1338, 1373, 1482,
1491
‘â.+idi 1050
‘â.+ñe 1498
‘â.+ye 1451 (15)
â**l-i** ‘**Osman** Ar. Osmanlı sultanları
â. 196
‘â**lîl** Ar. kör
‘a.+üm 1116
‘â**lim** Ar. bilgili, bilgili kimse
‘â.+di 327, 1010 (2)
‘â**lişân** Ar. meşhur
‘a.+idi 815
‘â**liyy** Ar. yüce, büyük, şöhretli
‘a. 843
‘â**liyy-i Murtażâ**, ‘â**liyyi**’l-Murtażâ Ar.
Hz Ali
‘a. 854
‘a.+yı 304
‘a.+dır 1376 (3)
‘â**liyyü**’ş-şân Ar. şanı yüce
‘a. 638
‘a.+nı 1365 (2)
Allah Ar. Allah
a. 173, 914, 961, 1005
a.+a 1222
a.+um 1492 (6)

- ‘**allâm** Ar. çok bilgili, çok bilen anlamına gelen Allah’ın sıfatı
‘a. 79, 1037, 1313 (3)
- alnum açuk yüzüm ağ et-** (Dey.)
utanacak bir şeyi olmamak
a. 840
- alt** alt taraf, bir nesnenin yere bakan tarafı
a.+ında 1305
- âlûde** F. bulaşmış, bulaşık
â. 535
- âlûde-i ħûn ol-** F. kana bulanmak
â.-up 730
- âlûfte** F. alışmış olan kimse
â. 973
- ‘**âm** Ar. yıl
‘â. 145
- ‘**âmm** Ar. herkes
‘â. 69, 389, 1424 (3)
- ‘**âm u ħâş** Ar. herkes
‘â.+a 516
- ‘**amel** Ar. 1. iş, davranış
‘a.+de 759
2. ibadet
‘a.+den 729 (2)
- ‘**amelden ħal-** (Dey.) iş yapamayacak durumda olmak
‘a.+sın 745, 1208 (2)
- âmir** Ar. hükümdar
â. 592
- ‘**ammâ** Ar. muhakkak ki
‘a. 23
- ‘**amm** Ar. amca
‘a.+uñ 964
- ân** Ar. 1. an, kısa süre
â. 128, 393, 624, 746, 876, 985, 994, 1185, 1102, 1253, 1343, 1349
2. gün
â. 1141 (13)
- aña** ona ("ol" zamirinin yönelme hali)
a. 33, 40, 44, 100, 117, 127, 129, 136, 142, 155, 288, 335, 353, 354, 358, 361, 363, 398, 485, 486, 681, 696, 700, 715, 753, 756, 868, 882, 924, 929, 930, 937, 966, 967, 968,971, 994, 1008, 1008b, 1009, 1020, 1083, 1084, 1110,1124, 1037, 1156, 1197, 1214 ,1215, 1216, 1241, 1249, 1269, 1284, 1285, 1294, 1344, 1377, 1401, 1401b,1426, 1471, (63)
- ‘**anâ** Ar. zahmet, sıkıntı
‘a.1041, 675
‘a.+yı 752 (3)
- ana** ana, anne
a.+ ñuñ 985
a.+ dan 1140 (2)
- anadan ahyâ ol-** T.+Ar.+T. doğmak
a.-an 1143
- añ-** hatırlamak, zikretmek,
söylemek

- a.-ar 507, 733, 735
a.-sın 1335
a.-sañ 681
a.-saydın 679
a.-up 390, 1327
a.-mağ-ıla 1330 (9)
- ancağ** sadece, yalnız
a. 410, 655, 1005, 1077, 1492
(5)
- anda** orada, o zaman, onda
a. 40, 49, 51, 123, 279, 285, 375,
399, 990, 1004, 1047, 1075,
1101, 1103, 1225, 1145, 1389,
1390, 1394, 1409, 1459, 1491
(22)
- andan** oradan, ondan
a. 78, 146, 254, 610, 719, 851,
1251 (7)
- 'andelîb** Ar. bülbül
'a.+i 435 (Hz Ebubekir)
'a.+e 1252 (2)
- anı** onu ("ol" zamirinin yükleme
hali)
a. 33, 60, 134, 141, 246, 247,
365, 482, 506, 510, 631, 771,
831, 886, 877, 977, 982, 983,
1000, 1121, 1126, 1175,
1197,1230, 1246, 1279, 1287,
1293, 1295, 1310, 1346, 1448,
1456, 1463 (34)
- añıl-** hatırlanmak, zikredilmek
a. -mayup 506
a.-sa 237, 680, 863 (4)
- anıñ** onun ("ol" zamirinin ilgi
hali)
a. 286, 302, 393, 425, 504, 739,
755, 756, 757, 1184
a.+la 1307
a.+çun 242 (12)
- âni** Ar. hemen, birdenbire
â. 337
- 'anğa** Ar. Kaf dağında durduğu
sanılan kuş
'a.+sı 180, 234
'a.+yı (terkip) 60 (3)
- añla-** görmek, değerlendirmek
a. 361
a.-ma 1079 (2)
- anlar** onlar
a. 158, 267
a.+a 197, 221, 222, 382, 384,
502, 678, 939, 940, 1185, 1229
a.+da 1233
a.+dan 80
a.+ı 621, 779
a.+ıla 788
a.+iñ 233
a.+la 161, 243, 1406
a.+uñ 225, 809 (24)
- ansuz** onsuz
a. 994
- anuñ** onun ("ol" zamirinin ilgi
hali)
a. 40, 111, 117, 120, 122, 126,
135, 174, 184,280, 378, 576,
667, 746, 827, 851, 835, 858,

- 966, 971, 974, 978, 993, 1106,
1191, 1024, 1025, 1037, 1039,
1058,1146, 1155, 1195, 1214,
1247, 1248, 1273, 1296, 311,
1315, 1377, 1381, 1405 , 1431,
1495
a.+dur 1111
a.+ıla 96
a.+la 796, 925
a. +çun 172, 190, 195,
1192, 1260, 1291, 1366 (56)
- ‘âr** Ar. 1. mahçup olma
‘â. 969
2. utanılacak şey, kınanma
‘â.+ından 33 (2)
- ‘Arab** Ar. Arap kavminin genel
adı
‘a. 270
‘a.+dan 266 (2)
- ara** 1. ara, orta
a. 357
a.+da 400, 1111
a+ya 778
2. aralık, mesafe
a.+dan 367
3. iç
a.+ñuzda 503, 940 (7)
- ‘arağ** Ar. ter
‘a.+dan 651
- ârâm it-** F. + T. eğlenmek, dinlenmek
a.- (d) er 1394
- Aras** y.a. Aras nehri
a.+var 476, 488 (2)
- ara-** aramak
a.-yup 523,745 (2)
- ‘araz** Ar. kendi kendine vücut
bulamayıp, başka bir cevherle
meydana gelen hal, keyfiyet
‘a.+dır 25
- ard** arka, arka taraf
a.+ında 630
- ardınca** arkasından
a.+ınca 1184
- ardınca gel-** (Dey.) takip etmek
a.-üp 1177
- ‘ârî** Ar. boş
‘â. 378
- ‘ârî eyle-** Ar.+T. uzak etmek
‘â. 33
- ‘ârif** Ar. bilgili (2) dı
‘â. 1474
- arka ver-** (Dey.) arkasına almak
a.-üp 620
- ‘arş-ı ‘ulâ** Ar. en yüksek nokta
‘a. 71
- arşun** eskiden kullanılan 68 cm. lik bir
uzunluk ölçüsü
a. 561, 571 (2)
- artık** bundan böyle
a. 216, 298, 1073 (3)
- artır-** çoğaltmak
a. 641
- ‘arz** Ar. sunma, bir büyüğe
sunma
‘a. 1450
- ‘arz-ı murât** Ar. talep, istek

- ‘a.+(d) 1 79
- ‘arz-1 sırr-1 pinhân it-** Ar.+Ar.+F.+T.
içinden dua okumak
- ‘a.- (d) üp 276
- arz** Ar. yeryüzü
a.+1 148b, 608 (2)
- ‘aşâ** Ar. sopa, değnek
‘a. 895, 917
‘a.+sın 916
‘a.+y1 910
‘a.+y1la 904 (5)
- ‘asâkir** Ar. askerler
‘a. 473
- âşâr** Ar. iz, alamet, nişan
â.+ 110, 149, 447, 521, 842,
1083
â.+1 521
â.+ıdır 1311 (8)
- aşdâf** Ar. sedefler, inci kabuğu
a.1244
- aşfiyâ** Ar. samimi dostlar, özü
sözü doğru insanlar
a.+ñ1 402
a.+nuñ 451 (2)
- aşhâb** Ar. 1. sahip olan, hak eden
kişi, kişiler
a. 219, 237, 474
a.+ına 269, 786
2. sahabe
a. 253, 423, 426, 457, 479, 586,
765,
950, 1031, 188
a.+a 436, 635
- a.+1 447
a.+ıla 1429
a.+ ına 138
a.+ ıyla 497
a.+ uñ 831
3. bir kimsenin çevresinde
bulunanlar
a.+1 1394 (23)
- aşhâb-1 ‘izzet** Ar. şeref sahibi
a. 1187
- aşhâb-1 cennet** Ar. cennet ehli
a. 80
- aşhâb-1 güzîn** Ar.+F. sahabenin
seçkinleri, Hz Muhammed’in
yakınları
a.+i 249
- aşhâb-1 kirâm** Ar. sahabenin önde
gelenleri
a.+a 405
- ‘âşi** Ar. karşı gelme, isyan
‘â.+liğinden 834
- âsitân** F. 1. eşik
a.+a 1231
2. dergah
a.+uñ 966 (2)
- ‘asker** Ar. ordunun bütünü
oluşturan herkes
‘a. 470, 480, 499, 623, 635
‘a.+de 619
‘a.+in 1226 (7)
- aşl** Ar. 1. soy, kök, temel
a. 359, 360, 1017, 1093, 1335
a.+ ıla 1372

- a.+ını 361
a.+ıyla 1063
2.gerçek
a.+ın 248
a.+ını 923 (10)
- aşl u faşl** Ar. gerçek, doğru
a.+ını 1266
- aşla** Ar. hiç
a.1063
- aşşı** fayda
a.1214
- âsmân / âsumân** F. gökyüzü
â. 797, 1308
â.+a 340, 1261
â.+e 400, 832, 1234
â.+ı 88, 493, 584, 875, 1307
â.+uñ 1018 (13)
- âsumânî** F.+Ar.+î gökle ilgili,
göğe mensup
â. 337, 797 (2)
- aş-** geçmek, aşmak
a.-dı 747
- ‘âşık** Ar. birine sevgiyle bağlanan,
tutkulu
‘â. 39, 309, 310 518, 582, 885
‘â.+uñ 57
‘â.+larıñdan 377 (8)
- âşık et-** Ar.+T. sevgiyle bağlamak
‘â. 641
- âşikâr / âşikâre** F. ortada, apaçık
â. 491, 631 (2)
- âşikâre it-** F.+T. görünür kılmak,
belli etmek
- â.-(d) üp 60
- âşinâ kııl-** F.+T. bildirmek, tanıtmak
â. 63
- âşiyân, âşiyâne** F. 1. ev, mesken
â.+ı 1369
2. defnedilen yer, kabir
â. 424
â.+a 429 (3)
- at** at
a. 616, 1061
a.+ dan 902
a.+ı 1095 (4)
- at sür-** atla saldırmak
a.-icek 198
- ata** baba
a.+ñ 969, 980, 982
a.+ñdan 979
a.+uñ 965 (5)
- at-** 1. atmak, çıkarmak, fırlatmak,
söylemek, göndermek,
yürümek
a.-ar 491, 985
a.-arlar 932
a.-arlar idi 529
a.-dim 1230
a.-ı 656
a.-up 255
a.-(d) a 1217 (8)
- âteş** F. 1. yakıcı madde
â.+ 323, 583, 587, 592, 596,
1361
â.+e 590
2. yangın

- â.+i 594 (8)
- âteş ur-** (Dey.) korku kaplamak
â.-dı 769
- âteş-efşân ol-** F.+T. buğz etmek
â.-urlar 803
- âteşîn** F. ateşli, canlı
â. 1280
- atıl-** atılmak, fırlatılmak, gönderilmek
a.-dıkça 252
a.-duğda 613
a.-dum 1223
a.-masa 532 (4)
- ‘atâ it-** Ar.+T. vermek
‘a.-(d) erse 440
- ‘aṭiyye** Ar. armağan, hediye
‘a. 671
- aṭlas** Ar. üstü ipek, altı pamuk
kumaş
a.1392
- ‘atşân** Ar. susuzluk, susama
‘a. 597
- âvâz iriş-** F.+T. ses gelmek
â.-di 1364
- âvâze** F. yüksek ses
â. 640
- ‘avdet it-** Ar.+T. geri dönmek
‘a.-(d) er 257
- ‘avrat** Ar. eş, zevce
‘a.+a 953
‘a.+ıla 942 (2)
- avuç** el içi
a. 54
- ay 1.** bir aylık süre, zaman dilimi
- a. 475, 619
a.+ınuñ 1141
2. çocuk
a. 997
a.+a 995
3. gök cismi
a. 1148
a.+a 731,1155
a.+ı 526
4. Hz Hasan
a. 1020
a.+a 1115
5. mec. çok güzel kimse, Hz peygamber
a.+a 141 (12)
- ayak** ayak
a.+ (ğ) a 153, 324
a.+ (ğ) ı 164, 1209, 1214, 1239
a.+ları 226, 1096
a.+larına 1230
a.+ (ğ) ın 1355
a.+ (ğ) ına 1107,1196
a.+ (ğ) ımı 1208
a.+ (ğ) um 1220
a.+ (ğ) uñ1235 (15)
- ayaklarda kal-** (Dey.) kötü duruma düşmek, zor durumda olmak
a.+anuñ 869, 1242 (2)
- ayaklarda ko-** (Dey.) çaresiz bırakmak, evsiz bırakmak
a.-ma 611
- ayağa urul-** (Dey.) ayaklar altına alınmak, yok edilmek

- a.-a 153
- a.-dı 324 (2)
- ayağına düş-** (Dey.) huzurunda
saygıyla eğilmek
a.-erken1 107
- ayağına yüz ur-** (Dey.) önünde
saygıyla eğilmek
a.-sal1 196
- ayağına tozu gözümde uç-** (Dey.)
huzurda bulunmayı istemek
g.-ardı 1235
- ayağla-** çiğnemek
a.-r 170
- ‘ayân** F. açık, aşikar, belli
‘a.+dır 17
- ‘ayân et-** F.+T. ortaya koymak,
açıklamak
‘a. 420, 1266
‘a.-señ 1477 (3)
- ‘ayâr et-** A.+T. saf hale getirmek
‘a. 61
- âyât** Ar. deliller, izler, nişanlar
â. 813
- ‘ayb** Ar. 1. kusur, noksan
‘a.+ı 952
2. olay
‘a.+ı 1007
3. perde, engel
‘a. 335 (3)
- âyet-i hüsn** Ar. güzellik emaresi, izi
â.+i 1049
- ayır-** ayrı koymak, uzaklaştırmak
- a.-ma 377, 453, 453, 1133
(4)
- âyine** F. 1. Ayna
â. 570, 1047, 1090, 1329
â.+sin 841
â.+sini 34
â.+veş 32, 1012
2. beyazlık
â.+si 934 (9)
- ‘ayn** Ar. 1. göz
‘a. 221, 310, 314, 483,
517, 518, 796, 916, 1116
‘a.+ı 849
‘a.+ı 40, 705, 1398
‘a.+ ma 226
‘a.+ñ 312, 1303
‘a.+i 512
‘a.+ ine 749
‘a.+ îni 469, 510
‘a.+ um 708b
‘a.+ uñ 1258
2. bir şahıs veya şeyin
kendisi, zatı
‘a. 681, 683
‘a.+iyle 458, 681
‘a.+um 708
3. kaynak, pınar
‘a. 754, 1471
‘a.+i 512
‘a.+ inüñ 455
4. kendisi, aynısı, gibi,
benzer
‘a. 702, 849

- ‘a.+ıla 572
‘a.+iyle 752, 1007 (36)
‘ayn-ı başîret aç- (Dey.) kalp gözüyle
görmek, aslını anlamak
‘a.-up 1302
‘ayn-i ‘ibret ol- Ar.+Ar.+T. ibret
kaynağı olmak
‘a.-alar 154
‘ayn-ı cihân-bîn ol- Ar.+F.+T.
cihanı gözleyen göz olmak
‘a.-a 40
‘ayn-i hayât Ar. hayattaki en kıymetli
şey
‘a. 553
‘ayn-i nûr Ar. göz nuru
‘a.1303
ayrı ol- ayrılmak, ayrı kalmak
a.-maz-ıdum 1460
ayruk / ayrık 1. yabancı, el, başkası
a.+ (ğ) mı 73
2. başka
a. 560 (2)
‘ayş Ar. yaşama
‘a.1389
ayvân Ar. köşk
a.+uñ 1493
az az
a.+ıdı 386
az eyle- az yapmak
a. 199, 1448
âzâd eyle- F.+T. kurtarmak
â.- 1448
âzâd et- / it- F.+T. kurtarmak
â.-di 861, 862, 866
â.-(d) üp 691 (4)
âzâd ol- F.+T. kurtulmak
â.-up 1408
â.-urdu 1150 (2)
azdır- kızdırmak, öfkelen-dirmek
a.-mağda 795
azher Ar. çok açık, besbelli
a.+idi 826
‘azîm Ar. kocaman, büyük
‘a. 349
‘a.+idi 349 (2)
‘azîmet it- Ar.+T. yolculuk yapmak
‘a.-(d) er 1094
‘azm Ar. karar, kesin niyet
‘a.+ine 345, 1059 (2)
‘azmüm ol- Ar.+T. niyet etmek
‘a.-dı 242
bâ- ızın F.+Ar. izniyle
b. 592
ba‘îd ol- Ar.+T. uzak olmak
b.-ur mı 1195
ba‘z Ar. birkaç, birtakım
b. 155, 430
b.+ı 432, 473 (4)
bâb Ar. 1. kapı
b. 240, 241, 219, 589, 781, 811,
812, 814, 1180, 1187, 1188
b.+ıla 580
b.+ından 453
b.+ını 970
2. bölüm
b.1269

3. kategori, onun gibi olanlar
b. 824 (16)
- bâb-1 fırsat açıl-** (Dey.) şans doğmak
b.-ur 971
- bâb-1 râz-1 pinhân açıl-** (Dey.)
gizli sırlar verilmek
b.-dı 1294
- bâb-1 telbis aç-** (Dey.) hile düşünmek
b.-ar 1346
- bâb-1 nifâkı aç-** (Dey.) kötülük
yapmak
b.-up 721
- baba** ata, peder
b.1465
- bâd** F. rüzgar
b. 238, 282, 283,489, 600, 602,
1226, 1233, 1072, 1396, 1481
b.+veş 62 (12)
- bâd- pâye** F. ayağına çabuk, hızlı
b.900
- bâd-şarşar** F.+Ar. sert rüzgar
b. 600
- bâd-âsâ** F. rüzgar gibi, çabuk
b. 294
- bâğ** F. 1. bahçe
b. 1, 12, 311, 316, 318, 802, 973,
974, 1015, 1048, 1058, 1080,
1085,1092, 1150, 1151, 1169,
1194, 1376, 1433, 1436
b.+ı 1434
b.+ ina 1398
b.+ inuñ 1134
b.+ uñ 887, 976, 980
2. cennet
b. 290
b.+ı 289, 1434
b.+ inñda 977
b.+ında 726
b.+ ından 1246
b.+ınñ 297
b.+ inuñ 1134 (35)
- bâğ u varağ** F.+Ar. güzellikler,
yeşillikler
b.+ın 305
- bâğ-1 hüsn** F.+Ar. mec. beden
b.+i 1288
- bâğ-1 kıdem** F.+Ar. ruhlar alemi
b.+de 1289
- bâğ-1 murâdına er-** (Dey.) isteğine
kavuşmak
b.-di 1452
- bâğ-1 nazm** F.+Ar. şiir bahçesi,
şiir kitabı
b.+umı 38
- bağışla-** göndermek, bağışlamak,
karşılıksız vermek
b.-mış-durur 173
b.- rsın 10, 13 (3)
- bâğî** Ar. asi
b. 1276
- bağla-** toplamak, kurmak
b.-r 1059
b.-yup 267 (2)
- bağrıñ del-** (Dey.) yaralamak
b.-er 1085

bağrı yağı eri- / bağrı yağın erit-

(Dey.) korku ve üzüntü içinde olmak

b.-miş 1209

b.-di 1355 (2)

bağruña baş- / bağrına baş- (Dey.)

göğsüne yaslamak, sevgiyle kucaklamak

b. 1126

b.-ar 558 (2)

bahâdır F < Mğ. yigit, cesur,

kahraman

b. 616

bahâne F. sebep, neden

b.1478

b.+yle 1489 (2)

bahâr Ar. güzellik

b. 297

bahâristân F. bağ ve bahçelik yer

b. 1194

bahâ F. kıymet, değer, fiyat

b.+sın1099

bâhir Ar. açık, aşikar

b. 776

baħr Ar. deniz veya büyük göl

b. 31,75, 1224, 1455

b.+ile 113

b.+uñ 360 (6)

baħr ol- Ar.+T. deniz olmak

b.-up 920

baħr-ı firâvân it- Ar.+F.+T. çok

ağlamak

b.-(d) üp 486

baħr-ı rahmet ol- Ar.+F.+T. bol

olmak, çoğalmak

b.-ur 228

baħr-ı ‘Ummân Ar. Umman denizi

b. 888, 1225 (2)

baħş F. 1. kısım, parça

b.+ıla 525

2. veren, bahşeden

b.+î idi 300 (2)

baħş-ende F. bağışlayan,veren

b. 6

baħt F. kader

b.+ı 308

baķ- görmek, bakmak, seyretmek,

aldırmamak

b.1326

b.-an 454,754

b.-arlardı 717

b.-arlarken 1147

b.-arsañ 97

b.-diñ 701,703

b.-ma 221

b.-mayup 723

b.-mazdı 1076 (yaklaşma

bildiren yardımcı fiil)

b.-up 696, 708, 906, 916, 1124,

1203, 1256, 1270 (19)

baķıl- bakılmak

b.-maz 1329

bâķî Ar. sonsuz, ebedi,

ölümsüzlük

b. 804, 949, 1501 (3)

Baķî‘ Ar. Medine’deki

- müslümanların ilk mezarlığı
b.+a 432
- bâl** F. kol, kanat
b. 21, 1254
b.+ı 234
b. 1221, 1253 (5)
- bâl açup uç-** (Dey.) ziyaret etmek
b.-mak 1451
- bâl u perver** T.+F. besleyici tatlı
b. 59
- bâl** Ar. kalp
b.+ı 1199
- bâlîn** F. yastık
b.+iydi 966
- bâl-perver eyle-** T.+F.+T. can
beslemek
c. 59b
- bâm-ı dehr** F.+Ar. dünya
b.+i 90
- baña** bana ("ben" zamirinin
yönelme hali)
b. 67, 316, 487, 511, 575, 576,
577, 671, 1007, 1122, 1132,
1204, 1205, 1224, 1230, 1300,
1380, 1488 (18)
- bar** varlık
b.+ını 221
- bâr ol-** Ar.+T. sadık olmak
b.-a 654
- bâr** F. 1. yük
b. 438, 1059
2. zaman
b. 652, 1361
3. yemiş
b.+ı 285b
4. Allah
b.+ı 189, 285, 588, 711, 1067,
1296
b.+ıda 95, 1223 (13)
- bâr-ı miñnet çek-** (Dey.) sıkıntı
çekmek
b.-meyesin 222
- bâr vir-** F.+T. yemiş vermek
b.-ür 9
- Bârî** Ar. yaratıcı olan, yaratan
b.+de 781
- bârân** F. yağmur
b. 569, 591, 256, 1475 (4)
- bârân dök-** (Dey.) çok ağlamak
b.-üp 1257
- bârân-ı luṭf** F.+Ar. rahmet
b.+ın 913
- bâr-ı gâh** bk bâr-gâh
- bâr-gâh** F. dergah
b.+ı 726
- bârî** F. hiç olmazsa
b. 1066, 1067 (2)
- barmaq** parmak
b.+(ğ) ına 823, 1353
b.+(ğ) ıla 365 (3)
- bâr-ver kııl-** F.+T. meyve veren
kılmak
b. 318
- baş-** sürmek, kapsamak, ayakla
çiğnemek, çıkarmak,
hucum etmek, saldırmak

- b.-anlar 226
b.-ar 175, 558
b.-ardı 164, 664
b.-arlar 633b
b.-up 622 (7)
- başar** Ar. göz
b. 744
b.+dır 226 (2)
- başarlar aç-** (Dey.) dikkatli olmak
b.-up 633
- başîret** Ar. gönül gözü
b. 1089
- baş 1.** kafa
b.+ı 325, 484,958,987, 1400
b.+ın 504
b.+ ina756, 898
b.+ında 899, 986, 1003
b.+ındaki 1002
b.+ ından 747
b.+ larını 634
b.+ um 1236
b.+ umuz 164
2. yönetme
b.+ına 167 (17)
- baş aç-** (Dey.) kafası çıplak, açık olmak
b.-uk 7
- baş kı-** (Dey.) eğilmek, secde etmek
b.-r 1260
- baş eg-** (Dey.) boyun eğmek
b.-mezdi 349
- başından tûğîñ eksik ol-** (Dey.)
cezalandırılmak
b.-maz 194
- baş çek-** (Dey.) önde olmak
b.-icek 469
- başta tacı ur-** (Dey.) yeşermek
b.-up 1071
- başdan aş-** (Dey.) taşmak
b.-up 886
- başımından aşır-** (Dey.) fazla yapmak
b.-ma 921
- başı tâcı** T.+Ar. çok itibar edilen
b.+yken 111
- başla-** başlamak
b.-dı 542
- bâtil** Ar. geçersiz, doğru ve
gerçeğe aykırı
b.1077
- bañ** Ar. karın
b.415
- bayağı it-** eski haline getirmek
b.-(d) e 1239
- Bayazıt** k.a. sultan Bayazıt
b.+uñ1486
- bâzâr** F. canlılık, gösteriş, görünüş
b.+ı 911
- bâzâr-ı kâsîd** F.+Ar. hesapta olmayan,
beklenmedik durum
b. 666
- be** F. ile
b.143
- bed** F. kötü
b.759
- bed-baht** F. bahtsız, talihsiz
c. 716, 828 (2)
- beden** Ar. kişi

- b.+den 1104
- bed-h^{âh}** F. kötülük isteyen, kötü niyetli
b. 194, 202 (2)
- bed-hû** F. huysuz, kötü huylu
b.166
- bed-nâm ol-** I. F.+T. kötü nam ile anılmak
b.-maz 94
II. kovulmak
b.-maz-ıdı 95 (2)
- bedr** Ar. ayın ondördü, dolunay
b.135, 1016
b.+i 293
b.+ile 1319 (4)
- bedr it-** Ar.+T. dolunay yapmak
d. (d) er 293
- bedr-i cemâl** Ar. ay gibi güzel yüz
b.+i 135
- be-her-hâl** F.+Ar. mutlaka
b. 105, 524, 1051 (3)
- behişt** F. cennet
b.+e 394
b.+ üñ 1440 (2)
- behre** F. pay, hisse, nasip
b. 351
- be-hüküm** F.+Ar. hükümlerle
b. 143
- bekâ** Ar. 1. ebedilik, ölümsüzlük
a. 407, 728
b.+da 512 (3)
2. devam, sebat, evvelki hal üzere kalmak
- b. 1042
- belâ** Ar. 1. tasa, gam, sıkıntı, felaket
b. 262, 1470
b.+da 67b
2. musibet
b. 1463
3. evet
b.+da 67 (5)
- belâ girdâbına düş-** (Dey.) sıkıntı içerisinde olmak
b.-üp 1210
- belâyı çek-** Ar.+T. cezaya çarptırılmak
b.-diyse 752
- belâgat** Ar. iyi ve güzel konuşma sanatı
b.+da 236
- belî** F. Ar < belâ evet, bilakis
b.168
- beliñ** korku
b. 972
- belür-** ortaya çıkmak
b.-üp 491
- ben** ben
b. 372, 698, 862, 863, 1109, 1237, 1308, 1310, 1379, 1466, 1460
b.+de 1111
b.+den 408, 1267, 1268
b.+em 410, 1005
b.+i 80, 119, 317, 419, 454, 513, 597, 613, 641, 673, 674, 675, 707, 761, 788, 1014, 1121,

- 1123, 1133, 1231, 1239, 1265,
1334
b.+üm 439, 840, 880
b. dağı 1219 (44)
- benât** Ar. hayvan yavruları
b.+ın 886
- bende** F. kul
d. 78, 230, 262, 849
b.+ ñüñ 79
b.+ ye 857
b.+yi 871 (7)
- bend** F. bağ, düğüm
b.+i 1472
- benefşe** F. menekşe, güzel kokulu
mor renkli güzel çiçek
b. 519, 1044 (2)
- beñze-** iki nesne veya kişi
arasında ortak yönler bulunmak
b.-r 225, 661, 661b
b.-r idi 352
b.-rdi 284, 348, 663, 1400 (8)
- beñiz** beniz, yüz rengi
b.+ (ñz) inde 665
- ber** F. meyve, yemiş
b. 300, 1058, 1080, 1376
b.+inden 286
b.+iydi 283 (6)
- ber ver-** / **vir-** F.+T. yemiş vermek
b.-medi 299
b.-ür 976 (2)
- ber yi-** / **ye-** F.+T. yemiş yemek
b.-yüp 974
b.-mişdür 1058 (2)
- berât** Ar. bir imtiyaz verildiğini
belgeleyen tuğralı ferman ya da
kağıt
b.+ın 1445
- berd** Ar. soğuk
b.+iñ 493
- berk** F. yaprak
b. 1193,1247
b.+i 300 (3)
- berî** Ar. kurtulmuş, uzak
b.+isin 26
b.+ydi 283 (2)
- berî ol-** Ar.+T. kurtulmak
b.-up 299
- ber** F. göğüs, sine
b.+ine 992
- berk** Ar. 1. şimsek
b. 162
2. ışık, pırıltı, parlak
b. 177, 853 (3)
- berr** F. göğüs
b. 1199
- berr** Ar. kara toprak
b.+de 75
b.+e 113 (2)
- besmele** Ar."Bismillahirrahmanirrahim"
'in kısa yazılışı
b. 1459
- beste** F. bağlanmış, anlatmaya
yetmez
b.120
- beş** beş sayısı
b. 408

- beşer** Ar. insan
b.+den 1101
- beşik it-** sallamak
b.- (d) üp 995
- beşîr ol-** Ar.+T. müjdelemek
b.-dı 1261
- beyâbân** F. çöl hayvanı
b. 169
- beyân it- / beyânî it-** Ar.+T. açıklamak,
ortaya koymak
b.-(d) e 1271
b.-(d) er 361
b.-(d) üp 507
b.- señ 1477
b.-(d) ebilmezler 797
- beyânî eyle-** Ar.+T. açıklamak,
anlatmak
b.-mişler 1382
- beyâz** Ar. beyaz, ak
b. 337
b.+ı 36
- beyt-i fâni** Ar. dünya
b. 144
- beyt-i ma‘mûr kı1-** Ar.+Ar.+T.
yenilemek, güzelleştirmek
b. 72
- beyit** Ar. iki dizeden oluşan şiir
parçası
b.+inde 247
- Beytü'l- Ĥarâm** Ar. Kabe
b. 337
- bezl** Ar. bol bol verme,
esirgemeksizin verme
b. 399
- bezl-i ĥûn** Ar.+F. bereketli sofrası
b.+ı 399
- bezm** F. meclis, topluluk
b.+e 963
- bırak-** terk etmek, yalnız koymak
b.-(ğ) up 771
- bî- âb** F. susuz
b. 1065
- bî-başîret** F.+Ar. basiretsiz, sezgisiz
b. 1083
- bî-ĥayâ** F.+Ar. hayasız
b. 749
- bî-ĥisâb** F.+Ar. sayısız
b. 80
- bî-nevâle** F.+Ar. yiyeceksiz
b. 75
- bî-nihâye** F.+Ar. sonsuz
b.1429
- bî-nihâyet** F.+Ar. sonsuz
b.1427
- bî-riyâ** F.+Ar. riyasız
b.+yı 255
- bî-şeker** F. şekersiz olan şey
b.+den 65
- bî-takrîb** F.+Ar. sebepsiz
b. 498
- bî-tekellûf** F.+Ar. zahmete girmeksizin
b. 76
- bî-yâr** F. dostsuz
b. 654
- bî-‘arâz** F.+Ar. kusursuz
b.+dır 25

- bî-başar** F.+Ar. basiretsiz
b.+dan 744
- bî-ber** F. yemişsiz
b.1070
- bî-bün** F. dipsiz
b. 227
- bî-cân** F. cansız
b. 92, 876 (2)
- bî-cân et-** F.+T. öldürmek
b.-mek 506
- bî-cân ol-** F.+T. cansız olmak
b.-urdu 817
- bî-çâre hâle dü-** (Dey.) çaresiz kalmak
b.-üp 490
- bî-dâr ol-** F.+T. uyanmak
b.-maya 657
- bî-dermân** F. dermansız
b. 1450
- bî-dest** F. elsiz
b. 871
- bî-dîn** F.+Ar. dinsiz
b. 677
- bî-fer ol-** F.+T. susuz kalmak,
hararet içinde olmak
b.-duğda 1441
- bî-gubâr et-** F.+Ar.+T. tozsuz,
topraksız hale getirmek
b. 61
- bî-ḥad** F.+Ar. sonsuz
b.1098, 1270, 1282, 1312, 1354,
1381 (6)
- biḥamdi'l-lah** Ar. Allah'a hamd
b. 1236
- bihâr** Ar. denizler
b. 1456
- bî-ḥavf** F.+Ar. korkmadan, korkusuz
b. 1320
- bî-ḥayâ** F.+Ar. hayasız
b. 677
- bî-ḫadr** F.+Ar. değersiz
b. 654
- bî-kes** F. kimsesiz
b. 654
- bil-** bilmek, anlamak, tanımak
b. 683
b.-emezsiz 988
b.-en 952, 1007
b.-en 937 (Allah)
b.-enler 1382
b.-di 543
b.-düm 22, 73, 1228
b.-icek 648, 1358
b.-men 73, 962, 1323
b.-ür 6, 1356, 1357
b.-ürem 1496
b.-ürmisin 960
b.-ürsin 15, 1011
b.-meye 951
b.-meyüp 1222
b.-mez 22, 961
b.-ebilmezler 797 (yeterlilik
bildiren yardımcı fiil) (27)
- bildür-** haber vermek, söylemek
b.-di 937, 1007 (2)
- bile 1.** beraber
b. 590, 882, 901, 1406

2. ile
b.1064 (5)
- bilin-** anlaşılmaq, bilmek,
öğrenilmek, farkında
olmaq, anlamak,
öğrenmek
b.-di 508, 637, 781
b.-medi 1172
b.-üp 416, 508, 706, 780, 1042,
1179 (10)
- bîmâr** F. hasta
b.+a 287
- bî-mecâl** F.+Ar. mecalsız,
kuvvetsiz
b. 759
b.+î 508 (2)
- bî-mecâl et-** güçsüz etmek
b. 759
- bî-mişâl** F.+Ar. eşsiz
1025
- bin** ben
b.+im 214
- biñ** bin sayısı
b. 145, 961, 1153, 1290, 1309,
1310, 1320, 1428
b.+ inde 1057 (9)
- biñ cân ver-** (Dey.) pek ziyade arzu
etmek
b.-meye 1320
- biñ yaşa-** (Dey.) çok yaşamak
b.-r dı 1153
- bîn** Ar. bölge
b. 42
- bînâ** F. gören, görücü, göz
b. 708, 806 (2)
- bînâ eyle-** F.+T. görmesini sağlamak
b. 708
- bînâ it-** F.+T. görmesini sağlamak
b.-(d) e mi 806
- binâ** Ar. yapı
b.+sı 603
- bî-nevâ** F. nasipsiz
b.+ ñı 402
b.+nuñ 848 (2)
- bî-nûr** F.+Ar. nursuz
b. 683
- bî-pâk** F. 1. kirli
b. 984
2. huzur içinde, rahat
b. 1416
3. zararsız
b. 1411 (3)
- bir** 1. bir (sıfat)
b. 35, 38, 45, 50, 54, 73, 78, 94,
99, 100, 104, 122, 128, 129,136,
139, 152, 173,179, 227, 228,
266, 268, 269, 271, 278,
279,286, 294, 307, 330, 335,
336, 337, 341, 344, 345b,
347,348, 352, 362, 379, 395,
396, 415, 426, 433, 446, 463,
476, 475, 478, 482, 491, 523,
532 ,534, 544, 550, 559, 565,
604, 607, 615, 618, 620, 642,
652, 660,661, 662, 663, 693,
694, 694,703, 704, 723, 738,

- 741, 745, 767, 772, 791, 798,
805,806, 815, 820 , 823, 827,
827b, 828,830, 830, 846, 874,
890, 895, 898, 900, 923, 927,
929, 930, 938, 943, 944, 945,
946, 952, 964, 971, 973, 976,
980, 981, 982, 984,982,989, 994,
1009, 1010, 1059, 1069, 1070,
1071, 1075, 1087, 1094, 1097,
1098, 1103, 1104, 1106, 1117,
1122, 1125, 1128, 1149, 1170,
1175, 1198, 1201, 1207, 1208,
1211, 1212, 1217, 1224, 1227,
1254,1276, 1306, 1310, 1315,
1343, 1344, 1347, 1359, 1362,
1383, 1389, 1396,1459, 1463,
1496
- 2. bir, herhangi bir, biri**
b. 1005
b. nice 345
b. ân 169
b. bir 54, 864,1189
b.+i 738, 808, 1066, 1184
b.+idir 329
b.+in 1057
b.+inde 1063
b.+ini 298
b. kez 257
b. kaç 1422
b. biriñüze 941
b.+isi 831, 831b, 992, 1184
b.+isine 732
b.+birine 430, 585, 932, 1395
- 3. tek**
b. 14
4. eş, denk
b.+dürür 1008 (196)
- biraz** azıcık
b. 1107, 1479 (2)
- birbirine cem' ol-** T.+Ar.+T. bir
araya gelmek
b.-mayup 931
- bir adım it-** (Dey.) tek adımda
gitmek
b.-(d) erem 1307
- birer** tek tek
b. 340
- birûn** F. dış, dışarı
b.+ı 1045
b.+um 418 (2)
- bisât** Ar. halı, döşeme
b. 382, 1394
b.+ı 1395 (3)
- bî-şebât** F.+Ar. kararsız
b. 889
- bî-şebât et-** F.+Ar.+T. yerinde
durdurmamak
b.-di 886
- bî-sebeb** F.+Ar. sebepsiz
b. 677, 678, 798 (3)
- bî-sûd** F. boş, faydasız
b. 1480
- bî-sûd ol-** F+T. faydasız olmak
b.-dı 751
- bit-** yeşermek
b.-er 279

bitür- yerine getirmek, yapmak	421,428, 429, 433,436,439, 442,
b.-e 1248	444, 447, 468, 481, 488, 489,
b.+en 1248 (2)	490, 498, 512, 514, 524, 528,
bî-vaḥşet F.+Ar. korkusuzca	530, 533, 536, 556,567, 572,
b.1419	579, 579, 598, 611,612, 613,
biz biz	616,632,635, 636, 654, 675, 679,
b. 948	683, 693, 698, 701, 721, 725,
b.+i 592, 947	732, 744, 748, 751,752 ,775,
b.+im 774	778, 780 ,782, 793, 794, 800,
b.+üm 915, 1404	801, 809, 819, 824, 827, 837,
b.+ümle 778 (7)	851,861, 864, 865, 871, 877,
bî-zûr F. meşakkatsiz	906, 908, 909, 915, 923, 942,
b. 1128	943, 954, 988, 997, 999, 1004,
bi'z-zât Ar. şahsen, şahsı	1005, 1006, 1007, 1051, 1039,
b.1428	1051, 1059, 1065, 1068, 1077,
boyan- erişmek, ulaşmak	1078, 1078b, 1081, 1082, 1097,
b.-dı 584	1098, 1105, 1107, 1108, 1117,
boz- olumlu bir işi geçersiz	1120, 1143, 1125, 1131, 1158,
duruma sokmak	117, 1213, 1219, 1227, 1228,
b.-madı 1349	1231, 1232, 1233, 1234, 1235,
bozul- bozulmak, kaybolmak	1238, 1258, 1260, 1265, 1266,
b.-muş 303	1266b, 1269, 1283, 1278, 1284,
bölük kısım	1288, 1293, 1299, 1311, 1311.
b.791	1311b, 1325, 1331, 1346, 1351,
böyle bu türlü, bu tarzda	1357, 1360, 1375, 1382, 1409,
b. 379, 1065, 1280 (3)	1413, 1416, 1433,1434, 1454,
bu bu (sıfat)	1469, 1479, 1480, 1482, 1485,
b. 2, 21, 31, 42, 45, 51, 52, 53,	1489, 1491 (191)
53b, 69, 144, 184, 203, 223, 235,	bu bu (şahıs zamiri)
236, 239, 240, 242, 260, 262,	b. 244, 533, 666, 857, 907, 915,
248, 293, 301, 305, 329,331,	1000, 1001, 1001b, 1077 ,1332,
344, 345, 360, 370, 371,	1382, 1414 (13)
373,388, 401, 403,411, 414,	bu Bekr-i Siddîk Hz.Ebubekir

- b. 322, 423 (2)
- bu** böyle
- b.+ idi 622
- bu bu** (işaret zamiri)
- b. 130, 130b, 522, 1432, 1433b
- b.+ durur 79, 343, 1450,
- b.+dur 792, 860, 949, 1167,
- 1296, 1313, 1492 (15)
- buğz** Ar. gizli kin
- b. 669, 722
- b.+ıla 789 (3)
- buğz u 'ișyân et-** Ar.+Ar.+T. karşı
gelmek,baş kaldırmak
- b.-tiğičün 196
- buğar** Ar. ısı etkisiyle sıvıların gaz
durumuna geçmesi
- b. 680
- Buğayra** k.a. Buğayra
- b. 350
- bul-** bulmak, erişmek, olmak,
kavuşmak, ulaşmak, kazamak,
sahip olmak, görmek
- b.-a 44, 207, 209, 364, 1444
- b.-alar 480
- b.-an 422
- b.-asın 83
- b.-dı 376, 636, 713, 1194, 1427
- b.-dum 656 (yaklaşma bildiren
yardımcı fiil)
- b.- dığičun 105
- b.-ıcağ 764
- b.-madılar 481
- b.-masın 1360
- b.-sun 1316
- b.-up 374, 544, 720, 1099,
1389
- b.-ur 973, 980, 1073
- b.-urdu 289
- b.-urlar 482, 929
- b.-urlardı 523 (31)
- bulınan-** var olan
- b.+dan 385
- bulun-** çözüme kavuşmak,
bulmak, bulunmak, kalmak
- b.-madı 485, 602
- b.-maz 339
- b.-muş idi 1054
- b.-ur idi 531 (5)
- buluş-** rastlamak
- b.-ur 850
- buluşdur-** kavuşmak
- b.-up 435
- bu bu** (zamir)
- b.+ña 1168, 1218
- b.+nda 234, 235
- b.+ndan 969
- b.+nı 45, 432, 652, 655, 914,
961, 1079, 1276, 1291, 1326
- b.+nlar 52, 791
- b.+nlara 802
- b.+nlaruñ 683,805
- b.+nuñ 653, 743, 834,
1167, 1218, 1268
- b.+nuñ-ıla 1461 (27)
- bura** bahsi geçen yer, durum
- b. da 549

- b. ya 778 (2)
- burc** Ar. gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad
b. 135, 456, 763, 1031
b.+ında 1036
b.+ındadı 135
b.+ınuñ 810 (7)
- burc-ı âbî** Ar.+F. balık ve akrep burcu
b.+ye 903
- bustân** F. bahçe
b. 311, 492
b.+uñ-durur 1001 (3)
- bûy** F. koku
b.1285
b.+ın 887 (2)
- bûyın al-** F.+T. koku salmak
b.-dı 1436
- bûyın it-** F.+T. koku sürmek
b.-(d) üp 525
- buyrul-** emredilmek, emir verilmek
b.-ur ise 1495
b.-ursa 1494 (2)
- buyur-** söylemek
b.-dı 938
- bühtân** Ar. iftira, yalan
b. 369
- bülbül** Ar. güzel sesle öten ve çok sevilen kuş
b. 429, 436, 1048, 1314, 1364, 1393
- b.+den 1460
b.+i 472
b.+ ler 235
b.+ lerinden 407
b.+ü 1177 (11)
- bülbül-i bâğ-ı cinân** Ar.+F.+Ar. Hz Ebubekir
b.+a 429
- bülbül-i bâğ-ı fütüvvet** Ar.+F.+Ar. Hz Ebubekir
b. 436
- bün** F. dip
b. 476
- bün-gâh** F. içine para, eşya ve yolculuk malzemesi konulan oda, yer, çadır
b. 438, 1059 (2)
- bünyâd** F. temel, esas
b. 168, 611 (2)
- bünyâd ur-** F.+T. temel atmak
b.-ur 598
- bünyân** Ar. 1. yapı, bina
b. 93, 928
b.+e 347
2. dış görünüş
b. 928 (4)
- bürhân** Ar. delil
b. 370, 670, 776, 1017 (4)
- bürrân** Ar. bilenmiş, keskin
b. 659, 945 (2)
- büt-perestân** F. puta tapanlar
b. 363
- büyût** Ar. evler

- b.+ uñ 603
- câ(y)** F. yer, mekan
c. 440, 950, 980, 983, 1148
c.+e 981
c.+um 612b (7)
- câ it- / câyn it-** F.+T. yer etmek
c. (d) üp 142, 626 (2)
- câ kı1-** F.+T. mekan yapmak
c. 612
- câyı ol-** F.+T. mekanı olmak
c.-a 1317
- câh** Ar. yüksek makam ,onurlu
mevki
c.+ına1041
- câhil** Ar. bilmez, bilmeyen
c. 798, 1075
c.+idi 1075 (3)
- cahîm** Ar. cehennem
c. 1316
- câm-ı şafâ** F.+Ar. mutluluk şarabı
c.+yı 729
- câmi'** Ar. 1. içinde bulunduran,
kuşatan, barındıran
c. 684, 813
2. müslümanların içinde
namaz kılıp ibadet ettikleri yer
c.+de 49 (3)
- câmi'-i şehri ma'âni kı1-**
Ar.+F.+Ar.+T. bütün sırları
içine almak
c. 48
- cân** F. 1. kişi, insan
- c. 313, 408, 434, 434b,
874, 994, 1426, 1479
c.+a 1495
c.+ı 503
c.+uñ 1247 (Hz Hüseyin)
2. ruh, hayat
c. 54, 262, 312, 407, 715, 766,
779, 945, 983, 1008, 1286
c.+ı 67, 500, 747
c.+ın 1446
3. beden
c. 672, 787
c.+ı 503, 262
c.+um 1489
c.+ıñı 1361
4. can, ruh
c. 102, 116, 1361
c.+ı 747
c.+ıla 736, 1322
c.+ım 639
c.+ıñ 223, 701
5. gönül, samimiyet
c. 800
c.+ı 865, 1273
c.+dan 756, 994
c.+ıla 441, 992
c.+ın 969, 971
c.+ına 756, 657
c.+uñ 1287
6. derviş, eseri yazan
c.+a 27
7. dost, sevgili,
Hz Muhammet

- c.+a 439
c.+ı 546
8. kendisi
c.+a 699
c.+ı 757, 925
9. nefis
c.+a 702
10. kişi, çocuk
c.+ı 992 (61)
- cân ver- / cân vir- / cânı vir- / cânı ver-**
(Dey.) I. ruhu teslim etmek,
ölmek
c.-em 1439
c.-mek-durur 1218
c.-ürdi 821
II. yaşatmak, canlı hale
getirmek, diriltmek
c.-mek 1218
c.-en 833
c.-ürdi 292
III. kullanılabilir hale getirmek,
canlandırmak
c.-di 875
IV. kendini feda etmek
c.-mez 757 (8)
- cân at-** (Dey.) I. can vermek
c.-up 427
II. yürekte istemek
c.-up 1262 (2)
- cân bul-** (Dey.) canlanmak, kendine
gelmek
c.-up 1253
- cânî** Ar. adam öldüren, katil
- c.+nüñ 875
cânı yerine gel- (Dey.) sağlığına
kavuşmak, dirilmek
c.-üp 500
cânın yak- (Dey.) üzülmek, acı
çektirmek
c.-ar 969
c.- arken 971 (2)
cânını al- / cânın al- (Dey.) öldürmek,
yok etmek
c.-mak 1218
c.-ayın 656 (2)
cân-ı ‘âlem F.+Ar. Hz Ömer
c.+ iñ 546
cân-fezâ F. gönle ferahlık veren
c.+idi 1385
cân-ı kevineyn F.+Ar. Hz
Muhammet
c. 1288
cansız zayıflık
c.+lıdır 506
cân-sitân F. can alıcı
c.+e 663
c.+ı 179 (2)
cârı ol- Ar.+T. komşu olmak
c.-ur ise 449
cârî F. kullanılan
c. 1286
cârî et- F.+T. akmak
c.-di 574
câvidân F. ebedi, sonsuz
c.+ı 1213
cebel Ar. dağ

- c. 630
c.+den 629 (2)
- Cebrâ'il** Ar. Allah ile peygamber arasında iletişimi sağlayan büyük melek
c. 1267
c.+ üñ 124 (2)
- cedd** Ar. ata, dede
c.+i 1191
c.+idir 1377
c.+inüñ 1192 (3)
- cefâ** Ar. eziyet, sıkıntı
c. 1085
- cehennem** Ar. ahirett günahkarların azap gördükleri yer
c. 1315, 1317, 1325
c.+den 861, 1445 (5)
- celâl** Ar. ululuk
c. 506
- cem'** Ar. 1. topluluk
c. 773, 780, 901, 1098, 1102
c.+a 501, 1416
c.+ uñ 769, 1413
2. toplama, bulundurma
c. 684
3. toplanma, meclis
c.+e 130 (11)
- cem' it-** Ar.+T. toplamak
c.-(d) er 616
- cem' ol-** I. (karı-koca) bir araya gelmek
c.-madan 999
II. toplanmak
- c.-up 890, 1055 (3)
- cem'i cümle** Ar. herkes
c. 772
- cem'iyet** Ar. topluluklar
c. 1227, 1419 (2)
- cemâ'ât** Ar. topluluklar
c. 1410
- cemâl** Ar. 1. yüz, yüz güzelliği, görüntü
c. 86, 461, 1194
c.+i 41, 135, 1199, 1434
c.+in 109, 355, 501, 718, 1192, 1316, 1319
c.+ üñ 1163
2. kusursuzluk, noksansızlık
c. +üñ 400 (16)
- cemâlin yerlere sür-** (Dey.) yüzünü yere sürmek, şükretmek
c.-di 109
- cemî'** Ar. cümle, bütün
c. 1038, 1309 (2)
- cenâ'ib** Ar. yedek olarak tutulan binek hayvanı
c. 1055
- cenâb** Ar. 1. şeref, onur, saygınlık
c. 376, 422, 423, 457, 1025, 1132, 1321, 1428 (8)
- Cenâb** Ar. Allah
c.+ı 747
- Cenâb-ı bî-mişâl ü lâ-yezâl**
Ar.+F.+Ar.+Ar. Allah
c.+e 1025
- Cenâb-ı Hâk** Ar. Allah

- c.+a 1439
c.+da 422, 637, 1279 (4)
- Cenâb-ı hâzret** Ar. Allah
c.+e 735
- Cenâb-ı hâzret-i bu bekr-i şiddîk**
Ar. Hz Ebubekir
c. 423
- cenâb-ı Hâzret** Ar. Hz Osman'ın
huzuru, önü
c.+ inde 696
- Cenâb-ı Ka'be** Ar. kutsal Ka'be
c.+ye 1171
- Cenâb-ı Kibriyâ** Ar. Allah
c.+dan 1122
- Cenâb-ı lâ-yezâle** Ar. Allah
c. 740
- Cenâb-ı Murtaşâ** Ar. Hz Ali
c.+ya 939
- Cenâb-ı şîr-i Yezdân** Ar.+F.+F.
Hz Ali
c.+a 948
- cenâbınca** yanı sıra,yan
c. 1055
- ceng bk cenk**
- cenân** Ar. gönül, yürek, kalp
c.+ı 349, 704,1047
c.+ım 639
c.+um 68 (5)
- cenk** F. savaş
c. 248
- cennet** Ar. 1. ahirette mü'minler
için ayrılan mekan
c. 142, 283, 456, 689, 715, 1194
- c.+ ünde 1132
2. bahçe
c. 713 (8)
- cennet-mekân** Ar. mekanı cennet
olan
c.+e 694
- cerh** Ar. yara
c.+i 1002
- cevâb** Ar. bir soruya karşı
söylenilen söz
c. 508
c.+a 1267
c.+ı 358 (3)
- cevâbı vir-** Ar.+T. açıklamak,
söylemek
c.-eler 1323
c.-ür 1186 (2)
- cevâb al-** Ar.+T. yanıt bulmak
c.-dı 1479
- cevâhir** Ar. cevherler
c. 1272, 1455 (2)
- cevher** Ar. 1. kendi nefsi
olan şey, öz, zat
c. 10
c.+dir 360
c+ in 529
c.+în 1090
c.+înüñ 359
2. maya, öz, iç
c.+lerine 232
3. kendi kendine bir varlığı olup,
gerçekleşmesi için başka bir
varlığa ihtiyaç olmayan

- c. 25 (7)
- cevher-i cân** Ar.+F. ruh, hayat
c. 10, 742
- cevşen** Ar. zırh
c.+in 896
- Ceyhûn** Ar. ırmak, büyük nehir
c. 476, 517, 730, 849, 1210 (5)
- cezâ** Ar. suç ve kabahat sonunda verilen hüküm
c. 860
- cezîre** Ar. ada
c. 1224
- Cibrîl** Ar. Cebrail
c. 1272, 1280, 1286, 1299
c.+e 1282 (5)
- Cibrîl-i a'zâm** Ar. Cebrail
c. 1250
- Cibrîl-i hâzret** Ar. Hz Cebrail
c. 1026
- ciger** F. yürek
c. 1274
- ciger kanyyla beslen-** (Dey.)
kıpkırmızı olmak
c.-mişdi 1274
- ciger-güşen** F. pek sevgili şahıs veya kimse
c. 1303
- cihân** F. 1. kainat, evren, dünya, alem
c. 25, 41, 166, 168, 540, 889, 1022, 1029, 1366, 1478, 1487
c.+a 73, 90, 152, 228, 230, 460, 573, 1046, 1137, 1141, 1142
- c.+e 154, 171, 834, 1125, 1358, 1372
- c.+ı 48, 179, 213, 427, 521, 541, 691, 920, 1157, 1163, 1213, 1293, 1307
- c.+ in 312, 655
- c.+ in 213
- c.+ uñ 1018, 1032, 1041, 1061, 111
2. yeryüzü
c. 889
3. dünya, alem, herkes
c.+ı 513 (51)
- cihâna gel-** (Dey.) dünyaya gelmek
c.-düm73
- cihâna yüz tut-** (Dey.) doğmak
c.-dı 1142
- cihânı tut-** (Dey.) I. yer, yurt etmek
c. 213
- II. dünyaya nam salmak
c.-a 41
- III. dünyayı kaplamak
c.-a 48
- IV. dünyaya meydan okumak
c.-muşdur 179 (4)
- cihân-bân** F. cihanı gözeten, koruyan, Allah
c. 193
- cihân-bîn** F. cihanı gözleyen
c. 40
- cihân-penâh** F. padişah
c.+ in 1501

- cihât** Ar. taraflar, yönler
c.+a 97
c.+ı 20, 1162 (3)
- cim** Ar. ‘cim’ harfinin adı
c. 50
- cinân** Ar. cennet, cennetler,
bahçeler
c. 68, 85, 407, 438, 726, 1446
c.+e 424, 1234
c.+ı 282, 427, 802, 897, 1389
(13)
- cinânı me’vâ et-** Ar.+Ar.+T. cennete
gitmek, cenneti mesken tutmak
c.-di 427
- cirm** Ar. büyüklük, hacim
c.+inde 1277
- cism** Ar. beden, gövde
c. 766, 1161, 1252, 1298
c.+i 512
c.+in 431, 679, 962
c.+indeki 495
c.+ini 1247
c.+üm 439
c.+ümi 443
c.+ üñ 501
c.+i 303 (14)
- civâr** Ar. etraf, yan
c. 448, 784 (2)
- cûd** F. cömertlik
c. 330
- cum’a** Ar. toplanma
c. 624
- cû(y)** F. nehir, ırmak, çay
c.+a 482, 483, 916
c.+veş 483, 490 (5)
- cübbe** Ar. hocaların giydikleri üst,
elbise
c. 897
- cühûd** Ar. aşırı inkarcı
c. 808
- cümle ‘âlem** Ar. herkes
c. 74, 288, 1259 (3)
- cümle** Ar. bütün, hep, hepsi
c. 18, 26, 46, 74, 130, 138, 186 ,
201, 288, 303, 308, 341, 391,
392, 397, 423, 437, 444, 513,
586, 603, 635, 770 , 806 , 864,
915, 1011, 1055, 1057, 1063,
1067, 1111, 1205, 1213, 1226,
1248, 1370, 1409
c.+sine 590
c.+sinden 329 (40)
- cümle-i zât** Ar. yaratılan herşey
c. 5
- cünd** Ar. asker topluluğu, asker,
ordu
c. 258, 459, 617, 632
c.+e 631
c.+i 620, 622 (7)
- cünd-i Hâk** Ar. İslam ordusu
c. 633
- cünne** Ar. kalkan
c.+yi 263
- cünûd** Ar. askerler
c. 249
- cür’et it-** Ar.+T.+T. cesaret

- etmek
c. er olsañ 1351
- cürm** Ar. kabahat, suç, günah
c. 880
c.+ ümüz 839 (2)
- cürm-ehli** Ar. günahkar
c. 81
- cüsm** Ar. beden
c.+üme 612
- cüst u cû** F. araştırıp sorma
c.+ya 482
- cüvân** F. genç, taze, yiğit,
delikanlı
c. 924, 929
c.+ı 482, 937 (4)
- çağır-** haykırmak
c.-ur 487
- çâh** Ar. kuyu
ç. 1041, 1317 (2)
- çâk** F. kırık, yarık
ç. 253, 586 (2)
- çâk it-** F.+T. parçalamak
ç.-(d) er 1257
- çâk kııl-** F.+T. yaralamak, üzölmek
ç.-urlar 426
- çâker** F. köle, cariye, kul
ç.+ iyem 1109
- çâre bul-** / **çâre bulun-** (Dey.) çözümlük
bulmak
ç.-masın 745
ç.-madı 485 (2)
- çâre dile-** (Dey.) yardım istemek
ç.-düm 1119
- çâr-erkân** F. dört eleman (has odabaşı, silahdar, çuhadar, rikapdar)
ç .+ı 1032
- çarh** F. 1. gökyüzü, sema
ç.+a 12, 212, 218, 349
ç.+uñ 135, 1192
2. dünya
ç. 204, 1186
ç.+ınuñ 1336
3. tekerlek
ç. 1464 (10)
- çarh -ı berîn** F. gökyüzü, sema
ç.+ı 147
- çarh-ı devrân** F.+Ar. dünya
ç. 210
- çarh-ı eflâk** F.+Ar. dünya
ç. 19, 185 (2)
- çarh-ı gevher** F. dünya
ç. 293
- çâr-sû** F. dört tarafı bulunan şey
ç.+yın 1436
- çâr- yâr** F. dört dost, dört halife
ç. 190, 1032
ç.+ı 189, 1480
ç.+ıñ 1436 (5)
- çâr-yârı ol-** F.+T. dost olmak
ç.-dı 101
- çek-** bir şeyi bulunduğı veya korunduğı yerden çıkarmak, yaklaştırmak, sürmek
ç. 1089
ç.-üp 659, 992 (3)

- çekil-** sunulmak, toplanmak
ç.-di 382
- çemen** F. otlarla örtülü yer, çimen
ç. 1390
- çengel** F. kanca
ç. 662
- çerâ** bk çirâ
- çerâğ** F. kandil, mum ve benzeri
aydınlatma aracı
ç. 999
ç.+um 676 (2)
- çerâ-gâh** F. çayır, otlak
ç. 1401
ç.+ına 1408, 1423 (3)
- çerâğ-ı şem‘i rahmet** F.+Ar.+Ar. Hz
Hasan
ç. 1108
- çeşm** F. göz
ç. 1264
ç.+i 512, 1282, 1348
ç.+in 1310, 1420
ç.+üme 943, 1089 (8)
- çeşmini hağdan ır-** F.+Ar.+T. bakılması
doğru olmayana bakmak
ç.-up 705
- çeşme** F. pınar, su kaynağı
ç. 276
- çeşme-i cân** F. ab-ı hayat, Hz
peygamber
ç. 276
- çevgân** F. sopa, değnek
ç. 442
ç.+ı 174
- ç.+idi 463 (3)
- çık-** çıkmak, çıkarmak,
yükselmek, yeşermek,
yukarıya doğru ilerlemek,
ayrılmak, belirmek, gitmek,
akmak
ç.-ar 571, 903, 1246
ç.-madı 565
ç.-mağa 46
ç.-sa 753
ç.-up 467, 561, 627, 660,
849, 1060, 1172 (13)
- çıkâr-** çıkarmak, koymak,
yükselmek, uzaklaştırmak
serbest duruma getirmek,
ç.-an 555, 1069
ç.-ır 9
ç.-dı 104, 141, 251, 888
ç.-dılar 1234
ç.-up 448, 1333, 1467
ç.-ur 794, 1251
ç.-urdum 1455 (14)
- çift ol-** evlenmek
ç.-dı 998
- çigne-** ayakla basmak, ezmek
ç.-r idi 165
- Çîn** y.a. Çin
ç.+de 272
- Çînî** Çin’e ait
ç.+1397
- çirâ** F. nasıl, niçin
ç.+dan 26
- çoğal-** üremek, sayıca artmak

- ç.-up 147
- çok** 1. çok, pek fazla
ç. 117, 293, 905, 911, 1222, 1312
ç.+dur 839, 1453, 1453
2. bir çok
ç. 1119 (10)
- çokdan** uzun süre
ç. 1235,1451 (2)
- çokluk** bir çok kez, çoğu kere
ç. 384, 941 (2)
- çün u çerâ** F. nasıl ve niçin
ç.+dan 26
- çü** F. 1. gibi
ç. 279, 292, 386, 395, 491, 497, 518, 895, 946, 1022, 1160, 1163, 1171, 1273, 1420
2. için,..den dolayı,..dığı için,
...dığı zaman,..inceye kadar
ç. 67, 110, 189, 243, 703, 936, 1169, 1207, 1228, 1280, 1324, 1377, 1464, 776
3. kadar
ç. 245
4. eğer
ç.171
5. sonunda
ç. 475
- 6....dan sonra
ç. 1409 (33)
- çün** F. 1. gibi
ç. 27, 55, 112, 199, 254, 282, 342, 370, 380, 473, 483, 484, 485, 499, 509, 537, 600, 618, 620, 659, 755, 766, 769, 781, 837, 897, 924, 934, 977, 982, 993, 1051, 1126, 1226, 1246, 1247, 1257, 1286, 1304, 1388, 1396, 1481,
2. için, ..den dolayı,..inca,..ince
ç. 84, 102, 106, 146, 151,152, 194, 336, 463, 481, 533, 536, 557, 602, 707, 717, 1003, 1068, 1112, 1222, 1224, 1127, 1219, 1220, 1294, 1405, 1436, 1479
3. sonunda
ç. 619
4. da, de
ç. 1140,1407
5. çünkü
ç. 427, 701, 719, 753, 862, 1417
6. ile
ç. 767 (82)
- çünki** için, dolayı
ç. 1131, 1223 (2)
- çünkim** çünkü
ç. 1039
- çürî-** zarar görmek
ç.-sün 754
- da** dahi, bile
d. 644, 1131, 1158, 1167, 1185, 1248 (6)
- da'vâ** Ar. bir şeyi iddia etme
d.+ya 370, 1331 (2)
- da'vet** Ar. çağırma

- d.+ile 1411
- da'vet et-** Ar.+T. çağırmaq
d.-di 939, 947
d.-señ 1410
d.-er 368, 1415, 1403 (6)
- dâ'im** Ar. devam üzere
d. 19, 217, 318, 716, 1043, 1444
d.+se 692 (7)
- dâ'im it-** Ar.+T. sürekli yapmak
d.-(d) e 1492
- dâ'im tır-** (Dey.) daim olmak,
varlığını sürdürmek
d.-ursa 1214
- dâ'imâ** Ar. sürekli
d. 106, 197, 689 (3)
- dâ'imen** Ar. her zaman, sürekli
olarak
d. 1378
- dâd** F. sızlanma, feryat
d. 668b/2
- dâd it- / et-** F.+T. I. adaletle
hükmetmek
d.-(d) üp 861
II. yardım etmek
d. 668 (2)
- dâd-güster** F. adaletli
d.1474
- dadı ver-** tatlandırmak
d.-mişdi 465
- dâfi'-i semm-i hem** Ar.+Ar.+T. zehir
giderici
d.+idi 287
- dâğ** F. iz bırakan yara
d. 1477
- dâğ ur- / dâğı ur-** (Dey.) yaralamak
d.-up 1276
d.-ur idi 164 (2)
- dâğ-ı ğam** F.+Ar. üzüntü, keder
d. sürekli
- dağı 1.** de, da
d. 408, 980
2. de, bile
d. 610, 967
3. artık, bundan böyle
d. 536, 863, 907, 1296
4. bundan da başka
d. 1428
5. bundan dolayı
d.1119
6. da, de, dahi
d.180, 192
7. daha
d. 133, 331, 333, 911, 1171,
1243, 1289
8. hatta, daha
d. 332
9. başka
d.1198
10. ve de
d. 1122
11. bundan başka, gayrı
d. 48, 138, 550, 946, 979, 1443
12. daha da
d. 909 (29)
- dâhil ol-** Ar.+T. I. girmek
d.- duğda 1127

- II.** yer almak, içinde bulunmak
d.-mağa 927 (2)
- ḍakâ'ik** Ar. anlaşılması güç ve ince dikkat isteyen konular
d. 1048
- dal** Ar. dal harfî
d. 105
- dal ol-** Ar.+T. iki büklüm olmak
d.-up 39
- ḍalâl** Ar. yoldan çıkma
d.+e 195
- ḍalâlet** Ar. 1. doğruluktan şaşmak, kötülük
d. 151
2. yanlış yol
d. 149 (2)
- dal-ı zülf** T.+F. saç teli
d.+ine 39
- dâm-ı telbîs kur-** F.+Ar.+T. tuzak kurmak
d.-arlar 795
d.-ar 1357 (2)
- dâmâd** F. evliliğe hazır genç
d. 1033
- dâmâd-ı şânî** F.+Ar. Hz Osman
d. 762
- dâmân / dâmen** F. etek
d. 1245
d.+ı 1114
d.+üm 881 (3)
- dânâ** F. bilen, bilici
d.+dır 1474
- dâne** F. 1. tohum
d. 565
2. tane, parça
d.1275 (2)
- dân** F. tane
d.+ıñ 300
- dâr** Ar. ülke, memleket, harfin adı
d. 675
- dar it-** zindan etmek
d.-(d) en 852
- dar ol-** sıkıntılı hale gelmek
d.-dı 601
- ḍarb** Ar. 1. vurma, dövüş
d. 822, 926
2. güçlü parlaklık
d.+ı 175 (3)
- ḍarb-ı sahtı ye-** (Dey.) dış yüzeyi etkilenmek, görüntüsü bozulmak
d.-miş 307
- dâr** Ar. 1. ev
d. 278, 852, 1440, 1149, 1149b
d.+ı 338
d.+ına 1127
d.+ında 715
2. Kabe'nin iç kısmı
d.+ına 339 (9)
- dâr-ı huld** Ar. cennet, sekiz cennetten biri
d.+e 404, 764 (2)
- dârü'l-ḳarâr et-** Ar.+T. kıyametten sonraki yeri belirlemek
d. 786

- Dâvud** k.a. Davud peygamber
d. 125, 1084 (2)
- dâye** F. dadı, bakan, gözeten
d. 995
- dâyim** Ar. sürekli
d. 204, 215 (2)
- de** bile, dahi
d. 1466, 359
d. 1005 (3)
- de-** demek, söylemek
d.-di 360, 361, 366, 372, 373,
369, 410, 412, 413, 432, 446,
498, 502, 503, 592, 608, 629,
652, 658, 668, 669, 698, 700,
773, 852, 857, 860, 869, 874,
913, 953, 957, 959, 961, 964,
989, 1002, 1004, 1006, 1007,
1038, 1065, 1077, 1079, 1097,
1105, 1106, 1109, 1115, 1161,
1174, 1180, 1181, 1189, 1190,
1245, 1258, 1267, 1276, 1283,
1286, 1290, 1300, 1303, 1360,
1365, 1404, 1416, 1418
d.-dik 776
d.-diler 430, 646, 907, 914, 919,
1410, 1413, 1473
d.-düm 243,1227
d.-mezdi 1051
d.-miş 237, 248, 298, 330, 388,
405, 414, 514, 548, 552, 702,
768, 779, 923, 1023, 1059, 1101,
1341, 1374, 1414
d.-miş idi 1041
- d.-mişler 387, 404, 594,
1143,1297, 1367
d.-r 487, 610, 741, 833, 906,
1028, 1260
d.-ye 1271, 1448
d.-yeydiñ 877
d.-icek 748
d.-yim 1488
d.-riseñ 804
d.-rken 972, 1155
d.-rler 801, 255
d.-rler idi 350
d.-rsin 1318
d.- señ 800, 801, 803 (130)
- def** Ar. savma, men etme
d. 549
- def-i zahmet ol-** Ar.+Ar.+T. sıkıntıdan
kurtulmak
d.-a 1108
- deff tut-** (Dey.) def çalmak
d.-up 1393
- defn** Ar. toprağa gömme
d.+inde 776
- defn it-** Ar.+T. cenazeyi toprağa
koymak
d.-(d) elüm 432
- deftere yazıl-** (Dey.) kaderi
belirlenmek
d.-up 262
- degil / degül 1.** olumsuzluk edatı
d. 17, 113, 116, 398, 533, 1009,
1078, 1183, 1227, 1227, 1447
d.+di 1147

2. yok
d. 804
d.+ken 503 (14)
- deg-** takmak
d.-mezdi 823
- dehân / dehen** F. ağız
d. 11, 391, 465
d.+ı 41 (4)
- dehânından şehd ü şeker akıt-**
(Dey.) güzel konuşmak
d. (d) up 1415
- dehânum aç-** (Dey.) konuşmak
d.-am 118
d.-maz 755 (2)
- dehr** Ar. 1. dünya, cihan
d. 1386, 1449
d.+e 12, 132, 144, 231, 233,
351, 1163
d.+de 1433
d.+den 727
d.+i 158, 160, 478, 804, 884
d.+ iñ 465, 1042
2. devir, dönem
d. 580 (19)
- dehre tol-** (Dey.) dünyayı kaplamak
d.-dı 89
- dehşet** Ar. korkma, ürkme
d. 773, 778 (2)
- delâlet et- / it-** Ar.+T. yol göstermek,
işaret etmek, delil olmak
d.-di 782
d.-(d) er 362 (2)
- delîlüm ol- / delîl ol-** Ar.+T. I.
yolu aydınlatmak
d.-up 1438
II. şifa olmak
d.-up 1116 (2)
- delîl-i ‘adl** Ar. adalet önderi
d.+idi 458
- delîl-i Hâk** Ar. doğruluk timsali
d. 456
- del / dil** dil, söz
d.+im 509
- dil** F. gönül
d.+iñde 1326
- dem** an
d. 124, 133a/1, 255 ,279, 310,
361, 369, 371, 446, 491, 492,
496, 502, 591, 606, 629, 633,
648, 660, 749, 758, 848, 849,
905, 947, 954, 981, 1064, 1107,
1112, 1117, 1190, 1241, 1254,
1257, 1260, 1272, 1286, 1356,
1364, 1403, 1439, 1442
(43)
- dem** F. 1. soluk, nefes
d. 227, 261, 1153, 1306
2. an, zaman, dönem
d. 328, 599, 926, 973, 989, 1383
d.+de 374, 388, 559, 741, 772,
767
d.+içün 399
d.+idir 658
d.+inde 1430
d.+ler an 334, 438
d.+lerde 1387

3. rahat ve huzur içinde
olma, iyi yaşama
d.+deydi 1384 (23)
- dem vir-** F.+T. can vermek
d.-en 1290
- dem tutul-** (Dey.) nefesi bitmek,
ölmek
d.-muş 730
- dem ur-** (Dey.) I. can vermek
d.-dı 140
d.-mamıştı 133b
II. bahsetmek
d.-dı 84, 133a/2, 1280 (5)
- dem ol-** F.+T. zamanı gelmek
d.-ur 470
- dem sür-** (Dey.) zevk ve safa
etmek
d.-e 68
- dem** Ar. kan
d. 310b, 477, 549, 664, 730b
d.+i 747 (6)
- dem- efsân** Ar.+F. kan saçan
d.176
- dem-i himmet** F.+Ar. niyet, samimiyet
d.+lerinde 227
- dem-i luṭf** F.+Ar. merhamet
d.+uñla 872
- dendân** F. diş
d. 391
- dendâne** F. diş tanesi
d. 40
- dendâne-i sîn ol-** F.+O.+T. sin
harfine diş olmak
- d.-up 40
- denes** Ar. kir, pas
d.+den 32
- denil-** anlatılmak
d.-mez 809
- denî** Ar. alçak, zelil
d.+nüñ 258
- deñiz** yeryüzünün suyla kaplı
yerleri
d.+de 76
- deñlü 1.** kadar, dek
d. 119, 121, 233, 1156
d. 906
2. şekil,tarz
d. 1311 (6)
- den-** söylenmek, konuşulmak
d.-üp 636
- depren-** sarsılmak
d.-medi 610
- der-** toplamak, koparmak
d.-ip 1074
- der** F. kapı
d. 28, 95, 214, 215, 610b, 824,
1158, 1223, 1234, 1450, 1451,
1498 (12)
- derbân** F. kapıcı
d.+ı 1114
d.+ıdır 122 (2)
- derbân ol-** F.+T. kapıcı olmak,
kapısında beklemek
d.-a 1291
d.-dı 1294 (2)
- derc it-** Ar.+T. toplamak

- d.-(d) erem 1287
- derd** F. keder, acı
d. 286, 870, 964, 1118
d.+e 285, 1120b
d.+i 850
d.+ile 487, 680, 748, 1225
d.+ine 1100 (12)
- derd-i mendân** F. dertliler
d. 1120
- dergeh / dergâh** F. 1. büyüklerin makamı, kapı
d. 78, 122, 734, 1363
d.+e 79, 1482
d.+uñdan 1123
d.+inden 1332
2. tekke
d. 288 (9)
- der-i şâhen-şehîd** F.+F.+Ar. şehidler
padişahının kapısı
d.+e 200
- deril-** toplanmak
d.-üp 397, 426, 604, 1074 (4)
- dermân et-** F.+T. çare olmak
d.-di 509
- dermân kı1-** F.+T. çare olmak
d.-a 1120
- dermâna ir-** (Dey.) keramet göstermek
d.-üp 509
- ders** Ar. eğitim
d. 1457
- derûn** F. 1. gönül, kalp, yürek
d.+ı 376, 518, 1045
d.+ında 985
- d.+um 57, 64, 319, 840
2. iç, içeri
d.+ı 1048
d.+ından 335
d.+ınuñ 836
d.+um 418, 596, 1090
d.+umı 1483 (15)
- derûnî** F. içten, yürekten
d. 220, 222 (2)
- deryâ** F. deniz
d. 47, 476, 1056
d.+nıñ 489
d.+ya 504 (5)
- deryâ ol-** F.+T. deniz gibi çok olmak
d.-up 747
- deryâya dön-** (Dey.) deniz olmak
d.-di 250
- dest** F. 1. el
d. 277, 867, 868, 876, 877, 881, 1121
d.+ i 280
d.+ in 1247
d.+inde 461, 462
d.+ini 848,1246
d.+üm 856
d.+ümi 861
2. güç
d.+üñde 949 (16)
- dest yu-** (Dey.) el çekmek
e.-muş 727
- destâr** F. sarık
d. 898

- d.+ıla 281 (2)
- deste** F. demet, tutam
d.1246, 1431 (2)
- destemâl** F. bez
d.+ın 868
- dest-gîr** F. Allah
d.+i 1242
- dest-i elem** F.+Ar. keder, sıkıntı
d.+den 1121
- dest-i felek** F.+Ar. Allah'ın takdiri
d.+den 307
- dest-i kerâmet** F.+Ar. Allah'ın
gücü
d. 389, 1254 (2)
- dest-i şerîfin aç-** (Dey.) dua etmek
d.-up 1312
- destin aç-** (Dey.) el açmak, dua
etmek
d.-ar 1241
d.-up 748 (2)
- destiñde ol-** (Dey.) hükmü altına
almak, hükmetmek
d.-sun 212
- destûr** F. izin, müsaade
d.+ıla 1188
- destûr vir-** F.+T. müsaade etmek
d.-üp 1423
- deşt** F. dağ, taş, her taraf, her yer
d. 1308
d.+e 217, 477 (3)
- devâ** Ar. ilaç, çare
d. 285, 287, 300
d.+da 1111
- d.+sın 1099
- d.+sınuñ 1099
- d.+yı 1105 (7)
- devâsını vir-** Ar.+T. çare bulmak
d.-en 870
- devha** Ar. ulu ağaç
d. 315
- devr** Ar. zaman, dönem
d. 464
d.+iñde 1497 (2)
- devr-i zamân** Ar. zaman, an, sıra
d.+a 1261
- devrân** Ar. 1. dünya
d. 203, 680, 1497
d.+uñ 203, 1495
2. devir
d. 292
d.+iñ 1449
3. dönme, dolaşma
d. 537 (8)
- devr-i dâyim** Ar. sürekli kendi eksenini
etrafında dönme, dünya
d. 260
- devr-i dâyim ol-** Ar.+T. sürekli
kendi eksenini etrafında
dönmek
d.-dığınca 204
- deyr** Ar. kilise, manastır
d. 347
d.+iñ 350 (2)
- deyre** Ar. etraf, çevre
d. 12
- dıraşân** F. parlak

- d. 1275
- dıraht** F. ağaç
d. 9, 290, 291, 295, 299, 960,
974, 977, 1066, 1070, 1072
d.+e 289
d.+ı 307 (13)
- dıraht-ı muntehâ-kad** F.+Ar.+Ar.
boyu çok uzun ağaç
d. 281
- dıraht-ı sidre-peyker** F.+Ar.+F. arş
kadar boyu uzun olan ağaç
d. 279
- dibîr / debir** F. yazıcı, katip
d. 734
- dîdâr** F. 1. yüz
d. 1149
d.+uña 710
2. ilahi güzellik
d.+uñla 68 (3)
- dîde** F. göz
d. 1327, 1475
d.+den 428, 431, 1471
d.+ler 310
d.+lerden 888
d.+m 68
d.+ñ 703 (9)
- di-** demek, söylemek
d.-di 408, 409, 435, 533, 535,
608, 656, 697, 703, 706, 838,
864,940, 942, 1037, 1124, 1203,
1250, 1265, 1293
d.-diler 315, 334, 343, 428, 908,
1139
- d.-dise 1189, 1103
d.-düm 949, 1213
d.-se idi 259
d.-señ 1085, 1088
d.-seydi 260
d.-nür 1054
d.-em 136, 216, 809
d.-yü 144, 257, 314
d.-mekle 806
d.-mişler 379 (44)
- diken ol-** (Dey.) sivrileşmek
d.-muş 303
- dikkat** Ar. inceden inceye
düşünme ve bakma
d. 1326
- dikkat eyle-** düşünmek
d.-r 1256
- dil** F. gönül, kalp, yürek
d. 67, 72, 239, 309, 253, 582,
603, 736, 866, 1276, 1435, 1441,
1451, 1460, 1462, 1470, 1489,
1500
d.+de 70, 505, 803, 850, 1457,
1472, 1490
d.+den 703, 1328
d.+e 2, 57, 58, 164, 241, 263,
640
d.+i 268, 836, 1084, 1088
d.+im 60
d.+inde 964, 993, 1087, 1112,
1443
d.+ini 872
d.+lerdeki 937

- d.+lere 593
d.+leri 716, 717
d.+lerin 383
d.+lerine 197, 769
d.+üm 34,595,787,881, 1012,
1090, 1471, 1240
d.+ümde 59, 420, 596
d.+ümdeki 1479
d.+ümden 1091
d.+üme 63
d.+ümi 62, 66,789, 841
d.+ümün 1232
d.+ün 800, 968, 1360 (74)
- dil kesr it- / dilümi kesr it-** (Dey.)
rahatını bozmak
d.-(d) üp 647, 855
- dil** 1. söz, kelam, lisan, dil, ağız
d.+e 1481
d.+i 1480
d.+iñde 83
d.+lerde 1037
d.+inden 1343
d.+iydi 1048
d.+iyle 383
d.+üm 240
d.+ümle 1219, 1221
d.+lerde 636
2. organ, dil
d.+lü 820
d.+üm 202
d.+ümi 755, 759 (15)
- dilümden haşâ çık-** (Dey.)
söylenmemesi gereken
- söz sarfetmek
d.-dı 1219
- dilinden git-** (Dey.) söylemek
d.-mez idi 1053
- dil uzat-** (Dey.) kötü söz söylemek
d.-(d) up 941
d.-(d) ır 931 (2)
- dilden çıkar-** (Dey.) sevgiyle bahsetmek
d.-mazsın 858
- dile düşür-** (Dey.) kötü anılmak
d.-me 66
- dil ü cân** F. gönül, iç
d.+ıla 737
- dilâ** F. ey gönül
d. 82, 1082, 1331 (3)
- dil-ârâ** F. gönle huzur veren
d. 1274
- dilâver** F. cesur, kahraman
d. 923
- dil-ber** F. gönül alan, etkileyici
sevgili
d. 35, 1126
d.+di 1458 (3)
- dil-cû** F. gönül çeken
d. 275
d.+ya 703 (2)
- dile-** istemek, dua etmek,
beklemek, temennide
bulunmak
d.-di 1159
d.-diler 587
d.-dük 775
d.-düm 946

- d.-mez 1475
d.-mezdi 994
d.-r 1069, 1104, 1108, 1242
d.-rem 187, 555, 1120, 1437, 1442
d.-riz 915
d.-rler 568, 89
d.-rlerdi 718
d.-rseñ 83, 222
d.-rüz 907, 914 (23)
- dil-efgâr ol-** F.+T. gönlü
yarananmış, üzüntü içinde
olmak
d.-muş 1200
- dil-gîr** F. kırgın
d. 433
- dilîr** F. kahraman, yiğit, cesur
d.+i 617, 810 (2)
- dil-keş** F. gönlü çeken
d. 582
- dil-pesend** F. gönlü okşayan, gönle hoş
gelen
d. 1036
- dil-püsend** bk dil-pesend
- dil-rîşe** F. gönlü yaralı, dertli
d. 1454
- dil-şâd** F. gönlü mutlu edecek
d. 1226, 1408 (2)
- dil-şâd kıl-** F.+T. sevindirmek
d.-dı 866
- dîn** Ar. Allah'a inanma, ibadet
etme konusunda herkesin veya
her milletin tuttuğu yol
- d. 163,171, 331,333, 467, 468,
650, 843, 853, 957
d.+e 201, 374, 474, 500, 581
d.+di 1339
d.+dir 1386
d.+i 108, 162, 326, 471, 719,
799
d.+sin 1365
d.+ümi 264
d.+üñ 1035 (26)
- dîn-perver** Ar.+F. dini koruyan
d. 1496
- dîn-i hâkk** Ar. gerçek din, İslam
d.+a 368
d.+ı 236 (2)
- dirîg eyle-** F.+T. esirgemek
d.-me 208
- diri** canlı, görünen, gösterge
d.+si-dürür 1424
- dirre** Ar. kamçı, kırbaç
d. 460, 461, 607 (3)
- diş** diş
d.+inüñ 662
- dişi** kız olarak doğan
d.+den 1119
- div** dev, şeytan
d. 679, 679, 943 (3)
- dîvân** Ar. yüksek rutbeli devlet
adamlarının oluşturduğu meclis
d.+uñ 1493
- dîvâr** F. duvar
d. 1149
- diyâr** F. ülke, memleket

- d. 516, 715
d.+a 473
d.+ın 852 (4)
- dost** dost, arkadaş
d.+a 446
d.+ı 446 (2)
- dök-** dökmek, koparmak
d.-dün mi 1328
d.-e 180
d.-er 278
d.-eyin 656
d.-üp 1256, 1282 (6)
- dökil-** düşmek
d.-miş 308
d.-üp 295 (2)
- dön-** geri gelmek, dönmek,
olmak, dönüşmek, çıkmak,
yönelmek, yapmak, yerine
getirmek, caymak, değişmek,
bakmak, görmek,
d. 259
d.-di 594
d.-düğince 210
d.-dükde 499
d.-e 1277
d.-er 19, 258, 293, 340,
736, 899, 1281
d.-erdi 259
d.-memiş idi 1171
d.-meyüp 260
d.-mez 19
d.-miş 731, 731
d.-mişdi 352
- d.-müş 1199
d.-sün 185
d.-ün 257
d.-üp 204, 501, 906, 932, 936,
1229, 1321, 1464 (30)
- dönder-** döndermek, vazgeçirmek
d.-mege 1346
d.-mez idi 1152
d.-miş 297 (3)
- dört** dört
d. 101, 1140
d.+iydi 1141
d. yüzbiñ 1181 (4)
- döşek** yatak
d. 1390
- döşen-** yaymak, süslemek
d.-üp 382
- döşe-** döşemek
d.-yüp 1394
- du'â** Ar. Allah'a yalvarma
d. 589, 1068, 1241, 1406
d.+dan 200
d.+dayken 1243
d.+lar 53
d.+m 202, 1313
d.+mı 214, 452
d.+sın 570
d.+sıyla 564
d.+ya 936
d.+yı 255 (15)
- du'âya aç-** (Dey.) yalvarmak
d.-dı 868

- du'â et- / it- / du'âyı et- / du'âlar it- /** d.-sun 744
- du'âmı it-** Ar.+T. yalvarmak d.-ur 1363 (4)
- d. 1239
- d.-di 1407
- d.- (d) e 201
- d.- (d) üp 1406
- d.- (d) em 1447 (5)
- du'â eyle-** Ar.+T. yalvarmak
- d.-r 563
- du'â-gû** Ar.+F. duacı
- d.+yem 863
- dûd** Ar. kurt
- d. 769
- dûd** F. 1. duman
- d. 618
2. keder, üzüntü
- d. 1112 (2)
- duḥâ** Ar. kuşluk vakti
- d.+dan 1133
- duḥân** Ar. duman
- d.+ı 584
- duḥter** F. kız, kız çocuğu
- d.+inden 1375
- dûn** Ar. alçak, adi, kötü
- d. 230, 623, 677 (3)
- dur-** beklemek
- d. 1360
- dûr** F. uzak
- d. 1009
- dûr ol-** F.+T. uzak olmak, uzak kalmak, bırakmak
- d.-a 1215
- d.-madı 1350
- dûr et-** F.+T. uzak etmek
- d.-mesün 707
- duyûn** Ar. borçlar
- d.+ısa 1499
- dûzah / dûzeh** F. cehennem
- d. 761, 816
- d.+de 803 (3)
- dü** F. iki
- d. 96 , 206, 312, 661, 816, 956, 1310, 1348, 1398 (9)
- dü âlem** F.+Ar. dünya ve ahiret
- d. 496
- dü keвне** F.+Ar. dünya ve ahiret
- d. 1375
- dü-sitân** F. iki alıcı, alan
- d.+e 1231
- dûhn** Ar. sürülen yağ
- d. 1100, 1104
- d.+i 1098 (3)
- düken-** bitmek
- d.-meyeydi 397
- düm** F. kuyruk
- d.+i 661
- düni güne kat-** (Dey.) geceyi gündüze katmak, durmadan yürümek
- d-up 475, 619 (2)
- dünyâ** Ar. 1. içinde yaşadığımız alem, yerküre
- d. 201,211, 650, 806, 957, 1081, 1386

- d.+da 173, 211, 1215, 1215,
1217
d.+nuñ 184
d.+ya 173, 999, 1290, 1425
d.+yı 743
2. herkes
d. 397 (19)
- dünyâya gel-** (Dey.) doğmak
d.-e 143
- dürc** Ar. kutu, sandık, mahfaza
ağız, gönül kutusu
d. 200, 207, 1135, 1275
d.+in 1272
d.-inde 1287
d.+inden 1068
d.+ini 11
d.+üñden 975 (9)
- dürc-i dehânını aç- / dürc-i dehen aç-**
(Dey.) konuşmak
d.-ardı 1046
d.-ar 1282 (2)
- dürc-i esrâr aç-** (Dey.) sırları açığa
çıkarmak
d.-up 963, 1299 (2)
- dürc-i makalî aç-** (Dey.) söz söylemek
d.-up 371
- dürcin aç-** (Dey.) ortaya koymak
d.-up 1301
- dür-efşân ol-** Ar.+F.+T. çok güzel
konuşmak
d.-ımaz 116
- dür-i elfâz** Ar. şiir
d.-umı 30
- dürlü** türlü, çeşitli
d. 12, 1204 (2)
- dürr** Ar. inci, diş, güzel söz,
bilgi, değerli
d. 10, 207, 391, 528, 688, 888,
1135, 1201, 1282, 1211, 1275,
1301, 1472
d.+ini 1244
d.+ler 200, 1068, 1287 (17)
- dürr-i hikmet saç-** Ar.+Ar.+F.
güzel konuşmak
d.-ar idi 760
- dürr-i nazm** Ar. güzel söz, şiir
d.+a 239
d.+ı 27 (2)
- dürr-i semîn** Ar. 1. Hz Hüseyin
d.+e 1328
2. sır
ş.+üñ 1301 (2)
- dürrüñ süfte eyle-** Ar.+F.+T. bekaretini
gidermek
s.-r 974
- dürr-i yetim** Ar. küçük çocuk
d. 993
- düş** rüya
d.+e 336
d.+için 343
d.+dür 344
d.+üñde 362 (4)
- düş ol-** I. rastlamak
d.-dı 1207
II. görmek
d.-ur 336

- III. hayal olmak**
d.-urdu 166 (3)
- düş-** zuhur etmek, görünmek,
düşmek, yakışmak, gelmek,
inmek, indirmek, kapılmak
d.-di 149
d.-er 557, 667
d.-er mi 697
d.-erken 1107
d.-icek 761
d.-mez idi 1343
d.-üp 557, 602 (9)
- düşmân** F. düşman
d.164
d.+a 198, 634, 818 (4)
- düşmen** bk düşmân
- düşnâm** F. kötü söz söyleme,
sövüp sayma
d. 828, 830 (2)
- düşür-** atmak, uzaklaştırmak,
kaydırmak
d.-me 761, 1013
d.-mezken 771 (3)
- düz-** yapmak
d.-di 1192
d.-en 1192 (2)
- e'âdî** Ar. düşmanlar
e. 630
- ebed** Ar. ebediyen, sonsuza
kadar, sonsuz
e. 94, 104, 1316, 1316, 1369,
1317, 1445 (7)
- ebr** F. bulut
e.+veş 1259
- ebr-i rahmet** Ar. Hz Ömer
e. 591
- ebrâr** Ar. iyilik sahibi kimseler,
özü sözü bir olanlar,
dindarlar
e. 788
- ebrû** F. kaş
e. 1192
e.+ları 1277 (2)
- ebrû-yı garrâ ol-** F.+Ar.+T. gösterişli
hale gelmek
e.-up 44
- ebter** Ar. kötü, hayırsız
e. 830
- ebu** Ar. baba
e. 330, 1136 (2)
- ebvâb** Ar. kapılar
e. 1204
- ebyât** Ar. beyitler
e.+ı 46
e.+um 49 (2)
- ecel** Ar. ömrün sonu, ölüm
e. 406
e.+le 1426 (2)
- ecel ir-** Ar.+T. ölmek
e.-üp 494
- edâ** Ar. tavır, tarz
e.+da 246
- edâ it-** Ar.+T. yerine getirmek,
yapmak
e.-(d) ince 52
e.-er 497 (2)

- efgâr** F. hüzünlü, dertli, yaralı
e.+ıla 1200
- efham** Ar. daha büyük, en yüce
e.+dur 94
- eflâk** Ar. 1. dünya, evren
e.+e 260
2. gök, gökyüzü, felek
e.+ 1257
e.+e 774
e.+ı 1306 (4)
- efrûz** F. ışık, ışıltı
e. 807
- efzûn ol-** F.+T. fazlalaşmak
e.-ur 561
e.-madı 517 (2)
- eger 1.** eğer
e. 126, 128, 180, 260, 440 , 442,
487, 530, 576, 577, 578, 801,
806, 877, 1152
2. hatta
e. 1308
3. her ne kadar
e. 553, 754
4. ya da
e. 1009 (19)
- egerçi 1.** nasıl ki
e. 125, 485, 666, 967
2. her ne kadar olsa da
e. 693, 1354
3. şart
e. 1351 (7)
- eg-** eğmek, indirmek
e.-erseñ 802
- e.-üp 958 (2)
- egri** çarpık
e. 454
- ehağ** Ar. en çok hak eden
e.+dır 1268
- ehl** Ar. 1. sahip, kişi
e. 6, 195, 226, 244, 252, 289,
300, 388, 456, 474, 581, 629,
675, 713
e.+i 171
e.+in 880
e.+ine 245, 758, 826
2. halk
e. 562, 604
e.+i 536, 590
e.+ine 601, 816 (25)
- ehl-i 'ıyâl** Ar. aile efradı
e. 1469
- ehl-i 'inâd** Ar. karşı koyan, direnen
e.+a 675
- ehl-i cennet** Ar. cennet ehli
e. 1438
- ehl-i du'â** Ar. dua eden
e.+ nuñ 280
- ehl-i hased** Ar. kıskanç kişi
e.+dir 791
- ehl-i hiber** Ar. bilgili kişi
e.+den 1101
- ehl-i niyâz** Ar.+F. yalvaran kişi
e.+ uñ 1385
- ehl-i sefer** Ar. seyahate çıkan
e.+den 1074
- ehl-i şer** Ar. kötü kimse

- e. 682
- ehl-i vakâr** Ar. ağırbaşlı kimse
e.+a 348
- ehl-i velâ** Ar. Allah yolunda gidenler
e.+de 220
- ehl-i vilâyet** Ar. halk
e. 918
- ejdehâ / ejderhâ** F. büyük yılan
e.+y1 910
- ejder** F. büyük yılan, timsah
e. 519, 820, 1347, 1380
e.+di 478
e.+dir 179
e.+i 1349 (7)
- eksik 1.** yokluk, mevcut olmama
e.+(g) i 1147
2. kötü, kusurlu, kusur,
imkansız
e. 398, 736, 754, 717
3. az, noksan
e. 1496 (6)
- eksik it-** azaltmak
e.-(d) e 914
- eksik ol-** I. azalmak
e.-a 907, 915
e.-sa 908, 909
II. refaha ermek, sıkıntıdan
kurtulmak
e.-urdu 909
III. gitmek
e.-maz 194 (6)
- eksil-** azalmak
e.-digünce 538
- e.-mese 398 (3)
- eksilmeye dön-** (Dey.) azalmaya
başlamak
e.-er 537
- ek-** ekmek
e.-üp 534
- el 1.** el, organ
e. 390, 491, 566, 874, 1239,
1442
e.+ de 667, 850, 991, 1431,
1432, 1490
e.+ den 859, 1220
e.+i 867, 878, 1209
e.+inde 460, 816, 179
e.+ inden 1042, 1215, 1343
e.+ ine 852, 871, 875, 895
e.+ini 872, 1251
e.+inüñ 851
e.+lerine 156
e.+lerle 202, 882
e.+üm 862
e.+ümi 759, 855
2. halk, insanlar, herkes
e. 30, 167, 567, 637, 872, 890
3. başkaları
e. 167, 751, 1215, 1216, 1221,
1412
e.+den 745, 390, 859
e.+ iñ 33, 952
e.+lerin 1248
e.+üñ 66
4. sahip, mevcut, var
e.+de 1470

5. güç, iktidar
e. 16
e.+inde 178
e.+ iñdedir 1245
e.+iñle 1000
e.+üñdedir 16
6. kol
e. 878 (62)
- el çek-** (Dey.) bırakmak
e.-üp 1407
- elden çıkar-** / **elümden çık-** / **elden çık-** (Dey.) I. gözden düşürmek, değerini yitirmek, elini kaybetmek
e.- mış 858
e.-sam 859
e.-dum 1219
e.-up 1220
II. kötü durumda olmak
e.-miş 1208 (5)
- elden düşür-** / **elinden düş-** (Dey.) I. elle taşımak
e.-mezken 771
II. sürekli yapmak
e.- mez idi 1053
- ele gir-** (Dey.) I. ulaşmak, gelmek
e.-dikde 1100
II. bitmek
e.-mez 489 (2)
- el it-** çağırarak, yardım istemek
e.-(d) eler 1442
- elüm al-** / **elim al-** / **elin al-** / **elinden al-** (Dey.) I. yardım etmek, yol göstermek
e. 880
e.-a 1442
e.+an 869
II. yetki almak
e.-up 153
III. yoksun bırakmak
e.-dı 196 (5)
- elümi aç-** / **eller aç-** (Dey.) I. göz dikmek
e.-mayup 66
II. dua etmek
e.-dı 936 (2)
- elinden gel-** (Dey.) gücü yetmek
e.-mese 1217
- elinden ko-** (Dey.) bırakmak, terk etmek
e.- madı 1042
- eline al-** (Dey.) I. feth etmek, etkilemek
e.-up 383
II. tutmak
e.-up 867 (2)
- eliyle bul-** (Dey.) kendi kendine yapmak
e.-dı 752
- elleri kırn-** (Dey.) işlevsiz hale gelmek
e.-sun 745
e.-yup 751 (2)
- el uzunluğun it-** (Dey.) hırsızlık yapmak
e.- düğümçün 856

- el gün** herkes, halk
e. 636
- eli günü âba vir-** (Dey.) etrafı su
kaplamak
e.-üp 889
- elâ** Ar. başlama ve tenbih edatıdır;
nazımda ve sözün başında
yer alır. Bundan sonra ey
nidası kullanılır.
e. 219
- elân** Ar. şimdi
e. 700, 874, 998, 1262, 1297,
1450, 1473, 1473b (8)
- el (il)** yer, ülke, memleket
e.+de 170
e.+inde 98
- elem** Ar. sıkıntı, keder, acı
e. 1355
e.+den 510, 862, 881
e.+le 541, 751 (6)
- elem ver- / vir-** (Dey.) acı vermek
e.-di 1354
e.+ür 1096 (2)
- el-ḥaḫ** Ar. doğrusu
e. 335, 655, 1050, 1077, 1300,
1451 (6)
- elif** Ar. 1. Arap alfabesinin ilk
harfi
e. 38, 98, 102
e.+ler 49
2. uzun boy
e. 313
e.+veş 746, 865 (7)
- elmâs** F.< yn. organ
e.+ı 974
- elṭâf** Ar. lutuflar, iyilikler,
güzellikler
e. 189, 334
e.+uñı 1381 (3)
- emekler çek-** (Dey.) zahmet
çekmek
e.-er 1095
- emîn** Ar. güvenilir, emniyette
e. 811, 844, 1295 (3)
- emîn et-** Ar.+T. korumak
e. 264
- Emîn-i vahy** Ar. Cebrail a. s
e. 1027
e.+i 1268
e.+e 1270 (3)
- emîr** Ar 1. bir ülkenin başı
e. 547, 632, 811, 825, 1016,
1386
2. komutan
e. 631, 1136
e.+i 617
3. önder
e. 712
4. asil
e.+i 1336 (11)
- emîr-i a'zam it-** Ar.+Ar.+T. yönetici
yapmak, yönetmek
e.-(d) üp 516
- emîrî'l-mü'minîn** Ar.
mü'minlerin emiri, halife
e. 1339

- e.+ üñ 599 (2)
- emr** Ar. 1. buyruk
e. 949, 1039, 1043, 1501
e.+i 414, 848
e.+iñ 1286
e.+in 441, 1422
e.+inden 258
e.+ine 576, 1249
e.+üñ 19
e.+üñde 8
e.+üñle 19
2. dini buyruk
e. 805 (16)
- emr et-** Ar.+T. buyurmak
e.-di 950
e.-di ise 1421 (2)
- emr eyle-** Ar.+T. yapmasını istemek
e.-di 155
- emşâl** Ar. misal, örnek, gibi
e.+i 821
- en'âm** Ar. nimetler
e. 1424
- enâm** Ar. yaratılmışlar, halk
e.+ı 270
- enbân-ı hikmet aç-** (Dey.) güzel söz söylemek
e.-up 1403
- enbiyâ** Ar. peygamberler
e.+ niñ 451
e.+ya 366
e.+yı 155 (3)
- encüm** Ar. yıldızlar
e. 470, 1342
- e.+dür 1031
e.+le 526 (4)
- encüm-şümâr** F. yıldızların sayısı kadar çok fazla
e.+ın 470
- endîşe** F. tasa, keder
e. 1454
- endûh** F. tasa, kaygı, keder
e. 1121
- engüşt** F. parmak
e. 109, 1352 (2)
- enhâr** Ar. nehirler
e. 4
- enîn** Ar. inleme, inilti
e.+i 505
e.+üm 488 (2)
- enîs** Ar. dost, arkadaş
e. 321
e.+i 1298, 1437 (3)
- enşâr** Ar. yardımcı (Medine halkı Mekke halkına yardım ettiği için)
e.+dan 330
- envâ'** Ar. türler, nevilere
e.+ 735
- envâr** Ar. nurlar
e. 149, 341
e.+iñ 418 (3)
- envâr-ı tevfiķ bul-** (Dey.) yardıma kavuşmak, doğru yola erişmek
e.-up 375
- enver** Ar. çok nurlu, ışıklı
e.781

- er** yiğit kişi
 e.+idi 269
 e.+dürür 793 (2)
- er it- / idin-** I. eş, koca yapmak
 e.-(d) erler 929
 II. eş kabul etmek
 e.-digün 959 (2)
- erbâb** Ar. sahipler
 e. 219, 241, 294, 386, 773
 e.+ına 580, 1017 (7)
- erbâb-ı fitnat** Ar. akıl sahipleri
 e. 1302
- er-** ermek, ulaşmak, görmek,
 kavuşmak
 e.-di 1452, 1461, 1462
 e.-dikde 401
 e.- enler 290
 e.-erdi 290
 e.- ıcek 695
 e.-miş 1400
 e.-se 128 (9)
- ermiş ol-** uzamış olmak
 e.-a 1400
- erenler** evliyaullah, Allah'a yakın
 olan pirlar
 e. 317
- ergir-** ulaştırmak, ulaşmak,
 yükselmek
 e. 317, 640, 640
 e.-e 247
 e.-ip 326
 e.-se 127
 e.-üp 719 (7)
- eri-erimek**
 e.-miş 1209
- erit-** eritmek
 e.-di 1355
- erkek** erkek çocuk
 e. 1119
- esb** F. at
 e. 462, 900 (2)
- esed burc** Ar. arslan burcu
 e.+ındaki 899
- es-** birden zuhur etmek,
 çıkıvermek
 e.-er 337
- eşer** Ar. iz, alamet
 e. 1081
 e.+dir 1080 (2)
- eşer et-** Ar.+T. tesir etmek
 e.-mez 1083
- esirge-** korumak
 e. 81, 1447 (2)
- esirger** esirgeyen, koruyan
 e. 1212
- esmâ** Ar. 1. isim, isimler
 e. 813
 2. kadın adı
 e.+dır 410 (2)
- eşnâm** Ar. putlar
 e. 91, 332
 e.+a 364 (2)
- esrâr** Ar. sırlar, gizemler
 e. 403, 417, 783, 951, 955,
 1007, 1010, 1011, 1047, 1077,
 1265, 1268, 1295, 1409

- e.+ı 420, 780 ,1006
e.+ iñ 418
e.+ına1313
e.+un 1228 (20)
- esrâr açıl-** Ar.+T. her şeyi olduğu gibi anlatmak
e.-up 357
- esrâr-ı gayb** Ar. gayb aleminin sırları
e.+ı 952
- esrâr-ı hafıyyât** Ar. gizli sırlar
e. 16
- estağfirullah** Ar. Allah'tan af ve mağfiret dileme
e. 706
- esved** Ar. siyah, esmer kişi
e. 846, 1098, 1104, 1105, 1124, 1131
e.+üñ 1127 (7)
- eşcâr** Ar. ağaçlar
e. 4
- eşik** dergah
e.+(g) inde 1114
- eşk** F. gözyaşı
e. 518, 565, 1275
e.+e 539
e.+i 1211
e.+in 1256
e.+üm 920, 1225 (8)
- eşk-paş** F. gözyaşı dökken
e.+ı 484
- eşyâ** Ar. nesnelere
e. 1205
- etbâ'** Ar. tabi olanlar
e.+ıla 1060
- etdir-** yardımcı fiil
e.-diñ 1000
- ev** ev, hane, mesken
e.+de 930
e.+ine 1173 (2)
- evhâm** Ar. düşünce, kuruntu
e. 121, 1091 (2)
- evlâd** Ar. çocuklar, soy, insan
e. 146, 1030, 1483, 1489 (4)
- evlâd-ı kirâm** Ar. çok sayıda insan
e.+ı 392
- evlen-** izdivaç etmek
e.+mege 928
- evrâk** Ar. yapraklar
e. 492
e.+ı 308 (2)
- evşâf** Ar. vasıflar
e. 120, 241, 690
e.+ı 1049
e.+ını 119 (5)
- evvel** Ar. ilk, önce, ezel
e. 67, 130, 321, 366, 390, 449, 1159, 1374
e.+ inde 98
e.+ kiden 911
e.+ kiden 1073 (11)
- evvel âhîr** Ar. baştan sona, her zaman
e. 51
- evvelâ** Ar. en evvel

- e. 191, 1251, 1454 (3)
- eyâ** (<F.<Ar. ey) ey, hitap edatı
e. 79, 187, 552, 961 (4)
- eyit-** söylemek
e.-di 859
- eyle-** 1. yardımcı fiil
e. 1, 29, 29b, 32, 33, 45, 45b, 59,
62, 68, 72, 82, 199, 200, 203,
206, 222, 224, 316, 418, 418b,
454, 575, 575b, 577, 578,
595,414, 673, 674, 674, 708,
710, 743, 785, 787, 1012, 1174,
1237, 1326, 1265, 1445, 1446,
1448,
e.-di 85, 155, 865, 993, 157,
1024
e.-düm 241
e.-me 214, 208, 208b, 675
e.-mez 792, 1087
e.-miş 296, 579, 614, 820, 827
e.-miş idi 1345
e.-mişler 403, 1382
e.-r 563, 737, 974, 1256, 1256b,
1344
e.-rem 1310
e.-se1487
e.-ye 555
e.-yen 94, 1101, 1138
e.-yüp 2, 524, 525, 526, 645,
658, 672, 673, 778, 954,1202,
1089, 1420, 1485
2. yapmak, etmek, vermek
e. 35
- e.-r 737b
e.-mişsin 549 (3)
- eyvân** bk ayvân
- eyyâm** Ar. günler
e. 145
- ezber it-** anlatmak
e.-(d) en 923
- ezber oku-** hafızadakini dışarı
aktarmak
e.-rlar 792
- ezhâr** Ar. çiçekler
e. 887
e.+ı 540 (2)
- ezher** Ar. parlak
e. 1137
e.+idi 826 (2)
- fâ'il-i muhtâr** Ar. dilediğini
yapmakta serbest olan, Allah
f.+sın 14
- faḥr** Ar. 1.ululuk, övünme
f. 496, 580, 1130
2. şöhret, şan
f.+a 1377b (4)
- faḥr-i'âlem** Ar. Hz Muhammed
f. 187, 1137, 1170, 1241,
1280 (5)
- faḥr-i âdem** Ar. Hz Hüseyin'in
oğlu
f. 1356
- faḥr-i cihân** Ar.+F. Hz peygamber
f.+ı 897
- faḥr-i dü 'âlem** Hz peygamber
f. 1250

- faḥr-i dü cihân** Ar.+F.+Ar. Hz
peygamber
f.+uñ 1024
- faḥr-i risâlet** Ar. Hz peygamber
f. 1130, 1158, 1377 (3)
- fakâ** Ar. yoksulluk
f. 1468
- fakîr** Ar. kimsesiz, zavallı
f. 484
f.+e 1237 (2)
- fakîrâne** Ar.+F. fakire yakışacak
şekilde
f. 1476
- fakr** Ar. fakirlik
f.+ıla 1468, 1499 (2)
- fâl-ı vâv** Ar. vav harfinin bahtı
f. 106
- fânî** Ar. ölümlü
f. 305, 1072 (2)
- fâriğ ol-** Ar.+T. ayrılmak,
ayıklanmak
f.-up 1418
- Fâris** y.a. İran
f. 1373
- farḳ** Ar. 1. baş, en yüksek nokta
f. 626
2. ara
f.+ına 180 (2)
- farḳ et-** Ar.+T. görmek, ayırmak,
anlamak
f.-medi 150
f.-medüm 707
f.-mez 1086 (3)
- Fârûk** Ar. 1. Hz Ömer
f. 590, 625, 644
f.+a 192, 544, 586, 668
f.+uñ 637
f.+ıla 1185
2. doğruyu eğriden ayırma
becerisi olan
f. 457 (10)
- fârûk-ı dîn** Ar. Hz Ömer
f.+e 500, 604
f.+i 614 (3)
- fârûk-ı güzîn** Ar.+F. Hz Ömer
f.+üñ 599
- fârûk-ı mu'azzam** Ar. Hz Ömer
f. 515
- farzâ** Ar. farz edelim ki, diyelim
ki
f. 397, 877 (2)
- faşl-ı hitâb** Ar. konuşma
f.+a 1267
- faşl it-** Ar.+T. ara vermek
f.-(d) üp 1402
- fâtih** Ar. fetheden, açan
f.+ 812
- fâyık ol-** Ar.+T. yüksekte olmak
f.-sa 233
- fazl** Ar. faziletli, erdemli
f.+ı 351
- felek** Ar. 1. gökyüzü
f. 178, 349, 932, 1399
f.+de 213, 733, 1155, 1461
f.+den 690
f.+vâr 1043

2. dünya
f. 626
3. kader, baht, talih
f. 719
f.+de 1049 (13)
- fem** Ar. ağız
f.+ümden 668
- fem aç-** (Dey.) bahsetmek
f.-up 1325
- fenâ** Ar. yok olma
f. 728, 1042 (2)
- fenâya ver-** (Dey.) yok etmek
f.-irler 804
- fer** F. parlaklık, nur, aydınlık
f.+dir 683
- fer ver-** (Dey.) ışık vermek
f.-ürken 113
- ferri bul-** (Dey.) güç bulmak
f.-up 1255
- ferah** Ar. şen, sevinçli
f.+la 1127
- ferah tol-** (Dey.) sevinmek
f.-ar 1129
- ferdâ** F. gelecek zaman
f. 201
- ferd** Ar. kimse, kişi
f.+iñ 878
- ferište** F. melek
f. 217, 690, 1181 (3)
- fermân** F. emir, buyruk
f. 304
- feryâd** F. bağırma, ağlama
f. 584, 920, 1483
- f.+ıla 443, 894
f.+umuz 774 (7)
- feryâd it-** F.+T. I. sızlanmak
f.-(d) erler 567
II. seslenmek, bağırarak
f.-(d) üp 668 (2)
- feryâd u nâle it-** F.+F.+T. bağırarak
ağlamak, çok ağlamak
f.-(d) erken 490
- feryâda gel-** F.+T. hakim olmak,
sesini duyurmak
f.-di 472
- fesâdı it-** Ar.+T. kargaşa çıkarmak,
kötülük yapmak
f.- (d) erler 630
- fesâduñ tuhmını ek-** Ar.+Ar.+T.
kötülük düşünmek
f.-üp 534
- feşâhat** Ar. bir sözü güzel, açık ve
yazım kurallarına göre
yazma ve kullanma becerisi
f. 1144
- feth** Ar. 1. açma, açılma, girme
f. 1180
2. başlama, söz açma
f.+ine 356, 421 (3)
- feth et-** Ar.+T. zaptetmek, kesmek
f.-di 855
- feth eyle-** Ar.+T. ele geçirmek
f.-düm 241
- feth ol-** Ar.+T. I. başlamak
f.-dı 446
II. açılmak, gösterilmek

- f.-ıcak 1188
 f.-una 1187
 f.-ur 335 (4)
- feth-bâbı kıl-** Ar.+T. açıklamak,
 söylemek
 f. 411
- feth-i bâbı ol-** Ar.+T. bilgi sahibi
 olmak
 b.-dı 1284
- feth-i bâbın it-** Ar.+T. kapıyı
 açmak
 f.-(d) e 1440
- feth-i bânî ol-** Ar.+T. ilim kapısı
 açılmak
 f.-up 353
- feth-i İslâm** Ar. İslam'ın hakimiyeti
 f. 332
- feyz** Ar. bereket, bolluk, fazlalık
 f. 1091
- fırşat** Ar. elverişli durum
 f. 635
- fî** Ar. içine, içinde
 f. 1325
- fi'1** Ar. iş, davranış
 f. 1078,1079 (2)
- figân** Ar. acı ile bağırma, feryat
 f.+ı 427
- fikr** Ar. düşünme, tefekkür
 f.+e 1456
 f.+iyle 972 (2)
- fi'l-hâl** Ar. hemen
 f. 1254
- fırâk** Ar. hüzn, acı, teessür
 f.+ın 1271
- firâr** Ar. kaçma, kaçış
 f+ı 566, 770 (2)
- firâra başla-** (Dey.) göç etmek
 f.-dı 542
- firâvân** F. çok, bol, fazla
 f. 523, 537, 905, 908, 917, 1275
 (6)
- firâvân it-** F.+T. çok af dilemek
 f.-(d) üp 199
- firâvân ol-** F.+T. fazlalaşmak
 f.-up 885
- firdevs** Ar. 1. cennet
 b. 1191
 2. bahçe
 f.+idi 1391 (2)
- fırkat / firkat** Ar. sevdiklerinden
 ayrı kalma, ayrılık
 f. 971, 1483
 f.+le 421 (3)
- fuqarâ** Ar. fakirler
 f. 1475
- Furât** y.a. Fırat nehri
 f. 885, 1330
 f.+uñ 886 (3)
- furşat** Ar. uygun zaman, elverişli
 durum
 f. 658a
 f.+la 630, 973 (3)
- furşat kaçır-** (Dey.) durumu
 değerlendirmemek
 f.-maz 658b
- fülân** Ar. herhangi bir şahıs, yer ve

- zaman, belirsiz bir şey
f. 646
- fütûh** Ar. açma, açılma
f. 240
- fütûhı vir-** Ar.+T. üstünlük vermek
f.-ürsin 77
- fütüvvet** Ar. yiğitlik, gençlik,
mertlik
f. 1135
- ğabî** Ar. kalın kafa, anlayışsız
f. 1075
- ğabn it-** Ar.+T. hile etmek, boyamak
f.-(d) erler 796
- Ğaffâr** Ar. affedici anlamına
gelen Allah'ın adı
ğ. 737
- ğaflet** Ar. (tas). kulun Allah'tan
habersiz olma hali
ğ. 840
ğ.+den 1014
ğ.+i 419 (3)
- ğâib ol-** Ar.+T. gözden
kaybolmak, yok olmak
ğ. 776
ğ.-dı 91 (2)
- ğaltân** F. yuvarlama, yuvarlak
ğ. 483
- ğaltân it-** Ar.+T. yuvarlamak,
döndürerek çevirmek
ğ.-(d) e 442
ğ.-(d) er idi 463 (2)
- ğamm** Ar. 1. günah, suç
ğ. 752, 861
- ğ.+dan 862
- 2. üzüntü, keder, acı, tasa**
ğ. 215, 250, 306, 306, 479, 541,
1200, 1408, 1443,
ğ.+dan 691, 866, 881, 892, 1121,
1150, 1448, 1453
ğ.+ından 587
ğ.+la 161, 428, 521, 766, 1259
ğ.+uñ 964, 1477 (28)
- ğam yayını yaş-** (Dey.) kederini
atmak
ğ. 1126
- ğam ye- / yi-** (Dey.) acı çekmek,
tasalanmak
ğ.-r idüm 1467
ğ.-meyüp 1404 (2)
- ğamâm** Ar. bulut
ğ. 161, 479 (2)
- ğamgîn** Ar. gamlı
ğ. 1233
- ğam-ğ^âr** Ar.+F. gamlı
ğ. 1435
- ğam-ğâne** Ar.+F. (tas) gönül
yurdu, gönül
ğ.+sine 1129
- ğam-nâk** Ar.+F. gamlı
ğ. 426, 443 (2)
- ğam-nâk ol-** Ar.+F.+T. gamla
dolmak
ğ.-up 253
- ğanî** Ar. hiç kimseye ihtiyacı olmayan,
hakiki zengin anlamına gelen
Allah'ın adı

- ğ.+sin 26
- ğarb** Ar. batı
ğ. 205
- ğâr** Ar. mağara
ğ.+ı 378, 449 (2)
- ğarîk ol-** Ar.+T. boğulmak
ğ.-ur idüm 1456
- ğarķ** Ar. boğma, boğulma
ğ. 510
- ğarķ it-** Ar.+T. boğmak
ğ.-(d) e 922
- ğarķ-ı dem ol-** Ar.+Ar.+T. toprağa
bulanmış kan içinde olmak
ğ.-up 990
- ğarķ-âb ol-** Ar.+F.+T. suda boğulmak
ğ.-dı 539
- ğarrân** F. kükreyen
ğ. 559
- ğavvâş ol-** Ar.+T. derin ilim sahibi
olmak
ğ.-ur idüm 1455
- ğayb** Ar. gizli, bilinmeyen
ğ. 335
ğ.+den 640
ğ.+ı 1007 (3)
- ğâyet** Ar. 1. son derece, oldukça, çok
ğ. 253, 386, 562, 768
2. nihayet, sınır
ğ. 693 (5)
- ğayr** Ar. başka
ğ.+a 702, 951
ğ.+ı 22, 946, 1377, 1484
ğ.+ıya 701 (7)
- ğayret** Ar. temiz duygu
ğ. 969
- ğayret ü nâmûs gözle-** (Dey.) içinde iyi,
güzel duygu barındırmak
ğ.-r 979
- ğazab** Ar. öfke, hiddet
ğ. 738, 985, 1359
ğ.+la 723, 931, 1221 (6)
- ğazâ** Ar. din uğruna yapılan savaş
ve kazanılan galibiyet
ğ.+ya 615
ğ.+yı 155 (2)
- ğazâyı it-** Ar.+T. savaşa katılmak
ğ.-(d) erdi 925
- gec-refîâr** F. yanlış yolda giden
f. 1464
- geçen** yaşanılan
g. 507
- geç-** geçmek, gitmek, durmak,
terk etmek, aşmak,
ilerlemek
g. 553
g.-er 301
g.-erdi 167, 1235
g.-icek 367
g.-em 437
g.-mege 480
g.-üp 345, 690, 1347 (10)
- geçin-** geçinmek
g.- irdüm 1466
- geçür-** götürmek, devam etmek,
geçip gitmek
g.-üp 354, 1469 (2)

- gedâ** F. dilenci, yoksul
g. 219, 1051 (2)
- geh** F. bazı, arasıra
g. 1494, 1494 (2)
- gel-** gelmek, ulaşmak, bulunmak,
dönmek, yaklaşmak
g. 1418
g.-di 4997, 1452, 1498, 1498
g.-dik 778
g.-diler 500
g.-düm 1237
g.-e 50, 199, 1240
g.-en 1374
g.-eydi 126, 289
g.-icek 356, 635, 671, 822, 940
g.-medi 396
g.-mişdir 1175
g.-se 1195 (süreklilik bildiren
yardımcı fiil)
g.-señ 1416
g.-üp 158, 160, 266, 272, 331,
341, 381, 586, 620, 621, 864,
890, 905, 918, 948, 984, 998,
1129, 1177, 1185, 1211, 1357,
1368, 1397, 1404, 1417, 1450,
1482
g.-ür ise 1174
g.-ür mi 1411
g.-ür 1419
g.-ürdi 288
g.-ürken 256, 700 (57)
- genc** F. hazine
g. 31, 422, 844, 1295
- g.+i 428 (Hz. Ebubekr'in cansız
bedeni)
g.+inde 1380 (6)
- genc-i pinhân** F. Hz Hüseyin'in
oğlu
g. 1349
- ger 1.** eğer, şayet
g. 106, 202, 246, 259, 286, 489,
595, 753, 859, 908, 1084, 1149,
1180,
2. ve de
g. 74 (14)
- gerçek** hakiki
g. 269, 793
g.+dürür 1190 (3)
- gerçek ol-** gerçekleşmek
g.-dı 416
- gerçi** her ne kadar, ise de
g. 130, 565, 1355 (3)
- gerd** F. taş, toprak
g. 841
- gerdûn** F. baht, talih
g. 1450
- gerek** lazım
g. 1331
g.-mez 535 (2)
- gerek ol-** lazım olmak
g.-dı 151
- gerek-** gerekmek, lazım olmak
g.-z 553, 1111 (2)
- germ** F. sıcak, iyilik, ateşli
g. 854
- germ ol-** F.+T. ateş olmak

- g.-up 125
- Germiyân** Germiyanoğulları
beyliği
g. 199
- geşt it-** F.+T. dolaşmak
g.-(d) erem 1308
- getür-** ikram etmek, getirmek,
yapmak
g.-di 385, 948
g.-meñ 773
g.-mişlerdi 1402
g.-üp 445, 866, 1234, 1422
g.-ür 275
g.-ürler 846 (10)
- gevher** F. cevher, elmas, değerli
taş, değer, sır, gözyaşı
g. 31, 1273
g. 963, 1299
g. 1274
g.+ler 1229 (6)
- gevher it-** F.+T. değerli hale getirmek
g.-(d) erler 229
- gevher-i hikmet şaç-** (Dey.) faydalı söz
sarfetmek
g.-ardı 1046
- gey-** giymek
g.-er 896, 897
g.-miş 728 (3)
- geyür-** giydirmek
g.-ürler idi 526
- gez-** yürümek, dolaşmak
g.-er 1396
- ğdâ** Ar. yiyecek
- ğ.+sı 664
- ğıl** Ar. kin, düşmanlık
ğ. 1090
- ğılmân** Ar. köleler, cariyeler
g. 122
- ğınâ** Ar. 1. doyunluk
ğ.+dır 702
2. zenginlik
ğ.+sına 1041 (2)
- gibi** benzerlik
g. 3, 17, 48, 64, 64, 71, 72, 84,
87, 92, 97, 125, 142, 163, 251,
252, 291, 308, 309, 310, 338,
349, 362, 363, 469, 480, 519,
558, 558, 570, 582, 626, 627 ,
650, 680, 682, 689, 715, 716,
733, 749, 750, 761, 771, 779,
782, 790, 799, 836, 873, 885,
896, 898, 925, 983, 991, 1008,
1027, 1029, 1036,1040, 1043,
1044, 1050, 1062, 1069, 1075,
1114, 1114, 1157, 1159, 1205,
1211, 1241, 1247, 1251, 1264,
1270, 1314, 1342, 1366, 1412,
1417, 1432, 1434, 1446, 1469,
1497 (88)
- gice** akşam güneşin batımından
gün ağarınca kadar geçen
süre
g. 177, 273, 628, 931,1149,
1264, 1345
g.+lerde 1148, 1342 (9)
- gice gündüz** aralıksız, sürekli

- g. 1454
- git-** götürmek, yürümek, uzaklaşmak,
gitmek, kaybolmak
g.-(d) er 981,1226
g.-(d) erken 850
g.-(d) üp 335, 669,744,
744, 835, 950, 1173 (10)
- girân** F. sert
g.+e 663
- girdâb** F. suların döndüğü ve
çukurlaştığı yer
g. 511
- gir-** girmek, olmak, yapmak, sokulmak,
içeri girmek, ulaşmak
g.-di 1173
g.-ip 339
g.-ir 483
g.-mesün 778
g.-üp 378, 645, 721, 1363
g.-ür 895, 1188 (10)
- giril-** girmek
g.-mez1183
- girü** arka, geri
g. 257
- giryân** Ar. ağlayıcı, ağlayan
g. 483, 748, 1264 (3)
- giryân ol-** Ar.+T. ağlamak
g.-ursın 1259
- girye** F. ağlama
g.1442
- gîsû** F. omuza dökülen saç, kakül
g.+larını 527
- git-** kaybolmak, çıkmak, gitmek,
uzaklaşmak, yok olmak,
düşmek, takip etmek
g.-di 315, 668, 750, 849,
1172, 1220, 1408, 1423
g.-diler 788
g.-dügi 790
g.-mez idi 1343 (11)
- giyâh** F. bitki, yeni bitki, taze ot
g.+i 1401
- gizle-** saklamak
g.-r 979
- gizlü** saklanmış, saklı
g. 952
- ğonçe** F. gül veya çiçek tomurcuğu
ğ. 982, 991
ğ.+yi 11
ğ.+veş 987, 1278 (5)
- gök** gökyüzü, sema
g.+(g) e 448, 1115,
g.+de 112, 1203, 1205,
1207, 1425
g.+ler 1087
g.+lerde 188, 1195
g.+lerden 1176, 1262
g.+lere 251, 584 (14)
- göge çıkup mâhe ayak ço-** (Dey.)
sevinç içinde yola çıkmak
g.-dum1482
- gönder-** göndermek
g. 263
- göñül** gönül, kalp
g. 59, 841, 1313, 1380
g.+ den 1235

- g.+i 1150
g.+lerinde 792
g.+ümi 1233 (8)
- göñli alçaq, göñül alçaqlığı, (Dey.)**
tevazu sahibi, mütevazi olmak
g.+dı 1155
g.+n 902
g. 1050 (3)
- gör-** görmek, farkına varmak,
uygun görmek, anlamak, şahit
olmak, fark edilmek, bilerek,
açıkça izlemek, görme gücüne
sahip olmak
g. 806, 1126, 1326
g.-di 1168, 1166, 1452
g.-diler 1472
g.-dügi 708
g.-dügüm 1077
g.-dügüñ 362, 372
g.-dükde 198, 732
g.-düm 962, 1204, 1226, 1463
g.-e 701, 1195
g.-elüm 1411
g.-em 1381
g.-esiz 551
g.-eydi 129, 1151, 1152
g.-icek 53, 109, 354, 543, 546,
556, 560, 665, 918, 1471
g.-medi 298
g.-mege 1175
g.-mezdi 829
g.-se 679, 821, 1087, 1150,
1153
- g.-señ 877 (44)
- göre** göre, bakılırsa
a. 793
- görül-** görmek
g.-mez 1183
- görin-** görünmek
g.-di 521, 769, 943, 944
g.-en 280
g.-mez idi 434
g.-sün 47
g.-ürdi 1458
g.-ür 484,767 (10)
- göster-** işaret etmek, görünmek,
göstermek, gördürmek
gözüktürmek
g. 58
g.-di 936
g.-e 365
g.-se 1084
g.-ür 570, 1026 (6)
- götür-** taşımak, yakından uzağa
alıp gitmek, yok etmek,
kaldırmak, ortadan
kaldırmak, götürmek
g.-di 444, 948
g.-diler 160, 1233
g.-e 1242
g.-en 853
g.-ünce 932
g.-üp 765, 997, 1231
g.-ürken 766 (11)
- göyün-** ateşle yanmak, ateşle
kararmak

g.-müş 1199

göz 1. göz

g. 701, 1350

g.+den 454, 17

g.+e 434, 718, 1319

g.+i 829, 1014, 1257

g.+ime 63, 420, 674, 760

g.+imi 453

g.+imiz 777

g.+in 520, 1342

g.+inden 628, 753, 1201

g.+ine 743

g.+inüñ 750

g.+ler 754

g.+leri 479

g.+lerinden 907

g.+lerüm 1260

g.+üm 709, 710, 1012, 1207,
1332

g.+ümde 1235

g.+ümden 419, 1229

g.+ümüz 166

g.+üñ 1327

g.+üne 47

2. bakış

g. 218 (39)

gözün bahrı T.+Ar. gözyaşı

g.+nı 1328

gözlerümden mercân çıkar- (Dey.)

ağlamak

g.-ken 1225

gözlerinden şu akıt- (Dey.) göz yaşı

dökmek

g.- (d) up 907

gözümde geveherler çıkar- (Dey.)

ağlamak

g.-dım 1229

göze göster- (Dey.) gizlemek

g.-meyüp 718, 1319 (2)

gözi aç et- (Dey.) aç gözlü olmak

g.-me 1014

göz aç- / gözün aç- / göziñi aç- /

gözümüz aç- / göz açdır- / gözi aç- I.

doğmak,

g.-madın 134

II. çiçek büyüme

g.-madı 520

III. farkına varmak,

anlamak

g. 372

IV. uyandırmak

g.-ardı 166

V. fırsat vermek

g.-mayup 633

VI. dikkatli olmak, uyanık

olmak

g. 1014b (6)

gözle- beklemek

g.-r 979

göz yaşı, gözünün yaşı, gözüm yaşı,

gözi yaşı gözyaşı, ağlama

g. 1210

g.+nı 921

g.+yla 444, 914

g.+larıyla 901

g.+ları 250

- g. 538, 325
g.+n 486, 504
g.+nı 545, 893
g.+yla 765 (13)
- göz zinâsm et-** T.+Ar.+T. kötü
niyetle bakmak
g.- diñ 700
- gözi aç** aç gözli
g. 1014
- ğubâr** Ar. toz
ğ. 1116, 1485
ğ.+ı 110
ğ.+ın 777 (4)
- ğubâr-ı pâyê** Ar.+F. makam,
huzur
g. 947
- gûne** F. renk
g. 528
- ğuşşa** Ar. keder, acı
ğ. 603
ğ.+sından 1232 (2)
- gûş tut-** (Dey.) dinlemek, kulak
vermek
g. 1300
- gûş-i hûş** F. dikkatle dinleme, akıl
kulağı, zihin
g.+e 1456
- gûş-i hûşe aş-** (Dey.) zihinde yer
etmek
g.-diñ 27
- gûy** F. İran'lılara özgü bir tür
oyun topu, yuvarlak nesne
g. 463
- g.+ına 174 (2)
- gûy-i meydân kııl-** F.+Ar.+T. ortada
bulundurmak
k.-an 55
- gûyâ** F. sanki, gibi
g. 101, 340, 478, 664, 731, 779,
899, 910, 1273, 1274, 1305,
1398, 1399 (13)
- gûyâ eyle-** F.+T. konuşan eylemek
g. 1
- gûyâ ki** sanki
g. 43, 193, 888 (3)
- gûyâ kim** gibi, sanki
g. 1348
- gûyiyâ** sanki
g. 280, 283, 461, 944, 1031 (5)
- güft ü gû** F. dedikodu
g.+yi 26
- güftâr** F. laf, lakırtı
g.+a 842
- güher-senc ol-** F.+T. mücevher
tartan olmak
g.-a 31
- gül** F. kokulu çiçek
g. 1, 5, 317, 520, 688, 689, 713,
771, 896, 898, 973, 976, 984,
991, 1019, 1029, 1085, 1092,
1163, 1169, 1193, 1199, 1241,
1246, 1247, 1247, 1251, 1390,
1393, 1394, 1417, 1431, 1432,
1434, 1470
g.+i 302, 540
g.+ile 1252

- g.+i 1314 (peygamber)
g.+idi 1459
g.+in 1315
g.+ ini 1251(kundak)
g.+leri 472, 651
g.+lerin 29
g.+lerle 1395
g.+lerüñ 887
g. 426 (Hz Ebubekir)
g. 1278 (Hz Hüseyin)
g. 1432 (kitap)
g.+den 1460 (kitap)
g.+ i 1433 (kitaptakiler)
g.+ile 435 (Peygamber) (53)
- gül- ruḥ** F. gül yanaklı
g. 1096
g.+ı 938 (2)
- gül yüz** F.+T. güzel yüz
g.+in 1281
- gül-‘izâr** F. gül yanaklı, al yanaklı
g.+ı 1327 (Hz Hüseyin)
g.+ın 1151 (2)
- gül-bû** F. gül kokulu
g.+larını 527
- gül-** açmak, koku saçmak,
açılmak, gülmek, sevinmek
g.-di 472
g.-e 1076
g.-medi 520
g.-üpdür 1029 (4)
- gül-fâm** F. gül gibi rengi kızıl
olan
g.+ı 730
- gül-geşt-i şahrâ it-** F.+Ar.+T. kırdada
dolaşmak
g.-(d) er 1388
- gülgûn it-** F.+T. pembeleştirmek
g.-(d) üp 527
- gül-gûne** F. kadınların yüzüne
sürdükleri gül reklı düzgün
g.+idi 688
- gül-gûne-i âl** F. aldatıcı penbelik,
allık
g. 37
- gül-ḥen** F. hamam ocağı, ateşhane
g.+di 1348
- gül-i âl** F.+Ar. Hz Hasan
g. 1044
- gül-i bâğ** F. gül bahçesi
g.+uñ 540
- gül-i merâm açıl-** (Dey.) sevinmek
g.-urdu 1490
- gül-i pâk** F. küçük çocuk
g. 990
- gül-i râz açıl-** (Dey.) sır verilmek
g.-up 1364
- gülistân** F. gül bahçesi
g. 424, 519, 972, 1015
g.+ı 1315
g.+ından 1315 (6)
- gülistân-ı beḳâ et-** F.+Ar.+T. cennete
gitmek
g.-miş 305
- gülistân-ı cihân eyle-** F.+F.+T. gül
bahçesi yapmak
g.-di 85

- gölşen** F. gül bahçesi
g. 290, 1191, 1193
g.+de 520
g.+ine 1470 (5)
- gölşen it-** F.+T. gül bahçesi yapmak
g.-(d) elden 1163
- gölşen ol-** F.+T. gül bahçesi olmak
g.-urdu 1151
g.-sun 1434 (2)
- gül-zâr** F. gül bahçesi
g. 131, 235, 282, 1048, 1365,
1369
g.+ı 713
g.+ına 407
g.+uñ 960
g.+uñ1433 (kitaptakiler) (10)
- gül-zâr-ı tahkık** F.+Ar. Hz
Peygamber
g. 1177
- gümân** F. sezgi
g.+ın 58
- güm-râh** F. delalete düşmüş, sapkın
g. 828
- gün yüzli** aydınlık yüz, nur yüz
g. 146
- gün 1. gün**
g. 271, 345, 417, 615, 701, 830,
1259
g.+den 537
g.+i 1452
g.+içün 375, 573
g.+de 1102
g.+ler 331
- g.+ler-dürür 1118
- 2. kıyamet günü**
g. 880
- 3. yirmidört saatlik zaman, tarih,**
an
g. 271, 469, 537, 698, 927, 971,
973, 1140, 1059
g.+de 822
- 4. güneş**
g. 48, 163, 362, 782, 799, 873,
1036, 1009
- 5. devir, dönem**
g. 592
- 6. ışık**
g. 650
- 7. gündüz**
g.+e 475 (36)
- güni gün ol-** (Dey.) sevinmek,
kederinden kurtulmak
g.-dı 878
- günâh** F. suç, kabahat
g.+ı 698
- günden güne** her geçen gün
g. 537
g.+e 996 (2)
- gündüz** gece karşıtı
g. 1264
- Güneş 1. gezegenlere, dünyaya ısı**
ve ışık veren gök cismi
g. 17, 87, 97, 113, 363, 627,
1205, 1366, 1446
g.+de 650
g.+den 826

- g.+sin 1031(Hz
Muhammed)
2. güneş gibi, açık
bir şekilde, net
g.+veş 146, 372, 415, 1050,
1157, 1206 (18)
- gübre** F. kedi
g. 822
- gürz** F. ağır topuz
g. 663
- güşâde kı1-** F.+T. açık tutmak
g. 28
- güvâr** F. hazmı kolay olan yemek
g.+1 387
- güzâf** F. boş, beyhude
g.+1 1329
- güzel** hoş
g. 976
- güzend** F. zarar
g.+i 218
- güzer et-** F.+T. dönmek
g.-dikçe 203
- güzîn** F. seçilmiş, seçkin
g. 423
g.+i 614 (2)
- ḥ^âb** F. 1. uyku
ḥ. 1014
2. rüya
ḥ.+1 358, 373 (3)
- ḥ^âb-ı 'adem** F.+Ar. yokluk,
yaratılmadan önceki hal
ḥ.+de 1289
- ḥ^âba var-** F.+T. uyuyor olmak
ḥ.-miş 651
- ḥ^âb-ı râhat it-** F.+Ar.+T. rahat
uyumak
ḥ.-(d) erler 186
- ḥ^ân** F. yemek sofrası
ḥ. 386
- ḥ^âr** F. yiyen, yiyici
ḥ. 235
ḥ.+1 387 (2)
- ḥ^ûn-ḥ^âr** F. kan içen, kan
dökücü
ḥ.+a 661
- hâ** Ar. Arap alfabesinin altıncı
harfi
ḥ. 103
- hâ** Ar. Arap alfabesinin otuzuncu
harfi
ḥ. 42
- habâb** Ar. su üzerinde oluşan
hava kabarcığı
ḥ. 484
- habâb-âsâ** Ar.+F. su kabarcığı
gibi
ḥ. 504
- haber-dâr et-** Ar.+F. haber vermek
ḥ.-di 447
ḥ.-er 357 (2)
- haber-dâr eyle-** Ar.+F.+T.
bilgilendirmek
ḥ. 1265
- haber-dâr ol-** Ar.+F.+T. bilgi
sahibi olmak
ḥ.-anlar 403

- h.-up 969, 1006
h.-ur 978 (4)
- ḥabîb** Ar. dost, sevgili
h. 686, 711
h.+e 435
h.+i 435, 1018
h.+üñ 453 (Hz Muhammed) (6)
- ḥabîb-i ḥazret-i Raḥmân** Ar. Hz Muhammed
h.+a 439
- ḥabîs** Ar. kötü, fena
h.+ün 837
- ḥac** Ar. İslam'ın beş şartından biri olan ve zilhicce ayında Mekke-i mükerrermede Ka'be'yi ziyaret ve tavaf etmeyi öngören ibadet
h.+e 1094
- ḥac it-** Ar.+T. hacca gitmek
h.-(d) üp 1054
- ḥacer** Ar. taş
h.+den 555, 1069 (2)
- ḥâcet** Ar. ihtiyaç, zaruret
h. 289, 294, 1377 (3)
- ḥâcet-gâh ol-** Ar.+F.+T. ibadet yeri olmak
h.-updı 288
- ḥâcet-gâh** Ar.+F. ibadet yeri
h.+ıdı 983
- ḥâcib** Ar. kapıcı
h. 1174
- ḥaclet** Ar. mahcubiyet, utanma
h. 1440
h.+le 958 (2)
- ḥaddine çekil-** (Dey.) su yatağına geri çekilmek
h.-ür 905
- ḥadd** Ar. yanak
h.+ini 42
- ḥâdî** Ar. hidayet eden, Allah
g. 79, 1039 (2)
- ḥâdişât** Ar. hadiseler, olaylar
h. 598
- ḥafî** Ar. gizli, saklı olan şeyler
h. 779, 1008 (2)
- hâ** Ar. he harfi
h. 42
- ḥâk** F. toprak, toz
h. 10, 133, 450, 512, 605, 611, 612, 674, 742, 777, 833, 962, 1236, 1332, 1501
h. 157 (yeryüzü)
h.+den 137
h.+e 54, 583, 774, 1298
h.+e 442 (Hz Ebubekr)
h.+i 229, 441, 563, 948, 967, 1391
h.+i 1233 (melek)
h.+iñ 360
h.+in 578 (31)
- ḥâk ol-** F.+T. toprak olmak
h.-anlar 220
- ḥâk it-** F.+T. gömmek
h.-(d) üñ 443
- Ḥâk** Ar. 1. Allah
h. 87, 127, 271, 1268b
h.+a 268, 805, 1043, 1130

- h.+da 422
h.+dan 1158
h.+la 568
2. doğru, hak, gerçek,
doğruluk, adalet, hakiki
h. 252, 456, 792, 792, 805,
h.+dır 1268, 1331
h.+la 855
3. hürmetine
h.+ı 450, 450, 638, 638
h.+ıçun 411, 417
4. maddî ve manevî kazanç
h.+ı 746 (26)
- hâkâ'ik** Ar. hakikatler
h. 1048
- hâkâret it-** Ar.+T. saygısızca
davranmak
h.-(d) e 154
- hâk-i dergâh** F. dergah toprağı,
bulunulan mekan
h.+ına 1262
- hâk-i derîn** F.+T. mezar
h.+e 441
- hâk-i pâyine 'izârı sür-**
F.+F.+Ar.+T. önünde
saygıyla eğilmek
h.-di 110
- hâk-i râh** F. uğur
h.+uñdan 1123
- hâkîr** Ar. hor, bayağı, kişiliksiz,
zavallı
h. 1454
h.+e 1207
- h.+i 1242, 866
h.+üñ 165 (5)
- hâkk** Ar. ilgili, dair
h.+ında 1159
- hâl** Ar. durum, özellik, bulunuş,
suret, olay, tavır
h. 301, 345, 988, 1044, 1082,
1145, 1271
h.+e 978, 740
h.+i 388, 507, 543, 543, 567,
637, 809, 979, 1052, 1178,
416, 988, 988
h.+in 355, 1023, 1202, 1212
h.+iñ 973
h.+den 1346
h.+iñe 1326 (29)
- hâline bak-** Ar.+T. içinde bulunulan
durumu düşünmek
h. 1326
- hâl** F. genellikle yüzde oluşan
siyah nokta
h. 1458
- hâlâş et- / it-** Ar.+T. kurtarmak
h. 511, 881, 1121
h.-(d) e 892 (4)
- hâlâş ol-** Ar.+T. kurtulmak
h.-am 1232
h.-ur-ıdı 286 (4)
- hâlât** Ar. durumlar
h. 1204
- halel** Ar. bozuk
h.+den 841
- hâlet** Ar. hâl, durum, keyfiyet

- h. 50, 732, 758, 1078
 h.+de 984
 h.+i 768
 h.+içün 451, 451
 h.+ile 50 (9)
- Ḥâlîk** Ar. Allah
 h. 611, 832, 1067 (3)
- Ḥâlîk-ı arz u semâ** Ar. Allah
 h.+ya 904
- Ḥâlîk-ı bünyân-ı ‘âlem** Ar. Allah
 h. 140
- ḥâlî** Ar. 1. boş
 h. 980
 2. bir şeyden arınmış, müstesna,
 beri
 h. 1078 (2)
- ḥâlî it-** Ar.+T. yoksun bırakmak
 h.-meye 319
- ḥâlî kı1-** Ar.+T. uzak tutmak
 h. 65
- ḥâlîl** Ar. 1. cana yakın samimi
 dost
 h. 625, 762
 2. Hz İbrahim
 h.+e 1085 (3)
- Ḥâlîlûllâh** Ar. Hz İbrahim
 h.+a 85
- ḥâlîm ol-** Ar.+T. yumuşak olmak
 h.- mişdi 1040
- ḥalk** Ar. 1. bir bölgede yaşayan
 insanlar topluluğu
 h. 597
 h.+a 178, 522, 936
- h.+ı 568
 h.+ıñ 545
 2. insanlar, topluluk
 h. 291, 518, 894
 h.+a 288, 687, 906, 912, 913
 h.+ı 691, 892
 h.+ıñ 893
 h.+ına 166
 h.+uñ 153, 569
 3. yaratılan
 h.+a 130
 h.+ına 25 (22)
- ḥalk it-** Ar.+T. yaratmak
 h.-(d) en 513, 1213
 h.-(d) enüñ 554
 h.-(d) üpdür 1162, 1291 (5)
- ḥalka** Ar. ortası boş yuvarlak
 şekil, daire
 h.+tûrur 1028
- ḥalk-ı ‘âlem** Ar. herkes
 h. 291, 1107 (2)
- ḥall** Ar. parça, eritme
 h.+ıla 525
- ḥal it-** Ar.+T. nedeni ortaya koymak
 h.-(d) üp 1269
- Ḥallâk** Ar. Allah
 h. 741, 878 (2)
- ḥalvet** Ar. 1. تنها bir yer, boş mahal
 h. 981
 2. yalnız kalınan yer
 h.+ine 722 (2)
- ḥalvet it-** Ar.+T. karı-koca yalnız
 kalmak

- h.-(d) erler 930
- h̄alvet ol-** Ar.+T. yalnız kalmak
h. -a 950
- h̄amâme** Ar. güvercin
h. 1421
h.+veş 544 (2)
- h̄amd** Ar. 1. şükür
h. 1067, 1427, 1113
h.+ini 1312
2. övgü, övme
h.+um 1 (5)
- h̄amdulî'l-lâh** Ar. Allah'a hamd
sözü
h.+i 1452
- h̄âme** F. kalem
h. 64, 247, 547, 558
h.+m 34
h.+sini 114 (6)
- h̄aml / h̄âmil** Ar. hamile
h. 412, 415
h.+i 1142 (3)
- h̄âmil ol-** Ar.+T. taşımak
h. -up 977
- h̄amrâ** Ar. kırmızı, kızıl
h.+ya 731
- Ḥamza** k.a. Hz Hamza
h. 182
- h̄an / h̄ân** T. F hükümdar, padişah
h. 183, 1486
h. 399 (Hz Ebubekir)
h. 509 (Hz Ömer) (4)
- h̄ançer** Ar. hançer
h. 662, 855 (2)
- h̄andağ** Ar. hendek, çukur
h. 248
- h̄andân** F. gülen
h. 1259
- h̄ande** F. gülüş
h. 924
- h̄âne-i cân** F. gönül, yürek
h.+ı 1273
- h̄ân** F. sofrâ, yemek
h.+ına 66
- h̄âr** F. diken
h. 302, 1085, 1278, 1314, 1453
(5)
- h̄âr-ı ğam** F.+Ar. keder, üzüntü
h. 1490
- h̄ar** F. eşek, adi kimse
h. 829, 1075, 1087 (3)
- h̄arâba var-** Ar.+T. harap olmak,
yıkılmak
h. -masun 608
- h̄arâba vir-** Ar.+T. harap etmek
h. -üp 529
h. -ürdi 532 (2)
- h̄arâba yüz tut-** (Dey.) yıkılmaya
başlamak
h. -dı 889
- h̄arâm et-** Ar.+T. yasaklamak
h. -di 952
- h̄arâret** Ar. ateş, ısı, öfke
h. 941
- h̄arb** Ar. cenk, savaş, döğüş
h.+e 822
- h̄arbe ur-** Ar.+T. mızrakla vurmak

- h.-muşdı 926
- ḥarf** Ar. alfabeyi meydana getiren işaretlerden her biri
h.+ıla 20
h.+i 245 (2)
- ḥarf-i ‘illet** Ar. kusur, hata
h. 70
- ḥar-gâh** F. büyük çadır, otağı
h. 267
- ḥâr-ı elem it-** F.+Ar.+T. acı bırakmak
h.-(d) üp 1278
- ḥarfım** Ar. kutsal yer veya değer
h. 1283
- ḥarḳ-ı ‘âdet** Ar. keramet
h. 1052
- Hârun** k.a. Harun peygamber, Hz Musa'nın büyük kardeşi
h. 1034, 1035, 1165, 1166 (4)
- ḥâşş** Ar. özel, hususi
h. 389, 422, 1455 (3)
- ḥâş et-** Ar.+T. özgü yapmak
h. 511
- ḥâş-ı âlem** Ar. Hz Adem
h.+e 145
- ḥas** F. ot döküntüsü, çerçöp
h. 1418
- ḥâş u ‘âmm** Ar. herkes
h.+ a 405
h.+ı 1206, 1447
h.+uñ 556 (4)
- ḥaşâ** Ar. sayma, sayılma
h. 1056
- ḥaşâ'il** Ar. hasletler, güzel huylar
h. 1156
h.+i 1056 (2)
- Ḥasan** k.a. Hz Hasan
h. 1019, 1038, 1039, 1093, 1159, 1166, 1303
h.+dı 1036 (8)
- Ḥasan ibn-i ‘Alî** Ar. Hz Hasan
h.+dir 1106
- Ḥasan ibn-i ‘Aliyy-i Murtażâ** Ar. Hz Hasan
h.+dan 1133
- ḥased** Ar. kıskançlık, çekememezlik
h. 714, 1244
h.+den 789
h.+le 724 (4)
- ḥased eyle-** Ar.+T. kötülük düşünmek
h.-r 1344
- ḥasen** Ar. güzel, iyi, faydalı, uygun
h. 1168
h.+den 1104
h.+di 1040 (3)
- ḥâşıl ol-** Ar.+T. gerçekleşmek, ortaya çıkmak, meydana gelmek
h.-dı 1127
h.-muş idi 1156
h.-ur 977 (3)
- ḥaşlet** Ar. yaratılıştan gelen özellik, huy
h. 285, 1052 (2)
- ḥasret** Ar. özlem
h. 1484
h.+le 1483 (2)

- Hassân** k.a. asıl adı Hasan b. Sabit olan,
Peygamberimiz zamanında
yaşamış meşhur bir şair
h. 116
- haste** F. 1. hasta
h. 2, 286, 1202
h.+ye 292
2. zavallı, aciz
h. 1435 (5)
- hasûd** Ar. kıskanç
h. 1318
- haşyet** Ar. korkma, ürkme
h. 1320
- hâşâ** Ar. hiçbir zaman, asla
h. 957, 1078, 1081 (3)
- haşem-dâr** Ar. maiyetteki uşak ve
hizmetkarlar
h. 652
- haşradek** Ar. kıyamete kadar
h. 657
- hâtem** Ar. 1. mühür, yüzük
h. 823, 1305
h.+i 128
h.+iyle 365
2. son, sonuncu
h. 1028 (5)
- hâtem ol-** Ar.+T. I. mühürlenmek
h.-a 365
II. şöhret bulmuş, zirveye
ulaşmak
h.-muş idi 823
III. son olmak
h.-dı 130 (3)
- hâtıf** Ar. göz kamaştırıcı,
büyüleyici
h.+dan 1364
- hatm-ı enbiyâ** Ar. son peygamber
Hz Muhammet
h.+ya 366
- hatâ** Ar. kusur, yanlış
h. 705, 986 (2)
- hatâ ol-** Ar.+T. kusur olmak
h.-dışa 246
- hattı** Ar. 1. çizgi
h. 574
h.+ına 1444
2. yazı
h. 551, 557, 560
h.+a 558
h.+ın 556
3. yön, gidiş
h.+a 512
4. yol
h.+ı 1445 (9)
- havâ** Ar. hava
h. 1383
h.+sı 1385, 1391 (3)
- havâle at-** Ar.+T. göndermek
h.-dışca 251
- havâle it-** Ar.+T. göndermek
h.-(d) üp 1025
- havâle ol-** Ar.+T. gönderilmek
h.-ur 195
- havf** Ar. korku
h. 699, 773
h.+ıla 697, 770, 1349, 1363

- h.+ından 667, 917 (8)
- hâvf it-** Ar.+T. korkmak
h.-(d) üp 979
h -meye 1321 (2)
- hâyâ** Ar. utanma
h. 193, 688, 763
h.+sından 689 (4)
- hâyâ it-** Ar.+T. utanmak,sıkılmak
h.-medi 753
- hâyâl** Ar. insanın kafasında
tasarladığı gerçekleşmesini
düşündüğü şey
h.+e 352
- hâyâle dön-** Ar.+T. kuruntuya
kapılmak
h.-müshiken 972
- hâyât** Ar. yaşam, canlılık
h. 1213
h.+ısa 754 (2)
- Hayber** y.a. Medine'den Suriye'ye
giden yol üzerinde,
Medine'den 150 km. uzaklıkta
bir vaha (Hz Ali tarafından
zaptedilmiştir.)
h. 814
- Haydar** F. 1. Hz Ali
h. 814, 830, 844, 865, 883, 894,
935, 959, 963, 989, 1007, 1033,
1137, 1181, 1190
h.+idi 828
2. yiğit
h. 182 (17)
- haylî** F. çok, bir çok
h. 351, 473, 616, 893, 1229,
1280, 1351 (7)
- hayr** Ar. iyi, hayırlı
h. 270
h.+a 1378
h.+ıla 1427 (3)
- hayru'l- âl** Ar. hayırlı insan
h. 1029
- hayrân ol-** Ar.+T. şaşakalmak,
hayrete düşmek
h.-dı 1409
h.-ur 780 (2)
- hayret** Ar. şaşma, şaşkınlık
h. 585
h.+le 780 (2)
- hayrî** Ar. hayırla ilgili
h.+durur 1486
- hayri'l- beşer** Ar. Hz Muhammet
h.+dir 1080
h.+den 682, 1324 (3)
- hayri'l-enâm / hayru'l-enâm** Ar. Hz
Muhammet
h.+uñ 1021
h.+a 643
h.+ı 82
h.+ı 270 (4)
- hayvân** Ar. duygu, duyu ve
hareket yeteneği olan canlı
yaratık
h. 1082
h.+e 77 (2)
- hayy ol-** Ar.+T. yaşamak, var

- olmak
h.-alı 1306
- Ḥayy ü Kâdir** Ar. Allah
h. 1313
- Ḥayy-ı Sübhân** Ar. Allah
h. 184
- ḥazân** F. sonbahar
h.+ı 282, 1072
h.+ıñ 283 (3)
- ḥâzır** Ar. söz konusu olan yerde
bizzat bulunan, göz önünde olan
h.+ken 1095
- ḥâzır ol-** Ar.+T. söz konusu olan
yerde bulunmak
h.-alım 776
h.-an 918
h.-up 926 (3)
- ḥazîn** Ar. hüznü, kederli
h.+e 787
- ḥazîne eyle-** Ar.+T. zenginleştirmek,
sevindirmek
h. 787
- ḥazret** Ar. 1. kutsal ve saygıdeğer
kimselerin başına getirilen
ünvan
h. 125, 270, 354, 381, 404, 423,
457, 502, 544, 644, 850, 1034,
1130, 1189, 1430, 1439
h.+iñ 355
h.+ine 695
2. ön, huzur
h. 694
h.+inden 440
- h.+ine 649
h.+üñde 839
3. kutsal ve saygıdeğer
kimse
h. 947 (Hz Ali)
h.+e 659, 677 (Hz Ömer) (26)
- ḥazret-i pîr** Ar.+F. saygın kişi
h. 696 (Hz Osman)
h. 864 (Selman)
h. 502 (Hz Ömer)
h.+inden 891 (Hz Ali)
h.+ine 409 (Hz Ebubekir) (5)
- hedef kııl-** Ar.+T. nişan almak
h.-ma 262
- heft** F. yedi
h. 212
- helâk** Ar. ölme, telef olma
h. 818
- hele** özellikle
h. 1110
- ḥelvâ** Ar. helva
h.+nuñ 1467
- hem** F. 1. aynı zamanda
h. 93, 179, 193, 207, 373, 651,
751, 879, 897, 1002, 1425, 1429,
1443, 1469, 1491
2. bir de
h. 410, 898, 979
3. ayrıca, üstelik
h. 46 (19)
- hem-ân** F. 1. çabucak, derhal,
aralıksız

- h. 296, 315, 433, 537, 561, 593,
668, 749, 950
2. aniden, birdenbire
h. 1026 (10)
- hem-en** bk hem-ân
- hem-ân-dem** F. hemen, birden
bire, çabucak
h. 257, 667, 963, 1243,
1362 (5)
- hem-civâr** Ar.+F. aynı çevrede
bulunan
h. 452
- hem-çü** F. gibi
h. 256, 1155, 1434 (3)
- hemîşe** F. sürekli, daima
h. 458
- hemm** Ar. sıkıntı, keder, tasa
h. 287
- hem-nâm kıl-** F.+T. adaş yapmak
h.-dı 1037
- hem-râh** F. yoldaş, yol arkadaşı
h. 487
h.+ı 1064 (2)
- hem-râh ol- / hem-râhı ol-** F.+T.
yoldaş olmak, ulaşmak,
arkadaş olmak
h.-mazsa 487
h.-muşdı 1064 (2)
- hem-sâye it-** F.+T. komşu etmek
h.-(d) e 187
- hem-ser** F. kadın veya erkek eşlerden
biri
h.+i 739, 1128
- h.+üm 1121
h.+ümdür 412 (4)
- hem-ser ol-** F.+T. arkadaş olmak
h.-sun 212
- hem-tâ ol-** F.+T. benzemek
h.-up 38
- hengâme-gir ol-** F.+T. göz boyamak
h.-muşdı 1393
- hep 1.** bütün
h. 18, 74, 323, 339, 507, 545,
653, 1221, 1240
2. hep, daima
h. 1111
3. tamamen, büsbütün
h. 1484 (11)
- her** F. hep, bütün, cümle
h. 7, 39, 42, 43, 44, 165, 166,
170, 228, 256, 280, 285, 300,
313, 312, 315, 325, 338, 340,
353, 480, 528, 552, 559, 566,
580, 652, 668, 698, 870, 879,
891, 934, 944, 983, 1044, 1148,
1193, 1206, 1269, 1274, 1275,
1361, 1393, 1399, 1431, 1458,
1459, 1494
h. bir 230
h. biri 254, 662, 793, 1129,
1182
h.+birine 913
h.+biriniñ 1228
h.+birinüñ 500
h. birisi 139, 1273
h. gün 205

- h. kim 860, 1443
h. kişi 167
h. şahşa 983
h. yer 152 (66)
- her-ân** F.+A. her zaman
h. 122, 463 (2)
- her- dem** F. her zaman, sürekli
h. 195, 291, 640, 925, 1191,
1313, 1432 (7)
- her-gâh** F. her zaman, her vakit
h. 267, 288, 828, 1147, 1401
(5)
- hestî** F. var olma, varlık
h. 611
- hevâ** Ar. istek, arzu
h. 789, 965, 1014
h.+dan 1464 (4)
- hevâ-yı zevk** Ar. coşku, sevinç
h.+ıla 1384
- hevâyî kııl-** Ar.+T. arzularına boyun
eğmek
h.-ma 62
- hey'et** Ar. görünüş, şekil, suret
h. 660
h.+de 478
h.+le 943 (3)
- heybet** Ar. korku ve saygı
duruşunu uyandıracak hal ve
görünüş
h. 182, 460, 478, 660
h.+ile 198, 615
h.+le 814, 1254, 1297 (9)
- hezâr** F. bülbül
- h. 1
- hıdîv** F. emir, vezir, vali
h. 183, 1373 (2)
- hıdmet** Ar. hizmet, iş, vazife
h. 124, 1491
h.+leri 223 (3)
- hıdmet it- / et-** Ar.+T. hizmet
etmek, iş yapmak
h.-(d) erler 1182
h.-di 1113 (2)
- hıdmetkâr ol-** Ar.+T. hizmetçi
olmak
h.-updur 123
- hıl'at** Ar. hükümdarların ve vezirlerin
birine hürmet ve mükafat karşılığı
giydirdiği kaftan
h.+ların 728
- hırâm** F. edalı, nazlı
h.+ı 1392
- hırqa** Ar. bez ve kumaş parçası
h.+ya 982
- hırş** Ar. aç gözlülük, şiddet ve
tamahla bir şeyin üzerine düşme
h.+ıla 66, 1014 (2)
- hışâl** Ar. huylar, tabiatlar
h.190
h.+in 735 (2)
- hışâr** Ar. kale
h. 264
h.+a 348 (2)
- hısn** Ar. sağlam yer, kale
h.+ına 927
- hısn-ı haşîn et-** Ar.+Ar.+T.

- sağlamlaştırmak
h. 264
- hışm** F. kızgınlık, öfke
h.+ı 1348
- hıtabı it-** Ar.+T. birine söz söylemek
h.-(d) erse 1323
- hıyâm** Ar. çadırlar
h.+ı 1392
- Hızr** k.a. bengisuyu elinde
bulundurduğuna inanılan kutsal
ve ulu kişi
h. 216
h.+veş 211 (2)
- hibr** Ar. Yahudi bilgini
h.+ı 357
- hibr-i hidâyet** Ar. ilim yolu
h.+den 921
- hibr-i Furât** Ar. Fırat'ın suyu
h. 903
- hicâb** Ar. 1. perde, örtü
h. 419, 775
h.+ın 724, 932, 1440
2. utanma, sıkılma
h.+ı 954 (6)
- hicâbı ger-** (Dey.) her yeri kaplamak
h.-di 151
- Hicâz** y.a. Arap yarımadasında
Mekke ile Medine şehrinin
bulunduğu coğrafya
h.+a 467
h.+uñ 1385 (2)
- hicret** Ar. Hz. Muhammed'in
Mekke'den Medine'ye göç
etmesi
h. 1021, 1140, 1368 (3)
- hicret et-** Ar.+T. göç etmek
h.-di 265
- hiç** F. olumsuz cümlelerde fiilin
anlamını pekiştirir
h. 168, 344, 369, 946, 1217,
1490 (6)
- hiç kimse** hiç kimse
h. 498, 1076
h.+ nin 1147 (3)
- hidâyet** Ar. doğru yolu bulma
h. 149, 455, 472, 773 (4)
- hidâyet ol-** Ar.+T. doğru yola
ulaşmak
h.-a 216
- hidâyet ver-** Ar.+T. kurtuluşa
erdirmek
h. 672
- hiddet** Ar. şiddet, öfke
h.+le 933
- hikâyet** Ar. anlatma, anlatılacak
şey, nakletme
h.+i 1453
- hikâyet eyle-** Ar.+T. nakletmek
h.-miş 827
- hikmet** Ar. 1. bilgelik
h. 688, 842
h.+den 379
h.+ üñ 9
2. sır, bilgi, ne olduğu
anlaşılmaz sebep ve hakikat
h. 1046, 1047, 1284, 1285, 1403

- h.+den 514
h.+le 1045
3. hakikat ve ahlakla ilgili söz
h. 1202 (12)
- hikmeti'l-lah** Ar. Allah'ın ezeli ilmi
h. 143
- hilâfet** Ar. halifelik
h. 323, 464, 687, 845, 883
h.+le 515 (6)
- hilâl** Ar. yeni ay
h.+e 352, 1277
h.+i 135, 293, 996
h.+in 109, 1192, 1319
h.+ün 55 (9)
- hîle** Ar. aldatacak tarzda oyun
h.+yle 1357
- hîle ver-** Ar.+T. görüntü değiştirmek, aldatmak
h.-mez 1351
- hilm** Ar. yumuşaklık, iyi tabiat
h. 811
h.+ile 193, 327, 685, 735 (5)
- himmet** Ar. 1. lutuf, kerem, yardım
h. 228, 894
h.+ lerini 1481
2. samimiyet, manen yakın olma
h. 638
h.+ile 615 (5)
- hîn** Ar. zaman, an
h. 1419
- Hind** y.a 1. Hindistan
h. 272
2. kadın adı
h. 270, 275
h.+e 271, 272b (5)
- hirâsân** F. korku
h. 477
- hirâs** F. korku
h.+ından 817, 1362 (2)
- hîre it-** F.+T. boş etmek, şaşırtmak
h.-(d) em 1301
- hisâb** Ar. tahmin, düşünce
h.+ında 245
- hisâb et-** Ar.+T. saymak, değerlendirmek
h. 80
- hişşe** Ar. pay, nasip
h.+sinden 1232
- hiţâb** Ar. birine söz söyleme
h.+a 1267
- hiyâl** Ar. yan, taraf
h.+den 629
- hod** F. kendi
h. 328, 554, 945 (3)
- hodbîn** F. kendini beğenmiş
h. 798
- hod-rû(y)** F. yabani
h. 798
- hoş** F. güzel, mutlu, iyi, sevinç
h. 273, 279, 336, 382, 642, 651, 693, 819, 827, 896, 1224, 1487
(12)
- hoş-âbâd et-** F.+Ar.+T. huzur

- vermek 670, 708, 783, 787, 839, 879,
 h.-di 90 1089 (13)
- hoş-güvâr** F. lezzetli
 h.+ı 387
- hoş-bûy** F. güzel ve hoş kokan
 h. 317, 713, 896
 h.+ı 984, 991 (5)
- hoş-bû it-** F.+T. güzel kokulu
 yapmak
 h.-(d) ersin 11
- hoş-bû ol-** F.+T. güzel kokmak
 h. dukça 1433
- hoş-bünyân** F.+Ar. güzel
 görünümlü bina
 h.+e 347
- hoş-likâ** F.+Ar. güzel yüzlü
 h.+ye 290
- hub** F. güzel, hoş, iyi
 h. 373, 1122, 1383
 h.+âsâ 765
 h.+veş 45 (5)
- hub-ṭal'at** F.+Ar. güzel yüzlü
 h. 1128
- huceste** F. uğurlu, kutlu
 h. 56, 446 (2)
- Ḥudâ** F. Allah
 h. 136, 159, 892
 h.+dan 697, 794, 1321
 h.+yı 241,390
 h.+ya 1113, 1115, 1427
 (11)
- Ḥudâyâ** F. ey Allah
 h. 22, 27, 261, 450, 509, 573,
- huddâm** Ar. hizmetçiler
 h. 1394
- huld** Ar. sekiz cennetten biri
 h.+e 414
 h.+veş 1066 (2)
- huld-âşiyân** Ar.+F. cennetmekan
 h.+ı 1369
- huld-ı berîn** Ar.+F. kutsal cennet
 h. 142, 394 (2)
- hulḳ** Ar. iyi veya kötü huy, ahlak
 h. 1145
 h.+ı 687, 691
 h.+uñ 711 (4)
- hulle** Ar. cennet elbisesi
 h. 897
- hullet** Ar. samimi dostluk,
 arkadaşlık
 h. 131
- hulûs** Ar. temizlik, saflık
 h. 70
- hûn** F. yemek, sofrâ
 h. 379, 394, 397, 398
 h.+a 390, 393, 396
 h.+ına 400, 401, 1403
 h.+uñ 395 (11)
- hûn** F. kan
 h. 730
- hûn+pâş** F. kanlı, kan saçan
 h.+ımla 656
- hûn-âb** F. kan içen, kan içici
 h. 535

- hûn-âşâm** F. kan içen
h. 622
- hûn-âşâm ol-** F.+T. kan içen olmak
h.-alar 622
- hûn-fişân** F. kan saçan
h. 821
- hûn-hâr** F. kan içen, kan içici
h. 944
- hûn-ı cennet** F.+Ar. cennet sofrası
gibi
h.+ âsâ 397
- hûn-rîz** F. kan akıtan, kan döken
h. 662
- hûr** Ar. cennet kızları
h. 897
- hurma** F. sıcak iklimde yetişen
tatlı bir meyve türü
h. 1069, 1071
h.+y1 1074 (3)
- hurrem** F. mutlu, huzurlu
h. 1170
h.+idi 1383 (2)
- hurrem ol-** F.+T. mutlu olmak
h.-a 1432
h.-uptur 1191 (2)
- hursîd** F. güneş
h. 501, 929 (2)
- hûru‘în** F. sevgililer
h.+uñ 1301
- hurûf** Ar. harfler
h. 101, 1304 (2)
- hurûş it-** F.+T.çoşmak
h.-(d) üp 239
- husrev** F. padişah, hükümdar, sultan
h. 181, 1449
- huşûl** Ar. çıkış
h.+e 589
- huşûşa** Ar. özellikle, bilhassa
h. 173, 209, 1033, 1055, 1164
(5)
- huşâm** Ar. kalın burunlu
h. +e 835
- hûşe** F. akıl, us, zihin
h. 27
- huşk** F. kuru
h. 9, 1070, 1072 (3)
- huzûr** Ar. 1. rahat, mesut, refah
h.+ıla 186, 1466, 1470
2. ön, huzur
h.+uñda 958 (4)
- hücûm it-** Ar.+T. saldırmak
h.-(d) er 1347
- hüdâ** Ar. doğru yol, hidayet
h. 269, 580, 684, 763, 786,
791,794, 1013, 1017
h.+dır 139
h.+y1 241, 829 (12)
- hükûm** Ar. emir
h.+inde 609
- hümâ** F. cennet kuşu
h. 1392
- hümâm** Ar. himmetli, azimli
h. 322
- hümâyûn** F. mübarek, kutlu
h. 230, 1034 (2)
- hürmet** Ar. şeref, itibar, saygı,

- haysiyet
h.+ için 783, 783
h.+ ine 317, 670, 670, 1249 (2)
- hürmet eyle-** Ar.+T. ikram etmek
h. 575
- hürmet it-** Ar.+T. saygı göstermek
h-(d) üp 1197
- Hüseyn** k.a Peygamberimizin
torunu Hz Hüseyin
h. 1137, 1169, 1293
h.+e 1256
h.+ i 1138, 1168
h.+ in 312, 1246, 1291, 1303,
1337
h.+ün 1249, 1251, 1258, 1288,
1295
h.+ile 1166, 1167 (18)
- hüsn** Ar. 1. güzel
h. 42, 358, 502, 691, 711, 996,
1045, 1049, 1052
h.+ile 41
2. güzellik, çekicilik, cemâl
h. 1145
h.+i 44, 690, 1049, 1169
h.+inün 1146 (16)
- hüsn-i edâyı it-** Ar.+Ar.+T. güzel
tavır takınmak
h.-(d) üp 1105
- hüsn-i gül** Ar.+F. Hz Hüseyin
h.+inün 1292
- hüsn-i tedbîr** Ar. çare, önlem
h. 254
- hüsnâ** Ar. güzel
h. 813
- hüveydâ** F. açık, apaçık, belli
h. 741
- hüveydâ ol-** F.+T. açılmak,
gösterilmek
h.-ur 1205
- ıklîm** Ar. ülke, memleket
i.+ine 438, 1371 (2)
- ırağ, ırağ** Ar. uzak
ı.+ıdı 474
ı.+da 402
ı.+ dan 641, 705 (4)
- ırağ et-** Ar.+T. uzak tutmak
ı. 790, 840 (2)
- ırağ eyle-** Ar.+T. uzak tutmak
ı. 454
- ırağ ol-** Ar.+T. uzak düşmek, uzak
olmak
ı.-maz 105
ı.-sun 1091
ı.-ur mı 1197 (3)
- Irâk** y.a doğuda Bağdat ve Basra
bölgesine verilen ad
ı.+ıla 467
- ır-** geri çekmek, uzaklaştırmak,
ayrılmak
ı.-madı 1355
ı.-up 1350 (2)
- ışır-** ısırarak
ı.-ur 1352
- ışık** Ar. sevgi, tutku, muhabbet,
çoşku
ı.+a 639, 1331

- ‘i.+dan 319
- ‘i.+ı 968
- ‘i.+ıla 84, 220, 710
- ‘i.+uñ 58, 59, 60, 595, 709
- ‘i.+uñla 596
- ‘i.+uñlaydı 967
- ‘i.+uñuñ 965 (15)
- ıtkı** Ar. köle azad etme
ı. 1445
- ıtr** Ar. güzel koku
ı. 525
- ıttılâ‘î ol-** Ar.+T. haberdar olmak
ı.-ıcak 740
- i-** imek (cevheri fiil)
i.+di 132, 458, 458, 1048, 1153
i.+dügin 1358, 1358
i.+düm 1203
i.+ken 88, 157
i.+miş 508
i.+se 554,1250
i.+sende 553 (14)
- i‘lâ it- / et-** Ar.+T. yükseltmek
i.-(d) üp 162
i.-di 471 (2)
- î‘lâm it-** Ar.+T. duyurmak
i.-(d) er 343, 632
i.-(d) erler 533 (3)
- ‘i‘zâz** Ar. ağırlama, hürmet,
saygı
‘i. 356
- ‘ibâdet** Ar. Allah’ın buyruklarını
yerine getirme
‘i. 1340
- ‘i.+den 1350
- ‘i.+deydi 1043
- ‘i.+deyken 1344 (4)
- ‘ibâdet it-** Ar.+T. Allah’ın emirlerini
yerine getirmek
‘i.-(d) erdi 1341
- İblis** Ar. şeytan
i. 95, 1346, 1357, 1358
i.+e 1380
i.+i 158
i.+veş 794 (7)
- İblîs ol-** Ar.+T. şeytanlaşmak
i.-urlar 795
- İblîs-i hây** Ar. saçma konuşan
İblis
i.+ın 1352
- İblîs-i matrûh** Ar. kovulmuş İblis
i. 1344
- İblîs-i nâ-kâm** Ar.+F. nasipsiz
İblis
i. 95, 1356 (2)
- ibn** Ar. oğul
i. 964, 1068, 1136
- ibn-i Kerrâr** Ar. Hz Hasan
i. 1068, 1092 (2)
- ibn-i ‘Âş** Ar. As’ın oğlu
i.+a 516
- ibn-i Aḥmed** Ar. Ahmet’in oğlu
i. 1124
- ibn-i fahr-i kevneyn** Ar. Hz
Hasan
i. 1079
- İbrâhim** k.a. Hz İbrahim

- peygamber
i.+e 131
- ibrâm ol-** Ar.+T. tekrar söylenmek
i.-dı 1414
- ‘ibret** Ar. yanlış veya kötü davranışlardan alınması gereken sonuç
‘i. 1083, 1089
‘i.+le 1012 (3)
- ‘ibret al-** Ar.+T. ders çıkarmak
i. 1302
- ‘ibret-nümâ** Ar.+F. ibretlik, ders çıkarmaya uygun
‘i. 1090
- ‘ibret-nümâ ol-** Ar.+F.+T. ibretlik olmak
‘i.-sun 834
- icâd** Ar. yeni bir şey yaratma
î. 15
- icâzet** Ar. izin, mücadele
i. 1187
- icâzet dile-** Ar.+T. izin istemek
i.-r 1179
- icâzet iste-** Ar.+T. izin istemek
i.-di 1185
- icâzet ol-** Ar.+T. mücadele etmek
i.-madı 536
- icrâ eyle-** Ar.+T. uygulatmak
i.-ye 555
- iç-** içmek
i.-enler 514
i.-üp 729
- iç** 1. ara, iç
- i.+inde 176, 268, 270, 313, 457, 550, 552, 746b, 824, 824, 872, 905, 989, 1020, 1066, 1098, 1221, 1366, 1446
i.+ini 1397
2. süresinde, zarfında
i.+inde 746 (21)
- içre** 1. içinde, içine
i. 30, 41, 68, 102, 142, 176, 177, 223, 224, 235, 378, 464, 624, 636, 751, 865, 1028, 1149, 1200, 1224, 1275, 1308, 1316
2. ilgili, hususunda
i. 115
3. sırada, esnada
i. 1340 (25)
- içün** için,..den dolayı, sebep
i. 86, 124, 261, 261, 274, 426, 758, 758, 1102, 1238, 1293, 1293, 1448
i.-dür 1227
i.-durur 93 (15)
- idin-** sahiplenmek, sahip olmak
i.-di 992, 1116
i.-digün 959
i.-diñ 189
i.-e 777
i.-mişlerdi 621 (6)
- idrâk it-** Ar.+T. kabul etmek
i.-(d) üp 1411
- iffet** Ar. temizlik, namus
i. 928
- ifrât** Ar. aşırı gitme

- i.+ıla 582
- iğmâz-ı ‘ayn it-** Ar.+Ar.+T. gözünü
kaçırmak
i.-(d) üp 681
- ihânet it-** Ar.+T. kötülük yapmak
i.-(d) enler 1322
- ihlâs** Ar. yürekten bağlılık
i. 422
- ihşâ ol-** Ar.+T. sayılmak, saymakla
bitmek
i.-maz 1056
- ihşân** Ar. 1. bağışlama, verme
i. 1417, 1478
i.+uña 787
2. merhamet
i.+ı 765
i.+uñ 1435
i.+uñla 597
3. yardım, iyilik, bağış, lutuf
i. 568, 908
i.+ña 214
i.+ları 226
i.+ıla 1496
i.+uñ ıla 511
i.+turur 1218
4. bağış, hediye verme
i. 1488
5. bereket
i. 393 (14)
- ihşân eyle-** Ar.+T. bağışta bulunmak
i.-se 1487
- ihşân et- / it-** Ar.+T. I. vermek,
bağışlamak
- i. 1379
i.-di 573
i.-(d) e 53
- II. izin vermek**
i.-(d) erse 1180
- III. merhamet etmek**
i.-(d) üp 591, 922, 1069
- IV. lutf etmek, buyurmak**
i.-(d) üp 1404
- V. bol bol vermek, donatmak**
i.-(d) üpdür 399 (9)
- ihşân ol-** Ar.+T. rahmet olmak,
izin verilmek
i.-maz ise 442
- ihtirâk** Ar. yanma, tutuşma
i.+ın 1271
- ihyâ et- / it-** Ar.+T. I.
sakinleştirmek
i.-di 772
II. diriltmek
i.-(d) üp 87 (2)
- ihyâ ol-** Ar.+T. diriltmek
i.- ur idi 129
- ihyâ-i mürde kıl-** Ar.+F.+T. ölüye can
vermek, diriltmek
i.-an 870
- ihzâr it-** Ar.+T. çağırarak
i.-(d) e 938
- ikâmet it-** Ar.+T. oturmak
i.-(d) eler 49
- ikbâl-i sermed bul-** (Dey.) makamı
daim olmak
i.-asın 83

ikdâm it- Ar.+T. I. ilerlemek

i.-(d) üp 725

II. çalışmak

i.-(d) er 356 (2)

iki iki

i. 20, 43, 408, 527, 716, 723,
757, 819, 820, 1120, 1145,
1184, 1305, 1307, 1311, 1348,
1398, 1420

i.+nci 1005

i.+sin 930 (20)

iki pâre kıl- T.+ F.+T. iki parçaya

ayırarak, öldürmek

i.-ıcıydı 818

ikrâm Ar. saygı gösterme, ağırlama

i. 356

ikrâm kıl- Ar.+T. sunmak, armağan

olarak vermek

i. 576

i.-a 1249 (2)

ikrâr it- Ar.+T. açıkça söylemek

i.-(d) er 847

iksir Ar. madenleri altına çevirmek gibi

olağan üstü etkileri olduğuna

inanılan sıvı

i.+e 225

ilâc it- Ar.+T. çare bulmak

'i.-(d) er 1252

Îlâh Ar. Allah

i.+a 723

i.+i 172, 231

i.+umuz 1473 (5)

Îlâhî Ar. 1. Ey Allah'ım, Allah'ı

övmek, ona dua etmek için

kullanılan hitap

i. 54, 203, 316, 375, 399, 595,
611, 638, 673, 758, 1010, 1131,
1381, 1435, 1444, 1448

2.Tanrıya özgü, tanrısal

i. 732 (17)

ile ile (edat)

i. 31, 82, 221, 238, 265, 328,
348, 352, 390, 395, 496, 499,
519, 540, 552, 692, 699, 705,
709, 727, 732, 738, 764, 815,
838, 845, 848, 853, 862, 867,
871, 870, 878, 883, 916, 941,
968, 986, 1036, 1056, 1093,
1096, 1149, 1157, 1172, 1254,
1303, 1334, 1338, 1359, 1360,
1377, 1394, 1404, 1484, 1488
(59)

ilhâd Ar. Allah'ı inkar, dinsizlik

i. 153, 324 (2)

ilhâm Ar. Allah'ın, peygamberlerin

yüreğine doldurduğu tanrısal

aleme özgü duygular, düşünceler

i. 1091

ilhâm al- Ar.+T. sezme, anlamak

i.-mak 1356

il 1. il, yer

i.+i 170, 530, 531, 892

2. bölge halkı

i.+üñ 538 (5)

illâ ki Ar.+F. sadece

- i. 1143
- ilet-** ulaştırmak
i.-iñ 439, 439 (2)
- ‘illet** Ar. sebep
‘i.+ini 851
- ‘illet ol-** Ar.+T. sorun olmak
‘i.-dı 940
- ‘ilm** Ar. bilgi, bilme, biliş
‘i. 811, 844, 1180, 1186
‘i.-idi 824, 1454
‘i.+e 1455
‘i.+ile 327, 1462
‘i.+üñde 18 (10)
- imâm** Ar. Hz Mumammet’in
ardından onun vekillğini
üzerine alan kimse,
devlet başkanı
i. 322, 686, 712
i.+e 725 (Hz Osman)
i.+e 1406, 1410, 1412, 1421
(Zeyne’l Abidin)
i.+ı 1413 (Zeyne’l Abidin)
i.+ı 445 (Hz Ebubekir)
i.+uñ 1064 (Hz Hasan)
i.+ uñ 556 (Hz Ömer) (12)
- ‘imâme** Ar. fes
‘i. 899
- imâm-ı evvel** Ar. ilk halife
i. 321
- îmân** Ar. dinin ortaya koyduğu
doğmalara inanma, dini inanış,
inanç
i. 191, 374, 378, 763, 808
- i.+ıla 375 (6)
- imtiñân** Ar. deneme
i.-idi 1413
- in‘âm** Ar. nimet verme, bağışlama
i.+uñ 1424
- ‘îñâd it-** Ar.+T. direnmek
‘i.-(d) enlere 154
- ‘inân** Ar. dizgin, yön
‘i.+ı 648
- inbisât** Ar. yayılma, açılma
i.+ı 382
- inbisâtı it-** Ar.+T. ferahlatmak
i.-(d) erken 1395
- in-** inmek, gelmek
i.-er 902
i.-üp 1182, 1196 (3)
- inkâr** Ar. red, reddetme
i. 1085
- inkâr it-** Ar.+T. red etmek
i.-(d) em 957
- inkâr ol-** Ar.+T. reddetmek
i.-maya 955
- inşâf** Ar. acıma duygusu,
merhamet
i.+u ñ 192
- insân** Ar. canlı, beşer, insan
i. 535, 606, 742, 1310
i.+e 77 (5)
- insân ol-** Ar.+T. beşer olmak
i.-an 53
- intizâm** Ar. düzenli, düzgün olma
i.+ı 159
- irâdât** Ar. karar verme yetkisi

- i. 554
- ir-** ulaşmak, kavuşmak, uzanmak,
dayanmak, yetişmek
i.-di 89, 150
i.-düm 1482
i.-e 218, 1493
i.-em 972
i.-er 732
i.-erdi 900, 1372
i.-erse 115
i.-ince 137
i.-meye 218
i.-mez 486
i.-üp 509, 589, 772, 947 (17)
- irüş-** ulaşmak
i.-üp 1125
- ‘irfân** Ar. sezgi sahibi, bilme
‘i. 811, 1136, 1180 (3)
- iriş-** erişmek, ulaşmak
i.-di 466, 1140, 1364
i.-diler 479
i.-dügünde 978
i.-dükde 784
i.-düm 1115, 1236
i.-e 1097
i.-mez 21, 121
i.-üp 574, 583, 874, 1125, 1236
i.-ür 901 (17)
- irsâl it-** Ar.+T. göndermek
i.-(d) üp 643
- irşâd it-** Ar.+T. doğru yolu göstermek
i.-(d) e 153
- ‘İsâ** Ar. Hz. ‘İsâ peygamber
- ‘i. 129
‘i.+y1 87, 680
‘i.+y1 1153 (terkip) (4)
- îşâr** Ar. ikram, dağıtma, bahşış
verme
î. 1230
- îşâr it- / et-** Ar.+T. I. dağıtmak,
söylemek
î.-(d) er 1068, 1272, 1299
II. sunmak
i.-di 963 (4)
- îşâr eyle-** Ar.+T. ihsan eylemek
î. 200
- ‘İsî dem** Ar.+F. İsa nefes, ölüleri
dirilten
‘i.+idi 328
- İslâm** Ar. islamiyet
i. 533, 632
i.+1 623
i.+ uñ 172, 617 (5)
- ism** Ar. ad
i. 98
i.+i 1169
i.+in 962, 679 (4)
- ism-i a‘zâm** Ar. büyük isim
i. 94, 1305 (2)
- ‘işmet** Ar. dürüstlük
‘i. 1015
- issi** sahib
i. 417
- iste-** talep etmek, istemek, aramak
i. 1122
i.-di 1185

- i.-r 1478
- i.-rdi 1451 (4)
- isti'dâd** Ar. bir yöne eğilim, meyil
i. 15
- istiğfâr eyle-** Ar.+T. tövbe etmek
i.-r 737
- istikâmet** Ar. doğruluk
i. 1488
- istimdâd it-** Ar.+T. yardım istemek
i.-(d) erler 567
- istirâhat it-** Ar.+T. dinlenmek
i.-(d) er 273
- işyân** Ar. baş kaldırma, karşı çıkma
i. 917, 922, 1224
i.+ını 743
- işyân et-** Ar.+T. baş kaldırmak
i.-dim 1222
- iş** 1. olay, durum
i. 1078
2. amaç
i. 1227
i.+ iñ 216
3. davranış, yapılan şey, eylem
i.+den 856
i+e 957
i.+i 1154
4. uğraş, gayret, çalışma
i.+828
i.+ine 646
i.+üñde 14 (9)
- iş it-** yerine getirmek
- i.-mez 805
- îş** bk 'ayş
- îş-i câvidâmı it-** Ar.+F.+T. ebediyen, uzun süre kalmak
i.-(d) erler 1389
- işâret** Ar. iz
i. 1158
- işâret et- / it-** Ar.+T. göstermek
i.-di 904
i.-(d) er 257 (2)
- işâret ol-** Ar.+T. göstermek
i.-updur 819
- işbu** bu, özellikle bu
i. 214, 543, 740, 746, 918 (5)
- işgâl** Ar. işten alıkoyma
i.+i 1269
- işiden** duyan, Allah
i. 631
- işik** eşik
i.+(g) iñ 966
- işit-** duymak, işitmek
i.-diler 296, 304
i.-dükde 865
i.-düm 962
i.-mez 805
i.-(d) ir 831, 1068
i.-(d) üp 92, 407 (9)
- işitdir-** duyurmak
i.-di 631
- işte** anlatılan bir şeye dikkat çekmek için kullanılır
i. 961
- it- / et-** 1. yardımcı fiil

- i. 34, 34b, 61, 61b, 64, 64, 70,
80, 223, 223b, 264, 264b,
420, 420, 511, 511b, 597, 641,
668, 759, 786, 786b, 790, 790b,
840, 840b, 872, 881, 882,
1090, 1121, 1239, 1266,
1266b, 1379
- i.-di 87, 88, 90, 91, 112,
142, 146, 158, 160, 265,
326, 415, 427, 447, 447b,
471, 510, 573, 574, 586,
772, 720, 782, 838 856,
861, 862, 855, 866, 866b,
904, 939, 939b, 947, 950,
952, 963, 994, 995, 997,
1006, 1022, 1088, 1113,
1113b, 1157, 1158, 1160,
1270, 1279, 1407, 1436
- i.-(d) e 38, 39, 42, 50, 52, 53,
121, 153, 154, 187, 201, 246,
413, 442, 892, 914, 922, 938,
1239, 1240, 1271, 1276, 1318,
1332, 1333, 1334, 1440, 1441
- i.-(d) elden 1163
- i.-(d) eler 49, 1442
- i.-(d) elüm 428, 432
- i.-(d) em 957, 958, 1301
- i.- (d) e mi 806
- i.-(d) en 47, 55, 56, 236, 388,
513, 741, 768, 827, 838, 852,
999, 1213, 1249, 1315, 1341,
1444, 1447
- i.-(d) e 1320
- i.-(d) enler 3, 598, 610, 1023,
1057, 1314, 1322
- i.-(d) enlere 154
- i.-(d) enün 554
- i.-(d) er 3, 4, 4, 119, 175, 177,
225, 257, 257, 273, 276, 293,
294, 335,338, 342, 343, 354,
356, 357, 361, 362, 367, 368,
371, 384, 404, 421, 433, 497,
536, 616, 632, 667, 706, 847,
885, 893, 928, 970, 986, 1002,
1068, 1193, 1094, 1201, 1243,
1252, 1257, 1272, 1299, 1305,
1312, 1347, 1368, 1387, 1388,
1394, 1397, 1403, 1415, 1421
- i.-(d) erdi 125, 530, 830, 925,
1341, 1487
- i.-(d) er idi 267, 463, 469, 1076
- i.-(d) er mi 699, 906
- i.-(d) erdim 1206
- i.-(d) erem 955, 698, 1117,
1287,1306, 1307, 1308
- i.- (d) er-iken 873
- i.-(d) erken 490,1062, 1395
- i.- (d) erler 186, 229, 229, 380,
533, 567, 567,623, 630, 677,
678, 721, 796, 798, 929, 929,
930, 930, 1130, 1182, 1389
- i.- (d) erse 102, 440, 1180, 1323
- i.-(d) ersin11, 11
- i.-(d) esiz 941
- i.-(d) evüz 775
- i.-(d) icek 414, 696, 894

- i.-(d) iñüz 446
i.- (d) ince 52, 837
i.-digiçün 196
i.-digiñce 402
i.-dikçe 203, 205
i.-dikde 687
i.-diler 158, 253, 254, 481, 588,
604, 1222
i.-dim 859
i.-diñ 67, 417, 700
i.-diñiz 503
i.-diñse 576, 578
i.-diyse 247
i.-düm 1223
i.-dügümçün 856
i.-dükde 847
i.-düm 1464, 1481
i.-me 401, 1014, 1131, 1380,
1380b
i.-medi 150, 753, 1354
i.-mediler 1324
i.- medi mi 373
i.-medüm 698, 707
i.-mek 506, 697
i.-memişsin 548
i.-mesün 707
i.-meye 319, 1321
i.-meyüp 505, 697
i.-mez 756, 805, 1083, 1084,
1086
i.-mezdi 163
i.-mez ise 440
i.- miş 305, 306, 436, 704
- i.- miş idi 884, 964
i.- mişdi 691
i.-miş-dürür 1057
i.-se 112, 114, 1197
i.-sek 1476
i.-sem 119
i.-señ 1410, 1417, 1477,
1477
i.-sin 657, 1091
i.-(d) üñ 435, 443
i.- (d) üp 1, 27, 60, 87, 141, 142,
145, 158, 162, 199, 200, 239,
240, 263, 271, 276, 355, 405,
419, 427, 486,494, 502, 507,
516, 525, 545, 566, 568 , 591,
615, 617, 626, 643, 644, 647,
668,681, 691, 714, 724, 725,
787, 775, 855, 861, 872, 876,
902, 917,922, 930, 979, 995,
998, 1004, 1025, 1054, 1061,
1069, 1105, 1130, 1197, 1230,
1233, 1241, 1269, 1278, 1307,
1309, 1340, 1382, 1395, 1402,
1404, 1406, 1411, 1412, 1440,
1446, 1456, 1480
i.-üpdı 134
i.-üpdür 399, 1162, 1291
2. yapmak, etmek
i.-(d) elüm 431
i.-(d) en 833
i.-(d) er 617, 1250
i.-(d) erler 634
e.-di 155,1295

- e.-diler 448
3. yeterlilik bildirir
- i.-(d) ebilmezler 797
- ‘itâb** Ar. azarlama, paylama
- ‘i.+ı 800
- itmâm it-** Ar.+T. bitirmek,
tamamlamak
- i.-(d) ince 837
- ittifâkı it-** Ar.+T. bir araya gelmek
- i.-(d) erler 721
- iţâ‘at it-** Ar.+T. söz dinlemek
- i.-(d) üp 1412
- iy** ey, ünlem, nida sözü
- i. 73, 192, 193, 194, 202, 206,
216, 219, 369, 410, 417, 513,
553, 706, 741, 742, 773, 833,
869, 914, 949, 957, 1028, 1031,
1117, 1118, 1120, 1161, 1203,
1213, 1237, 1245, 1283,1286,
1288, 1300, 1313, 1360, 1416,
1485, 1491, 1492, 1497 (43)
- îzâm** Ar. büyükler, ulular
- i.+a 1461
- iţhâr it-/ et-** Ar.+T. ortaya çıkarmak,
söylemek
- i.-(d) üp 200
- i.-di 1006 (2)
- ‘izzet** Ar. 1. büyüklük, ululuk,
büyük, yüce
- ‘i. 265, 456, 496, 562, 734,
1295
- ‘i.+ine 575
- ‘i.+üñ 1178
2. şeref, itibar, şan
- ‘i. 82, 572, 1232
- ‘i.+içün 879
3. güç, kudret
- ‘i.+üñde 1132 (13)
- ‘izzet it-** Ar.+T. büyüklük etmek
- ‘i.-(d) üp 355
- jâle** F. çiy, kırağı
- j. 1281, 1420 (2)
- jiyân** F. kükreyen, nara atan
- j. 665
- Ka‘be** y.a. Mekke’de bulunan
mukaddes bina
- k. 72, 338
- k.+niñ 339
- k.+ye 497 (4)
- ķâ‘im** Ar. bir işte süreklilik ve
sadakatile çalışma
- ķ. 159
- ķ.+idi 1043 (2)
- ķâ‘im ŧur-** Ar.+T. ayakta dimdik
durmak
- ķ.-maya 1214
- ķa‘r** Ar. yerin veya çukur şeyin
dibi, dip, son
- ķ. 583
- ķâ‘inât** Ar. var olan şeylerin hepsi
“yaratıklar”, evren
- k.+a 97, 1038
- k.+ı 20, 1162, 1309 (5)
- ķabâ** Ar. cübbe, hırka
- ķ. 309
- ķ.+yı 526 (2)

- ķabile** Ar. topluluk, boy,
halk, aşiret
ķ. 266, 989 (2)
- ķabir / ķabri** Ar. mezar
ķ. 378
ķ.+nde 1296, 1437, 1438
ķ.+ni 431
ķ.+üm 786 (6)
- ķabûl** Ar. onay, rıza
ķ.+e 589
- ķabûl it-** Ar.+T. onaylamak, razı
olmak
ķ.-(d) üp 569
- ķaçan** ne zaman
ķ. 91, 265, 323, 364, 415, 447,
464, 479, 515, 597, 679, 680,
681, 713, 764, 817, 863, 942,
953, 996, 1023, 1046, 1102,
1150, 1157, 1188, 1414, 1426
(28)
- ķaçankim** ne zaman ki
ķ. 118, 248, 363, 368, 406,
413, 437, 447, 464, 500, 953,
996, 1097, 1157, 1414 (15)
- ķaç-** kaçmak, uzaklaşmak
ķ.-ar 682
ķ.-alar 771
ķ.- ardı 459, 679 (4)
- ķâd** F. hırs, tutku
k. 1010
- ķadd** Ar. boy, endam, kişi
ķ. 281
ķ.+i 746
- ķ.+in 55, 313
ķ.+iñ 223, 977
ķ.+ler 250 (7)
- ķadd-i ħâtem** Ar. Allah'ın sevgisine
ulaşanlar
ķ. 1028
- ķaddin bük-** (Dey.) belini bükme
ķ.-di 103
- ķadem baş-** Ar.+T. ayakla basmak
ķ.-dıkda 217
- ķadîmî** Ar. eskiden, yerleşik
ķ. 522
- ķâdir** Ar. sahip olan
ķ. 616
- ķadr / ķadri** Ar. 1. şeref, onur,
rutbe, derece, itibar, mevki,
yer, güç
ķ.+ 1155
ķ.+ıla 91, 212, 1236
ķ.+e 1378
ķ.+üñ 218
2. Allah'ın izni, takdiri
ķ.+ıla 1255, 1367
3. Allah katında
ķ.+ıla 1030
4. değer, kıymet
ķ. 114, 1050
ķ.+nde 120
ķ.+ne 121, 1295 (14)
- ķâf u nûn** Ar. “kün” sözü olan
Allah'ın ol buyruğı
k.+ı 8, 609 (2)
- ķâfi kıl-** Ar.+T. yeterli yapmak,

yeterli kılmak

k.-an 609

k.-up 8 (2)

kâfir Ar. Allah'ın varlığına ve
birliğine inanmayan
k.+idüm 669

kâğız kağıt
k. 550, 552 (2)

kâh F. saman, saman çöpü
k. 1041

kâh F. köşk
k.+ına 1041

ķâhir Ar. muzaffer, güçlü
ķ. 170

ķahr Ar. 1. kudret, güç
ķ.+ 723
ķ.+ıla 15, 325, 1321, 1362
ķ.+ı 506
ķ.+uñı 678
2. zorlama, baskı
ķ. 166
ķ.+ı 160
ķ.+ıla 804
3. keder, üzüntü
ķ.+a 1199
ķ.+ıñ 319
4. yok etme, zarar verme
ķ.+ından 283
ķ.+ıñdan 264
ķ.+uñ 197 (15)

ķahrı it- Ar.+T. yok etmek
ķ.-(d) üp 714

ķaht Ar. kuraklık, kuraklıkla

beraber oluşan açlık

ķ.+ıla 542, 543

ķ.+ıñ 521 (3)

ķal' Ar. yerinden çekip çıkararak
ķ. 814

ķalb Ar. 1. kalp, gönül
ķ. 77

ķ.+e 225

ķ.+i 736, 749, 927

ķ.+ine 926

ķ.+iniñ 750

ķ.+üm 70, 1463

ķ.+üme 676, 760

k.+üñüze 773

2. her şeyin ortası, arası

ķ.+ine 618

3. yürek, organ

ķ.+ine 258 (14)

ķal- bitmek, azalmak, aynı hal üzerinde
bulunmak, bitmek, gitmek,
bir yerde sabit durmak,
bulunmak, dünyada kalmak
ķ.-dı 92

ķ.-madı 541, 560, 594, 953

ķ.-mayaydı 1065

ķ.-mayup 836

ķ.-maz idi 1490

ķ.-miş 729, 1277

ķ.-ur 408 (11)

ķaldır- yok etmek
ķ. 419

ķaldur- yukarı çekmek, yukarı
kaldırmak

- .-a 1211
 .-up 991, 1347 (3)
alem Ar. yazma aleti
 . 120, 755
 .+di 825
 .+dir 99 (4)
- âl** Ar. söz
 .+ı 234
 .+ıla 809 (2)
- âlî aç-** (Dey.) konuşmak
 .-maz 234
- alk-** kalkmak, uyanmak
 .-up 274, 346 (2)
- amer** Ar. ay
 . 807, 1350 (2)
- âmetin dal it-** (Dey.) boyunu iki
 büküm etmek, belini bükmek
 .-(d) e 39b
 .-(d) er 1193
 .-(d) üp 1340 (3)
- âm bul-** F.+T. tat almak
 k.-ur mı 1216
- âmil** Ar. 1. olgun, kemale ermiş
 k. 412
 2. tam, noksansız
 k. 61 (2)
- âm-kâr** F. mutlu, bahtiyar
 k.+ı 320
- an** akıcı kırmızı renkli sıvı
 madde, gözyaşı
 . 746, 945
 .+a 1278
 .+ı 541, 548, 665
- .+ın 656 (7)
- ân akıt-** çok ağlamaktan dolayı
 gözlerden yaş yerine kan gelmek
 .-up 431
- an dök-** (Dey.) I. ağlamak
 .-er 1264
 II. kan akıtmak
 .-üp 428 (2)
- an içinde o-** (Dey.) her tarafını kan
 kaplamak
 .-muşlar 313
- an it-** kan akıtmak
 .-(d) eni 1320
- an kayna -** (Dey.) yürekte
 sevmek, yerinde duramamak
 .-yup 985
- an uş-** (Dey.) çok azap ve sıkıntı
 çekmek
 .-arlar 653
- ana gir- / anına gir-** (Dey.)
 öldürmek
 .-eydi 933
 .-em 946 (2)
- anımı aç-** öldürmek
 .-alar
- ana yu-** kana boyamak
 .-duda 714
- anat** uçmayı sağlayan oran,
 ayak
 .+(d) ın 1248
 .+(d) um 1240 (2)
- and** Ar. kaynatılmış şeker
 kamışının özü

- ķ. 383
- ķandil** Ar. ışık veren alet
ķ.+in 596
- ķanı** nerede
ķ. 821
- ķân** F. bir nesnenin kaynağı, başlangıç
ķ.+ın 359
ķ.+de 509 (2)
- ķankı** hangi
ķ.+sı 1495
- ķapa-** örtmek, kaplamak
ķ.-mışdı 493
- ķapu** 1. her ihtiyaç için müracaat
olunan büyük kapı
ķ.+ñ durur 6, 78
ķ.+sı 123, 1109
2. kapı
ķ.+da 1174
ķ.+sında 1291
3. ön, huzur
ķ.+ ñda1028
ķ.+sından 674, 970 (9)
- ķâr et-** F.+T. tesir etmek
ķ.-sin 657
- ķara** siyah
ķ. 229, 1110, 1171
ķ.+sın 836 (4)
- ķara kııl-** karartmak
ķ.-ma 64
- ķara bahtuñ açıl-** (Dey.) talihi iyi olmak
ķ.-dı 1124
- ķamer-tâb** Ar.+F. aydınlık
ķ. 1171
- ķara taş** kömür
ķ.+ı 833
- ķara yer / yir I.** yeryüzü
ķ.+le 875
II. toprak
ķ. 88, 259
ķ.+e 559, 594 (5)
- ķaraltı** uzaktan siyah gibi görünen
bir nesne
ķ. 767
- ķarañu** karanlık
ķ. 177, 628, 1148 (3)
- ķarañu eyle-** karanlık yapmak,
karartmak
ķ. 743
- ķarañu ol-** kararmak
ķ.-dı 749
- ķarâr** Ar. 1. durma, sebat
ķ.+a 542
2. niyet, düşünce
ķ.+ı 560 (2)
- ķarâr it-** Ar.+T. I. oturmak, yerleşmek
ķ.-(d) er idi 267
II. durmak, kalmak
ķ.-düm 1464 (2)
- ķarar-** kara olmak
ķ.-dı 837
ķ.-up 835 (2)
- ķarış-** karışmak
ķ.-ur 393
- ķarîn ol- / ķarîni ol-** Ar.+T. yakın
olmak, yakınında olmak
ķ.-dı 589

- .-madın 131
 .-unca 103
 .-dı 102 (4)
- arın / arın** karın
 .+nda 413
- arşı 1.** taraf, ön kısım
 . 445
 .+sına 1347
2. ön, huzur
 . 1113
3...e doğru
 . 43 (4)
- kârum ol-** F.+T. meşgul olmak
 k.-muş idi 1468
- aşd it-** Ar.+T. ulaşmak
 .-(d) er 667
- asd eyle-** Ar.+T. niyet etmek,
 yapmayı düşünmek
 .-yüp 658
- kâse-bâz ol-** F.+T. dans etmek
 k.-muşdı 1393
- âşid** Ar. ulak, postacı
 . 648, 649, 665
 .+a 667
 .+la 643 (5)
- âşid ol-** Ar.+T. kasdetmek, tasarlamak
 .-mışdı 666
- âşir ol-** Ar.+T. kusurlu olmak
 .-a 115
- aşr** Ar. saray, köşk
 .+ına 46
- at' it-** Ar.+T. I. kesmek
 .- (d) e 406
- II. ilerlemek, yol almak
 .- (d) üp 644 (2)
- at'-ı menâzil it-** Ar.+ Ar.+T.
 ilerlemek
 .- (d) erken 1062
 .-üp 271 (2)
- at'â** Ar. asla
 . 165, 877 (2)
- atı 1.** sert
 . 9
2. pek ziyade, çok
 . 886 (2)
- at** ön, huzur, makam
 .+ına 409, 649
 .+uñda 839 (3)
- atına var-** (Dey.) huzuruna
 çıkmak
 .-alar 722
- atre** Ar. damla
 .+si 228, 395
 .+sidir 360, 960 (4)
- at-** birleştirmek
 .-up 475, 619 (2)
- avl** Ar. söz
 .+e 579
 .+ümde 119
 .+üme 1002 (3)
- avm** Ar. insan toplulukları
 arasında töre, dil ve kültür bağı
 bulunan boy ve soy olarak da
 birbirine yakın olan halk
 . 164, 618, 621, 794, 809, 1276
 .+e 563, 602, 683, 793, 800

- ķ.+i 677, 1325
ķ.+ũñ 268, 275, 770 (2)
- ķayd** Ar. hüzün, keder
ķ. 1408
- ķâyim ol-** Ar.+T. I. sürekli bulunmak
ķ. 204
II. ayakta durmak
ķ. 260 (2)
- ķazâ** Ar. musibet, tehlike
ķ. 263, 1463
ķ.+ya 1463 (3)
- ķazâ-yı âsumânî** ilahî takdir
ķ. 767
- ķebk** F. keklik
k. 1392
- ķebkebi** Ar. yıldız
k. 112
- ķeff-i ĥayret ur-** Ar.+Ar.+T.
dövünmek
k.-urlar 585
- ķeh-ķeşân** F. saman yolu, galaksi
k.+ı 175
- ķelâm** Ar. 1. söz
k. 45
k.+ı 458, 1402, 1413
2. Kurân
ķ.+ũñ 1244 (5)
- ķelb** Ar. köpek
k. 984
ķ.+e 985, 1359
ķ.+ũñ 1350 (4)
- ķelîm** Ar. Hz Musa
k. 562
- ķelîm-i Ĥakk** Ar. Hz Musa
k.+dan 567
- ķelîm-i ĥazret** Ar. Hz Musa
ķ.+e 1165
ķ.+âsâ 607 (2)
- ķell ü lâî et-** Ar.+Ar.+T. dilsiz
olmak
ķ. 759
- ķelle** F. baş, kafa, kişi
ķ. 167
ķ.+sin 169 (2)
- ķelle-bân** F. gözeten, koruyan
ķ. 169
- ķem it-** F.+T. eksiltmek, yoksun
bırakmak
ķ.-(d) en 1315
- ķem ol-** F.+T. eksilmek, eksik
olmak
ķ.-maz 75
ķ.-madı 395
ķ.-masun 400 (3)
- ķemâhî** Ar. başına geldiği sözlere
"gibi, misli, olduğu üzere" gibi
anlamlar katarakbirleşik söz
varlıkları oluştururlar.
ķ. 1381
- ķemâl** Ar. 1. noksansızlık,
mükemmellik, kusursuzluk
ķ. 457, 478, 1081, 1145
ķ.+iyle 86
2. bilme
ķ. 327
3. olgunluk

- k. 412, 615, 685
4. son derece
k. 1238
5. büyüklük
k.+i 637 (11)
- kemâle iriş-** Ar.+T. olgunlaşmak
k.-dügünde 978
- kemâli bul-** Ar.+T. I. tamamlanmak
k.-dı 996
II. olgunlaşmak
k.-ıcağ 980 (2)
- kemâl-i terbiyet it- / et-** Ar.+Ar.+T. I.
mükemmel kılmak
k.-(d) üp 141
II. iyi yetiştirmek
k.-di 995 (2)
- kemân et-** F.+T. yay etmek
k. 223
- kemer** F. mıntıka, yer, bölge
k.+ler 653
- kemter** F. değersiz, itibarsız
k.+iyem 1109
- kenâr** F. uç, kıyı, çevre
k. 901
k.+e 491
k.+ı 489 (3)
- kendi / kendü** kendi, öz
k. 419, 552, 708, 867
k.+ler 799
k.+si 108 (6)
- kerâmât** Ar. kerâmet kelimesinin
çoğulu, lutuflar, iyilikler
k.+ı 826
- k.+ın 1057
k.+ına 693
k.+ından 1058
k.+ıyla 329 (5)
- kerâmet** Ar. 1. lutuf, kerem, ihsan,
cömertlik
k. 6, 219, 237, 591, 670, 692,
812, 854, 1070, 1154
k.+iyle 1154
k.+le 1073
2. ermişcesine yapılan iş,
hareket, olağandışılık
k. 311, 328, 916, 918
3. saygı, hürmet, ihsan
k. 320, 398, 636, 783, 1078,
1311
k.+le 820 (23)
- Kerbela** y.a. Irak'ta Hz
Hüseyin'in şehit edildiği yer
k. 1337
- kerem** Ar. 1. büyüklük, soyluluk,
asalet, olgunluk
k.+le 274, 277, 812
2. lutuf, merhamet, ihsan,
yardımseverlik
k. 6, 489
k.+dir 857
k.+le 247, 692, 815, 1061
3. cömert, kerem sahibi
k.+di 1052, 1154
k.+dir 215
k.+üñ 215 (13)
- kerem eyle-** Ar.+T. büyüklük

- yapmak
k.-yüp 1485
- keremler göster-** (Dey.) çok ikramda bulunmak
k.-üp 384
- Kerîmâ** Ar. ey cömert olan Allah'ım
k. 28, 69, 208, 710, 920, 1424
(6)
- kerpiç kes-** (Dey.) tuğla katılaştırmak
k.-erdi 647
- Kerrâr** Ar. Hz Ali
k. 847, 938, 953, 1068, 1164, 1189
k.+e 942 (7)
- kerre** defa
k. 1054, 1310 (2)
- kes** F. kimse, kişi
k. 483, 698, 752, 939, 1109, 1216 (6)
- kesâde ver-** (Dey.) yoksun etmek
k.-me 28
- kesâde var-** (Dey.) azalmak, kıt olmak
k.-ur 911
- kes-** kesici aletle ayırmak, koparmak, parçaya ayırmak, kesmek, sona erdirmek, devam etmek, bitmemek
k.-di 855
k.-dise 861
k.-er idi 470
k.-erler 848
k.-erse 202
k.-mek 862
- k.-mem 863
k.-mez 202
k.-üp 325, 547, 856 (11)
- kesil-** devam etmemek, kesip koparmak, bitmek, işlevsiz hale gelmek
k.- mez 1081
k.-memiş-dürür 877
k.-sün 755 (3)
- kesr** Ar. kırma, bozma
k. 332
- keşf** Ar. bilinmeyeni ortaya koyma
k. 403, 417, 420, 951, 955
k.+ine 1268 (6)
- keşf eyle-** Ar.+T. anlamak, fark etmek
k.- yüp 954
- keşf it-** Ar.+T. görmek, şahit olmak
k.-(d) üp 1382
- keşf-i esrâr et- / it-** Ar.+Ar.+T. sırları açıklamak, ortaya çıkarmak
k.-diñ 417
k.-(d) erem 955 (2)
- keşf-i esrâr eyle-** Ar.+Ar.+T. sırları ortaya koymak
k.-mişler 403
- keşf-i esrâr ol-** Ar.+Ar.+T. sırları ortaya çıkarmak
k.-maya 951
- keştî** F. gemi
k. 486

- kevâkib** Ar. yıldızlar
k. 147
k.+idi 1371 (2)
- kevkeb ol-** Ar.+T. yıldız olmak,
(mec) aydınlatmak
k.-up 340
- kevkeb-i baht** Ar.+F. talih açıklığı
k.+umla 1115
- kevkeb-i hüsn** Ar. aydınlık, güzel yüz
k.+inüñ 1146
- kevn ü kân** Ar. tüm yaratılmışlar
k.+e 832
- kevneyn** Ar. iki cihan, dünya ve
ahiret
k. 296
- kevşer** Ar. cennette bir çeşme ve
bu çeşmenin suyu
k. 1441
- keyfiyyet** Ar. bir şeyin iyi yada
kötü olma durumu
k. 780
k.+in 951
k.+inden 912
k.+ini 1228
k.+le 1265 (5)
- keyfiyyet-i hâl** Ar. durum
k.+e 1006
- Keyvân** F. Zuhâl denilen gezegen
k.+a 1493
- kıbâb / kıbân** Ar. kubbe
k.+ı 349, 411 (2)
- kıdem** Ar. başlangıcı olmayacak
kadar eskilik
- k.+de 1289
- kı1-1.** yardımcı fiil
k. 2, 28, 30, 30, 48, 63, 63, 65,
69, 71, 71, 72, 318, 411, 452,
513, 576, 612, 612, 671, 678,
709, 760, 788, 841, 1012
k.-a 81, 1120, 1249, 1269
k.-an 609, 55, 870
k.-dı 866, 1037
k.-dıkda 649, 764
k. +ıcıydı 818
k.-ma 62, 64, 262, 839, 1123
k.-mazsa 489
k.-up 8, 1170
k.-ur 970
k.-urlar 426
2. yapmak, yaratmak, yoktan var
etmek
k. 72, 318, 452b, 1090
k.-an 742, 814
k.-aydıķ 1067
k.-duñ 20
k.-mış idi 935 (9)
- kı1ı1c 1.** kesici savaş aleti
k.+ı 175, 653
k.+um 657
2. örnek
k.+ı 1164 (4)
- kındıl** bk kândil
- kıssa** Ar. 1. nakl olunan hikaye,
rivayet
k.-nuñ 923
2. olay

q. 1004 (2)	1027, 1059, 1077, 1092, 1108,
kışşa it- Ar.+T. hikaye etmek, anlatmak	1128, 1141, 1164, 1167, 1175, 1177, 1181, 1185, 1213, 1187,
q.-(d) en 388	1198, 1218, 1226, 1227, 1239,
kıyâmet Ar. öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi	1269, 1271, 1274, 1283,1300, 1318, 1342, 1376, 1379, 1383,
q. 1298, 1322 (2)	1396, 1397, 1400, 1402, 1404,
kız dişi doğan çocuk, kız evlat	1424, 1452, 1459, 1463
q. 408, 413, 415, 523, 532	2. çünkü
q.+ı 524	k. 1427 (101)
q.+laruñ 410	kim 1. bağlama zamiri
q.+ıydı 1370	k. 17, 81,100, 133, 140, 173,
q.+la 531 (9)	174, 187, 215, 245, 296, 331, 344, 438, 503, 548, 548, 549,
kız- kızarmak, yanmak	559, 573, 624, 658, 678, 702,
k.-a 1324	704, 739, 755, 756, 757, 788,
kızılbaş ol- dinden çıkmak	880, 955, 989, 1000, 1058,
q. -dı 194	1106, 1118, 1214, 1261, 1268,
kızlık kıtlık	1279, 1285, 1287, 1317, 1371,
q. 532	1386, 1413, 1439, 1442
q.+dan 522 (2)	2. soru zamiri
kızlık tut- kıtlık olmak	k. 1006
q.-ardı 531	k.+dürür 411 (54)
ki F. 1. bağlama edatı	kim ki bağlama zamiri
k. 7, 22, 82, 122, 139, 170, 179, 186, 193, 238, 248, 298, 337, 344, 361, 372, 375, 399, 410, 412, 413, 417, 482, 496, 508, 535, 548, 555, 588, 605, 622, 654, 686, 712, 746, 753, 763, 776, 791, 792, 823, 834, 844, 859, 874, 888, 900, 907, 915, 922, 928, 933, 946, 951, 958, 964, 983, 987, 990, 994, 1008,	k. 1074
	kimesne kimse
	k. 364
	kimi kimisi, bazıı, bazıları
	k. 150, 1082, 1082 (3)
	kimine belirsizlik zamiri
	k. 13, 149, 149, 150, 1239 (5)
	kimisi bazıı
	k. 1083

- kimisine** belirsizlik zamiri
k. 13
- kimse** kişi (belirsizlik zamiri)
k. 298, 1076, 706
k.+nin 1147 (4)
- kimün** soru zamiri
k. 1105
- kibâr** Ar. din büyükleri
k.+ın 1370
- kiçi** küçük
k. 1166
- kifâyet it-** Ar.+T. yetmek, yeterli olmak
k.-(d) er mi 906
- kilk** F. kamış, kalem
k. 574
- kîn** F. gizli düşmanlık
k.+ile 722
- kin it-** F.+T. gizli düşmanlık yapmak
k.-(d) erler 677, 798 (2)
- kirâm** Ar. soyu temizler, cömertler, dindarlar, ulular
k.+uñ 1030
- kişi** insan, şahıs
k. 233, 699, 837
k.+den 1116 (4)
- kişver** F. ülke, memleket
k. 212
- kitâb** Ar. kitap, yazılmış eser
k. 1457
k.+a 243
k.+ı 353, 1284
k.+um 35, 1431, 1443 (7)
- kizb** Ar. yalan
k. 369
- kizb u tehâşî it-** Ar.+Ar.+T.
çekinmeden yalan söylemek
k.-(d) em 958
- ko-** atmak, bırakmak,
koymak, eğmek
k. 1325, 1326, 1331
k.-dı 867, 956, 1174
k.- dılar 445
k. -dılar ise 655
k. -dum 550
k.-ma 67, 402, 611, 871, 922, 1090, 1379, 1443, 1443
k.-madı 887, 945, 1042
k.-maya 1438
k.-yup 70
k.-maz 1496
k.-mışdı 285
k. -muş 174, 305
k. -muşdı 626
k. -r 982, 983, 988, 1260
k.-ya 1319
k.-yup 425, 799, 842, 935 (37)
- kokula-** koklamak
k.-r 984
- kol** insanların omuz başından parmaklarının ucuna kadar olan organ
k.+ın 1248
k.+um 1240 (2)
- kol aç-** sağ elini sol omzuna, sol

- elini sağ omzuna koyarak ve
biraz eğilerek
saygı durumunu almak
k.-a 43
k.-up 52 (2)
- kon-** yerleşmek, konaklamak
k.-ar 620
k.-mış idi 266 (2)
- konşu** yakın yerde oturan ve
ikamet eden kimselerden her biri
k.+lıgından 453
- konukluk it-** ziyafet çekmek
k.-(d) er 384
- kork-** korkmak
k.-maz 794
- korku** bir tehlike veya felaketin
yakınlaşmasından oluşan durum
k.+sundan 653
- koyul-** katılmak, topluca bir şeye
iştirak etmek
k.-up 392
- kör 1.** gözleri görmeyen
k. 761
2. gafil
k. 158
k.+i 806
k.+ine 1350, 1381 (5)
- köşe** kenar, ücra yer, inziva yeri
k. 1389
k.+de 830, 1201, 1208, 1466
k.+ye 278 (6)
- kudret** Ar. güç, kuvvet
k. 21, 156, 554, 819, 1311
- k.+le 1304
k +üñ 9
k.+üñden 8
k +üñe 21
k +üñle güç 1011 (10)
- kudret yetiş-** (Dey.) güç yetmek
k.-meyüp 585
- kudret-i dem vir-** (Dey.) nefes alma
gücü vermek
k.-en 54
- Kûfe** y.a. Küfe şehri
k. 884, 924 (2)
- kûh** F. dağ
k. 217, 477, 620, 1308
k.+ınuñ 810
k.+uñ 959 (6)
- kuhl** Ar. göze çekilen sürme
k. 226, 1089, 1012 (3)
- kul 1.** kişi
k. 1106
k.+ı 1104
k.+larınıñ 1109
2. köle, hizmetçi
k. 859, 1110
k.+ı 862
k.+ına 1097
k.+uñ 188, 864
3. yaratılmış, mahluk
k.+uñ 400, 401
k.+uñdur 7 (12)
- kulı kurbâni ol-** (Dey.) kendini feda
etmek
k.-urdu 127

kul et- kendisine bağlamak	ķ.+i 1238	(5)
ķ.-mişdi 691		
ķuluñ ol- hizmet etmek	ķurı 1. sade, katıksız	
ķ.-up 188	ķ. 65, 1467	
ķulak 1. işitme organı	2. boş	
ķ.+(ğ) ı 805	ķ. 1062	
2. işitme, duyma	3. katı, sert	
ķ.+(ğ) dan 641 (2)	ķ. 229	
ķulûb Ar. kalpler	4. susuz, suyu ve nemi olmayan	
ķ. 363	ķ. 1069, 1330 (6)	
ķ.+ı 683 (2)	ķurit- susuz bırakmak	
ķulzüm Ar. deniz	ķ.-(d) up 319	
ķ. 239	ķurı- yok olmak, canlılığını yitirmek, susuz kalmak, bitmek	
ķundak eski tarzda sımsıkı bağlanmış çocuk	ķ.-sun 754	
ķ.+(ğ) ı 1263	ķ.-yup 92, 315, 1063, 1065	
ķ.+(ğ) undan 1246 (2)	ķ.-(u) r 495 (6)	
ķurân Ar. Kuran-ı Kerim	ķurre Ar. ışıklı, nurlu	
ķ. 712, 799 (2)	ķ. 1018	
ķur- yapmak, tesis etmek, kaplamak	ķurretü'l-‘ayn Ar. göz nuru	
ķ.-muş 726	ķ.+i 1018	
ķ.-updı 1392 (2)	ķurs Ar. yuvarlak ve yassı nesne	
ķurb Ar. yakın, yakınlık	ķ. 396	
ķ. 266, 431, 637, 840	ķurtar- kurtarmak, selamete kavuşturmak	
ķ.+uña 747 (5)	ķ. 881	
ķurbân Ar. bir uğurda feda olma	ķ.-dı 510 (2)	
ķ.+ı 127	ķuşûr Ar. 1. eksiklik, noksanlık	
ķurbet Ar. 1. yakınlık, yakınında	ķ.+ıla 1466	
ķ. 422	2. kaleler	
ķ.+inden 440	ķ. 676 (2)	
ķ.+ine 317	ķuşûr et- Ar.+T. noksan yapmak	
ķ.+ üñe 784	ķ.-diyse 247	
2. Allah’a yakın olma		

- ķūt** Ar. yaşamak için yenilen şey,
yiyecek
ķ. 386
- ķūt eyle-** Ar.+T. yedirmek
ķ. 316
- ķūt ol-** Ar.+T. yemek olmak, azık
olmak
ķ.- mışdı 1401
- ķūtâh et-** F.+T. kısaltmak
k.-di 856
- ķuvvet** Ar. güç
ķ.+iyle 1306
- ķuyûd** Ar. not etme, kayıt
ķ. 437
- ķubrâ** Ar. en büyük
k. 813
- ķuçül-** küçük olmak
k.-müş 302
- ķüfr** Ar. 1. Allah'ı inkar etmek,
dinsizlik
k. 157
k.+i 158
k.+ile 152, 153, 324
2. sövgü anlamında söz
k.+i 792 (6)
- ķüh-sâ** F. dağ gibi
k. 211
- ķünc-i ķhâne** F. ev köşesi
k. 340
- ķüh** Ar. bir şeyin özü, aslı
k. 22
- ķünde** F. kalın ağaç
k. 5
- ķürk** tüylü ve yumuşak üstlük
k.169
- ķürk-i beyâban** T.+F. kürklü çöl
hayvanı
k. 169
- ķüsûf** Ar. güneş tutulması
k.+ıla 718
- ķüsûfe ergir-** (Dey.) ışığı
engellemek, karartmak
k.-üp 719
k.-eler 724
k.-en 1316 (3)
- ķâ yezâl** Ar. sonsuz, sonu olmayan
l.+e 740, 1025 (2)
- ķâ'1** Ar. 1. yakut gibi kırmızı renkli bir
tür kırmızı taş
l. 833
l.+in 956
2. dudak
l. 1274
3. kırmızı
l. 1287, 1320 (5)
- ķâ'1-i bedahşân** Ar.+ F. bedehşan
yakutu
l. 833
- ķâ'ik** Ar. yaraşır, uygun
l. 117, 958, 1167 (3)
- ķâ'ik ol-** Ar.+T. uygun olmak,
yaraşmak
l.-an 100, 882 (2)
- ķâf** F. söz, lakırdı
l. 1329
- ķahza** Ar. bir an

- l. 601
- lakab** Ar. bir kimseye veya aileye
öz adından başka sonradan
takılan ve onunla anılan ad
l. 1339
l.+la 1366 (2)
- lâl** Ar. dilsiz
l. 759
- lâl ol-** Ar.+T. dil tutulmak
l.-ur 118
- lâle** F. renkli bir çiçek
l. 731, 1152
l.+ler 1392
l+ niñ 541 (4)
- lâm-elif** Ar. Osmanlı alfabesinde
'lâm' ile 'elif' harflerinin bir
arada yazılmış şekli
l. 52
- lâm-elif ol-** (Dey.) lam-elif şekli
gibi iki kolu birbirine dolamak
l.-up 43
- lâyık** Ar. uygun, münasip
l.+dır 654
- lâyık ol-** Ar.+T. uygun olmak
l.-a 429
l.-amaz 233 (2)
- lâzım ol-** Ar.+T. gerekli olmak
l.-ur 143
l.-dı 152 (2)
- lebbeyk** Ar. "buyurunuz"
anlamında bir söz
l. 498
l.+üñ 508 (2)
- lebîbe** Ar. zeki, akıllı, kavrayışlı
l. 1252
- leb** F. 1. dudak
l.+in 1320
2. kenar, kıyı
l.+leri 564 (2)
- lem-yezel** Ar. ebedi, kalıcı
l.+den 729
- leşker** F. asker
l. 469, 623
l.+de 475, 482, 485
l.+e 632
l.+i 618 (7)
- levş** Ar. kirlilik
l. 157
- leylâ** Ar. aşık
l. 968
- leyl** Ar. gece, karanlık
l.+i 151
- lezîz et-** Ar.+T. tatlandırmak
l. 65
- libâs** Ar. 1. giysi, elbise
l. 33
2. dış cilt, kapak
t.+ın 32 (2)
- liķâ** Ar. çehre yüz
l.+ye 290
l.+yı 1317 (2)
- lîkin** F. ancak
l. 117
- lisân** Ar. dil, lisan
l. 640
l.+ınca1406 (2)

- livâ** Ar. bayrak
1. 466, 471 (2)
- livâ-i hamd** Ar. Muhammed
ümmetinin mahşer günü altında
toplanacakları bayrak
1.+dır 98
- liyâkat konul-** (Dey.) bilgi verilmek
k.-dı 1285
- loğma** Ar. bir defada yutulan
yiyecek
1. 1422
- lûle-i mercân** F.+Ar değerli boru
1.+dan 975
- lûlû-yı nâ-yâb ol-** (Dey.) eşsiz inci,
değerli kişi olmak
1.-ur 975
- luğf** Ar. 1. merhamet, bağışlama,
ihsan, yardım
1. 150, 327, 417, 466, 732, 857,
908, 1435
1.+ı 511
1.+uñ 69, 707
1.+uñla 673
1.+ı 91, 870
1.+ıdur 1495
1.+ıla 405, 412, 452, 548, 587,
605, 641, 696, 710, 786, 953,
959, 1124, 1252, 1288, 1485
1.+ın 573
1.+uñ 25, 27, 215, 487, 871,
1120, 1379, 1424, 1426
1.+uñı 208
1.+uñ-ıla 575
- 1.+uñla 80, 263, 785, 880 (47)
- luğflar göster-** (Dey.) merhamet
etmek
1.-üp 1190
2. yumuşaklık, iyilik
1.+ıla 700 (2)
- luğf et- / it-** Ar.+T. I. bağışlamak
1.-diñ 67
II. merhamet etmek
1.-(d) e 1441
III. yardım, ihсан etmek
1.-(d) üp 787
3. ikram
1. 383
1.+ı 382
1.+ın 385
4. dilek, istek
1.+uñuz 919
5. yumuşak bir eda, incelik
1.+ıla 355, 502, 1079, 1097
(11)
- luğf um-** Ar.+T. yardım beklemek
1.-up 1498
- luğfi** Ar. yardıma ihtiyacı olan
1. 1270
- luğf-ı Rabb-i Bâr** Ar.+F. Allah'ın
lutfu
1.+ı 150
- lû'lû** Ar. inci
1.+yı 529
- mâ** Ar .su
m. 277, 466, 478, 555, 1069
m.+ya 557, 571, 904 (8)

- mâ- haşal** Ar. netice
m. 339, 1501 (2)
- mâ-sivâ** Ar. 1. dünyayla ilgili
olan şeyler
m.+yı 62
2. Allah'tan başka her şey
m.+dan 437
m.+ya 804 (3)
- ma'ânî** Ar. gerçekler, sırlar
m. 46
- ma'ârif** Ar. bilimler
m. 29
- ma'âz-Allah** Ar. Allah korusun,
esirgesin
m. 535
- ma'bûd** Ar. ibadet edilen, Allah
m. 206
- ma'dûm** Ar. yok, mevcut olmayan
m. 18
- ma'dûm ol-** Ar.+T. yok olmak
m.-up 161
- ma'lûm** Ar. bilinen, bilinmiş
m. 18
- ma'mûr** Ar. bayındır hale
getirmek, imar etmek
m. 72
- ma'mûr it-** Ar.+T. bayındır hale
getirmek
m.-diler 158
- ma'mûr ol-** Ar.+T. bayındır hale
gelmek
m.-sun 144
- ma'nî** Ar. 1. gerçek, sır, marifet
m. 676
m.+den 403
m.+ye 819
2. ruh
m. 1331 (4)
- ma'rifet** Ar. bilme, ilim
(dört mertebe; şariat, tarikat,
hakikat, marifet)
m. 420
- mâ-bihî'l- iftiḥâr** Ar. kendisiyle
övünülen
m.+um 1468
- mâcerâ** Ar. geçmişte yaşanmış
olay
m. 545
m.+yı 507
2. hiç olmayacak gibi
görünen olay
m.+yı 551 (3)
- mâdem** Ar. madem, çünkü
m. 1439
m. kim 1334 (2)
- mâder** F. anne
m. 1005, 1212, 1369
m.+inüñ 1142 (4)
- mağmûm ol-** Ar.+T. gamla dolmak
m.-dı 161
- mâh** F. ay
m. 109, 124, 134, 380, 537,
903, 1142, 1147, 1371,
1375, 1469
m. 1203 (Hz.Peygamber)
m. 645 (padişah)

- m. 1118 (Hz Hasan)
m.1342 (Hz Hüseyi'in oğlu)
m. 873 (Hz Ali)
m. 464 (Hz Ömer)
m.+e 362 (Hz Peygamber)
m.+e 56, 137,
m.+e 717, 736, 754
(Hz Osman)
m.+e 1188, 1318 (Hz Hüseyin)
m.+ı 732 (Hz Osman)
m.+içün 1264 (Hz Hüseyin)
m.+uñ 115 (Hz
Peygamber)
m.+uñ 774 (Hz Osman)
m.+uñ 884 (Hz Ali)
m.+uñ 781 (Hz Osman)
m.+uñ 448 (Hz Ebubekr)
m.+uñ 628 (Hz Ömer)
m.+veş 996 (31)
mâh-manzar F.+Ar. ay yüzlü
m. 1198
mâh-ıal'at F.+Ar. ay yüzlü
m. 981, 1023, 1368 (3)
maḥabbet Ar. sevgi, dostluk
m. 1326
maḥabbet et- sevgi beslemek
m.-di 994
m.-mez 756 (2)
maḥabbet eyle- Ar.+T. sevgi
beslemek
m. 222
maḥbûb Ar. sevgili
m. 35, 686, 711
- m.+um 1457 (4)
maḥbûb eyle- Ar.+T. okunan, değerli
kitap yapmak
m. 45
maḥfî Ar. gizli, saklı
m. 17, 1010 (2)
mâh-ı dîdâr F. Hz Ali
m. 898
mâh-ı 'âlem F.+Ar. ay
m. 895
mâh-ı dehr F.+Ar. Hz Ömer
m.+ini 645
mâh-ı Ken'ân F.+Ar. Hz Yusuf
m. 86
mâh-ı şıyâm F.+Ar. ramazan ayı
m.+uñ 1021
mâh-ı tâbân F. yeni doğmuş ay
m. 1060
mâh-ı temâme F.+Ar. dolunay
m. 899
mâhî F. balık
m. 491
m.+ye 76 (2)
mâh-ı bedr F.+Ar. Hz Peygamber
m.+e 124
mâhir Ar. üstat, usta, maharetli
m. 1374
maḥkûm Ar. birinin hükmü altında
bulunan
m. 18
maḥmûd Ar. 1. övülmeye değer
bulunmuş
m. 330, 1245

2. Hz peygamberin adlarından biri
m. 1145 (3)
- maḥmûd eyle-** Ar.+T. övülmeye değer kılmak
m. 206
- maḥmûd ol-** Ar.+T. övülmeye değer olmak
m.-dı 106
- maḥrem ol-** Ar.+T. sırdaş olmak
m.-dı 1283
- mâh-rû(y)** F. ay gibi güzel olan
m. 706, 1022
m. 473 (Hz ömer) (3)
- maḥrûk** Ar. yanmış, tutuşmuş
m. 590
- maḥrûm kıl-** Ar.+T. kısmetsiz bırakma
m.-ma 1123
- maḥşer** Ar. haşr olunacak yer, kıyamet
m.+de 801
- maḥşer tur-** Ar.+T. maḥşere kadar kalmak
m.-unca 1493
- maḥv eyle-** Ar.+T. ortadan kaldırmak
m. 1445
- maḥzûn** Ar. hüznü, kederli, tasalı
m. 1201, 1210, 849 (3)
- mâ'il ol-** Ar.+T. istekli olmak
m.-dı 239
m.-ur 927 (2)
- maḳâle** Ar. söz
m.+e 379
- maḳâl** Ar. söz, söz söyleyen
m.+ı 455, 514, 1134, 1178
m.+ın 1202 (5)
- maḳâm** Ar. 1. mekan, durulan yer
m. 271, 581, 644
m.+ı 159
2. mevki, derece, yer
m.+ı 106, 313, 1206
m.+ın 206 (8)
- maḳbûl** Ar. herkes tarafından kabul edilen
m. 685
m. 646 (2)
- maḳhûr it-** Ar.+T. bozguna uğratmak
m.-(d) üp 158
- maḳarr et-** Ar.+T. mekan yapmak
m.-di 88
- maḳşûd** Ar. 1. amaçlanan, kastedilen, istenilen, niyet, hedef
m. 1112, 1245
m.+a 1061, 1481
2. husus, konu
m.+a 1117 (5)
- maḳşûd bul-** Ar.+T. amacına ulaşmak
m.-dı 1131
- maḳtû'** Ar. kesilmiş
m.+ı 867
- mâl** Ar. bir kimsenin sahip olduğu kıymetli ve değerli

- m. 199, 523 (2)
- mâlik** Ar. sahip, efendi
m. 183, 1184 (2)
- mâlik ol-** Ar.+T. sahip olmak
m.-duñ 1175
- manzar** Ar. görünüş, görünüm
m. 929
- manzar-ı envârîñ eyle-** Ar.+Ar.+T.
nurlandırmak
m. 418
- mâr** F. yılan
m. 910, 944, 1379, 1380
m.+a 661
m.+ın 470 (6)
- mâr-ı ejder** F. büyük yılan
m. 1362
- maraz** Ar. hastalık
m. 1499
- mât it-** F.< Ar.+T. sevindirmek
m.-(d) üp 1061
- mât ol-** F.< Ar.+T. sevinmek
m.-sun 198
- maṭlûb** Ar. talep olunan
m.+um idi 1457
- mâye** F. 1. bir nesnenin özü, aslı
m. 393, 557
2. sermaye
m. 207 (3)
- mâye-i telbîs it-** F.+Ar.+T. kötülük yapmak
m.-(d) ügin 1358
- mâye ol-** F.+T. I. kaynak olmak
m.-dı 466
- II. çoğalmak
m.-up 571 (2)
- mazhar ol-** Ar.+T. nail olmak
m.-up 334
- mazhar-ı esrârîñ eyle-** Ar.+Ar.+T.
sırlara ulaştırmak
m. 418
- mazlûm** Ar. zulum görmüş
m. 548
- mazlûme** Ar. mazlumun müennesi,
dişisi
m.+niñ 548
- me'vâ** Ar. sığınacak yer
m. 142
- me'vâ it-** Ar.+T. konaklamak
m.-(d) er 342
m.-erler 380 (2)
- me'vâ ol-** Ar.+T. sığınak olmak
m.-up 715
m.-updı 966 (2)
- me'vâyı câ kıl-** Ar.+F.+T. yer,
yurt vermek
m. 612
- meâl** Ar. anlam, kastedilen
m.+i 508
- meclis** Ar. yer, toplanılan mekan
m.+e 237
m.+inde 126 (2)
- mecmû'** Ar. toplanmış, biriktirilmiş
m.+asının 684
- mecnûn** Ar. aşka tutulmuş
m. 968
- mecrûh** Ar. yaralanmış, yaralı

- m. 849, 871
m.+ ın 866 (3)
- mecrûh u perîş ol-** üzölmek
m.-ur 1353
- med** Ar. uzatma
m. 44
- medâr-i sürh ol-** Ar.+F.+T. başlıkları
kırmızı ile yazılmış olmak
m.-a 37
- medh** Ar. övgü, övme
m.+i 115, 1436
m.+ile 141
m.+inde 117
m.+ine 118, 233, 755, 858
(8)
- medhûl ol-** Ar.+T. hatalı olmak
m.-a 245
- Medîne** y.a. Medine şehri
m. 499, 581, 600, 604, 624,
1020, 1367 (7)
- mefûn ol-** Ar.+T. büyülenmek
m.-muşdı 968
- meger** 1. meger
m. 266, 294, 311, 335, 436, 473,
476, 492, 522, 615, 621, 624,
642, 647, 694, 704, 716, 739,
828, 846, 989, 1075, 1094, 1170,
1344, 1383
2. neden
m.1258 (27)
- meh** F. ay
m. 178, 293, 456, 626, 763, 844,
1062
- m. 753 (Hz Osman)
m. 273 (Hz peygamber)
m.1261 (HzHüseyn)
m.+i 175 (11)
- meh-i bedr** F.+Ar. Hz Hasan
m.+i 1018
- meḥabet** Ar. sevgi, dostluk
m.+de 768
- mehd** Ar. beşik
m.+ine 1263
- meh-i burc-i risâlet** F.+Ar.+Ar. Hz
Muhammet
m. 273
- meh-i nev** F. yeni ay
m. 111 (Hz Peygamber)
m. idi 1399 (2)
- mekâlid** Ar. kilitler, anahtarlar
m. 16
- mekân** Ar. kalınacak yer, mahal, ev
m.+e 694
m.+ı 88, 124, 1369
m.+ın 359
m.+um 786 (7)
- meksûr** Ar. kırılmış, parçalanmış
m. 363
- mektûb** Ar. haber olarak
gönderilen yazılı kağıt
m.+um 550
- mektûb uçur-** (Dey.) mektup göndermek
m.-ur 544
- melâ'ik** Ar. melekler, Allah katında
bulunan ve nur olarak yaratılan
varlıkların her biri

- m. 123, 188, 1175, 1262
m.+di 779 (5)
- melâz** Ar. sığınılacak ve korunacak yer
m. 581
- melca'** Ar. korunacak ve sığınacak yer
m. 581
- melcâ-i ahyâr ol-** Ar.+Ar.+T. iyilerin sığınağı olmak
m.-updur 123
- melcâ'-ı ehl-i belâ** Ar. Allah
m.+nuñ 869
- melek** Ar. 1. Allah katında buluna ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri
m. 733, 1043, 1049, 1086, 1176, 1196, 1198, 1203, 1253, 1255, 1294, 1297
m. 1260 (Cebrail)
m. 1267, 1283 (Hz Hüseyin in koruyucusu)
m. 1183 (Hz Hüseyin)
m.+den 1176
m.+dir 1298
m.+ler 1200,1226
m.+ lerden 1183
2. pek uysal olan, iyi kimse
m. 685,1040
m.+den 690
m.+veş 627 (25)
- melfûf** Ar. zarfa sarılmış, zarflanmış
- m. 550
- memâtu ir-** Ar.+T. ölmek
m.-er 495
- men eyle-** Ar.+T. yasaklamak
m. 1174
- menâzil** Ar. konak yerleri, mesafe
m. 271, 644
- meniyye** Ar. ölüm, ecel
m. 671
- menşûr ol-** Ar.+T. dağılmak, yayılmak
m.-up 338
m.-updur 1425
- menşûr** Ar. ferman, yazı
m. 107
- menzil** Ar. 1. ev, mesken
m. 342, 380, 1027
m.+de 273
2. defn edilecek yer
m.+i 774
3. yer, mekan
m.+ine 895
m.+iydi 884 (7)
- menzil et-** Ar.+T. mesken etmek
m.-di 997
- menzil ü cây ol-** Ar.+F.+T. mekan olmak
m.-up 1020
- menzile ir- / iriş-** Ar.+T. gidilecek yere ulaşmak
m.- dükleri 1102
m.-e 1097 (2)
- merâhil sür-** Ar.+T. bir günlük yol

- gitmek
m.-üp 347
- mercân** Ar. 1. değerli taş
m. 10
2. gözyaşı
m. 888, 1201 (3)
- merd** F. 1. insan, kişi
m. 381, 503, 614, 668, 694, 716,
808, 923, 1003, 1098, 1207
m.+e 494, 870
m.+i 491
m.+iñ 878, 927
2. erkek
m. 933
m.+i 929
3. genç
m. 942
4. yigit kişi
m.+ iñ 704 (20)
- merdân** F. insanlar, yigitler
m. 638, 780, 843, 901, 1102 (5)
- merdûd** Ar. kovulmuş
m. 1360
- merdûd et-** Ar.+T. kovmak
m.-me 1131
- merdûd kal-** Ar.+T. kovulmak,
kabul görmemek
m.-dı 751
- merdüm** F. insan, beşer, kişi, adam
m. 661
m.+le 477
m.+i 1099 (3)
- mergûb** Ar. rağbet edilen, sevilen
m. 544
- mergûb eyle-** Ar.+T. sevilen eyle
m. 45
- merhem** Ar. ilaç, çare
m. 287, 292
m.+idi 287 (3)
- merhem ol-** Ar.+T. çare olmak
m.-ur 1100
- merkad** Ar. yatılacak yer
m. 725
- merkad ol-** Ar.+T. mezar olmak
m.-an 450
- merkez-i hâk** Ar. yeryüzü
m. 19, 185 (2)
- Meryem** k. a. Hz Meryem
m. 1153
- mes'ûd ol-** Ar.+T. mutlu olmak
m.-ursa 106
- meşâ'ib** Ar. kötülükler
m. 549
- mesâkin** Ar. evler
m. 601, 608 (2)
- meşânî** Ar. tekrarlar
m. 321
- Mesîh** Ar. Hz İsa
m.+i 1087
- mesken ol-** Ar.+T. oturacak yer
olmak
m.-dı 1224
m.-updı 924 (2)
- mesrûr** Ar. şen, sevinçli
m. 1173, 1423 (2)
- mesrûr et- / it-** Ar.+T.

- şenlendirmek, mutlu
yapmak, sevindirmek
m. 872
m.-(d) e 1334
m.-di 1157 (3)
- mesrûr eyle-** Ar.+T. sevindirmek
m. 1446
- mesrûr kıl-** Ar.+T. sevindir
m. 709
- mesrûr ol-** Ar.+T. sevinçli olmak,
sevinmek
m.-sa 1215
m.-urlar 1129 (2)
- mest ol-** F.+T. kendinden geçmek
m.-up 729
- mestûr** Ar. örtülmüş, kapalı, gizli
m. 1009
- meşgûl** Ar. çalışmakta olan
m.+turur 646
- meşhed** Ar. şehit olunan yer
m. 1297
- meşhûr** Ar. şöhrat, tanınmış, ünlü
m.+idi 692
- meşhûr ol-** Ar.+T. şöhrat bulmak
m.-dı 1366
- meşhûr-ı devrân ol-** Ar.+Ar.+T.
devrinin tanınmış kişisi
olmak
m.-up 292
- metâ'-ı kalb** Ar. kalbin ihtiyacı
olan şey
m.+ümü 28
- metânet** Ar. dayanıklılık
m. 348
- meţâlib** Ar. istenen
m. 1055
- mevcûd ol-** Ar.+T. meydana gelmek
m.-miş-ıdı 1145
- Mevlâ** Ar. Allah
m. 1053
- mevlîd ol-** Ar.+T. doğurulmak,
dünyaya getirilmek
m.-up 1139
m.-updı 1367 (2)
- mey-i hayret** F.+Ar. şaşkınlık
veren içki
m.+le 118
- meydân** Ar. içinde bulunulan yer
m. 1135
- meyl** Ar. eğilim, yönelme
m. 548, 704, 1387 (3)
- meyli it- / et-** Ar.+T. yönelmek,
meyl etmek
m.-(d) er 893
m.-er 1387
m.-miş 704 (3)
- mezâr** Ar. ziyaret edilen yer
m.+ına 777
- mezâr et-** Ar.+T. ziyaret mekanı
yapmak
m. 786
- mı** soru eki
m. 168
- mışbâh** Ar. fener, kandil, ışıldak
m. 1144
- Mısr** Ar. şehir, ülke

m. 236, 536, 1178
 m.+ inuñ 455
 m.+inuñ 1134
 m.+a 547, 562
 m.+ı 516
 m.+ ıñ 546
 m.+uñ 518, 543 (11)

Mısr ehli Ar. Mısır halkı

m. 524

mısr-ı cenân Ar. gönül, gönül

şehri

m.+ı 65

mısr-ı meḥabet Ar. gönül

m. 224

mi'mâr Ar. binaların plan ve

projesini yapan ve bunların
 gerçekleşmesini sağlayan uzman
 kimse

a.+a 168

miftâh Ar. anahtarlar

m. 1144

mîg F. duman, sis

m. 493, 775 (2)

miğfer it- F.+T. kalkan etmek

m.-(d) üp 263

mihmân F. konuklar

m. 391, 392 (2)

mihmân ol- F.+T. misafir olmak

m.-ur 272

m.-urlar 381 (2)

miḥnet Ar. sıkıntı, gam, yük

m. 756, 758

m.+den 511

m.+ile 1209

m.+ini 851

m.+inüñ 320 (6)

mıhr F. 1. güneş

m. 137, 274, 396, 499, 718, 763,
 781, 810, 807, 1022, 1336

m.+e 89 (gökyüzü)

m.+e 88 (Hz İsa)

m.+ı 995, 999

m.+ı 714 (Hz Osman)

m.+üñ 1271 (Hz Hüseyin)

m.+ile 134

m.+ ine 791

m.+sâ 89

m.+veş 213, 636

2. güneş, aydınlık, ı ışık

m. 113, 835

m.+ı 86

3. güneş, kadın

m.+e 705 (25)

mıhrâb Ar. cami ve mescidlerde

Kâbe yönünde bulunan duvarda
 imamın namaz kılması için oyuk
 ve girintili olarak yapılan yer

m. 936, 1171

m.+veş 497 (3)

mıhre ir- F.+T. şöhret bulmak

m.-di 89

mıhr-i münevver F.+Ar. Hz Ömer

m. 499

mıhr-i ayânî F.+Ar. Hz Ömer

m. 648

mıhr-i cihân F. 1. Hz peygamber

- m. 341
 2. güneş
 m.+uñ 1146 (2)
- mihr-i cihân-tâb** F. Hz peygamber
 m. 274
- mihr-i dıraşân** F. Hz Hüseyin
 m. 1141
- mihr-i güzîn** F. Hz Hüseyin
 m.+e 1139
- mihr-i hâver** F. güneş
 m. 205
- mihr-i mühr** F. 1. iktidarlık, güç
 m.+i 90
 2. lakab, sıfat
 m.+i 132 (2)
- mihr-i mühr-i hâtem** F.+Ar. Hz
 peygamber
 m. 261
- mihr-i raşân ol-** F.+F.+T. tabi
 olmak
 m.-dı 374
- mihr-i zerrîn** F. altın sarısı renk
 m. 174
- mihrübân** F. şefkatli, merhametli
 m.+uñ 1032
- mih-ter** F. çok büyük
 m. 728, 825, 844, 1016 (4)
- miqrâz** Ar. makas
 m.+ı 406
- milk** Ar. sahip olunan şeyler,
 mülk
 m. 210, 296, 711, 763, 811, 814,
 1028, 1373
- m.+in 196
 m.+iñ 305
 m.+ ine 728, 1335 (12)
- milket** Ar. mülk
 m. 1449
- milk-i fenâ** Ar. dünya
 m.+da 425
- Mim** Ar. Osmanlı Türkçesi
 alfabesinin yirmi yedinci harfi
 m. 104
- mim ol-** Ar.+T. nokta olmak
 m.-up 41
- mimmâ** Ar. şey, şeyler
 m. 23
- minber** Ar. kürsü
 m. 626
- minnet** Ar. gönül borcu, şükran
 duyma
 m. 1115, 1427 (2)
- minnet it-** Ar.+T. teşekkür etmek
 m.-(d) erem 1117,
 m. di 1113
- mîr** F. 1. bey, efendi, baş
 m. 543, 546, 728, 844, 949,
 1179
 m.+e 53
 2. vali
 m. 556 (8)
- mir'ât-ı şevk** Ar. duyguları yansıtan
 ayna
 m.+um 61
- mis** F. bakır
 m. 225

- mişâl** Ar. örnek, örnek olarak
gesterilen şey
m. 613
m.+i 1165, 935
2. benzer, örnek, temsilci,
sahip
m.+i 225, 660
m.+ine 1450
3. gibi
m. 807 (7)
- mis-i kalb** F.+Ar. bakır kalp
m.+üm 61
- miskîn** Ar. zavallı
m. 1419
- mişl** Ar. eş, benzer
m. 457
m.+i 14, 1421 (3)
- mîve** F. 1. meyve
m. 311, 977, 980
m.+ ñ 978
m.+si 284
m.+sin 316
2. yemiş
m.+sinden 1067 (7)
- mîve-dâr** F. meyveli
m.+ı 295
- mîve-perver** F. meyve veren
m. 299
- miyân** F. 1. ara
m. 177
2. yarı, orta
m. 416 (2)
- mîzân** Ar. ölçü, ölçek, tartı
m. 801
- mîzân-ı çeşmüm** Ar.+F. göz terazisi
m.+veş 31
- mu'âdil ol-** Ar.+T. denk olmak
m.-up 192
- mu'anber** Ar. anber gibi kokan
m. 35, 1391 (2)
- mu'ciz** Ar. olağanüstülük
m. 447, 1080
m.+în 1084 (3)
- mu'cizât** Ar. mucizeler
m.+ı 89
m.+ıyla 156 (2)
- mu'în** Ar. yardımcı
m. 843
- mu'înuñ ol-** Ar.+T. yardımcı olmak
m.-a 188
- mu'ahhar** Ar. geriye atılmış,
sonradan dünyaya
gönderilmek için
yaratılmış
m. 136
- mufaşşal** Ar. ayrıntılı
m. 507, 1266 (2)
- mufaşşal kııl-** Ar.+T. ayrıntılandırmak,
açıklık kazandırmak
m.-a 1269
- muḥakkak** Ar. kesinlikle
m. 127, 248 (2)
- muḥallâ kııl-** Ar.+T. süslemek
m. 1012
- Muḥammed** k.a. Hz Muhammet
m. 108, 281 (2)

- muḥarrer** Ar. kaleme alınmış,
yazılmış
m. 550
- muḥaṣṣal** Ar. kısaca
m. 136, 366, 507, 1056,
1156, 1159 (6)
- muḥîṭ** Ar. çevre, etraf
m. 275
m.+e 10 (2)
- muḥîṭ-i ḥikmet** Ar. Hz peygamber
m.+e 275
- muḥkem** Ar. sağlam, nereden
geldiği anlaşılmayan
m. 1359
- muḥtâc** Ar. ihtiyaç sahibi
m. 7
- muḥtâc ol-** Ar.+T. ihtiyaç duymak
m.-ur 168
- muḥtâr** Ar. seçilmiş olan, seçkin
m. 1272
- Muhyî** k.a. Muhyî, eserin müellifi
m. 81, 117, 199, 400, 402,
1325, 1435, 1448, 1487, 1501
m.+yi 377 (11)
- muḥaddem** Ar. önce
m. 1290
- muḥaddes** Ar. kutsal kılınmış
m.+dür 24
- muḥârin eyle-** Ar.+T. yakınlaştırmak
m.-me 675
- muḥârin ol-** Ar.+T. yakınlaşmak
m.-sa 129
- muḥarreb** Ar. yakın olan, salih
kimse
m.+ler 1197
m.+lerden 1203 (2)
- muḥarrer** Ar. 1. kesinleşmiş olan
m. 781
2. şüphesiz
m. 572 (2)
- muḥtedâ** Ar. önder, lider
m. 322, 686, 712, 1164 (4)
- muḥtedâ-yı cem‘** Ar. Hz Ömer
m.+i 606
- muḥtezâ** Ar. gereklilik
m.+yı 143 (terkip)
- mûm** F. ışık veren veya etrafını
aydınlatan madde
m. 125
- mûm öñ-** (Dey.) mum beklemek
m.-eydi 126
- muntazır ol-** Ar.+T. beklemek
m.-urlar 1187
- muntazır ṭur-** Ar.+T. beklemek
m.-urken 1026
- mûr** F. karınca
m. 1362, 1363, 1425
m.+a 1379
m.+ı 75, 628 (6)
- murâd** Ar. niyet, istek
m. 58, 289
m.+ı 185, 1413
m.+ ıdır 184
m.+ın 1248
m.+um 58, 1240, 1492

- m.+uñ 1125 (10)
- murâda ir-** (Dey.) isteklerine kavuşmak
m.-er mi 1217
- murâdın vir-** (Dey.) arzusunu
yerine getirmek
m.-e 184
- murâkıb** Ar. kendini ibadete
adamak
m.+dı 1044
- murğ** F. kuş
m. 59, 1451
m.+ı 566
m.+ına 60 (3)
- murğ-ı cân** F. gönül kuşu
c.+a 795
- murğ-ı idrâk** F.+Ar. akıl kuşu
b. 21
- murğizâr** F. kuş yatağı
m.+uñ 566
- Murtazâ** Ar. Hz Ali'in lakabı
m. 191, 854
m.+yı 304, 925 (4)
- Mûsa** k.a. Hz Musa
m. 895
h.+ya 1034 (2)
- musahhar ol-** Ar.+T. yer, yurt
olmak
m.-sun 205
- mû-şikâf et-** F.+T. kılı kırk yarmak
m. 34
- Muşafâ** k.a. Hz peygamber
m. 93, 452, 581, 625, 686, 1081
m.+dan 376, 1321
- m.+dan 1321
- m.+dır 1376
- m.+ya 1429
- m.+yı 1088
- m.+dır 100 (13)
- muṭahhar** Ar. 1. mübarek
m. 620, 1019
2. temiz, temizlenmiş
m. 1033, 1335 (4)
- muṭarrâ it-** Ar.+T. tazelemek
m.-(d) üp 1
- muvâfiḳ** Ar. uygun, yerinde
m. 370, 805 (2)
- muvâfiḳ ol-** Ar.+T. uygun düşmek,
yerinde olmak
m.-a 1167
- muẓâ'af** Ar. iki kat, kat kat, çok
m. 69
- muẓaffer** Ar. üstün, galip
m. 1335
- mübârek** Ar. bereketli,
saygın, aziz, değerli
m. 868, 898, 1098 (3)
- mübîn** Ar. ayan beyan, apaçık
m. 799
- mübtedâ** Ar. başlangıç
m.+dır 136
- mücellâ eyle-** Ar.+T. cilalamak,
parlatmak
m. 1012
- müctebâ** Ar. saygın, seçkin
m.+dır 100
- müdâvemete düş-** (Dey.) çok çalışmak

- m.-di 1462
- müddet** Ar. zaman, süre, vakit
m. 345
m.+de 1143 (2)
- müdgam ol-** Ar.+T. üstüne yapışmak,
üstünde kalmak
m.-up 306
- mü'ebbed** Ar. daim, ebedi
m. 108
- mü'eyyed** Ar. teyid edilmiş, delil
olarak gösterilmiş
m. 108
- müfid ol-** Ar.+T. fayda olmak
m.-madı 1222
- müfsid** Ar. bozan, ayrılık çıkarıcı
m.+ler 721
- müühr** F. damga
m. 1304
- müühr-i nübüvvet** F.+Ar. peygamberlik
mührü, Hz Muhammed'in iki
omzu arasında bulunan et beni
için kullanılan söz
m. 107
- mühtedâ** Ar hak yoluna giren,
müslüman olan
m. 322, 712 (2)
- mükerrem** Ar. faydalı, değerli
m. 1100
- mükerrem ol-** Ar.+T. makamla
şereflendirilmek
m.-dukda 515
- mükerrer** Ar. tekrar olunmuş
m. 550, 1415 (2)
- mükerrer eyle-** Ar.+T. tekrarlamak
m. 224
- mükerrer it-** Ar.+T. tekrar tekrar
yapmak
m.-(d) enler 3
- mülhid** Ar. dinsiz
m. 808
- mülk** Ar. memleket idaresi ile
ilgili
m. 183
- mülûk** Ar. melikler
m. 188
- münezzeh** Ar. uzak
m. 24
- münîr** Ar. aydınlık
m.+i 810, 1336 (2)
- münteha kıl-** Ar.+T. I. en son
noktaya gelmek
m. 71
II. daimi, sonsuz yapmak
m. 612 (2)
- müntehâ-ser** Ar.+F. baş aşağı
m. 279
- münzel** Ar. indirilmiş
m. 353
- mürde** F. ölmüş, ölü
m. 439, 501 (2)
- mürde ol-** F.+T. ölmek
m.-ur 494
- mürûr it-** Ar.+T. geçip gitmek
m.-(d) üp 145
- müşâbih** Ar. eş, benzer
m.+idi 348

- müsellem ol-** Ar.+T. I. doğruluğu
tartışılmaz olmak
m.-a 46
II. sunulmak
m.-dı 190 (2)
- müstakîm** Ar. doğru
m.+e 139
- müstakîm et-** Ar.+T. doğruyu
söylemek, yanlış yapmamak
m. 64
- müste'âr** Ar. ödünç, iğreti
m.+ı 33
- müsül mân** Ar. müslüman
m. 857
- müsül mân ol-** Ar.+T. islam'a
girmek
m.-dum 669
- müşeyyed ol-** Ar.+T. emin olmak,
teyid edilmek
m.-a 928
- müşg-bû** F. misk kokan
m. 1391
- müşg-bûyin al-** F.+T. kokusunu
almak
m.-dı 1405
- müşgîn-dem** F. nefesi mis gibi
kokan
m.+idi 1383
- müşg-sâ** F. mis gibi kokma
m.+yı 551(terkip)
- müşrik** Ar. Allah'a ortak koşan
m.+îniñ 249
- müştâk ol-** Ar.+T. bağlı olmak
m.-an 377
- müyesser** Ar. kolaylıkla elde edilen
m. 191
- müyesser et-** Ar.+T. kolaylıkla
elde etmek
m.-di 142
- müyesser eyle-** Ar.+T. kolay
yapmak
m. 577
m.-yüp 1089 (2)
- müyesser ol-** Ar.+T. I. kolay
olmak, kolaylıkla elde
etmek, kimsesi olmamak
m.-dı 572, 993
m.-madı 808
m.-up 635
II. kaldırılmak, yok edilmek
m.-mamışdı 332 (5)
- müzeyyen eyle-** Ar.+T. süslemek
m.-yüp 526
- müzeyyen et-** Ar.+T. süslemek,
güzelleştirmek
m.-di 160
- nâ-sezâ** F. uygunsuz
n.+dan 26
- na'lice** Ar.+F. kundura ve
çizmelerin altına dayanıklı
olması için çakılan demir
n. 111, 956 (2)
- na'l** Ar. ayakkabı, papuç
n.+ın 956
n.+ına 111 (2)
- na'ra** Ar. bağırma, çağırma

- n.+yı 6648 (terkip)
- nâb** F. acı, saf, katıksız
n.+ı 278
n.+ıyla 1070 (2)
- nâ-çiz** F. değersiz, önemsiz
n. 1009
- nâ-dân** F. kaba
n. 1075
- nâdd** Ar. rızık ,azık
n.+ını 3
- nâdide** F. çok kıymetli
n. 238
- nâ-gâh** F. birden bire, ansızın,
vakitsiz, her zaman
n. 498,761
n.1203 (3)
- nâ-gehân** F. ani olarak, birdenbire
n. 767
- nâ-gehânî** bk **nâ-gehân**
- nâhid** F. Zühre, Venüs yıldızı
n. 456
- naḥle** Ar. bir tek ağaç, bir tek
hurma ağacı
n. 1069
- naḥlistân** Ar.+F. ağaçlık, hurma
bahçesi
n. 1065
n.+e 1062 (2)
- naḫs** Ar. azalma, eksilme
n. 906
- nâḫş** Ar. eksik, noksan
n. 876
- nâḫş it-** Ar.+T. eksik kalmak
- n.-(d) er 175
- 2. günahkar, kusurlu**
n.+ı 69 (2)
- naḫl eyle-** Ar.+T. anlatmak
n.-yen 1101
- naḫl it-** Ar.+T. anlatmak
n.-(d) enler 610
- naḫş** Ar. şekil, resim, suret
n. 1305
n.+ını 112 (2)
- nâlân** F. inleyen, feryet eden
n. 252, 483, 680, 748, 1201,
1257 (6)
- nâlân ol-** F.+T. ağlamak, feryat
etmek
n.-up 748
n.-ur 1257
n.-urdu 252 (3)
- nâle** F. inilti, feryat, figan
n. 584, 251 (2)
- nâm** F. 1. ad, san
n. 83, 91, 91, 93, 96, 97, 100,
243, 390, 1036, 1167, 1168
n.+a 87, 107
n.+dan 84
n.+ı 82, 89, 90, 92, 95, 108,
270, 757, 863, 1040, 1093,
1245, 1338
n.+ı çun ad 85
n.+ıla 103, 105, 410
n.+ın 681
n.+ ında 1024
n.+ını ad 1304

- n.+ile dir 1311
n.+uñ 86, 101, 102, 1030, 1306
n.+uñla 1168
2. hakkında, ilgili
n.+ında 1158
3. lakap, şan, şöhret
n.+ı 330, 458
n.+ına 1167 (46)
- namaz** F. beş vakitte yapılması
gereken farz ibadet
n. 935
n.+ı 52
n.+ın 1349 (3)
- nâm-dâr** F. bilinen
n.+ı 101
- nâme** F. 1. kitap, mecmua
n. 64
n.+mi 30
n.+sini 114, 546
2. mektup
n. 547, 558, 643 (7)
- nâ-murâd** F. bahtsız
n.+uñ 534
- nâm-ver kııl-** F.+T. meşhur etmek
n. 30
- nân** F. 1. ekmek
n. 396, 1404, 1417
n.+ı 65
n.+uñ 1467
2. adanacak olan kişi
n. 535 (6)
- nâ-pâk** F. kirli
n. 984
- nâr** F. 1. ateş
n. 9, 585, 593, 761, 803, 862,
881, 1011, 1085, 1314, 1325,
1348, 1361, 1484
n.+a 591
n.+ı 85, 150, 521, 588
2. ızdırıp
n. 969 (20)
- nâra yak-** F.+T. ateşe atmak
n.-ma 221
- nâr-ı kefe** F.+Ar. ateş parçası
n. 585
- nâs** Ar. insanlar
n.+ı 796
- naşbüm ol-** Ar.+T. pay almak
n.-madı 1119
- naşhatler it-** Ar.+T. öğüt vermek
n.-(d) üp 405
- nâsik ol-** Ar.+T. dindar olmak
n.-ur 1083
- nâ-şâd** F. mutsuz olan kişi
n. 1150
- nây** F. ney, kamış
n. 1330
- nâ-yâb** F. eşsiz, benzersiz
n. 457, 660, 1065
n.+ı 528 (4)
- nâ-yâb ol-** F.+T. nadir rastlanan bir
duruma gelmek
n.-duçça 539
- nây-ı şeker** F. şeker kamışı
n.+den 547
- nażar** Ar. 1. bakma, bakış

- n. 683, 702, 1207
n.+da 284
n.+dan 707
n.+la 229, 717
2. gören, bakan, göz
n. 826
n.+dan 744
3. yan, cihet
n.1491
4. görüş, kanaat
n.+dan 244
5. göz değmesi
n.+dır 226 (12)
- naazardan düş-** (Dey.) değersiz
olmak
n.-müş 1211
- naazar kııl-** Ar.+T. bakmak
n.-dıkda 649
- nâzenîn** F. pek kıymetli
n.+i 505
n.+üm 488 (2)
- nâzır** Ar. **1.** gören, gözeten
n.1313
2. bakma, bekleme
n.-ken 1160 (2)
- nâzır eyle-** Ar.+T. baktırmak
n. 710
- nâzil ol-** Ar.+T. I. inmek
n.-ur 1027
II. konaklamak
n.-ur 271, 1062 (3)
- nazır** Ar. benzer, eş
n. 14
- n.+i 824 (2)
- nazm** Ar. vezinli, kafiyeli söz, şiir
n.+ı 116
n.+um 31, 243, 1427
n.+ uñ 1436 (5)
- nazm-ı güher kııl-** Ar.+F.+T. etkileyici
şiir yapmak
n. 30
- ne** sıfat
n. 19, 134, 138, 174, 215, 245,
247, 269, 360, 360b, 392, 428,
429, 443, 506, 752, 861, 959,
960, 960b, 961, 962b, 1214,
1265, 1286, 1322, 1323, 1377
(28)
- ne** zarf
n. 119, 121, 136, 216, 233, 654,
940, 958, 1156, 1172, 1318,
1325, 1421 (13)
- ne** soru edatı
n. 1215
- ne...ne** edat
n. 25, 962, 1212, 1212b (4)
- ne kim** belirsizlik zamiri
n. 1189, 1250 (2)
- ne için** soru edatı
n. 1284
- nebât** Ar. bitki
n.+ uñ 886
- nebî** Ar. **1.** Hz peygamber
n. 371, 1265
n.+ nüñ 258
2. Hz Musa

- n. 569
n.+den 572
n.+nün 564, 1238
3. Harun
n.+nün 1035 (8)
- necm-i hüdüâ** Ar. sahabe
n.-dır 139
- neçe** bir çok
n. 145, 381, 1301, 1455 (4)
- neden** niçin
n. 1283, 1285 (2)
- nedîm** Ar. yardım
n.+ün 216
- nedir** soru edatı
n. 259, 951 (2)
- nef** Ar. yarar, çıkar, fayda,
kazanç
n. 707
n.+i 1098 (2)
- nefh ol-** Ar.+T. üflenmek
n.-ıca 1334
- nefs** Ar. 1. benlik, kendilik
n.+i 1380
n.+ ünde 554
2. öz, ruh
n.+üm 1379 (3)
- nehr** Ar. büyük okyanus, ırmak
n. 476
- nehr-i Nîl** Ar. Nil nehri
n.+ ün 538
- nem** F. 1. Islaklık, yağmur, bereket
n. 571, 588
n.+inden 587
2. ıslaklık, gece yağıp
ortalığa konan ince damla
n. 226, 318
3. ıslaklık, göz yaşı
n.+den 510, 892 (7)
- nem-i ihsân** F.+Ar. iyiliklerin
küçük kısmı
n.+ları 227
- nem-i lutf** F.+Ar. 1. rahmeti çokluğu,
rahmet yağmuru
n.+ıla 588
n.+uñ 75
2. mec. aşk
n.+uñla 318 (3)
- nem-i luṭf-ı ilâhî** Ar. Allah'ın
izni
n. 395
- nem (ne+m)** ne (soru zamiri)
n. 1111
- nergis** F. 1. yeşil göbekli, sarı
çiçekli bir cins güzel çiçek
n. 520
n.+ idi 1398
2. (mec) göz
n.+leri 651, 1281, 1289 (5)
- nerîmân** F. pehlivan
n. 182
- nerm ol-** F.+T. yumuşak olmak
n.-up 1084
- nerm it-** F.+T. yumuşatmak, eritmek
n.-(d) erdi 125
- nesl** Ar. soy
n. 1195

- n.+i 1017, 1093, 1335 (4)
- neşir-i lâli it-** Ar.+Ar.+T. açıklamak
n.-(d) er 371
- nev** F. yeni
n. 178, 293, 1192, 1277 (4)
- nev'** Ar. bi şekilde, biraz
n.+â 969
- nevâ** F. varlık, kuvvet
n. 467
- nevâle** Ar. yiyecek
n. 78, 379 (2)
- nevâle kııl-** Ar.+T. yiyecek yapmak
n. 2
- nevk** F. sivri ve keskin uç
n. 34
- nevres** F. taze yetişen, yeni
büyüyen
n. 1134
n.+idir 960 (2)
- nev-rûz** F. ilkbahar
n.+ile 1384
- neye** niçin
n. 1258
- neyse** (ne+ise) zamir
n. 15, 1099 (2)
- nezd** F. yan, yakın
n.+ iñ 1009
- ni'met** Ar. 1. huzur, mutluluk
n. 785
n.+i 965
2. Allah'ın nimeti olan yiyecek
ve içeceklerle ilgili nesnesler ve
özellekle ekmek
- n. 398
- n.+in 1425
- n.+üñ 74 (5)
- nice 1.** nasıl
n. 129, 692, 809, 857, 1103
n.+dir 797
n.+yse 1030
2. oldukça fazla
n. 285
3. öyle bir
n. 1274
4. öyle ki
n. 198
5. pek çok
n. 301, 357, 380, 741, 955, 963,
1118, 1204, 1299
7. uzun zaman, kaç
n. 926
8. bir çok, birkaç
n. 146, 345, 367, 1272, 1309,
1466 (27)
- nice et-** nasıl yapmak
n.-diñiz 503
- nice ol-** nasıl olmak
n.-ur 551
n.-dı 988 (2)
- nice bir** nasıl
n. 1325
- niçe** bk nice
- niçün** neden
n. 504, 505 (2)
- nifâk** Ar. ara bozuculuk
n. 669

- n.+ı 721 (2)
- nigâhı it-** F.+T. göz atmak, bakmak
n.-(d) en 1444
- nigeh-bân ol- / nigeh-bâmı ol- / nigeh-bânuñ ol-** Ar.+T. bekçi olmak,
korumak, kollayıcı olmak
n.-updur 1297
n.-up 1292
n.-a 217 (3)
- nîgâh-dâr** F. kollayıcı, koruyucu,
gözcü
n. 832
- nihâl** F. taze, yeni çıkan fidan
n. 318
n.+i 319, 1134 (3)
- nihân** F. gizlenmiş, saklı,
bilinmeyen
n. 176, 937
n.+i 631, 982, 1047, 1382
n.-dır 17 (7)
- nihân et-** F.+T. gizlemek
n. 420
- nihâyet** Ar. son, en son
n.- deydi 768
- nihâyet bul-** Ar.+T. sonlanmak,
bitmek
n.-dı 1427
- nikâh it-** Ar.+T. evlenmek,
evlendirmek
n.-(d) üp 930, 998 (2)
- Nîl** y.a. Mısır ülkesindeki büyük
nehir
n. 514, 530, 539, 539b, 552, 557,
563, 578
n.+e 551, 556, 577
n.+i 545, 576 (13)
- nişâr it-** F.+T. akıtmak
n.-(d) er 1201
- nisvân** Ar. kadınlar
n. 1370
- nîş ur-** F.+T. ısırmak, iğne batırmak
n.-ur 1353
- nişân** F. iz, alamet
n. 1003, 1331
n.+e 333, 333b, 834, 1125
n.+nın 58 (7)
- nişâne ol-** F.+T. alamet olmak
n.-a 36
- nitekim 1.** gibi
n. 147, 177, 396, 434, 613, 890,
931, 1148, 1223, 1233, 1363
2. nasıl ki, olduğu gibi, öyle ki
n. 682, 750, 802, 1034, 1040,
1045, 1056, 1060, 1112
(20)
- niyâm** F. kın, kılıf
n. 176
- niyâz** F. reca, istek
n.+um 53b
- niyâzı it-** F.+T. yalvarmak
n.-(d) e 52
- niyyet** Ar. karar, azim, maksat,
amaç
n. 70
n.+inden 736

- n.+ le 725
n.+ini 1228 (4)
- niyyet düş-** (Dey.) karar vermek
n.-er 345
- niyyet it-** Ar.+T. karar vermek
n.-(d) er 928
n.-(d) üp 615 (2)
- Nizâmî** k.a. İran'ın en büyük şairlerinden
n.116
- nizâr** F. zayıf
n.+ı 81
- noqsân** Ar. kusur, hata
n.+ın 706
- noqsân gel-** Ar.+T. azalmak, eksilmek
n.-medi 396
n.-üp 905 (2)
- noqsân ver-** (Dey.) kusurlu olmak
n.-ir 801
- noқта** Ar. 1. yer, kusur
n. 245
2. yer
n. 335
3. harflerin üst ve altında bulunan benek, leke
n. 1458
n.+ca 1443
n.+lar 37 (5)
- nola** ne olur
n. 102, 106, 370, 398, 449, 909, 1180, 1361, 1404, 1410, 1416, 1485, 1499 (13)
- nucûm** Ar. yıldızlar
n. 1091
- nûn u kâf** Ar. ilim ve marifet
n.+ı 8
- nûr** Ar. 1. nur
n. 136, 337, 355, 369, 410, 720, 744, 829, 1031,
n.+am 372
2. aydınlık, parlaklık, ışık
n. 63, 68, 338, 339, 362, 374, 376, 750, 836, 1011, 1045, 1089, 1137, 1181, 1303, 1319, 1350
n. 144 (Hz Adem peygamber)
n. 363, 1173
(Hz peygamber)
n. 136 (Zeynel Abidin)
n. 1157 (Hz Hüseyin)
n.+ı 312, 750, 826
n.+ıla 150
n.+ın 420 (37)
- nûreyn** Ar. Hz Osman
n.+e 1184
- nûr-ı rahmet** Ar. Hz Hasan
n. 1094
- nûr-ı 'ayn** Ar. Hz Hüseyin
n.+i 1138
n.+ iñ 1303 (2)
- nûr-ı başîret** Ar. basiret nuru
n. 760
- nûr-ı çeşm** Ar.+F. Hz Hüseyin
n. 1376
- nûr-ı dergâh** Ar.+F. 1. Allah'ın kapısının nuru (Hz

- Muhammed Allah'ın ilk
nurudur)
n. 134
2. Hz Hüseyin
n. 1142 (2)
- nûr-1 dü 'ayn** Ar.+F.+Ar. Hz Hüseyin
n.+ iñ 1337
- nûr-1 Hakk** Ar. 1. Hz Peygamber
n. 96
2. Hz Muhammed'e bağlanma
n.+a 268 (2)
- nûr-1 hakîki** Ar. Hz Ebubekir
n. 346
- nûr-1 kerâmet** Ar. Hz Ebubekir
n. 1179
- nûr-1 mihr-i İslâm** Ar.+F.+Ar.
Zeyne'l Abidin
n. 1414
- nûr-1 Muṭlak** Ar. 1. Hz peygamber
n. 1300
2. Hz Ebubekir
n. 410 (2)
- nûr-1 mübîn** Ar. 1. Hz Hüseyin
n.+e 1182
2. Hz Hüseyin'in oğlu
n.+e 1367 (2)
- nûr-1 Raḥmân** Ar. Hz Muhammed
n. 369, 1286 (2)
- nûr-1 raḥmet** Ar. Hz Muhammed
n. 272, 364 (2)
- nûr-1 raḥmet-i 'âm** Ar. Hz
Muhammed
n. 367
- nûr-1 Yezdân** Ar.+F. Hz Hasan
n.1060
- nûr-1 'ayn-1 'âlem** Ar. Hz Hüseyin
n. 314
- nûrun 'ale nûr ol-** Ar.+T. mutluluk
gözden okunmak
n.-a 709
- nûş it-** F.+T. içmek
n.-(d) er 335
- Nûşirevân** k.a. İran'da 531-579 yılına
kadar hükümdarlık etmiş ve
doğruluğuyla şöhret bulmuş olan
Sasani şahı ki "adil "lakabıyla
anılır
n.+e 1372
- nutḳ** Ar. söz, kelim
n. 458
- nutḳ-1 Hak** Ar. Allah kelamı
n.+idi 458
- nübüvvat** Ar. peygamberlik
n. 297, 365, 1135
n.+den 133, 1080 (5)
- nücûm** Ar. yıldızlar
n. 338
n.+ıla1060
n.+âsa 338 (3)
- nüh** F. dokuz
n. 20, 212, 411, 690, 1162, 1307
(6)
- nükte** Ar. manası dikkat edilince
anlaşılan şey
n. 1266

- nükte-dân** A.+F. nükteden anlayın,
nükte yapan, zarif kimse
n. 1474
n.+ı 684 (2)
- nüşha** Ar. süret, kopya
n. 813
- nüzûl et- / it-** Ar.+T. inmek, gelmek
n.-di 1160
n.-(d) er 1243 (2)
- nüzûl-ı Hakk** Ar. Allah'ın takdir
etmesi
n.+a 1160
- O o** (işaret sıfatı)
o. 37, 79, 81, 85, 86,88,
92, 93, 95, 96, 101, 105, 107,
115, 126, 132, 133, 137,140,
145, 184, 196, 203, 206, 224,
238, 255, 259, 268, 272,
273,273, 275, 277, 278, 279,
288, 331, 334, 350, 361,
366,367, 369, 374, 386, 395,
396, 417, 438, 446, 454, 464,
465, 474, 491, 494, 495, 496,
503, 508, 513, 517, 524, 532,
539, 551,558, 560, 563, 572,
573, 575, 580, 585, 591, 601,
602, 606, 609, 629, 633, 643,
648, 660, 670, 677, 714, 717,
721, 723,732, 754, 755, 766,
767, 772, 769, 772, 774, 770,
781, 788, 788b, 821, 822b, 822b,
829, 831, 838, 838b, 848, 849,
875, 876, 878, 880, 884, 890,
905, 927, 931, 947, 963, 981,
983, 984, 997, 1003, 1020, 1022,
1064, 1073,1102, 1112, 1169,
1186, 1216, 1253, 1254, 1264,
1259, 1294, 1306, 1322, 1350,
1356, 1364, 1369, 1386, 1387,
1387, 1402, 1403, 1430, 1432,
1442, 1478, 1486 (159)
- O o** (şahıs zamiri)
o. 100, 122, 153, 314, 422, 424,
471, 546, 711, 713, 756, 757,
762, 855, 968, 1058, 1178, 1217,
1261, 1334, 1335, 1363, 1439
o.+nı 509 (25)
- O o** (işaret zamiri)
o. 344
- ocağumuz söyündür-** (Dey.) aileyi
yok etmek
o.-di 915
- od** F. ateş
o. 555, 595
o.+ıyla 595 (3)
- od bırak** F.+T. - yakmak
o.-sun 197
- od ur-** F.+T. ateş atmak
o.-up 618
- oda yak-** F.+T. ateşe atmak
o.-diñ 701
- oğlan 1.** erkek çocuk
o. 408b/1, 998
o.+a 987
o.+ı 970
o.+ uñ 986

2. evlat	278,281,286, 290, 291, 294, 295,
b. 408b/2, 413, 415, 523 (9)	298, 299, 301, 306, 307, 310,
oğlancık erkek çocuk	310, 311, 315, 318, 319, 336,
o.1128	338,340, 341, 343, 345, 346,
oğlu / oğlı erkek çocuk	347, 354, 355, 357, 358, 363,
o. 1064, 1132, 1337	364, 367, 371, 372, 375, 387,
o.+na 1166	388, 388, 389, 390, 391, 393,
o.+nuñ 1035	393, 394, 398, 399, 412,413,414,
o.+ñ 1125	426, 436, 444, 447, 450, 448,
o.+ñı 1037	462, 464, 473, 476, 478, 479,
o.+ñı 1126 (8)	483, 484, 484,491, 492, 494,
oğul evlat	496, 501, 501, 502, 507, 509,
o. 992, 1122 (2)	509,528, 529, 530, 530, 531,
oķ yayla atılan, ucunda sivri demirve	531, 535, 537, 552, 559, 561,
arkasında tüy bulunan ince ve	569, 570, 571, 573, 582, 590,
kısa değnek	591, 591, 593, 595, 606, 606b,
o. 251	609,610,617, 618, 618, 620, 622,
o.+lar 257 (2)	623, 624, 624, 628, 632, 633,
oķa tut- ok atmak	634, 638, 641,645,646,647,647,
o.-dılar 249	648, 648, 649, 650, 665, 666,
oķı- okumak	667, 670, 673,677, 678, 680,
o.-mış idi 353	690, 698, 704, 705, 706, 709,
oķu- okumak, söylemek, söylemek	719, 722,726, 733, 736, 738,
o.-rlar 792	749, 749, 752, 753, 758, 748,
o.-sa 95	765, 771, 776, 769, 780, 783,
o.-ya 1443 (3)	817, 819, 829, 830, 837, 837,
ol o (işaret sıfatı)	843, 845, 846, 847, 848, 849,
o.17, 36, 49, 82, 84, 87, 91, 94,	856, 856, 857, 858, 866, 867,
98, 102, 103, 104, 124, 141,143,	873, 876, 889, 892, 893, 894,
144, 170, 170, 171, 176, 194,	895, 898, 902, 903, 905,
195, 213, 237,245, 253b, 258,	912,917, 929,933, 938, 939,940,
261, 261, 263, 269, 269, 272,	942, 950, 950, 953, 955,956,
273, 274, 275, 276, 277, 278,	959, 970, 973, 976, 977, 978,

979, 983, 984, 985, 985, 986, 986,
 989, 989, 990, 991, 992, 993, 994,
 995, 997, 998, 1004, 1020, 1022,
 1023, 1023, 1038, 1035, 1044,
 1059, 1060, 1072, 1074, 1087,
 1092, 1094, 1095, 1096, 1097,
 1099, 1100, 1100, 1101, 1102,
 1103, 1103, 1104, 1104, 1108,
 1109, 1113, 1133, 1138, 1139,
 1140, 1141, 1141, 1142, 1150,
 1157, 1165, 1173, 1177, 1179,
 1182, 1183, 1184, 1185, 1188,
 1190, 1202, 1210, 1241, 1242,
 1247, 1250, 1252, 1253, 1260,
 1267, 1271, 1275, 1281, 1294,
 1297, 1298, 1298, 1303, 1305,
 1314, 1317, 1318, 1327, 1328,
 1339, 1341, 1341, 1342, 1344,
 1345, 1349, 1349, 1349, 1350,
 1352, 1356, 1359, 1364, 1366,
 1366, 1367, 1368, 1375, 1388,
 1391, 1394, 1396, 1397,
 1401, 1403, 1410, 1411, 1412,
 1414, 1415, 1419, 1419, 1419,
 1420, 1423, 1439, 1452, 1460,
 1463, 1464, 1465, 1466, 1475,
 1501 (373)

ol o (işaret zamiri)

o. 212, 317, 333, 415, 659, 684,
 694, 783, 815, 1034, 815b, 1337,
 1457 (13)

ol o (şahıs zamiri)

o. 133, 238, 320, 638, 689, 858,
 1215, 1356, 1358, 1360, 1371,
 1374, 1375, 1400, 1499, 658,
 702, 1279 (18)

olar onlar

o.+uñ 157

olda orada

o. 547

oldem o an

o. 409, 1198, 1270, 1312 (4)

oldur o

o. 1000

ol- olmak, meydana gelmek, bulunmak,
 dönüşmek

o.-a 962, 994

o.-amaz 111

o.-an 244, 684, 735, 758, 957,
 1024, 1037, 1205, 1206, 1302,
 1418

o.-anlar 172, 403, 421, 1409

o.-dı 82, 248, 517, 666, 888,
 1039, 1039, 1085, 1169b

o.-duğı 819

o.-duğın 1356

o.-dukta 425

o.-dum 1110

o.-duñ 193

o.-ıcağ 80, 1021, 1142, 1368

o.-ısar 1265

o.-madığ 339

o.-masa 169, 531

o.-maya 170

o.-maz idi 822

o.-mazdı 165
o.-muş 549, 730, 1210
o.-muş idi 459, 1457
o.-muşdı 270, 1371, 1401
o.-muş-ıdı 1340
o.-sa 19,116, 443, 806, 1216,
1286
ol.-saydı 522
o.-sun 83,138, 708, 1038, 1315,
1369
o.-up 42, 728, 849, 1225
o.-updı 461, 462, 816, 1275
o.-updur 1029, 1032, 1034
o.-ur 551, 896, 900, 1347, 1353,
1362
o.-urdu 1489
o.-ur ise 530 (79)

ol- yardımcı fiil

o. 204
o.-a 31, 36, 37, 40, 46, 49, 51,
115, 171, 188, 189, 210, 216,
217,238, 242, 245, 260,365, 429,
548, 608, 652, 654, 709, 907,
915, 1081, 1379, 928, 950, 1108,
1078, 1166, 1167, 1291, 1292,
1296, 1317, 1400, 1426, 1432,
1437, 1448, 1500
o.-anlar 220, 220
o.-dum 669, 1221, 1222, 1469
o.-dı 374
o.-a1215
o.-alar 154,597, 622, 880, 1230
o.-alı 1306

o.-alım 776
o.-am 1110, 1232
o.-amaz 233
o.-an 53, 100, 236, 272,377,
450, 553, 581, 614, 882,
918,1005, 1093, 1143, 1159,
1195
o.-dı 84, 86, 91, 101, 102,106,
124, 130, 130, 145, 148, 151,
152,161, 190, 194, 239, 242,
243, 323, 415, 416, 446, 464,
466, 518, 538, 539, 572, 589,
601, 603, 666, 749, 751, 770,
776, 933, 940, 988, 993,
998,1085, 1127, 1169, 1207,
1224, 1261, 1279, 1283, 1284,
1294, 1366, 1409, 1409, 1414,
1431, 1479
o.-aydı 1066, 1066
o. dığınca 204
o.-dılar 172, 231
o.-dışa 246
o.-duğımı734
o.-duğ 942
o.-duğça 539, 1433
o.-duğda 515, 784 ,845, 1127,
1441
o.-duñ 1175
o.-ıcak 622,740, 1188, 1334
o.-ımaz 116
o.-ısar104
o.-madan 999

- o.-madı 395, 498, 517, 519, 536,
601, 808, 1119, 1222, 1350
- o.-madın 131, 132, 1288
- o.-mağa 927
- o.-mamışdı 331, 332
- o.-masa 163, 169, 1329, 1329
- o.-masun 400
- o.-maya 657, 951, 955
- o.-mayup 931
- o.-maz 75, 94, 194, 105, 1056,
1330, 1330,
- o.-maz idi 822
- o.-maz ise 442
- o.-maz-ıdı 95
- o.-maz-ıdum 1460
- o.-mazsa 487
- o.-miş 309
- o.-mişdi 268, 666, 1040, 1401
- o.-miş-ıdı 1145
- o.-muş 295, 314, 303, 309, 820,
876, 1200
- o.-muş-durur 1004
- o.-muş idi 1156, 1468, 1468
- o.-muşdı 468, 477, 522, 968,
1064, 1393, 1393
- o.-muşdiñ 967
- o.-muş-durur 1165
- o.-sa 129, 230, 233, 822, 908,
909, 1215, 1375
- o.-sañ 1351
- o.-saydı 817
- o.-sun 137, 138, 144, 198, 205,
212, 212, 213, 378, 744, 834,
1091, 1314, 1434
- o.-una 1187
- o.-unca 103
- o.-unmaz 344, 344
- o.-up 36, 37, 38, 38, 40, 41, 43,
44, 125, 161, 188, 197, 231, 253,
292, 299, 306, 308, 324, 334,
338, 340, 353, 376, 469, 495,
571, 582, 629, 632, 635, 644,
695, 715, 727, 729, 730, 747,
748, 766, 782, 846, 860, 885,
890, 902, 920, 926, 945, 969,
976, 977, 990, 1006, 1020, 1047,
1055, 1084, 1088, 1116, 1193,
1225, 1255, 1292, 1408, 1418,
1431, 1435, 1438, 1489
- o.-updı 288, 924, 966, 1139,
1367
- o.-updur 74, 123, 192, 201,
819, 1119, 1297, 1425
- o.-ur 118, 143, 171, 195, 228,
234, 238, 235, 271, 272, 335,
336, 341, 344, 347, 394, 470,
483, 494, 551, 557, 561, 562,
680, 780, 912, 927, 975, 977,
978, 1003, 1027, 1062, 1070,
1071, 1083, 1100, 1205, 1254,
1257, 1363
- o.-ur ise 449
- o.-urlar 803
- o.-ur mı 168

- o.-urdu 127, 166, 252, 689, 817,
909, 1148, 1148, 1150
o.-ur idi 129, 285, 286
o.-ur idüm 1455, 1456
o.-urlar 381, 795, 1129, 1187
o.-ur mı 168, 1195, 1197
o.-ursa 106, 180
o.-ursın 366, 1259
olun- olmak, ortaya çıkarılmak
o.-mamışdı 332
onaltı onaltı
o. 561, 571 (2)
onbeş onbeş
o.+i 1021
onlar onlar
o.+uñ 159
orada o yerde
o. 267
ortalık orta yer
o.+da 104
orta ortalık
o.+ya 1402
‘Osmân-ı ‘Affân Ar. Hz. Osman
h. 1439
‘Osmân k.a. Hz Osman
‘o. 193, 686, 695, 700, 712,
763, 1185 (7)
‘Osmânî Ar.+î Osmanlı
‘o. 195
ot ot
o.+ları 1390
otuz otuz
o. 1494
otuzüç otuzüç
o. 1368
oçur- yönetmek, kurulmak, emri
altına almak
o.-a 210
o.-sun 185, 211 (3)
öl- ölmek
ö.-dükde 404
ö.-mek 1213
ö.-mez 1132
ö.-sün 757
ö.-ünce 863
ö.-ür 543, 679 (7)
‘Ömer k.a. Ömer
‘ö. 487
‘ö.+den 682 (2)
‘ömr Ar. hayat, bir insanın
yaşadığı süre
‘ö. 209, 488, 505
‘ö.+den 351
‘ö.+ile 207
‘ö.+üñi 1492 (6)
‘ömr ol- Ar.+T. yaşamak
‘ö.-dı 145
öñ- beklemek
ö.-eydi 126
öñ 1. ön taraf, ön kısım
ö.+lerine 385
ö.+ünde 278
2. ön, huzur
ö.+ünde 556 (3)
öp- sevgi ve saygı ifadesi olarak
dudaklarını değdirmek

- ö.-üp 1251
ört- üstünü kapatmak
 ö.-üp 868
örtü örtmeye yarayan her şey
 ö.+sin 874
ösgün <sögün sönmek
 ö. 592
öyle ona benzer, onun gibi
 ö. 1030
öz iç, derun
 ö.+i 476
 ö.+ümden 419 (2)
 ‘**özr** Ar. af dilemek
 ‘ö.+ile 385
özrüñ firâvân it- Ar.+F.+T. çok
 yalvarmak
 ‘ö.-(d) üp 199
pâdişâh F. 1. padişah
 p. 181, 201, 650, 957, 1496
 p.+im 1461
 p.+umuz 1473
 2. peygamber
 p.+uñ 673 (8)
pâdişeh bk **pâdişâh**
pâk F. 1. temiz, arı, saf
 p. 24, 956, 1017, 1038, 1161
 p.+e 291
 p.+i 89
 p.+ iñ 360
 p.+in 1195
 p.+ ine 725
 p.+ üñ 25, 98
 2. kutsal, mübarek
 p. 398, 450, 592
 p.+i 563, 766
 p.+in 1297
 3. hilesiz, kötülükten uzak
 p. 1416 (19)
pâk eyle- F.+T. temizlemek, temiz
 yapmak
 p. 32
 p.-di 157 (2)
pâk kıı- F.+T. temiz tutmak, arıtmak
 p. 841
pâk u şâf et- F.+Ar.+T.
 temizlemek
 p. 34
pâkîze F. temiz, saf, katıksız
 p. 1035
pâ-mâl ol- F.+T. yerle bir olmak,
 kötü duruma düşmek
 p.-alar 880
 p.-dum 1221 (2)
pas madenlerin dışında bazı
 cisimlerde oluşan kir
 p.+ın 32
Pay F.< Pâ ayak
 p. 475, 605, 1263
 p.+emi 1013
 p.+ı 1353, 1354
 p.+ın 1352
 p.+ına 1107, 1260
 p.+in 626, 674
 p.+umun 1100
 p.+ umı 1013 (13)
pây baş- F.+T. ayak basmak, ulaşmak

- p.-arlar 619
- pay götür- / pâyi götür-** F.+T.
ayrılmak, gitmek
p.-üp 997
p.-di 1407 (2)
- pâyına yüz ur-** (Dey.) saygıyla
önünde eğilmek
p.-di 1114
- pâyına baş қо- / pâyna ser қо-**
(Dey.) huzurunda saygıyla
eğilmek
p.-r 1260, 1420 (2)
- pâye** F. mertebe, derece, basamak
p. 71, 121, 626, 1236, 1420,
1485
p.+m 1462 (7)
- pâye-i ‘arş-ı ‘ulâ kııl-** F.+Ar.+T. en
yüksek basamağa ulaşmak
p. 71
- pâyimâl etdir-** F.+T. hor
gördürmek, ayaklar altına
aldırmak
p.-diñ 1000
- peder** F. baba, ata
p. 1212, 1465, 1491 (3)
- pejmürde** F. solgun, solmuş,
perişan
p.+siydi 965
p.+ye 1199 (2)
- penâh** koruyan, himaye
eden
p.+ı 642
- penâhı eyle-** yönetici yapmak
- p. 203
- penâhı ol-** korumak
p.-anlar 172
- penbe** F. pamuk
p. 613
- pençe aç-** F.+T. tırmalamak
p.-up 1359
- per** F. kanat
p. 234, 1221, 1254
p.+i 1200, 1253, 1255
p.+üm 1305
p.+ümde 1304 (8)
- per aç-** F.+T. kanat açmak
p.-dı 934, 1176
p.-dıkda 424 (3)
- perde** F. örtü
p. 176
p.+yi 876 (2)
- perde götür-** F.+T. engel kalkmak
p.-di 628
- perde idin-** F.+T. kaplamak, yerleşmek
p.-mişlerdi 621
- perde-dâr** F. kapıcı, perde-dâr
(eskiden âmirler için
kullanılırdı)
p.+ı 1015
- perî** F. cinlerin çok güzel olduğuna
inanılan dişisi
p. 352
p.+den 1086
p.+veş 352 (3)
- perî-ruhsâr** F. güzel yüzlü
p.+a 1175

- pertev şal-** (Dey.) aydınlatmak
p.-duğınca 178
- pervâz** F. salına salına gezme,
dolaşma
p.+idi 1392
- pervâz it-** F.+T. dolaşmak
p.-(d) e 407
- perver** F. besleyici
p. 59
- perverde** F. beslenmiş, eğitilmiş,
terbiye olunmuş
p.+siydi 965
- perverdesi ol-** F.+T. besleyici
olmak
p.-updur 74
- perverde-i cân** F. hayat
kaynağı olan çocuk
p.+uñdurur 1001
- pes** F. 1. bundan böyle, öyle
ise
p. 301
p. 959, 1410
2. bu durumda
p. 1267
3. sonunda
p. 341
4. nihayet
p.1352 (6)
- pes et-** F.+T. yıkmak, çökertmek,
sona ermek
p.-di 159
- pest** F. alçak, aşağı
p.+e 10
- pestî** F.+Ar.î alçak
p. 611
- peşîmân ol-** F.+T. pişman olmak
p.-dum 1222
- peyâm** F. haber
p. 152
- peyâm-ber** F. haber getiren,
peygamber
p. 152, 1019, 1160, 1190, 1198
(5)
- peydâ** F. açık, görünürde, mevcut
p. 1008
- peydâ it- / et-** F.+T. var etmek,
ortaya koymak, hasıl etmek
p.-(d) en 741
p.-(d) en 236
p.-di 112 (3)
- peygamber** Ar. Hz Muhammet
p.+e 1300
- peyk** F. haber ve mektup getiren
p. 544, 947, 1027
p.+i 1116 (4)
- peyk-i hâzret** F.+Ar. Cebrail
p. 1243
- peyker** F. görünüş, şekil, biçim
p. 279
- peyvend** F. kavuşma, ulaşma,
varma
p. 468
- pinhân** F. gizli
p. 741, 1008, 1172, 1409
p.+idi 434 (5)
- pinhân it-** F.+T. gizlemek, toprağa

- vermek
p.-(d) elüm 428
- pîr** F. ihtiyar, yaşlı adam, rahip
p. 373, 354, 502
p.+den 358
p.+e 738 (Hz Osman)
p.+ üñ 1465 (6)
- pîr-i ma'nî** F.+Ar. Hz. Ömer
p. 625
- pîrûz** F. kutlu, hayırlı, uğurlu
p.1022
- pister** F. döşek, yastık
p.+i 1314
p.+idi 1390 (2)
- pîşe** F. huy, tabiat
p.+si 215
- piyâde** F. yaya yürüyen asker
p. 1054, 1095 (2)
- piyâde ol-** F.+T. yaya olmak,
yürümek
p.-up 902
- piyâde yûri-** F.+T. yaya yürümek
p.-mek 1096
- pîr** F. oğul
p. 1137, 1376 (2)
- pür** F. 1. dolu
p. 157, 661, 1045, 1049
p.+idi 1045, 1049, 717
p.+iken 157
2. sahip, malik
p.+idi 327 (9)
- pür eyle-** F.+T. doldurmak
p. 68
- pür et-** F.+T. dolmak, doldurmak
p.-di 326, 1436
p.-miş idi 884 (3)
- pür ol-** F.+T. kaplamak, dolmak
p.-muşdı 468
p.-up 376 (2)
- pür- ni'am** F.+Ar. nimetlerle dolu
p.+dır 215
- pür-âteş ol-** F.+T. ateşle dolmak
p.-up 582
- pür-ber ol-** F.+T. meyveli olmak
p.-aydı 1066
- pür-çâk ol-** F.+T. parçalanmak,
yanmak
p.-anlar 220
- pür-dûd** F. aşırı dumanlı
p. 197
- pür-dûd eyle-** F.+T. dolmak
p. 595
- pür-dalâl** F.+Ar. yoldan çıkmış
topluluk
p.+i 809
- pür-kemâl** F.+Ar. olgunlaşmış
p.+in 868
- pür-kuşûr** F.+Ar. kusurlu
p. 603
- pür-lûlû it-** F.+Ar.+T. inciyle
doldurmak
p.-(d) ersin 11
- pür- mevc** F.+Ar. dalgalı, dalga
dolu
p. 47
- pür-merdüm ol-** F.+T. insanla

- dolmak
p.-dı 148
- pür-müşğ it-** F.+T. hoş kokulu
yapmak
p.-(d) er 1397
- pür-nem** F nemli, ıslak
p. 1327
- pür-nûr it-** F.+Ar.+T. nurla
doldurmak, aydınlatmak
p.-(d) er 338
p.-(d) üp 1446 (2)
- pür-nûr eyle-** F.+Ar.+T. nurla
doldurmak
p. 72
- pür-sûz** F. çok yakıcı, yakan
p.+idi 1385
- pür-şerm et-** F.+T. mahcup etmek
p.-(d) er 119
- pür-şevk** F.+Ar. 1. coşku dolu,
neşeli, huzurlu
p. 1173
- pür-şevk ol-** F.+Ar.+T. sevinmek
p.-up 1088
- pür-şevk it-** F.+Ar.+T. I.
sevindirmek
p.-(d) e 1240
II. var etmek, nurlandırmak
p.-(d) üpdi 134 (2)
- pür-şeyn** F.+Ar. kusurlu, yasak
davranış
p. 1079
- pür-şifâ** F.+Ar. şifa dolu
p. 386
- pür-tâb** F. 1. alevli
p. 593
2. ışık dolu
p. 1031
3. üzüntülü
p. 430 (3)
- pür-tâb ol-** F.+T. üzölmek
p.-dı 518
- pür-zâr** F. çok ağlayan
p. 1200
- râ** Ar. ‘r’ harfinin adı
r.+lar 50
- ra‘d** Ar. gökgürlemesi sesi
r. 1257
r.+ı 664 (2)
- ra‘d-i hayf** Ar. zulmün sesi, baskı
r.+ı 853
- Rabb** Ar. Allah
r. 1, 265, 389, 452, 454, 562,
600, 678, 1443, 1447
r.+ine 276 (11)
- rabbânî** Ar. Allah’a özgü, Allah’tan
gelen
r.+ye 334
- Rabbî** Ar. Allah’ım
r. 214, 675, 880 (3)
- Rabb-i ma‘bûd** Ar. Allah
r. 206
- Rabbü’s-selâm** Ar. Allah’ın
adlarından biri
r.+uñ 1244
- râfi‘î** Ar. şîf mezhebinin bir kolu
ve bu kola bağılı olan kimse

- r.+den 676
- rağbet it-** Ar.+T. istemek, arzulamak
r.-(d) erler 930
- râh** F. yol, iz
r. 220, 614, 761, 784,1061,
1097, 1013, 1481
r.+ ından 1332
r.+îndir 1501
r.+ um 1461 (11)
- râh tüt-** F.+T. yol almak, ilerlemek
r.-am 438
- râh-ı firârî tüt-** F.+Ar.+T. kaçmak,
kaçmaya başlamak
r.-alar 770
r.-ar 566 (2)
- râhat** Ar. huzur, mutluluk
r. 874
- râhat ver-** Ar.+T. huzur vermek
r.-di 687
- râhat bul-** Ar.+T. huzura ermek
r.-ıcağ 764
- râhib** Ar. manastırda veya kilisede
oturan din adamı
r. 361, 373, 359
r.+ine 350 (4)
- Raḥîmâ** Ar. ey merhamet sahibi
Allah'ım
r. 881, 1379, 1426 (3)
- rahm eyle-** Ar.+T. merhamet
etmek
r.-yüp 1202
- rahm it-** Ar.+T. merhamet etmek
r.-(d) erdi 1478
- r.-üp 1230 (2)
- Raḥmân** Ar. Allah
r. 1291, 686
r.+a 1428
r.+ı 1118 (4)
- rahmet** Ar. 1. merhamet, yardım,
esirgeme
r. 107, 238, 240, 278, 724, 737,
764,
r.+ inden 1447
r.+le 1181
r.+üñ 69
r.+ üñe 784
2. yağmur, bol, çok, bolluk,
bereket
r. 237, 571, 1027, 1160
3. esirgeyen, bağışlayan
r. 1428
4. Allah'ın bağışlaması
r.+üñ 453 (17)
- rahmet eyle-** Ar.+T. merhamet
etmek
r. 575
- rahmetüñ kıl-** Ar.+T. merhamet
eylemek
r. 671
- rahmet-âmîz eyle-** Ar.+F.+T.
merhamet etmek
r. 578
- rahm** Ar. esirgeme, koruma
r.+ uñ 263
- rahşân** F. aydınlık, parlaklık
r. 132, 396 (2)

- raĥt u baĥt** Ar.+F. dünyadaki tüm kazanımlar
r.+1 425
- râh-zen** F. haydut
r. 793
- râm it- / et-** F.+T. hükmü, emri altına almak
r.-(d) en 1249
r.-diñse 576 (2)
- rast-peyvend** F. doğruya ulaştırma
r. 468
- râvî** Ar. rivayet eden, aktaran
r. 248, 298, 779, 1374, 1414 (5)
- ravza** Ar. bahçe, Hz Peygamber'in mezarı
r. 448
r.+ya 445 (2)
- rây** Ar. fikir, istek, karar
r. 549
r.+iñ 552 (2)
- râyı eyle-** Ar.+T. oybirliğiyle karar almak
r.-yüp 778
- rây u tedbîr it-** Ar.+Ar.+T. çare, çözüm aramak
r.-(d) erlerken 433
- râyât** Ar. bayraklar
r. 162, 326 (2)
- râz** F. giz, sır
r. 407, 639, 937, 1382 (3)
- râz aç-** F.+T. bilgi vermek
r.-anlar 579
- recâ** Ar. Allah'a yalvarma, dua, dilek, rica, istek
r. 589, 737, 1235
r.+ sın 569
r.+ye 290 (5)
- recâ it-** Ar.+T. istekte bulunmak
r.-diler 254
- recâ-yı luĥf-ı dergâh it-** Ar.+Ar.+ F.+T. yalvarmak, istekte bulunmak
r.-(d) er-iken 873
- recâ-yı şâdık et-** Ar.+Ar.+T. içten dua etmek
r.-diler 588
- redd** Ar. geri çevirme, kabul etmeme
r. 1331
r.+i 442
r.+ile 401, 674 (4)
- red eyle-** Ar.+T. geri çevirmek
r.-me 214
- red it-** Ar.+T. kabul etmemek, geri çevirmek
r.-(d) er 970
r.-mez ise 440 (2)
- ref** Ar. yükseltme, kaldırma
r. 549
- ref it-** Ar.+T. kaldırmak
r.-(d) üp 724, 775, 876, 1440 (4)
- reftâr** F. gidiş, salına salına yürüme
r. 476, 1464
r.+e 938 (3)
- reh** bk râh
- reh-nümâ** F. yol gösterici, kılavuz
r.+dır 139

- reh-zen** F. haydut
r. 943
- rencîde ol-** F.+T. gücenmek
r.-ur 562
- reng** F. renk
r.+i 302
- resm** Ar. 1. hal, durum
r.+e 1065
2. şekil, biçim
r.+e 421
r.+i 1169
3. suret
r.+in 962 (4)
- resmi dön-** (Dey.) görüntüsü değişmek
r.-üp 303
- resûl** Ar. peygamber
r. 265, 271
r.+e 254, 450, 1189, 1203, 1340
r.+uñ 449, 896 (9)
- resûl-ı kibriyâ** Ar. Allah'ın resulü
Hz. Muhammet
r.+y1 255
- resûl-i Hâk** Ar. peygamber
r. 1173
r.+a 1279 (2)
- reşk** F. gıpta ile bakma, kıskanma
r. 1234, 1389, 1391 (3)
- revâ kı1-** F.+T. kabul etmek
r. 452
- revâfîz** Ar. şia mezhebinde
aşırılığa kaçan bir kola bağlı
kimseler
r. 790
- revân** F. can, ruh, beden
r.+um 452
- revân et-** F.+T. harcamak, atılmak
r. 223
- revân ol-** F.+T. ulaşmak
r.-duğda 784
- revâyet** Ar. bir olayı veya haberi
nakletme
r.+dir 496
- revzen ol-** F.+T. açılmak, meyl
etmek
r.-mışdı 268
- reyyân et-** Ar.+T. suya kandırmak
r. 597
- rıfık** Ar. yumuşaklık
r.+ıla 857
- rıhlet et-** Ar.+T. ahirete göçmek
r.-icek 414
r.-di 720, 838
r.-er 404 (4)
- rıhlet kı1-** Ar.+T. ahirete göçmek
r.-dığda 764
- rızâ ver-** / **rızâyı vir-** Ar.+T. razı
olmak, kabul etmek,
onaylamak
r.-medi 1463
r.-üp 304 (2)
- rızık u tûşe vir-** Ar.+F.+T. yiyecek
vermek
r.-ürsin 76
- rif'at** Ar. ululuk, yücelik, büyüklük
r.+de 175
r.+i 781

- r.+ini 733 (3)
- rîk** Ar. tükürük, kabarcık
r. 1056
- rîkâat et-** Ar.+T. acımak
r.-(d) ıcek 894
- rîkâat eyle-** Ar.+T. acımak
r.-r 1256
- rimâl** Ar. kumlar
r.+i 1378
- risâlet** Ar. peygamberlik
r. 151, 311, 1015, 1028, 1092,
1130, 1134 (7)
- rîşe** F. kök
r. 287, 292 (2)
- rivâyet** Ar. nakledilen söz
r. 329, 693
r.+dir 265, 593, 883, 1092 1170,
1198 (8)
- rivâyet eyle-** Ar.+T. nakletmek,
anlatmak
r.-miş 614
r.-yen 414, 1138 (3)
- rivâyet it-** Ar.+T. nakletmek, anlatmak
r.-en 768, 827, 838, 1341
r.-enler 1023 (5)
- riyâzat** Ar. dünya lezzetlerinden ve
rahatından sakınma
r. 352, 386
r.+ile 103 (3)
- rû(y)** F. 1. satıh, yüz(ey)
r. 570
r.+ın 525
r.+ı 818
2. yüz, çehre
r. 36, 1318
r.+ı 835
r.+ın 558, 740
r.+ını 389, 559
r.+ından 36
r.+uñla 1029 (12)
- rû göster-** F.+T. ortaya çıkmak,
belli olmak
r.-di 934
- rû tüt-** F.+T. başını kaldırıp bakmak
r.-up 832
- rûyn yire sür-** (Dey.) saygıyla
önünde eğilmek
r.-di 1405
- rûbâh** F. düzenbaz
r. 793
- rûd** F. akarsu, ırmak
r. 730, 889, 1210, 553
r.+ı 924 (5)
- rûh** Ar. ruh, can, hayat, nefes
r. 77, 1288
r.+ı 77, 764, 1448
r.+ um 784, 785
r. 1344 (Hz. Hüseyin'in oğlu)
(8)
- rûh ver-** Ar.+T. can vermek, sağlam
kılmak
r. 871
- ruh** F. yanak, yüz, çehre
r. 527, 1026, 1147
r.+ı 113, 835, 1061, 1152
r.+ıyla 1148

- r.+uñ 198 (9)
- Rûḥullâh-ı a'zâm** Ar. Cebrail
r. 1161
- rûh-efzâ** Ar.+F. tesiri çok olan
r. 77
- Rûh-ı a'zam** Ar. Cebrail
r. 1283
- Rûh-ı ekber** Ar. Cebrail
r. 1160
- Rûḥ-ı emîn** Ar. Cebrail
r.+e 1281
- ruḥ-ı şem'** F.+Ar. aydınlık yüz
r.+îne 1147
- ruḥsâr** F. yüz, çehre
r.+uñ 1169
- Ruhu'l-lah** Ar. Hz İsa
r. 292
- Rûm** Ar. Rum ili
r.+uñ 642
- rûşen** F. 1. aydınlık, ışıık
r. 372
2. açık ve anlaşılır hale gelmek
r. 1016 (2)
- rûşen eyle-** F.+T. aydınlatmak
r. 29
- rûşen it-** F.+T. göstermek, açmak
r.-(d) e 1332
- rûşinâ kııl-** F.+T. aydınlatmak
r. 63
- rutbeti** Ar. 1. derece, makam
r.+çün 451, 879
r.+ni 733
2. değer, kıymet
- r.+çün 1238
- r.+e 919 (5)
- rûy-ı zemîni tut-** (Dey.)
yeryüzünde sayıca artmak
r.-dılar 147
- rûy-ı semâ** F.+Ar. gökyüzü
r.+dan 256
- rûy-ı tab'** F.+Ar. basılmış kitap
sayfası
r.+um 29
- rûz** F. gün, gündüz
r. 74, 642, 694, 1022, 1140,
1170, 1322, 1494 (8)
- rûz it-** F.+T. aydınlatmak
r.-(d) er mi 807
- rûz-ı 'azâb** F.+Ar. ahiret günü
r.+ı 800
- rûzî kııl-** F.+Ar.+T. nasip etmek
r. 760
- rû'yâ** Ar. uykuda görülen şey, düş
r.+da 372
r.+dan 357 (2)
- rübûde ol-** F.+T. kapılmak
r.-muşdıñ 967
- rûkn** Ar. yetkili, etkili, nüfuzlu
r. 1339
- rûkû'** Ar. namaz kılariken ellerini
öne doğru eğmek
r. 50
- Rüstem** k.a. ünlü İran şairi
Firdevsi'nin Şehname'sinde
geçen pehlivan ve savaşçı
kahramanın adı

- r. 182, 822 (2)
- sa'âdet** Ar. 1. mutluluk, huzur,
baht, şeref
s. 265, 362, 390, 499, 726, 783,
814, 845, 1016, 1134, 1335,
1336
s.+den 105, 1363
s.+ ile 209
s.+le 336, 422, 515, 720, 1140
2. övgü
s. 883
3. mübarek
s. 1036
3. onur, iftihar
s. 1093
4. yücelik, büyüklük, şeref
s. 1338
s.+le 128, 464, 713, 1137
(28)
- sâ'at** Ar. vakit, zaman, an
s. 609, 1073, 1253 (3)
- Sa'dî** k.a. İran'ın büyük
mutasavvıf ve mütefekkir
şairi
s. 116
- sâ'id** Ar. kolun dirsekle bilek
arasındaki kısmı
s. 43
- sa'y** Ar. çalışma, gayret, çabalama
s. 347
- sa'y it-** Ar.+T. gayret göstermek
s.-(d) e 121
- şâ'ib** Ar. doğru
s. 549
- şâ'il ol-** Ar.+T. sormak
s.-ur 912
- şabâ** Ar. kuzey doğudan esen hafif ve
tatlı rüzgar
ş. 4, 938, 1383, 1388
ş.+veş 947, 997 (6)
- şabâhat** Ar. güzellik, hoşluk
ş. 1144
- sâbıkâ** Ar. eskiden
s.1491
- şabî** Ar. henüz memeden
kesilmemiş erkek çocuk
ş.+yy 387
ş.+nüñ 1238 (2)
- şabûh** Ar. sabahleyin
mahmurluk bozmak için
içilen içki, şarap
ş.+um 785
- şaç-** dökmek, okumak,
söylemek, dağıtmak, saçmak
ş. 760
ş.-ar 569, 591, 894, 1287
ş.-ar idi 688, 1348
ş.-arlarsa 228
ş.-up 913, 1244, 1281 (11)
- saç** saç
s.+ın 520
- şadâ** Ar. ses, bilgi, ün
ş. 351
ş.+sı 664
ş.+y1 (terkip) 447, 450,
772, 874 (6)

- şadâkat** Ar. efendiye veya velinimete bağlı olma
ş. 320, 1177 (2)
- şadef** Ar. içinde inci bulunan bu kabilden deniz böceği kabuğu
ş.+den 11, 528
ş.+veş 239, 391, 760, 1300 (7)
- şâdık** Ar. samimi, içten bağlılığı olan
ş.+larıñdan 377
- Sâdiye** k.a. Sadiye adlı komutan
s. 617, 629 (2)
- şadr** Ar. 1. her şeyin en yukarısı, önü, başı, ilerisi
ş. 1013, 1016
2. baş köşe
ş.+ına 354 (3)
- şaf et-** Ar.+T. temiz kılmak
ş. 1090
- şafâ** Ar. 1. huzur, mutluluk, neşe, sevinç, eğlence
ş. 557, 1044, 1470
ş.+ dan 109, 376, 1013
ş.+yı 1088
ş.+yı (terkip) 1387
ş.+yıla 347, 1094
2. berraklık, temizlik, saflık, doğallık
ş. 31, 232, 451, 525, 687
3. güzel, hoş
ş. 695 (16)
- şafâ-yı tâze** Ar.+F.mutluluk ş. 640
- şafâlar ver-** Ar.+T. zevk vermek
ş.-sün 57
- Şafâ** Ar. Mekke dolaylarında hac ibadetinin yapıldığı yerlerden biri olup, hacıların burası ile Merve adı verilen bir yer arasında Hz Hacer'in o dönemde yapmış olduğu gidiş geliş hareketini dört gidiş üç geliş olarak aynen uygulandığı yer
ş.+da 1054
- şafha** Ar. yazılmış veya yazılabilir sayfa
ş.+sın 47
- şâfi** Ar. saf, duru, temiz, katıksız
ş. 455
- şâfi ol-** Ar.+T. temiz olmak
ş.-masa 1329
- şafklar ol-** Ar.+T. saf olmak, dizilmek
ş.-a 49
- şâğ** sol karşıtı
ş. 1247
- şâhib** Ar. 1. bir şeyi elinde bulunduran kimse, kişi
ş. 321, 422, 762, 825, 1499
ş.+i 330
2. bir sıfatı taşıyan kimse
ş.+ine 350 (7)
- şâhib ol-** Ar.+T. kavuşmak
ş.-ur 1254
- şâhib-hüner** Ar.+F. marifet sahibi
dost

- ş.+den 244
- şâhib-i mâl** Ar. zengin, makam sahibi kimse
ş. 1051
- şâhib-i tâc** Ar. hükümdar
ş. 7, 653 (2)
- şâhib-vaqâr** Ar. ağırbaşlı
ş.+ı 181
- şahîh it- / et-** Ar.+T. I. sakatlıktan kurtarmak
ş.-(d) üp 872
II. yanılğı ve hatadan uzak et
ş. 70 (2)
- şahîh ol-** Ar.+T. I. sakatlıktan kurtulmuş
ş.-muş 876
II. gerçekleşmek
ş.-up 1255 (2)
- şahrâ** Ar. ova, kır
ş. 1397, 1418
ş.+da 1396
ş.+ya 602 (4)
- saht** F. katı, sert
ş. 716
- saķar** Ar. cehennem ateşi
ş.+dan 1324
- saķın-** korunmak, uzak durmak
ş. 629, 630 (2)
- sâķi** Ar. su veren
ş. 1441
- saķîm** Ar. hasta
ş.+e 672
- sâķin ol-** Ar.+T. durmak, hareketsiz olmak, durulmak, azalmak
s.-an 1195
s. 608
s.-dı 1479
s.-madı 601 (4)
- saķla-** korumak, gizlemek, arındırmak
ş. 789
ş.-dı 999
ş.-yup 32 (3)
- şal-** göndermek, yerleştirmek, bırakmak, koymak, yaymak, atmak
ş. 57, 60, 676
ş.-ar 473, 618, 916
ş.-arlar 482, 1263
ş.-dım 1207
ş.-miş idi 460, 477
ş.-sa 180
ş.-salar 230
ş.-up 470, 504, 910 (16)
- şalâbet** Ar. kuvvet
ş. 182
- şalâh** Ar. dine olan baēlılık
ş. 51
- şalal-** defn etmek
ş.+dan 1298
- şalât** Ar. peygambere okunan dua
ş. 138, 1428
ş.+ıla 1429 (3)
- şalâtı it-** Ar.+T. peygambere dua okumak
ş.-(d) erler 1130

- şalât-ıla selâm ol-** Ar.+Ar.+T.
hayır duada bulunmak
ş.-sun 137
- şalâta ikâmet eyle-** (Dey.) namaza
durmak
ş.-miş idi 1345
- şâlih** Ar. takva ehli
ş.+ler 238
- şâliş** Ar. üç, üçüncü
ş. 711
- salţanat** Ar. hükümlerlik
s.+da 642
- Sâmî** Ar. Sam soyundan
gelen kimse
s. 1093
- sâmî** Ar. ulu, yüce
s. 1338
- Sâmîrî** k.a yaptığı bir buzağıya,
Hz Mûsa Tûr-ı Sînâ'da Allah'la
konuşurken halkı taptırmaya
çalışan kişi
s.+den 1086
- saña** sana ("sen" zamirinin
yönelme hali)
s. 7, 16, 202, 205, 218, 377, 803,
968, 998, 1010, 1029, 1033,
1034, 1117, 1165, 1453, 1478
(17)
- şan-** sanmak, farzetmek,
zannetmek
ş.-asın 662, 903, 1234, 1397
ş.-aydiñ 281, 1072
ş.-ır 178 (7)
- şan** şeref, itibar
ş.+ı 1000
- şankim** sanki
s. 1371
- şar-** dolamak, sarmak
ş.-ar 898
ş.- up 982 (2)
- şarş-** sarsmak
ş.-ar 600
- saţır / saţrı** Ar. yazı sırası,
dize
s. 1431, 1458 (2)
- şavlet** Ar. şiddetli hucum, saldırma
ş. 182
- şavm** Ar. oruç
ş. 1426
- şavt** Ar. ses, nida
ş. 433, 446
ş.+ı 589 (3)
- sâye** F. gölge
s. 1051, 1155
s.+sinden 459 (3)
- sâye-i râhat ol-** F.+Ar.+T. huzur
gelmek
s.-ur 171
- sâyesi** yardımıyla, katkısıyla,
desteğiyle
s.+nde 186
- seb'a** Ar. yedi sayısı
s. 321
- seb'i'l-meşânî** Ar. Fatiha suresi
s. 321, 762 (2)
- sebak al-** Ar.+T. ders almak

- s.-miş-ıdı 1460
- sebb** Ar. küfür, hakaret
s. 798
- seb it-** Ar.+T. küfür etmek
s.-(d) erler 678
- sebeb** Ar. 1. bir şeyin oluşumunu
gerektilen durum, neden
s. 1500
2. münasebet
s.+le 1480 (2)
- sebeb kıı-** Ar.+T. vesile yapmak
s. 678
- sebep ol-** Ar.+T. neden olmak
s.-up 495
- sebıl** Ar. yol
s.+e 242, 266, 989 (3)
- sebıli ver-** Ar.+T. yol açmak
s.-diñse 577
- sebük-pâ** F. ayağına çabuk, canı
tez kimse
s. 1396
- sebük-per** F. kuvvetli
s. 602
- sebz** F. yeşil, yeşil renkli
s.+den 309
- secde it-** Ar.+T. secde yapmak
s.-(d) e 50
- sedd** Ar. kapama, tıkama, engel
s. 214
s.+dir 791 (2)
- sed et-** Ar.+T. engellemek, bırakmak
s.-medi 1354
- sed kıı-** Ar.+T. engel olmak
s.-ur 970
- sedden çıkar-** Ar.+T. engel olmak
s.-ma 789
- sefer** Ar. yolculuk, seyahat
s. 345, 1059 (2)
- sehâ** Ar. cömertlik
s. 191, 844
s.+de 823 (3)
- sehâb** Ar. bulut
s. 574, 1475
s.+ı 278
s.+âsâ 791 (4)
- sehâb-ı luğ u sehâ** Ar. lutuf ve
cömertlik bulutu padişah
s. 1475
- sehâvet** Ar. cömertlik
s. 810
- seher** Ar. sabahın açılmaya
başladığı vakit
s. 144, 301, 570, 934,
s.+den 274, 346, 1388
s.+lerde 1327
s.+veş 29, 144 (10)
- seher-gâh** Ar.+F. seher vakti,
sabahın erken vakti
s. 1342
- sehun** bk suhan
- selâm** Ar. barış, esenlik dileği
s. 1429
s.+ un 1378 (2)
- selâmı vir- / selâmını vir-** Ar.+T.
selam vermek
s.-üp 445

- s.-ür 1244 (2)
- selâmın kes-** (Dey.) selam vermemek
s.-er 681
- selâfîn** Ar. sultanlar
s. 163
- selim Hân** k.a. sultan Selim
s. 183
- Selmân** k.a. ashabın büyüklerinden
olan Selmân-ı Fârisi
s. 85, 857
h.+e 850 (3)
- selsebîl** Ar. 1. içimi hafif hoş,
yumuşak su
s. 242, 1390
s.+i 577
2. cennete bir çeşme adı
s.+e 882 (4)
- sem'** Ar. işitme, kulağın duyması
s. 639
- sem'-i kabûle ir-** Ar.+Ar.+T. dua
kabul makamına ulaşmak
s.+üp 589
- semâ** Ar. gökyüzü
s.+ya 141, 326, 466, 561, 571,
627, 1236 (7)
- semâvât** Ar. gökler, gökyüzü
s. 16, 1204 (2)
- semend** F. çevik ve güzel at
s.+i 218
- semen** F. yasemen denilen kokulu
beyaz çiçek
s.+ler 1151
- Semerķand** y.a. Semerķand şehri
- s. 468
- semk** Ar. çatı, tavan
s. 583
- semm** Ar. zehirli
s. 287
- semt** Ar. yön, taraf
s.+e 618, 648 (2)
- sen** sen (zamir)
s. 14, 14, 30, 190, 191, 208, 211,
213, 221, 263, 366, 575, 577,
761, 800, 840, 967, 968, 1014,
1031, 1259, 1365, 1380
s.+de 1258
s.+ den 22, 553, 981
s.+i 4, 22, 73, 187, 554, 555,
703, 858, 981
s.+ iñ 69, 78, 189, 210, 212,
1358
s.+ iñçün 1161, 1162
s.+ ün 18, 949, 1001, 1293, 1424
s.+ üñdür 15 (50)
- senâ** Ar. övgü, methetme
ş.+mı 863
- senâya ağız aç-** (Dey.) övgü dolu söz
söylemek
a.-mışdı 627
- seng** F. taş
s. 1003, 1245
s.+i 229
s.+ile 987 (4)
- seng-pâre** F. taş parçası
s. 986
- ser** F. 1. baş

- s. 35, 42, 55, 174, 463, 919,
935, 1263, 1347
s.+üm 442
s.+ümi 1333
s.+i 663, 739, 1399
s.+in 1003
s.+inden 286
s.+ ini 448, 1278
s.+lerine 232
2. baş, reis, önder
s.-idi 269
s.-iydi 1370
3. son, nihayet
s. 1462 (21)
- ser çek-** F.+T. büyümek
s.-medi 519
- ser it-** F.+T. önder etmek
s.-(d) üp 617
- ser қо-** (Dey.) saygıyla bir istekte
bulunmak
s.-dılar 605
- ser ol-** F.+T. baş olmak, yönetmek
s.-dı 323
- ser-â-ser** F. baştan başa
s. 303, 728 (2)
- serây** F. saray
s. 1015
- ser-efrâz ol-** F.+T. yüksek rutbeli
olmak
s.-dı 84
- ser-gerdân** F. şaşkın, budala
s. 1497
- ser-hadd** F.+Ar. sınır boyu
s.+ine 475, 619 (2)
- ser-i bîn** F.+Ar. baş bölgesi, baş
s.+i 42
- ser-i hüdmet қо-** (Dey.) saygıyla
eğilmek
s.-yup 919
- ser-i mihr** F. güneş
s.+i 55
- ser-i mülâzemet er-** F.+Ar.+T. sırlara
vakıf olmak
s.+di 1462
- serîr** Ar. taht
s. 296, 642, 734 (3)
- serkeş** F. inatçı
s. 769
- sermed bul-** (Dey.) daim olmak
s.-a 44, 209 (2)
- ser-mest ol-** F.+T. sarhoş olmak
s.-up 727
- ser-sebz** F. taze, yemyeşil
s. 1071
- serv** F. yaz kış yapraklarını
dökmeyen ve yeşilliğini
yitirmeyen güzel kokulu
bir ağaç, selvi
s. 282, 311, 1001
s.+i 294 (4)
- serv-қadd** F.+Ar. Hz Hüseyin
s.+e 1322
s.+i 1150 (2)
- serv-қâmet** F.+Ar. servi boylu
s. 1298 (Hz Hüseyin)
s. 1345 (2)

- serv-endâm** F. uzun boylu ağaç
s. 301
- serv-i cinân** F.+Ar. güzel kadın
s.+ı 704
- serv-i çemân** F. naz ve eda ile
salına salına yürüyen sevgili
s.+e 1400
- serv-i hoş-reftâr** F. salına salına
yürüyen sevgili
s.+e 38
- serv-i müntehâ-ser** F.+Ar.+F.
başı aşağıda olan ağaç
s. 279
- serv-i revân** F. Zeyne'l-Abidin
s.+ in 1420
- serv-i sehî** F. uzun boylu sevgili
s. 1458
- Settâr** Ar. Allah'ın isimlerinden
biri
s. 417, 1295 (2)
- sevâd** Ar. 1. yazı
s. 34
2. siyah
s. 1443
3. yerleşim bölgesi
s. 346 (3)
- sevâd-ı hatt** Ar. yazı mürekkebi
s.+umı 35
- sevdâ** Ar. çok kara, çok siyah
s. 1360
- sev-** sevmek, hoşlanmak
s.-erdi 270, 925
s.-mez idi 829
- s.-mezse 1317 (4)
- sevâ** Ar. başka, gayrı
s. kâ 23b
- seyf** Ar. kılıç
s. 825, 854
s.+i 853 (3)
- seyl** Ar. sel, şiddetle gelen şey
s. 512, 920 (2)
- seyl ol-** Ar.+T. sel olmak, akmak
s.-a 548
- seylâb** F. sel suyu
s. 1256
- seyr** Ar. gezme
s. 1387
- seyr it-** Ar.+T. I. bakmak, temaşa
etmek
s.- (d) erdim 1206
II. gezmek
s.- (d) üp 1309 (2)
- seyr eyle-** Ar.+T. gezmek, dolaşmak
s.-yüp 645
- seyrân eyle-** Ar.+T. gezinmek
s.-rem 1310
- seyyâre** Ar. 1. yıldız, kişi
s. 380
2. gezen, dolaşan
s.+den 645
s.+ veş 1102 (3)
- seyyiât** Ar. kötülükler
s.+ın 1445
- seyyid** Ar. 1. baş, ilerigelen kişi
s. 916
s. 1403 (Zeyne'l-Abidîn)

- s.+uñ 1422 (Zeyne'l-Abidîn)
2. efendi, bey
s.+ine 1416 (4)
- sezâ** F. uygun, yaraşır
s.+dır 1267
s.+sın 1361 (2)
- sezâ-vâr et-** F.+T.uygun yapmak
s. 882
- Şiddîk** k.a. Hz Ebubekir
ş. 191, 340, 356, 358, 361, 374,
375, 369, 375, 380, 404, 414,
416, 1177, 1189, 1437
ş.+a 359, 381, 1186, 1190
ş.+uñ 409
ş.+1 354, 368
ş.+uña 417 (24)
- Şiddîka** k.a kadın adı
ş. 409
- şiddîk-1 ahyâr** Ar. Hz Ebubekir
ş. 388
- şiddîk-1 ekber** Ar. Hz Ebubekir'in
lakabı
ş. 334
- şiddîk-1 şânî** Ar. ikinci olarak
peygambere inanan kişi, Hz
Ebubekir
ş. 321
- şiddîk-1 ümmet** Ar. Hz Ebubekir
ş. 404
- şidk** Ar. 1. samimiyet, içtenlik
ş.+ıla 368
2. doğruluk, hakikat
ş.+ uñ 1186 (2)
- Şifâhan** y.a. Isfahan
ş. 468
- şifat** Ar. görünüş, vasıf, özellik
ş.+da 793
ş.+dır 1082
ş.+1 108, 327, 692, 813, 1019,
1040, 1338
ş.+uñ 24 (10)
- şığa-** el sürmek, mesh etmek
ş. 1247
- şihhat** Ar. sağlık, sağlamlık, huzur
ş. 1500
- şın-** kırılmak
ş.-ar 21
- sırr** Ar. sır, giz
s. 403, 636, 1172
s.+dan 447, 498, 1005
s.+a 1283
s.+1 533, 632 (9)
- sır açıl-** Ar.+T. ortaya çıkarılmak
ş.-dı 1003
- şirât-1 mustekîm** Ar. doğru yol,
hidayet yolu
ş.+e 672
- şıvar-** sulamak, su vermek
ş.-ırlardı 565
- Sidre** y.a. en yüksek makam
s. 71, 1027 (2)
- sidre ol-** Ar.+T. en yüksek makam
olmak
s.-dı 124
- sihr** Ar. büyü, büyücülük
s. 1077, 1079, 1081, 1086

- s.+den 1078 (5)
- sile vir-** (Dey.) sele vermek
s.-di 325
- sille** F. tokat
s. 282, 1072 (2)
- sille ur-** F.+T. tokat atmak
s.-alar 723
s.-ur 738 (2)
- sille ye-** F.+T. tokat yemek
s.-rler idi 167
- sil-** temizlemek
s.-üp 32, 61 (2)
- simâk** Ar. iki küçük yıldız
s.+e 583
- şimâr** Ar. meyveler, yemişler
ş.+ı 283, 295 (2)
- şîn** Ar. Arap alfabesinin onbeşinci harfi
s. 40
- sinân** Ar. mızrak
s. 179
- Sin** bk Çin
- şîne** F. göğüs, yürek
s. 306, 430, 1129, 1257
s.+ler 426
s.+ni 1477
s.+sin 586
s.+sini 253
s.+müzden 909 (9)
- şîne-ḥâl ol-** F.+T. göğüs beni olmak
s.-up 37
- sipâh-sâlâr** F. askerlerin en büyüğü, serasker
s. 1135
- sipîhr** 1. şans, talih
s. 374
2. gökyüzü
s.+i 995 (2)
- şîr-âb it-** F.+T. sele vermek
s.-(d) erdi 530
- sirâc** Ar. ışık, fener, kandil
s. 456, 1438 (2)
- şîret** Ar. 1. bir kimsenin içi, durumu, tavrı
s.+de 685
2. ahlak
s.+le 1045 (2)
- sirişk** F. göz yaşı
s. 310, 517
s.+i 885
s.+üm 920 (4)
- sirişte** F. yoğrulmuş, karıştırılmış, özleştirilmiş
s. 394, 1181 (2)
- sirişte ol-** F.+T. yoğrulmak
s.-muşdı 477
- şît** Ar. ün, güzel şöhret
ş. 460
- sitâre** F. yıldız
s. 473, 485
s.+m 744 (3)
- sivâ** Ar. başka, gayrı
s. kâ 23
- siyâdet** Ar. efendilik, peygamberlik
s. 1016, 1336 (2)
- siyâh** F. kara, siyah

- s. 493, 716
s.+e 742, 1318 (4)
- siyâhî** F.+Ar. siyah olan
s.+ 1458
- siyeh** bk **siyâh**
- siyeh- fâm** F. kara renk
s.+e 833
- siz** siz
s.+e 697
s.+i 999 (2)
- sofra** F. yemek, sofa
s. 1417, 1426 (2)
- şoḥbet** Ar. arkadaşlık, görüşüp konuşma
ş. 1387
ş.+ine 695 (2)
- şol-** solmak, bitmek, kalmamak
ş.-dı 540, 1470
ş.-muş 302 (3)
- somât** Ar. uzunca dizilmiş yemek sofrası
s.+ı 382
- şoñra** arkasından, arkadan gelen
ş. 572, 988, 1422 (3)
- şoñ** arka, geri
ş.+umda 408
- şor-** sormak
ş. 1269
ş.-ar 355, 358, 359, 645, 851, 1178, 1202
ş.-ar 1212
ş.-arsan 797
ş.-duḡuñda 373
- ş.- maz 1088
ş.-up 1228 (13)
- şovuk** soğuk
ş. 494
- şovukluk it-** arayı açmak
ş.- (d) esiz 941
- söyin-** sönmek
s.-di 594
s.-üp 593
s.-me 1329 (3)
- söyle-** bahsetmek
s.- mişdür 1058
- söyleyen** güzel ve düzgün konuşan kişi
s.-yen 434
- söyün-** sönmek, söndürmek
s.-di ise 595
s.-di 323
s.-dire 588 (3)
- söyündür-** söndürmek
s.-di 915
- söz 1.** kelam, söz, konuşma, anlatılan olay, sır
s. 248, 421, 434, 444, 792, 805, 932, 1331
s.+de 759, 842
s.+den 239
s.+e 117
s.+i 702, 748, 837, 1068, 1144, 1153, 1266, 1385
s.+iñ 1284
s.+inde 688
s.+ine 1076

- s.+lerim 117
s.+lerini 864
s.+ünde 369
2. haber
s. 598
3. konuşma, anlatma
s. 356 (29)
- söz 'arûsından niķâbı aç-** (Dey.)
sırrı ortaya koymak
s.-aram 954
- söz 'arûsına libası geyür-** (Dey.)
güzel sözlerle gerçeği
saklamak, yalan söylemek
s.-üp 796
- sözden dön-** söz tutmak
s.-meyüp 259
- söz ehli** T.+Ar. söz ustası
s.+ne 579
- sözün az eyle-** az konuşup, çok
dua etmek
s. 199
- söz aç-** susmak
s.-maz 235
- şu su**
ş. 275, 291, 480, 484, 495, 559,
560, 561, 564, 568, 570, 910,
913, 915, 1050
ş.+da 484
ş.+dan 276, 480
ş.+ları 1390
ş.+ya 479, 488, 492, 505, 569,
894, 916
ş.+yı 277, 538
- ş.+yuñ 911 (29)
- sû** F. cihet, yan, taraf, yön
s. 43, 527, 559, 934
s.+dan 891
s.+de 967
s.+ye 480, 893
s.+yı 561, 627 (10)
- şu'bân** Ar. büyük yılan, ejderha
ş. 460, 607 (2)
- şu'bân- hey'et** Ar. ejderha
görünümlü
ş.+e 460
- şu'bân-sîmâ** Ar.+F. ejderha
görünüşlü
ş.+ 607
- su'âl it-** Ar.+T. sormak
s.-dükde 847
- şubĥ** Ar. sabah
ş. 307, 370, 561, 807, 934
ş.+dur 176
ş.+ı 935 (7)
- şubĥ-dem** Ar.+F. sabah vakti
ş. 294
- şubĥ-ı şâdıķ** Ar. fecir, tan ağartısı
ş. 370, 790 (2)
- sûd** F. fayda, kazanç, uygun
s. 553
s.+ı 207 (2)
- sûd bul- / sûdı bul-** F.+T. fayda
bulmak, kazanç bulmak
s.-a 207
s.-masın 1360 (2)
- sûd et-** F.+T. etkili olmak

- s.-mez 1084
- şudûr** Ar. meydana çıkma, ortada
olma
ş.+ı 1011
- suḥan** F. söz, lakırdı
s. 234, 421, 614, 1272
s.+da 1058 (5)
- suḥandân** F. güzel söz söyleyen
s. 381
- suḥan-sâz** F. söz söyleyen,
konuşan
s. 421
- sukûmı ver-** Ar.+T. durdurmak
s.-di 609
- sultân** Ar. hükümdar, padişah
s. 170, 184,
192, 573, 845, 1092, 1387
s.+idi 815
s.+e 1476
s.+uñ 649, 1486 (11)
- sultân Muhammed** k.a. sultan
Muhammet Han
s. 209
- sultân Murâd** k.a. sultan Murat
Han
s.+iñ 1430
- sultân** Ar. Hz Ömer
s. 646
- sultânî** Ar. padişaha özgü makam
s.+ de 204
- sultân-ı ‘âlem** Ar. Hz Hasan
s. 1103
- sultân-ı ‘aşr** Ar. dönemin sultanı Hz
Ömer
s.+ iñ 546
- sultân-ı a‘zam** Ar. en büyük
sultan
s. 187
- sultân-ı âdil** Ar. Hz Ömer
s. 647
- sultân-ı aşhâb** Ar. Hz Ebubekir
s. 444
- sultân-ı vilâyet** Ar. Zeyne’l- ‘Âbidîn
s. 1386
- sultân-ı zü’l-men** Ar. iyilik ihsan
edici, Allah
s. 73
- şun-** vermek, takdim etmek,
uzatmak, giydirmek
ş. 58
ş.-arsın 77
ş.-updı 1372
ş.-ar 389, 390
ş.-ar mı 1412
ş.-ma 33 (7)
- şur** Ar. İsrâfil’in kıyamet günü
çalacağı boru
ş. 1334
- sûr** F. şenlik
s. 1334
- şûret** Ar. biçim, dış görünüş,
şekil, resim, hal
ş. 12, 92, 741, 838, 943, 1351
ş.+de 685, 742
ş.+ile 1346, 1357 (10)
- şûret bul-** Ar.+T. ortaya çıkma

- ş.-a 364
- şûret ver-** / **vir-** Ar.+T. vucuda gelmek, ortaya çıkarmak, şekil vermek
ş.-meye 364, 1038 (2)
- şûret-perestân** Ar.+F. puta tapanlar
ş. 92
- sûsen** Ar. su kenarında çıkan bir çiçek
s. 802
- şuûr** Ar. satırlar
ş. 47
- sûz** F. 1. ızdırıp, acı, dert
s. 421
s.+ile 748, 579
2. derinden etki, etkileyici
s. 800 (4)
- sûzân** F. yakan, yakıcı
s. 597, 803, 988
s.+a 1361 (4)
- sûziş** F. yürek yanması, yanma, acı
s. 1471, 1477 (2)
- sûbha** Ar. tespih
s. 1343
- sûbhân** Ar. Allah'ın isimlerinden biri
s. 393, 413, 506, 1343 (4)
- sûhâ** Ar. yıldız kümesindeki en küçük yıldız
s.+ya 900
- sûheyl** Ar. Yemen tarafından dahaiyi görünen parlak ve büyük yıldız, uzaklık
s. 900
- Süleymân** k.a. 1. Süleyman peygamber
s. 128, 1304
2. sultan Süleyman
s. 132, 183, 210
s.+ıñ 1449 (6)
- süllem** Ar. merdiven
s. 46
- sünbül** F. soğandan üreyen ve çok bilinen bir çiçek
s. 520, 1390, 1431
s.+idi 1459
s.+inüñ+1292 (Hz Hüseyin) (5)
- sür'at** Ar. hızlı, çabuk, çabuk olma
s.+ıla 1309
s.+le 891, 1226 (3)
- sür'at et-** Ar.+T. çabuk olmak
s.-di 939
- sür-** dokundurmak, götürmek
s.-er 558, 559, 1061, 1252 (4)
- Şüreyyâ** Ar. Ülker yıldızı
ş. 112
- sürî** kalabalık
s.+de 169
- sürme eyle-** F.+T. sürmek, boyamak
s. 674
- sürme idin-** F.+T. göz kenarına sürmek
s.-e 777
- sür-** kovmak, geri çevirmek
s.-me 674a
- sürûr** Ar. sevinç, mutluluk
s.+ı 750, 1258 (2)

sütûn F. taştan ibaret direk s. 663	ş. 1136 (Hz Hüseyin) ş.+ 771(Hz Osman)
süvâr F. binici s. 900	ş.+a 1294 (Hz Hüseyin) ş.+a 191, 678
şâ'bân Ar. hicri takvimin sekinci ayı ş. 1141	ş.+a 890 (Hz Ali) ş.+a 1339,1347, 1364 (Hz Hüseyin in oğlu)
şâ'ir Ar. şiir söyleyen ve düzenleyen kimse ş. 115	ş.+a 1113 (Hz Hasan) ş.+a 196 (Hz Peygamber) ş.+a 723 (Hz Osman)
şâbb Ar. genç, delikanlı, yiğit ş. 936	ş.+a 572 (Hz Ömer) ş.+ı 203, 206, 642, 726 ş.+ım 217 ş.+ ıñ1375
şâd F. sevinçli, huzurlu ş. 557	ş.+ımı 306 (Hz Hüseyin) ş.+um 1453, 1483, 1492 ş.+ uñ 575, 1023
şâd it- F.+T. sevindirmek ş.-(d) üp 1233	ş.+umuz 1106 (Hz Hasan) ş.+uñ 1263 (Hz Hüseyin)
şâd ol- F.+T. sevinçli olmak ş.-a 1448 ş.-ur 557 (2)	ş.+e 190, 846 (halife) ş.+e 831 (Hz Ali) ş.+e 137,454 (Hz peygamber)
şafak Ar. alacakaranlık ş. 1264, 1277 ş.+da 731, 1319 ş.+veş 714 (5)	ş.+e 641(Hz Ömer) ş.+e 1414 (Zeyne'l-‘Âbidîn) ş.+uñ 1341,1369 (Hz Hüseyin'in oğlu) ş.+uñ 126, 132 (Hz peygamber) (63)
şâh F. padişah ş. 78, 173, 216, 652, 914, 1034, 1059, 1335, 1371, 1375, 1430, 1449, 1478, 1487, 1491, 1495 ş. 856, 902, 903, 961(Hz Ali) ş. 202, 206 (sultan Murat) ş. 1097 (Hz Hasan) ş. 143, 194 (Hz Peygamber)	şâh ol- F.+T. padişah olmak ş.-dı 464 ş.-duğını 734 (2)
	şâh F. dal, budak, yaprak

- ş. 315, 819, 1193, 1339,
1431, 1459
ş.+ı 280, 976 (8)
- şehâdet bul-** Ar.+T. şehit olmak
ş.-dı 713
ş.-up 720 (2)
- şahâdet it-** Ar.+T. göstermek
ş.- (d) er 1002
- şahâdet ‘âlemi** Ar. dünya
ş.+nden 720
- şâhân** F. hükümdar
ş. 159
ş.+ına 1374 (2)
- şâh-bâz** F. bir cins iri ve beyaz
doğan
ş. 934
- şah-bâz-ı sa‘âdet** F.+Ar. Hz Ebubekir
ş. 424
- şâhen-şâh** F. padişahlar padişahı,
en büyük şah
ş. 193, 230
ş. 1432 (sultan Murat)
ş. 465, 471 (Hz Ömer) (5)
- şâh-ı vilâyet** F.+Ar. Hz Ali
ş. 812, 906, 1002 (3)
- şâh-ı ‘âlî** F.+Ar. Hz Ali
ş. 1165
- şâh-ı ’âdil** F.+Ar. Hz Ali
ş. 912
- şâh-ı ‘adl ü dâd** F.+Ar.+F. adaletli
padişah
ş.+ın 1430
- şâh-ı cihân** F. Hz ömer
ş.+e 462
- şâh-ı kevneyn** F.+Ar. Hz Muhammed
ş. 296
- şâh-ı risâlet** F.+Ar. Hz Muhammed
ş. 368, 1026, 1243 (3)
- şâh-ı suhandân** F. Hz Ömer
ş. 624
- şâh-ı zemân** F.+Ar. dönemin hükümdarı
ş.+e 171
- şâhid** Ar. tanık
ş. 461
- şahş** Ar. kişi
ş.+a 808, 983 (2)
- şâh-sâr** F. ağaçlık, koruluk
ş.+ı 1015
- şakq-ı meh et-** Ar.+F.+T. ayı
ikiye ayırmak
ş.-di 1088
- şâm** F. akşam
ş. 176, 622, 837 (3)
- şâme dön-** F.+T. simsiyah olmak
ş.-sün 835
- Şâm** y.a. Şam ili
ş.+a 346
- şân** Ar. mertebe, ün, şöhret, ad
ş. 843
ş.+ı 175
ş.+ıla 812
ş.+ına 782
ş.+uña 23
ş.+ında 1285 (6)
- şâne ol-** F.+T. tarak olmak
ş.-up 36

- şarâb** Ar. içki, içecek
ş.+1 727
- şarâb-ı selsebîl eyle-** Ar.+Ar.+T.
içeceği tatlandırmak
ş. 785
- şarâb-ı hî^âb** Ar.+F. gaflet içkisi
ş.+1 336
- şark** Ar. doğu
ş.+1a 205
- şart** Ar. koşul
ş.+a 955
- şası** iki gözü eğri bakan
ş. 454
- şasıır-** ayırmak
ş.-ma 921, 1013 (2)
- şâyed** F. ola ki, olur ki
ş. 242
- şeb** F. gece
ş. 56, 74, 129, 335, 336, 807,
999, 1344 (8)
- şeb perde ger-** F.+F.+T. hava
kararmak
ş.-icek 623
- şebah** Ar. vücut, beden, cüsse
ş. 769
- şeb-ârâ** F. geceyi süsleyen
ş. 380
- şeb-hûn it-** F.+T. baskın yapmak
ş.-(d) erler 623
- şebnem** F. çığ, ıslak
ş. 519
- şebnem dök-** F.+T. ağlamak
ş.-di mi 1327
- şecâ'at** Ar. yiğitlik, cesaret
ş. 182, 810, 815, 854, 1164 (5)
- şecer** Ar. ağaç
ş.+den 310, 555 (2)
- şefâ'at** Ar. bağışlama
ş. 1334
- şeh** F. padişah
ş. 7, 174, 198, 209, 213, 763,
814, 1237, 1372, 1394, 1386,
1485, 1497
ş. 1158 (Hz Hüseyin)
ş. 259 (Hz Peygamber)
ş. 1474 (şeyh)
ş.+dürür 1488
ş.+e 666 (Hz Ömer)
ş.+ler 1371, 1478 (padişahlar)
ş.+ler 160 (peygamberler)
ş.+ler 224 (şeyh, veli)
ş.+lere 654 (padişah)
ş.+leri 655 (padişah)
ş.+lerin 1061
ş.+lersiz 168 (Peygamber)
ş.+üñ 1352 (Hz Hüseyinin oğlu)
(27)
- şehâ** F. ey şah
ş. 204, 210, 707, 1465 (4)
- şeh-dâne** F. iri taneli ve makbul
inci
ş. 207, 1135 (2)
- şehd-i ebrâr** Ar. 1. hayır
sahiplerinin bal gibi sözü
ş. 243
2. şehd-i ebrar adlı eser

- ş.+ı 1500
 ş.+uñı 1476 (3)
şehd-i zebân Ar.+F. tatlı dil
 ş.+iyle 384
şehensâh / şehenseh F. en büyük
 padişah, padişahlar padişahı
 ş.+sin 7
şehensâh ol- F.+T. padişah olmak,
 padişahlar padişahı olmak
 ş.-madın 132
 ş.-sa 230 (2)
şeh-i Hâyder F.+Ar. Hz Ali
 ş. 182
şeh-i Sultân Murâd bin Selim Hân
 Selim'in oğlu padişah
 Sultan Murat
 ş. 183
şehîd Ar. din ve kelimetullah
 uğruna canını feda edip
 Allah'ın rahmetine kavuşan
 kimse
 ş. 1337
şehîd et- / it- Ar.+T. öldürmek
 ş.-miş 306
 ş.-(d) e 1276 (2)
şehîd ol- Ar.+T. öldürülmek
 ş.-muş 314
şehîdân Ar. şehitler
 ş. 431, 1136 (2)
şehîd-i Kerbelâ Ar. Kербela şehidi Hz
 Hüseyin
 ş. 312
şehm-gîn Ar.+F. cesur olan
- ş.+i 249
şeh-per F. kuş kanadının en uzun
 tüyü
 ş. 180, 1263 (2)
şehr / şehri F. vilayet, il, oturlan yer
 ş. 340, 580, 582, 590, 601, 811,
 884, 924, 997, 1020, 1180, 1367
 ş.+e 998
 ş.+ini 600
 ş.+dir 1465
 ş.+müz 1486
 ş.+ne 57, 499, 598
 ş.+ni 645 (20)
şehr-i bekâ F.+Ar. cennet
 ş. 425
şehr-i ma'ânî F.+Ar. sırlar şehri
 ş. 48
şehr-i Medîne F.+Ar. Medine
 şehri
 ş. 1139
şehr-i yâr F. padişah, hükümdar
 ş.+ı 320
şeh-süvâr F. ata iyi binen
 ş.+ı 711
şehzâde F. padişahların çocukları
 ş.+lerden 208
şekker F. şeker, tatlı
 ş. 235
 ş.+de 284
 ş.+in 1467 (3)
şekker ol- F.+T. şekerli hale gelmek
 ş.-maz 1330
şekker it- F.+T. tatlandırmak

- ş.-(d) er 3
- şekker yay-** F.+T. güzelleştirmek
ş.-up 224
- şeker-bâr ol-** F.+T. güzel sözlerle
şekerlenmek, tatlanmak
ş.-dı 243
- şeker-hâ** F. tatlı sözlü
ş. 779
- şeker-hâ ol-** F.+T. tatlı söz söylemek
ş.-an 236
- şeker-rîz et-** F.+T. tatlandırmak
ş.- diñse 578
- şekk** Ar. şüphe
ş. 669, 1091, 1227 (3)
- şem‘** Ar. mum, çerağ, kandil ateşi
ş. 639, 890, 931, 1112, 1240
(5)
- şem‘-i meşhûr** Ar. Hz. Ömer, Hz
Osman
m. 1184
- şem‘ it-** Ar.+T. aydınlatmak
ş.-(d) en 999
- şemme** Ar. pek az şey, parça
ş.+dir 693
- şems** Ar. güneş
ş. 719
- şems-i duhâ** Ar. Hz Hasan
ş.+dan 1133
- şen eyle-** F.+T. hoş kılmak
ş. 29
- şe‘râ** Ar. gökkubbedeki iki yıldız
ş.+ya 115
- şerr** Ar. kötülük
- ş. 323
- ş.+le 717 (2)
- şerâr** Ar. kıvılcım
ş. 323, 594, 736
ş.+lar 1348 (4)
- şerbet** Ar. tatlandırılmış içecek
ş. 2, 1372
ş.+ine 383 (3)
- şeref** Ar. 1. ululuk, yücelik
ş. 456
ş.+le 625, 1030, 1035, 1139,
1170
2. yükseklik
ş.1036
ş.-deyken135
3. yüce mertebe
ş.+de 1031
ş.+le 843
4. iftihar, övünç
ş.+le 101, 459, 1039
ş.+ile 342
5. üstünlük, seçkinlik,
farklılık
ş.+le 331, 1017, 1093,
1391 (18)
- şeref bul-** Ar.+T. itibar kazanmak,
yükselmek
ş.-dığıcun 105
ş.-up 468
ş.-dı 376 (3)
- şerh** Ar. açıklama
ş. 1477
ş.+in 1269 (2)

- şerh ü beyân et-** Ar.+Ar.+T. açıklamak
ş. 1266
- şerî'at** Ar. hak yol
ş. 927
- şerîf** Ar. 1. yüce, ulu
ş. 100
2. şerefli, saygılı, kutsal
ş.+e 432
ş.+iyle 277 (3)
- şerm it-** F.+T. utanmak
ş.-mediler 1324
ş.-meyüp 697 (2)
- şeş** F. altı
ş. 20, 97, 1142, 1162 (4)
- şeş-per** F. savaş aleti
ş. 180
- şevk** Ar. 1. aşk, sevgi, tutku,
çoşku, sevinç
ş. 596, 676, 750, 1326
ş.+ıla 39, 58, 590, 639, 853,
1182, 1188, 1262
ş.+ım 318
ş.+ a 557
ş.+ı 993
ş.+ ina 1259
ş.+uñ 59, 63
2. ışık, aydınlık, güzellik,
parlaklık
ş. 163, 884
ş.+ı 1157, 1149
ş.+ın 1207 (23)
- şevk ver-** Ar.+T. sevindirmek
ş.-di 90
- şeyh** Ar. 1. halife
ş. 328
ş.+ile 936 (Hz Ali)
2. önder
ş. 322
3. bilen
ş. 712 (4)
- şeyh-i âlem** Ar. Hz Ömer
ş. 625
- şeyh-i cihân** Ar.+F. Hz Osman
ş.+ iñ 739
- şeyh-i dîn** Ar. Hz Osman
ş.+ iñ 722
- şeyh-i kerâmet** Ar. Hz Ali
ş. 950
- Şeytân** Ar. İblis
ş. 459, 682, 808 (3)
- şeytân ol-** Ar.+T. isyankar olmak
ş.-a 1379
- şi'r** Ar. şiir
ş.+ile 115
- şiddet** Ar. sertlik
ş.+i 493
- şikâr** F. av
ş.+e 60
- şihâb** Ar. kıvılcım, incitici, yakıcı
ş.+ın 932
- şikâyet** Ar. şikayet, sızlanma
ş.+i 1453
- şikâyet et-** Ar.+T. bildirmek,
şikayet etmek
ş.-di 586
ş.-diler 253 (2)

- şikest ol-** F.+T. kırılmak
ş.-ur 234
- şikeste** F. kırık
ş. 120
- şekl-i çevgân it-** Ar.+F.+T. değnek
şekline getirmek
ş.-(d) en 55
- şimdi** şu an
ş. 173, 412, 646, 859, 1110,
1125, 1183, 1483, 1486, 1497
(10)
- şimşîr** F. kılıç
ş. 195, 659, 667, 817 (4)
- şimşîr ur-** F.+T. kılıçla hucum
etmek
ş.-up 634
- şîr** F. 1. süt
ş. 387
2. aslan
ş. 634, 659, 660, 665, 667, 671,
810, 822
ş.+ idir 959
ş.+veş 665 (11)
- şîr- h^âr** F. sütle beslenme
ş.+ı 387
- şîrâne** F. aslan gibi
ş. 634, 1359 (2)
- şîr-i Hakk** F.+Ar. Allah'ın arslanı Hz
Ali
ş. 854
ş. 1423 (Zeyne'l Abidîn)
ş.+ı 1174 (3)
- şîr-i Hazret** F.+Ar. Hz Ali
ş. 940
- şîr-i Hudâ** F.+Ar. Allah'ın aslanı Hz Ali
ş. 893
ş.+dan 1178
ş.+nuñ 848
ş.+yı 829 (4)
- şîr-i Yezdân** F. Allah'ın aslanı Hz. Ali
ş. 843, 811, 1136 (3)
- şîrîn** F. tatlı, latif, hoş
ş. 379, 455, 514, 671, 1134,
1178 (6)
- şirk** Ar. Allah'a ortak koşmak
ş.+ile 157
- şirret** Ar. kötülük
ş.+inden 736
- şiş-** vücudun herhangi bir yeri
kabarmak
ş.-üp 1353
- şitâbân** F. çabuk olan, koşan
ş. 901, 1172 (2)
- şitâ** Ar. kış
ş.+nuñ 493
- şöhre** Ar. şöhretli
ş. 580
- şöhret** Ar. nam, ün
ş.+ile 350
ş.+le 48, 645 (3)
- şöhret bul-** Ar.+T. duyulmak,
yayılmak
ş.-dı 636
- şöyle** öyle, o şekilde, şu şekilde
ş. 96, 594, 657, 708, 823
ş.+dir 1424 (6)

- şu şu** t. ki 480 (22)
 ş. 1176, 1353 (2)
- şu'le-dâr ol-** Ar.+F. ışıklı olmak,
 parlamak
 ş.-urdu 1148
- şûr** Ar. kavga
 ş. 717
- şühûd** Ar. şahitler
 ş. 5
- şükkr** Ar. Allah'a duyulan minneti
 dile getirme, şükür
 ş. 3, 1067
 ş.+ile 3
 ş.+üm 1
 ş.+üñ 2 (5)
- şükkr ü minnet it-** Ar.+Ar.+T. şükran
 duymak
 ş.-(d) üp 1130
 ş.-er 1312 (2)
- şükûfe** F. çiçek
 ş. 924
- şümâr** F. hesap, sayı
 ş.+ın 470
- şütür-bân** F. deveye bakan
 ş.1075
- şütür-ḥande** F. deveci gülüşü
 ş. 1076
- tâ** F. dek, kadar, değin
 t. 51, 68, 103, 137, 154, 480,
 605, 657, 834, 892, 928, 951,
 1108, 1187, 1231, 1232, 1298,
 1342
 t. kim 1230, 1232, 1381
- tâ** Ar. "t"harfi
 t. 38, 480, 1230, 1232, 1381
 (5)
- ta'âm** Ar. yemek, aş, azık
 t. 387
 t.+a 389, 391, 1412
 t.+ı 392, 1216, 1402 (7)
- ta'âma koyıl-** (Dey.) yemek yemeye
 başlamak
 t.-dı 1406
- tâ'at** Ar. Allah'a ibadet etme
 t. 1354
 t.+den 1355
 t.+ıla 1044 (3)
- ta'bîr** Ar. 1. düş yorma, yorumlama
 t. 358
 2. anlatım, ifade, beyan
 t. 246 (2)
- ta'bîr et- / it-** Ar.+T.
 yorumlamak, anlatmak,
 beyan etmek
 t.-medi mi 373
 t.-(d) üp 502, 545 (3)
- ta'bîr ol- / olun-** Ar.+T. tabir
 edilmek, yorumlamak
 t.-maz 344
 t.-ur 344b (2)
- ta'lîk it-** Ar.+T. kaydetmek, hafızaya
 almak
 t.-(d) üp 1456
- ta'm** Ar. tat, lezzet
 t.+ı 284

- ta'n** Ar. ayıplama, kınama
 t. 798
 t.+ı 1331 (2)
- tâb** F. 1. acı, sıkıntı
 t. 909, 971, 1479
 2. aydınlık, parlaklık, ışık
 t. 583, 1171 (5)
- tâb-ı zahmet çek-** (Dey.) acı çekmek
 t.-di 240
- tâbı vir-** F.+T. aydınlatmak
 t.-en 56
- tab'** Ar. basma, kitap basma, kitap
 t.+um 32
- tâbân ol-** F.+T. parlak olmak
 t.-dı 86
- tabance** bk tabânçe
- tabânçe ur-** (Dey.) pençesiyle
 saldırmak
 t.-ur 1359
- tabîb-i derd-i mendân** Ar.+F.+F. Hz
 Hasan
 t. 1120
- tâb-ı harâret** F.+Ar. aşırı üzüntü
 t. 540
- tâc** Ar. rutbe, makam
 t. 13
- tâc-ı 'izzet** Ar. büyüklük, itibar
 t. 232
- tâc-dâ r** Ar.+F. taç sahibi, makam
 sahibi
 t.+ı 181
 t +îñ 1370 (2)
- tâc-ı risâlet geyür-** (Dey.)
 peygamberlik makamına
 getirilmek
 t.-üp 13
- tağ** yeryüzünün yüksek kesimi
 t.+a 620
 t.+ı 621 (2)
- tağâbün** Ar. hile, şüphe
 t. 227
- tağıl-** gitmek, uzaklaşmak
 t.-up 953
- tağıt-** yok etmek, bırakmak,
 dağıtmak
 t.-(-d) ır 169
 t.-(-d) up 438
 t.-madı 520 (3)
- tağî** Ar. asi
 t. 618
- tağyîr it-** Ar.+T. değiştirmek
 t.-(-d) e 246
- tağyîr olun-** Ar.+T. değiştirilmek
 t.-maz 344
- tahkîk** Ar. gerçek, hakikati arama
 t. 191, 322, 361, 414, 1177,
 1437 (6)
- tahkîk ol-** Ar.+T. gerçekleşmek
 t.-muş-durur 1004
- tâhir** Ar. temiz
 t. 163, 331, 415, 1017, 1019,
 1335 (6)
- tahiyyât** Ar. selamlar, dualar
 t. 1428
- tahrîr it-** Ar.+T. yazmak

- t.-(d) enler 1057
- tahrîr-i hamd it-** Ar.+Ar.+T. şükür etmek
t.-(d) er 99
- taḥṣîṣ** Ar. özgü, özel kılma
t. 1447
- taht** Ar. 1. bulunulan makam
t. 204
t.+ı 425
t.+ına 323, 464, 845, 883
t.+ını 687
2. saltanat
t. 726
t.+ınıñ 320 (9)
- taht-gâh** F. makam
t.+ınıñ 1336
- taht-ı eflâke çıkar-** (Dey.) en yüksek makama ulaşmak
t.-up 1333
- taht-ı livâ** Ar. yüksek makamda olanların altında toplandıkları bayrak
t.+sında 1333
- tâḳ** Ar. kubbe
ṭ. 1493
- taḳdîr** Ar. yazgı, kader
t. 1296
t.+e 304 (2)
- taḳdîr ol-** Ar.+T. kader olmak, yazılmak
t.-dı 1279
- taḳrîr it- / et-** Ar.+T. I. anlatmak, söylemek
t.-sem 119
t.-di 1279
II. onaylanmak
t.- miş-dürür 1057 (3)
- taḳşîr** Ar. kusur, suç, kabahat
t. 119
- taḳşîr et-** Ar.+T. suç işlemek
t.-düm 1223
- tâli‘ it-** Ar.+T. doğmak
ṭ.-(d) en 56
- tâlib** Ar. talep eden, istekli
ṭ. 1174
- tâm kıl-** Ar.+T. mükemmel yapmak
t. 69
- tama‘** Ar. aç gözlülük
ṭ. +dan 65
- tamâm** Ar. bitme, son bulma, tamamlanma, yerine gelme
t. 162, 471
t.+idi 908 (3)
- tamâm ol-** Ar.+T. tamamlanmak
t.-dı 1169
- tamâme ergir-** (Dey.) tamamlamak
t.-e 247
- târ** F. 1. tel
t. 944
2. karanlık, derinlik
t. 1221 (2)
- târ u mâr ol-** F.+T. dağınık, karmakarışık olmak
t.-muş 295
- ṭara-** taramak
ṭ .-yup 527

- taraf** yön
t.+dan 291, 528 (2)
- tarâvet** Ar. tazelik
t. 1073
- tarâvet kalma-** Ar.+T. canlılığı
gitmek
t.-miş 1063
- tarâvet bul-** Ar.+T. tazelenmek
t.-urdu 289
- tarfetü'l-'ayn** Ar. bir kere göz
açup kapanıncaya kadar
olan an
t. 1308
- târik** Ar. yıldızlar topluluğu
t. 139
- târîk** Ar. yol, şekil
t +ı 807, 346
t +ıla 1469 (3)
- taşavvur** Ar. zihinde kurma,
şekillendirme
t.+dan 24
- taşdîk it-** Ar.+T. onaylamak
t.-(d) üp 1004
- taş** taş, kaya
t. 716, 756
t +dan 9
t.+ı 966, 987
t.+ın 985 (6)
- taş-** taşmak, yayılmak
t.-madı 518
t.-up 570, 888 (3)
- tavır / tavrı** davranış
t. 1052
- taşağ** destek
t.+um 1220
- taayan-** kaldırmak, taşımak,
sığınmak
t.-madı 1220
t.-maz 1209
t.-up 904 (3)
- taayy it-** Ar.+T. hızlı dolaşmak
t.-(d) erem 1306
t.-(d) üp 1307 (2)
- tažarru' et-** Ar.+T. yalvarmak,
şikayet bildirmek
t.-di 1270
t.-diler 604 (2)
- tâze** F. 1. yeşil
t. 318
2. yeni çıkmış, körpe
t. 467 (2)
- tâziyâne** F. kamçı
t. 462
- Te'âlâ** Ar. 'yüksek olsun' anlamında
ululama sözü
t. 23
- te'sîr it-** Ar.+T. etkilemek
t.-(d) üp 494
- teb** F. hararet
t. 1441
- tedbîr** Ar. çare, önlem
t. 949
- tedbir kal-** Ar.+T. önlem almak
t.- mayup 946
- tedbîr ü hîle et-** Ar.+Ar.+T. çözüm
bulmak

- t.-diler 481
- teḥâşî** Ar. korkup çekinme,
sakınma
t.+ 958
- teḥiyyâte gel-** (Dey.) oturarak dua
okuma
t.-üp 51
- tek 1.** yalnız
t. 998, 1227
2. eşsiz, benzersiz
t. 341 (3)
- tekellûf** Ar. zahmet, meşakkat
t. 76
- temâm** bk tamâm
- temâşâ it-** Ar.+T. seyretmek, bakmak
t.-(d) en 47
- temelluḳlar it-** Ar.+T.
yaltaklanmak
t.-(d) er 1421
- temeşşül** Ar. benzeşme
t.+den 24
- ten** F. deri, beden
t. 1008
t.+de 1286
t.+ ini 510
t.+ inüñ 88
t.+üm 511
t.+ ümde 945 (6)
- tenezzeḥ** Ar. ‘beri ve uzaktır’
anlamında Allah için kullanılır.
t. 23
- tenhâ** F. yalnız, tek
t. 103, 650, 715,
- 983, 1396 (5)
- tenhâ ol-** F.+T. yalnız kalmak
t.- duḳ 942
- ter** F. sulu, yaş, canlı, ıslak,
rutubetli, taze
t. 318, 565
t.+ den 1074
t.+iyle 315 (4)
- ter ol-** Ar.+T. I. ıslanmak, yeşermek
t.-madı 519
t.-up 976
II. canlanmak, canlı olmak
t.-maz 1330
t.-ur 1070
t.-aydı 1066 (5)
- ter eyle-** F.+T. yaş akıtmak
t.-yüp 1420
- terahḥum eyle-** Ar.+T. merhamet etmek
t. 1237
t.-yüp 2, 672 (3)
- terahḥum it-** Ar.+T. merhamet
etmek
t.-(d) üp 1241
- terbiyet** Ar. öğretme, eğitme
t. 141
- terk-i ‘âdet it-** Ar.+Ar.+T. süregeleni
bırakmak
t.-(d) er 536
- terk-i ‘iṣyân it-** Ar.+Ar.+T. isyanı
bırakmak
t.-(d) üp 917
- teşdîd-i ḥaṭ** Ar. şedde sembolü
t. 36

teşrif ü ihsân it- Ar.+Ar.+T. buyurmak, gelmek t.-señ 1417	t.+ile 162 t.+iñ 194 t.+veş 933 (8)
tevak্কuf eyle- Ar.+T. durmak, bulundurmak t.-di 1024	tîg-i bürrân ol- F.+Ar.+T. keskin kılıç olmak t.-up 945
tevfik Ar. yardım, Allah'ın yardımına kavuşma t. 375, 423 (2)	tîg-i kudret ellerine veril- (Dey.) güçlü kılmak e.-üp 156
tevhîd it- Ar.+T. Allah'ı birlemek t.-(d) er 4	tîr F. ok t. 58, 252, 254, 255, 259, 613, 946, 1223, 1126 t.+i 1125 t.+ ile 250 t.+ inden 333 t.+ ine 262, 263 t.+ini 251 t.+ inüñ 58 t.+ler 256 t.+veş 223 (18)
tevliyet Ar. elde bulunan malı peşin para ile başkasına devretme t.+cüğün 1487	tîre ol- F.+T. kararmak t.-up 308
tezâhüm Ar. kalabalık etme, bir birini sıkıştırma t. 1183	tîz ince, keskin t. 662
tezerv Ar. sülün t. 311, 1001 (2)	toğ- doğmak, dünyaya gelmek, gelmek, ulaşmak t.-a 363 t.-ar 146, 149, 413, 981 t.-dı 1023, 1125, 1141, 1157, 1375 t.-madı 1143 t.+ması 1261 t.-muş idi 1020 (13)
tezyîn it- Ar.+T. süsleme, süslendirme t.-(d) üp 1395	
tîbâk Ar. kat, tabaka t. 20, 1162 (2)	
tîlsım Ar. büyü, sihir t.+ı 303	
tîn- dikkate almak t.-mayup 655	
tîrnağ tırnak t.+ı 662	
tîğ F. kılıç t. 157, 176, 656, 819, 821	

- toğrı** 1. karşı, yön ve taraf ifade eder.
 t. 438, 846
 2. yalan olmayan, gerçek
 t. 865
 3. uygun
 t. 860 (4)
- toğrul-** yöneltmek, çevirmek
 t.-dur 346
 t.-up 254
 t.-dur 648 (3)
- toğur-** dünyaya getirmek
 t.-muş 1128
- tuğm-ı himmet saçı-** (Dey.) kerametde bulunmak
 t.-ar 894
- tuğm-ı luğf u ihsân saçı-** (Dey.) kerametde bulunmak
 t.-ar 606
- toğkın-** değmek, yaralamak
 t. -up 987
 t.- ur 258
 t.- muş 705
 t.- salar 225 (4)
- toğkuz** dokuz
 t. 218, 349, 1306 (3)
- tol-** kaplamak, yayılmak, artmak, büyümek
 t.-ardı 1149
 t.-dı 89, 152, 467, 479, 540, 1470
 t.-mıdı 329, 1384
 t.-muş 302
- t.-muş idi 351
 t.- muşdı 1154
 t.-up 232, 996
 t.-updur 97 (15)
- tolan-** kuşatmak
 t.-mış 478
- tolı** dolu
 t. 430
- ton** elbise, kıyafet
 t.+a 616
- tûb** Ar. tuğla, taş
 t. 264
- toptolu** her tarafı kaplamak
 t.+dur 96
- toy-** doymak
 t.-ar 1425
 t.-arlar 1074
 t.-duğda 400
 t.-unca 1407 (4)
- toyur-** doyurmak, tatmin etmek, doldurmak
 t.-dı 383
 t.-mazdı 387
 t.-up 785 (3)
- toz** her maddenin incesi, toz halindeki toprak parçası
 t.+ı 226, 1235 (2)
- tu'me** Ar. azık
 t. 634
- Tûba** Ar. kökü gökte dalları aşağıda cennet ağacı
 t. 935
- tuğyân** Ar. azgınlık

- ̧. 669
tuğyân it- Ar.+T. su taşmak
 ̧.-(d) er 885
tuhfe it- Ar.+T. hediye vermek
 t.- señ 1476
tûl Ar. uzunluk, boy
 ̧. 148
tûl u ‘arz Ar. en ve boy, yerin her
 tarafı
 ̧.+ı 148
țulu‘ Ar. doğum, doğuş
 ̧. 205, 1022, 1091, 1368 (4)
țulu‘ et- / it- Ar.+T. doğmak,
 dünyaya gelmek
 ̧.-di 1022
 ̧.-dikçe 205
 ̧.-sin 1091
 ̧.-(d) er 1368 (4)
țur- bulunmak, sürekli olmak,
 bitmek, var olmak, kalmak,
 durmak, sabit kalmak,
 beklemek
 ̧.-a 1322, 1433, 1493
 ̧.+acağ 602
 ̧.-dı 1112
 ̧.-duğunca 185
 ̧.-duğca 1081, 1433
 ̧.-madı 998
 ̧.-mayup 830
 ̧.-up 282, 601, 830, 1114, 1342,
 1393
 ̧.-ur idi 739
 ̧.-urdi 260
- ̧.-urken 1026 (19)
țurağ durulacak yer, mekan
 ̧.+ın 305
țurfe Ar. yeni, tuaf
 ̧. 547
țurre Ar. bir güzelin alınına dökülen
 saç lülesi
 ̧. 461
țuše F. azık
 t. 76
țuše it- F.+T. azık etmek
 t.-(d) üp 27
țut- döndermek, kuşatmak, kaplamak,
 inanmak, almak, gelmek,
 yakalamak,
 ̧.-a 245
 ̧.-alar 770
 ̧.-ar 488, 740
 ̧.-arlar 799, 991
 ̧.-dı 427
 ̧.- dılar 147
 ̧.-maz 1209
 ̧.-muşdur 179
 ̧.-up 148, 229, 389, 584, 846
 ̧.-updur 1118 (16)
țûfî F. papağan
 ̧. 3, 235
 ̧.+ye 284
țûtiyâ idin- F.+T. sürme sürmek
 t.-di 1116
țuy- duymak
 ̧.-up 621

- tûy-ı pür-dûd ol-** Ar.+F.+T. kat,
kat, yoğun duman içinde
bırakmak
t.-up 197
- tuşur** Ar. kuşlar
t. 1425
- tüb-i hâver** Ar.+F. güneş
t. 174
- tüvânâ** F. güçlü, kuvvetli
t. 165, 942
t.+dır 1474 (3)
- u / ü / vü** F. atif (bağlama) vavı
u. 4, 10, 12, 14, 18, 26, 34, 50,
59, 67, 74, 75, 76, 78, 79, 81, 93,
94, 108, 122, 137, 145, 148, 158,
160, 177, 182, 193, 217,234,
261, 272, 303, 321, 322, 326,
327, 343, 347, 356, 359, 360,
369, 389, 408, 425, 430, 432,
433, 437, 438, 443, 465, 468,
476, 477, 478, 481, 482, 483,
490, 510, 557, 563, 581, 584,
597, 606, 616, 616, 616, 631,
650, 653, 654, 654, 660, 669,
669, 677, 683, 685, 693, 712,
717, 722, 736,741, 750, 758,
759, 762, 763,766, 773, 788,
797, 798, 798,798, 798, 800,
808, 811, 811,822, 825, 828,
832, 844, 849, 852, 857, 871,
878, 888, 892, 904, 908, 920,
926, 943, 943, 949, 957, 958,
964, 968, 969, 979, 990,
1000,1008, 1009, 1011, 1014,
1017, 1018, 1019, 1020, 1027,
1041, 1059, 1070, 1072, 1091,
1091, 1110, 1113, 1113, 1121,
1128, 1130, 1136, 1149, 1162,
1173, 1180, 1186, 1199, 1201,
1201, 1209, 1212, 1221, 1253,
1254, 1261, 1266, 1271, 1303,
1308, 1308, 1312, 1313, 1320,
1329, 1331, 1335, 1338, 1339,
1353, 1365, 1373, 1383, 1386,
1386, 1387, 1415, 1417, 1425,
1427, 1428, 1430, 1435, 1435,
1437, 1442, 1449, 1463, 1470,
1474, 1474, 1475, 1486
(204)
- ‘ubûr** Ar. karşı kıyıya geçme,
suyun öbür tarafına geçme
‘u.+a 481
- uc** kenar, uc
u.+unda 739
- ucuzluk** bedeli ve kıymeti düşük
olmak, bereket
u. 531
- uçun-** gitmek
u.-dı 665
- uğra-** geçmek, yolu düşmek
u.-r 989
- uğrı** hırsız
u.+ya 847, 860b (2)
- uğrı ol-** hırsızlık yapmak
u.-up 846, 860 (2)

- uğurluğ et-** hırsızlık yapmak
u.-dim 859
- ‘uğbâ** Ar. ahiret, öbür dünya
‘u.+da 1110
- ‘uğde** Ar. müşkül, zor, düğüm
‘u. 1472
- ulaş-** erişmek, vasıl olmak
u.-dı 747
- ulı** yüce, büyük
u. 78, 815, 1035, 1227
u.+dur 96 (5)
- ûlü’l- ebşâr** Ar. görüş gücü yüksek olan kişiler
û. 244, 1302 (2)
- ‘ulûm** Ar. ilimler
‘u.+uñ 353
- ulüvv** Ar. ululuk, yücelik
u. 451, 638, 782, 812, 879,
1030, 1238 (7)
- ûlü’l-‘azm** Ar. azim sahipleri, Allah’ın verdiği vazifeyi en iyi şekilde yerine getirenler, din büyükleri
u. 155
- ûlü’l-elbâb** Ar. akıl sahipleri
û. 824
- um-** ummak, ümit etmek, beklemek
u.-ar 78
u.-aram 1324, 1438, 1441,
1500
u.-up 358 (6)
- ‘ummân** Ar. ulu, büyük deniz
‘u. 922
- ‘umûm** Ar. genel
- ‘u.+a 74
- unut-** unutmak
u.-dum 1484
- ur-** vurmak, yönelmek, sürmek
u.-sa 900
u.-ur 607
u.-urlar 391 (3)
- urıl-** giydirilmek
u.-mış 232
- urul-** basılmak
u.-dı 107
- ‘uryân** Ar. çıplak
‘u. 252
- ‘uryân ol-** Ar.+T. I. yaprak ve meyveleri olmamak
‘u. 309
II. kılıfsız bulunmak
‘u. saydı 817 (2)
- ‘uşşâk** Ar. aşıklar
‘u. 308, 1384
‘u.+a 43 (3)
- utan-** mahcup olmak, utanmak
u.-maya 1321
u.-urdu 690 (2)
- ‘Uṭârid** Ar. Merkür
‘u. 114
- uyan-** uyanmak, yanmak
u.-dı 1112
u.-up 343 (2)
- uyandır-** gafletten kurtarılmak, tutuşturmak, yandırmak
u. 596, 639 (2)
- uy-** tabi olmak, yapmak

- u.-anlar 1029
u.- up 1421 (2)
- uyku** duyuların uyuşması ile
oluşan dinlenme durumu
u. 166
- uyu-** uyumak
u.-muş 650
u.-r 655 (2)
- ‘uyûn** Ar. gözler
‘u.+ı 430, 892
‘u.+m 1301 (3)
- uzan-** alabildiğine gitmek
u.-ur 802
- ‘uzlet** Ar. bir köşeye çekilip
kendi kendine ve yalnız
yaşama, inziva
‘u. 1042
- üç** üç sayısı
ü. 408, 808
ü.+üncü 411
ü.+ünde 1021 (4)
- ülemâ** Ar. alimler
ü. 1461
- ümîd** F. < ümmîd umma, umut
ü.-üm 244, 316, 1332 (3)
- ümîd et- / it-** F.+T. ummak
ü.-di 1158
ü.-(d) üp 240 (2)
- ümmet** Ar. bir peygambere inanıp
bağlanan topluluk
ü. 186, 404 (2)
- ünâs** Ar. halk, insanlar
ü.+ı 603
- ‘ünvân-ı hüşn** Ar. güzellik, şöhret
‘ü.+ile 41
- üst** üstüne, üst kısım, üzerinde,
dış taraf, kenar
ü.+ine 337, 444, 761, 903, 988
ü.+üme 671
ü.+üñde 608
ü.+indeki 1399
ü.+üne 659 (9)
- üzre** üzerine, üzerinde, üstündeki
ü. 178, 185, 301, 345, 1087,
1399
ü. +idi 1491 (7)
- vâcib ol-** Ar.+T. zorunlu olmak
v.-updur 201
- vâdî** Ar. iki dağ veya yamaç
arasındaki geçit
v.+ye 559
- vaḥdet** Ar. tek, bir
v. 131
v.+üñdür 5 (2)
- vaḥşi** Ar. ürkek (olan)
v. 1411, 1412, 1416 (3)
- vaḥy** Ar. ilham
v. 1159
v.+i 734 (2)
- vaḥy-i Hakk** Ar. Allah’ın sözü,
takdiri, kader
v.+ına 1159
- vaḳf** Ar. bir malı bedelsiz hayır
için bağışlama
v. 1486
- vaḳt** Ar. 1. mevsim

- v. 492
- 2. zaman**
- v. 1183
- v.+idi 1402
- v.+ıla 1094
- v.+i idi 624 (5)
- vakt-i zimistân** Ar.+F. kış mevsimi
- v.+idi 492
- vâlf** Ar. bir vilayetin idaresi ve güvenliğinden en üst düzeyde sorumlu yüksek rütbeli devlet memuru
- v. 845
- var** bulunan, hasıl, mevcut halk
- v. 14, 1074, 1098, 1106, 1183, 1198, 1212, 1212
- v.+ı 770
- v.+mı 1326
- v.+ıdı 476, 716, 828, 923
- v.+idi 268, 964, 1075
- v.+dır 801, 803, 1111, 1098
- v.+iken 313, 699
- v.+ısa 370, 1156 (25)
- varak** Ar. 1. ağaç ve ot yaprağı
- v.+(ğ) lar 5
- 2. kitap yaprağı**
- v. 1459 (2)
- var-** ulaşmak, çıkmak, mevcut olmak, gitmek
- v.-a 568, 891
- v.-alar 722
- v.-dı 774, 774
- v.-ıcak 1437
- v.-ır 559, 694
- v.-miş 651b
- v.-mamışdı 333
- v.-miş idi 492
- v.-sın 14
- v.-up 409, 432, 488, 590, 647, 649, 939, 982, 986, 1104, 1113, 1126, 1173, 1464, 1476, 1488
- v.-ur 903, 911, 917 (31)
- vâriş** Ar. ölen kimsenin yakını
- v. 1449
- vaşf** Ar. nitelik, özellik, sıfat
- v. 114, 978, 1178
- v.+ında 116
- v.+ını 224 (5)
- vaşfa gel-** (Dey.) tarif etmek
- v.-mez 22
- vaşf-ı hâl** Ar. durum
- v.+in 501
- vâşıl** Ar. ulaşma
- v. 1489
- vâşıl ol-** Ar.+T. ulaşmak
- v.-up 644, 695
- v.-ur 347 (3)
- vaşyyet et-** Ar.+T. öldükten sonra yapılmasını istemek
- v.-miş 436
- vaşl** Ar. kavuşma
- v.+uñdan 974
- vañan** Ar. bir kimsenin doğup büyüdüğü ülke
- v.+ıydı 1465
- vav** Ar. 'vav' harfi

- v. 50
- vaz'** Ar. tavır, hareket, durum
v. 943
- vaz' et- / it-** Ar.+T. söylemek,
ortaya koymak
v.+di 415
v.-(d) e 413 (2)
- vazî'a** Ar. bayağı
v. 432
- vazîfe** Ar. bir iş karşılığında verilen
ücret
v.+si 1494
- ve** ve de
v. 489
- ve ger** ve eğer
v. 554
- vecde gel-** (Dey.) coşkulu olmak
v.-e 50
- vech** Ar. biçim, şekil, durum
v.+e 42, 45, 51, 403, 433, 436,
481, 514, 579, 598, 616, 654,
827, 1101, 1103, 1176, 1219,
1299, 1341, 1351, 1382, 1479
v.+ile 293, 371, 490, 524, 530,
536, 709, 721, 918, 1059, 1250,
1353 (34)
- vegerni** F. yoksa, değilse
v. 1329
- velâ** Ar. dostluk, yakınlık
v. 758
- velî** F. lakin, ama, fakat
v. 236, 300, 370, 386, 434, 693,
955, 1005, 1256, 1354, 1355
(11)
- velî** Ar. 1. Allah'a yakın olan dost
v. 244
v.+dir 1106
v.+ nüñ 879
2. bir çocuk veya kadının
gerek anne babası gerek yakın
akrabası yada vasisi olup hukuki
durumda sorumlu kimse
v.+sine 523 (4)
- velîkin** fakat, ama
v. 565, 666, 698, 1050, 1332
(5)
- veliyy** Ar. dost
v. 825, 854 (2)
- verd** Ar. gül
v. 1152, 1285 (2)
- verd-i güzîn** Ar.+F. Hz
Muhammet
v.+i 297
- verd-i ra'nâ** Ar. Zeyne-l-Âbidîn
v. 1388
- veril- / viril-** verilmek
v.-e 505
v.-üp 156
v.-ür 1494 (3)
- vesîle bul-** Ar.+T. yol bulmak
v.-madılar 481
- vesîle ol-** Ar.+T. sebep olmak
v.-a 242

- vesîle-i maksûd it-** Ar.+Ar.+T.
 amacına vesile kılmak
 v.-(d) üp 1480
- veyâ** Ar. ya da
 v. 99, 820, 1400 (3)
- vezn** Ar. ölçü, sınır
 v. 801
- vilâyet** Ar. 1. memleket, ülke,
 ülkede oturanlar
 v. 13, 156, 216, 329, 542, 1154,
 1387
 v.+den 1179
 2. bir şeyi kudretle kabul etme
 v. 219, 670 (10)
- vilâyet padişâhı ol-** Ar.+F.+T.
 yönetici olmak
 v.-up 231
- vilâyet it-** Ar.+T. iyilik etmek
 v.-(d) erdi 1487
- vildân** Ar. kullar, köleler
 v. 122
- vîrân** F. eski, yıkık
 v.+umı 72
- vîrân ol-** F.+T. kederli olmak
 v.-mış 309
- vird-i eshâr it-** Ar.+Ar.+T. seherde dua
 etmek
 v.-(d) er 4
- vir- / ver-** vermek, başışlamak,
 söylemek
 v. 1132
 v.-dügi 1186
 v.-e 1069
- v.-en 54, 742, 1038, 1239
 v.-se 1216
 v.-sin 1122
 v.-üñ 551, 1099
 v.-üp 523
 v.-ür 516, 556 (14)
- vişâl** Ar. kavuşma
 v.+e 972
 v.+iñ 316, 973
 v.+in 735
 v.+üñ 401, 970 (6)
- vuḥûş** Ar. vahşi hayvanlar
 v.+a 76
- vuşlat** Ar. kavuşma
 v. 317, 727 (2)
- vuzû** Ar. abdest, abdest alma
 v.+yı 277
- vuzû it-** Ar.+T. abdest almak
 v.-(d) er 276
- vücûd** Ar. 1. var olan nesnenin
 kendisi
 v.+ı 207, 287, 539, 1181
 2. beden
 v.+ı 359, 529, 731, 813, 1398
 v.+um 72, 264, 578, 922
 v.+uñ 221
 3. gövde
 v.+uñ 976 (15)
- yâ** ey, duygu ve düşüncüyü
 güçlendirme veya seslenme
 amacıyla cümlelerin başında
 kullanılır

- y. 1, 214, 452, 454, 487, 592,
608, 629, 675, 678, 880, 1275,
1378, 1443, 1447
(15)
- ya** yahud, veya
y. 463
- ya'nî** Ar. yani
y. 277, 381, 625, 637, 642, 676,
695, 712, 814, 831, 928, 970,
987, 1019, 1025, 1033, 1035,
1138, 1164, 1177, 1185, 1255,
1345, 1357 (24)
- ya'nî kim** Ar. doğrusu, şu demek
y. 208, 630, 1345 (3)
- ya'nî ki** Ar. sözün kısası, senin
anlayacağın
y. 272, 1027 (2)
- yabana at-** (Dey.) uzağa atmak,
rahmetinden uzaklaştırmak
y.-ma 613
- yâd** F. anmak, hatırlamak
y. 63
- yâd eyle-** F.+T. anmak, zikretmek
y. 82
y.-yen 94 (2)
- yâd it-** F.+T. anmak
y.-(d) enler 598
- yâd ol-** F.+T. anılmak,
zikredilmek, isimlendirilmek
y.-a 238, 1166
y.-ısar 104 (3)
- yad eyle-** uzak eylemek
y. 62
- yad el** yabancı, el, başkası
y.+den 167
- yağ-** akmak, düşmek
y.-a 1475
y.-ar 237
y.-arken 256 (3)
- yağı** düşman
y.164, 621, 1209 (3)
- yağ** yağ, ayağa sürülen ilaç
y.+ıla 1108
- yâhûd** F.< yâ hod veya, ya da
y. 99, 462 (2)
- Yahyâ** k.a. Yahyâ peygamber
y. 1143
- yağ-** sızlatmak, acıtmak, yapmak,
benzetmek, yakmak, ateşe
atmak
y.-ar 800
y.-ardı 1273
y.-arsa 1361
y.-dı 521, 541, 1483
y.-diñ 592
y.-ma 221, 676 (9)
- yağıl-** dertlerini söylemek
y.-urlar 890
- yağa** yaka
y.+sın 1042
- yağar-** rica ve niyaz etmek
y.-dım 1229
- yağın ol-** bir araya gelmek, az kalmak,
neredeysel yaklaşmak
y.-dı 770
y.-dı 933 (2)

- yakın** Ar. 1. kuvvetli inanç sahipleri
y.-e 474
2. inanç kuvveti ile gerçeği
görme
y.-um 641 (2)
- yâle** F. sığır boynuzu
y. 1399
- yalvar-** rica ve niyaz etmek
y.-dım 1229
- yaña** yön, taraf, cihet
y. 256, 806 (2)
- yan-** tutuşmak, yanmak, acı
çekmek, azap çekmek, mahf
olmak
y.-ar 582, 736
y.-dıkda 378
y.-miş 593, 1200
y.-up 540, 1221 (7)
- yandır-** yakmak, tutuşturmak
y. 596
- yan 1.** beraberinde
y.+ında 820
2. etraf, yan, civar, yakın, etraf,
cihet
y. +ında 1032
y.+ında 1212, 1146
3. kat, nezd
y.+ında 113 (5)
- yanup yakıl-** (Dey.) derdini döküp
sızlanmak
y.-dı 1280
y.-dılar 587 (2)
- yanup tut-** (Dey.) yanmak, üzülmek,
elem çekmek
y.-dum 1484
- yaprak** yaprak
y.+(ğ) ınıñ 302
y.+dan 1071 (2)
- yâr** F. 1. dost, arkadaş
y. 177, 219, 366
y.+e 194 (Hz Peygamber)
y.+ı 673
y.+ ıla 416
2. yardım, yardımcı
y.+ı 1211
y.+ıñ 189b (8)
- yâr kııl-** F.+T. dost yapmak
y. 788
- yâr ol-** F.+T. yardımcı etmek
y.-alar 1230
y.-up 1435 (2)
- yârı eyle-** F.+T. dost yapmak
y. 673
- yarı eyle-** yardım etmek
y.-yüp 673
- yarı kııl-** yardım etmek
y.-mazsa 489
- yara it-** yaralamak
y.-(d) er 986
- yaradan** yoktan var eden, Allah
y. 411, 563, 875, 1122, 1162,
1293 (6)
- yarag** alet, silah
y. 616
- yarat-** yaratmak, yoktan var etmek

- y.-dı 1293
y.-duñ 8, 1011
y.+mışdır 1290
y.-up 20 (5)
- yâr-ı cân it-** F.+T. can dostu olmak
y.-(d) indiñ 189
- yâr-ı cânı ol-** F.+T. can dostu
olmak
y.-sun 213
- yâr-ı ğâr** F. Hz Ebubekr
y.+ı 378, 1437
y.+ı idi 449 (3)
- yâr-ı ğârı ol-** F.+T. arkadaş olmak
y.-a 1296
- yâr-ı şâliş** F.+Ar. Hz Osman
y. 762
- yâr-ı şânî** F.+Ar. Hz Ömer
y. 496, 643
y.+ye 513 (3)
- yâr-ı şânî kııl-** F.+Ar.+T. ikinci
dost yapmak
y. 513
- yarıl-** ortadan kesilip ayrılmak,
yaralanmak
y.-dı 564
y.-ur 987 (2)
- yaş dök-** / **yaşın dök-** ağlamak
y.-er 1260
y.-di 485 (2)
- yaş it-** ağlatmak
y.-er idi 469
- yaşa-** yaşamak, ömür sürmek
y.-rsam 961
- yat** kalkan ve zırh gibi koruma
silahı
y. 616
- yatağ** mekan
y.+(ğ) ı 1314
- yat-** uyumak, uzanmak, yatmak
y.-up 657, 1201
y.-ur 651, 746, 1208
y.-ur idi 990 (6)
- yatur-** uyutmak, yatmak
y.-dı 715, 1289
y.-қан 729 (3)
- yavuz** kötü, fena, şiddetli
y. 218, 759, 842
y.+dan 454 (4)
- yaya dön-** (Dey.) iki büklüm olmak
y.-di 250
- yayıl-** dağılmak
y.-dı 148, 314 (2)
- yaz-** yazmak, anlatmak, bulunmak,
süslemek, kaleme almak,
yaymak
y.-amaz 114
y.+an 248
y.+anlar 1138
y.-ar 545, 1304
y.-arlar idi 525
y.-arsın 12
y.-up 241, 1445 (9)
- yazıl-** verilmek
y.-up 107
- ye'cüc** Ar. asker
y.+ını 789

- yedek** hayvanı çekecek ip yular
sapı, yularından çekilerek
götürülen boş at
y.+ler 1095
- yed-i** ‘**adl** F.+Ar. adalet
y.+ile 324
- yed-i** **Beyzâ** F.+Ar. Hz Mûsâ’nın
Fir‘avun’a karşı mucize
olarak ışıklı görünen parlak eli
y.+y1 1086
- yed-i** **himmet** F.+Ar. güç, keramet
y.+le 394
- yed-i** **hüküm** F.+Ar. güç, kudret
y.+ünde 18
- yed-i** **ihsân** F.+Ar. güç, kudret
y.+1 246
- yed-i** **kudret** F.+Ar. güç
y.+le 140, 600 (2)
- yed-i** **luţf** Ar.+F. ihsan
y.+1 878
y.+uñla 612 (2)
- ye-** 1. yemek, yemek yemek
y.-dikden 1422
y.- (y) elüm 1418
y.- (y) eydik 1067
y.-r 1216
y.-rler 392
y.-se 286, 397
y.-señ 1404
y.- (y) üp 1407
2. harcamak
y. (y) em 1488
3. etkilenmek, zarar görmek
y.-memiş 1072
y.-mezdi 282 (12)
- yedil-** gitmek, bir guruba katılıp
gitmek
y.-üp 1095
y.-ürdi 1055 (2)
- yedür-** içine çekmek
y.-ür 910
- yegâne** F. 1. eşsiz
y. 933
2. tek kişi
y. 694 (2)
- yek ol-** bütün olmak
y.-ur 341
- yel-** koşmak, aceleyle yürümek
y.-erse 1309
y.-üp 1226 (2)
- yelken aç-** (Dey.) yola çıkmak
y.-dum 1224
- yemm** Ar. deniz, çokluk, bolluk
y. 227, 395, 587, 765
y.+den 510, 892 (6)
- yemek** yemek, yenilen şey
y.+den 1407, 1418, 1418 (3)
- yemiş** 1. meyve
y.+ den 298, 299
2. yemiş kişi
y.+den 298b (3)
- yemiş vir-** meyvelenmek
y.-ür 1073
- yeni** önceden olmayan
y. 1253

- yer 1.** yer, iz, mekan, bölge, yeryüzü, vakit, durum, konum, toprak, uygun zaman, oturulan yer, gibi
y. 474, 480, 542, 571, 601, 602, 1176, 1214, 1216, 1391, 1496
y.+de 76, 81, 269, 357, 428, 429, 443, 628, 646, 647, 983, 1206, 1237, 1405, 1425, 1473
y.+den 565, 660, 962, 1115, 1211, 1231, 1242
y.+e mekan 426, 604, 890
y.+i 610
y.+iñ 148
y.+inde 1052, 1063
y.+inden 610, 1112
y.+ine 385, 568, 867, 891, 913, 992, 1422
y.+ini 87, 448, 1278
y.+iydi 131
y.+iyle 91, 299, 315, 560
y.+ler 539, 1401
y.+lerde 1205
y.+lerden 948, 997
y.+lerine 635
y.+ümi 71, 1333
2. uygun, layık
y.+idir 112
3. yerine
y.+ine 1467 (68)
- yerine getir-** (Dey.) uygulamak, yapmak
y.-üñ 441
y.-üp 385 (2)
- yerine var-** (Dey.) gerçekleşmek, olmak, ulaşmak
y.+dı 919
y.-dı mı 913 (2)
- yerini it- / yer et-** bulunmak, kaplamak, yer vermek, duymak, hissetmek
y.-(d) erse 102
y.-mişdi 964
y.-me 1380
y.-meyüp 505
y.-se 112 (5)
- yer eyle-** bulunmak, kaplamak, yer almak
y.-di 865, 993
y.-mez 792, 1087
y.-miş 820 (5)
- yerde ko-** (Dey.) yüz üstü bırakmak
y.-mazsın 75
- yerden göğe** pek çok
y. 1318
- yer yirine var-** (Dey.) eski haline gelmek
y.-a 605
- yer yer 1.** ara ara, bölüm bölüm, parça parça
y. 564, 620
2. diyar diyar, belde belde
y. 542 (3)
- yerin-** üzülmemek, tasalanmamak
y.-meyüp 568
- yeryüzi / yeryüzü 1.** zemin, yer
y.+ne 1223

2. dünya
y.+nde 1216 (2)
- yeşil** yeşil renk
y. 281, 284, 1071 (3)
- yeter** kafi
y. 592
- yetir-** kaybetmek
y.-miş 1208
- yetiş-** ulaşmak
y.-di 583
- Yezdân** F. Allah
y. 459, 1304 (2)
- Yezdecird / Yezd-cürd** k.a. eski
Fars hükümdarlarından Behrâm
Gûr'un babası, Nûşrevân'ın
torunu
y. 1370
- yık-** tahrip etmek
y.-up 603
- yıl** sene
y. 517, 530, 532, 552, 961, 1290,
1309
y.+a 1140 (8)
- yılduz** 1. gökyüzünde parlayan
cisim, parlaklık
y.+ı 1146
2. yol gösterici
y+ı 165 (2)
- yigirmibeş** yirmibeş
y. 1494, 1054 (2)
- yil** yel
y. 1309
- yine** tekrar
- y. 307, 339, 341, 568, 700, 871,
891, 910, 912, 914, 916, 1299,
1408, 1410, 1411, 1412, 1416,
1417, 1419, 1422, 1423
(21)
- yir** 1. yer, memleket, mekan,
zemin, mahal
y. 613, 1240
y.+e 308, 341, 553, 606, 609,
738, 1207, 1262, 1363
y+i 607
y+inde 887
y.+ine 956
y.+ini 1446
2. yerine
y.+ine 300, 302, 356, 605, 1263
3. ait olunan yer
y.+ine 1255
y.+ümde 1464
y.+üñ 1465 (23)
- yir it-** oturulacak yer açmak,
bulunmak
y.-(d) er 354
y.-(d) ıcek 696 (2)
- yirine gel-** (Dey.) eski şeklini almak
y.-ür 1253, 1255 (2)
- yirine var-** yatağına ulaşmak
y.-ur 917
- yir yir** bölüm bölüm
y. 339
- yok** 1. mevcut değil
y. 14, 214, 227, 245, 693, 1010,
1176, 1211, 1258, 1320

- y.+(ğ) ıdı 284, 333, 824, 1049,
1101, 1146
y.+(ğ) isa 554
y.+durur 369, 1497
2. uygun olmamak
y. 542 (19)
- yok yire** yersiz ve gereksiz olarak
y. 1320
- yol 1.** uğur, amaç, şekil, durum
y. 788
y.+da 21, 223, 240, 494, 788b
y.+ dan 790
y.+ ında 757
y.+ını1354
y.+um 921
y.+ umda 1220
2. yol
y.+da 266, 704, 850, 991
y.+dan 771
y.+ı 474
y.+um 855
y.+ umı 71 (19)
- yoldan çıkar-** (Dey.) delalete
düşürmek
y.-dı 703
- yolundan çık-** (Dey.) yanlış iş
yapmak
y.-a 860
- yu-** yıkamak
y.-yalar 1278
y.-yup 431 (2)
- yum-** kapatmak
y.-mazdı 1342
- y-up 1310 (2)
- Yûsuf** k.a. Yusuf peygamber
y. 1145, 1317 (2)
- yük** sıkıntı veren durum
y.-den 1121
- yüri-** saldırmak
y.-di 659
- yüz 1.** yüz, çehre
y. 936, 1196
y.+ den 954
y.+ti 731, 750, 837
y.+imi 790
y.+in 1152
y.+inde 541
y.+ inden 944
y.+ine 1076, 1323
y.+ini 297, 1153
y.+ iydi 1144
y.+leri 1324
y.+ümde 945
y.+ ünde 836, 688
y.+ den 1440
2. sath, yüzey
y.+de 37
y.+ti 887
y.+in 821
3. sebep
y.+den 955
y.+inden 753
4. nasıl, ne şekilde
y.+le 1323 (26)
- yüz** yüz sayısı
y. 1188

- yüz yerde gel-** (Dey.) başını eğerek yürümek
y.-düm 1237
y.-üp 1405 (2)
- yüzinde kal-** (Dey.) yüzüne bulaşmak
y.-dı 110
- yüzün göge tut-** (Dey.) gökyüzüne doğru bakmak
y.-up 873
- yüzün aç-** (Dey.) dünyaya gelmek, ortaya çıkmak
y.-dı 144
- yüzümüz kara kıl-** yüzün rengini siyah yapmak
y.-ma 839
- yüzümüz sür- / yüzüm yire sür-** (Dey.) huzurda saygıyla eğilmek
y. 441
y.-eler 1231
y.-üp 777, 1237 (4)
- yüzi yerde-** (Dey.) yere bakar durumda olmak
y.-ydi 1051
- yüz tut-** (Dey.) yönelmek
y.-up 1481
- yüz vur- / ur-** (Dey.) I. saygıyla eğilmek, huzuruna çıkmak
y.-up 409
II. dua etmek, yardım istemek
y.-duğda 1132
- yüzümü kaldur-** (Dey.) uzaklaştırmak
y.-up 1123
- yüzünü yerlere sür-** (Dey.) sıkılarak huzura gelmek
y.-üp 1498
- yüzünü dönder-** (Dey.) vaz geçmek
y.-di 719
- yüzine ur-** (Dey.) yaptığının bedelini ödetmek
y. 836
y.-up 743 (2)
- yüzüm yok** (Dey.) cesareti olmamak
y. 117
- yüz aklığın bul-** (Dey.) huzur bulmak
y.-a 1444
- yüzbin** yüzbin sayısı
y. 138, 1428 (2)
- yüzi âğ u maqbûl ol-** (Dey.) razı olunan olmak
y.-am 1110
- yüzi kara** (Dey.) arsız, utanmaz, günahkar, kötü kişi
y. 1360
y.+y1 838, 1131 (3)
- yüzünüñ karası** (Dey.) günah, kusur
y.+na 847
- yüzi şuyı 1.** şeref, onur, haysiyet
y. 393
y.+na 1191, 1193
2. saygı, hürmet
y. 576
y.+na 570 (5)
- yüzi şuyın dök-** (Dey.) I. ağlamak
y.-üp 738

- II. kurutmak**
y.-üp 887 (2)
- yüz** üst, üzeri, üstüne
y.+inde 211
y.+ine 910 (2)
- za'îf** Ar. zayıf, kuvvetsiz
z. 1435
z.+i 165 (2)
- zâd** Ar. azık, yiyecek
z. 208
- zâd it-** Ar.+T. yiyecek yapmak
z.-düm 1481
- zâhir** Ar. görünen, meydanda
olan, açık
z. 16, 1017
z.+dir 1008, 1077
z.+dür 16 (5)
- zâhir ol-** Ar.+T. görünmek, ortaya
çıkma, doğma
z.-a 51
z.-dı 415, 1409
z.-mamışdı 331
z.-masa 163
z.-up 782
z.-ur 1003 (7)
- zahmet** Ar. sıkıntı
z. 240, 1128 (2)
- zahmet düş-** Ar.+T. acı çekmek
z.-er 1107
- zahr** Ar. 1. arka, sırt
z.+ına 107
2. ters yüzü, arka
z.+in 1171 (2)
- zahrî vir-** Ar.+T. arkasını dönmek
z.-üp 497
- zamân** Ar. 1. dönem, devir, çağ
z.+ı 493
z.+ında 126, 467, 471, 599, 885,
1430
z.+ uñ 181
2. süre, mühlet
z.+ ıla 562, 580
z.+um 406 (11)
- zamm et-** Ar.+T. eklemek
z.-(d) inüz 446
z.-(d) uñ 435 (2)
- zann** Ar. sanma, düşünce
z.+ları 622
- zann it-** Ar.+T. düşünmek
z.-(d) er idüm 652
- zâr** Ar. 1. ağlayan, inleyen
z. 1442
z.+ı 1500
2. güçsüz, zayıf
z.+ 81b (3)
- zâr et- / it-** Ar.+T. değerli kılmak
ağlamak, ağlatmak
z.-me 401
z.-enler 1314 (2)
- zâr ol-** Ar.+T. ağlamak
z.-ur 235
- zâr u giryân ol-** Ar.+Ar.+T. ağlamak
z.-up 766
- zarar** Ar. zarar
z.+dır 683
- zârb** bk darb

- zârf** Ar. kılıf, kab
z. 70
- zârf-ı dil** Ar.+F. gönül
z.+de 70
- zârfî it-** F.+T. ağlamak
z.-(d) üp 566
- zârfî kııl-** F.+T. değerli kılmak
ağlatmak
z.-a 81
- zarr** Ar. zarar
z. 707
- zât** Ar. 1. şahıs, kendi
z.+ı 327, 330, 412, 692, 1019,
1040, 1245
z.+ıydı 1338
z.+a 1038
2. asıl, öz, varlık
z. 25
z.+uña 23
z.+uñ 22, 24 (13)
- zav'** Ar. aydınlık, ışık, parlaklık
z. 1144
- zav'-ı mişbâh-ı kerâmet** Ar. Hz
Hasan
z. 1117
- zayf** Ar. konuk, misafir
z.+e 399
- zebân** F. 1. dil, lisan
z. 120
z.+ı 755
z.+ıyla 384
z.+um 64, 118, 406
z.+umda 842
- z.+uñ 1287
2. çeşitli araçların uzun veya
yassı olan kısımları
z.+ı 816
3. uzuv
z. 945
4. dal
z. 802 (11)
- zebâni** Ar. cehennem meleği
z. 699, 816 (2)
- zebîh** Ar. kurban edilmiş, kurban
olarak adanmış
z. 127
- zebîhu'l-lâh** Ar. Allah'a kurban
adanmış olan Hz İsmail
peygamber
z.+ı 127
- zebûn** Ar. zayıf, kuvvetsiz,
dermansız
z.+ısa 1499
- zehr** F. içine işlediği şeyi öldüren,
bozan madde
z.+ile 661
- zehr ak-** F.+T. zehir gelmek
z.-ar 944
- Zehrâ** k.a. Hz Fatma
z. 1173
- zelel** Ar. hata
z.+den 841
- zemîn** F. yer, yeryüzü, toprak
z. 832, 1018, 1261, 1308
z.+e 231, 466, 1182, 1196,
1281, 1282

- z.+i 326
z.+ üñ 181, 564
z.+âsâ 1196 (14)
- zemîni aç-** F.+T. yeryüzünü ele geçirmek
z.-arlar 162
- zen** F. kadın
z. 268, 269, 269, 701, 702, 793, 929, 943, 956, 1004
z.+e 959 (11)
- zēbîl** Ar. küçük sepet
z.+e 1441
- zeng** F. ses tonu, konuşma
z. 841
- zer** F. altın
z. 525
- zer it- / zerden et-** F.+T. değerli kılmak
z.-(d) er 225
z.-erler 229
z.-se 114 (3)
- zer-i kâmil** F.+Ar. ayarı tamam altın
z. 61
- zerrât** Ar. zerreler, en küçük nesnelere
z. 5
- zerre** Ar. bir nesnenin en küçük parçası
z. 17, 113, 396, 1009
z.+ce 1010, 1084, 1087
z.+sin 827 (8)
- zerrîn** F. altından yapılan, altın
- z. 526, 174 (2)
- zevâl** Ar. yok olma, fena bulma
z. 1271
z.+in 718 (2)
- zevâle ir-** Ar.+T. yok olmak, son bulmak, karartmak
z.-üp 1277
- zevâlin bul-** Ar.+T. kaybolmak, yok olmak
z.-sun 1316
- zevc** Ar. eş, karı
z.+ile 938
z.+üm 1118 (2)
- zevk** Ar. 1. lezzet, tat
z. 57
2. sevinç, eğlence
z.+ıla 392 (2)
- zevrak** Ar. kayık, sandal, beden kayığı
z.+ını 922
- zeyl-i takvâ** Ar. Allah'a bağlılık
z. 1053
- zeyn it-** Ar.+T. süslemek
z.-(d) e 38, 42 (2)
- zeyn eyle-** Ar.+T. süslemek, cennete gitmek
z.-miş 296
- zeyn ol-** Ar.+T. süslemek
z.-madın 1288
- zeyni ver-** (Dey.) süslemek
z.-mişdi 1398
z.-en 1168 (2)

- Zeyne'l- 'Âbidîn** k.a. oniki imamın dördüncüsü (Hz Hüseyin'in Kerbela'da kurtulan ortanca oğlu ki asıl adı Ali' dir.)
z.+di 1339
z.+sin 1365
z.+dir 1386 (3)
- zıll** Ar. gölge
z. 459, 679, 1473 (3)
- zıll-ı ilâhî ol-** Ar.+T. Allah'ın temsilcisi olmak
z.-dılar 172, 231 (2)
- zırhpûş** F. zırhlı, zırh giyen
z. 896
- zîb u zînet vir-** Ar.+Ar süslemek
z.-ürsün 12
- zih** F. çocuk
z. 252
- zihn** Ar. düşünme ve anlama gücü
z. 28
- zıkr** Ar. ismini söyleme, anma
z. 1053, 1343
z.+üñ 63, 83
z.+üñle 4 (5)
- zinâ** Ar. evlilik dışı ilişki
z. 699
z.+dır 701, 702 (3)
- zinâ et-** Ar.+T. evlilik dışı ilişki kurmak
z.-mek 697
- zinde** F. canlı, mevcut
z. 1161
- zinde yüri-** F.+T. güçlü olmak
z. 211
- zındîk** Ar. münafık
z. 325
- zînet** Ar. süs
z. 365, 1386
z.+ ile 528 (3)
- zînet bul-** Ar.+T. süslenmek
z.-dı 1194
- zînet et-** Ar.+T. süslemek
z.-dikde 687
- zînet vir-** Ar.+T. süslemek
z.-üpdür 1163
- zîver ver-** F.+T. süslemek, şerefliendirmek
z.-dükde 883
- ziyâ** Ar. ışık, nur
z. 1016
- ziyâ-yı mihr-i mühr-i hâtem**
Ar.+F.+F.+Ar.Hz Peygamber
z. 261
- ziyâde** Ar. artma, çoğalma
z. 911, 1096 (2)
- ziyâde it-** Ar.+T. arttırmak, çoğaltmak
z.-(d) üp 902
- ziyâde ol-** Ar.+T. fazlalaşmak, artmak
z.-dı 538
- ziyâfet et-** Ar.+T. misafire yedirmek
z.-digiñce 402
- ziyânı it-** F.+T. zarar vermek
z.-(d) er mi 699
- ziyâret it-** Ar.+T. görmeye gitmek, kutsamak veya dua etmek

- maksadıyla mübarek bir yere
gitmek
z.-(d) er 294
z.-(d) evüz 775
z.-se 1197 (3)
- zû ‘ayn** içi boş yuvarlaklar
z. 42
- zû-ḥaşmet** Ar. alçakgönüllü
kimse
z. 1373
- zu‘m** Ar. batıl, şüphe
z.+ince 799
- zühr** Ar. öğle, öğle namazı
z.+ı 497
- zührü kııl-** Ar.+T. öğle namazını eda
etmek
z.-up 1170
- zuhûr** Ar. görünme, ortaya çıkma
z. 93
- zuhûr et- / it-** Ar.+T. ortaya çıkmak,
görünmek
z.-di 91
z.-mezdi 163
z.-er 367, 1305
z.-(d) er 433 (5)
- zulâm** Ar. karanlık
z. 160, 161 (2)
- zulm** Ar. haksızlık, kötülük
z. 160, 161
z.+ıla 714, 534 (3)
- zulm it-** Ar.+T. haksızlık yapmak
z.-(d) e 1318
- zulmet** Ar. karanlık
- z. 932, 1438
z.+de 56 (3)
- zûr** F. cebir
z.+ıla 1352
- zû** Ar. sahip
z. 73, 188, 660 (3)
- zübân** bk **zebân**
- zübde** Ar. bir şeyin en seçkin
parçası
z. 689, 1033, 1340 (3)
- Zübeyr ibn-i ‘Avâm** k.a. cennetle
müjdelenen on kişiden biri
z.+ uñ 1064
- zülâl** Ar. hoş, tatlı su
z. 514
- zülâlî** Ar. yumurta akı vasfında
olan beyaz
z. 455
- zülâf** F. yüzün iki yanından akan
saç lülesi
z. 35
z.+e 36
z.+inde 944 (3)
- zü’l-erâ’ik** taht sahibi
z. 188
- zü’l-fikâr** Ar. Hz Muhammed’in
Hz Ali’ye hediye ettiği ucu
çatallı kılıç
z. 816
z.+ın 852 (2)
- zü-nâb** Ar. azı dişi olan
z. 66

SONUÇ

Bu eser Eski Anadolu Türkçesini Türkiye Türkçesine bağlayan Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmıştır. Eserde bazı kelime, kök ve eklerin yazılımlında ses ve şekil ayrılıkları mevcut olup tutarlı bir imla varlığı tespit edilememiştir.

Osmanlı Türkçesiyle yazılmış olan bu eser bazı kök ve eklerin dar ve yuvarlak ünlü ile yazılımları açısından Eski Anadolu Türkçesinden ve Türkiye Türkçesinden farklılık göstermektedir. Eski Anadolu Türkçesinde teklik 1. ve 2. şahıs, çokluk 1. şahıs iyelik ekleri –Um, -Uñ, -mUz iken eserde -Im, -Iñ, -mIz, teklik 3. şahıs eki –I, -U olarak, ilgi hali eki –Uñ, -nUñ yanında –Iñ, -nIñ şekli ile, teklik ve çokluk 1. şahıs zamirinin İlgi hali –Um, -Im şekliyle, isimden isim yapma eki -cUk bu dönemde -cIk olarak, -sUz da -sIz ve -sUz olmak üzere her iki şekliyle, işaret zamiri *olar* yanında *onlar* olarak, fiilden isim yapma eki - Uk, -Ik ve –Uk olarak, fiilden fiil yapma eki - dUr, -dIr olarak düz ünlü ile, zamir kökenli çokluk 1. şahıs eki –Uz, -Uz ve -Iz olarak, görülen geçmiş zaman teklik ve çokluk 1. ve 2. şahıs eki –dUm, -dUñ, -dUk, -dUñUz, -dIm, -dIñ, -dIk, -dIñIz olarak, öğrenilen geçmiş zaman eki –mIş yanında –mUş, emir eki -sUn, –sIn olarak, Teklik 3. şahıs bildirme eki -dUr, düz ünlülü -dIr şekliyle de, zarf fiil eki-Up, -Ip şeklinde düz ünlüyle, Zarf–fiil eki –IncA, hem düz hem yuvarlak ünlüyle yer almaktadır. Türkiye Türkçesinden ise bazı kelimelerde ünlü ve ünsüz kullanımı açısından farklılık tespit edilmiştir.

Eserde, dönemin genel özelliğine bağlı olarak köken bakımından Arapça kelimelerin sayısının Türkçe kökenli kelimelerin sayısına oranla daha fazla olduğu, Türkçe ve Farsça kelimelerin ise hemen hemen birbirine yakın oranda kullanıldığı belirlenmiştir. Kelimelerin kullanım sıklığı açısından da aynı durum söz konusudur. Yine, eserde deyimler, Arapça ve Farsça’dan oluşan birleşik fiil ve yapılarda Türkçe’nin yardımcı fiil olarak yer aldığı, yabancı kelime, gramer ve terkip sayısının çok arttığı bu dönemde Türkçenin varlığının belli oranda korunduğu tespit edilmiştir

KAYNAKLAR

Ağakay MA, *Türkçede Yakın Anlamlı Kelimeler Sözlüğü*, TDK Yayınları Ankara 1956.

Argunşah M, *Tuhfe-i Muradî*, TDK Yayınları, Ankara 1999.

Atalay B, *Divanü Lugati't-Türk*, Kaşgarlı Mahmut, Kabalcı Yayınları, Ankara 1939.

Ateş S, *Kuran-ı Kerim ve Yüce Meali*, Kılıç Kitabevi, Ankara 1983.

Banarlı NS, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, MEB Devlet Kitapları, İstanbul 1983.

Banguoğlu T, *Ana hatlarıyla Türk Grameri*, Maarif Vekaleti Yayınları, İstanbul 1940.

Baran B, *Celalzade Mustafa Çelebi Mensur Yusuf Kıssası* (doktora tezi), Diyarbakır 2011.

Bayat F, *Orta Türkçe Sözlük*, Yalın Yayıncılık, İstanbul 2008.

Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul 1918.

Büyük Türk Kasikleri, Ötüken-Söğüt Yayınları, İstanbul 1985.

Cebecioğlu E, *Tasavvuf Terimleri Ve Deyimleri Sözlüğü*, Rehber Yayıncılık Ankara 1997.

Çağbayır Y, *Ötüken Türkçe Sözlük*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2007.

Develioğlu F, *Osmanlıca Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi, Ankara 1962.

Dilçin C, *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara 1983.

Eraydın S, *Tasavvuf ve Tarikatlar*, MİFAV Yayınları, İstanbul 1994.

Ergin M, *Osmanlıca Dersleri*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1975.

Türk Dil Bilgisi, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1990.

Ergun SN, *Türk Şairleri*, Bozkurt Basımevi, İstanbul 1936.

Eyyüboğlu İZ, *Bütün Yönleriyle Tasavvuf, Tarikatlar, Mezhepler Tarihi*, Der Yayınları, İstanbul 1990.

Gölpınarlı A, *Mevlana Müzesi Yazmalar Kataloğu*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1967.

Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler Ve Atasözleri, İnkılâp Yayınları, İstanbul 2004.

Gülensoy T, *Türkçe El Kitabı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2000.

Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara 2007.

Hançerlioğlu O, *İslam İnançları Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1994

Işın E, Kara İ, *Yaşamları Ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi, c. I*
Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2008.

İpekten H, *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.

İsen M, *Latifi Tezkiresi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.

İsen M, Kılıç F, *Şair Tezkireleri*, Grafiker Yayınları, Ankara 2002.

İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1988.

Kadri HK, *Büyük Türk Lügatı I-IV*, TDK Yayınları İstanbul 1945.

Kanar M, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul 2009.

Farsça-Türkçe Sözlük, Say Yayınları, İstanbul 2010.

Kara M, 1988, "Gülşeniye ve Güldeste". *UÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* c.7, sy. 7, s. 41-58,

Türk Tasavvuf Tarihi Araştırmaları, Tarikatler, Tekkeler, Şeyhler, Dergah Yayınları, İstanbul 2005.

Karahan L, *Türkçede Söz Dizimi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.

- Kazancıgil R, *Edirne'nin Eğitim Tarihi*, Edirne Valiliği, Edirne 2006.
- Koç M, *Baleybelen*, Klasik Yayınları, İstanbul 2005
- Korkmaz Z, *Marzubanname Tercümesi*, AU Dil Tarih Coğrafya , Ankara 1973.
- Türk Dili Üzerine İncelemeler*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1996.
- Köprülü, MF, *Türk Edebiyat Tarihi*, İstanbul 1981.
- Kurnaz C, Akçay C, *Osmanlı Şairleri*, Muallim Naci, Akçağ Yayınları, Ankara 2000
- Kurt Y, *Osmanlıca Dersleri*, Akçağ Yayınevi, Ankara 2010.
- Özaydın M, 2012,“Diyarbakır Örneğinde Gülşeniliğin Aziz Mahmut Hüdayi Hazretleri ve celvetiye ile olan ilgisi”. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 11, sy. 39, s. 347-384
- Özcan A, *Şakâyyık-ı Nûmâniye Zeyilleri*, İstanbul 1989.
- Özkan M, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2000.
- Özkan M, Sevinçli V, *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*, Akademik Kitaplar yayınları, İstanbul 2011.
- Özmen M, *Ahmed-i Daî Divanı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 2001.
- Özözen MY, *Hilyetü'r-Rical Ve Söz Varlığı*, Gelibolulu Mustafa Ali, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- Pakalın MZ, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB Yayınları, İstanbul 1983.
- Pala İ, *Divan Şiiri Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara 1995.
- Parlatır İ, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınları, Ankara 2009.
- Serin R, *İslam Tasavvufunda Halvetilk ve Halvetiler*, Petek Yayınları, İstanbul 1984.

- Sertoğlu M, 1966, "İlk Milletlerarası Dili Bir Türk İcad Etmışti", *Hayat Tarih Mecmuası*, c. 1, sy. 11, İstanbul, s. 66-68
- Solmaz S, *Ahdî ve Gülşen-i şu'arâsı*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005.
- Steingass PF, *English Dictionary*, Beyrut 1975.
- Şahin H, *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2003.
- Timurtaş FK, *Eski Türkiye Türkçesi*, Akçağ Yayınevi, İstanbul 1994.
- Toparlı R, Yılmaz BE, Yılmaz Y, *Müntehabat-ı Lugat-ı Osmaniyye*, James W Redhouse, TDK Yayınları, Ankara 2009.
- Tulum M, *Tarihi Metin Çalışmalarında Usul*, Deniz Kitabevi, İstanbul 2000.
- Tümsek A, *Ahlak-ı Kiram*, Muhyî-i Gülşenî, İnsan Yayınları, İstanbul 2004.
- Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu, TDK Yayınları, Ankara 2011.
- Uludağ S, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Marifet Yayınları, İstanbul 1996.
- Yavuz K, *Şeyhoğlu Kenzü'l-Kübera ve Mehekkü'l-Ulema*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1991.
- Yazıcı T, *Menâkıb-İbrâhîm-i Gülşenî*, Gülşenî, TTK Yayınları, Ankara 1982.

ÖZGEÇMİŞ

Nülüfer Çelik, 1967 Adana doğumludur. İlk, ortaokul ve liseyi Adana'da tamamlamıştır. 1991 yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun olmuş, 1999 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Eski Türk Edebiyatında yüksek lisansını tamamlamıştır. Evli ve iki çocuk sahibidir.

~~1599
20
22~~

u 2324
N° 15-36
d E 3
r 3
s 29

2

KONYA MÜZESİ
 KÜTÜPHANESİ
 Esvanter
 Tavih: 2311

شماره کتاب
 ۲۹

۱۵ ۲۳۲۴
 ۳۶ ۳۶

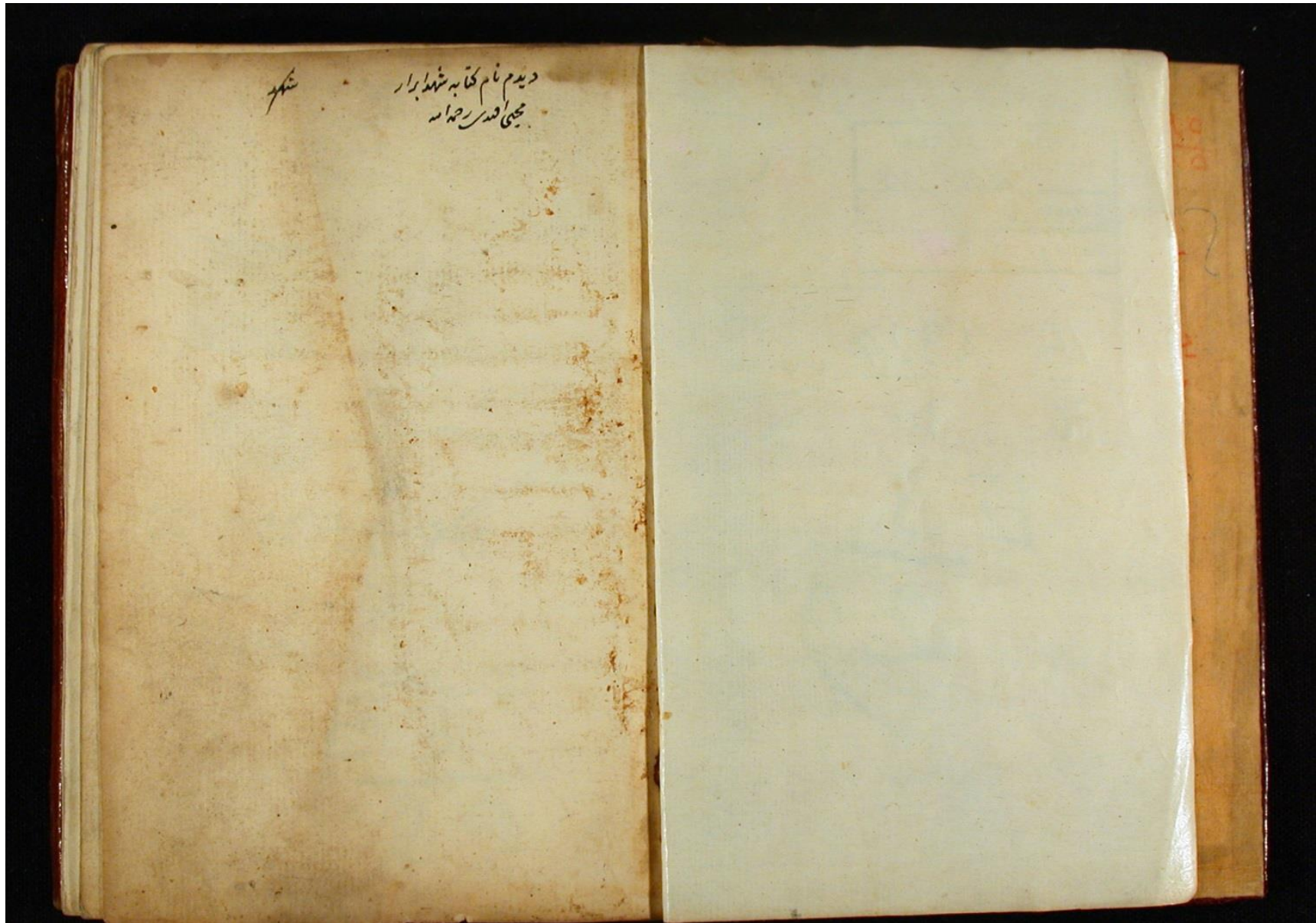
۲۵
 ۲۶

E 3
 29

۱۲۹۵
 ۱۸
 (مناقضه)
 شهد اللہی اور انور کی
 مقوا اور تیسرا لاند قابل
 یا زانہ ص: قحی افندی
 مقوا اور تیسرا قلم قابل
 طول عرصہ
 ۱۸ ۱۷
 مؤلف: محی افندی

۱۵ ۲۳۲۴
 ۳۶ ۳۶

E 3
 29

شماره

دیدم نام کتابه شنبه بار
بجی مدرس رسیده

مجموعه افندي نيك
شخصه ابرار
اسمند اولاد
مناقب اولاد

u 2324
No 15-36
h
d E 3
r
s 29

15 2324

36 36

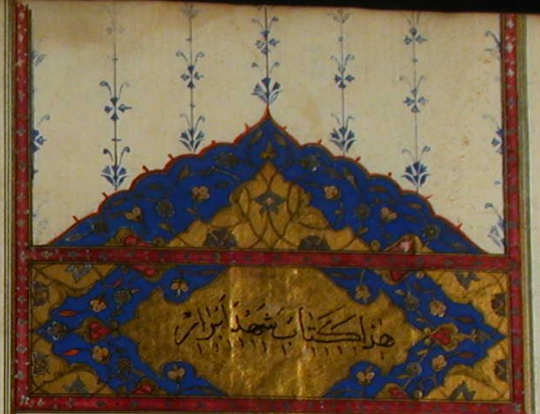
دکتر محمد صمد ورف
۱۰ ۱۱ ۱۲

قصه انا - جغه موزه سی درین

کتاب رسیده اولاد

E 3
29

کل حمد ما یدب یا رب مطرا	هر بار باغ شکر ما یله کویا
ترحم ایلیوب بوخته حاله	دله قل شربت شکرک نواله
ایده طویچی کی ترا دینی شکر	ایده نلس شکرله ذکرک مکر
صبا ذکرکله ایدک ورد سجا	سنی توجید ایدر انا رو سجا
شهود وحد کدر جمله عذانت	اعجاز ده ورقلر کونده ذانت
فوکد و زربلوزار با طینت	کرم بخشنده اهل کرامت
شهنشه سنکله شهر ساکده	فوکدر باش ایتی صاحب تاج
قلوب مرکده کاف و نون کاف	یرتدک قدرنگدن نون کاف
چقار ز قانی طشدن حکمک	درخت خشک و برر قدرک

و برین

و برین خاک پسته چوهر	بغشلسن محیطه دره و برین
دهان عینده چو شبولیدن	صدف در جینی بر اولو ایدین
یرک رسن دیردهن در لوصور	و برین باغ چرخه زین وین
کیور کیمنه تاج رسالت	بغشلسن کیمینه ولایت
ایشکده فاعل مختار سن	نطیر و مندی یوف بر وار سن
سنکدر قهرله ایجاد عالم	بلور سن نپسه استعداد عالم
اککادر مقالید سماوات	سکا طاهر در اسرار خفیات
سکا اول دره کم کوزدن نمان	دکل مخفی کنش کی عیاندر
سنک علیکده هب معدوم و معلوم	ید حکمده عالم جمله محکوم
دو نرا مرکله داو خرچ آقلا	نرا مرک ولسه دو نرا خرچ
یراد بربطباق و شش جها	ایکی حرفینه قلدک کائنا
ایر شمر قدر توکله عقل جالاک	صنر بو یوله بال مرغ ادرک
خدایا کمة ذاتک وصفه کلن	سینی یلدر که سندن غیر کلن

تَمَاكِي شَانَاكَ عَمَّا سَوَاكَ
 تَمَثَّلْدَنْ مَنزَرَهُ يَاكَ ذَاكَ
 نَرَجُوهُرِ ذَاتِ يَاكَ نَرَعَرُ
 عَمِّي سِنْ جَمَلَهُ جُونِ وَجَرْدَنْ
 خُدَا يَا لَطْفَكَ يَا دَبْ جَانَهُ تُو
 دَرِ ذَهْنَمِ كَرِيمَا قَلِّ كَسَادَهُ
 سَخَرِ وَشَرِي وَيِ طَبْعَمِ رُؤْيِي
 اَلْ اِنْجَمِ نَا مَرِي سِنْ نَا مَوْزَلِ
 صَفَايِ بَجْرِ نَظْمِ اَيْلَهُ بُو كَيْخِ
 دَنْسَدَنْ صَفَلِي وَبِ طَبْعَمِ بِنَا
 اَكَا صَوْمَهُ لِبَا سِ مَسْتَعَارِي
 دَلْمَا بَيْنَهُ سِنِي يَاكَ وَصَافِي
 كَمَا بَمَا اَيْلَهُ سِنْ مَحْبُوبِ دَرِ لَيْ

تَنَعَّ ذَا تَاكَ وَمَا سَوَاكَ
 تَصَوَّرْدَنْ مَقْدَسَهُ صَفَاكَ
 جِهَانِ خَلْقِيَه لَطْفَكَ دَرِ عَمِّي
 بَرِي سِنْ كُفْتِ وَكُوِي نَا سَرْدَنْ
 دَرِ نَظْمِي جُونِ اَصْدِكَ كُوِي سِنَهُ
 مَتَاعِ قَلْبِي وَرَمَرِ كَسَادَهُ
 مَعَارِفِ كَلَمِ سِنْ اِحْوَابِ سِنْ اَيْلَهُ
 دَرِ اَلْفَاطِي نَظْمِ كَهْدِ قَلِّ
 اَوْلَهُ مَبْلِ اِنْ جِسْمِ وَشَرِي مَخْرَجِ
 سَلُوبِ اَيْلَهُ وَشَرِي يَاكَ اَيْلَهُ سِنْ
 اَلْكَ عَا زَبْدَنْ اَيْلَهُ اَيْنِي عَارِي
 سَوَادِ نَوَاكِ حَا مَمِ مَوْسَا فَا تِ
 سَوَادِ خَطْمِي نَهْفِ مَعْنَبِي

اولب

اَوْلَبِ تَسَدِيدِ خَطَا اَوْلَبِ زَلْفَتَهُ
 اَوْ يُوْرَدُهُ نَقْطَهُ لَرِ اَوْلَبِ خَيْلِ
 اَلْفِ سِرِّ سِرِّ وَخُوشِ رَقَارَهُ هَمْنَا
 اَوْلَبِ هَرِ دَالِ دَالِ زَلْفَتَهُ دَالِ
 اَوْلَبِ سِنِي اَنْكَ دَنْدَا تَرْ سِينِ
 جَمَالِي اِنْجَمِ مَبْلِ وُلْبِ دَهَا نِي
 سِرِّ مَبْلِي اَوْلَبِ هَرِ هَاءِ دُو عَيْنِ
 اَيْكِي سَاعِدَا اَوْلَبِ كُوِي اَيْلَهُ هَرِ
 اَوْلَبِ اَبْرِ وَيِ عَرَا كَه هَرِ مَدِ
 بُو نِي بُو وَجْهِي سِنْ مَحْبُوبِ اَيْلَهُ
 هَمِ اَوْلَهُ جَمَلَهُ اَبْيَا نِي مَسْلَمِ
 سَطُورِ صَفْحِهِ سِنْ اَيْدَنْ نَمَا
 دَرِ خِي قَلِّ جَامِعِ شَهْرِ مَعَارِي

بِيَا ضِي اَوْلَهُ رُو نِيدَنْ نِي شَانَهُ
 مَدَادِ سِرِّخِ اَوْلَهُ كَلْمِ كُوِي وَا لِ
 اَوْلَبِ زَبْنِ اَيْدِهِ بَا عِ نَظْمِي تَا
 اَيْدِهِ شَوْ قِيلَهُ عَا شِقْ قَا مَبْنِي
 اَوْلَهُ عَمِّي اَكَا عَيْنِ جِهَانِ بَيْنِ
 طَوْتَرِ عُنْوَانِ حُسْنِي لَه جِهَانِي
 اَيْدِهِ بُو وَجْهَهُ حُسْنِ جَرِي نِي
 قَوْلِ اِحْوَابِ لَامِ اَلْفِ عَشَاةِ قَرِي
 بُو لَه طَوْرِ دَرِ فِجْهَةِ عَا لَمِ حُسْنِ
 كَلْمَا مَرِ خُوبِ وَشَرِ مَرِ عُوْبِ اَيْلَهُ
 مَعَارِي قَصْرِ نَه جِصْمَا عَه سَلْمِ
 كُوْرِ نَسُونِ كُوْرِ نَه سِنْ مَوْجِ دَنْ
 طَوْتَرِ كُوْنِ كَيْبِي شَهْرِ اَيْلَهُ جِهَانِي

اقامت ايدمه لرانده ليلت
 ايدمه رالركوع وحيي حيد
 تحيانه كلوب تا اول اخر
 ادا ايدنجه بوندر بونماي
 كوريجك بونيازما اولنا
جناب قاضي الحاجات عجز و قصور له مناجات
 الهي فرين جان آدم
 سرمه ري قلان چون كوي
 شب طلنده و بين ماهه تا
 دروتم شهرت صال شوق
 دله صون شوقله عشقك
 كوكل مرغينه شوقك بال و
 ايدب غقاي عشقك سكا

اوله ابيات اول جامعده
 كله برحا ليله واو وحده
 صلاح اوله بو وجهه نده
 قول اچوب لام لفا ايدمه
 نيازمه بود عالرا ايدمه
 بر او خا كه و بين قد
 هلاك قد بين ايدن سچوكا
 محسته طالع ايدن آفتاب
 دله ورسون صفا لرد و
 مل دم تين بك كوستن نشا
 دلمده عشقك ايله بال و
 دلم مرغينه صال ابي سكا

مس قلبم زركا بل عبارت
 دلوي بايد و تن قلبه هوئي
 كوزيمه نور شوقك روشن
 زبا نر مستقيمات خامه كي
 طمع دن خالي قل مصر خيا
 الوك خوينه اچما يوب
 چولطف ائدك بجا اول بلا
 پرايله نور ديدار كله ديد
 كرمها قل بو عبدنا قضى تام
 قوما يوب طرف دله حرفت
 يولوي بايه عرش علامه قل
 وجودم كعبه كي ايله نور
 جخانه كدمه اي سلطان رون

سلوب مرآت شوقم في عبار
 كوكلدن ياد ايله ما سوتي
 دلومر بايد ذكرك آشنا قل
 درونم قاره قلله نامه كي
 لذيدات بي شكر دن قوراي
 دله دوشم هر صيله دلون
 دل و جاني قوم اخر بلا ده
 جنان اچمه خاتم تا سورده
 سنك لطفك مضاعف حمد
 خلوص بيت قلبم صحيح
 يرومي سدره كي مشرق
 دل و يراي قل بيت معمور
 سني لدم بر ايسر و غني بلن

عام

عمو ما جمله عالم زود و گزشت
 تو فرسین ز نواله مورین برده
 ذکرده ماهی پیریده و خوشه
 صورتین فال حیوانه روحی
 قیوگد و زرسنیک بن و بی کلاه
 او در کاهه یا علاه موهاده
 او بقی در حساب اصحابت
 او سیده که قیلا جرم اهل بی
مدح محمد صخر علیه صلوات الله تعالی علیه و آله و سلم
 دلا یاد ایله اول خیر لانا
 در کسک بولسین اقبال سر بید
 چون او ردی عشقانه و ناله
 او نایم چون خلیل الله ناز

او کبدر نعمتک بر وردی هفت
 نم لطفک که اولم بحر و سرده
 ویررسین بی تکلف بر ذوق و نشه
 ویررسین روح انسانه قوی
 نواله او مرا ندن بنده و نسا
 بود و زرسندک عرض مرادی
 بی لطفکله انلردن حسابت
 اسرکه محیی زار و نزاری
مدح محمد صخر علیه صلوات الله تعالی علیه و آله و سلم
 که عزت ایله احمد اولدی
 در کده ذکرک ولسون نام احمد
 علم کیبی سرفراز اولدی در
 کلستان جان ایله دی بار

اونامک

اونامک مهری چون اولدی نانا
 ایدنبا اول نام حق عیسی خلیجا
 تنینک قاره بی یکن مکا
 علم و شن نام باکی ردی مهم
 خوش باد اندی نابی بامدی
 ظهور اندی فخر قدر لیل اولدی
 قوریوب فالدی صورتی کل
 اونام مصطفی چون در هم
 بر اسم اعظم و الحمد راول
 اونامی اوقسه ابلیس ناکام
 اونام نور حق شویله اولوز
 کونش کیبی بقرسک شنس چها
 انفا اول اسم پاک و لنده

کمالیله جمال ماه کنعا
 کونش کیبی سنجی اندی علا
 مفر اندی او مهره اسمانی
 مهر سا مخرافی طولدی در
 جهان شوق وردی مهری
 بی یله غایب اولدی نام
 اونامی ایتدب صورتی کل
 ظهور آدم و بیان عالم
 ایدن نام اولم ایلین یاد
 در باریده اولم یدی بدنا
 دو عالمه اچکله طو بطلودر
 طو کبدر نام احمد کائنه
 لواء احمد در احمد لنده

ويا عالمده بر علي علمدر
 او بر نام شريف بخت بادر
 شرفله درت حروف نامدا
 ايف چون اولدي اول نامدا
 رياضت بله قدين بولدي
 چمدي ميم ورتا لفته سرد
 او ناميله شرف بولدي
 نوله كمال و اولورسه
 او نامد باريلوب منشور
 مؤيد ديني كند و سي مؤيد
 كور بچك ماه انكسني هلدن
 چوسوردي حاك بايديه
 نه نوباشي تا چيكن جهانك

يا خود سخن بر حمد ابد قلد
 كمر كه لايق اولن مصطفى
 او نامك اولدي كوياجاراي
 نوله جان انچم يده سه بري
 قرين اولخه تا اول نامدا
 اول اديله وليسرتا ابد ابد
 سعادتدن اراغ اولم ارحام
 مقامي در نما چون اولدي
 اولدي طهر نه مهر نوت
 صفاتي احد و ناي محمد
 صفادن سر كره سوردي
 يوزنده قالددي نارغباي
 نعلجه اولن نعلينه انك

چون

چون اتدي كيكلي نكسني بيدا
 وزر كن فر كنش بجه بله سره
 عطا ردر زردن انسه حاتم
 ايسر سه شعر له شعرايه شاعر
 اولم نظم و صفنده در فشان
 انك مدخنده محيي سوز كره
 چنكم مدخنده اجم دهام
 نه دكوا تسما و صافيني بقر
 قلم او صاف قدر نده سگسه
 ايسر شمن بايه قدر نيه اوها
 او سر در كاه عالي در كه هر
 قيوبي مبلما اخيارا اولدر
 در خد مناج چون اول ما ابد

بيريدير كوكده بر انسه سربا
 در كل مهر بخي يا بنده دره
 بيز امن وصف قدر ي يا سيني
 او ماهك مدخي انجم وله قا
 در كل سعدي نطاي اولسه
 اكا لايق سوزه ليكن يوزر
 عي حين له لال اولوز زانم
 بني سر مر در قولده
 زبان عقل انك مدخنده
 نه دكوسجي ابد قدر قلد
 انك در ناي در ولدان
 ملايك اندم جد مسكارا
 مكاني جبري ملك اولدي سده

اگر چه حصرت داود اولی
 اگر آنک زماننده کلیدی
 ذبیح اللهی رگه اگاسی
 سعادته اگر عهدینه کرن
 مقارن اولسه بر شاکه عسی
 بوجمه کچه اولاد و ولد
 قرین اولادینا بر همه حلت
 شه نشاه اولدین دهر کما
 بنودنا و دهر کما و زیدی اول
 نرادم اچمدین کوز مه رله ما
 شرفدین آنک بد جمالی
 نردیم که بر نور خدا در
 این نجه خاکدن تا مهر و ما

ایدردی موم کی هنی سزم
 اوشاهک مجلسنده موم
 قوی قرانی اولوردی محقق
 کورردی خانی رسه سلما
 کوریدی نجه اولوریدی
 بوادم جمله خلقه حاتم و
 یسیدی حمدک کلار و وحید
 اوشاهک موم مهری بدی
 دخی دما و زممشدی خاک
 اینی بر شوق ایدیدی نور
 عدم بر جنده دی چو شک
 محصل بر مؤخر مستدار
 صلا تیله سلا م و لسون اوشا

دخی

دخی یوز بیک صلوه الینه و
 که هر بی بی بنجم همدار
 اودم کخالق بنیان عالم
 کمال تر بیستاید با اول آیه
 ایدب خلد برین اچن کاجا
 بحکم مقتضای حکمة الله
 بوبیت فاینی اولسون دیو
 مرور ایدب نجه یام و عوام
 کتوش عالی چون آندی باد
 چوغا لوب طوندیلر یوینی
 یایلدیلر طنوب اقطار ارضی
 کینه طوغدی انوار مدایت

نرالی جمله اصحابینده اولسون
 طریق مستقیمه زهناد ز
 اید قدر تله اولدیله موم
 چقرخی مدجله اینی سمایه
 میسرا تدی جت کی ماوی
 اولور لایز مکه دنیا اول
 سحر و شادی دهر یوز
 او خاص عالمه عمر اولدی علم
 طوغراندن نجه کون یوزی اول
 کواکب نیته کم چرخ بری
 یرک بر سر م اولدی طول
 کینه دوشدی تا رسالت

كَيْسَه اَبْرَدِي لُطِيف رَبِّ بَارِي
 صَلَاكَ لِي جُونِ كَرْدِي جِيَا
 بِيَا مَكْفَرَه جُونِ طَوْلِي هَرِي
 اَنْ اَلْوَبَا وَخَلَقْتَ اَيْدِي اَرْشَا
 عِنَاد اَيْدِي اَلْمَا اَيْدِي حَقَارَت
 اَوْ لَوَا لَعْنَمَا اَيْدِي بَعْضِ بِيَا
 وَرِي لَوْبِ اَلدَّرِي بِيَه تِيغ قُدْرَت
 پَر اِيَكِن لَوْتِ كَفْرُو شِرِكِه خَا
 كَلُو بِيَا نَدِي اَنْ لَرْد هَرِي مَمُو
 پَس اَيْدِي اَوْ نَلَرَك قَا اَمْعَا
 كَلُو بِيَا شَهْر مَسِي اَيْدِي هَرِي
 ظَلَم ظَلَم اَوْ لَوْبِ اَنْ لَرْد مَعْد
 تَمَا اَعْلَا اَيْدِي رَا يَاتِ دِي

سلاطين

سَلَا طِينِ اَوْلَسَه كُونِ كِي طَاهِر
 بَصَر دِي بَا شَمْر دَشَمْنِ اِيَا
 ضَعِي جِيَا كِي اَيْدِي هَر تَوَا
 اَجْر دِي كُوْر مَن هَر هَمْر اَيْدِي
 اَلْ اَلْدَنْ سِر كَر اَيْدِي يَادِ سِلَه
 جِيَا اَنْ اَوْ لَوْرِي هِي جِيَا شَهْر اَيْدِي
 سُوْر بِيَدِه كَلَه بَا اَوْلَا سَه اَيْدِي
 اَوْلَا اَلْدَه كَا اَوْلِيَه سُلْطَانِ قَاهِر
 جُو دِي اَهْلِي اَوْلَه شَاه رَمَانِه
 اَوْ لَسْتَر دِي اِسْلَامِكِ بِيَا جِي
 خُصُو صَا شَمْدِي كَر دِي اَيْدِي اَنْ شَاه
 نَه شَه كَر مَهْمَر اَيْدِي اَوْلَا اَوْلِيَه
 مَهِي بَا اَصْل اَيْدِي اَوْلَا اَوْلِيَه شَاه

طَهْوَر اَمْر دِي شَوْقِ دِي نِي طَاهِر
 دَلَه دَاغِ اَوْ رَا اَيْدِي قَوْمِ بِيَا
 حَقِيْر كِي اَيْدِي اَوْلَا اَوْلِيَه
 جِيَا اَنْ خَلْقِيَه دُو شُو اَوْلَا اَوْلِيَه
 كَجَر دِي هَر كِي بَا شِيَه كَلَه
 بِيَا اَحْتَا جِ اَوْلَا اَوْلِيَه مَعَا رَه بِيَا
 طَعْبِي دِي كَلَه سَن كَر كِي بِيَا بَا
 اَنْقَلِر هَر عَدُو اَوْلَا اَوْلِيَه اَجْر
 اَوْلَا اَوْلِيَه اَوْلَا اَوْلِيَه رَا خِي جِيَا
 اَنْجُو اَوْلَا اَوْلِيَه اَوْلَا اَوْلِيَه
 اَبْغِيْلَا مَشْدُرْدِ نِيَا يَه اَللَه
 اَنْكِ جُو كَا يِي كُو بِيَه قَوْمِ سَر
 قَلِي جِيَا صَرِي بَا صِي هَكْ شَانِي

<p>صبح در پرده شام بچین میان یار و عدلی بدرق کورن صاش فلک اوزره نو پس از در در که طومند چکان دو که عنقا اولورسه دخی زمانک یار شاه ناچداری سربان صولت و ستم صلا سه سلطان مراد بن سلیمان مراد بن ویره نک حنی سجان اوطورسون طورد عیجه مراد حضور به یار بدر رخوب است سینی همسایه اید مغنی عالم معینک وله کوکرده ملا</p>	<p>نیامر ایچنده اول تیغ دوفنا قرالو کجه ایچین نینه کورق النده صالده عیجه خلقه نو النده همسنان جان ستانی اکصالسه عدو فرقیه نینتی ریمیک خسر و صاحب وقار سه حیدر شجاعت حمی هیت خدیو مالک ملک سلیمان مرادیدر بود نیانک اولطان مرادیا اوزره دوسون عیجه که عدلی سایه سنده جمله دلا نعلیم ایا سلطان اعظم قولک اولب ملوک دولارا</p>
---	---

چو

<p>چو یار جان اید ندرک چار یاری انچون اولدی سن شاهه مسلم میسترا ولا سن شاهه تحقیق دخی نصالق ای سلطان عادل هو اولدک ای شهنتام حیا قرلباش اولدی چون اول باره کد انچون هر دم اول اول اهل صلا اوشاهه اند کیچون بعضا اولب انلاره قهرک طوی بر دو سویچک هبیتله دشمنه کله عیچی ایدب عدلک فراوان ایدب دریغ دعادن در لر اظها اولدور واجب ایده جمله دنیا</p>	<p>سنک یازک اوله الطاف یاری خصال چار یاریغیر عالم سخای من نسی ایمان صدیق اولدور عدل فاروقه معاد حیا و حیلله گویا که عثمان باشندن تیغک کسک اولرای اولور شمشیر عثمانی حواله البدن الدی ملکن آل عثمان براقسون دللرینه دایما اود رحمک کورده اولسون عیجه سوزک از ایله چون مالکین در شاه شهیده ایلد ایشار دعالر یار شاه دینه فرضا</p>
---	---

مات

کترسه کردلوم اعدای بدخوا
 کز آندی که بود ورن الهی
 دوشین جرخ اولد غنچه دوزخ
 طلوع آندی که هر کون مهر جاو
 اوشاه عالمک ای رب معبوء
 در شهزاده درج وجودی
 کریمای یعنی شهزاده کردن
 خصوصاً پور شه سلطان محمد
 سنک اوله شها ملک سلیمان
 یوری سن خضر و شوش نیاده رند
 سنک دستکده اولسون هفت
 فلکده مهر و شش طوت سن جها
 در احسان الله یا رب نیت تو نوسد

سکا کسمن عامه اللله ای نیا
 اوشاهی ایله دورانک پناهی
 شها اول تخت سلطانی ده قاهر
 سکا شرفیله عرب اولسون
 دو عالمده مقامن ایله محموء
 بوله هم مایه عمر ایله سوری
 در بیخ ایله زار لطفکی سن
 سعادت ایله بوله عمر سریدر
 اوطوره دوند کججه جرخ دو
 اوطور سون کوه سادنیایور
 اول اولسون قله له برجه
 جهازنک اولسون اولسته یا
 بنم اش بود عامی ایله رد

در

در لطفک نرغم کرم پناهدر
 نردیم ارتق ای شاه ولایت
 قدم بصد قد شاه کوه
 طمور چرخه ایسه قدر کندی
 الای یار اصحاب ولایت
 ره اهل ولاده خاک اولنک
 عبت عینی له انلا ره بقمه
 درونی انله ایله محبت
 قدرک خد مثلر یا بجه کان
 ییوب مصر محبت ایچون شکر
 مثالی انلرک اکسیر بکرز
 ایقلاری توری کحل بصر در

کرمیک چینه سی دایم کهدر
 ندیمک خضر ولده ایشک هدا
 نیکهبا نلک اوله دائره فشته
 سکا ایر مایه یا وز کوز کندی
تالیفیه کله یسب و ای قریب قیاله بی باعت و با دی بی
 کدای بابا زباب کرامت
 درونی عشقه پیر چاک اولنک
 وجودک بار فی سن ناره بقه
 در کرسک چکمه سن با رخت
 بو بوله تیس و ش جانک رون
 اوشهلر وصفی ایله مکرر
 مس قلبه طوفلسا لر ایدر
 بصلر عینده اهل نظر در

نوحا ناري سيميني بن
 صخر كرسه جهان آب همت
 قوري سكي طنوب كوهر بيد
 جهان صالحه لرطل هايون
 زمينه اولدي لرطل ايلي
 طوباب صفا جوهر كينه
 كشي اولسه نه دكلو درهم باق
 سخن عتقاسي اجهر بونده قيا
 بوكلارا اجهر نلبيلر اوورز
 ويلي ايدن بودين حتى بيديا
 دوشن خطه اصحاب كرامت
 اونا ديدنه كه صالحان اولديا
 در همتلورنده يوق تعابن
 اولور هر قطره سي بر حمت
 قره حاكي نظرله زرايد كر
 شمشاه اوله هر سريده دن
 اولب درهم ولايت يادنا
 اولوش تاج عزت سرلرينه
 اولامز انلك مدجنه لاي
 شكست اولور چرسه بر ونا
 سوز اجهر بونده طويلى سخن
 اولن مريض بلا غنده سخن
 يغا اول مجلسه باران رحمت
 اولور اول با در رحمت الهه اناه
عند ذكر الصلوات ينزل الرحمه

حرف

خروش بيد بو سوز دن قلور
 اميد ايدب فتوح باب رحمت
 يازنيا وصاف ارباب خدي
 انجون اولدي غزم بو سبيله
 چون نظم اولدي نلر له شكر با
 اميدم بو ويلي صالح هنر دن
 نخر في كرا وله اهلبنه مدحو
 آداده كخطا اولديس تعبير
 نه بيتنده قصور انديسه خا
بعض بعض خلاصه موجودات عليه فضل الصلوات بيانند
 يارن راوي بو سوز اصلن
 جود مشركيك سهكيني
 غم تبي يله قدر يا ييه دوندي
 در نظمه صدف و شل اولديا
 در له چكدي بو بولده تاب رحمت
 در له فتح ايلدمه باب هدايي
 وسيله اوله شايد سلسيله
 در دم ناممكا به شهدا سوار
 اولم الا بصارا ولن اهل نظر
 چون نقطه يوق حسابنده طوره
 بيد احسان ييده اني تعين
 كرمه ار كره اني تمامه
 اوقه طوتد نيلر اصحاب كرني
 اقوب كوز يا شاري در ياريدو

عدوتی بنی اندیجہ حوالہ
 اولد تجہ عدودن تیر عریان
 اولد عایت دل اصحاب عثمان
 رسوله طوغر لو بھری چو
 اودمدر لر رسول کبر یاقی
 کورکن تیر لر روی سعادن
 دؤنک دیوایدن کراشات
 دؤنر دؤنما یونباز مندن نینک
 اوشه کردون دیکه ییدی
 اگر افلاک اولد یسیدی قان
 خدا یا اولدم و اول عالم
 یا زیلوب دقتم بونیده جان
 ایذب رحمتک قضا تیر نیر معفر

حصار

حصار دینی حصار حنینت
 وجود مطوب فہرذ نامین
 حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم زمان ہجرتندہ
 و ندیہ منورہ ہر چلتندہ سعادتہ بولده ہند نام
 زبان و عابدہ ذوق خا نوک خانہ سندہ مہمان اولد
 معجزات سعادت یا ندن اظہار بندگی عرس سچکندہ
 نسل مطہر سید لکونین و لک مقدس خواجہ تقی اعلی
 قرۃ العین امام حسین و شہداء امام علی مرتضیٰ حضرت علی رضی اللہ عنہ
 علو ذات مکرمتا ایات علیہ و دلایل حلیہ در
 روایتدر رسول رب عرقت
 مکر بولده عربدن بر قبیلہ
 اورادہ بعلیوب حرکاه آنک
 او قومک و ارایدی بچندہ روز
 ہدی اصحاب بند اولدن سرایدی
 نرن اول سردم سر کچک ایدی
 کچن اندی سعادت ایلد
 کلوب قومش ایدی قرب سبلہ
 قرار ایدر ایدی هر گاہ آنک
 دی اولشدی نور حقہ روز
 نرن اول سردم سر کچک ایدی

حکم اللہ
 رضی اللہ عنہ

عربيا چنده هند اولندي نا
 رسول حق ايدي قطع نمازل
 او نور رحمت اولن هند وسند
 او كجه اول مبرج رسالت
 سخن قالمقوب اول مبرجان
 او قومك آبي روقى هند بچو
 و صوايد رصودن اولجسه
 آلب دست تيرفيله اوصوي
 اودارا وكند اول حمتك
 اودمانده چوسر و منهار
 كورين كوييا هر شاخي نك
 صنایدك اول درخت منتهى قد
 طور بچون سرو طر الجاني

سوزدي حضرت حبي لانا
 اولوز بكون مقام هنده باز
 كلوب مهمان اولور يعنى هند
 او منر لده بيدرخوش استرا
 گرمله ابد استيجون دلراب
 كورر اول محيط حكمته صو
 ايدي برينه عرض سربهان
 گرمله يعنى اول ماء و صوي
 دو كمر بر كوشه يه اولاب نا
 بيت بر خوش درخت سد سكر
 اچق دستي ايدي هل دعانك
 يشل دستار له آل محمد
 بيزدي سله باد خنرايني

نماری

نماری كوييا جنت بر ايدي
 يشل طويلى به بگه زدي نظره
 قومشدي بچا حصلت انده باز
 كيسه بر خسته كرانك برندن
 وجودي دافع سم هم ايدي
 اولبدي خلقه حاجتگاه اولور
 كليدي اول درخت اهل حقا
 از لكر اول درخت خوش لقا
 صوكييا اول درخت پاكه هر
 چور روح الله اول مشهور
 دوش و بوجم اچوق بين چو
 مكر بر بخدمه دلراب حقا
 كورر لكر اول درخت ميوه در

خزانك باد قهرندن بر ايدي
 بو عيدي ميوه سطله سكر
 اولور ايدي دوا هر زده باز
 خلاص اولر ايدي درو سوزن
 دوا بيماره ريشه مرهم ايدي
 كلور دي جمله عالم اكه هر
 مرادي باغي بولور دي طراوت
 ارر دي گلشن باغ رجا به
 اقر دي هر طرفدن خلق عالم
 ويرزوي ريشه مرهم خندان
 هله لي بدار ايدي بدي ميوه
 ايدي اول سرو ي باد اسار ياد
 دو كلوب نار مارا اولقن نماز

اشتد يار همان که شاه کون
 بوقت باغ نیک وز در خیزی
 دمش را وی که ارتق اول
 بر لبه اول درخت میوه برو
 و بی هر یکی بر پی نیه انک
 بو حال و زره بچسب نیچه عوا
 کو چلتس بر غینک هر کی صو
 د و ن بر نی و بوزلتس طلسی
 اشتد یار علی من تضایه
 قوش بوفانی ملک باغ و را
 اول غم سینه اجابه مدغم
 کوزر لرینه بر صبح ولایتی
 دو کلبن جمله اورا بی بی

سر بر ملک عدلی ایلش زین
 بهار عدنه د و ندرمش توری
 بر پی کوزم دی کسه میشدن
 بر پی و لب میشدن وزم دی
 د و انجستی ایدی هر اهل دانک
 کوزر لر بر سحر اول سروند
 کلی پی نیه انک خار طوش
 دیکن اولش سر سر جمله چینی
 ویرب فرمان تقدیره رضا
 کلستان بقا اتمش طور غن
 شهیدا اتمش عدو اول شاهی
 بیش دست فلک ان صریب سخی
 اول عشاق سخی کپی پی ه

مای

قباي سبز دن عريان اولش
 سرشک عین عاشق کبی اول
 مکر اول میوه باغ رسالت
 جهانک جانی نوری هر دو
 مقای و ارین هر جان انجند
 او نور عین عالم عین اخبار
 همان اولد و حه هر شاخ
 الهی باغ امیدم آچق طوت
 کل خوشبوی وصلت فرنیسه
 نهال باغ شوق بار و ز قیل
 قوریدن باد قهرک اول نهال

دل عاشق کبی ویران اولش
 آرد بی اول شجوه دن دیدن
 تر و سر و بستان کرامت
 شهید کربلا اعنی حسینک
 الف قدن قوم مشرقان انجند
 شهیدا اولش دیو یا ایلدی
 قور یوب کندی دید یار
 وصالک میوه سن بله جاوت
 بی ار کما ران حرمینیه
 نیر لطفکله دایره تازه تر قیل
 درون عشق دن اتمایه خا

اول ملک لریده توفیق و مالک مالک معارف تحقیق
 اعنی بابا بکر عبد الله الصدیق حضرت بزرگوار سعادتمند قدس
 الهی

كوردي روي باي خن با لري موافق تو فوق بازي ولي
 شرفا سلاطه مشرفا ولد قاري بيا بنده همه
 صداقت تختك اول شرفا
 امان اول و صديق باي
 امام مقتدا و شيخ تحقيق
 فخر اولدي خلاه فت تخته
 اول عالم يدعديله اباد
 كسوف قهر ليه هر زنديق با
 سمايه اركرپ رايات ديني
 كمال عليله عالمدي دايت
 دم عهدنده شيخ اعظم ايد
 كرامتيله هولندي ولاد
 دمشق انصار دن بر صاحب الجود

اولونلر كوركلوب بودين طاه
 دنجي اولما مشدي فتح اسلا
 يوعندي دين تين نندن نشا
 اود ملر ديد يار صديقي اكبر
 مكر سيب درون نندن كبريت
 ايدرا اول شب شرع خوي چون
 كه سن نور بيا من اسماني
 نجوم سا اوليا اول نور سوز
 كين رهپ كعبه بك درينه سن
 سن كو كبا اول هر كنج خانه
 كلوب سن بير بس مهر جهان
 ايد چون قباب عالم ارا
 اوبيا بونيا ولد وشي چون ايد

شرفله داخي اولما مشدي
 ميسر اولما مشدي كبر اصلا
 دنجي وار ما مشيدي اول
 اولبا لطف دباي بر مظهر
 اكا فتح اولور لحن نقطه
 سعادتله اولور جوش دوش
 اسر بيت الحرام او سنيه ابي
 ايدر كعبه كي هر داري سن نور
 بولنر ما حصل نور اولدي سن
 دونرا اول شهر كويا اسمانه
 ينه اول جمله انوار اولونك
 شرفله منزل صديقي ماوا
 دديلر بودر راضعاف احلا

بورد و شد که هیچ بگریز
 او که تعبیر و نور تعبیر
 بو حال و زره کجوب و بچند
 دوشتر کون سفر غمینه
 سوزن قالقون اول نور حقیقی
 سواد شامه طوغر لدر طریقی
 سوزن سخی و صفایله من اجل
 اولور بر دین خوش بنیانه و اصل
 متانت ایله بگریزی حصاره
 باش اگر دی طغوز چرخه قانی
 فلک کیمی عظیم ایدی جانی
 بجیرا در لرا ایدی راهینه
 او دیرک شهرتیه صلحینه
 عمر دن المیدین جینی بصره
 صدای فضیله اولمش ایدی ده
 پری و ش بگری ایدی بیخایله
 ریاضت ایله دوشندی هلاله
 او کون با که علومک فتح بانی
 او قیتمش ایدی هر منزل کانی
 کور بچک حضرت صدیق اوله
 کور ب اول حضرتک نور جان
 کور ب بگری ایدی بیخایله
 کور ب اول حضرتک نور جان
 کلچک بی غراز و اکرام

آرا برده اچیلوب بچه آسور
 او مینا اول بیر دن حسن جویا
 صور صدیق اکا تعبیر جویا
 صور زرد بینه راهیده کجا
 نه جوهر زردی بواصل پاک
 بیان ایده اودما اصلینی صدیق
 دوشکده کور دک ک نور سعاد
 کنش کیمی چنک طوغه اول نور
 کجین صورته بوله اول نور
 نبوت خاتمیه اوله خاتم
 او ختم نبویه یار اول
 اول ارادن کجیک بجه علوم
 چنک صدق له شاه رسالت
 ددی صدیق اودم ای نور جان
 ایدر رو بادن اول جری جری
 صور صدیق اکا تعبیر جویا
 وجودی جوهر نیک اصل و کجا
 نه جرات قطره بی آب و خاک
 ددی راهب کاکا اکلکه تحقیق
 ایدر کون کیمی بی ماهه دلالت
 قلوب بت پرستان اوله کسوت
 کسنه ورمیه اصنام صورت
 اینی بر ما غله کوشتره عالم
 سن اولور سن ددی اچر فصل
 ظهور ایدر ا و نور رحمت عالم
 ایدر صدیق دین حقه جویا
 سور کده یوقدر هیچ کدین

بود عوي به ولي چون صبح
 آجوب اولدم بي دنج مقار
 گنش و ش نور دك مر و ايد
 ددي هم تمدمي لهب بي
 بولوب صديق اولدمه لوليا
 الهي اول لولنجور كه انده صدي
 دروني بر اولب نور صفاد
 آيس مر محي صاد قير كدن
 كيرن ياند فده قير بي
صديق مصطفي اول صديق نايك مهنمان حقيقت
 ظهور ايد كرامت علي بي و خوارق عاده
 يينل خون حكمت دن نوال
 بچه سياره چون ماه شب آكا

نوله واريسه بر هان موفق
 بو وجهيله ايدر نيش لالا
 كوزي آج كه اول نور مرددي
 بو خويي صور دكله حويبي
 سپهر دينه اولدي مهر خشان
 بولوب يمانله انوار توفيق
 شرف بولدي جناب مصطفي
 سكا مشتاق اولن عاشق كد
 آنك ايمان اولسون يار غاري
 ديشلر بويله بر شيش نيقاله
 ايدر لر منبرل صديق ماولي

كلوب

كلوب يعني بچه مرد سخندان
 دوشا نوب خوش بساط انسا
 دليكه دلگري اولوب اينسه
 گر ملى كوستر با نلار مچون
 كتورب عذر كه لطفن يرينيه
 ولي چون قوت آرباب صيت
 دمشلر اولطعام خوشگون
 بو حالي قصه ايدن اهل اخبار
 طوب مرويني رب خاص وعاء
 آلوب نام خدا تي الدن اول
 دهان اچوب صدف و منجمه
 نه مهنان جمله اولاد كرامت
 آنك بوري صوفي اولخونه اول

اولور لر حضرت صديق مهنمان
 چكدي ايلر له لطفى سماجي
 طيور دي قند لطفى شريسته
 ايدر شهد سرا با نيله فونقان
 بولينا ندن كور دي و گل نيه
 او خون پرتقا آريدي غائب
 طيور مرددي صبي نيش خوري
 دمش اولدمه اول صديق اخبار
 صور دست كرامت اولطعام
 سعادت ايله اولخونه صور
 اور زلر اولطعام در دندا
 قوسيلوب دوقله بر كطعام
 قريشوز مابره احسان سبحان

يدھمتلہ اول خون بہشتہ
 نہ لطف الہی بلکہ چون بحر
 نتہ کہ فرض نان مہر خشان
 در یلوب جملہ دنیا بیسہ فرما
 نولہ اکسلسہ اول پاک نعت
 الہی اولدیمچون کاندہ اولان
 جمالک خونہ طوبید قدہ کہ
 وصالک خونہ اردکد خیا
 ضیافت تدیکلہ اصفیا کے
 صدیق امت و صدیق صاحب رسالت جعفر لہ نیک
 برائے جلتندہ نکی کریمہ عزیز لہی و انرا لکن ایچ نغیر
 بنات ملک صفا لہی و صیت بیورد فلری نیانندہ در
 غایت مرتبہ امر عربی و وحیہ قریب کہ

اولن

اولن سیر معنی دن خبر د آ
 دمشار حضرت صدیق امت
 نصیحت لرا یدب حاصلہ عا
 چنکم ایخہ ارب زما سح
 بقا بلبل لہ بدن ایشدب راز
 فالور صولکہ بدن دیدی
 وارب صدیقہ صدیقہ
 ددی کہ فر کوشای نور مطلق
 برادن حقیچون بونہ قباہی
 کمال لطفلہ اول ذات کامل
 چنکم وضع ایدہ با امر سبحا
 روایت الین بوا امری تحقیق
 چن وضع ندی حمل اول بطول
 بووجہ ایلمش کشف السر
 ایڈرا اولد قدہ در خلدہ
 دمش لطفیلہ اصحاب کرامہ
 اجل معراضی قطع یدہ زبانی
 جان کلار نجان ایدہ بروا
 ایکی اوغلان و اوچ دخی فراد
 یوزا ورب دیدی ولدم خیرتہ
 بنہم ناملہ اسماد رنجی
 اوچن کدرن قل فتح با
 ددی کہ ہمسرد ز شمدی جا
 ددی کہ فر طوغر فرندہ اولان
 دمش رحلت ایدیک خلدہ
 کوش و ش بر فر اوغلان ولد

میان یار له اعداده تحقیق
 او کون حقیقون ای لطفی است
 در و نه مظهر اسرارک ایله
 بیجا کاه ایدب کندی و زید
 کوزیمه کشف اسرار نهانات
 حضرت صدیق صاحب تحقیقک سعادته جلالتدن
 صکره طبع ایدن کرامتین عترت بیائنده در
 اولندر سوز فقله سخن ساز
 سعادتله اوصاحب کج اخلاص
 کزین جمله اصحاب توفیق
 او شهر بار سعادت اشیا نه
 قویب ملک فاده رخت و خجی
 در یلوب برین اصحاب عناک

بلیونب حاجی کچک اولدی حید
 که صد بیفوله اندک کشف
 بر و نه منظر انوارک ایله
 حجاب غفلتی فالدر کوزمد
 دلده معرفت نورن عیان
 ایدر بور سمه سوز فحینه غما
 جناب حقدده بولن قرین حال
 جناب حضرت بوبکر صدیق
 بر اجد قدده کلستان چانه
 آنک شهر بقا اولدود خجی
 قلور لرا اول کل ایچون سینه لرا

چون

چون آندی جان توبی ناوی
 در دیلر عمله دو کب دیده دن
 عجب بولبل باغ جنان
 در دیلر بر برینه بعض احباب
 یویب جسمن ایدب دیده دن
 در دی بعضی شریفه و قویب
 ایدر لکن بو وجهه ری و
 ولی سوز سولین جان ایدی
 بولشد و رب طلیکله عندی
 مکر اول بلبل باغ فتوت
 چچنم کوز بومباغ و قرا دن
 او دملر کرم طغیدب بار و بکا
 بومر و ده جسم جانر الیک

جها فی طوتدی اجانک فعا
 نر برده ایدله بو کجی نهان
 نر سیده وله لایق اشیا نر
 عبوی طوی آب وسینه بر با
 ایدر کفرین قریب شهیدان
 بوی دن ایدله و ارب بقعه
 ظهور ایدر همان بر صوت
 کوز نما ایدی کوزم نینه کجا
 حیدیه ضم ایدک دیدی حیی
 بو وجهه امس اصحابه وصیت
 کچم جمله فیود ما سوادن
 طوت طغری جنان اقلینه لرا
 حبیب حضرت رحمانه الیک

اكره انما ايسه حصن تدن
 عطا ايدر سه جاي فرزند
 سورب خاكي يوزم خاك دره
 كورك جانله امر بن سینه
 اكر اولما زسه بو خاك لاجنا
 سرم چو كان ردي ايدنه عطان
 كورب آه وفر با ديله عمل
 نرسیده ولسه ايدك چسني
 بوسوزا و سینه اول سلطان
 كورب احمده ويرب سلام
 كوردي كوزيشيله جمل خا
 اوده فتح اولدي بر صوت
 قوديلر موضه يه قسوما
 چنكم اول صدي مچر انار
 دديكم ضماد بگورد و سینه
 جوار موضه ايديلر سيني
 چقارب كوكله اول ما هك سيني
 بوسردن اندي اصحابي چنكار
 نوله آخردم اولور ايه جاري
 جوار موضه ايديلر سيني
 خدایا اول صدي پاك حقي
 علور تيمچون انبیا نك
 روا نرفچو ارمصطفا قبل
 دعایي لطفله يارب رواقل

كوزي

كوزي رحمتك بايندن ايرمه
 جديك قوشوليعندين ايرمه
 ارغ ايله بي يارب يا ورتن
 اوشاهه اكري باقن شاي كوز
 صاحب صلاحيت نالت و نايي اصحاب خلافت عدل
 اصحاب و امكان دوقى الا لبا عني عمر بن الخطاب رضي الله عنده
 حضرت ندين صا دما و لا من كرامات سنينه بيا ننده
 عدالت عينك صافي رلام
 هدايت مصرتك شيرين مقام
 مديح شرف نا هيد عرت
 دليل حق سراج اهل جنت
 كال عدل ايجده مثلي نايا
 جناب حضرت فاروق اصحاب
 دليل عدل ايدى عينيله نا
 هميشه نطق حق ايدى كلام
 شرفله اولش ايدى طل نيزن
 بچردي سايره سندن جدي شيطان
 النده دره نعبان هيئت
 جهان صليق ايدى صيبت
 اولبدي كويياد سنده دره
 جمال شاهد عدلينه طره
 ياخود سنده اول شاه جهان
 اولبدي سب عدله نازبايه

یا بر جو کا بندی چون کوی هر
 اود و رنجی چنگ اولدی اول
 او شاهنشاه دهرک عدل و
 زمینه ماء لطفی ولدی ما یه
 زمانده نوای دین تار نه
 شرف بولب بود بی است پیوند
 چکیک لشکر اولب کون کوی با
 دما اولور عسکر الحجه شمارین
 زمانده او شاهنشاه اعلا
 عدالت کلری عهدنده کلدی
 مکر اول ماه رو بعضی دیان
 عد و ایدی و بی اصحاب دینه
 دوی کونر قانوب لشکرده بر

سرا عدایچی ایدر ایدی غلطان
 سعادتله خلافت تختیه شاه
 دهان عالمه و میشدی داد
 لواء عدلی ایشدی سمایه
 چقوب طولدی عراقیله بجار
 پرا و میشدی صفاهان و قند
 عدونک صینی ایدر ایدی با
 کسرا ایدی صالوب اعدا دما
 تمام اندی لواء دینی اعلا
 هدایت بلبل فریاده کلدی
 صالحی عسکر چون سار
 ارا غیدی بولجا هل یقینه
 چوبصد بیلر عد و سرحد تبار

مکر

مکر بر نهی وار ایدی رس و ار
 دم مرد ملک اولمشدی شتر
 کمال هینت و هیننده اولما
 چن ایشدی بیلر اول صوبه اصحا
 صوکی ایدی بیلر هر سویر عسکر
 عبوره بولدی بیلر چون وسیله
 که لشکرده بولدی بر جوانی
 کز چون جویر اول کس عین کز
 آلور صوا اول قیبی اشک پاشی
 اگر چه دودکدی باشن چون سار
 کور رار من اکا کشی دین
 چینی ردرده دریا عمراه
 صویر وار ب بو عمر ناز نینم

اوزی دریا بن و جین قار
 هر اسان صالمش ایدی کوه
 طولامش دهری بر زد دزدی
 تمام عمله طولدی کور لری
 بولار تا که سودن بچکه
 بو وجهه اندیلر ند بی حله
 صالر لر حست و جویر جویر
 اقوب جوش اولور غلطان
 کورینور چون جاب اول صو
 اکا بولمندی لشکرده حاره
 کوزی باشن ایدر بحی حرا
 اکرا اولر نه لطفک باکله
 ارس و نس عالی کور ایدم

وکر باد کمر فلز سه یاری
 دوشوب بیکاره بو و خیمه اله
 اود مرزال بلورب آشکاره
 مکر اولد مریدی وقت رستا
 نشانک شدی بردک زمانی
 صوق ناینرا یدن آخرا و مرده
 سبنا و بنا و صویر زمانی
 روایتدیر که عزت ایلله اولدی
 ادا ایدن جو اصحابیله طهری
 ددی لبتیک پی نقره ناکاه
 سعادت ایلله چون مهر منور
 چنکم کلدی کفاروق دینه
 دوشوب و لجمعه خورشید جان

ددی

ددی نله ره اولد خضر پی
 ددی که نیجه اندیکرا و جانی
 حجاب سا صا لوب دیا یارباش
 نیچون ترا تمیوب دلده اینی
 اکله یوب جلده قهر سبحان
 بیان ایدن کچن حالی مفصل
 بلندی که بلوب اولدی عجله
 خدا یا اولدی چون کانه اول
 اینی خورس دی عرفا لمدن
 بکا احسا نجله لطف حاصلت
 آلوب سیل خطا بو خاک سخی
 بی ای خلق ایدن جمله جهانی
صاحب نانی صاحب کتانی اولدین فاروق هاشمی

ایدن حسین ادا لطیفه لغیبی
 در کلکن آره کزده مرد جانے
 نیچون لد و کز انک کوزی باش
 ور یله صویر عمر نازینی
 نه جانسز لقد را تمک ای بیجا
 آکر اول ماجرا نی هنی محصل
 جوا بیس اولبتیک ما لیه
 ایریا ندی و بی در مانه در ما
 تنبخی میدن و عینینی مدن
 نتم کرد ایب محسدن خلاصت
 ایتما سون بقاده عین جیشی
 او یار نانی بی قول یار نانی

العرو وخصر بنين اب نيله نامه هما ابو نلري واصد
 اولد قده دل صوفي ن صفا كني ب جوش و خروش
 ايلن اشك عاشقنا نكي طاشد عني و مقيا بند
 بي قيا ساشد عني بي ساشد عني
 ايجلر نيل حكمدن زلاله دوش بو وجهه بوشيرين مفا
 نجن اولد قده فاروق معظم سعاده خلا قسكه مكرم
 ديار مصر ويزرا بن عاصه امير اعظم يدب عام و صفا
 اوليله اب نيل اولما دي اولن سرتك عيني عالم اولدي
 چواشك عيني عاشق شمشك دروغي خلق مصرتك اولدي
 كلستان اولدي شبنم لاله تر بنفسه چكدي اردري سر
 كوزين لچما دي س كس كلدي ساچن طاعتدي كلشده سئل
 كورندي عالمه اناري خطك جهاني يا قدي علمه ناري
 مكر اولسيدي فرقدن علمه بو اولندي قدي خلقه عاد

بولور

بولور لردي را يوب بن فرا و علا
 بو وجهيله او قيري ايليوب ال
 ايدب عطر صفا بخشيله بو بن
 كيوز لر ايدري زرين قبائي
 طرا يوب اكي سو كسولويچ
 بو كوز زينيله هر طرفدن
 آتر لر ايدري اول لولوي آبه
 اكر بو وجهيله اولور ايد نيل
 بولور ايدري اول قرله او جرق
 اوليله برقر انلما سه آبه
 ايدر لر ميس چون بوسري علمه
 اگوب تخميني ظميله فسادك
 معاذ الله كمن ديدري اولنا
 وي سينه ويرب مال فرا و
 اولور ايدري مصر هي جمال
 يا ز لر ايدري زرحيله رو بن
 من بن ايليوب انجمه آتية
 ايدب كلكون مرغ كلولري
 اولوب اول در نايا بي صدقند
 وجودي جوهرين ويرمخابه
 ايدر دي اول اي سرب اول
 طور دي اولسه اول اي فرق
 وير دي عالمي فرق خرابه
 در كلدر ديدري بو علمه سئل
 صچار قاني بن نامر دك
 كا وله اولده خوناب نسا

زما نیله کلیم رب عزت
 دعا ایله او قوم نیل پاکی
 صوا قایوب دعا نیله نینک
 صوار لر دی کرچه شک ترن
 ایذب هر من غرارک مرغی زاری
 کوزب بو حاجی ال فریاد ایذر
 بر نما یوب دل لر خطی بینه
 قبول ایذب بی خلقک چاکن
 دعا یوزی صوبینه اول سحر
 نیر رحمت اولیا ول مایه مایه
 نبی دن صکره بو عزت مقرر
 خدا یا اول کونچون کمال و لطف
 صحاب خط کلک ابداری

بکا

بکاسن لطفیکله رحمت ایله
 اکرا ندرکسه نیل امیر رام
 اکر وزد کسه نیله سن بسیلی
 اکر نیل ابن اندکسه شکرین
 حضرت فاروق کرام علی قدر لیه امتثالاه مدینه منوره
 واقع اولان سن سوز انک دی و سبانه و قرین علی
 آسمان فلک بیوسته و سیمان تایش و خاخری سماک و سکا
 بست اولنکر فی الحاک منطقی اولدغی بیا ننده حس
 آچندر سوزله سوز اهلنه رز
 زما نیله او شهر شهر دهر
 ملاذ و ملجا اولن اهل دینه
 دل عاشق کی اولب بر آتش
 علولر ایر شوب سنک سماکله
 او شاهک عزتینه حرمت ایله
 آنک یوزی صوبی قل باکدر
 میسر ایله باکله سلسبیلی
 وجودم خاکن ایله رحمت امین
 بو وجهه ایلیش بو قوله آغاز
 هدا اربانه هر بابله فخر
 مقام مصطفی اعنی مدینه
 یئار افراطله اول شهر نکش
 یئتشدی تاب آتش صحرناکله

طُوبُ فَرَادُ وَالدَّ سَمَائِي
 يَتَمَّ يُونُبَا وَنَارِي كَفَهَ قَدْرُ
 كَلُوبُ فَا رُوقَه اَجْرُ جَمَلَه اَصْحَا
 يَا نُوبُ يَا قَدِيدِلَرَا تَشُّ عِنْدَه
 رَجَائِي صَادِقَا تَدِيلِكِه بَا تَا
 اِرْبُوبُ صَدِّت رَجَا سَمْعُ قَبُولَه
 وَارْبَا وَا لَانْشَه شَوْقِيلَه تَارُوقِي
 اَوْ دَمَ اِحْسَانِ اَبْدِي بَا وَا لَبْرُوقِي
 دَدِي بَا اِذْنِ بَا كِ اَمْرِي كُنْ
 رَوَا تَدِيرَه اَن اَوْلَا نَارِي بَا تَا
 دَمِشَلَرَا تَشُّ شَوْقِيلَه سُونِيدِي
 اَلْهِي كَر سُونِيدِي اَيْسَه اَوْلَا وَا
 دَرُونَرَا تَشُّ عَشْقُكَلَه بَا اَنْدَر

بچن

بچن خَلْقِ اَوْلَدِن سُوْرَانِ وِعَطْشَانِ
 فَا رُوقِ اَصْحَابِ اَعْنِي عَمْرِي خَطَابِ حَضْرِي لِي سِي كَرِي
 مَدِينَه مَطَهْرَه دَه فِي اَقْوَاقِ اَلْاَسْتِ لَمْلَمَه اَعْظَمَه
 اَطْمَانِ اَبْدِي كَر اَمْتِ مَوْجِ اَلْحَمْتِ اَبَا نَنْدَه
 اَيْدِ نَلَر حَادِ نَاتِ عَالِي بَا اِدْ
 زَمَانْ نَدَه اَمِي اَلْمُوْمِنِيْنِ كَرِي
 مَدِينَه شَهْرِي چُونِ بَادِ صَحْبِي
 يَرَا وَا لَمَادِي طُوْرِي بِي خَطَه سَا
 دُوْشَبِ صَحْبِي چُونِ بَادِ سِي كَرِي
 يَقُوْبُ غَضَه دَلِ جَمَلَه اُنَا بِي
 دَرِ بِلُوْبِي بِي رَه اَهْلِ مَدِينَه
 قُوْدِي لَر خَا كِ يَاتِي بِي بِي سَرِي
 اَوْ دَمَ اَوْلَدِ مَقْدِي جَمْعِ اَبَا

بچن اَشْبَابِ اِحْسَانُكَلَه زَبَانِ
 مَدِينَه مَطَهْرَه دَه فِي اَقْوَاقِ اَلْاَسْتِ لَمْلَمَه اَعْظَمَه
 اَطْمَانِ اَبْدِي كَر اَمْتِ مَوْجِ اَلْحَمْتِ اَبَا نَنْدَه
 اَيْدِ نَلَر حَادِ نَاتِ عَالِي بَا اِدْ
 زَمَانْ نَدَه اَمِي اَلْمُوْمِنِيْنِ كَرِي
 مَدِينَه شَهْرِي چُونِ بَادِ صَحْبِي
 يَرَا وَا لَمَادِي طُوْرِي بِي خَطَه سَا
 دُوْشَبِ صَحْبِي چُونِ بَادِ سِي كَرِي
 يَقُوْبُ غَضَه دَلِ جَمَلَه اُنَا بِي
 دَرِ بِلُوْبِي بِي رَه اَهْلِ مَدِينَه
 قُوْدِي لَر خَا كِ يَاتِي بِي بِي سَرِي
 اَوْ دَمَ اَوْلَدِ مَقْدِي جَمْعِ اَبَا

اَلوْبِ بِرِزْرَهٗ نَعْبَانِ سِيْمَا
 دَرِي يَا اَرْضِ اَوْسْتَكَلَهٗ مَسَا
 قَلَانِ حَكْمِنْدَهٗ كَا فِي كَا فَوَسْ
 يِي نَدَن نَعْل اِيْدَن لَرَا وُلِي سِي كِي
 اَلِهِي خَالِقِ بِنِيَادِ هَسْتِي
 بُو خَاكِ جَسْمَهٗ مَا وَا فِي جَا قَل
 اَرَلَدِ قَدَهٗ مِثَالِ بِنَبَهٗ بُو يِي
حَضِرِ تَا مِيرِ الْمُؤْمِنِيْنَ اَعْنِي فَا رُو قِ دِيْنِ اِيْلَهٗ سَا مِيرِ
نَا بِنَبِنْدَهٗ اَوْلَا حَقِ اِيْلَهٗ عَادِيَهٗ فَنَا تِيَهٗ جَلِيَهٗ بِنَا نَبِنْدَهٗ هَم
 اَوْلَن رَاهِ سَخْنِ مَر دُ كَرِي يِي
 مَكْرِي بُو نِ كَمَا اَلِهِي تِيْلَهٗ
 يِرَاعِ وِيَا تِ وَا تِ وُطُو نِهٖ قَادِرِ
 سَرِ اِيْدَبِ سَا رِيْدَهٗ دَلُو دِ لِي يِي

اور

اَوْرُبِ يِي قَوْمِ طَاغِي قَلْبِنْدَهٗ اُوْدِ
 دُو فِي كُوْنَهٗ قَا تُوْبِ عَسْكَرَهٗ يِي
 كَلُوْبِ جُوْنِ كُوَهٗ اَوْلِ جِنْدِ مَطَهٗ
 مَكْرِ اَنَلَا رِي طُو يِي قَوْمِ بَا يِي
 بُو اِيْدِي طَنْدَرِي كَمَا وُلِي يِي سَا مِ
 كَرِي جِي كِ بِرِ دَهٗ شَبَا وُلِ شِكْرِ دُو
 مَكْرِ كُو جَمْعَهٗ وُقِي اِيْدِي وُلَا
 شَرَفَلَهٗ شَيْخِ عَالَمِ يِي مَعْنِي
 اِيْدَبِ مَر قَوْلِكِ مَر كِي يِي جَانِ
 كُنْشِ كِي يِي جِي قُوْبِ سُو يِي سَمَا
 كُوْرِنِ مَوْرِي قَرَا لُو لِي جِهٖ يِرَهٗ
 اُوْدَمَهٗ كَا هٗ وُلْبِ اَهْلِ جِيْلِدِ
 جَبَلِ اَرْدِنْدَهٗ يِعْنِي كَمَا عَادَا

صَا لَرَا وُلِ شِكْرِي اَوْلِ سَمْتِهٖ جُو
 بَصْرِ لِرِ جُوْنِ عَدُو سَرِحْدَهٗ نَرِيَا
 قُو سَرَا قَهٗ وُرْبِ بَر طَاغِي يِي
 كَلُوْبِ بِرِ دَهٗ اِيْدِي عَسْكَرِ دِي طَاغِي
 بَصُوْبِ اَوْلِ جِنْدِي وُلَا لِرِ جُوْنِ
 اِيْدَا لِرِ عَسْكَرِ اَسْلَا مِي شِي جُوْنِ
 مَدِي تِهٖ لِرِ جُوْنِ اَوْلِ شَاهِ سَخْنِدَانِ
 خَلِيْلِ مُصْطَفِي قَا رُو قِ يِعْنِي
 قُوْمِ شُدِي يَا يَهٗ مَبْرَهٗ يِي
 مَلِكِ وُشِ اَغْرِ اَجْنِدِي نَبَا
 كُوْرِنْدَن اَوْلِ مَهْكَ كُوْرُو يِي
 دَرِي يَا سَا رِيْدَهٗ صَاقِنِ جِيْلِدِ
 صَقِنِ فَرَسْلَهٗ اِيْدَا لِرِ فَا دَا

ايشيدن اشكارا ونهائي
 اوليا كاه امير چند اسله
 اودم اول چند حق اچو بصر
 اوربا اول دشمنه تيلنه شمشير
 اولوب احكام به بو فرصت ميسر
 دنوب دلرده بو سر كرامت
 بلندي الله فاروق كالي
 الهي اول علي الشان حقي
 اچي طوفان عيشقه سنج
 دله هم دم صفاي تانه اركر
 بني اول شاهه عاشق ات تو
 يار تاي حبيب حضرت و محبوب صاحب برده بر باله اعني
 فاروق دين و ملت حضرت تيره و قد ملك بهم و قاصد
 ايشيدن دري امير چنده آني
 ايدرا اول لشكره بو سوي اعلا
 كوز اچدر ما بونل عدائي بصي
 ايدر لر بشارتي جمع شبي
 كليك بر لايه جمله عسكرك
 مهر و ش بو لدي ال كون اچي شهر
 جناب حقه يعني قز بلبل
 علوهت مردان حقي
 او نيدر شوقله شمع جناز
 لسان عبيدن آواز اركر
 يقينم لطفله آرتي ارقدن
 سوم

شوقه كلد كده كرامت عليه السلام
 شوقا يمانله مشرف اولوب صدق جان الله مسلمان اولدي
 مكر بر روز خوش رومك بنا
 او يار تاي حبرا لانا مه
 اولور قاصده قطع يدنار
 كيرت سير ايلوب شهرله هم
 ددير شهدي اول سلطان
 مكر اول برده اول سلطان عا
 بليجك قاصدا اول هم عياني
 وارب قاصدا و سلطان اقبه
 كوز اول پادشاه دين و دينا
 يا نور كسلي خوش خويبر وار
 ددي طن ايدر ايدم بوي هم
 سير سلطنده يعنى شاهي
 نيزار رسال ايدوب قاصدله
 مقام حضرت فاروق وصل
 صور بسياره دن اول اوه
 فلان برده مور ايسنه
 وارب كنج كسرد ي كسرد
 اودم اول سمنه طغرل رعنا
 نظر قلد قده عالي حضرت نه
 كنده و يني كون كيني نه
 عرقدن كلري هم ابر وار مش
 اوله بر شاه عالي و حشدا

بونك هب صاحبنا وكر
 بوجهدني كس وفي قدر وفي باز
 جهانك شهري طيما بونباني
 اتي بولدمه لاين ديدي جان
 قليج سويله اتين جاننه كار
 ددي قصدا يليوب فرصت دي
 چكوب اول حصص شمشير با
 اودم يردن چقوب سرتير ونا
 دمي زهريله بر ماره بكر
 دنيك هيري بر چيخ نين
 سري بكر دي بس كرز كرانه
 دما دم ايدي كوي اعداسي
 كوي چك فاصد اول شير با

قليجي فور سيندن فان فور
 نه لا يقدر كره اوله شهله باز
 قوديل ايسه بوني و يورنجي
 دوكان تينغ خونبا شمله فان
 يا توب تاختر دك ولما بيد
 فجر من فرصتا اولكم ادمي در
 يور يدي و سنه چون شمشير
 متالي هيتت و هينده بايا
 دو چيني مردم خوانخواره بكر
 صانس طر نعي چكال اخا نرين
 ايقلا ري ستون جان سنا نه
 بصر دي لغو ر عدي صدي
 او چندي شير و ن بكر ديه

اگرچه

اگرچه اول شهله وليستي
 هاندم قصدا يدي اوله شهله
 هان اوله يديب فاروقه نيا
 كيدب بعض و نفاق و تسك و
 خدا يا اول كرامت حرمينه
 كليچك او ستمه شير مينيه
 سرحم ايليوب جان سقيمه
 الهي ايليوب لطفكله ياري
 قيو سيندن بي رقيه له سره
 بي يارني بودار عناده
 قصور قلبمه صال شوقيني
 او قومني حيا و ون بي ديني
 سبب قل قهرجي بلاره يار

وليكن اولدي بونا زاري كا
 دوش خورفدن انك الد شمشير
 ددي ددات قمدن كيدي هر
 ددي كافرا يدم اولدمه مسلمان
 او برهان ولايت حرمينه
 بكا قل رحمك شيرين عطيه
 هدايت و رصراط مستقيمه
 بي اول پادشاهك يله يار
 كوزيمه خاك با نيله سره
 مقارن ايله اهل عباده
 چل غم را فضي دن يقه يعني
 ايدر لزي سبب اول حصص كين
 كرا اول شاهه يدر لزي سبب

فخر دي ديو کورسه طبل حسين
 بو ديوا و لورچن اکسيدک ار
 فخر اکلسه اول عيسى دوران
 بوخر کيبي و لور ديديله نالا
 فخر اکسک اکا عيذيله نامن
 کسر اعاض عين ايدي سلان
 بجز شيطان کي عين عمه دن
 نته کور اهل شرحين البشر دن
 فلوي بونلرک نور و فرور
 نظر بوقوم بل عين صبر در
صاحب نظر اظهرين و مالک دهرين از مرمين شاهند
بر مرمعي شهيدان و جامع کلام شريفين دانس اعني
عقبا بن عقال حضرت بنده صاحب دهر اولاد شريفة اکرامتيا بنده
 اولن اول جامع جمع معاني
 هدي مجموعه سينک نکه آ
 ملک سیرنده و صورنده ادر
 کمال جملده مقبول عالم
 امام مقتديا عني له عثمان
 حبيب مصطفی محبوب رحمان
 خلافت تختي اندکده زينت
 صفای خلقی و ردي خلقه را
 در حکمت صبح ايدي سوزنده
 حيا کلگونر ايدي کل يوزنده

اولور

اولور دي دهرنا اول زنده آل
 کجوبا و صاف حسنی نرفلکلا
 ايدي با زاد عهدن لطيف خلقی
 کرم له بجه دائمه صفایي
 اگر چه بوق کرامتینه عايت
 مکر بر روز بر مسرديکا
 اولک و اصل صفای صحبتينه
 جناب حصص بنده ايديک يني
 خدا دن ايموب خوفيله سر
 ددي اول کس ايدارم هر کون
 ايدي مري وارکن خوف زباني
 ددي لطيفله که بينه عثمان
 بکون لور کوره جانک اوده
 حيا سندن کل جنت کي آل
 اونا لور دي فرسته اول ملکه
 قول امتشدي جهاني حسن خلقي
 کرامتيا لاله مشهور ايدي دا
 ولي بر شتمه در بونخوش رفا
 وار و اول حصصت حبت کانه
 اريچک يعني عثمان حصص تينه
 بقوب لطيفله که حضرت يني
 زنا اتمک ددي سیر و وسر
 وليکن اتمدم بز بوکايي
 زنا ايله کشي جانر زباني
 کلورکن کوزر ناسن اتمک الا
 زنادر چون زن عيري يرباود

ب

دَمِشَاقُ اَوْلَى كَرِمْ سُوْرِي جَانِغَانِ دَر
 زَنِ عِيَرِ نَظَرِ عِيَرِ نَا دَر
 جُو بَا قَدِكِ بَرِ دَلْمُوِي دَلْدَن
 سِي دِي دِي كَجَر دِي دِي دِي بُو
 مَكْرِكِر بُوْلَدَه بِي سَرُو جَانِغِي
 كُوْرُب مِيْل اَمِش اَوْلَم دِي كَلِي
 حَطَايِلَه اِرَب چِشْمِي حَصَدَن
 طُوْفَمِش عِيْنِي اَوْل مِعْرَه اِرَا قَدَن
 اِيْدَر اَوْل كِسَه نَقْصَانِ بُوْلُو
 دِي دِي مَاه رُو اسْتَعْفِر الله
 شَهْرُوْر اَنْدُوْر بِي صِرْدَن
 خُدَا يَا شُوِيْلَه بِيْنَا اِيْلَه عِيْمَن
 بِي دُوْر اَتْمُوْن لَطُك نَظَرِن
 كُوْرَم قَل نُوْر عَشَقْ اِيْلَه مَسُوْر
 بَا قُوْب كُوْر دِي اَوْل سُوْن كَدِيْمَا
 اَوْلَه اَوْل وَجْهَه نُوْر عِي نُوْر
 كَرِيْمَا لَطْفِيكَلَه اِيْلَه اَخْبَر
 كُوْرَم دِي دَر اَوْلَه عَشِقِيْلَه نَاظِر
صَاحِبِ الْحَيَاةِ وَالْاِيْمَانِ وَصَاحِبِ مَوْلَاكَ الرَّحْمٰنِ اَعِيْنِ
عَمَّانِ عَمَّانِ حَضْرَتِ بَرِيْدَتِ سَعَادَتِلَه شَهَادَتِ بُوْلَدِ عِي
زَمَانَدَه صَادِرَا اَوْلَايِكِ كَلِمَتِ بَرِيْمَتِ بِيَا سَدَه اَحْمَدِ
 اَوْ مَلِكِ حَسَنِ خَلْقِكَ شَهْسَوَارِ
 حَبِيْبِ نَالِكِ مَحْبُوْبِ بَارِي

امير

اَمِيْر مَهْتَدِي وَشَيْخِ فَرَا ن
 اَمَامِ مَهْتَدِي بَعِيْنِي كِه عَمَّانِ
 اَوْ حَوْشُوِي كُل طَرَارِ حَجَّتْ
 اِيْدِنَا اَهْل حَسَدِ طَلِيْلَه قَهْرِي
 يَا تُوْر عِي جَانِغِي دَارِنْدَه نَهَا
 مَكْرُو اِرِيْدِي اِي كِي مَسْ دِي حَجَّتْ
 بَرِي اِيْدِي دَلِي چُوْن شُوْرُوْلَه
 كُوْرَه كُوْسَمِي مِيُوْب مِهْر جَانِغَانِ
 فَلَكَ دُوْن دَرِي بِي اَنْدَن چُوْن بُوْرِي
 بُوْلُب نُوْر سَعَادَتِلَه شَهَادَتِ
 اَوْ مَفِيْد لِرَا حُوْبِ بَابِ نِقَاةِ
 كَرِيْمَا اَوْل شَيْخِ دِيْنِكِ خَلُوْتِيَه
 عَضْبِلَه بَقِيُوْب قَهْر اَلِهَه
 حَسَدَكِه رَفْعِ اِيْدِي بَرِيْمَتِ حَجَّتْ
 اَمَامِ مَهْتَدِي بَعِيْنِي كِه عَمَّانِ
 كَجَن بُوْلَدِي سَعَادَتِلَه شَهَادَتِ
 شَفَقِ وَشَقَا تَر بُوْد قَدَه وَ
 دِي اِرِ حَجَّتْ اَوْل كِه مَأْوِي
 سِيْنَه طَاشِ كِي دَر اَمْرِ دَلِي حَجَّتْ
 بَرِي اِيْدِي اَوْل مَاهَه اَكِسَكِ نَظَرِلَه
 دَلِرِ اِيْدِي كُوْفِيْلَه رُو اِرِن
 كَسُوْفَه اِرِكْرِي اَوْل شَيْخِ دِي
 شَهَادَتِ عَالِمِدِن اَنْدِي رِحَلَتِ
 بُو وَجْهِيْلَه اِيْدِر لِرَا تَقَاةِ
 وَرَا لِرِ بَعْضِ وَكِيْنِيْلَه قَبِيْنَه
 بَرِي اِي كِي سِيْلَه اَوْل اِرَا وِشَاهَه
 كَسُوْفَه اِرِكُوْر لِرَا فَا بَر

بُوَيْتِلَهُ اِمَامًا يَدْبِقْدَامَ
 كُوْرَدَلْ رَاوْل سَعَادَتِ تَخْتِي نَشَا
 اَوْلْبِ وَصَلَتْ تَرَانِي اَيْلَهُ مُسْت
 بَقَا مَلِكِيَه اَوْلْبِ مِي مِهْتِي
 اِحْوَب جَامِ صَفَاي لَمِي زَلْدَن
 مُتُوْلَسْ دَمَا وُلْبِ لُوْدَه حُوْن
 وَجُوْدِي لَالَه حَمِي اِيَه دُوْنِش
 بُوْحَالْت اَيْلَهُ كُوْرَدَكْدَه وَا
 اَكَارَا وُلَا فِتَابِك رَهْمِي نِي
 سِرِي رِعْزَتَه شَاه اَوْلْدِ عِي نِي
 اَكَار خَلِيْلَه اَنْوَاعِ خِصَالِي نِي
 دُوْنَرَا وُل مَاهَه اَكْسَك نِي نِي
 دِل وُجَانِيْلَه اِسْتِغْفَارَا اَيْلَه

بَصِي لَر مَقْد يَا كِيْنَه اَقْدَام
 جِيَان يَا غَدَه قُوْرَمِي بَارَكَا
 يُوْمُشْ اَب حَيُوَه دَه دَن دَسْت
 فَنَا خَلْعَت لَرِي كِيْمِي شَرَا سِر
 يَا نُور قَان مَسْت اَوْلْبِ قَالْتِي عِلْد
 دَمِي كَلْفَا اِي اَوْلْمِش رُو دَجِيُوْن
 يُوْرِي كُو يَا تَفَقْدَه اِيَه دُوْنِش
 اِي رِي رِي سِيْنَه لُطْفِ اَلِي
 مَلِكِ كِيِي فَلَ كْدَه رَهْمِي نِي
 دِي رِي وِجِي دَر كَاه اَوْلْدِ عِي نِي
 جَنَابِ خِصْ تَرَا وُلْنِ وَصَالِي نِي
 نِي اَر كَلِي شَر لَر نِي تَرْتِدْت
 رَجَاء رَحْمَتِ عَفَا رَا نِي كِلْد

بوزی

يُوْرِي صُوْنِ دُو كِبَا وُلْبِ رِي
 مَكْرَمِ هَمْسَرِي شِيخِ جِهَانِك
 اَوْلِيْتِي اَطْلَا عِي اَسْبُوْحَالَه
 دَر اِي خَلَا قِ يَنْهَان وَهُوِيْد
 قَلَان اِي اِحْسِن صُوْرْتِدَه اِنْسَا
 بُوْنُك عِصْبَانِي اُوْرْبِ يُوْرِيَه
 كِيْدُب نُوْر بَصِي بُوْنِي بَصِي
 قُوْرِي سُوْنِ اَلَلِي قَالْتِي عِلْد
 اَنْك حَقِي كِه اَسْبُوَان اِحْدَه
 دِي دَر يَا اَوْلْبِ بَا شِنْدَن اِنْدِي
 دِي حِي كِ بُو سُوْرِي سُوْرِيْلَه كِيَا
 هَمَان اَوْلِي حِيَا عِيْنِيَه عَالَم
 يُوْرِي كِيِي كُوْرِيْنِك كِيْدِي نُوْر

غَضَبِ اَيْلَه اُوْر رِي سِلَه رِي
 سِرِي وُجِيْدَه طُوْر رَا يَدِي كِ
 طُوْر رُوْرِيْنِ جَنَابِ لَانِي اَلَه
 نِي حَه صُوْرْت اِيْدِن بَرْدَه دِي
 وِرِيْنِ حَا كِ سِيَاهَه جُوْحِي
 قَرَا كُو اَيْلَه دُنْيَا قِي كُوْرِي نِيَه
 سَتَا رَه كِيِي دُوْرَا وُلْسُوْنِ
 اَرَا يُوْب بُوْلَسِيْنِ بَر جَارَه لَد
 يَا نُور قَدِي اَلْف وُش قَانِي
 جَنَابِ قُرْبَلَه جَانِي اَوْلْتِ دِي
 اِحْوَب دَسْتِيْنِ اَوْلْبِ دَرِيْلَه
 قَرَا كُو اَوْلْدِي قَلِي كِيِي وُلْدَه
 نِيَه كِه قَلْبِيْنِك شَوْقِ وَتَرُوْر

قور يوبالدي هم اولدي يي
 نه عم چكديسيه اولكس نوبلا
 چون اتمادي حيا اولم بوزيد
 او ماهه انك بين كور لچور
 اولد كير مدخنه چمن هابي
 اولم اتمن اكا جان دن محبت
 اولم ورمز انك بولندي جا
 اكي اولدم اول حالتي چون
 اولوي بد عملده ني مجالات
 صدف وشن قلمه صحح در حجت
 دوشنيك بار دوزخ و شنه
 نورا قاي سيات و نورا باض خلافت حضرت صاحب كنونديان
 چلنده نماز حاكم اولان صاحب مشاهده اندكلمه كرامت مياهد

اويار نالک وده اماره ناپني
 مه بن ج حيا ومهر ايمان
 چنن قلد قدم دار خلد ه حلت
 كورنيا اول بوا حساني اصحاب
 اولبا حبانى عمله زار و كونا
 اولدمده چون قضاي آسمان
 دمش اول حالتي اي دن روت
 كورندي اول شرح چون دود
 يقين اولديا و قومك جمله با
 برا عوب فاجده لاول شاهي
 اولدمدم بر صدي روح افرا
 ددياي جمع ارباب هدايت
 او ماهك منبري تو خاله ودي

خليل صاحب سنج المنا في
 شه ملك هديا عني كه عثمان
 بولجتي روجي رحمت ايله رخت
 حبان سا كور ي با شيله احبا
 كورونن اوجسم باكي چون جا
 كور نيوز بي قرالتي نالها پني
 مها بدم نه ايتدي دي عات
 اوجمعك دللر نيه اولديني
 طونا رخوفله راه فرار يي
 دوشمرن اي كل كي لادن
 ارباب تديا و جمعي جمله احيا
 كورماك فلكوز محوف وده
 بزمر فر باد من افلا كه وار فر

دَسْكَ بُو قَوْمِ سَنُورِ عَدَا
 اَكْرُو زَرْدِ سَكِ مَحْسَرِ دِيَرَانِ
 اَكْرَسَكِ بُو نَلَرِهَ بَاغِ جَنَانِ
 دَسْكَ دُو زَخْدَه وَارِدِ رَاكِرِ
 دَكَلِ بَا قِي دَرِي سَكِ مَا سَوَايَه
 قَوْلَا عِي بُو نَلَرِكِ حَقِّ سُو رَاكِرِ
 اَكْرِي نِي كَدَا ولسه جَمَلَه دُنِيَا
 مِثَالِ مِهْرِ صَبْحِ عَالَمِ افروزِ
 مِي سَرَا وُلْدِي بُو جِ شَخْصَه نِيَا
 بِي جَه دِي نَمِ بُو قَوْمِ بَرِضَلَايِ
 دَر لَمَن اَن لَرِكِ قَالِي سَكِه حَالِي

شَاهِ مَشَاهِدِ رِي كِه خَلَا فِ وَ شَرِ عَزَائِكِ لَكِه شَجَاعَتِ بَابِ
شَهْرِ عَلَوِ رَاهِي وَ شَمِ سَانِ فِ قِي بِلِ شَاهِي اَسَدِ اللهِ كَعَالِي
عَلِي اَسْطَالِكِ كَرَمِ اللهِ وَ جَمَلَه جَفِي بِلِي نَدِ صَاحِبِه اَوْلَا
 كرامت

كِرَامَاتِ بَعِيْتِه وَ آيَاتِ عَلَيْهِ بَيَانِ بَدِي
 شَجَاعَتِ كُو هِنَكِ شِي سِي دِي رِي
 اَمِينِ بَابِ شَهْرِ عَلَمِ وَ عِرْفَانِ
 عَلُو شَارِ نَلَه شَاهِ وَ لَآيَتِ
 وَ جُو دِي نَسَخَه آيَاتِ كَبْرِي
 قَلَنِ هَيْبَتِه قَلَعِ بَابِ حَيْبِ
 شَجَاعَتِ اِي لَه عَلِي شَانِ اِي دِي
 اَبْنَدَه دُو الْفَقَارِ دُو رِ بَابِي
 حَيِّنِ اَوْلَسِي دِي اَوْلِ شَمِ عِرْبَانِ
 هَلَاكِ دَشْمَه اَجَسِي دِي رِي
 اِي كِي شَاخِ اَوْلَدِي وَ لِي تِي وَ دَه
 وَا اَوْلَشِ اِي دِلُو بَرَا زَرْدِ
 اُو تِيغِ خُونِ فِ شَانِ اَمْتَالِي قَا

كرامتله يابنده ايليش يسر
 بوزين كورسه عدو ويري

کلچک رستم اولسه ضرب ویدی
 سخاده شولیا اولسن بیدی جا
 در علیدی اولوالالبابید
 امیر مهتدی عالی علمدی
 کرامتی کشتدن اطهریدی
 آنک بر ذره سن ایدن روات
 مکر واریدی سید بخت و کلاه
 او خوش سوزیدی شیر خدای
 طوب بر کوشه ده بر کونا و آلب
 ایشید بر این اصحابک بر سبی
 طوب روحانی تون و کانه
 درای خاک سینه فامه و رکن
 بونک عاصیلغیدن و زینانه

اوشین و کنده اولما بیدی کمر
 که بر بر ما غنه دکری جا
 نظیری یوغدی بو بابا یخید
 و بی صاحب سیف و قلدی
 نظرا هلینه نور زهریدی
 بو وجهه ایلش بر خوش جا
 ایشی دشنام خید زایدی هر کا
 کوری کورم دی اول نور هکلا
 ایدری طور میوب دشنام خید
 او شاهد یعنی احبابک بر سبی
 بکهدار زمین و آسمانه
 قه طاشی ایدن لیل بدخشان
 که تا عبرت نما اولسون جهان

قرب

قارب روئی آنک شامه دون
 دی کی بی یوزنده فالیبونور
 ایدینه بوسوزی اول کیشی اتنا
 او یوری قاره بی ایدن روایت
 خدا یا جزم جو قدر کده
 بنه سن انم اچی یوز مرغ ات
 دی لوی پاک قل نیک مرالدن
 زبانه قویب اتا رحمت
 ظهور کدی نظیر الحجاب سیف الاله
 اعنی علی بن اخطاب کرم الله تعالی وجهه خیر
 غلامه مریکه فامه حنده طهر ایدش کرامت
 بر عبرت و الیه عیبه الحی که بیاننده خبر
 شرفله اول علی لشان مردان
 معین دین احمد شیری ان
 قهالی غریبه

کیدب مهر اخی خشامه دون
 درونینت قراسن یوزنده اور
 قریدی اولجینتک یوز بیچین
 او صور ضایله ایدی دیدی حلت
 یوزین قاره قلده خصلت کده
 درون قره غفلتدن اراغ
 گوکل اینه سن کرم خلادت
 یاوز سوزده قوم کساره قلد
 سکرات حضرت
 امام علی رضی الله
 تعالی عنه

سکرات حضرت
 امام علی رضی الله
 تعالی عنه

امین کج علم و مہر مہستی
 سعادت ایلم اول سلطان عالم
 مکر بر عبد اسود اولبا و غری
 سوال ابدلده اولبا و غری یکر
 اودم امری نله شیر خدانک
 اولبا اول بندہ یعنی عین حیون
 کیدر کن دردی اولده ای دلده
 کورب سلمان انک بوختینی
 ددی اولبا لینه دوا الفقارین
 آچن شو قیلہ دینی برقی سینی
 ویل شیر ختی سیف شجاعت
 او کندی خجی حقلہ الویے
 آل اولوغن ابد و کچون اولنا

مہربن سخا اغنی کد حیدر
 خله فت تختہ اولد فده و آ
 کوز لر طنوبا اول ساہہ
 یوز نیک قار سینیہ ایدر قرار
 کسر کدستی اولدی نوانک
 چقوب کندی اودم مخرج و
 بولوش حضرت سلمانہ یولده
 صور اندن الینک علیتی
 عدویہ دارا بدن دارود یارین
 کوزن عدلی یله رعده حینی
 علی من تقی کمر کرامت
 یولم فتح اندی کسر ایدب دلی
 کسوب دستم اولاشدن اندی

ددی

ددی اول بندیر رفیقہ سلمان
 مجبدا اول سنی جعفر مثل دن
 ایتدی قول او غرق اندم اللہ
 یولندن چقیقہ هر کرا اولبا
 نغم کسدیسه دستوی ایدک
 چون اندی بن قولی زاد غدن
 اولجہ بندینی کسم تنای
 قولک بوسوز لر پی حضرت پی
 ایشند کده بو طوغری سورجی
 کوزمبا اول حقیقہ قیلدی دلتا
 اولبا اول دست مفعول علی لینه
 اکا اورب مبارک دستمان
 ددی ای ملجای اهل بلا نک

یحید لطف و کرمدر بو مسلمان
 جعفر من سن انک مدحینی کد
 کراچی کچم رسم شمد علی اللہ
 جناب اودر ددی و غری بر طوغری
 جعفر مدن بو عیدی اندی زاد
 الوم کسمک ایله نار امدن
 دعا کویم فجن اطسه نایے
 کلوب دیدی علی بر جملہ برین
 الف و ش جانی ایچن ایلدی بر
 دل بحر و جن اندی غدن انا د
 قوددی کندی لی ایله برینسه
 دعا بر اجدی دست بر کالین
 ان ان ایقلده قلہ نک

کورب خلقک کوزی یا نیجلی
 ادریحک خلق قریا دیله رقت
 چومویی بر عصا آلونیا لینه
 رسولک جوشین آلونیا کوزی
 آلونیا هم جبهه فرجه صافی
 مبارک باشنه اول ماه دیدلا
 دوز با شنده کویا اق عامه
 سوارا اولوز سب باد پایه
 کخارا به ایریشور شتابان
 کولک لطفین ایدب زیاده
 چقرچیر فرات و سینه اول شاه
 طیا نوب خالق ارض و سمایه
 اوده ریجده اولاب فراوان

ایدر شیره خدا اول سویه میلی
 صحیح اول سویه حیدر خم همت
 کبر اول ماه عالمین لینه
 کل خوشبو کوی اولوز زره بوش
 کین چون حله عخور جانی
 صبر هم کل کبی بریاق دستار
 آسد بر جندی ماه تمامه
 که ایرزدی شهیل اوره سینه
 یله کوز یا شلر یله جمع مزین
 این آندن اولون اول شه بیجا
 صناس بریحانی بر وارز ماه
 عصا سیکله اشارت اندی مایه
 چیکلور چوق کلون جلد بیده

دوب

دونوب خلقه با قوب شاه ولا
 ددیله کوز لریدن آقدب صو
 تمام ایدی ددیله لطف و جان
 نولا اولسه دخی بواب کسک
 صالونب صوبو یوز نینه کمان
 بوکرا اولکی دن داعی زیاده
 ینه آتک دونا اول شاه عالم
 صاحب باران لطفن هر نینه
 ددیله بینه کوز یا شیله ای شای
 کجا و جا عوم سونیدر می بریم
 با قوب عین کرامت یله صوبه
 وارز سینه اولاب فراوان
 کلون حاضر اولن اهل ولا

بود کلون فصل بیدر می ذکر کمان
 دلار زنده دخی آتک اوله بو
 کما کسک اولسه بواب فراوان
 اولوزدی سینه مزین تاب آتک
 یدوزر ماره کویا از دهان
 صوبک بازاری وارز چوق شای
 اولور کیمیندن خلقه سائل
 ددی خلقه صو وارز می برینه
 دلار زنده کسک ایده بونی الله
 دلار زنده کسک اوله بوسو
 صالرسید عصا سن بیده جوی
 عصا خوفندن ایدب ترک عصا
 کوریحک اشبو وجهه کرامت

سرخدمت قلوب روي نيه
 كرمها بجا اول سيل رشك
 بولجبر هدايت دن شانه
 وجود مرزور قني ايد بلسا
 شهر كوفه ده محبت نيسر دانس
 ايدن كند فافده تفاق افه بالزنده شفاق اولوب
 بر بنيه انواع جفا و كلمات باشلا ايدن كن حضرت سيد
 ائله ادمر كو ندي ايكسنده دعوت و اطهار كرامت
 اتدي بنا سنده غايت غريب و وحيد قريب نه
 ايدن بوقصه نك اصلي از بر
 چون خنده رودي چون شكو
 سوزدي جاني كسي من رضايي
 نچه دم حاضرا اولوب و جرم

اولور

اولور سكونا و من ذك قلمي
 ايدن اولنكده يعنى كه نيت
 بولور لر بيزان خورشيد نظر
 كاخ ايدن كا غنبت ايدن لر
 او كيجد بر بنيه اولوب جمع
 كتور نجه فلك طلعت حجابن
 يقين اولدي كرا اول مندي كانه
 سخن اينده سي كوستري چون
 نماز صبحي قلمش ايددي حيدر
 دوت كوستري يوز خلقه
 بلن دلدر كي بار نه ايه
 بيوردي بر صبار قماره كزار
 وار بانه اول كس رعنا تده

تربعت حصينه اولماغه دخل
 مشيدا وله تا بيان عفت
 ايدن لرا اولجون مردي كا
 برا وده ايكسین خلوت ايدن لر
 غضبه دل اولدر بيه شمع
 اتر لر بر بيه سوز شهابن
 كر ايددي نبع و ش حد نله قا
 برا چدي شاهباز صبح هر سو
 قلوب طوني منالي سجدي سا
 دعایه اللو چدي شيخله شاس
 اكا بلدر دي احوال جواييه
 ايدن اول كر خي نه و جيل احضا
 جناب من رضايه دعوت ائله

كليتك اندر اول شيب خست
 اوراد ب دل حار نشايد چو
 ددي گرايه اول مر در توان
 بوضع و صورت و هيب الله
 كورندي كويار لفته هيار
 ز باي خود اول ب بي تران
 دخي هيج قال يوب بر غير خي
 اود ما يرب صبا و شيب خست
 كلوب برخاكي يردن كورد
 بود را خولم كور ديدم اي ميرا
 هان امر ندي اول خج كركت
 كه ما اولماي غيم كشف اسرار
 حرام ندي بلن اسرار عبي

ارا كرده نه اولدي ديد علبت
 ايدانز بر بر يگونه صو و طلق
 چن اولدق بو عورتايله هكا
 كورندي چشمه بر ديور هن
 يوزن دن زهرا قمر بر با رخل خور
 نمد جان يوزرده قومدي
 دلا دم كره قايينه چورتا
 غبار بايلا ندي نيزي دعوت
 جناب نيز زان كوردي
 سنك دستكده باقي امر ندي
 كيد با صبا اوله اولجا
 ندر كيفيتن بلمايه اغيار
 اجلاسك بر كز لوعبي

چنك

چنك طاعلوب قلمادي اغيار
 بودم كشف ليوب يوزن قبا
 ايدارم نيچه يوزدن كشف اسرار
 اوليا اولن علي نك باكلن
 ددي ماي پاد شاه ديز دنيا
 نه لاق كرا كوب جملله با
 ددي بس اول نر لطيفله
 بلور ميسن نر بك قطره بي
 ددي نيك بيل بيشر سمشه الله
 نر رسنن كورد مر يشندم نر
 آجوب حيدر هاندم درج اسرار
 ددي كه وار ايددي بر بن عك
 اناك امعي بر ورد سيد

ددي اول عورت لطيفله كرا
 اجازم سوزن عرو سندن بقا
 ولي اول شطه كرا اولمايه كرا
 نعليه بينر قوردي د و لعن
 ايدم اولن ايشه انكار حاشا
 حضور كده يدم كذب و حقا
 نر كوهك نيز ايدن ايدن كرك
 نه كل رك درخت نور سي
 بوئي بلن نر ادمه را يا شاه
 نر بر دن اوله بلن خاك بر
 او نر ندي نيچه كوهل نزار
 يرا امشدي د لنده درو عك
 هو اي عشقه ك بر مس د سيد

اكا ساو اولدي استانك
 اكرجه خاي عشق كيدي سوه
 دلك عشقي لدا اولشدي ميقو
 اتك نوغا اولب بوندن خبر
 قيو سندن اول وغللايدن
 يا قركن جاننك تاب قرت
 ايزم دركن گلستان وصاله
 دم فرصته اول لفته حالك
 درخت باغ وصلك دن يوب
 اقدب اوله مرجان دن آب
 كل باغك اولبا اول بله ش
 اولور باغكده چون اول ميوه
 ايرشد وكنده اول ميوك كاله

اكدن

اكدن خوف يدب اولجا كرت
 بولجتي ميوه باغك كاپه
 سني اlob كيدر اولجا يخلوت
 صارب برخرقه بي چون نجه
 اويزده قوزاي جان كي نهها
 او حانده كلوب بركلبا باك
 درونده ملك قينا يوب فان
 خطايله واربا اول سنك باو
 طوقنوبا وعلنه بعني كه طاش
 بو حال اوستينه قور سزاي خا
 مكر اولدم اچنده برقبيله
 كه انده يا تورايدني اول كل با
 كوربا اول نجه خوشبوي بولده

دخي هور غيرت ونا موس كوز لر
 بولورا نك دخي برجا ي خا
 طوغر سندن ودم برما طلعت
 وارب بيرده قوزانك نهها
 كه حاجكا هدي هر تحسه ول
 فقور اول كل خوشبوي نيك
 غضب طاشن اترا اول كلبه اول
 ايدر اول وعلنك باشنده با
 ياريلور نجه وشن سنكله با
 بلا من سز نجه اولدي صكره خا
 ددي حيدره كور غر اول سيله
 اولوب غر ودمر اولوده خا
 طور لر قالديب كل كيبي الله

چکوب بی بی اول جایی برینه
 چون اول در نیمه اولدی بیتر
 اکا جان دن محبتا تندی اولن
 بنک ایدب سپهری مهری دنا
 طلوب کون دن کونلرین هلا
 او بر لر در صبا وس کورب پایی
 کلوب تک طوریدی شه اولن
 چرخ مهری دنیا یه ایدن جمع
 بوا ولدن کور صفیوب ادوصا
 سنک پرورده جا کله رجو
 ددی هم قوله شاه ولایت
 سزینا چرا و مرخ چلیدی چون
 علی اولن ایدب ایدب نصد

ایدندی جانلدا اول برینه
 دلنده شوقی انک ایلدی یز
 دلا مردی کله نسوز اوله برن
 کال تر بیت تندی اولایه
 نچنک ماه وش بولدی کایه
 بو شهری کلدی منزل تندی اول
 سجاج ایدب سکا جفت اولدی لا
 سزی صفلا دی بوشب اولدن
 اکله پامال اندر دک اپنی
 تزر و سرویشقا کله رز بو
 ایدر باشندی جی شهادت
 نشان سنک اولو باشنده طاهر
 ددی اولمشد ز بوفصه تحقیق

وی

ویا اولن بوسردن انجی اکا
 اولوب کیفیت حاله خبر کار
 ددی جیدر بلز اسرار عینی
 که آکد بر در زیندا و بیجان
 اکا کون کینی نزدیک واکرد و
 الهی عالم اسرار مخفی
 یراندک قدر کله ناز و نور
 کوزم قل کحل عمر کله محلا
 شاشرمه با می بره همدان
 بنی سن جرسله اتمه کوزی آج

بنخ ایلنجی ماد برده انبه
 بوا سزری ددی کور تندی
 بکا بلدی عینیکله بو عینی
 اکا تن کینی ظاهر در مخفی
 دکل سزده نالجین مسوز
 سکا بوق دته جده بر کار مخفی
 بلور سن جمله اسرار صدور
 دلره ایدینه وش ایله محلا
 دوشرمه با بری صد جفاد
 هوا و خواب عقلدن کوزی آج

زبده اولاد مسطفی و حکم کونت علی مرتضی نور عن جوعین و محبوب
 قلوبا هیل فیکر با سجده لر با علی عن حسن علی خضر بند طهر
 آنا کرامت دنا و الله رحمتا انار با ایدب ایدب نصد

كَلْبَتَانِ رَسَاكَ شَاخَسَاةً
 اَمِيرَهْتِ صَدْرَه سِيَادَتِ
 شَرَفْلَه اَصْل بَاكَ وَنَسْل طَاهِرَا
 حَبِيْبِي قَه الْعِيْنِي جِهَانَاكَ
 صِفَا فِي طَاهِرُو ذَا اِيْمَانِي
 اَوْلُوْبَا كَه مَدِيْنَه مَنِيْلُو عِيَانِي
 اَوْجِيْدَه هَجْرَتِ خَيْرِ اِلَامَاكَ
 اَوْ مَهْرُوِي جِهَانَا اَوْلُو نُوْرِي
 اَيْدَا نَلْرَحَا لَنْ اَوْلُو نَا هَاكَ رَقَا
 تَوْقِفْ اَيْدِي نَا اَمْدَه نَاكَ
 اَنَاكَ دِيْنِي اَيْدِي بَعِيْنِي حَوَالَه
 طُوْرِي لَنْ مَنَسْطِرْ شَاهِ رَسَاكَ
 اَمِيْنُو حِيْجِي وَبِيْكَ سِدَه مَنِيْلُو

سَرَايِ بَاغِ عُمُصِنَتْ بَرْدَه دَرِي
 ضِيَايِي مَهْرُو شِنْ بَدْرِ سَعَادَتِ
 هُدِي اَرْبَابِيَه بَرْهَانِ طَاهِرَا
 مَهْرِي مَرْمِيْنُو وَاَسْمَانَاكَ
 حَسَنُ بَعِيْنِي كُلِّ اَلْ بَيْتِي
 اَوْ شَهْرِي جِيْدَه طُوْعْمَلِي دِي وَتِي
 اَوْ لِيْحِي اَوْ نَبِيْتِي مَاهِ صِيَامَاكَ
 طَلُوْعِ اَنْدِي جُوْمَهْرَا لَوْ اَوْرُو
 حِيْنَ طُوْعْمَلِي دَمُشَقْ اَوْلُو مَطْلَعْتِ
 اَوْلُو نِ اَدِيْلَه نَحْرِي دُو جِهَانَاكَ
 جَنَابِي فِي مَنَالُو وَلَا يَزَالَه
 هَا نِ رِيْحِ كُوْسَمِي مَهْرِي جِيْلِي خَضْرَا
 اَوْلُو رِيْعِي كَه رَحْمَتِ كِيْسِي نَا اِلُو

دَرَايِ مَلِكِ رَسَا لِيْ بَحْنِ خَا تَه
 جِهَانِ رُوْيِكَلَه كُلِّ كِيْسِي كَلُوْبِدُو
 عَلُوْقَه لَه بِيْحِيْسِيَه نَا مَلِكْ
 سَنِي بِيْرِيْجِ شَرَفْلَه نُوْرِي سِي نَابِ
 يَا نَكَلَه جَارِيَا رِيْمَهْرَا بَانَاكَ
 خُصُوْصَا زِيْدَه اَلْ مَطْهَرِ
 اَوْلُو دَرِ سَا كَه اَوْلُو نَشَاهِ هَا اِيْوِ
 اَوْلِيَا وُغْلِيْنَاكَ اَوْلُو يَا كَرِيْمِيْنَاكَ
 سَعَادَتِي لِيْلَه نَا مَهْرُو لِيْسَنَدِي
 اَكَا اَوْ غُلُوْبِي قَلْدِي دِيْدِي هَمْنَا
 وَيْرِنْ صُوْرَتِ جَمِيْعِ كَا اِيْنَاتَه
 بُوِيُوْرُو دَنْ اَوْلُو دِي جُوْنِيْمِ اَمْرَهَا
 حَسَنَدِي نِيْتَه كَه نَا مِي صِفَا فِي

قُوْكَدَه خَلَقَه طُوْرِي رَقْدِ خَا تَه
 اَوْلِيَا نَلْرَسَا كَه جِيْلَالُو اَوْلُو دُو
 شَرَفْلَه اَوْلِيْلَه اَوْلَادِ كِرَامَتِ
 كُنُشِيْنِ كُوِيَا اَبْجَدِ رَا صَحَابِ
 اَوْلُو كَبْدَه جَارِيَا رَا كِي فِي جِهَانَاكَ
 سَكَا دَا مَادِ عَلِي بَعِيْنِي حِيْدَرِ
 نَتَا كَه حَضْرَتِ مُوِيِي رِي هَارُو
 شَرَفْلَه بَعِيْنِي هَارُو نِ بِيْتِيْنَاكَ
 شَرَفِ بَرِجِيْدَه كُوْنِ كِيْسِي حَسِيْدِي
 اَوْلُو نِ اَدِي نَاكَ دَوْلِدَه عَلَا
 حَسَنُ اَوْلُسُوْنِ دَرِي اَوْلُو يَا كَه
 حَسَنُ اَوْلُو دِي شَرَفْلَه اَنْكَ اَدِي
 مَلِكِ كِيْسِي جَلِيْمِ اَوْلَشْدِي دَا حِي

دوش پدیدیجه انك جاهنه
 بلونباخر فادهرك بقاسن
 فلک ورا من حقه پیدی قائم
 صفای طاعتیله اول کل آل
 پزایدی نورجه مکمله درونی
 سخن درج دهانینی آجریدی
 اولیائینه حکمت جانیج
 درونی پیدی کل ارحماتق
 پزایدی حسن اوصافی فلکده
 کنش و ش قدری عالی پیدی
 مجوزی پزایدی چون سایه بر
 که پدی طوری حالی حسن صلت
 اندن دوش پیدی دل تقوی

غنا سینه عنا و ماخنه کاه
 اندن قومدی غرت یقاسن
 ملک کپی عباد تدیدی دائره
 مرا قیدی بنفسه کپی هر حال
 زنده که حسن سیرتله بر وینه
 جهانله کوهر حکمت صاچریدی
 کوریدی نده سر زنهانی
 دیدی بلبل باغ دقاروق
 یوغیدی آیت حسنی ملکده
 ولیکن صوکی کوکلیدی لحن
 دفریدی بوکدا بو صاحب مال
 پزنده عادتیدی خرق عادت
 دندن کما پیدی ذکر موسی

دسور

دینوریکری پش گره پیاده
 خصوصاً جمع اولجه مطلق
 خصای حاصل اولما احصا
 کرامات پزایدی بی جمله سخن
 او که باغ سخنده بر میسند
 دمش بو وجهله کور برون اول
 چقوب با تا عله اول نور پزدا
 جهانک شهرین پدب رنجی
 ایده کن مکی قطع منازل
 قور یوب جمله صلیکله پزدا
 اودم اوغلی زین اوز عوامک
 ددی بور سمه نخلستان نایا
 ایچنده پیری باری ترا ویکدی

بولمش پیدی سخایدب صفا
 پدی پور دی جنا بنجه جناب
 حصا ایله تا کوریک دریا
 پز زمشده پز سیکنده پزین
 کراماتندن انک سولیکندر
 سفر غز مینه بغل بار و بنگاه
 نجومیله تا کور ماه تابان
 کرمله راه مقصوده سوزرا
 اولور بر قوری نخلستان ناز
 طراوت قلما مش صلا پزنده
 بلکه هر اهی اولشدی مامک
 قور یوب قالمیدی بویله
 درخت خلدوش پز پز اولدی

يديك ميوه سندن جمله با
 ايند بر بوسوي چون بنگار
 دلر قوري بجز درن جيقن ما
 كوز لر بر درخت خشك و يني
 يشل بر قدن اورب باشه نا
 صنا يدك ولد درخت خشك و
 بولورا و لكيدن ريق طراوت
 دريلوب كيكه و راهل ستم
 مكر و ارايدي ندم برتس نا
 كله باقر دي هيچ كسه بونك
 ددي بو كورم كه اسرار الحق
 بوايش حاشا اوله فعل كرك
 ددي لطيفله بن خمر كوئين

قلا يدق حمد خالق شكر بار
 دعا در جندن بيدر در لر ايتار
 ويرم حسان بدين بختله فرا
 كرامت آيب نابيله و لور تر
 اولور سر سبن بخر ما آغا
 يما مشركه باد خزاپه
 كرامتله ميش ويزرا و ساعت
 در رب طوير لورا و لخر ماي تر
 عبي جاهل ايدي خرمي كي دان
 نشن خنده بيدل ايدي سوريه
 بو طاهر در كه بجز باطل انجن
 در كلدر بجز دن حاجي بو حالت
 بوخي كلامه فعل بجز بر شين

عدل

عدل بجز خيرا بشره در
 كسلكر بوا تر طور در بجه دنيا
 بعب طور رد لا بو حال عالم
 اولور ناسك كيسي در بصيرت
 اكا كرم بجز بن كوستن سه دود
 ديسك اولدي خليله باغ كل نا
 ملك كورسه فرقا نم برين
 مسيحي كورسه كو طرا و زره و
 ديسك تيق مر اتيدي مصطفى
 خدا يا چشمه چك كل عبرت
 دلمه آينه عبرت نما قبل
 اراغ اولسون دلدن شك و
 اولر علي حضرت بايمر و سعادت
 شريفه عرمت بوسر

بر باغ بئوتدن اش در
 كال مصطفى بجز اوله حاشا
 كي خيوان صفت در كي دم
 انرا نمز اكا انا رعب برت
 دلي نرم اولوب كتمز رجه سو
 دكر بفرات جفاي خارا نكار
 يد بضيافي بجز سامر نيد
 دلدن بلن بر درجه ير
 دلي بر شوق اولوب سور
 ميسر ايليوب نور بصيرت
 در و نه جوهر بر صلات قوما
 طلوع اشن بجز مفيض و الهام
 اولر علي حضرت بايمر و سعادت
 شريفه عرمت بوسر

بود مری ضو مصباح کرامت
 بچند کونرد درکم زو جمی آه
 دخی چاره دلادم جو کین
 دلای مری طیب دردمندان
 خلاصت همسر دستمالک
 دخی بسته جناب کبر بادت
 یوزویی قالدرب خاک کنگ
 با قرب لطیفه که ابن احد
 ملدک تیریا برینوب نشانه
 وارب کوزا و علی غم یا نبی
 ملدی سودک چون ولدی
 کوزر که همسری بی زور و حجت
 اولور لر هری مسرور سینه

ایدار مساکه بر مقصوده
 طوبد زرد درم آبی چکر آه
 نصیبم اولدی رکک دخی دن
 فلا لطفک بواکی درده درما
 آبی یوکدن بی ندوه و عدن
 بکا بر خوبیا و غل و رین بر دن
 بی محروم قله در هکدن
 قرا بختک اولدی دیدی سوز
 برا و غلک طوغدی سندی حقا
 آبی چون تیر در لبر بفرکه بص
 فرجه دارنده اولد قدمه داخل
 برا و غل بخی طوغر من خوب طاعت
 فرخ طولر کلوب غمخانه سینه

ایدر لر حقه ایدرب شکر و منت
 الهی بولدی سود چون که مقصو
 یوزا و زرد قدمه جناب عمر کده
 بی آبرم اول شمس ضعی دن
 حضرت امام همام مقتدی انامر مقبول خدا شاه شهیدان
 کربلا اعی حسنین علی من بقی نیک مناقب عاکیری
 و مراتب امیر لری بیاننده در علی حده خیر الانامر و علی
 اهل الکرام و علیه و علی اصحاب النبی الصالح و الکرام
 رسالت با غنک نورس نهالی
 در شهیدان درنج نبوت
 امیر عالم و شاه شهیدان
 سعادت لجهانه نور از هر
 روایت یلین اول نور عینی

صاوة حضرت خضر رسالت
 بو یوزی قارییده آتمه مردو
 بکا المزا و غل و رجت کده
 حسن ابن علی من تصی دن
 سعادت مصرنک شیر مقامی
 سپهسالار میدان قوت
 ابوالعرفان ابن شیبی بره ان
 حسین خیر عالم پور حیدر
 یزانلری بی احوال حسینی

شرفله سولدا اول مهر خرينيه
 ايرندي روزهجت در نه اليه
 كه شعبان اينك در نيك اول
 اوليقت ما در نيك حنلي شش ما
 بو مدته انا دن او كن احيا
 يوز يدي ضوم مضاج صبا
 ايكي حال اولندي يانده موجود
 ياننده كو ك حنينك انك
 باقر كن رنجي شمعينه هركاه
 قرا كو كيجه كرده نيته كراي
 كيجه كراجه بر در ايجر ديد
 چن اول سرو قدي كورسه ناد
 كور يدي كل عذارين باغ گلشن

اولدي ديد بيلر شهر مدينه
 سعاده لانا دن طوغدي اول
 جهانه طوغدي اول مهر خرينيه
 جهانه طوغدي يوز اول نوردر
 دمشلر طوغدي الا كه يحيي
 سوزي مفتاح قفال فصاحت
 كال حسن يوسف خلق محمود
 يوعيدي يلدري مهر جهانك
 دكلدي كسك هيج اكي ماه
 رجيله شعله دارا اولردي هرجا
 طوردي شوق ايله دارود بور
 اولوردي باغ عدن كوچلي زده
 سنلر اچلوبا اولوردي گلشن

رنج

رنجی آن اکر کور سیدی لاله
 سوزی ایدی در عینی منیر
 کر مدی عادت بی بی کرامت
 فلکده قدر بی الحق در کنایه
 نر دکلو وارسه احسن خصال
 گنس کی بی چنکه طوغدی اولور
 بو شنه نامنده ده غن رسالت
 حسن حننده و کن کی اول
 نزول حقه ناظر کن بیامین
 در دیا ی جسم بابک جان عالم
 سنکون خلق اید بندر کانی
 جهانی گلشن اید لدن جلالک
 خصوصاً مقدمات ال اخیار

یوزین دوندن من ایدی ورد
 یوزی کورسه نیک یا شریک
 کرامتیل طولسدی ولایت
 آنک لجمدی کوچلی همجوسایه
 محصل آکه اولش ایدی حاصل
 جهانی آدی شوق ایله مسرور
 امید آدی در حقدن ایشار
 دلادی و حی حق اینه محصل
 نزول آدی چور رحمت روح
 سنکون نر نده روح الله عظم
 یاردن نر طباق و شش جهانی
 چوکل نر بیت و بر بده هو الک
 شجاعت قلبی یعنی که کرامت

سکا اولشده را اول شاه عالم
 کجی و علینه هارون و بریک
 بونک نامینه ده بود که لا
 و بز عالمه نامکله زنی
 تمام اولدی چوباغ حنی نیمی
 روایتده مکره و زخرم
 دخی و نماش ایدی اولق
 چقوب کندی علی ایله شتابان
 رسول حق کیدن بی شوق و
 قوده قودی شیر حقی حاجب
 که اولدک بریری رخساره مالک
 شو و جیده اجدی نوکلردن ملک
 کلونیا زنجیه اول کلل تحقیق

کلیه حضرت هارون مثالی
 حسن کوردی حسینیه اوله
 اوله نام حسینیه موافق
 حسن کوردی بوله نام حسین
 حسین اولدی و کل حساری
 قلوب ظهیری شرفله فرغاله
 جناب کعبه یه طهر زیحوج
 بلنمادی نه در بوستر بهان
 وارنه هر او نیبه کردی اولو
 کلور ایسه ددی منع ایله طار
 آبی کورما که کلشده ملائک
 ملکدن دما و غلامینه یوقیر
 صداقت بللی یعنی که صدیق

او مضر غرتک شیرین مقالی
 بابو باحوالی اول نور کرامت
 ددی کرباب شهر علم و عرفان
 ددی حیدر که دهر یوز بیک
 اینوب هریری شوقیه منیه
 نزاع وارم کلردن کرلسن
 آنک آرینجه اول ایکی شمع شوق
 کلوب فاروقله یعنی که عثمان
 او جیح علم و صدق آقایی
 او کور لر منظر اصحاب عزت
 تچن دستور له فتح اولجی باب
 رسوله حضرت صدیق انجیار
 لطف کورستیا اوله هر یامبر

صو ز شیر خد دن وضعا
 در میر ولا یتدن اجازت
 ایدر سه فتح بابه نوله حسا
 وجودی نور رحمتله سیر شده
 ایدر لر خد متا اول نور مینیه
 دخل وقت اول ملک شمدی کور
 بری نورینه مالک بری نور
 اجازت استدی نلرده اول
 ویر صدیق و ورد و کج جوام
 که تافتح اولنه باب اجازت
 کیر اول ماهه یوز شوقیه اصحاب
 ددی بری بری کور بدایسه گزار
 ددی کور چکلده صدیق حیدر

آنک جیدی یوزی صوبینه هم
 دوزن جیدینک بروی جان
 یوزی صوبینه اولوب بک کل
 جمال احمد ایله بولدی زینت
 بعیدا اولورجی آنک نسل باکن
 عجب بیدر ملک ایوب زینینه
 اراغ اولورجی بدب که حمت
 روا یتدی خیا اولدم پیمبی
 کونیش نارقه هم بر و بالی
 پری یا نیش ملکش ایچن بر اری
 یا توب بی کوشده مخزون
 آچن عالمی حکمت مقارن
 ملک با توب ره سوله دیدی بی

اولبدن طشش فرخ و س خدرم
 آنکون دوزدی چرخ آنک نوله
 ایدر همتناخ کلشن قامن دل
 بهارستان عالم باغ جنت
 کوره کلسه اولن کوکورد سار
 زمین آسایوزا ورسه بعینه
 معر بلر ای انسه زیارت
 کور کور بی ملک و راه نظر
 کل پر من دیرد و نیش جمالی
 غم افکار له اولمش دلفکار
 نتارا ایدر کوزندن در و من
 صور زرم ایلیوب اولخته
 معر بلر دن ایدم کوکوده ناکاه

احل

آچیلوب باکله نیچه در لوجا
 اولور بیلر ده اولن جمله اشیا
 کنش و ش سبیل ایدم هم هم
 نظر شو قوجا لدم کوکوده بی
 آیا غیبی تیریش چیش الدن
 ای طوماز و طایمزا یا ای
 بلا کرد اینده دوشوبا و خجور
 کلوب بی یاری یوق قالد و زور
 نه بر حالن صور زوار نه اسکر
 دیدم ای خلق ایدر جمله جهار
 آنک کویغی طوز مایه قاشم
 ایندن اول که دنیا ده اوله
 اولس بولورجی بی نوزنده کاه

آچیلور کورده لوباب سماوات
 بکا کوکده کنش کیجی هونده
 کور زده مریده اولن خاص و عام
 کوزده دوش و ش اولدی بر مریه
 یا توب بی کوشده قالمش غلده
 اریم شریختیله بغری باغی
 کور نیک یا ش اولمش روجین
 در اشکی ایجی دوشمش نظر دن
 یا شنده نه پند و راه و نه ماز
 بوکه ملک حیوة جا و داپنه
 نه اقی که بر طوز رسه دارنه
 اکانه اولسه ال دنیا ده مسر
 اکایر اولسه ال ویره طعای

او د نياده ايرزيم هيج مراده
 بونك جانين المي طور زحما
 بوجهه چون خطا چقدي
 يولده كندي چون لذ طبا
 يا نوب بار عصبه هيب پرويا
 چون ندم نليوب الله عينا
 در باريدم ندم جو كه نصير
 چو ز احمد مگر عينا ناچون
 اولوب در ديلمه شك مگر عان
 ملكار عسكر بز كوز در ملك چون
 بوجهيت ددم كرتك در كلدر
 بواسرلك صورت كيفيتي
 دو نوب نلاره يلوارد ميقدم

الندن طميه بر آدم آده
 كه جان ورمك بوله ورمك
 دلونه بند خي حقيدم اولومد
 چقوب لدن طينا دي يا غم
 دلده اولدمه ال ايچنده با مال
 مفيدا ولما دي چون اولدمه
 آلددم بز نوزينه نيته كرتين
 بكار خور خور بيه ولدي مسكن
 چقر كن كوز لرمدن انده مچا
 يلوب سر عقله كيد جمله در نشاد
 برا ويا ايش چون نديتاك در كلدر
 چولدم هر برينك نيتيني
 كوزدن خيبي كوه لر چقردم

اعلاره

ايقلار نيته ندم آي ايشا ز
 بي بردن كوزوب دوستانه
 آلم تا كرم بو عزت حصه سندن
 ايدن نلرده عمكين كوكل شاد
 كوزوب بودر برينك جنانه
 كوكلدن بوجا چوقدر خي دي
 اريشوب قدر له باشم سمايه
 ترم ايله اي شنه بن فقييه
 علو ترين چون بو صبي نك
 و بز كيمينه ال كيمه اياغي
 كله بين يه هيب قولم فسادم
 ترم ايدن با كه خرم عالم
 دلر سندن كوزره اول حقيقي

اولو لر خم ايدن تا كرم بجا ياز
 سورا لرتا بوزم بواستانه
 خله ط اولمدر لوماك عصه سندن
 كوزرديلر بو خاكي نينه كرم باد
 چقرديلر صنا سن آسمانه
 ايا غك توري كوزمده و چقر
 بچدا الله ايرشدم خاك پايه
 سوزوب كلدم بوزم بوزم بوزم
 كمال قمر بجا چون بني نك
 دعا ات كرم بجا ايدم بياغي
 دلم پرشوق ايدم شمع مرادم
 دعاد سندن چر كل كيبي اولدم
 ايقلرده قله نك دستكري

دَعَا دِيكَن دَخِي شَاهِ رَسَالَتِ
 سَا جُوبِ دَرِ بِي صَدَفِ كَلَاكَ
 دَرِ يايِ نايِ اَحْمَدِ ذَايِ مَحْمُودِ
 حُسَيْنِكَ دَسْتِي اَجِ فُونْدَرِ
 اَجُوبِ جُونِ بَرَكِ كُلِّ صَغَرِ دَسْتِ
 بِنُورِ اَللَّهِ جَمَلِه مَرِ دِينِ
 قَلَا اَمْرِيه اِيْدِنِ عَالِي رَا مِ
 نَرَكِرِ دِيْدِي اِيْسَه جَبْرِ بِلِ اَعْظَمِ
 حُسَيْنِكَ اَوَّلَا اُوَيْبِ كَلْبِي
 سُوْرِ لَطْفِيْلَه اَوْلِ جَسْمِ لَيْبِيَه
 اَوْ سَاعَتِ اَوْلِ مَلَكِ بُوْلُوْبِ كَلْبِي
 اَوْ دَمِ دَسْتِ كَرَامَتِيْلَه اَوْلِ
 مَلَكِ بَغِي بُوْلُوْبِ قَدْرِيْلَه دَرِ بِي

تُرُوْلَا يَدْرِهَانْدَه سَبِيْكَ حَضْرَتِ
 سَلَامِيْنِي وَرُزْرَبِ السَّلَاكَ
 اَلَكْدَا دَرِ سَنِكَ دَا مَرِ اَمَقْصُودِ
 جِقَا جُونِ دَسْتِه كُلِّ اِيْ بَعْدِ
 صَعَا كُلِّ كِبِي جَسْمِيْنِي اَوْ جَانِكَ
 اَكْلَه بِنُورِه فُونْدَرِ قَنَادِيْنِ
 حُسَيْنِكَ حُرْمَتِيْنِه اَكْلَه اَكْرَامِ
 اِيْدِنَا اَوْلِ وَجْهَلَه مَقْرِدِ وَاَعْلَمِ
 جِقَا رَزْ كُلِّ لِي اَنْدِنِ اَلْبَغِي
 عِلَاجِ اِيْدِنِ كَلْبِيْلَه عِنْدِ لَيْبِيَه
 كَلُوْرِي سِيْرِيَه بَالِ وِ بَرِي اَوْلَا نِ
 اَوْلُوْرِهِيْبِنْدَه بَرِ صَاخِبِ بَرِي
 صِيْحَا اَوْلِ كَلُوْرِي سِيْرِيَه بَرِي

ولي

وَلِي بَا حُوْبِ حُسَيْنِه دَقْتِ اَلْبُرْ
 اَوْلُوْرِي نَا اَلَا نَا اَوْ دَجُوزِ عَدَلِ
 دَرِ ي اَحْمَدِ نِيَه اَعْلَمِ بُوْعَيْنِكَ
 اَوْلُوْنِ شَوْقِيْنِه عَالِ اَجْمَلِ خُدا
 مَلَكِ اَوْلَدِه فُوْرَا اَحْمَدِ بَا بِيْنِه بَا
 اَوْ مَرَكِرِ طَعْمِي دُوْرِنِ مَانِه
 مَلَا نِكَ حَاكَ دَرِ كَاهِنِه اَلَا نِ
 اَوْ شَاهِكِ بَا يِ مَهْدِنِه فُوَيْسِ
 اَوْ اَهِيْجُوْرِ اَجْمِيْعِي جَسْمِ كَرِيْنِ
 بِي دِيْدِي بِي اَللَّهِ حَسِي دَارِ
 مَقْصَلِ بُو سُوْرِي شَرْحِ وِ بَيَانِ
 دَرِ ي بِي اَوْلِ مَلَكِ بِنْدِنِ جَوَابِه
 اَوْلُنِكَ كَشْفِيْنِه كَرَامَتِ رَحْمَتِ

دَوْلِبِ سِيْلَابِ اَشْكِنِ تَرْتِيْلِ
 كُوْرِي اِيْرَانِ دَوْلِبِ سِيْنِه اِيْدِنِ
 سُرُوْرِي بُوْقِ مَكْرَسْتِه حُسَيْنِكَ
 اَوْلُوْرِي سِنَا بَرُوْرِي سَهْلَه كَرِيْمِ
 دَرِ اَتَكْجُوْرِ دُوْ كَرِ بُوْلُوْرِي رَمِيْمِ
 بَسِيْمَا اَوْلَدِي رَمِيْمِ وَاَسْمَانِه
 اَنْوَبِ شَوْقِيْلَه لُوْ طَرِ دَرِ زِيْحَانِ
 صَدْرِ لَرِ فُونْدِي عِيْسِي نِيَه شَهِيْمِ
 كِيْجَه كُونْدَرِ شَفْوِي كِيْمِي دُوْ كَرِ
 نَرَكِيْفِيْتِه اَوْلِيْسِرِ بُو اَسْرَرِ
 بُوْنَكْتِه اَصْلِ وِفْصَلِيْنِي عِيَانِ
 سَرَادِرِ جَبِي اَوْلِ فِصْلِ خُطَابِه
 اَمِيْنِ وِ حِيْحِي بِنْدَرِ اَحْقَدِرِ

اكا صوركم بوانسكال ايدى
 باقوب اولدم امين و حيد احمد
 كه اولمغرك ديه حال فراغ
 سخن درخز او دم حبيب ايمتا
 انك مهربان كوينا نه كوهر
 پنجه كوهر كه هنر لعل دلارا
 يا اولد مخرج مخرج درد خشا
 دردي اولد دل احبابه دعي
 دونرا اولد كيا سرب روا له
 ايدن خارا له بوكل بريج
 جناب خفده اولد كرا اولديز
 چو حيزيل اولدي بويله تشين
 ساچون نر كسلي زاله و سينه

قلدهن با بله شرح مفصل
 نصيح اندي لطيفي كسي خد
 بيان ايده زوال و احب قن
 آچوب پنجه جواهر ايدن ايتار
 يقري خانه جا چو اخگر
 چكر قاينده نسله نشدي كويا
 اولدي دانه اشك فراون
 شهيدا يده بوذي بر قوم باغي
 شفق حرمنده قالمش تو هلا له
 يونا لر غنجه و شرفانه سري
 آينا تدي رسول حقه نقر يز
 يا نوب با قلدي خيلي خرا له
 دونرا اولد كل يوزين موع مينه

دوك

دوك چيشي ر مينه در بيچد
 دردي نه بولك اي روح اعظم
 نر ايجون اچلوب حكمت كاني
 ندن قولدي شاننده لياقت
 دردي حيزيل اولدم اي نور جان
 نر در لر كم ساچون لعل ز بانك
 بوروجي لطفله اي جان نون
 درخي نر كسلي باغ قدنده
 ويزن دنيا يه ادم ادمه دم
 ايجون خلق ايدن بده بوخي رحمان
 نر كه باغ او لوب حسي كلينك
 سنك ايجون نر دن بو جهاني
 اول شاه اول ملك چون اولدي ز

آچر درمخ دهن حيزيل احمد
 ندن اولدي حيزيل سزه محرم
 اكا اولدي بوسرك فتح باغ
 كرا يره كه بوي وزر حكمت
 نر امر اكا اولد جاري نند چون
 آيني درمخ ايدم در حنده جاك
 حسينك باغ حسي اولدين
 يا توري اچميو بوجوب غله
 يرا تشدر دوي نيك ميل
 قوسنده حسينك اوله در با
 عيبيل فشاغ اولد سنبلينك
 حسي ايجون نر تدي ديديا
 آچدي كه با ببارز نه فان

حُسينك عَزَّتْ قَدْرِيهِ سَتَار
 بُوْد رَاخِر دَخِي تَقْدِيرِ بَارِي
 دَمَنَلَرَا اَوْلَمَك هَيْتِ لَه لَان
 صَدَلَدَن حَاكِه جِسْمِ اَوْلَسَرَوَقَا
 اَجُوْب جِي رِي لِ بِيْنِه دُرُجِ اسْوَا
 دَرِي بِيْعِي مَ اِي نُوْر مَطْلُوْق
 اَجُوْب دُرُجِن بِيْحِه دَر مِيْنِيك
 اَوْلَا اَبْصَارَا وَاكِن اَرْبَابِي فَطْنَت
 دَرِي اَوْل عِيْن نُوْر و نُوْرِي عِيْنِيك
 حُرُوْف نَامِي قَدْرِي لَه يَزْدَان
 پَرْمَا لِيْنْدَه كُوِيَا نَقِيْش حَا تَم
 اَوْنَامَك مُوْتِيْلَه اَوْلِيْلِي حِي
 اَيْكَلَه لِي اِيْدُب نَد اَسْمَا يِنِي

اِيْنِي اَبْدِي اَمِيْن كِيْجِ اسْرَا ر
 اَوْلَه قَبْرِ نِدَه اَنْك يَار عَا رِي
 اَوْلَدِي مَشْهَدِي پَا كِن نَكْمَا بَان
 اَيْسِي اَوْل مَلَكْدَر تَابَا قِيَامَت
 بُوْوَجْهِي بِيْحِه لَوْهِي اِيْدِي اَسْرَا
 صَدَف و ش كُوْش طُوْتِي كَر نَا كِه
 عِيُوْن جِي رِي اِيْدِي حُوْر عِيْنِيك
 اَجُوْب عِيْن بِيْعِي ت لَه جِي رَت
 حَسَن اِيْلَه حِكْم كُوْتِيك حُسَيْنِيك
 يَزَارِي مَدَه چُوْن مَهْرِيْلِي مَان
 طَمُوْر اِيْدِي اَوْل اِيْكِي اَسْهَ عَطْم
 طَقُوْرَا فِدَا كِي بَرْدِي اِيْدِي مَطِي
 بَر اَدْمَر اِيْدِي مَر اِيْكِي جِهَا پِنِي

رَبِيْن

زَمِيْن وَا سْمَان كُوْه اَكْرَمْت
 جَمِيْع كَارِيْنَا قِي سِيْمَا اِيْدُب يَسِيْل
 دُوْجِيْمَن اِيْوَمَب اَجِيْحِه مَر اَسْمَان
 بُو اِيْكِي نَا مَلَه دَر بُو كَر اَمْت
 اَجُوْب دَسْت تَر بِيْنِي اَوْلَدِي اَعْمَد
 بُو دُر هَر مَد عَا مَرِي حِي و قَا
 اِيْدِنَلَرَا اَوْل اِيْكِي لَيْلِي كُوِيَا رَا
 كَلِيْسْتَا نِيْدَن اِيْدِن بِيْر كَلِن كَم
 كَسُوْفَه اَر كُوْرِن مَهْر جَا لِن
 اَوْل كَر سُوْمَر سَه اَوْل بُو سَف لَقَا
 نَه دَر سِيْن اَوْل حَسُوْد رُو سِيَا
 كُوْرَه كُوْسْتِي سِيُوْب نُوْر جَا لِن
 كُوْرِي اَسْل لِيْن و ر مَا يَرِي بِيْك جَا لِن

اِيْدِي اَر مَطْرَفَه اَل عِيْن اِيْحِي مَن
 اِيْلِي سَه سُرْعَتِي كِه بِيْحِه نِيْكِي ل
 بَر اَيْسِي اِيْلِي مَرِي بِيْك مَر سِيْلِن
 اَنْك اَنَا رِيْدِي ر بُوْد كَلُو قَدْرَت
 اِيْدِي چُو و ش كَر و مِيْنَت حَمْدِي
 كُوْل اَسْرَا رِي تَر عِلْمَه مَر وَا نَظِيْر
 يَتَا غِي نَا رَا اَوْل سُوْن بِيْسِي رِي جَا
 كَلِيْسْتَا يِنِي اَنْك اَوْل سُوْن جَهَنْم
 اِيْدِي بُو لَسُوْن جِيْم اِيْحِي مَر وَا لِن
 اِيْدِي جَاه جَهَنْم اَوْلَد جَا تِي
 كِه يَزْدِن كُوْلَه نَطْم اِيْدِي هَه
 شَفَقَدَه قُوِيَر بَكْرِي اِيْلَه هِلَا لِن
 اِيْدِي مَرِي حُوْر و حِيْتِي بُوْوِي قَا

دُونِ خَوْضَاتِيهِ قَهْرُ خَدَائِدِ
 اَوْ سُرُوقَدِهِ يَدْبُرُ لَهَا نَتِ
 نَهْ يُوَزَلُهُ وَيُرْلِرُ لِمَنْ جَوَانِي
 جَوْشَمَاتِي مَا يَدْبُرُ حَيْثُ لَبِثْتُ
 بُو قُوِي حَيْثُ يَرْجُو حَيْثُ اَجُوبُ فَمُ
 بُوِي فُوَحَا لِكَلِهِ تُوَا لِيهِ دَقْتُ
 اَكُوِيَا وُلُ كَلْعَدَارِي دِي دِي دِي
 اَجِيُوِي دِلْدَن وُلُ دِر تَمِيْنِيهِ
 وَكَرْبِي سُوِي لِيهِ لَاف وُكَرَافِي
 فَرَاتَا حَا عَلِيهِ اَعْرَسَا وُلُ كَرِ
 بُو سُوَر حَقْدِي دِي لَا قُوَرْدِي وُلُ حِي
 اَمِيْدِي بُو وُلِي كِن دَر كِهِنْدَن
 حِقَارَتِي نَحْتَا فَلَ كَلِهِ سُرُوْمُ

اَوْ تَمَا يَرْجُو حَبَابِ مَضْطَفَادِنِ
 نَهْ جَانِي كَلِهِ طُوْرُهُ رُوِي قِيَامَتِ
 اِيْدِي سَهْ يُوِي زِيْنَهْ اَحْمَدِ خَطَائِي
 اَوْ مَا دَر مِيُوِي زِلِي قِيْنِي سَقَرِي
 نَهْ اَكْرَمِيْنِ قُوِي فَا رَجِيْمَتِي
 دَر كَلَدِهِ وَا رِي كُوِي سُوِي كَحْتِ
 سَحْر كَرْدِهِ كُوِي كَرْدِي دِي سَنِيْمِ
 كُوِي كَرْدِي سَحْرِي دِي وُلُ كَرْدِي مَهِيْنِيهِ
 بَا وُلُ كَرْدِي اَوْ لَسَهْ اِيْنِيهِ صَا فِي
 قُوِي نَا يَرْجُو عِبْنَدَن شَكَرًا وُلُ كَرْدِي
 كَر كَر عَشْقَه نِيْشَانِ دَعُوِي مَعِي
 اِيْدِي مَرُوِي شَن كُوِي مَحَا كَرْدِي
 اِيْدِي مَحْتَا لَوَا سِنْدَهْ يَرْجُو حِي

اومارنگم

اَوْ مَا دَر مِيُوِي اِيْدِي نَفْحِ اُولِي حِي صُوَرِ
 اَوْ صَاحِبِ حَقَائِقِ عِلْمِ يَقِيْنِ وَنَسْتِ مَطْمَئِنِ خَوَاجَهْ ذِيْنَا وَدِيْنِ
 وَ مَقْتَدِيْنَا نَا مَرُوَا مَر لَمَقِيْلِي عَنِي اَمَامِ هَامِ اَبِي حَسِيْنِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
 حَضْرَتِ بَلُو تِي كَدِ مَنَاقِبِ عَلِي لَرِي وَ حَوَاقِقِ عَادِي تِي لَرِي بِيَانِدَهْ
 عَلِي جِدَهْ اَفْضَلُ لَمَرْتِدِ الْعِظَامَرُو عَلِي بَا نَهْ الْكَرَامَرُو عَلِي اَصْحَابِ
 الْفَخَامَرُو عَلِيهِ الصَّلَاتِ وَالسَّلَامِ مَا صَاحِبِ الدِّيْنِ كَهْ فَا نَاعِ الْحَقِ
 اَوْ نَسِيْلِ طَاهِرُو اَصْلِ مَطَهَّرِ سَعَادَتِ مِيْلِكِدَهْ شَاهِ مُطَفَّرِ
 سَعَادَتِ جِي خِيْلِكِ مَهْمِيْنِي سِيَادَتِ نَحْتَا هِيْنِكِ اَمِيْرِي
 شَرَفْلَهْ اَوْ عَلِي وُلُ نُوَرِ دُو حِيْنِكِ شَهِيْدِ كَرْبَلَا عَنِي حُسَيْنِكِ
 صِفَائِي عَلِي وُلُ اِيْدِي سَا مِي اِيْدِي سَعَادَتِ اِيْلَهْ نَا يِي
 اَمِيْنِ الْمُؤْمِنِيْنِ وَرَكْنِ دِيْنِي عِبَادَتِ اِيْحِي اِيْدِي بَقَا مَتِيْنِ دَا
 اِيْدِي نَا وُلُ شَاهِكِ حَوَالِنِ رِقَا

دَمَشَقِ وُلُ وَجْهَهْ اِيْدِي رِي عِبَادَتِ

که طور بکجه کرده تا سحرگاه
 اندزد و سخن ای دی سخته بر
 مکر بر تبت عباد ندیکن اول
 او کجه یعنی کجا اول سز و قاش
 آینی دوند که خاندن ابلیس
 کجوب فرسوسنه اولور بر ارد
 ایکی مخندی کویا که دو چینی
 کوز با اول اذری اول کجی بیا
 او کلبک کور بکیندا اول فرورد
 ایدر اول سناک کجه خیل جلا
 پس آخر اول شهک ابلیس جان
 شو و ججه کله اول بر با غندی
 آله وزدی کجه پای بجد

الم

آله کجه آریدی بغری باغین
 اودما اول غلام اول باها
 بلور یعنی کلوب جیلله بلین
 بلجک اول سناک ابلیس ایدن
 غضب ایله کجوب شیرنه بجه
 ددی دور اول یوری قام
 سزاسن اتیز سورانه هر بار
 هماندم قهرله اول مار ارد
 کیرت خور فیله بیع نیته کوز
 اودما اول شاهه آجیلو میل
 ددی سن زیت کلزار دینین
 کنش کجی جانا بچنده اولور
 دمشل مولدا اول نور میننه
 اولدی قدرله شهره میننه

و بیطاعتدن ارما دی باغین
 بلورا اولدوغین اول بلین
 قورر بوضورتیله دمر بلین
 جهانه مایه بلین ایدو کن
 اوررا اول کلبه بر محکم طینه
 بوسود ایله بولما سون لک
 یقرسه جان جانیکی بوله ناز
 هراسندن اولور بر مور حق
 اودرگاه سعادتدن اولور
 ایرشیدی بلبل ها تقذرا وان
 علی الشان و ترین العار بئین
 آچون اول لقبه اولدی مشهور
 اولدی قدرله شهره میننه

اُولَيْحَى اُوْتُوْرَا وُجْ عُوْرِي هِيَتْ
 اُو شَاهُكْ مَا دَر خُلْدِ شِيَايِي
 سَرِي دِي جِلَه نَسُوْنِ كَارِكْ
 كِيَا وِلْمَشْدِي عَجْمِ قَلِيْمَه شَا
 صُوْنِي دِي شَرِيْتْ عَدَلِنِ جِهَانَه
 شَهْ دُو حَشْتِ وَا عَلِي عَدِي
 دَمِشْ اَوْلِ كَلَنِ رَا وِي مَاهِي
 بُو شَاهُكْ دُخْتَرِي نَدَنُو عَدِي
 كِه بُو رُوْرِي جِشْمِ مُصْطَفِي دَر
 چُوَانِكْ جَدِي دِي غَمِي سَالَتِ
 سَلَامَه قَدَرَا عَدَارِدِ الرَّهَالِ
 رِي جِيْمَا لَطْفَاكْ اَتِ بَر مَوْرِي
 بَكَاسَنِ مَار نَفِيْسِي اَز دَر اَتَمَه
 طُلُوْعِ بِي دَر كُوْبُلِكْ لَه مَا طَلَعَتْ
 اَبْدُ كَلَنِ رَعْدَنِ اُو سُوْنِ كَارِكْ
 قَرِي دِي سِي دِي جَرِدِ نَا جَدَارِكْ
 كُوَا كِبِ بِي دِي شَهْلِي صُنْمِ اَوْلَا
 اِي رَرْدِي اَصْلِلَه نُو شِيْنِ رُوَا
 خَدِي بُو فَا رِي سِي مَلِكِ عَجْمِ دِي
 عَجْمِ شَاهَا نَهْ اَوْلَا بِي دِي اَجْرِ
 عَجْمِي دَر دُو كُوْبِهْ اَوْلَهْ اَوْلَا
 بَر بَاغِ عَلِي الْمُرْتَضَى دَر
 اَكَا غَرِي مِي اِيْلَه نَخْدَه نَر جَابَتِ
 عَلِيكْ دَر اَتَمَا يَا خِيْنِ اَلِ
 قُوْمَا كِه مَار نَعْسَمِ وِلَه شِيْطَانِ
 كُو كَلِ كَجِيْدَه اِبْلِيسَه سِي اَتَمَه
 اَنَكْ

اَنَكْ كُوْرِي كِيْنَه نَا كِه رَا اِيْلَه
 حَضْرَتَا مَامَر لَقِيْتِنِ اَعْنِي زِيْنِ الْعَابِدِيْنِ رَضِي اللهُ تَعَالَى عَنْهُ
 وَا رَضَاهُ اِلَى يَوْمِ الْكَيْفِ بِرُكُوْنِ حَلْمِ عَاظِرِ عَاظِرِيْنِهْ اَمْرِيْنِ
 صَحْبَتِ دُو شَوْبِ صَحْرَا يَه غَرِيْمَتِ بِيُوْرِ دَقَلِرِ نَدَه اَنَدَه بِي اَهْوِي
 وَحَشْتِي دَعُوْتِ وَخُوْلَانِ اِحْسَانِيْدَه ضِيَا فَا اِيْدَبِ اَوْ حَشْتِي
 نِي وَحَشْتِ اَمْرِ جَلِيْلِ الْقَدَرِيْنِهْ اَطَاعَتِ كُو سَتَرِ دِي بِيَا مِيْدِ
 بِلَنَلِرِ كَشْفِ اِيْدَبِ رَا زِيْنِ اِيْلَه
 مَكْرِي سِي دَر مَكِهْ عَالَمِ خَرْمِ اِيْدِي
 دَر مَوْرُوْرِي لَه دَمِ دِي دِي عَشَا
 هُوَا سِي جَانِ قَرِ اِيْدِي حَجَانِكْ
 اُو شَهْ كَرِي نَبِيْتِ دُنْيَا وُدِيْنِيْدِ
 اُو دَمَكْرُوْمَه وُسُلْطَانِ وِلَايَتِ
 سَحْرِ دِي چُوْنِ صَبَا اَوْلُوْرِ دِي عَنَا
 بُو وَجْهَاهُ اِيْلَشْدَرِ بُو بِيَا يِنِ
 هُوَا حُوْبِ وَصَبَا مُشْكُوْنِ اِيْدِي
 هُوِي دُو قَلِي طُوْلُ شُدِي فَا
 سُوْرِي سِي سُوْرِي اِيْلَه اَهْلِ نِيَا
 اَمِيْرِ دَهْرُوْرِيْنِ الْعَابِدِيْنِيْدِرِ
 اِيْدِرِ مِيْنِلِ صَفَا يَسِيْرِ وَحَشْتِ
 اِيْدِرِ اَحْبَابِ اِيْلَه كَلَكْتِ صَحْرَا

بولوب برکوشه رشک چاي
 دوشک انده چمن نيسر ايدي
 هويس مشکبو خا کي معنيس
 قور ايدي لاله لرا طلس چاي
 طوب همکام کير اولشدي ليل
 بساط کل دوشا يوب انده حد
 ايدي تزين کلر له بساطي
 کوزر کور بر آهوي سبکچا
 صناسينم کلوب آهوي چيني
 ايکي نرکس ايدي کوياد وغي
 سرپي ووشندي هر شاخ بالا
 ويا بگردي اول سرو چانه
 اکا اول يرلرا اولندي چرکام

ايدي لرلر انده عيش جا وچا
 صولاري سلسبيل اولاري
 شرفله رشک فوم ولس ايدي اول
 هار پرواز ايدي جک چرمي
 طوب دف کاسه بار اولندي
 ايدي اصحا في ايده اول شه آرام
 ايده کوز برينه اربساطي
 گنه چون باد اول صخره شفا
 ايدي برمشک اول صحر آبي
 وجودي باغنه ورمشدي
 فلک اوزره مر نو ايدي کوي
 که ازمش اوله باشي سمانه
 چکاي که قوت اولندي هر
 اوت

او وقت ايدي که فصل ايدي
 اودم سيد چوبان بجان حکمت
 ددي کير ييويوب نعم ايدي
 چون آهو اديجا ناک مشک بو
 دعا ايدي بسا نجه امامه
 طويجه چون يويب تدي دعا
 غم قيد علفدر اولب آزاد
 چو ظاهرا ولدي بوسر ريفان
 دديلر بس امامه اول جماعت
 کورالم بينه اول وختي في خيال
 اطاعت ايدي اول وختي امامه
 او جمعک کور دديلر بو کلامي
 تخنکم اولدي اول شاهه بوبر

کور مشلر دي اولنا به طعانه
 ايدير خونينه اوله هوي دعوت
 کلوب بيسک بر مر ايده توله نا
 کلوب يوز برده سوردي يي
 بله قويدري انکر له طعانه
 يکدن ال چکوب کور دي با
 چرکا هينه کندي بينه و نشاد
 اولندر انده جمله اولدي جيران
 توله انشک بينه هوي دعوت
 کلور يي دعوتيله ايدي بدارک
 صور يي ال کوي بينه طعانه
 مرادي امتحان ايدي مایي
 دمن راوي اولور مهر سگ کور

دها نندن اقيدب شهد و
 دوي سيدنيه اي و خي با
 كلوب استك بيه تشریف و ان
 اولوب فارع حسن صحن ميكدن
 كور لرينه اولجهينا اولدي
 اي چشمن چوزاله ايلوب تر
 نه امراندي ايسه اولوب ما
 كورب سيدك امرين يرينه
 و برب اول شيبه حق اهوره
 كرميا سويله در لطفك سنك
 اولدنه نعمتك دنيا يرمشور
 بچن صومر حمله جان اولداج

اول اهوره ايدرم دعوت كرز
 نوله كلنك بوجعه بينه ني
 اجلدي كل كي چون سفر نان
 ييا كم كل دوي اولن ميكدن
 كلوزي وختشا ولاهوي ميكن
 قورا اول سرور و انك باينه سز
 تمقلرا ايدرم منسل حامة
 يدك نضكده برنج لقمه بينه
 چراكا هيسه كتدي بينه مشور
 كه انعامك دريسي دور انعام
 طوير كولد مطبور و يردم مؤر
 رحيم سفر لطفك كا آج

خاتمه كتاب

خدا يريني نهايت حمد و منت
 دخي بوزنيك صاوة و نيك
 هلم صبايله آل مصطفا ييه
 زمانده و شاه عدل و دادك
 كجا بوا اولدي الهه دسته كل
 بوكل اجلد عجه الهه هر دم
 بوكلن رك عجل اولدجه خوشو
 اجلد و عجه كل كي بوكلشن
 الهه لطف و احسانك اولوب ايد
 چون الدي چار بارك ندجي بو
 دلاره و ايچن قبرنده تحقيق
 دليل اولوب سلج اهل جنت
 او مار حضرت عثمان عفان

كه نظم خيره اولدي نهايت
 جناب رحمت رحمانه بالذات
 صلوتيله سلامي نهايه
 دمنده حضرت سلطان مرادك
 اولوب هر طري انك ساج
 او شاهنشاه وله كل كي چنم
 طوره طور دغه باغ دهره بو
 جمالي باغي اولسون همي كل
 ضعيف و خسته دل محي عمار
 پرا ندي باغ نطمك چار سون
 انيس و يار عاري وله صديق
 قوماير او مرمر قبرين طلعت
 جناب حقه و لدم كور و رحمان

یوز مدن رفیع ایدب بخت مجاز
 ایدم دار بختک فتح یابن
 تب دتیکه دل اولد قدیم فی
 او مارم لطف ایدم ساقی کوثر
 اودم کمال ایدم لکر کبر و زار
 ارم له دلا زما اخیار
 دینده قوسه یارب نقطه جبه
 دخی هر کجا ایدم اوفیه هم
 بوله یونا قلغین دارم الهی
 سوا دخطنه ایدن تکا هیه
 ابد هو ایله خط سبب آتین
 جهنمدن یازوب عشق بر آتین
 جان اچنده جانن ایله مرف
 کنش کیم ایدب سیرینی بر نور
 اسرکه رحمتکدن خاص و عام
 دکل تخصیص ایدم یارب عالم
 دبه نیچی ایچون روحی اوله
 الهی غدن آیی ایله آزاد
 آستان خرد و فتنال پادشاه نظر ذی الجلال صوبه
 تضرع و ایتمال ایله عرض حال پر ملا و اطهارا فی البال بیانند
 خسر و دهر و شاره دورنک وارث منکله سکیما نرک
 در کردون مثالند الان بود مرز عرض عبدنی در ما

حودن

چوقدن استردی مرغ دل
 کلدی باغ مراد نه اردی
 سکا شاهم حکایتی چوقد
 آولا بو حقیس دلبسته
 بحر علمه اولور ایدم غواص
 کوش هوشه ایدب آبی تعلیق
 اولمش ایدی کتاب محبوبه
 هر سطر کور نور ذی سروی
 بسمله انده شاخ سنبل اید
 آیری اولما زدمین اول کلک
 بو نیجه فلکده پاد شهه
 دوشدی دل علمه مدا و نه
 کوردم آیی که بر بلا و قضا
 در عالی یه بال چوپا و حقی
 حار غدن شکایتی چوقد
 علم ایدی کجه کوندر اید
 چقا ردم نیجه جواهر خاص
 اولور ایدم پکار فکرم فرقی
 درس دلده اول ایدی مطلق
 حال دلبردی نقطه سیری
 هر ورق کما جلسه بر کل ایدی
 دل سبق المشیدی بلبلدن
 علماء عظامه اردی رهم
 اردی پایسر ملامتسه
 ورمدی قلبم اول قضا یه

اول هوادن چو چرخ چرخ
 با باشه ريد را دي اول پيرك
 بنده اول گوشه ده حضور
 شکر بن چيرب قوري نانك
 فقره فاقه كارم اولش اي
 كجورب بو طربيله احوال
 صولدي لده كل حضور
 كوريجك سوزش دله اجاب
 كورد يلد لده عقده ويندي
 دد يلد پا دشاهمن الان
 داد كستر شه توانا در
 دلمن اول سخاب لطف و سخا
 شهدا بر ركي او سلطان نه

دونبا بدم وارب برنده
 وطندي شها به ريبيرك
 كچين دم نيجه قصور يله
 غم نيز ايدم سينه حلوانك
 ما بدي الا فقارم اولش اي
 ماه كيمي هم اولدم اهل عيال
 طولدي دل كوشينه خار بلا
 صاچد يلد عين ديدنه دن اگا
 اصدي يلد كوشمه دريندي
 يردم طبل الهمن الان
 عارف و نكته دان و داناد
 يغه باران ديدنه فقرا
 تحفه ايتك وارب فقير انه

شرح

شرح داغ غمك بيان ايتك
 رحم ايدردوي سكا اوشاه
 الدني جان چون بو وجه
 بوسبيله ايدب دلني سوز
 راه مقصوده بوز طوبو چين
 گوکه چيقوب اي قوم ماهه
 شمدي حسرتله فرقت اولاد
 نار حسرت ايله يا نوب توند
 نوله لطيفه ايه شه عا كبر
 شهر موز شمدي بايزيد خانك
 ايتسه توريستجكن احسان
 استقامت ايله وارب يسيم
 بو بها نيله دل اولوب كاد

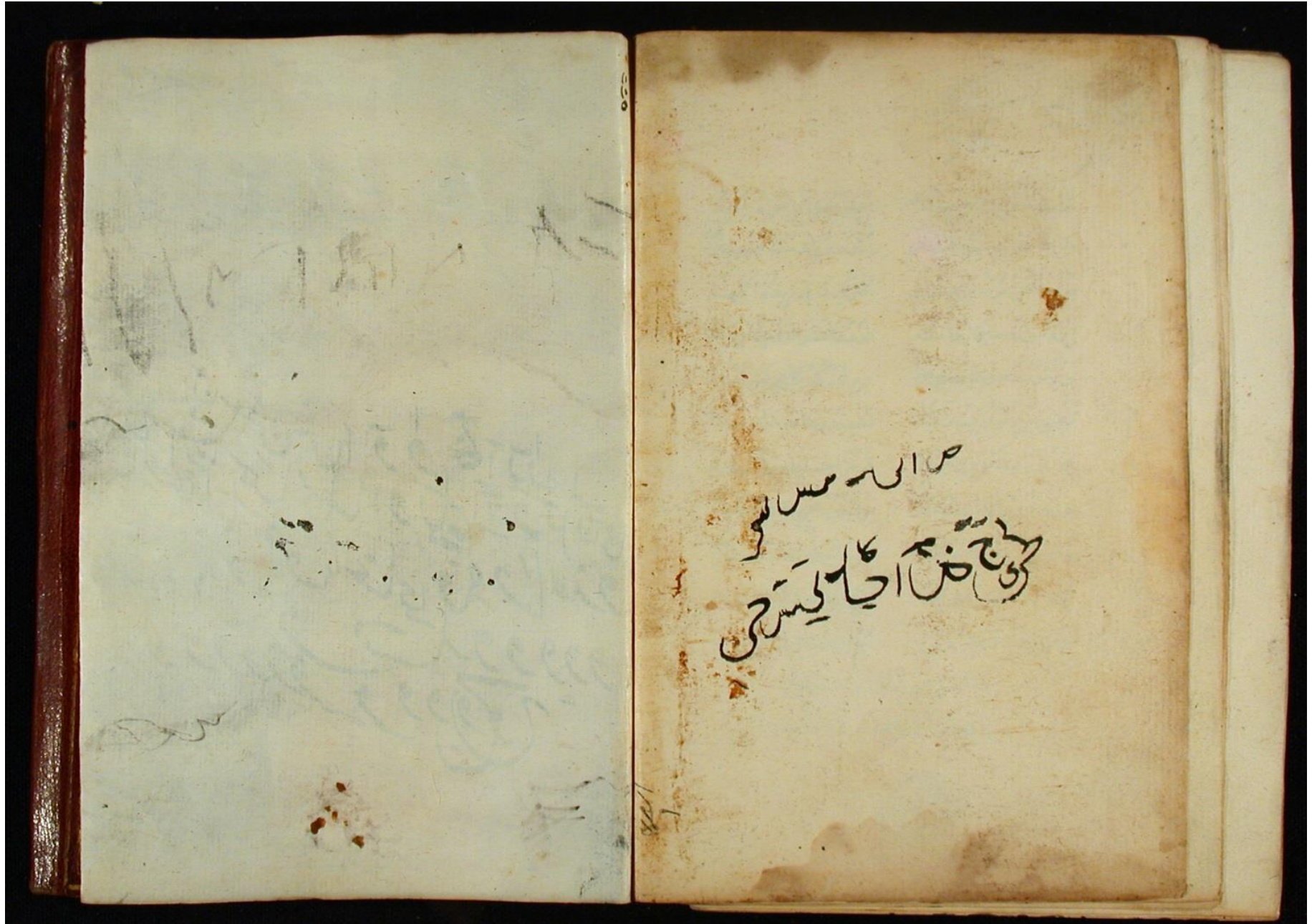
سوزش سينه كي عيان ايتك
 شهلراستني بها نه احسان
 ساكن اولدي بوز دلمدي نا
 چار ياري ورسيله مقصود
 دله همدي ايدم ناد
 كلوب بوزم بو عالي درگاه
 يا قدي شاهم دروني فرايد
 غمري الا مي هب اوتدم
 ايلوب بو عيار بايه كرم
 وقف و خيري درزا و سلطانك
 خوش ولايتا يدردي شاه
 بجا احسان شه دوزدر سر
 جا نما اولوردي واصل اولاد

15 2324
36 36

اچلوردي كل مر امر آندە	خارغم فالمر ايدى هنج دلدە
آندە بوخدا متا ونه ايدى	سابقا همراي شاه علي نظر
عمري دانما ايدە اللهم	بودرا بخت مر دمراي شام
طوره محشر طور بجه ديوانك	ايره كيوانه طاق ايوانك
ويروركه بكمي بش كدا ووز	بويز لورسه وظيفه سي هم
لطيفيد رجانه شاه دوانك	تقيسي بويز لور ايسه انك
قوم احسانله برا كسك يز	بلورغا بادشاه دين بروز
بو قده ديجي كيسي سر كردن	شندي دور كده اي شنه دو
در عاليمكه لطفنا ومب كادي	يوزني يركه سورب كلدي
مرض فقر له زبونيسه	نوله اول صاحب ديونيسه
سبب صحت دل زاري	نهمه ابرار او مر مر اوله شهيد ابراري

ماحصل نجبي خاك راه كدر
باقي امر اول جهان پناه كدر

صدا سے مس لہو
کوئی خضاب کا ایسی سحر

15	2324
36	36

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَبِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ
 وَبِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ
 وَبِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ
 وَبِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ
 وَبِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ